Apponyi
FO

HUNGARICA

MAGYAR VONATKOZÁSÚ

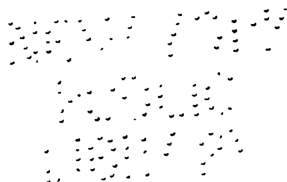
KÜLFÖLDI NYOMTATVÁNYOK

GYŰJTÖTTE ÉS LEIRTA

GRÓF APPONYI SÁNDOR

II. KÖTET

XVII. ÉS XVIII. SZÁZAD (1720-IG)

BUDAPEST

1902

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

HUNGARICA

XVII. ÉS XVIII. SZÁZAD (1720-IG)

658.

Jessenius (Johannes).

De vita & morte illvstris et generosi viri, Domini Tychonis Brahei, Eqvitis dani, Domini in Knudstrup, Huenæ Hellesponti Insulæ Præfecti, Astronomorum hoc seculo Principis, die 24. Octobris, Anno M. DCI. Pragæ desiderati, Oratio fvnebris Joh. Jeſsenii à Jeſsen. || Pragæ Typis Georgii Nigrini. Anno M·DC·I.

4to. 14 szlan lev. A czím metszett keretbe van foglalva, a czímlapon és az utolsó lapon két allegorikus alak látható, az egyik «Svspicio», a másik «Despicio» körirattal. Az 1b levélen Tycho Brahe arczképe fél alakban köpenynyel és kalappal s az elefántrend lánczával. Az igen életteljes képet befoglaló architektonikus keret felső ívén Tycho 16 ősének czímerei láthatók. Alul «Effigies Tychonis Brahe» stb. és «Non haberi sed esse» jelmondat. A 2a levelet a Tycho Brahe örököseinek Rudolf császárhoz intézett ajánlása foglalja el, a melyben atyjok elhalálozása következtében a császár «tutelája» alá és «protectiójába» ajánlják magukat. Formailag nagyon szép, hévvel írott és Tycho életrajza szempontjából nagybecsű beszéd ez, mely e nemben mintául szolgálhat. Jessenius a nagy csillagászt családjával együtt három évvel előbb Wittenbergben, saját házában, vendégeül fogadta és szoros barátságban volt vele. A beszéd után szép epitaphium következik, a melyre vonatkozik a két fenemlített vignetta:

**Jam dudum sursum, nunc primum specto deorsum
Despiciens mundum, suspiciensque Deum.**

Alatta egy chronostichon. 9b—12b levélen egy «in obitum ejusdem Dn. Tychonis Brahei» írt elegia van, a végén «Johannes Keplerus mæstus posuit». Kepler 1600 elején jött Prágába, a hová őt Tycho hívta meg, hogy a híres «Tabulæ Rudolfinæ» elkészítésénél munkatársa legyen. Végül még egy elegia van a dán Colding Janustól.

659.

MERCURIALIS (Hieronymus).

De Morbis Puerorvm Tractatvs locvpletissimi, . . . ex ore Excellentissimi Hieronymi Mercvrialis Foroliuien. Medici clarissimi diligenter excepti, atque in Libros Tres digesti; Opera Johannis Chrosczieyoioskij. || Venetiis, Apvd Jvntas. M. D. CI.

4[to.] 14 szlan, 116 szzott lev. A czímlapon a nyomdász jelvénye látható. A 2[a] levélen a kiadó 1583. máj.-ban kelt ajánlása: «Amplissimo Senatui Posnaniensi». 3[a] lev.: «In Opus de Morbis Puerorum Epigrammation Francisci Hunniadini Transilvani». A költeményt Veszprémi közölte Hunyadi életrajza mellett. (II. 88.) E munkának első kiadásai Frankfurtban és Velenczében 1584-ben jelentek meg. Lásd Ciampi-t, I. 342.

660.

MERCURIALIS (Hieronymus).

De Venenis et Morbis venenosis Tractatus locupletiſsimi . . . ex voce excellentiſsimi Hieronymi Mercvrialis Foroliuien. Medici clariſsimi diligenter excepti atque in Libros Duos digesti: Opera Alberti Scheligii Warschauiensis. || Venetiis, apvd Jvntas. MDCI.

4[to.] 3 szlan, 47 szzott lev. A czímlapon a nyomdász jelvénye van. A 2[a] levelet Scheligiusnak István lengyel királyhoz intézett, s Paduában 1583. márcz.-ban kelt ajánlása foglalja el. A 3[a] levélen: «Votivum Francisci Hunniadini Transil. in editionem operis». A költeményt Veszprémi II, 89. l. közli, egy 1588-ik évi velenczei kiadásra hivatkozván. Az első kiadás Frankfurtban, 1584-ben jelent meg. Lásd Ciampi-t I. 343.

661.

ORBINI (Mauro).

Il Regno de gli Slavi hoggi corrottamente detti Schiavoni. Historia di Don Mavro Orbini Ravseo Abbate Melitense. Nella quale si vede l'Origine quasi di tutti i Popoli, che furono della Lingua Ṡlava, con molte, & varie guerre, che fecero in Europa, Asia, & Africa; il progreſso dell' Imperio loro . . . E in

particolare veggonsi i succefsi de' Rè, che anticamente dominarono in Dalmatia, Croatia, Bosna, Servia, Rafsia, & Bvlgaria. || In Pesaro, Apprefso Girolamo Concordia. . . . M. DCI.

fo. Példányom 7 (8? helyett) szlan levélből és 473 lapból áll. 9 szlan levélen az index, 1 levélen az Errata és colophon van a nyomdászjelvénynyel. A czímlapon (karczolt) czímer. A 2a—3b levélen a «Sig. Marino del Signor Andrea Boboli» ragusai nemeshez intézett ajánlás olvasható, a kinek buzdítására írta Orbini a szlávok történetét és a ki lehetővé tette, hogy munkáját befejezze. Ezután a Boboli családra vonatkozó adatok és — a mint látszik — nagy tudományú pártfogójának dicséretei következnek. A további két levélen azon írók nevei állanak, kik a munkában idézve vannak: «fra questi Autori sono alcuni dannati dalla Santa Madre Chiesa Romana i quali habbiamo contrasegnati.» A 6. és 7. levélen két igen szép, lapnagyságú rézkarcz, melyek közül az egyik a «Slavo del Mar Germanico»-t, a másik a «Slavo dell Illirico»-t ábrázolja. A tulajdonképeni munkát egy «Descrittione della Scandinavia che fu l'antica patria degli Slavi» előzi meg. A könyvben továbbá a délszláv tartományok és néhány dynasta család 9 czímerét találjuk, melyek mind igen finoman vannak karczolva. Engel *Geschichte des Freystaats Ragusa* czímű munkájában nagyon kedvezőtlenül itél Orbini ezen munkájáról, és előadását «kritikátlannak és zavaros»-nak mondja. Engel azt is megemlíti, hogy a könyv egy ideig csupán azért volt a pápai Index-be fölvéve, mert Orbini nagyon sokat hivatkozott eretnek tanúkra. Példányomban a hirhedt írók nevei úgy a forrásjegyzékben mint a szövegben tintával ki vannak törülve. Még Engelnek azon közleményét akarom megemlíteni, hogy Orbini egy ideig Bács-ban mint az ottani sz. Máriakolostor apátja tartózkodott.

662.

TARDUCCI (Achille).

Delle Machine, Ordinanze et Quartieri antichi, et moderni . . . . . Discorsi d'Achille Tardvcci da Corinaldo della Marca d'Ancona. Aggiuntovi dal medesimo le fattioni occorse nell' Ongaria vicino a Vaccia nel 1597 e la Battaglia in Transiluania contra il Valacco 1600. Fatte dal Signor Giorgio Basta, Generale dell' armi nell' Vngaria superiore con la vera effigie del medesimo . . . . . || In Venetia M. DCI. Appresso Gio-Battista Ciotti Sanese all' Aurora.

4to. Czímlap kis vignettával, 1 levélen az Errata és tartalomjegyzék, 1 levélen az ajánlás «All' Illvstrifs. Sig. Carlo Barone di Liechtenstain et Nichilspvrch; Signore di Velsperg, Eysgrvb» stb., mely Prágában 1601. febr. 22-én kelt. 3 levélen az előszó, 202 lap, azután egy új czím: «Svccefso delle Fattioni» stb. mint föntebb «con le figure ai svoi lvoghi & la descrittione del sito di efse Battaglie. In Venetia M.DC.I. Apprefso Gio Bat. Cit. *(sic)* Sanese all' Aurora» 40 lap. Elől Basta-nak gyönyörű arczképe, «S. C. M. Pictor Joan. ab Ach. pinx. Lucas Kilianus Aug.'s Sculpsit. D: Custos. excud.» A 2-ik részben több lapnagyságú fametszet van.

663.

Avisi della sangvinosa Battaglia seguita in Transiluania il dì 13. d'Agosto 1601. Trà il Prencipe Sigismondo Battori, & il valorosifs. & prudentifs. Capitano Giorgio Basti, Generale dell' Ungheria Superiore per la Maesta Cesarea oue s'intende la rotta dell' Efsercito di efso Transiluano . . . || In Bologna, & ristampato in Modena per Francesco Gadaldino. 1601.

Kis 8vo. 4 szlan lev. A czímlapon kis vignetta látható. A szöveg az 1b levélen kezdődik: «Di Venetia li 23. d' Agosto 1601». Végén: «Auisi di Gratz & di Crouatie».

664.

Aviso della Vittoria che ha avvta il Sig. Giorgio Basti Generale di S. M. Cesarea, della Rotta, che ha data al Bafsà di *(sic)* Tieffempach, della Presa della gran Cittã di Tergamesta *(sic)* || . . . . In Roma, Apprefso Guglielmo Facciotto. . . 1601.

Kis 8vo. 4 szlan lev. A czímlapon a császári sas. Az utolsó lap üres.

665.

Avviso della Rotta data sotto la Citta d'Albaregale ai Tvrchi dal Eccellentifsimo Signor Duca di Mercurio Luogotenente Generale del Serenifsimo Arciduca Matthia nell' Vngaria inferiore, con la Morte de doi Bafsà, & acquisto di 19. pezzi d'Artegliaria, oltre il

richifsimo bottino, & liberatione dell' Afsedio posto vltimamente alla detta Città d'Albaregale &c. || In Roma, Apprefso Domenico Gigliotti . . . 1601.

12mo. 4 szlan lev.

666.

Avviso delle cose seguite in Transilvania. Doppo la Vittoria ottenuta dal Sig. Giorgio Basta contro Turchi, Tartari, & Transiluani Ribelli, con la morte di Michele Vaiuoda di Valachia, scoperto Infedele, & Traditore a S. M. Cæsarea. Publicato per Domenico Gigliotti. || In Roma, Apprefso Domenico Gigliotti.

12mo. 4 szlan lev. A czímlapon vignetta van.

667.

Avviso et piena Relatione della Presa d'Albaregale Citta principale dell' Vngaria inferiore occupata da Turchi l'año 1543. & recupata il d. 20. di Setembre 1601. dall' Eccellentifsimo Sig. Duca di Mercurio Logotenēte Generale della M. Cesarea. || In Roma Aprefso Domenico Gigliotti . . . 1601.

12mo. 4 szlan levél, melyeknek utolsója üres.

668.

Certifsimi avisi della ricvperatione di Alba Regale, & suo Castello nell' Vngaria, fatta da Christiani alli 20 Settembre 1601. . . Et l'afsedio di Canisi . . . Particolarmente s'intende anco la Morte del . . . Signor Gioan. Francesco Aldobrandini . . . || In Milano. Per Pandolfo Malatesta. *(S. a.)*

12mo. 4 szlan lev. A czímlapon levő durva fametszet vértes lovast ábrázol. A tudósítások október 6-án adattak ki. A végén Székesfejérvár rövid leirása van.

669.

Discovrs tres veritables, de la prise d'Albe-royale, ville principale de la baſse Hongrie occupee par les Turcs depuis 58 ans, et reprinse le 20 Septembre 1601 par Monseigneur le Duc de Mercoeur, Lieutenant General de l'Empereur . . . traduit sur l'impreſsion de Rome. || A Paris, Chez Etienne Colin, Imprimeur . . . 1601.

Kis 8vo. 8 lev., az utolsó üres. Az 5. levél 9 helyett hibásan 11-gyel van jelölve. A második «Discours» Castelnuovonak a máltai lovagok által való ostromoltatását tárgyalja.

670.

Gewise vnd warhafftige Zeittung, aus dem Feldläger bey Stul Weiſsenburg vnd Wien, wie die vnsern dem Türcken bey 8000 Mann inn die flucht getrieben, das Feld gewonnen, vnd etliche Stück Geschütz erobert, Geschehen den 13. vnd 16. Octob. Anno Christi 1601. || Gedruckt zu Nürnberg, durch Sebastian Heuſsler. *(S a.)*

4to. 4 szlan lev. Az utolsó lap üres. A czímlapon levő nagy durva kivitelű fametszet ütközetet ábrázol keresztények és törökök között. A szöveg végén kis fametszet látható.

671.

Relatione delle novi segvite doppo la presa d'Albaregale con l'impedimento dato al socorso che andaua a Buda la sommersione di 19. barche & del Bergh *(sic)* che la conduceua & occisione di Mille Turchi . . . Publicato per Domenico Gigliotti. || In Roma Appreſso Domenico Gigliotti . . . 1601.

Kis 8vo. 4 szlan levél.

672.

SPONTONE (Ciro).

Attioni de' Re dell' Vngaria breuemente descritte dal Caualier Ciro Spontone. Incominciaſsi dall' anno trecento settanta otto dopo Christo nato, seguendo infino al Mille seicento & uno compiuto. Vi si legge gran numero di Considerationi Politiche & Militari sopra le Attioni de detti Re & di loro si veggono gli arbori delle discendenze ancora. || In Bologna, per Vittorio Benacci. M · DC · II.

fo. Czímlap, a 2. levélen a Principe Marchese di Castiglione-hez intézett ajánlás, 8 levélen a tartalomjegyzék, összesen 10 szlan levél, 140 lap, 2 szlan levélen az index. A magyar királyoknak törzsfája Attilától III. Endréig külön lapon van, azonkivül a szövegben több más genealogiai tábla fára metszve; ezek egyike «Bvnt: fec.»-tel van jelölve.

E kiadásnak kétféle példánya fekszik előttem. Az egyikben a czímlevél hátlapján az Imprimatur látható. A másikban ugyanott Spontone rézbe metszett szép medaillonarczképe áll, «Sadelerii honoris et obseruantiæ ergo» jegyzettel. Lásd Haner-t II, 24.

673.

Gewiſse vnd Warhafftige Zeytung. Wie Aalli, Obrister Baſsa, von Ofen, mit andern Türcken, von den Frey Heyducken, 15 Meil vnter Ofen, sey gefangen, vnd den 11. Junij, ihrer Fürstl. Durchl. præsentirt worden. Mit angehenckter Auſzsage, Aalli, deſz gefangenen Baſsa von Ofen, auſz Wien geschrieben, &c. || Gedruckt im Jahr, 1602. *(Végén :)* Gedruckt zu Nürnberg, bey Johann Knorrn.

4to. 4 szlan lev. A czímlapon egy töröknek medaillon képe.

674.

JOULY (G.)

Panegyric dv Voyage et Retovr de Monsievr de Nevers de la Gverre contre les Turcs. Par M. G. Jouly

Advocat en la Cour du Parlement, & Lieutenant General de la Connestablie & Mareschaußee de France ..... || A Paris, chez Pierre Cheuallier, au mont Sainct Hylaire à la cour d'Albret, 1603.

8vo. 32 lap. I. Gonzaga Károly, neversi herczeg, 1627-ben követte rokonát Vinczét a mantuai herczegi trónon és 1637-ben halt meg. Érdekes följegyzéseket találunk itt az Anglia-, Hollandia-, Dánia-, Északnémetország- és Lengyelországban tett utazásairól. 1602. őszén Győrbe ment Ruszwurm főhadvezér táborába, ott több ütközetben vett részt és Buda ostrománál megsebesült.

675.

SAMBUCUS (Johannes).

Veterum aliquot ac recentium Medicorvm Philosophorvmq. Icones; Ex Bibliotheca Johannis Sambvci; cum eiusdem ad singulas Elogiis. Præmißo hac editione vitæ singulorum et Scriptorvm indiculo. Additis sub finem diversorvm de eisdem Encomiis. || Ex officina Plantiniana Raphelengii 1603.

fo. Czímlap ugyanazon keretben, mint az 1574-ki kiadásban és 5 szlan lev., 76 szzott levél az 1573-ki kiadás arczképeivel, és még 5 szlan lev. A czímlevél hátlapján Sambucusnak Herwarthoz intézett ajánlása olvasható. A 2a—6b levélen a 67 orvos életrajza (legvégül Sambucusé), végén költői elegia és egy görög «Carmen de Medicina».

676.

ENS (Caspar).

Rervm Hvngaricarvm Historia, novem libris comprehensa: in qua præter regionis sitvm cæteraq; qvæ eò pertinent, ea quæ a primis regni incunabulis acciderunt breuiter; nostri verò et superioris temporis res gestæ ad annum usque M · DC · IV. fusè describuntur. Avctore Caspare Ens, L. || Coloniæ Agrippinæ sumptibus Wilhelmi Lutzenkirchen. Anno M · DC · IV.

8vo. 428 lap, 1 szlan lev. A czímlapon a magyar czímer látható. A 3—7 lapot a Nesselraidti Ketler Jánoshoz intézett ajánlás foglalja el.

Ehhez tartozik:

Ad Rerum Hvngaricarvm Historiam Gasparis Ens L. Appendix; Rervm proximis qvatvor retro annis ad præsentis vsque MDCVIII. mensem Septembrem eo in regno & vicinis regionibus gestarum narrationem prosequens. || Coloniæ Agrippinæ. Apud Wilhelmum Lutzenkirchen. Anno MDCVIII.

Czím és ajánlás 2 lev., 91 lap. Lásd Haner-t, II, 34.

677.

DILBAUM (SAMUEL).

Εἰκωνογραφία, aller deren Ungarischer Stätt, Vöstungẽ, Castellen vnd Häuser, welche von Anfang der Regierung Rudolphi deſz andern, Römischen Keysers biſz auff das 1603 Jar, mit Krieg, ... belägert, beschoſsen, gestürmet, ... erobert oder verlohren worden, Neben den Schlachten vnd fürnembsten treffen ... eigentliche abriſz, vnd souiel müglich, warhaffte Contraſacturen der Röm. K. Mayestät, dero beyden Gebrüdern Ertzherzogen Matthiæ vnd Maximiliano, auch gantzem Römischen Reich zu vnderthenigsten Ehren auff diese form gradirt, vnd an tag geben, vormals nie auſzgangen. Vnder welche Figuren die summa selbiger Handlung, auffs kürtzest mit wenigen Reimen begriffen. Darzu auch die Historia der fürnembsten händel deſselbigen Kriegswesensz, durch Samuelem Dilbaum Augustanum, summarischer weiſz gethon worden. Anno MDCIIII. || *(Végén:)* Gedruckt zu Augspurg, bey Christoff Mang, in Verlegung Wilhelm Peter Zimmermans Im Jar 1604.

Haránt 4to. Czímlap, 1 rézmetszetű tábla és 19 szlan levélen a szöveg, 57 szszott rézmetszetű tábla. A czím szép rézbe karczolt

keretbe van foglalva, balról két pánczélos vitéz kirántott karddal, lóháton, jobbra török lovasok. Az 1ª lapot egy nagy rézkarcz foglalja el, mely a birodalmi sast és választófejedelmek, birodalmi nemesek, városok stb. mintegy 100 finom kivitelű czímereit ábrázolja, felül 1603 évszám látható. A szöveg Aij levéllel kezdődik és azon számok alatt adja az események rövid leírását, mely számok alatt az események képei közölve vannak. A derék Zimmermann szavainak: «So viel müglich warhaffte Contrafacturen» teljes hitelt adhatunk, mert valóban sok látkép van, mely föltétlen igényt tarthat hűségre, és a legbecsesebb darabjait képezik városaink ikonographiájának. Különösen a magyar csapatok costümjei szempontjából megbecsülhetetlenek e képek és megérdemlik a legbehatóbb tanulmányt. A legendák melyek eredetileg ugyanezen lemezekre karczoltattak, de meglehetős olvashatlanok, minden egyes lapon papirszelettel vannak felülragasztva, melyre a szöveg latin cursiv betűkkel nyomatott. Épúgy minden lap alsó szélére 6—6 leíró verssel ellátott papirszelet van ragasztva, és csak néhány lapon lehet észre venni, hogy a papirszalag alatt karczolt szöveg is van. E kiadás 1605-ben pusztán az évszám megváltoztatásával utánnyomatott, azonban ebben a karczok már nagyon elmosódottak.

1607-ben folytatásként megjelent:

Εἰκωνογραφίας Anderer Theil. Deren Ungarischen Stätt, Vöstungen, Castellen, vnd Häuser, so von anfang deſz 1603. Jars biſz auff den Früling deſz 1607. mit Krieg, beedes von deſz Römischen vnd Türckischen Kaysers Kriegsuolck . . . erobert oder verloren worden, neben den fürnembsten treffen vnd scharmützlen; . . . Wie auch etlicher fürnemer streiff, eigentlicher Abriſz vnd Fürbildung. Durch Wilhelm Peter Zimmerman, Burgern in Augspurg zusammen geordnet. Mit zugethoner kurtzer Beschreibung deſz verlauffs vnnd Historien. || 1607. *(Végén:)* Gedruckt zu Augspurg, bey Christoff Mang. In Verlegung Willhelm Peter Zimmermans Illuministen, vnnd Burgers in Augspurg. 1607.

Haránt 4ᵗᵒ· czímlap és 14 szlan levél, 31 karczolt tábla. A czímrajz az előbbi kiadásétól különbözik, ámbár a beosztás itt is ugyanaz, és baloldalon három török, a jobboldalon pedig három keresztény lovas látható, teljes hadi fegyverzetben.

E második részben a legenda már nem a táblára van alkalmazva, hanem a szövegbe van beillesztve, és a versek is hiányzanak. A képek lehetőleg még érdekesebbek, mint az első részben, és gondosabb kivitelűek.

678.

Missaglia (Antonio).

Vita di Gio. Jacomo Medici Marchese di Marignano valorisisſsimo, et inuittiſsimo Capitan Generale; nella quale, oltra le Vittorie per se steſso hauute contra il Duca di Milano, e contra i Grigioni, et per altri nella Lombardia, nel Piemonte, nella Germania, nella Boemia, nell' Vngheria, nella Fiandra, e nella Toscana; sono comprese le puì notabili cose nel suo tempo occorse . . . Descritta da Marc' Antonio Miſsaglia Gentilhuomo Milanese . . . || In Milano Per Pietromartire Locarni, & Girolamo Bordoni . . . 1605.

4to. 12 szlan lev., 194 lap, 1 levélen az approbatio. A 2b levélen Locarni nyomdásznak a négy testvérhez, a graubündeni Franchi Vertemákhoz intézett ajánlása van. Ebből megtudjuk, hogy Missaglia e munkát Ferdinánd osztrák főherczeg kivánságára mintegy 20 évvel ezelőtt irta. Vonzó, élénk életrajz, mely a hasonló munkák érdekességét messze túlszárnyalja. Marignanonak Magyarországon viselt hadi tettei csak két szóval említtetnek, ellenben a munkának legnagyobb része azon küzdelmeknek van szentelve, melyeket Gian Giacomo mint mussoi várnagy (később Marchese di Musso) és az egész comoi tó ura, sok éven keresztül folytatott. Ranke úgy nyilatkozik róla (*Röm. Päpste.* 1854. I, 319.): «er betrug sich als unabhängiger Fürst. Mailänder, Schweizer und Venezianer hielt er von diesem Punkt aus in unaufhörlicher Bewegung.» Rendszeres hajóhadat szervezett, melylyel a tó partjain teljesen uralkodott. [Aveva] «sette navi groſse di quaranta otto remi, per ciascuna, & portavano l'Artiglieria con palle di quaranta libre, & cento huomini da combattere; seguita poi alcuna volta secondo i bisogni da molti altri legni minori; tra i quali vi haveva un Bergantino di maravigliosa velocita, del quale si serviva per la persona sua a viaggio, & a riconoscere . . . Mi ricordo ne primi anni della mia fanciulezza, ch'eſsendo la casa nostra in quelle estreme miserie della città di Milano ritirata in Gravedona, terra groſsa sopra Muſso, & eſsendosi posto il Marchese sopra il detto Ber-

gantino, per uno asprifsimo temporale si riempi tutto il lite d'ogni sorte di gente, che con gran stupore se ne stavano a risguardare il travaglio & le maravigliose alzate & calate di quel legno» stb. E tudosítások reánk nézve azért oly érdekesek, mert az itt leírt kalandos tettek Gian Giacomot, úgy szólván prædestinálták arra, hogy 1542-ben, a budai ostrom alkalmával, a dunai hajóhadak parancsnokává tétessék. Tudjuk egyébként, hogy a beléje helyezett várakozásnak teljesen megfelelt.

Megemlítem még, hogy az ajánlásban a Vertemák graubündeni kastélyainak érdekes leírása olvasható «amplifsimi edifici, che rafsembrano i Romani Palazzi, ma di quelli tanto sono piu ammirandi, quanto che nell' asprezza de monti mai sarebbe stato giudicato, che cosi eccelsi havefsero a riuscire, e malgrado dell' alpestre sito, tanti giardini amenifsimi, tante spalliere de piu preciosi frutti» stb. és alább «Qual più sontuosa guardarobba può mirarsi & ammirarsi, che la stupenda libreria di VV. SS. arrichita con tanta loro diligenza, e spesa, cosi abbondante & universale de i libri di tutte le scienze e profefsioni e di tutte le lingue che per non dir dell' altre, quando mancafse alla volgare Italiana ogni libro e che in Italia più non se ne trovafse, ivi senza dubbio sarebbe sicura la natione di ritrovarlo» stb. Példányom szélén egy későbbi kéz a következőket jegyezte meg: «Cose tutte ridotte in nulla nell' affogamento di Plur per terremoto». Örömömre Ens *Fama Austriaca*-jában (Cöln. 1627 f°.) egy táblát találtam, «Eigentliche Abbildung des Fleckens Pluers in den Grawen Pündten gelegen wie solcher nach seinem schroklichen Vndergang anzusehen» a melyen a Werteman család különböző tagjainak palotái, házai, kéjlakai és pinczéi vannak felsorolva. A földrengés 1617. Aug. 25-én volt.

679.

VERANTIUS (Faustus).

Machinæ novæ Favsti Verantii siceni *(sic) (S. l. & a.)*

f°. 1 üres levél, czímlap, 29 lev. szöveg, 49 két lapra terjedő rézmetszetű tábla. Az egész lapot elfoglaló czímlapon szép renaissance portale, melynek csúcsán Verancsics ismeretes czímere látható, a portalén belül a czím, mind rézbe metszve. Ezután 19 lapon a latin szöveg «Declaratio Machinarum» czímmel, az első lapon allegorikus fametszet, az utolsó lap üres. Ezután új lapszámozással az olasz szöveg «Dechiaratione de le nostre Machine» 18 lap. Végül a franczia szöveg «Declaration des Machine» *(sic)* 19 lap. Az első lapon levő fametszet a második és harmadik részben ismét előfordul. Ezután 49 gyönyörű réztábla következik, melyek a munkában leírt különböző gépeket ábrázolják. Ezeknek rajzai és metszetei, úgyszintén a nagy számban előforduló alakok, állatok

stb. nagyon szépek és bizonyára valamely kiváló művésztől (talán Sebenicoi Bonifaciotól, a szerző földijétől?) származnak. Csak a legkiválóbb ábrázolásokat akarom megemlíteni. Mindjárt az első tábla Róma tervrajzát mutatja a Tiberis kettős átmetszésének tervével, mely az áradásokat volna hivatva megakadályozni. A második táblán a Márk-tér látható három szökőkúttal, a mint Verancsics azoknak előállíthatását gondolta. Ezután egy dunai fahíd rajza Bécs mellé tervezve, a sebenicoi templom látképe, egy templom tervrajza klastrommal; nap-, víz- és tűzórák modelljei, vízi, szél- és taposómalom, bor- és olajprések mintái következnek. A 26. tábla rajza földmíveseket ábrázol, a mint a gabonát kaszával aratják, a mely módot Verancsics időtakarítás szempontjából előnyösebbnek tart a sarlóval való vágásnál, úgy szinte a kalásznak a cséplés előtt való levágását, hogy ne kelljen az egész szalmát csépelni; látjuk továbbá fa-, kő-, ércz- és vashídak különböző mintáit, ez utóbbi mai lánczhídjaink előképe; egy az embert a víz felületén tartó «Navicula axillaris»-t, a testet körülfogó levegővel telt tömlő alakjában, egy esőernyő-t, vagy «Homo volans»-t, egy kotrógépet, kettős fűrészeket, szivattyúkat, kettős gyaloghintót öszvér alkalmazásával, egy másik öszvért «Culinam deferens», végül utazó-kocsit vasból készült ruganyokkal. Verancsics e kocsiról a szövegben a következőket mondja: «Currus pensiles neceſsario vel funibus, vel catenis ferreis vel coriis duplicibus librantur ut molliter ferent insidentes. Ego vero vectes ferreos reflexos supponerem qui sua mobilitate aperiantur & claudiantur prout arcus Basilisistrarum aperiri et claudi solent». Az utolsó tábla azt mutatja, hogy fékezés czéljából völgybe hajtásnál mint lehet a kocsik hátsó kerekeit fölemelni, «duos bene craſsos ramos illis supponendo ne terram contingant».

Verancsics Faustus életéről néhány tudosítást találunk Safariknál, *Gesch. der südsl. Literatur* II, 19; munkáiról bővebben szól Fortis, *Viaggio in Dalmazia* I, 145, (mely, bár futólag, e művet is említi «1 vol. in f°. intitolato *Le Machine*»), a legkimerítőbb tudosítást azonban és a jelen munka alapos megbeszélését Libri-nek *Histoire des Mathématiques en Italie* IV, 46 czímű kitünő munkájában találjuk: «C'est par l'originalité surtout que ce recueil se distingue et nous ne connaissons aucun ouvrage de la même époque qui puisse lui être comparé.» A mi a munka nyomatását illeti, Libri bizonyára téved, midőn azt mondja: «Le volume n'est pas daté, mais sans aucun doute il a été imprimé à Venise vers la fin du seizième siècle». Először is a 27. táblán egy gyönyörű kútnak rajzát látjuk, a mely fölött F. V. betűk közé Verancsics czímere a püspöksüveggel van foglalva. Verancsics pedig, forrásaink egybehangzó tanúsága szerint, csak 1600-ban (neje halála után) választatott csanádi püspökké. Továbbá a Tiberisszabályozás tervének magyarázatában a Tiberisnek 1598. karácsonykor bekövetkezett áradásáról, mely a Ponte S. Maria-t

(azóta Ponto rotto*) elvitte, úgy szól, mint «insignis illa Clementis octavi inundatio». Ebből biztosan következtethetjük, hogy abban az időben, midőn ő ezeket írta, Kelemen nem ült már a pápai trónon, 1605-öt vehetjük ennélfogva a legkorábbi nyomtatási évnek. Megjegyzem még, hogy Libri kétféle példányt írt le, az egyik, az ő tulajdonát képező, teljesen megegyezik példányommal, a másiknak, mely a Bibliothèque Royale-ban van, ez a czíme: *Machinae novae Fausti Verantii Siceni cum declaratione latina, italica, hispanica, gallica et germanica.* || *Venetiis cum privilegiis.* Ily példány van a budapesti egyetemi könyvtárban is, de csak latin szöveggel. «L'édition est absolument la même. On n'a fait qu'ajouter les nouvelles traductions et graver quelques mots de plus sur le frontispice.»

A Borghese-könyvtárból. A vastag papirosra nyomatott példányok egyike; valószínűleg Borghese Scipio bibornoknak szánt példány.

680.

Drey Warhafftige Zeitung, die erste von der herrlichen Victoria so der Persianer dem Türcken angewonnen hat, als Ferrar, Roſsburg, Morabel, in diesem 1605 Jar. Die Ander, von dem newer Cometen oder Stern . . . auch von dem schröklichen Fewerzeichen, so man den 9. Decembris am Himmel auch gesehen hat . . . Die Dritte ist auſz Ungern was sich von dem 24. Martii an, biſz auff den 6. Aprilis Anno 1605. zu Comorra, Preſzburg, Wien, Eperies, Schemnitz, vnd Leutsch zugetragen hat. || Getruckt zu Wien, bey Wolff Halbmeister, Anno Christi 1605.

4to. 4 szlan lev. A czím keretbe van foglalva. Meyer *Wiens Buchdruckergeschichte* szerint Halbmeisternek eddig csak két 1592. és 1593. évből származó nyomtatványát ismertük.

* Verancsics a hídról így nyilatkozik: «Non dubium quin olim pluries ceciderit ac in posterum si reædificetur casurus sit». A híd 255 éven keresztül rom volt és csak később, egy lánczhíd hozzátoldásával tétetett használhatóvá.

681.

Warhaffte und Beweiszliche Articul durch welche der italianisch Grave Belgioiosa, Feldobrister in Ober Hungarn die Stadt Caschau, General Landstände, Hayduggen und Botschkay, zur Rebellion, auch die Niederlag und Verlust der Röm. Kay. Mayestat Kriegsvolck, vnd consequenter des gantzen Königreichs Hungarn, und Fürstenthumbs Siebenbürgen, leidigen Abfall, &c. verursacht hat . . . || Anno M·DC·V. *(S. l.)*

4to. 6 szlan lev. Igen érdekes nyomtatvány.

682.

Warhafftige Newe Zeitung. Wie und was maſsen sich deſz Sigiſzmundi Bathori Mutterbruder, Steffan Botschkai genandt, gegen vnserm Christlichen Kayser sampt den deutschen Kriegszvolck, trewloſz vnd meyneydig verhalten, sich dem Türcken gehuldet vnd vntergeben. Auch wie die Vehstung Caschaw, von den vnserigen den 2. Tag, diſz Monats Decembris, eröbert vnd eingenommen. || Anno 1605. *(Végén:)* Gedruckt zu Nürnberg, bey Johann Knorn.

4to. 4 szlan lev. A czímlapon 4 tatár lovast ábrázoló eredeti fametszet látható a fametsző monogrammjával. A szöveg az 1b levélen kezdődik: «Aus Prag, den 18. December, disz 1604. Jahrs».

683.

Basta (Giorgio).

Il Mastro di Campo Generale di Giorgio Basta Conte d' Hvst Generale per l'Imperatore nella Transiluania: & hora Luogotenente Generale per la Maestà Sua, et per lo Sereniſsimo Arciduca Matthias degli Eserciti nell' Vngaria . . . . || In Venetia, appreſso Gio. Batt: Ciotti Senese all' Aurora M·DC·VI.

4to. 18 szlan lev., és pedig a nyomdász jelvényével ellátott czímlap, 2 levélen Spontone Cironak, a kiadónak a mantuai herczeghez intézett s Velenczében 1605-ben kelt előszava, 2 levélen Bastához írt költői ajánlás és az «Argomento del Trattato»; 1 levél üres, 12 levélen a tartalomjegyzék; továbbá 146 lap, 11 levélen az index. Spontone az ajánlásban azt mondja, hogy a munkát magától Bastától kapta, midőn Magyarországban szolgálatában állott és végül megemlíti, hogy Bastának egy más munkáját is kiadni szándékozik: «alcuni Ragionamenti militari fatti da eſso Sig. Conte Basta con tre gentilhuomini Italiani subito ritornati da Poſsonia in Vienna... da me raccolti che ui fui presente»... A «Delle Battaglie» utolsó könyvének 8 fejezetében Basta különösen a törökök elleni hadviselést tárgyalja: «e mio pensiero adeſso che io mi trovo alle frontiere dell' Ungaria di mostrare, come poſsa un esperto, prudente & valoroso Mastro di Campo Generale combattere co' Turchi». A magyar lovasságról Basta így nyilatkozik: «La vera maniera di servirsi della Cavalleria Ungara e il tenerla nelle seconde schiere, dopo gli armati, lasciandoli poi andare per seguire il corso d'una vittoria».

684.

BECKENSTENIUS (Laurentius).

Rervm Silesiacarvm & Cladivm memorabilivm succincta Expositio. Wahrhafftige Beschreibung vornehmer Händele und Unfälle so sich . . . im Fürstenthum̃ Ober- und Nieder-Schlesien . . . als auch . . . Böhmen, Polen, Littawen, Moscowiten, etc. Von Anno 960. biſs zu der kegenwertigen Zeit, sich zugetragen . . . Mit Vergleichung der jetzigen Leuffte, mit den dreyen groſsen vnnd schrecklichen Einfällen als der Tartarn, Anno 1240. Der Huſsiten Böhmẽ, Anno 1418. Und denn der Christen groſse Niederlage, vor Varna, und Mährn, Anno 1444 als 1522 vorlauffen . . . verfaſset durch Laurentium Beckenstenium, Historicum Elect. Saxon. || Gedruckt zu Leipzig, In Verlegung Henning Groſsn Buchh: Anno M·DC·VI.

4to. Czímlap, 3 szlan levélen a sziléziai rendekhez intézett s Liebenwerdában kelt ajánlás. 79 lap. Az utolsó levél hátlapján a colophon: «Gedruckt zu Leipzig, Typis Beerwaldin»; alatta a kiadó jelvénye és a subscriptio.

685.

BECKENSTEIN (Laurentius).

Rervm Vngaricarvm Statvs siue Aetas Bellatrix. Darinnen Warhaffte vnd ordentliche Beschreibung der dreyer fürnehmen Obristen, als: I. Georgii Castrioti, II. Johannis Hvnniadis, & III. Matthiæ Corvini Heldenthaten beschrieben vnd angezeiget . . . Sampt einem Discurs, was sich bey der Regierungszeiten zwischen gedachten dreyen Helden vnd dem Türcken verlauffen . . . Dabey ein Rathschlag . . . obs zu rathen daſs mit dem Türcken jetziger Zeit ein Frieden zu schlieſsen . . . Conferiert vnd auscultirt durch Laurentium Peccensteinium Hist. Elector. S. || In Vorlegung Henningi Groſzen, Buchhändlers.

f°. A mű összesen 74 levélre terjed és 3 különböző munkából áll. Az I. rész 2ª levelén a Promnitz és Kittlitz bárókhoz intézett s Liebenwerdában 1606-ban kelt ajánlás van. Mindkét báró Magyarországon harczolt. 3ᵇ levélen: «Kurtze Beschreibung des Königreichs Vngern vnd Mehren», ezután a három életrajz következik, és végül: «Ein vornehmer weisslicher Discurs und Oration de Pace inter Christianos & Turcas» összesen 4 szlan lev., 40 lap. Azután uj czímlap:

Polnische, Liffländische, Moschowiterische, Schwedische, vnd Andere Historien vnd Warhaffte Beschreibung, welcher maſsen Stephanus dieses Namens der Erste, König in Polen, zum Regiment kommen. Was für Krieg er geführet . . . Was sich zu seiner Zeit bisz daher begeben, und auff den Reichstagen zu unterschiedlichen Malen abgehandelt, Und was von den Türcken vnd Moschowitter für Werbungen vnd andere Anschläge fürgelauffen . . . Ingleichen von der Undeutzschen Völker in Liffland Sitten vnd Leben, sowol auch der Tartarey, des Fluſs Boristhenis der Alten Stadt Kyoff gelegenheit, vnd vom warhafften Ort des Exilii Ovidiani sehr nützlich vnd lustig zu lesen mit

Fleisz zusammengezogen durch Laurentium Müller, damals fürstlichen Churländischen Hofrath || Leipzig, In Verlegung Henning Groszn Buchh. Im M. DC. VI. Jahr.

1 levélen az igen érdekes előszó. E levél hibásan van 39 számmal (43 helyett) lapszámozva, s így tovább 116-ig. Végül 117—142. lapon a harmadik munka:

Poliographia vnd Historische Erzählung etzlicher vornembsten Städte, in Ober vnd Nieder Schlesien... durch Lavrentivm Peccenstenivm Der Historien Liebhaber || Gedruckt zu Leipzig, In Verlegung Henning Grofsn, Anno MD. CVI.

Müller Lőrincz munkájáról, mely először M. Frankfurtban 1585 jelent meg, lásd Adelungot: *Übersicht der Reisenden in Russland* I, 356.

686.

BOSKHIERUS (Philippus).

Orator Terræ Sanctæ et Hungariæ; sev Sacrarvm Philippicarvm in Turcarvm barbariem, et importunas Christianorvm discordias, notæ. Avtore V. P. F. Philippo Boskhiero, Cæsarimontano, Franciscano Ad S. D. N. Pavlvm V. Pont. Max. . . . || Dvaci Catvacorvm, [Douai] Apud Petrum Borremans . . . 1606.

Kis 8vo. Czim szép rézmetszetű jelvénynyel, 7 levélen a Lüttichben 1605. kelt ajánlás, 8 levélen a források vannak felsorolva, 422 lap, 1 szlan lev. A 8b levélen levő rézmetszet «F. Waldor fecit» — «Feritas Turcarum in Christianos» czímmel — förtelmes torturákat ábrázol. Lásd Haner-t II, 11.

687.

COBERUS (Tobias).

Observationvm castrensivm et Vngaricarvm, Decas Prima Avstriaca. Auctore Thobia Cobero, Med. D. Physico castrensi || Francofvrti e Collegio Paltheniano. M DCVI.

Kis 8vo. A munka 3 részből áll, mindegyik külön czímlappal és lapszámozással. A 2. és 3. rész czíme a fönebbivel megegyezik a «Decas Secunda Silesiaca», és «Decas Tertia Svevica» szavak kivételével. Az első rész 120 lapból áll és Rudolf császárnak van ajánlva. (A levél 1604-ben kelt). A második rész (112 lap) a sziléziai Zedlitz nemzetség tagjainak van ajánlva, a harmadik rész pedig (98 lap, az utolsó 33 lev. hibásan van lapszámozva) az augsburgi városi tanácsnak. A két utóbbi ajánló levél 1605-ben kelt. Igen érdekes, tanulságos kis munka, melyben a szerző «per septennium in castris versatus» az 1595—1599. évi magyarországi hadjáratok alatt, nevezetesen az egri, hatvani, tatai, esztergomi, pápai és komáromi táborokban szerzett tapasztalatokat irja le.

Lásd Haner-t II, 10.

688.

LAURUS (Johannes).

Jo. Baptistæ Lavri Pervsini Clerici Seminarii Leonidos siue de Victoria adversus Athilam Libri III. Ad Illustrifs. ac Reverendifs. Pompeivm Arrigonivm S. R. E. Cardinalem. || Pervsiæ, Ex Typographia Vincentii Columbarii . . . M. D. C. VI.

Kis 8vo. 52 lap. A czímlapon a bibornok rézbe metszett czímere látható. A 3. lapon az ajánló levél, azután 3 költői applausus 7. lapon kezdődik a 3 könyvre osztott epos Corradus Fulvius egy-egy nyolcz soros argumentumával. Leo pápának és Attila támadása elől Róma megvédésének dicsőitése. Az Olaszországban sokszorosan elterjedt Atilla-legendák költőileg vannak itt felhasználva, közé vannak szőve a nemrég pápává választott Borghese V. Pálra irt dicséretek. A végén még 4 költői mű, melyeket Laurus tanulótársai irtak. Laurus később még számos munkát adott ki Perugiában és Rómában. Ugyanezen évben és ugyanazon kiadónál megjelent egy költői üdvözlő vers «Scipionis Borghesii Cardinalatus» és «Auspicia in Pontificatum Pauli Quinti» (16 lap), mely munka példányomhoz van kötve. Lásd a «Laurus»-ról szóló czikket Didot *Biographie Universelle*-jében, a hol azonban a jelen munka nincs megemlitve.

689.

MELLINI (Domenico).

Vita del famosifsimo e chiarifsimo Capitano Filippo Scolari, Gentil'huomo Fiorentino, chiamato Pippo Spano, Conte di Temesuar &c. scritta, riueduta &

accresciuta dal suo primo autore Domenico di Gvido Mellini. || In Firenze, Nella Stamperia del Sermatelli 1606.

Kis 8vo. 96 lap. A gazdagon diszített keretbe foglalt czímlapon a nyomdász jelvénye látható. Teljesen megfelel a 436. szám alatti első kiadásnak. A 72. lapon vannak ezen 2. kiadáshoz tartozó pótlékok: «Nobile, e cvriosa aggivnta di Domenico di Gvido Mellini, alla Vita del . . . Scolari, scritta già da lui, e stampata in Fiorenza, l'anno 1569». E pótlékok kivonatokat adnak egy «Giornale & Diario tutto scritto di propria mano di M. Rinaldo delli Albizi» czímű kéziratból, amely a nagyherczeg tulajdonát képezte, és a melybe az ifjabb Mellini betekinthetett. A florenzi köztársaság Albizzit Nello di Giulano Martinival együtt 1425-ben Zsigmond császárhoz küldte, ki is Tatán a császárral és az ott levő Pippoval tárgyalt, és onnan Székesfehérváron, Ozorán és Pippo egyéb birtokain keresztül Olaszországba tért vissza. Ez utazásnak rendkívül érdekes leirását Mellini csak kivonatosan közli. Azt hiszem, háladatos dolog volna, a kéziratot felkutatni és legalább a Pippora és a magyarországi utazásra vonatkozó részt teljes szövegében közzétenni.

690.

SARROCCHI (Margherita).

La Scanderbeide Poemo heroico della Signora Margherita Sarrocchi. Dedicato all' Illma & Eccma Sigra D. Costanza Colonna Sforza Marchesa di Carauaggio . . . . || In Roma, apprefso Lepido Facij. MDCVI.

4to. 4 szlan lev., 97 lap, 1 szlan levélen az Errata. A czímlapon a Colonna-Sforza kettős czímer látható. A 2a levélen a kiadónak ajánlása van, a melyből megtudjuk, hogy az epos eredetileg 24 énekből állott, melyből azonban csak 11-et tudott megszerezni, A kiadó, a ki L'Arrobato Academico Affrontato-nak irja magát, szertelen szavakban magasztalja a költőnőt és a hősköltemény, s azt hiszi, hogy a Marchesa gondoskodni fog a többi ének közrebocsátásáról is. A 4. levelet Sarrocchinak a Marchesához intézett két szonettje és egy rövid előszó foglalja el. Vajon a Tiraboschinál idézett 1623-iki kiadás mind a 24 éneket magában foglalja-e, nem tudom. A nápolyi születésű költőnő, úgy látszik, meglehetős békétlen természetű volt és a vitákban néha eléggé gyöngédtelen bánásmódban részesült. Így Marini «Adone«-jében «pica loquacissima»-nak nevezi és azt mondja:

E con strilli importuni in rozzi carmi
Dafsi anch' ella a gracchiar di amori e d'armi.

A Conte Manzoni-féle könyvtárból.

691.

Abdruck der Reconciliation uund Vergleichung mit den Hungarischen Stenden, geschehen zu Wien in Osterreich, den 23. Junii. Anno 1606. aus Lateinischer Sprach, ins Teutsche gebracht. || Erstlich Gedruckt in der Alten Statt Prag, durch Johan Othmar Jacobi. *(Végén:)* Nachgedruckt zu Nürnberg durch Christoff Lochner. *(S. a.)*

4to. 16 szlan lev. A czímlapon Rudolf királynak szép rézmetszetű medaillon arczképe látható, fölötte pedig Mátyás főherczeg és Bocskay egy-egy kisebb arczképe.

692.

Afsecvrationes et Reversales Statvvm Regni Hvngariæ super Articvlis Hungaricis, Viennæ, anno M·DC·VI. die XXIII. Junii, conclusis & vicinis Regnis & Prouinciis afsignatæ. *(S. l.)*

4to. 4 levél. A czím keretbe van foglalva. Az utolsó lap üres. A végén: «Datum Viennæ Austriæ, 23 die Mensis Sept: Anno 1606. Novem decim seqvvntur sigilla minora, tandem subscriptiones Triginta sex».

Bécsi nyomtatvány, Bonnoberger Lajos műhelyéből.

693.

Conditiones pacis inter Romanorvm, et Tvrcicvm Imperatorem, Rvdolphum II et Achometem I. Sultanum, ut illæ anno superiori M·DC·VI. inter vtrosq; tractatæ & conclusæ sunt *(S l.)*

4to. 6 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. (A békeszerződés cursiv betűkkel van nyomtatva.) Bécsi nyomtatvány, Bonnoberger Lajos műhelyéből.

694.

Exemplar Reconciliationis cum Hungaris factæ XXIII. Jvnii, anno M·DC·VI. *(S. l. & a.)*

4to. 12 szlan lev. A czím csinos keretben látható. A szöveg cursiv betűkkel van nyomtatva.

Bonnoberger Lajos bécsi nyomdájának terméke. Lásd Mayer't, *Wiens Buchdruckergesch.* I, 193. A két előbbi nyomtatványt nem említi.

695.

Warachtich verhael van de oorloghen ende gheschiedenifsen, zoo in Polen, als in Hungarijen ende te Venegien in Italien, als ooc . . . te Graits in Stiermarcken, dooz den tempeest van reghen: alles over gheschreven wt Norenberch den 15. Augusti na den Nieuwen Stijl. || Tot Rotterdam, By Jan Jaufsz 1606.

4to. 2 lev. Tudósításokat tartalmaz a bécsi békekötésről, mely «noch in twijffel staet», továbbbá Nagyvárad, Tokaj, Eperjes stb. bevételéről. A végén még tudósítások vannak az ál-Demeter megveretéséről.

696.

MATTHIEU (P. de).

Elizabeth Fille dv Roy d'Hongrie. Histoire dediée a Madame M. Elizabeth premiere fille de France. || A Paris Chez Matthieu Guillemot et Pierre Metayer au palais en la gallerie des prisonniers. 1607.

12mo. 6 szlan, 48 szzott levél, szép allegorikus czimképpel. (L. Gaultier sculp.) A 2a levélen az ajánlás, 3a—4b levélen: «Advis de l'Avteur» aláirva P. de Matthiev. A 6a levelet a privilegium foglalja el. Mathieu költő is volt és számos történeti munkát irt.

697.

Articles de la paix d'Hongrie convenvs et accordez entre l'Archiduc Matthias, de la part de l'Empereur, & les deputez du seigneur Botz-kai & les autres

seigneurs d'Hongrie. Ensemble les articles & conditions de la trefue faicte auec l'Empereur & le Turc Le tout traduict d'Allemand en François. || A Paris, Jouxte la coppie imprimée à Roüan. M·DCVII.

12mo. 12 lap.

698.

CAYET (Pierre-Victor Palma).

Chronologie Novenaire contenant l'Histoire de la Gverre, sovs le Regne dv tres-chrestien Roy de France & de Nauarre, Henry IIII et les choses plus memorables aduenuës par tout le monde depuis le commencement de son regne l'an 1589, jusqu'à la Paix faicte à Veruins en Juin 1598. par Mr. Pierre Victor Cayet . . . || A Paris, par Jean Richer . . . M·D·CVIII.

8vo. 3 kötet. I. köt.: 18 szlan lev., a 2a levélen az «Au Roy» intézett s 1607. dec. 8-án kelt ajánlás, ezután egy hosszabb Avant-Propos és a Sommaire következik, 404 szzott lev. A 2-ik könyv előtt 2, a lapszámozásba nem foglalt levél van a Sommaire-rel. II. köt.: 6 szlan lev. (a czímlapon nyomdászjelvény látható), a Dauphinhoz intézett ajánlás és Sommaire, azután a 405—545 levélen a III. könyv, 3 lev. Sommaire. 1—292 szzott levélen a IV. és V. könyv, 4 szlan lev. a Sommaire. III. köt.: czímlap és 3 szlan levélen az Orleansi herczeghez intézett ajánlás és Sommaire, 239—729. szzott levélen a VI—IX. könyv 6 szlan levéllel, melyen a megfelelő könyveknek tartalomjegyzéke van. Isten őrizze az embert az ilyen «Collatio»-tól!

Az I. kötet semmit sem tartalmaz a magyarországi hadieseményekre vonatkozólag, a II. is keveset és pedig az 1593. évi hadjáratot illetőt. Ellenben a III. kötetben az 1594-től 1597-ig folytatott magyarországi és erdélyi hadjáratok igen terjedelmesen vannak tárgyalva. Lásd a 703. számot.

699.

FUMÉE (Martin).

I. köt. Histoire generalle des Trovbles de Hongrie et Transilvanie. Contenant la pitoyable perte et ruyne de ces Royaumes & des guerres aduenuës de ce temps en iceux entre les Chrestiens & les Turcs . . .

Divisee en deux Tomes. Tome premier. Par Martin Fvmee, Sieur de Genillé, Cheualier de l'Ordre du Roy. || A Paris, chez Robert Foüet... M·DCVIII.

4to. 6 szlan lev., 301 lap, 14 szlan levélen az index. A czím vörössel és feketével van nyomtatva. A czímlapon a nyomdásznak szép rézbe metszett jelvénye látható (L. Gaulthier Sculp. 1608.). A 2a—3a levélen az «Au Peuple de France»-hoz intézett ajánlás. Ezután a 6b levélig a tartalomjegyzék és privilegium terjed. Az 1594-ki kiadásnak utánnyomata. Lásd az 542. számot.

II. köt. Histoire vniverselle des Gverres dv Tvrc, depvis l'an 1565 ivsqves à la trefve faicte en l'annee 1606. ou sont compris le siege de Malte, bataille de Lepante, Prise de Cypre, diuers combats & prises de villes tant en Hongrie, Dalmatie & Transsiluanie, qu'autres prouinces de l'Europe . . . avec les exploicts et hauts faicts d'armes de Philippe Emanvel de Lorraine, Duc de Mercoevr, Lieutenant General de L'Empereur contre les mesmes Turcs. Enrichis de levrs portraicts et figvres . . . Tome second. Par N. de Montrevlx, Sieur du Mont-Sacré, Gentilhomme du Maine. || A Paris, chez Robert Foüet . . . M·DCVIII.

10 szlan lev., 1036 lap (az 1054 lapszám hibás), 24 szlan levélen az Index. A 2a—2b levélen az «Au Roy»-hoz intézett ajánlás, azután a 3a—10b leveleket a költői applaususok és a tartalomjegyzék foglalják el. Montreux rendkívül termékeny író volt, kinek regényei, drámái és költői munkái ma már feledésbe mentek. E 7 könyvre osztott mű Fumée történetének folytatását képezi, és a magyar-török háborúkat, különösen a Mercoeur herczeg által vezetett hadjáratokat igen kimerítően írja le. A rendkívül czikornyás, dagályos stylus, valamint a bibliából, mythologiából és az ókori történetekből vett és minden lapon előforduló idézetek e szorgalmas munkát is élvezhetlenné teszik. Igen érdekesek a 45 cmt. magas és 60 cmt. széles karczok, melyek a keresztény és török haderőknek felállítását ábrázolják Kanizsa, Székesfehérvár stb. előtt. Egy lapon Székesfehérvárnak igen szép látképe van. A rézmetszetek magyarázatai a szemben levő lapokon állanak. E 7 metszet önállóan is megjelent egy-egy magyarázó szöveggel és az ábráknak két hasábra nyomtatott külön magyarázatával, mely

a könyvben foglalttól azonban szövegre nézve is eltér. Az I. kötet czímlapján a Sorbonne könyvtárának pecsétje és a következő feljegyzés látható: «Stephanus Du Puys Parisinus Doctor & Socius Sorbonicus Bibliothecæ Sorbonicæ legavit & obiit 26 Die Dmb. 1686.»

700.

Copia conclvsionis et confoederationis inter Serenifsimvm Principem ac Dominvm, Dominvm Matthiam, Archidvcem Avstriæ . . . & Sac. Cæs. Regiæq; Maiest: Gubernatorem Regni Hungariæ ex una, nec non Status et Ordines prædicti Regni Hungariæ & Archiducatus Austriæ inferioris et Superioris Ablegatos, altera ex parte initæ, ratione Pacificationis Viennensis conclusa & a Sua Maiestate approbatæ *(S. l. & a.)*

4to. 2 lev. A végén: «Actum Posonii prima die Februarii Anno M.DC.VIII.» A czímlapon és a nyomtatvány végén nagy jelvény látható. Formica Máté műhelyéből való bécsi nyomtatvány. Dr. Mayer nem ismeri.

701.

De Circvlo opervm et judiciorvm Dei, qui a lapsis primis Hebræis trahi incoeptus, in erectis ultimis Hebræis finietur: Et, de prodromis conuersionis orientis et meridiei, cuius initia apud Hungaros et Venetos coepta. Et de ratione ineundæ sanctæ pacis inter omnes Christianos . . . Theses XLI. ad meditandum & elaborandum propositæ, omnibus piis, qui Ecclesiæ Christi ædificationem . . . in summa, commune orbis Christiani . . . bonum, pacem & tranquillitatem. . . . expetunt . . . autore Stephano Pannonio Belogradensi . . . . . Anno Christi 1608. *(S. l.)*

4to. 16 lap. A 2. és 14. lapon egy diagramm van. Meglehetős zavaros munka, telve heves támadásokkal a pápa és a jezsuiták ellen, és javaslatokkal a keresztény egyház reformjára, a mikhez elmélkedések járulnak a zsidók megtéréséről, a világ elpusztulásáról s más egyebekről. A szerző valódi nevét nem sikerült kiderítenem.

702.

Duellum Glöselianum. Das ist zwey unterschiedliche und dazu wiederwärtige Bedencken über der Frag Ob den Hungarischen Landständen die Freyheit der Religion zu lafsen sey. Eines D. Melchioris Glöselii, Weihe Bischoffs zu Wien . . . welches negative streitet. Das Ander Doctoris Polycarpi Leisers, Churfürstlichen Sächsischen Hofpredigers, . . . welches affirmative schleufset . . . in den Druck verfertiget durch M. Theophilum Philalethen Christopolitanum. || Leipzig, In Vorlegung Abraham Lambergs.

4to. Czímlap és előszó 2 lev., 34 lap, 1 szlan levélen a nyomdászjelvény és 1608. évszám. Khlesel «Bedenken«-je a 20. lapig terjed és kelet nélkül van aláirva. Leiser «Judicium»-ja Weinmarban, 1606. szeptember végén kelt.

703.

Cayet (Pierre-Victor Palma).

Chronologie Septenaire de l'histoire de la Paix entre les Roys de France et d'Espagne contenant les choses les plus memorables aduenuës en France Espagne, Allemagne, Italie, Angleterre, Escofse, Flandres, Hongrie, Polcgne, Suece, Tranfsiluanie . . . depuis le commencement de l'an 1598 iusques à la fin de l'an 1604 Divisée en sept livres. Derniere edition. || A Paris, Par Jean Richer . . . M · D · CIX.

8vo. Czimkép, szép kapuzat alakokkal, fönt IV. Henrik király medaillon arczképe, «J. de Weert f.» — Czímlap és 3 szlan levélen a királyhoz és Messire Roger de Bellegarde Grand Escuyer de France-hoz intézett ajánlás; mindkettő 1605. Februárban kelt és csak a szerző kezdőbetüivel P. V. P. C. van jelölve. 506 lap. Minden egyes könyv előtt a tartalomjegyzék van folytatólagos lapszámozással. Az 5 első könyv végén, mely az 1602. évig történt események elbeszélését tartalmazza, igen érdekes tudósításokat találunk a Magyarországon és Erdélyben viselt török háborúról. A Mercoeuri és Neversi herczegeknek dicséretes szereplése különösen ki van emelve. Az előadás élénk és folyékony és a szerző

nyilván más forrásokat is használt, mint a Németországban kiadott «Zeitung»-okat. Cayet munkája Magyarországon tudtommal eddig figyelmen kívül maradt. A «Chronologie novenaire»-t Petitot és Monmerqué a *Collection des Mémoires relatifs à l'Histoire de France*-ban az I. Series 38—42. köteteiben kiadták.

704.

Dilich (Wilhelm).

Kurtze Beschreibung vnd eigentliche Abrifse dero Länder vnd Festungen, so der Türcke bisz dahero in Europa, besonders aber in Vngern, Sclavonia, Dalmatia vnd Griechenland zum theil mit Krieg angefochten, zum theil aber gantz vnder sein Joch bracht, sampt der Vngarischen Chronica Wilhelmi Dilichii . . . || Gedruckt zu Cafsel durch Wilhelm Wefsel, Anno MDCIX.

4to. 6 szlan lev., 381 lap, 1 üres levél, 2 szlan lev., 76 lap. A könyv beosztása nagyon szabálytalan. A lapszámozás sokszor hibás. A czimlap vörössel és feketével van nyomtatva. A 2a levélen levő rövid előszó Casselben 1609. szept. 1-én kelt. A 3a levélen új czímlap következik «Erster Theil von denen Ländern Pannoniæ vnd Sclavoniæ.» A 4a—4b levél Pannonia Superior vagyis Ausztria és Stájerország leirásával nehány sorban végez. Példányomban 2 levél következik, melyen az «An den Guthertzigen und Ehrliebenden Leser» intézett és Casselben 1606. febr. 29-én kelt előszó van, és a mely a krónika második kiadásából, illetőleg az első quart alaku kiadásból van ide ragasztva. Az 5a levélen a krónika beosztása, 5b levélen Fabronius költeménye és az első kiadásból átvett kisebb «Emptori» előszó. Ezután következik a mű maga a 381. lapig, 1 üres levél. Ezt követi egy számozatlan czímlap «Ander Theil von Rumelia oder Griechenland-» felirással, a melynek hátlapját és a következő lapot ezen országok rövid leirása foglalja el. Példányomban ismét két lap van beragasztva az 1606. kiadásból (a Konstantinápoly leirásáról szóló második rész czímlapja és az 1606. szept. 1-én kelt előszó), ezután a lapszámozás újra kezdődik a 76. (helyesen 67.) lapig, Konstantinápoly leirása és a város tulajdonképeni rajza stb. 1 levél üres. A metszetek (térképek, viseletek rajzai, városok látképe) majdnem mind különböznek az első kiadás fa- és rézmetszeteitől, jóllehet részben az első kiadás után rajzoltattak, mint például a két kettős lap is a felette csinos costume-csoportokkal. A legtöbb tábla a lapszámozásba benfoglaltatik. Ezeken kívül még lenni kell 1 kettős lapnak Linz, Bécs és Grácz képével, a 68. és 69. lap között egy «Hunnus»

czímű viseletképnek, továbbá az első rész végén 2 kettős levélnek dalmátiai városok és a jóniai szigetek képével, és 1 kettőslapnak Várad és Temesvár rajzával. A 2. rész 54—55. lapja között ismét 2 kettőslapnak kell lenni dalmát és görög városok látképével.

705.

JESSENIUS (Johannes).

Regis Vngariæ, Matthiæ II. Coronatio; Johan: Jeſsenio a Jeſsen, Regio Medico, Descriptore. Adiecta, Regni, Regvmqve Pannoniæ, breuis Chronographia. || Viennæ Avstriæ, Typis Lodouici Bonnoberger, in Contubernio Agni, Anno M·DC·IX.

4to. 22 lev. (Példányom felül nagyon le van vágva, s így nem lehet tudni, vajon a lapok számozva vannak-e.) A czím csinos keretbe van foglalva. 1b levélen a császári sas a magyar koronával és az aranygyapjú lánczával. A Mátyáshoz intézett ajánlás (1 lev.) aláírása következő: «Doctor Jeſsenius Eques Hungarus».

706.

JESSENIUS (Johannes).

[Más kiadás hasonló czímmel.]

|| Viennæ Avstriæ primùm at nunc Auctoris venia emendatius recusa Hambvrgi, sumtu Frobeniano. Anno M·DC·IX.

4to. 35 lap.

707.

Censura Duelli Glöseliani das ist Auszführlicher Bericht wie Polycarpi Leisers Iudicium, von Herrn Melchior Glösels Bedencken uber die Frag: Ob den Hungarischen Landständen die Freyheit der Religion zuzulaſsen? gegründt sei, . . . gestelt durch Petrum Cesareum. || Getruckt zu München, durch Nicolaum Henricum, im Jahr M·DC·IX.

4to. Czím, 1 levélen «Typographus Lectori», azután 26 számozott levél következik.

708.

Bozdogh (Martinus).

Dotes Intellectvales Illustrissimi D. Joannis Erdeödi de Moniorokerek, Perpetvi Montis Claudii, ac Comitatus Varasdiensis Comitis, Liberi Baronis in Lipouecz, Chaszaruar, &c. Cum absoluto cursu Philosophico, triennales totius Philosophiæ propositiones . . . in celeberrima Parmensi Academia propugnaret. A Nobili D. Martino Bozdogh Segestino, Artium & Philosophiæ Magistro, V. I. S. eiusdemq; Illustrissimi D. perpetuo cliente, perpetui honoris gratia conscriptæ. || Bononiæ, Officina Typographica Victorii Benatii. MDCX.

4to. 12 szlan lev. A czím és a szöveg fametszetű keretbe van foglalva. E gyűjteményben több ódát és alkalmi költeményt találunk, melyeket a szerző ifj. gr. Erdődi Jánoshoz, ennek atyjához János horvát bánhoz, és anyjához, szül. Ungnad Máriához intézett. Van továbbá egy óda «D. Caspar Verbanovich Canonicus Zagrabiensis Præfectus D. Joannis ad eundem», egy másik «Inclytæ Hungaricæ & Illyricæ Nationis Collegium Bononiense ad Patronum Colendissimum» stb.

709.

Dudith (Andreas).

Andreæ Dudithi de Horchovize quondam Episcopi Quinque-ecclesiensis, Oratoris et Consiliarii Cæsarei Orationes in Concil. Trident. habitæ. Apologia ad D. Maximil. II Imp. Commentarivs pro conivgii Libertate. Cum Appendice Epistolarum . . . nunc edita studio & opera D. Qvirini Revteri Palatini Professoris Acad. Heidelberg. M·DC·X. || Offenbachi Typis Conradi Nebenii. . .

4to. Czím, Bongarsius Jakabhoz, a «Scriptores» kiadójához írt s Heidelberg. 1609-ben kelt ajánlás, azután tartalomjegyzék, előszó, a szerző életrajza, stb. összesen 16 szlan levél, 230 lap, 1 levél üres.

710.

Molnár (Albertus).

Novæ Grammaticæ ungaricæ succincta methodo comprehensæ, et perspicuis exemplis illustratæ libri duo. Autore Alberto Molnar Szenciensi Ad Illustrissimum & Generosissimum Principem ac Dn. Dn. Mauritium juniorem, Hassiæ Landgravium &c. || Hanoviæ, Typis Thomæ Villeriani: impensis vero Conradi Biermanni & consort. CIↃ · IↃC · X.

8vo. 202 lap.

Lásd Szabó-t *R. M. K.* I. 192. l.

711.

Tectander von der Jabel (Georg).

Iter Persicvm, kurtze, doch auszführliche vnd warhafftige beschreibung der Persianischen Reiss: Welche auff der Röm: Kay: May: allergnädig. Befelch, im Jahr Christi 1602. Von dem Edlen vnd Gestrengen Herren Stephano Kakasch von Zalokemeny, vornehmen Siebenbürgischen vom Adel, angefangen: Vnd als derselbig vnterwegen zu Lantzen in Medier Landt todtes verschieden: von seinem Reissbeferten Georgio Tectandro von der Jabel vollends continuiret vnd verrichtet worden. Beyneben fleissigen verzeichniss aller gedenckwürdigen sachen, welche ihnen so wol vnterwegen, in Polen, Littaw, Reussen, Moscaw, Tartarey, Cassaner vnd Astarcaner Land, vnd auff dem Caspischen Meer: Alss auch in Persien, vnd Armenien, auch andern Provintzen Asiæ vnd Europæ hin vnd wieder begegnet vnd zugestanden: Wie solchs durch obgemelten Herrn Georgen Tectander von der Jabel, zu seiner nach Prag wiederkunfft auffs Pappier gebracht vnnd höchstgedachter ihrer Keys. May. Anno 1605. den 8. Januarij vnterthenigst ist vbergeben worden. Nu mit fleisz vbersehen, vnd zum dritten-

mahl in Druck verfertiget, auch mit schönen Kupfferstücken gezieret. || 1610. Gedruckt zu Altenburg in Meissen, In Verlegung Henning Grossen dess jüngeren.

Kis 8vo. 8 szlan lev., 180 lap, 3 szlan levélen az index. A könyv utolsó lapján a 6 metszet jegyzéke és még egyszer a colophon. A 2a—6b levélen Tectandernek II. Keresztély, szász választó fejedelemhez és János, György és Ágoston szász herczegekhez és magdeburgi őrgrófokhoz intézett ajánlása. A 7. és 8. levélen applaususok és Kakasnak sírirata.

E tudósítás, mint az előszó mondja, [ward] «wol vor dieser Zeit ... so gar kurtz nur particulariter und auch an etlichen Orten sehr vitiose gedruckt». A javított kiadás először Altenburgban 1609-ben jelent meg, a föntebbi, úgy látszik, annak csak egyszerű utánnyomata. — A rendívül érdekes kis munkát terjedelmesen ismertette és kivonatolta Adelung, *Reisende in Russland*, II, 137. Hormayer az *Archiv für Geographie, Historie u. s. w.*, 1819. évfolyamában a Bécsben lévő kézirat alapján közölte. Végre 1877-ben igen tisztelt barátom Charles Schefer franczia fordításban bevezetéssel és számos jegyzettel ellátva adta ki.

Szamota István ez utleirást «*Régi magyar utazók Európában 1892*» czímű munkájában a Hormayer Archiv-jában levő utánnyomatból magyarra fordította. Úgy látszik, hogy sem a régebbi kiadásokról, sem a franczia fordításról nem volt tudomása.

712.

JESSENIUS (Johannes).

Ad Matthiam II. Vngariæ, et Boemiæ Regem, Archidvcem Avstrie &c. Johan. Jessenii a Jessen Regii Medici, Oratio inauguralis. || Viennæ Avstriæ, Typis Ludouici Bonnoberger, in Contubernio Agni, Anno M·DC·XI.

4to. 8 (szlan ?) lev. — Jeszenszkinek e beszédét sem Horányinál, sem Weszpréminél nem találom megemlítve, Dr. Mayer A. előtt ismeretlen e kiadás.

713.

[KATONA] UJFALVINUS (Emericus).

Tractatus de Patrvm, Conciliorum, Traditionum Authoritate circa Fidei Dogmata: cultus item moresq; vivendi . . . . Authore Emerico K. Uyfalvino Baronio

Ungaro. Cum præfatione Davidis Parei D. Ad D. Petrum Alvinci Ecclesiæ Caſsioviensis Pastorem de eodem argumento, cum Vita Authoris ab eodem descripta & cum Jndice . . . || Francofurti, In Bibliopolio Jonæ Rhodii. cIↄ Iↄc XI.

Kis 8vo. 28 szlan lev., 120 lap. A 2a—15b levélen levő és Heidelbergæ ex Pareano Juli 1611 kelt előszóban Pareus elmondja, hogy tanitványainak egyike, Péczeli Imre, a mult évben néki átadta Katonának munkáját, hogy róla véleményt mondjon, és azt esetleg kiadja. Most, immár a szerző halála után, e munkát Alvinczynek ajánlja a kiadó, «quod Author familiaritate et vicinitate tibi fuit conjunctus». Alvinczy dicsérete, a kit Bocskay «magnus ille heros, sacris a concionibus habere dignatus est». Ezután Katonának az olvasóhoz intézett előszava, Katona életrajza Pareustól és üdvözlő versek következnek, melyeket Goclen Rudolf, Pesti Bornemissza János, Péczeli Regius Imre, Szilágyi Karazteleki Mihály, Tasnádi Kincses Imre írtak, végül jön az index.

714.

JESSENIUS (Johannes).

Johannis Jeſsenii a Jeſsen Adversus Pestem Consilium cum ejusdem de Mithridatio, & Theriaca Disputatione. His annexi Jani Matthæi Durastantis de Aceto scillino atque Aloe medicamentis . . . Tractatus Duo nec non Nicolai Cvrtii . . . de Medicamentibus lenientibus, præparantibus & purgantibus. || Gieſsæ, Typis Casparis Chemlini, M·DC·XIV.

12mo. 341 lap. Az utolsó lapon ismét a nyomdász colophonja, vignetta és M.DC.XV. évszám. A 3—5. lapokat Jesseniusnak Michalowitz Bohuslav cseh alkanczellárhoz irt és Bécsben 1613. aug.-ban kelt ajánló levele foglalja el, melyből megtudjuk, hogy ez második, javított és bővített kiadása egy munkának, melyet szerző már hét évvel előbb a Csehországban kitört pestis alkalmából, mindenesetre kevés példányban nyomatott. Pártfogójának már azért is hálával tartozik, mert a járvány idejében palotáját rendelkezésére bocsátotta és őszszel Karlsbadba hivta «quem locum, sulphureas propter thermarum halitus, omnium censebam, eventu teste tutiſsimum habitatu». Jessenius nejéről is megemlékezik «mea Felsia, ob oris pectorisque ornamenta, ut mihi cara, sic vobis, cunctisque honorata fœmina» stb. A «De medicamentis

lenientibus» stb. czímű utolsó értekezést a kiadónak Jesseniushoz intézett ajánlása előzi meg.

715.

LACKNER (Christophorus).

Coronæ Hungariæ Emblematica Descriptio. Authore Christophoro Lackhner J. U. D. Anno MDCXIII. || *(Végén:)* Lavingæ Suevorum, typis Palatinis excudebat M. Jacobus Winter Anno Domini M·DC·XV.

4to. 207 lap.

A czímkép a császári sast ábrázolja, a melynek mellén látható a fönti czím, a szárnyakon pedig akrostichonok stb. A 3—15 lapot a Thurzó György nádorhoz intézett s Sopronban 1615. kelt érdekes ajánlás és egy rövid előszó foglalja el. A munkának, mint már a czím után is következtetni lehet, a magyar szt koronához semmi köze nincs, mert egy «Corona emblematica»-t ír le. Ime a szerzőnek szavai :... «Quare si exornare Hungariæ regnum omnium multo florentiſsimum attentaveris, si regem atque præsidem Hungariæ condigna Corona condecorare volueris, tantam ac talem excogita quæ·omnimoda laude digna, quæ undique emblematicis virtutum demonstrationibus referta ac conspicua, et ex archetypo, Rege nostro Sereniſsimo, ad vivum desumta erit». A 38. és 39. lapon ezen «Mátyás-koronának» két rajzát látjuk; az egyik alatt a Thurzó-czimer áll, a másikat két kar tartja, és alatta a két koronaőrnek, Révay Péter- és Pálffy Istvánnak nevei olvashatók. Az igen szépen rézbe metszett koronát 32 emblema diszíti, melyeknek mindegyike nagyobbított alakkal a szövegben ismét előfordul és fárasztó hosszadalmassággal van magyarázva és értelmezve. A végén költői applaususok. Lásd Czvittingert és Horányit. A Práy *Index*-ében említett 1613-ki kiadás bizonyára ugyanegy ezzel.

716.

MARZIO (Galeotto).

Galeotto Marzio da Narni Della varia Dottrina tradotto in volgare Fiorentino per M. Francesco Serdonati con la giunta d'alcune breui annotazioni. . . || In Fiorenza, per Filippo Giunti. MDCXV.

8vo. 16 szlan lev., 469 lap, 13 szlan levélen az index és Errata. A 2a levélen van a kiadónak Serdonati Francesconak Cybò Alberigo massai herczeghez intézett ajánlása 1594. kelettel. (Ez évből

való kiadást nem ismerek.) Az ajánló levél a Cybò-családról szól. A 12ᵇ—14ᵃ levélen Galeotto életrajzát találjuk a kiadótól. Ezután a tartalomjegyzék következik.

Lsd Ábel Galeottoról szóló jegyzeteit az *Adalékok*-ban.

717.

PAREUS (David).

Davidis Parei Patris, J. Philippi Parei Filij Mvsæ Fugitivæ. In Adoptivis Parei Filij, accefsit Georgii Thurii Pannonij, Poetæ cultifsimi Mvsa Posthvma. || Neapoli Nemetvm Excudebat Heinricus Starckius. . . . ∞ IↃ CXV.

8vo. 8 szlan lev., 158 lap, 1 levélen az index, azután 350 lap és 1 levélen az index. A czímlapon egy nyomdászjelvény látható. 1ᵇ levélen: «Typographus Lectori». A 2—8ᵇ levelet egy «Encomium Poetices» foglalja el, melyet a Hart melletti Neustadt gymnasiumában mondtak el. Ezután a czímlap és Pareus Dávid atyjának költeményei következnek az I. rész végeig. Ezt követi a II. rész czímlapja, mely a fiúnak J. Fülöpnek költeményeit és a «Liber adoptivus»-t tartalmazza. Az elsők közt két ódát találunk, az egyik «Ad Georgium Thurium Hungarum, Poetam cultifsimum, cum ei de Laurea poetica gratularer», a másik «Ad Paulum Orvos Surium nobilem hungarum cum ei Lauream poeticam conferrem Kal. Julii Anno 1614», mindkettő igen szép és sok személyes vonatkozást tartalmaz. A «Carmina adoptiva» (231—350 l.) ismét két részre oszlanak, «in quorum priori continentur ea, quæ ab amicis et viris doctis sibi scripta», a második Thury költeményeit tartalmazza. Elől Pareusnak a Heidelbergben tanuló magyar theologusokhoz intézett ajánlása van: «Genere, virtute, pietate ac doctrina præstantifsimis e laudatifsima gente hungarica viris juvenibus . . . hæc adoptiva carmina & Musam posthumam popularis sui doctifsimi Georgii Poetæ Laureati mihi dum viveret studiorum socii individuo contubernio conjunctifsimi, amici æternum desideratifsimi, atque incomparabilis . . . Dono. Dico. Dedico» . . .

Az első részben Melissusnak, az ismert költőnek, egy Pareushoz és Thuryhoz írt ódáját találjuk «cum eos Poetas laureatos crearet, Die XX Decemb. Anno MDC Heidelbergæ», továbbá Thury és Surius Mihály egy-egy költeményét «in Lauream Parei». A második rész tartalmazza Thury költeményeit (296. laptól végig). Ezek 13 elegiából, az «Epitaphia cognatorum et fautorum»-ból és az «Epigrammata»-ból állanak. Elől 5 költői applausus. Az elegiák közt van egy «ad generosum Dom. Ludovicum Racoci etc. quum Regum *(sic)* Bacsiensem Ibrahim victum et vin-

ctum adduceret mense junio 1602», egy «ad magnificum Dominum Franciscum Magoczi», egy másik «In honorem nuptiarum ... magnifici Domini D. Valentini Drugeth de Homonna, Comitis Comitatuum Zemplin & Ung perpetui etc. et Magnificæ Dominæ Elisabethæ Rococi» *(sic)*. Az epitaphiumok és epigrammata-k becses életrajzi anyagot tartalmaznak.

Thury költeményeit Pareus 4 évvel később a *Deliciæ poetarum hungaricarum*-ban adta ki.

718.

Bekesi (Andreas P.).

Theses Theologicæ de Legis usu et abusu quas ... sub Præsidio ... D. Davidis Parei ... publicæ ἐξετάσει subjicit Andreas P. Bekesi Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelloti, Academiæ Typographi. CIↃ IↃ CXVI.

4to. 16 lap. Czím keretbe van foglalva. Az 1b levélen az ajánlás, mely szól Georgio Szabó de Göntz, Georgio Tardi, Petro Alvincio, Michaeli L. Szepsi, Stephano Siderio Szikszai. A végén üdvözlő verseket írtak Kórodi Bedő Dániel, K. Seraphin Pál, Velichinus István, Gelei K. István és Kis Dobszai P. Péter.

719.

Thurius (Paulus).

Idea Christianorum Ungarorum sub Tyrannide Turcica, Epistola quondam A. Cl. V. Paulo Thurio, Rectore Scholæ Tholnensis ad amicos perscripta & Oratio de Statu Ungariæ, D. Francisci Comitis de Frangepan Archiepis. Colocensis &c. habita Ratisponæ in Comitiis Imperii. Item Literæ Matthiæ I Regis Hungariæ ad Dn. Episcopum Ratisponensem: & Epistola Aeneæ Sylvii ad Dn. Archiep. Strigoniensem ... Nunc operà Alberti Molnár Scholæ Oppenhemiensis Collegæ conjunctim edita ... || Oppenheimii Typis Hieronymi Galleri MDCXVI.

4to. 44 lap.

Az igen érdekes ajánlás, mely «Orthodoxis Gallis et Belgis, ob Euangelicæ veritatis confeſsionem exulibus etc.» van ajánlva, Oppenheimben október 8-án kelt, e megjegyzéssel: «Quo die ante

quinquennium ibidem cum Cunigundi Ferinaria, magni illius Casparis Crucigeri Witebergensis nepte relicta, fida etiamnum ærumnarum mearum socia, nuptias celebravi; quibus finitis aggreſsus fui editionem secundam Bibliorum nostrorum, quæ res, ut spero, non fuit inutilis Ecclesiis Ungaricis» stb.

Lásd Molnár életrajzát Toldytól, *Adalékok*, 152. s köv. ll.

720.

Albensis (Johannes).

Theses Theologicæ de Mundi Gubernatione sive Dei Providentia quas . . . Præside . . . Dn. Davide Pareo . . . publice ventilandas proponit Johannes Albensis Transylvanus Hungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelotti . . . cIↄ Iↄc xvii.

4to. 16 lap. A czím metszett keretbe van foglalva. A 2. és 3. lapot a respondensnek Bethlen Gábor fejedelemhez intézett költői ajánlása foglalja el. A végén üdvözlő versek vannak Katona István-, Szilvássy Márton-, és Bojti Veres Gáspártól.

721.

Bakai (Gregorius).

Theses Theologicæ, De Ecclesia quas . . . svb Præsidio . . . Dn. Henrici Alting publice ventilandas proponit Gregorius Bakai Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelotti. 1617.

4to. 10 lap. A czím keretbe van foglalva. A 2. lapon levő ajánlás a következőknek szól: «Generoso . . . Domino, Dn. Andreæ Capi, Sereniſs. Principis Tranſsylvaniæ Consiliario, Ecclesiarum Orthodoxarum Nutritio . . . Dno Johanni Keserői . . . Concionatori Aulico disertiſsimo, Dn. Johanni Vari Alato . . . in Ecclesia quæ est Claudiopoli Orthodoxa, Ministro». A végén applaususok vannak Canisæus (Kanizsai) Mihály és Prágai Andrástól.

722.

Canisæus (Michael).

Theses Theologicæ: De Prædestinatione Dei gratuita ad Salutem quas . . . sub Præsidio . . . Dn. Henrici Alting publicæ disquisitioni subjicit Michael Ca-

nisæus Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelotti. 1617.

4to. 12 lap. Czím metszett keretben. A thesisek a 2. lapon Járfás Mihály- és Gáspárnak, Szenczi Czene Péternek a mátyusföldi és csallóközi ref. egyházak superintendensének, Magyari A. Jakab lelkésznek és Pétzeli R. Imre komáromi prédikátornak vannak ajánlva. A végén üdvözlő versek Kórodi Bedő Dánieltől és Füsüs Jánostól.

723.

CAROLI (Andreas A.).

Theses Theologicæ de Sacramento Coenæ Domini. Quas . . . sub Præsidio . . . Dn. Davidis Parei publicæ disquisitioni subjicit Andreas A. Caroli Ungarus. || Heidelbergæ Typis Johannis Lancelotti . . . cIↄ Iↄc xvii.

4to. 8 lap. A czím metszett keretben. A thesisek 1b lapon Tardi György szántói, Szepsi Mihály gönczi «quondam Præceptori», és Debreczeni István b.-keresztúri papoknak vannak ajánlva.

724.

EBERSBACENSIS (Johannes Guilelmus) Nafsovicus.

Afsertio æternæ Deitatis Filii Dei . . . . Præside . . . Dn. Henrico Alting &c. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelloti . . . Anno cIↄ Iↄc xvii.

4to. 12 lap. A czím keretbe van foglalva. A 2. lapon levő ajánlás több pfalzi lelkészhez van intézve. A végén két applausus, melyek közül az egyik hosszabb költemény, melyet Daniel Bedő Korodi Ungarus P. L. írt.

725.

FEGYVERNEKI (Stephanus).

Theses Theologicæ de Potestate ecclesiastica, quas . . . sub Præsidio . . . Dn. Bartholomæi Coppeni publice discutiendas proponit Stephanus Fegyverneki Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelloti, . . . Anno cIↄ Iↄc xvii.

4to. 12 lap. A czím metszett keretben. Ajánlva van a 2. lapon «Generosifsimæ ac multis virtutum nominibus laudatifsimæ Fœ-

minæ Dne Catharinæ ... Casparis Deres ... Viduæ pudicissimæ, etc. Patronæ», továbbá Detsi István nagyváradi, Fegyverneki Vazul szalontai lelkészeknek és Keserű Jánosnak, az erdélyi fejedelem udvari papjának.

726.

Fwsws (Johannes).

Disputatio Metaphysica Præside ... Dn. Rodolpho Goclenio Seniore ... in Illustrifsima Mauritiana Academia quæ Marpurgi Cattorum summopere floret libero philosophantium judicio subjicienda a Johanne Fwsws Patachino Ungar. || Marpurgi Cattorum, Ex Officina Rodolphi Hutwelckeri ... M DC XVII.

4to. 12 szlan (?) lev. Az 1b levélen van a Szegedi Jánoshoz «D. Georgii Rakochi ... supremi Capitanei Onodiensis, inter Ignes Ungariæ instar Solis emicantis, Consiliario in secretioribus expeditifsimo», továbbá Lenkei Mártonhoz, Füsüs Miklós- és Andráshoz stb. intézett ajánlás. A dissertatiót a respondensnek «Encomium Felicitatis Hafsiaci Regni»-je előzi meg. A végén 2 üdvözlő vers

727.

Fwsws (Johannes).

Positiones Physicæ de Elementis in Genere quas ... Præside ... Dn. Nicolao Matthidæ Bachendorfio pro facultate ingenii propugnabit Johannes Fwsws Patachinus Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelotti, ... cIↃ IↃc xvii.

4to. 16 lap. A czím keretbe van foglalva. A dissertatio a 2. lapon Suri O. Mihály sárospataki lelkésznek és az ottani iskola más theologusainak van ajánlva. Az értekezés elején üdvözlő versek vannak Kórodi Bedő Dánieltől és Kanizsai Mihálytól, a végén levő epigrammákat pedig Prágai András, Tállyai Putnoki János és Jászberényi Mátyás írták.

728.

Jaz-Bereni (Matthias).

Theses Theologicæ de Libero Arbitrio Hominis et Gratia Dei. Quas ... sub Præsidio ... Dn. Davidis Parei publicæ disquisitioni subjicit Matthias Jaz-Be-

reni Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelotti . . . CIↃ IↃC XVII.

4to. 16 lap. A czím metszett keretben. Ajánlja a 2. lapon Károlyi Zsuzsannának, az erdélyi fejedelem nejének, «Dnæ ac Patronæ suæ æterna memoria .colendæ». A végén üdvözlő verseket írtak Katona István, Prágai András, Bojthi Veres Gáspár és Szilvásy Márton.

729.

Katona (Stephanus).

Theses Orthodoxæ, de Justificatione Hominis peccatoris coram Deo. Quas . . . sub Præsidio . . . Dn. Davidis Parei publici examinis censuræ subjicit Stephanus Katona Geleinus Ungarus. || Heidelbergæ Typis Johannis Lancelotti. 1617.

4to. 16 lap. A czím metszett keretben. A 2—4 lapon az ajánlás, mely Bethlen Gáborhoz van intézve, mint «propugnatori syncerioris ὀρθοδοξίας acerrimo... Mæcenati meo clementissimo». A végén az erdélyi fejedelemhez írt óda van Daniel Bedő Korodi Poet. Cæsar. aláírással és üdvözlő versek Albensis Jánostól és Jász-Berényi Mátyástól.

730.

Pelius (Stephanus).

Positiones Theologicæ de Jesu Christi Mediatoris et Servatoris nostri Persona, officio et beneficiis. Quas . . . sub Præsidio . . . D. Davidis Parei publico examini subjicit Stephanus S. Pelius Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelloti. 1617.

4to. 16 lap. A czím keretbe van foglalva. A 2. lapon ajánlva van a mű Nemes-Népi Dániel komjáti papnak, Szempczi Csene Péternek «Præconi verbi D. in Ecclesia Orthodoxa Præsidiarorum Ersek-Ujvarien. disertissimo» és Patkó Tamás nagyszombati, Samarjai János halasi, Pétzeli R. Imre komáromi, Sarai Pál damasdi papoknak.

731.

Pragai (Andreas).

Problema Theologicum: An Calviniani, quos vocant, Fundamentum Fidei sartum, tectum retineant? . . .

Præside . . . Dn. Henrico Alting . . . respondentis partes tuente Andrea Pragai Ungaro. || Heidelbergæ Typis Johannis Lancelotti. 1617.

4to. 12 lap. A czím metszett keretben. A 2. lapon egy «epigramma allegoricum» van mint ajánlás, intézve Surius Orvos Mihály sárospataki paphoz, Ötvös János-, Szakai Tamás-, Gara András- és Jánoshoz. A végén költői applaususokat írtak Kórodi Bedő Dániel P. L. C., és Füsüs János.

732.

WARSANI (Stephanus).

Positiones theologicæ de Sacramento Baptismi, quas . . . sub Præsidio . . . Dn. Davidis Parei . . . publici examinis censuræ subjicit Stephanus P. Warsani Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelotti. 1617.

4to. 16 lap. A czím metszett keretben. Az 1b levélen van az ajánlás: «D. Stephano Korlat de Kalosa . . . Supremo Capitaneo præsidi arcis Szöndrő», «D. Mathiæ Feya eiusdem arcis bonorum provisori», néhány tiszamelléki lelkésznek, többek közt bátyjának, Varsányi S. Dánielnek «Pastori Eccl. Böszörmeniens.», végül Mackai Katalin asszonynak, «quondam Rev. ac Clarifs. Viri D. Andreæ Warsani consorti dilectifsimæ, matri suæ charifsimæ». A végén levő üdvözlő verseket Kanizsai Mihály, Kökényesdi Tamás, Miskolczi S. János és Szepsi H. Mihály írták.

733.

VERES (Casparus) Bojthinus.

Panegyris in Excellentifsimas, Heroicas omniq; admiratione dignifsimaus laudes, Serenifsimi et Potentifsimi, Principis ac Domini Dn. Gabrielis Bethlen, Dei Gratia Principis Transsylvaniæ Partium Regni Hungariæ Domini et Siculorum Comitis, orthodoxæ fidei Propugnatoris acerrimi, Domini & Mecænatis sui clementissimi in debiti animi humilimiq; obsequii symbolum heroico Carmine concinnata a Caspare Weres Boithino Ungaro, bonarum literarum in Academia Archi-Palatinali studioso. || Heidelbergæ, Typis Albinianis. MDCXVII.

4to. 27 lap. A czím keretbe van foglalva. 1b levélen: «Authoris in lividum Hexæsticon». 3. lapon: «In Panegyricon S. P. Εκικροτησις Coalumnorum», aláírva: Stephanus Katona Geleinus, és egy más applausus, Martinus K. Szylvafsinus-tól. Ezután következik 3—26 lapon a panegyris. Végül még két költemény «ad ornatifsimum Authorem», melyet Franciscus Czepeinus & Basilius B. Borzasinus Transylvanus írtak.

734.

Aszalos (Michael).

Calathus Strenarum hortensium, symbolicarum, et poeticarum, quas spectabilibus, magnificis antiqua generis, nobilitate, magnanima virtute, christianifsimo pectore, & auctoritate summa, Excellentifsimis aliquot Vngariæ Heroibus, vere Patriæ Patribus, iisque Musarum Patronis summis & spectatifsimis. Ut et . . . Reverendis . . . Verbi Dei Ecclesiæque Jesu Christi Pastoribus vigilantifsimis artiumque liberalium fautoribus gravifsimis. Honoris ergo, et in Avspicivm . . . . felicis huius anni mittebant ipse Phoebus novemque Musæ per Interpretem Michaelem Aszalos Geonczinvm Eloqventiæ & Poeticæ pro tempore studiosum, Cal. Januariis Anno M·DC·XVIII. . . . . || Marpurgi, Typis Saurianis.

4to. 47 lap. A czím metszett keretben. A szövegben csinos lapszéli keretek vannak alkalmazva. 3—5. lapon a marburgi akademia három tanárának üdvözlő verse. A 6. lapon egy költői Προαυλιον. A 7. lapon van Aszalosnak atyjához Tamáshoz intézett első «Myrtus-strena»-ja. Ezután a szerzőnek előkelő világi urakhoz és más világi pártfogóihoz írt 28 költői üdvözlő verse következik, majd egyházának lelkészeihez intézett 11 költői gratulatiója, melyek egyenkint meg vannak számozva. Ezeknek mindegyike egy fa vagy virág nevét viseli czímül, a mely növények tulajdonságai több-kevesebb szerencsével vonatkozásba vannak hozva a czímzettek tulajdonságaival. Ifjú költőnk pártfogói között vannak a többi közt: Rákóczy György «S. C. M. Dapifer, Capitaneus supremus Onodiensis, Comes Com: Borsodiensis, Dnus in Saros-Patak, Makowitza, Saros, Ónod, Szerencs, Lednicz etc.», ennek öcscse, a 23 éves Zsigmond, Zólyomi Dávid, Listhi János, Melith Vitus «veræ fidei Ecclesiæque columna», Bellényi Zsigmond abaujvári, Bar-

kóczi László zempléni főispán, Hoffmann Ádám, Aszalosnak ifjú barátja, Magyarbikali Vitéz György «frater indifsolubili charitatis axiomate mihi devinctus» Debreczeni Tamás «Præfectus bonorum Illustr. ac Magn. D. Emerici Thurzo in ditione Tokaiens.», Szegedi L. János «Consiliarius Dn. Georgii Rakoczy maximus», Gönczi Szabó György, Thúri Kalmár János, Varanai (Varannay) András, Almásy István, Pap György, Hany Péter, Szegedi István, Joannes L. Erzenigiartus (?), Gönczi Aszalos Péter «frater summe honorandus», Melda György, Thuri Kalmár Tamás, Bakai György, Aszalos Pál (frater charissimus), Vedanus János és Szoros János, eperjesi polgár. A lelkészek következők: Tardi György szántói, Tihemeri Mátyás ujhelyi, Szántai Pál tarczali, Alvinczi Péter kassai pap, Orvossurius (Orvos de Sur) Mihály, Hellopœus János tállyai, Zepsi Mihály gönczi, Kecskeméthi Imre kassai, Lövei György mádi, Szenczi János «Rector Academiæ Patakinæ Primarius, studiorum meorum Dux fidelifsimus», és Korocz György. Végül a «Congratulationes» következnek, melyeket marburgi iskolatársai Béltheky Mihály, Lévay S. Tamás, Tornay Pastoris Ferencz, Vári Miklós és Muraközy Márton írtak.

735.

CZEPEINUS (Franciscus).

Pro Æterna Divinitate Filii Dei Domini nostri Jesu Christi Argumenta quædam selectiora ex Apocalypsi S. Johannis Evangelistæ et Apostoli excerpta breviterque afserta. Quæ . . . sub Præsidio . . . D. Davidis Parei solenni disquisitioni subiicit Franciscus Czepeinus Ungarus. || Typis Johannis Lancelloti . . . Anno CIƆ IƆC XVIII.

4to. 16 lap. A czim keretbe van foglalva. A 2. lapon az ajánlás, melyet Bethlen Istvánhoz «Comiti Comitatuum Hunyadiensis et Maramarosiensis . . . Domino in Huszt, Illye etc. . . . Mecænati suo benignifsimo» és Szőlősi B. Jánoshoz «Ecclesiastæ patrio vigilantifsimo» intézett. Végül üdvözlő versek Berényi Mátyástól, Bojthi Gáspártól és Szentkirályi Benedektől.

736.

JAZ-BERENI (Matthias).

Disputatio Theologica de Ordine ac Serie Causarum Salutis . . . Præside . . . Dn. Henrico Alting συζητησει a Matthia Jaz-Bereni Ungaro proposita.

|| Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelloti . . . Anno CIↃ IↃC XVIII.

4to. 8 lap. A czím keretbe van foglalva. A 2. lapon levő ajánlást Keserüi D. Jánoshoz, az erdélyi fejedelem udvari papjához intézte.

737.

LEVAI (Thomas S.).

Disputatio Metaphysica. De Entis Affectionibus, Uno, Vero, Bono. Quam . . . sub Præsidio . . . Dn. M. Johannis Combachi Thomas S. Levai Ungarus publice defendendam suscipiet. || Marpurgi Cattûm Ex Officina Rodolphi Hutwelckeri, Anno MDCXVIII.

4to. 12 szlan lev. A czím keretben. Az 1b levélen ajánlva van «Georgio Rakoci de Felsovadasz S. C. R. M. Dapifero, ac supremo Capitano in Onod, comiti comitatus Borsodiensis etc. Dn. in Sarospatak, Onod, Szerencz, Makovicza, Saros, Lednice . . . patrono ac Mecænati suo faventiſsimo» és Surius O. Mihály, Miskolczi Boldizsár-, és Váczi Mihály sárospataki papoknak. A végén üdvözlő versek állanak a tanároktól.

738.

PUTNOKI (Johannes).

Theses Theologicæ de Invocatione deque Imaginibus Dei et Sanctorum. Quas . . . svb Præsidio . . . D. Davidis Parei publice ventilandas proponit Johannes Tallyainus Ungarus. || Heidelbergæ, Typis Johannis Lancelloti . . . Anno CIↃ IↃC XVIII.

4to. 12 lap. A czím metszett keretben van. A 2. lapon ajánlva van Stephano Willas «Judici primario» és a debreczeni tanács 4 más tagjának, Budai Istvánnak, «fodinæ Marmarosiensis Ill. Principis Transilvaniæ Præfecto digniſsimo», Budæus János nagykárolyi, Margithai Péter és Szentgyörgyi Bálint kállói papoknak. A 3. lapon egy «Epigramma allegoricum ad eosdem». A végén üdvözlő verseket írtak Füsüs János, Bojthi Vörös Gáspár, Keökenyesdi F. Tamás és Szentkirályi M. Benedek.

739.

SOCINUS (Faustus).

Fausti Socini Senensis ad amicos Epistolæ. In quibus variæ de rebus divinis quæstiones expediuntur

multaque sacrarum literarum loca explanantur. Additæ sunt paucæ aliorum ad Socinum Epistolæ ad quas ipse respondet. || Racoviæ, Typis Sebastiani Sternacii, Anno 1618.

8vo. 695 lap, 3 szlan levélen az index és Errata. 1 levél üres. Squarcialupus Marcellus első levele Kolozsvárott 1581. sept. 15-én kelt. Összesen 41 levél van a könyvben, az utolsó 1598-ik évből való. A levelek között találunk egyet, mely Enyedi Györgyhöz, egyet, mely Berzeviczy Mártonhoz, és végül egyet, mely Blandratához van intézve stb.

740.

THORNÆUS (Pastoris Franciscus).

Theses Physicæ. De Subjecto, Principiis, et Affectionibus generalibus Philosophiæ naturalis. Quas . . . sub Præsidio . . . Dn. M. Joannis Combachii . . . publicæ censuræ subjicit Franciscus Pastoris Thornæus Ungarus. || Marpurgi, Ex Officina Sauriana, Anno 1618.

4to. 8 szlan (?) lev. A czím keretbe van foglalva. Az 1b levélen ajánlva van «D. Thomæ L. Debreceni Præfecto Bonorum . . . Dn. Emerici Thurzo, Comitis de Arva perpetuo, etc. in ditione Tochaiensi Supremo . . . Dn. Patrono et Promotori suo munificentiſsimo», továbbá Thardi György szántói, Hellopæus Sixai János tállya, Pastoris Thornai Sámuel ondi, Alvinci Péter «Theomystæ in urbe Regia Caſsavia Ecclesiæ Ungaricæ, exquisitiſsimo»; Szántai Pál tarczali, Seepsi L. Mihály gönczi, Szepsinus B. Pál tokaji papoknak. A 2. levelet Debreczeni Tamáshoz intézett költői «Encomium Physicæ» foglalja el. A végén a tanároknak 3 applaususa van.

741.

Ein schön Lied, vom Graffen Nicolaus von Serin. | Gedruckt zu Freybergk, bey Georg Hoffman Anno 1618.

12mo. 4 szlan lev. A czímlapon Zrínyinek borostyán koszorúba foglalt, jól sikerült arczképe látható. A szöveg az 1b levélen kezdődik: «Gern wolt ich fröhlich singen, so fiell mich trawren an, ich weiss nicht zu verbringen, jedoch kan ich nicht lan, Herr Gott ich thu dirs klagen den jammer vnd die Noth, so sich vor wenig tagen, newlich hat zugetragen, lasz dichsz erbarmen Gott». 19 kilenczsoros versszak. Az ostromnak körülményes és élénk elbeszélése, mely 1566-ban először jelent meg és azóta sokszor lenyomatott. Lásd Wellert, *Annalen*, II, 407. Szerzőül esseni Wesselt nevezik.

742.

Bethlen (Gabriel).

Brief van Gabriel Bethlemi Prince van Transylvanien ghesonden aen den Heere Graue van Toren in Moravia. ¦ In 's Graven-Hage. By Aert Meuris, Boeckverkooper inde Papestraet, in den Bybel. Anno 1619.

4to. 4 szlan lev., az utolsó üres. A czímlapon kis vignetta van. A levél Sárospatakon, szept. 18-án kelt.

743.

Bethlen (Gabriel).

Schreiben Fürsten Gabriel Bethlehem in Siebenbürgen, an die Herren Directorn deſz Königreichs Böhemb. Ausz dem Lateinischen ins Teutsche vertiret. ¦ Gedruckt im Jahr 1619.

4to. 4 lev. A végén: «Gegeben in unser Stadt Alba Julia den 18. Augusti Anno 1619.» Lásd Práy-t, *Epistolæ Procerum*, III, 328.

744.

Bethlen (Gabriel).

Copye vanden Brieff des Princes van Transylvanien. Ghenoemt Gabriel Bethlemi. ¦ In 's Graven-Hage. By Aert Meuris, Bock-verkooper inde Papestraet, inden Bybel. Anno 1619.

4to. 4 szlan lev. Az utolsó üres. A Gyulafehérvárott aug. 18-án kelt levél a csehországi kormányzókhoz van intézve. Lásd 743. sz.

745.

Borzasi (Basilius B.) & Aszalos (Michael).

Symbolum B. Athanasii de S. S. Trinitate: & de Incarnatione Filii Dei Domini nostri Jesu Christi notis breviter declaratum atque aſsertum studio Davidis Parei . . . ¦ Heidelbergæ, Impensis Jonæ Rosæ Librarii Francofurt. Typis Johannis Lancelloti. . . . Anno CIↃ IↃC XIX.

4to. 44 lap. A czím keretbe van foglalva. Két részből áll; mindegyik önálló, de a lapszámozásba foglalt czímlappal bír. A «De

S. S. Trinitate» első rész, mely Borzási B. thesisét képezi, Rhédey Ferencz bihari főispánnak és nagyváradi várparancsnoknak, fiának Ferencznek, «Patrono singulariter munificentifsimo» Detsi István nagyváradi lelkésznek, és Keserű János fejedelmi udvari papnak van ajánlva. A végén Bojthi Gáspárnak Rhédeyhez írt odája és Szilvási Márton, Czepei Ferencz, Szentkirályi M. Benedek és Udvarhelyi György üdvözlő versei vannak. A második részt, Aszalos Mihály thesisét, «De Incarnatione Filii Dei» hosszabb levél előzi meg Rákóczy Zsigmondhoz és a respondens atyjához, melyben Rákóczynak az Aszalos-család iránt sok éven át tanusított jótéteményei vannak felemlítve. A végén üdvözlő verseket írtak Thornai P. Ferencz, Muraközi D. Márton és Udvarhelyi György.

746.

JESSENIUS (Johannes).

Ablegung der Legation auff den letztgehaltenen Königlichen Reichstag in Vngarn, im Namen der Evangelischen Stände defs Königreichs Böheim. Von Doct: Jefsen verrichtet, vnd den Herren Directorn vbergeben. Erstlich in Lateinischer Sprach zu Prag getruckt, nun aber in Hochteutsch auff das trewlichste verdolmetschet, durch His sub Cruce. || Im Jahre Christi vnsers Seligmachers Geburt, 1619. *(S. l.)*

4to. 18 szlan lev. A czímlapon vignetta van. 2a levélen előszó: «dem gönstigen Leser», mely Prágában 1619. márczius 1-én kelt. 3a—4b levélen: «Die Vollmacht der Legation.» Az 5a 16a levélen a rendkívül érdekes «Ablegung der Legation.» Ezután következik «Ein allgemein Aufsschreiben Herrn D. Jefsen an die Ungarn, den Ständen zu Prefsburg vbergeben, im Christmonat des 1609. Jahrs. Dafs man die Teutschen Soldaten in den Guarnisonen nicht soll abschaffen.»

747.

ORTELIUS (Hieronymus).

De Chronycke van Hungariẽ oftẽ Warachtige Beschryvinghe van alle de vreeslicke oorlogen en de veltslagen tufschen de Turck en de Christen Princen. Mitsgaders de belegeringhe, ende inncominghe, der Coninckrijcken, Vorstendommen, Steden ende Forten die van Ano 1300 tot op desen tegenwoordigen tijt

in Hongarien, de Moldow, Walachije 't lant van Seuenberghen, Moravien, Bohemen en Oostenryck van weder sijden sijn geschict. Sar aerdich verciert met copere Figuren als med een Carte vant land van Hongarien beschreven door Hieronymum Ortelium Augustanum unde nu vertaelt door Petrvm Neandrvm V. M. || 't Amsterdam, by Jan Eversten, Cloppenburch. Ano 1619.

fo. 6 szlan lev., 595 lap, a végén 13 szlan levél. Az igen szépen metszett czímképen allegorikus alakok, csatajelenetek, török foglyok stb. láthatók. Két hasábosan van nyomtatva. A 2a levelet a fordítónak Móricz orániai herczeghez intézett ajánlása foglalja el azután az Ortelius munkájára, és a török háborúkra írt több szonette és költemény következik. — Ortelius műve 4 részének és az appendixnek fordítása, mely utóbbi Mátyás királynak Pozsonyban, Prágában és Frankfurtban történt megkoronáztatását és Nürnbergbe való bevonulását írja le. E kiadást egy igen szép nagy térkép díszíti. Az alsó jobb sarokban egy «cartouche»-on: «Vera delineatio accurataq; Tabula totius Regni Ungarici Regionumq; ei adjacentiū ascriptis præcipui nominis urbibus tempore quo a Turcis capta sunt, Joannes a Duetechum Jun., fecit Corn. Nicoli excud.» A cartouche fölött: «t'Amsterdam, gedruckt bey Dauit de Meyne inde werrelt cart». Különösen az erdélyi részek vannak körülményesen feltüntetve. A szövegben elszórt, igen szép kivitelű, féllapnagyságot meghaladó medaillonarczképek legnagyobbrészt Custos Dom. *Atrium heroicum*-ából vannak véve. A legtöbbnek nincs jelzése, némelyiknél Clerck Miklós neve olvasható; Bocskay arczképe, mely a Caymox-féle metszetnek utánzása: C. Vischer nevét viseli.

Ehhez tartozik:

Het vyfde Deel tvervolch vande Hongarische Oorlogen, in t' welcke ghetrouwelick verhaelt wert, wat grouwelijcke Veltslaghen tusschen de Turcken, en Christenen, t' sedert den Jaere 1607 voorghevallen zijn: en voorts watter' na de ghetroffen Vreede, in de Naburighe Coninckrijcken . . . . . tot den Jaere 1623 voorgevallen is. Beschreven door Nicolaum à Wassenaer Amsterodamensem Medicum || Tot Amsterdam, By Jan Evertsz. Cloppenburch . . . . . Anno 1623.

f°. 293 lap, 2 szlan levélen a tartalomjegyzék. A czímlapon a nyomdász jelvénye. Orteliusnak e folytatása igen ritka és bibliographusaink figyelmét is elkerülte. A munka kiállítása teljesen megfelel Orteliusénak. A medaillonarczképek közül megemlítem II. Ferdinand császárét (kétszer fordul elő), gróf Mansfeldét Clerck M.-től, Frigyes őrgrófét Lons Dirktől és Bethlen Gáborét Kærius P.-tól, ez utóbbi igen érdekes, és a fejedelmet kalpaggal és jogarral ábrázolja.

748.

Pareus (Johannes Philippus).

Delitiæ Poetarvm Hvngaricorum. Nunc primum in hac Germania exhibitæ a Joh. Philippo Pareo. || Francofvrti, Impensis Hæredum Jacobi Fischeri, Excudebat Nicolaus Hoffman. Anno M·DC·XIX.

12mo. 8 szlan lev., 530 lap. Az 1b levélen a gyűjteménybe foglalt négy magyar költő nevei vannak. Az 2a levelet Pareusnak Bethlen Istvánhoz intézett ajánlása foglalja el: «Gabrieli Bethlen Nepoti . . . D. Stephani Bethlen: Comitis Hunniadiensis & Maramarufsiensis Supremi Militiæ Aulicæ Capitanei etc. filio». A 2b levélen «Daniel Bedo Korodius Pannonius Poeta Laureatus Cæsareus»-nak Pareushoz írt, s Debreczenben 1618. kelt költeménye «Jani Pannonii Poemata denuo edentem», azután «Joannes Sambucus de Jano Pannonio», azaz Listhiushoz intézett ajánlása a bécsi kiadásból (néhány hely kihagyásával), a Bonfiniusból vett «Vita» és Janus Pannoniushoz intézett öt költemény. Az 1—310 lapig Janus Pannonius költeményei vannak önálló czímlappal. A 311. lapon: «Georgii Thvrii Pannonii, Poetæ Lavreati Poemata». Az 1615-ki kiadás (l. 719. sz.) lenyomata. 355. lapon: «Johannis Sommeri Reges Hvngarici. Clades Moldavica. Hortvlvs Amoris. Colica & Podagra». A kezdő darabok elhagyásával a wittenbergi 1580-ki kiadásnak (lásd 478. sz.) utánnyomata. 465. l.: «Johannis Filiczki de Filefalva Pannonii Poemata varia». Lásd ennek életrajzát Szinnyeinél a *Magyar Irók* -ban, hol az első kiadások is fel vannak sorolva.

749.

Pulci (Antonia).

La Rappresentatione di S. Gvglielma Regina d'Vngheria. Data in luce da Simone Martinelli Fiorentino. || *(Végén:)* In Viterbo, pprefso i Discepoli. 1619. Con licenza de' Superiori.

4to. 6 szlan lev. Az 1a levélen (a fenti czím alatt) durva fametszet van, utána a szöveg következik. Régebbi kiadását lásd 450. sz. a.

750.

Antwoordt op den Brieff van den Prince van Transylvanien Gabriel Bethlemi. Ghesonden vande Heeren Directeurs ende Raetsluyden des Rijcks Bohemen, uyt Prage. || In 's Graven-Hage. By Aert Meuris, Bock-verkooper inde Papestraet, inden Bybel. Anno 1619.

4to. 4 szlan lev, melynek uolsója üres. A levél september 9-én kelt.

751.

Boheemsche Victorien gheschiet in Oostenrijck een mijl boven Ween, ter eender syden vande Evangelische Stenden, ende ter ander zyden des teghenwoordighen Keysers, met die Croninghe des Boheemschen Conincks. || Tot Leyden, Voor Niclaes Geelkerck 1619. den 21. November.

4to. 6 szlan lev. A czímlapon szép vignetta van. Az 1621. október 2.-tól november 7-ig lezajlott események előadását tartalmazza.

752.

Edict of te Placcaet. Van de Stenden des Marquisats van Moravien . . . waer by de secte der Jesvyten vyt den selven Lande werden gheproschribeert ende ghebannen . . Mitsgaders ghelijcke Edict der Evangeliche Stenden des Coninckrijcks van Hungarien, jeghens de Jesvyten: van den 16. May, 1619 || In 's Graven-Hage By Aert Meuris . . . Anno 1619.

4to. 4 szlan lev. Gót betűkkel van nyomtatva.

753.

Extract der Vergleichungs-Articul zwischen dem Türckischen Kayser vnd Bethlem Gabor Fürsten in

Siebenbürgen, wegen Occupirung deſz Christlichen Königreichs Hungarn. Mit einem Extract eines Entschuldigungsschreibens deſz Karakas Mehmet Baſsa an denselben Fürsten in Siebenbürgen. || Anno 1619. *(S. l.)*

4to. 8 lap.

754.

Extract eines Relationschreibens Herrn Bethlehem. Gabors, Fürsten in Siebenbürgen, an den Türckischen Kayser, wegen glücklich occupirten Königreichs Hungarn abgangen. || Im Jahr 1619. *(S. l.)*

4to. 8 lap.

755.

Hungarischer Trawrbott, welcher deſz Königreichs Ungarn gefährlichen Zustandt, wie der Fürst in Siebenbürgen Bethlehem Gabor mit in sechtzig tausendt mann in daſselbe eingefallen, die vornembsten Vestungen, Städt und Päsz einnimmt. Auch wie er sonsten darinnen hauset, den Steyermärckern groſse Forcht einjaget vnd was sich sonsten hin vnd wider begiebt vnd zutregt vmbständlich erzehlet. || Gedruckt zu Magdeburg, durch Johann Francken, im Jahr M · DC · XIX.

4to. 8 szlan lev. A szöveg az 1b levelén kezdődik. Igen érdekes irat. Szerző arról panaszkodik, hogy a bűnös emberiség «die Wunder und Zeichen Gottes vor keine Strafen-, Zorn- oder Warnungszeichen erkennen will», igy pl. Pluers (Graubündtenben) elsülyedését, a felsőmagyarország Sixo folyó vizének vérré változását és a nemrég megjelent üstököst. Ezt 5 lapon magyarázza. «Aus gegebenen Ursachen ist der Fürst in Siebenbürgen der Bethlehem Gabor, unversehens und wider aller Menschen Gedanken aus Clausenburg . . . aufgebrochen . . . und sein Kopff in Obern Ungarn nach der Hauptstatt Caſchau gesteckt» stb. Ezután tudósitások következnek Prágából a sept. 6-án odaérkezett magyar küldöttségről, az erdélyi fejedelem mozgolódásairól, a gróf Thurn missiojáról stb. Egy más helyen ez áll: «Es wird vor glaubwürdig auſzgegeben

dafs etliche Jesuitische Catholisten umb des Fürsten in Siebenbürgen Leben Bethlehem Gabors gespielt haben, ihne also umb sein Hals zu bringen, derowegen er sich über alle solche Practicanten machen wil, pfuy der Jesuitischen Lehr, welche ein recht unheylsamer Krebs ist, Königreich und Lande zu verderben, und auffzureiben, Pater Bassmann, Ertzbischoff zu Gran, ist den 11 Septembr: nach Wien kommen und wie er vorgiebt, aufz Furcht vor den Juden geflohen». Irónk élénk szinekkel rajzolja Bécs város félelmét, «dafs Bethlehem Gabor selbige Statt belägern möchte und mangel ihnen nichts als Alles, deme aber zu helffen, were der liebe Jüngste Tag das beste Mittel und Ende ihres Unglücks». A végén még tudósítások vannak Érsekujvárról, Komáromból, Pozsonyból stb.

756.

Jesuiter Aufzmusterung im Königreich Vngarn, vnd Marggraffthumb Mährern, vorgangen: Wie solches, sowol das Hungarische als Mährerische, wider die Jesuiten publicirte Patenta, mit mehrem erweisen vnd darthun. || Erstlich zu Brinn, vnd Prefzburg publicirt, vnd gedruckt im Jahr Christi, 1619.

4to. 4 szlan lev. Az 1b levélen tizenegysoros költemény van.

Die Jesuitisch Otterzucht
Kann vertreiben die Böhmisch Frucht;
Concordia wird sie genannt
Ist auch gewachsen im Ungarland stb.

Tartalma: a Brünnben máj. 6.-án kelt morva számüzetési patens, és egy másik «Copia Patents der Evangelischen Stände in Vngarn wider die Jesuiten publicirt», mely május 16-án kelt.

757.

Kurtze vnd Warhaffte Erzehlung von der sigreichen Schlacht vnnd herrlichen Victoria, welch Herr Graff von Boquoij den 10. Junii wider den vermeinten Graffen von Mansfeld in Behaimb nicht weit von Prachatitz erhalten. Von einem der selbsten darbey gewesen vnd alles mit Augen gesehen in Lateinischer Sprach trewlich beschrieben, vnd jetzund dem gemeinen Mann zum besten in vnsere Teutsche Sprach

versetzet. || Nachgedruckt in der Fürstl. Hauptstat Straubing, durch Simon Haan, Anno 1619.

4to. 6 szlan lev. A czím keretbe van foglalva. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Igen érdekes tudósítások a magyar csapatokról, melyeknek Dampierre vezetése alatt jelentékeny szerepök volt a küzdelemben.

758.

Oorloghen van Boheemen mitsgaders Battalien, in nemen van Steden, ende Castelen, so wel in Hongarijen, Oostenrijck, Moravijen, Meren, als Boheemen, met de Kroninghen des Keysers als Koningen van begin tot op desen huydigen dage, seer vreemt vm hooren. || Ghedruckt tot Leyden, nae de Coppe van Praghe, voor Frans Franſsz. *(S. l. & a.)*

4to. 10 szlan lev. A czímlapon egy szép, a lap felét elfoglaló rézmetszet van, mely a csatatér távlati képét ábrázolja, Pozsony, Bécs, Budweis, Prága városokkal; az előtérben harczoló katonaság életteljes csoportja látható. Az 1619. év hadi eseményeinek rövid leirása.

759.

Regni Hvngariæ occupatio. Kurtze svmmarische doch gründliche Relation von dem Fürsten in Siebenbürgen Bethlehem Gabor. Wie Ihre Fürstliche Durchl. vnversehens, vnd wider aller Menschen gedancken, desz Königreichs Hungarn sich bemächtiget vnd die Königliche Cron zu Preszburg zu seinen Händen bekommen vnnd was darüber vor Scharmützl vorgangen. Warumb vnnd ausz was Vrsachen sie aber solches gethan habe, sind die prætendirende Motiven . . . . . . ausz beigefügtem Extract ausz einer vom Herrn Palatino im Namen Keyserl. Mayest. zu dem Francesco Redaji nach Vngarischen Thürna abgesandten Person Relation, welche sie, bey des Herrn Palatino vnnd Ihrer Fürstl. Durchl. mündlich vnd

schrifftlich vorgebracht, zu vernemmen. Darbey auch die wahre erzehlung der dreytägigen Schlacht vnd Scharmützel bey Wien . . . . . . || Gedruckt zu Prag bey Lorentz Emmerich. Im Jahr 1619.

4to. 8 szlan lev., az utolsó üres.

760.

[Más kiadás ugyanazon czímmel és tartalommal.] || Gedruckt im Jahr Christi 1619. *(S. l.)*

4to. 6 szlan lev.

761.

[Más kiadás ugyanazon czímmel és tartalommal.] || Gedruckt im Jahr Christi 1619. *(S. l.)*

4to. 8 szlan lev., az utolsó üres.

762.

Relatio nuperi itineris proscribtorum Jesuitarum ex Regnis Boemiæ & Ungariæ misſa ex Helicone juxta Parnaſsum. || Pragæ MDCXIX.

4to. 32 lap. A czímlapon lapszéli keretekből összeállitott kereszt látható. Csipős gúnyirat a jezsuiták Magyar- és Csehországból történt kiüzetéséről. Az e példányhoz mellékelt rézmetszet, úgy látszik, a munkához tartozik, minthogy az ábrázolt jelenet a szövegben híven le van írva. Egy hatfogatú kocsiban, Faninus, Káldi, Forró, Rumer, Haynal és Kolowrat atyák ülnek, a bakon Arnaudus (Arnauld) Advocatus Curiæ Parisiensis (a ki 1594-ben egy a jezsuiták és a párisi egyetem közt felmerült vitás kérdésben ez utóbbit fényes beszédben védelmezte). A lovak takaróin a cseh, magyar és velenczei czímerek láthatók. Sok jezsuita atya gyalog kiséri a kocsit. A menet az amsterdami Szt. Raspinus et Pomus klastrom felé halad. A háttérben a város és a tenger látszik. A jelzés nélküli metszet igen tiszta kivitelű.

763.

Representation des occvrences d'Allemaigne, Boheme, Morauie, Austriche, & Hongrie par lettres escrites du 9 & 10 d'Octobrę 1619. *(S. l.)*

12 mo. 8 lap. Bethlenről szóló tudósitásokra is akadunk.

764.

Sommaire véritable de ce qvi s'est paſsé en Boheme, Moranie, Austriche, & Hongrie, depuis le 18. Septembre iusque au 26. de cette année 1619. Le tout par lettres qui s'en sont escrites. || A Paris, chez J. Berjon, rue S. Jean de Beauuais, au Cheual Volant. M·DC·XIX.

12mo. 8 lap. Az elején rövid hírek vannak Kassa bevételéről, Dóczy fogságba jutásáról, stb. Érdekes tudósítás.

765.

BALASFI (Thomas).

Castigatio Libelli calvinistici cui Titulus est: Machiavelizatio, qvem Calvinista qvidam prædicans Responsi nomine ad Secretiſsimam Instrvctionem Gallo-Britanno Batavam, Friderico V. Comiti Palatino Electori datam, Viennam Austriæ misit & vulgauit. Castigatvs a Thoma Balasfi, electo Episcopo Bosznense, Præposito Posoniense. || Augustæ Vindelicorvm apud Saram Mangiam Viduam M·DC·XX.

4to. Czím, 1 levelén az Eszterházy Miklós nádorhoz intézett ajánlás, 12 levél (hibás lapszámozással 26 lap).

766.

BALÁSFI (Thomas).

Apologia pro Clero et aliis Catholicis Hvngariæ, sive Refvtatio libelli cvi titvlvs est, Quærela Hungariæ qui Causas Belli Hungarorum adversus Ferdinandvm secundum . . . Clervm ac alios Catholicos eſse, confinxit . . . Scripta a Thoma Balasfi Electo episcopo Bosznense, & Præposito Posoniense. || Viennæ Austriæ, apud Gregorium Gelbhaar . . . M·DC·XX.

4to. Czím és 6 szlan levélen a dedicatio. 129 lap. Az irat Gesualdo Ascanio konstantinápolyi patriarchának s Német- és Magyarország apostoli nuntiusának van ajánlva.

767.

Balduinus (Fridericus).

Solida Refutatio Catechismi Ariani, qui Rackoviæ in Polonia Anno 1608 excusus, & antiquifsimæ Apostolicæ Confefsioni Ecclesiæ Christianæ de Jesu Christi Persona & Officio oppositus est ..... non ita pridem nomine Facultatis Theologicæ in Academia Wittebergensi germanicè edita, jam verò in latinum Sermonem translata. Per Fridericum Balduinum.... Superintendentem Academiæ Wittebergensis. || Wittebergæ, Prostat venalis apud Paulum Helwig. Typis Johannis Matthæi. Anno M·DC·XX.

Kis 8vo. 20 szlan lev., 549 lap, 13 szlan levélen az index. A 2a—5b levélen az ajánlás ... «Dn. Emerico Thurzo de Bethlemffalwa, Comiti de Arva; ejusdemque Comitatus supremo ac perpetuo Comiti, Cæsareæ Regiæque Maiest. Tabulæ Judiciariæ Baroni & Afsefsori» stb., kelt 1619. sept. 24-én. Igen érdekes levél. A munka kiadásának okára és czéljára vonatkozó nehány megjegyzés után Balduinus Thurzóra és hozzá való viszonyára tér át. «Vivunt adhuc animis nostris, feruntur linguis, prædicantur ore nostro virtutes illæ heroicæ, quibus ante hoc quod triennium Academiam nostram, cuius generosifsimum membrum & aliquamdiu caput exornasti ... Nihil dicam de tua in gubernandis Academiæ habenis prudentia, nihil de temperantia, humanitate & aliis virtutibus plurimis» ... Végül hálával említi azon körülményt, hogy Thurzó az ő fiát keresztvízre tartotta és következő szavakkal végzi: «Dominus Jesus I. T. M. cum conjuge inclyta his exulceratifsimis temporibus sub umbris alarum suarum protegat, omnem a patria laribusque vestris injuriam propellat, pacem exoptatifsimam largiatur & votis vestris sanctifsimis semper annuat». Kelt Witttenbergben 1619. sept. 26-án.

768.

Bethlen (Gabriel).

Copyen van eenighe Brieven van den Doorluchtigsten Heere, Gabriel Koningh van Hongarien etc. aen den Doorluchtigsten Heere Frederich Koningh van Bohemen ..... geschreven inde maent van October des Jaers 1620. Vervatende den geluckigen toe-stant

van de saken defselvigen Koninghrycx. || T' Amsterdam, Voor Marten Jansz Brandt ..... 1620.

4to. 6 szlan lev. A czímlapon czimerpajzs látható oroszlánnal, A három levél Sabar okt. 9., Nagelzenck (Nagyczenk) okt. 10. és a Braitenbroni táborban okt. 12-én kelt. Ez utóbbi «geschreven in de Morgenstont».

769.

LUCKIUS (Johannes Jacobus).

Sylloge Nvmismatvm Elegantiorvm quæ diversi Impp: Reges, Principes Comites, Respublicæ diuersas ob causas ab Anno 1500, ad Annum usq; 1600 cudi fecerunt concinnata & historica narratione ..... illustrata opera ac studio Joannis Jacobi Lvckii Argentoratensis ... || Argentinæ Typis Reppianis 1620.

fo. 4 szlan lev, 383 lap. A czím igen szép, rézmetszetü architektonikus keretbe van foglalva, melyen V. Károly császár és II. Henrik franczia király arczképe és allegorikus alakok láthatók. Alúl: «F. B. sculpsit, Petter Aubry Excudit» és «Sumptibus ipsius Authoris» olvasható. A 2. levélen van az ajánlás «Domino Eberhardo Dynastæ Rupis Spoletanæ», czímerrel. 1 levélen az előszó. A munka emlékpénzek és érmek mesteri kivitelü rajzait tartalmazza, melyek közül igen sok Magyarországra vonatkozik.

770.

SCHULTETUS (Abrahamus).

Confoederations-Predigt, bey Vernewerung, weiter Erklärung, vnnd Confirmirung, der zwischen den Königreich Hungarn vnd Böhem, vnd beyder König vnd Fürsten, getroffenen Verbündnufs, den $\frac{25}{15}$ Aprill diesen 1620. Jahrs in der Schlofskirchen zu Prag gehalten durch Abraham Schultetum. || Gedruckt zu Amberg bey Johann Schönfeld.

4to. 13 lap. 1 levél üres.

771.

[SIGOUGNE].

Lettre et Advis de l'afsignation donnée par Mefsieurs les Princes protestans, à Monseigneur d'Angoulesme pour l'accomodement des affaires d'Allemagne. Et autres nouvelles de l'Estat présent de l'Empire 1620. *(S. l.)*

Kis 8vo. 8 lap. A «20 Mai de l'Armée de Nancy» kelt levél Sigougne nevét viseli.

772.

Advis de Boheme, Hongrie et d'Allemaigne M·DC·XX. *(S. l.)*

Kis 8vo. 13 lap. 1 levél üres.

A jelentések Pilsen-, Prága-, Heidelbergből és a cseh király Rockensen-i (rockyczani) táborából vannak keltezve. Érdekes és kimerítő tudósitást adnak Dampierre-nek Pozsonynál bekövetkezett haláláról. Bethlenről a névtelen szerző mindig különös gyöngédséggel emlékezik, így egy helyen: «Ce bon Roy Gabriel, que Dieu a suscité comme un bon ange pour la défense des siens» stb.

773.

Articulen van de Confederatie der Hongarische, Bohemische ende gheincorporeerde Provintien. || In's Grauen Haghe, By Hillebrant Jacobssz, Ordinaris ende Gheswooren Drucker van de Ho. Mo. Heeren Staten Generael. Anno 1620.

4to. 8 szlan levél, melynek utolsója üres.

774.

Artyckelen van het Eeuwich Verbondt, ghemaect tufschen Frederick, Koninck van Bohemen, Pfalts-Graef aen den Rhijn . . . . . Met de Doorluchtichste Vorst, Heer Gabriel, Prince van Hungarien ende Transsylvanien, Graef van de Siculen, t' samentlijck de Stenden des voor-ghemelten Rijcks. || 't Amster-

dam, By Jan Evertsz. Kloppenburgh ...... Anno 1620.

4to. 8 szlan lev. E kiadás a szöveg tekintetében is különbözik az előbbi számútól.

775.

Copia Vertrags welchen die Römische auch zu Hungern vnd Böhmen Königliche Mayestet Ferdinandus der Ander durch dero hochansehenliche Herrn Commissarios die Hochwürdige, Wolgeborne, Herrn, Herrn Valetin Lepes Ertzbischoffen zu Colotz vnd Raab, der Cron Hungern Cancellarium, vnd Herrn Leonhardt Helfridt Graffen von Meggau, Herrn Seifridt, Christoff Preunern vnnd Herrn Thoma Nadasti, ihr Key. Kay. May. geheime Räth vnd Cammerherrn den 16. Januari dieses 1620. Jahrs an den Hochgebornen Herrn Gabriel Bethlehem, Fürsten in Siebenbürgen vnnd Grafen zu Siculer abgehen vnd beschliessen lassen. || Anno M·DC·XX.

4to. 8 lap. A végén: «Diss ist aus dem Lateinischen Concept ins Teutsch transferirt worden.»

776.

Drey Politische Discurs desz Edlen vnd Gestrengen Herrn Zachariæ Geitzkofflers von Gailenbach zu Haunszheim, Ritters &c. wie volgt: I. Rahtschlag Ihr Keyser. Mayestet, &c. ubergeben, den 25 Junii Anno 1605. das Königreich Hungern betreffend. II. Bedencken wie der Reichstag fruchtbarlich anzustellen, an Hochgedachte Röm. Keys. Mayestet, &c. sub dato $\frac{15}{25}$ Octob. Anno 1612. III. Vnpartheysch Schrifftliches bedencken an Herrn Melchior Clesell .... sub Dato den $\frac{18}{28}$ Feb. desz 1614. Jahrs. || Gedruckt im Jahr Christi, 1620.

4to. 30 szlan lap.

777.

Falsæ Originis Motvvm hvngaricorvm svccincta Refvtatio. Cui accefsit Secretifsima Instrvctio Gallo-Britanno-Batava, Friderico V. Comiti Palatino Electori data, Ex Gallico conuersa, et bono publico recusa. || Anno M·DC·XX. *(S. l.)*

4to. 32 szlan lev., melynek utolsója üres. Az 1b levélen a rómaiakhoz írt levél 13. fejezetéből vett idézet olvasható. E munka szerzője Pázmány Péter, a ki ezt a «Querela Hungariæ»-ra feleletül írta Lásd Frankl-t, *Pázmán Péter és kora*, I, 517.

778.

Falsæ Originis Motvvm hvngaricorvm succincta Refutatio. || Recusa. Avgvstæ Vindelicorvm, apud Saram Mangiam Viduam. M·DC·XX.

4to. 16 szlan lev., melynek utolsója üres.

779.

Fedus Ungaro-Bohemicum, anno Salutis M·DC·XX. Aprili Mense, Pragæ, cum Deo propitio, initum & Sollemni jure jurando ritucꝫ firmatum . . . . . Necnon Articuli a Serenifsimo Dn. Dn. Gabriele Bethlen, &c. Transyluaniæ Principe, &c. & ordinibus Ungariæ unanimi consensu initi quibus Regimen Regni Ungariæ stabilitur & ad statum pacificum reductum est Anno 1620. 18 Februar. || Cosmopoli CIↃ·IↃ·CXX.

4to. 48 lap. Prágai nyomtatvány, mint ez a 762. számú «Relatio nuperi Itineris proscriptorum Jesuitarum» typusainak összehasonlításából világosan kitünik.

780.

Gründlicher und warhaffter Bericht; wafsmafsen der Durchleuchtig Fürst uund Herr, Herr Gabriel Bethlen, Fürst in Ungarn und Siebenbürgen, etc. zum König in Vngarn erwehlet und aufsgeruffen. Defsgleichen Motiven warumb dem Marches Spinola etlicher Stätt und Örter in der Chur-Pfaltz sich zu bemächti-

gen . . . . gestattet worden . . . ‖ Gedruckt im Jahr nach Christi Geburt. M·DC·XX. *(S. l.)*

4to. 23 lap. A czímlapon kis vignetta van. Ezen, Boroszlóban, september 16 (6)-án kelt rendkivül érdekes és becses tudósítást a sziléziai rendek által a beszterczebányai országgyűlésre küldött követség egyik kisérője irta. A bevonulás, a kihallgatás, az idegen követek megérkezése, az országgyűlés tárgyalásai, végül a királyválasztás közvetlenséggel és élénken vannak leirva, végül a fejedelemnek valóban mesteri személyleirása olvasható. A tudósítás egy velenczei küldöttnek is becsületére válnék.

781.

Manifeste Complaincte dv Royaume de Hongrie, addreſsee a toute la Chrestienté, & specialement à ses alliés . . . . . . Dont les Estats Euangeliques de ce Royaume ont esté iustement occasionnés de pouruoir à la defense & recouurement des loix, & priuileges diuins & humains du dit Royaume. Traduicte d'Allemand en François. ‖ A Heidelberg, par Hans Lancellot. L'An 1620.

Kis 8vo. 24 (szlan ?) lev. A «Querela Hungariæ»-nek fordítása.

782.

Sechs Vnterschiedliche, hochwichtige vnd erhebliche Schreiben vnd Bedencken . . . Alles ausz glaubwürdigen Miſsiven an Tag gebracht, vnd dem teutschen, altcatholischen, vnspanniolisirten vnd ohnpaſsionirten Leser, zur sonderlichen Nachrichtung in Truck verfertigt. ‖ Gedruckt im Jahr 1620.

4to. Czímlap, 53 lap. A negyedik darabot: «Gründlicher vnd warhaffter Bericht, was maſsen der Durchlauchtigt Fürst . . . Gabriel Bethlen . . . zum König in Vngern erwöhlt vnd auszgeruffen», úgyszintén az ötödiket: «Motiven warumb dem Marquis Spinoal etc.» a 780. számú nyomtatványban is megtaláljuk. A többi irat nem vonatkozik Magyarországra.

783.

Siebentzig wichtige Motiven; Warumben die Kön. Mayest. in Polen, . . . wider Ungarn, Bohem, vnd

die Confoederirte Länder . . . zu entgegen nichts handeln, noch dem angenommenen Defensionwerck sich widersetzen sollen; II. Beständige Ablaynung der Ursachen welcher willen die Kön. Mayest. in Franckreich wider Ungarn, Böhem, vnd die vereinigte Länder, Hülff zu laysten ersucht worden; Beydes aufz Polnischen vnd respective Frantzösischer Sprachen inn das Teutsche newlich übergesetzt. III. Gravamina Religionis der löblichen Evangelischen Stände in Steyer, Kärndten vnnd Crain, &c. . . . || Gedruckt im Jahr, M·DC·XX.

4to. 28 szlan lev. A czímlevél hátlapján a bibliából vett idézetek vannak. A 2a levélen Zsigmond lengyel királyhoz: «Meinem allergnädigsten Herrn» intézett s Posenben 1619. nov. 11-én kelt ajánlás olvasható D. R. aláírással. A 19b levélen a 2.-ik tractatus után következő irat van betoldva: «Der Theologischen Facultet zu Wittenberg Bedencken auff die Frag: Ob der Röm. Kayserlichen Mayestät die Evangelischen Fürsten und Stände, im Krieg wider ihre Evangelischen Religions-Verwandten, mit gutem Gewissen hülffliche Afsistenz laysten können und sollen?» Igen érdekes könyvecske.

784.

Vngerischer Rebellions Brunn, das ist: Wahrer Gegenbericht, wider die unwahre Inzicht: als ob Ihr Kayserliche Mayest: an jetzigen Vngerischen Vnwesen die Schuld hett. Oder woher die selbige Unruhe entsprungen . . . Ausz dem Latein ins Teutsche versetzt. || Getruckt zu Augspurg bey Sara Mangin Wittib. 1620.

4to. 20 szlan lev. Az utolsó levél üres. 1b levélen Szt Pálnak a rómaiakhoz írt leveléből vett idézet van. A «Succincta Refutatio» fordítása.

785.

[ALVINCZI, Peter].

Macchiavellizatio, qua Unitorum animos difsociare nitentibus respondetur, in gratiam Dn. Archiepiscopi castifsimæ vitæ, Petri Pazman succinctè excerpta.

Oratio parresiastica, qua auxilia a Rege et Ordinibus ung. petuntur habita Neo-Solii in Comitiis Epistola Eucharii Martini Budiſsino-Lusatii ad celebrem Theologum, Dn. Mathiam Hoe ab Hoheneg, &c. Comitem Lateranensem, &c. Addita est Epistola Casp. Scioppii, in qua hæreticos jure infelicibus lignis cremari concludit. Omnia horum tempore genio accomodata, lectu digniſsima. . . . || Saragoſsæ, Excudebat Didacus Ibarra, cIↄ Iↄc xxi. Cum licentiâ officii SS. Inquisitionis.

4to. 35 lap.

Szabó e kiadást a R. M. K.-ba (II. 399. sz.) felvette és kassai nyomtatványnak tartja. Hogy az *első* kiadás ott jelent meg és pedig 1620-ban, az nem szorul bizonyításra. Hisz a 3a lapon olvasható ezen eredeti kiadás czíme: «Macchiavellizatio, qua Vnitorum animos Jesuaster quidam diſsociare nititur (illorum est titulus) Detecta per quendam & in gratiam Dn. Archiepiscopi Istrigoniensis Societatis Bar-Jesu Viri castiſsimæ vitæ, si diis placet, Petri Pazman dicti, succincte excepta. Caſsoviæ, Anno cIↄ Iↄc xx». A föntebbi munka azonban ezen kiadásnak és több más műnek utánnyomatát tartalmazza, és egy tekintet a czimlapra elegendő annak felismerésére, hogy Kassán ezen könyv nem nyomathatott. Úgy tetszik nekem, hogy több nyomtatvány is van, melyeket Szabó magyarországi nyomda termékének tart, melyek azonban Heidelbergben, Prágában vagy máshol Németországban láttak napvilágot, nem akartam azonban alapos indokolás nélkül ezeket a *külföldi* nyomtatványok ezen katalogusába felvenni.

A 30. lapon van a Nicéron szerint Rittershusius Konrádhoz intézett «Epistola Gaspari Scioppii, in qua sententiam de Lutheranis tanquam hæreticis atram Romæ fieri asserit et probat» Scioppiusnak rendkivül érdekes levele Rómában 1600. febr. 6-án Giordano Bruno kivégzésének napján kelt. «Ut vero nunc etiam scriberem hodierna ipsa dies me instigat, qua Jordanus Brunus propter hæresin vivus vidensque publice in Campo Floræ ante Theatrum Pompeii est combustus».

786.

BALASFI (Thomas).

Bethleniani Novizoliensis Articvli Vigesimiquinti, contra Thomam Balasfi, et Episcopum Bosznensem & Præpositum Posoniensem editi Refutatio, Avthore Eodem Thoma Balasfi . . . . || Viennæ Avstriæ, Ex-

cudebat Mathæus Formica in Collegio Rosæ Anno M · DC · XXI.

4to. 18 szlan lev. Mayer, *Wiens Buchdruckergeschichte* I, 222 egy más év nélkül kelt Formica-kiadást idéz. 17 szlan lev.

787.

Bethlen (Gabriel).

Copia Betlehm Gabors an Pfaltzgraff Friederichen, vermeinten König in Böheimb, &c. Vnd dann Pfaltzgraff Friederichs an bemelten Bethlehm Gabor abgangenen widerantwortlichen Schreibens. Aufz welchen beyderseits vnchristliche vnd gegen der Röm: Keys: Mayst: mit vnwarhafften, ehrenschmitzlichen Aufflagen, verbitterte Gemüther, längst fürgehabte Practicken vnd Anschläg genugsamb zu ersehen. || Gedruckt im Jahr, 1621. *(S. l.)*

4to. 8 szlan lev. A czímlapon czímerpajzs látható koronás oroszlánnal. Bethlen levele Nyitrán, apr. 23.-án, az őrgróf felelete Hágában, junius 23-án kelt.

788.

Bethlen (Gabriel).

Copia Literarum a Domino Georgio Chezio, de Khyma, *(sic)* interceptarum, et a Gabriele Bethlen ad Principem Tartaricum scriptarum de 1a Aprilis Anno M · DC · XXI. || Avgvstæ Vindelicorvm, Apud Saram Mangiam, Viduam.

4to. 6 lev. 2a levélen: «Extractus ex litteris Georgii Chezii ad Maiestatem suam Cæſaream datis.» «Datum in Arce Muran 26 Aprilis Anno 1621». Széchy György, Széchy Mária atyja, mentegeti magát, hogy Bethlen a khánhoz menesztett és leveleikkel együtt általa elfogott követeit «propter viarum discrimina» nem küldhette a császárhoz, egyelőre a másolatokat küldi. Bethlen levele Práy-nál is, *Epist. Proc.*, III, 371. le van nyomtatva.

789.

Bethlen (Gabriel).

Copia van een zekere Missieve die Gabriel Koninck van Hungarien, aen den Marck-Grave van Jagerensdorp, nu Koninckljjcke Majestayts van Bohemen Velt-Overste geschreven. Waer in hy kortelijc verhaelt de wonderbaerlijcke victorie en de ontzettinghe van Nieuheusel . . . Wt het Latijn in onsere Nederduytsche sprake overgheset. || Ghedruckt in het Jaer onses Heeren 1621. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A levél az érsekujvári táborban julius 21-én kelt.

790.

Peregrinus (Constantius).

Buquoy Qvadrimestre Iter, progreſsusq; qvo favente nvmine, ac auspice Ferdinando II. Rom. Imp. Austria est conservata, Bohemia subjugata, Moravia acquisita eademq; opera Silesia solicitata, Hungariaque terrefacta. Accedit Appendix Progreſsus ejusdem Generalis, in initio Anni 1621. Avthore Constantio Peregrino. || *(Végén:)* Viennæ Avstriæ, Ex Typographia Gregorii Gelbhaar, Anno M·DC·XXI.

4to. 56 szlan lev. — 2a levélen a hadvezér fiához, Alberthez intézett ajánlás van. Ez irat szerzőjének neve Junius Balduin.

Lásd Mayer-t, *Wiens Buchdr.-Gesch.* I, 203.

791.

Der Röm: Kay: Auch zu Hungern und Böheim Königl: Mayest: Edictal Caſsation der widerrechtlichen, vermeinten für sich selbst nichtigen Wahl Gabrieln Betlen, im Königreich Hungern. So dann Auffhebung und Annulation aller zu Preſzburg vnd Neuensol, bey daselbst gehaltenen unordentlichen Versammlungen ergangenen Handlungen . . . . Ausz

dem Latein zu mäniglichs desto befseren Bericht der hungerischen Rebellion, verdeutscht. || Gedruckt zu Augspurg, bey Sara Mangin, Wittib. M·DC·XXI.

4to. 8 szlan. lev. Az utolsó lap üres. Szabó I, 496. sz. a. valószinűnek tartja, hogy ez irat először Bécsben magyar nyelven jelent meg.

792.

Drey vnderschiedliche Tractätlein I. Der Römischen Keyserlichen, auch in Germanien, zu Hungern vnd Böhmen Kön. May. Edictal Cafsation, der vnbilligen vermeinten vnd von rechtswegẽ nichtigen Wahl Gabriels Bethlen, im Königreich Vngern . . . Ausz dem Lateinischen trewlich ins Teutsch vbersetzt, vnd dem Wienerischen Exemplar nachgetruckt. Sodann auch das lateinisch Original an ihm selber defsen Titul ist: *(Következik a latin czím.)* II. Chur Sachsen's, dem Pfältzischen Gesandten, Georg Friederichen, Grauen zu Hohenloe, &c. gegebene Revolution, zu Dreszden in Monat Januario 1621. III Eynfältig vnd wolmeinender Discurs . . . || Gedruckt im Jahr, 1621. *(S. l.)*

4to. 39 lap. A végén lévő «Discurs» a kálvinisták ellen van intézve: «Derhalben Papst vnd Luther bey so bewandten Sachen... nicht zu feyren . . . sondern . . . coniunctis viribus ins Feldt ziehen, offt berührtes Calvinisches Vnkraut funditus auszzurotten» stb.

793.

Expeditionis in vtramque Austriam & Bohemiam Ephemeris qua brevifsime et verifsime describitur qvicqvid (secvndvm Pacificationem ad Vlmam inter Catholicos & Protestantis Imperii VII Viros, Principes, & Ordines factam) in . . . Austria atque Bohemia gestum est . . . quatuor tabulis ære eleganter descriptis . . . exornata, cum chorographica mem-

brana . . . || Monachii Impensis Raphaëlis Sadeleri, Serenifsimi Boiorum Ducis Chalcographi. M·DC·XXI.

4to. Gyönyörűen metszett czímkép allegorikus alakokkal és hadi jelvényekkel, 1 levélen az előszó, 111 lap. Végén a nagy, rendkivül finoman metszett térkép: «Bohemiæ, Avstriæ, Bavariæ, Sveviæ vtrivsq Palatinatus Descriptio 1621». Ezután 4, magyarázó szöveggel ellátott rézmetszet következik, melyek a Fehér hegy melletti csata különböző phasisait ábrázolják, Joh. Sadeler (az ifjabb) fec. 1621. jelzéssel. Vajon a térkép is tőle való-e, nem határozhatom meg. E névtelenül megjelent Diarium előszavában különösen ki van emelve, hogy abba csak az eseményekben szerepelt személyek vagy szemtanúk híradásai vannak felvéve. A feljegyzések 1620. juniusától novemberig terjednek.

794.

Extract desz Schlesischen Fürstentags Beschluss das ist: Was die sämptlichen Fürsten vnd Stände in Ober- vnd Nieder Schlesien, bei neulichst gehaltenem Fürstentag in Breslau zu contribuiren . . . sich entschlofsen. Item, Copey Schreibens, so König Gabriel an die sämptlichen Vngerischen Stände hat abgehen lafsen || Gedruckt im Jahr M·DC·XXI. *(S. l.)*

4to. 24 lap. Bethlennek a 21. lapon levő levele, nem a magyar rendekhez van intézve, mint ezt a czímlap hibásan megjegyzi, hanem a szövetséges cseh és morva rendekhez «Zu Ende, geben in unserer freyen Stadt Posen (Pösing) den 16 Novembr. 1620. Günstiger Nachbar und verbundener Gabriel», 8 nappal a fehérhegyi csata után.

Lásd Práy, *Gabr. Bethlenii Princ. Transs.* I, 208.

795.

Historica narratio de rebellione Hungarorum per Betlenum Gaborem procurata, siue Sacratifsimæ Cæsareæ, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ &c. Regiæ Majestatis, Edictalis Cafsatio, iniquæ, prætensæ & ipso Jure nullæ Electionis, Gabrielis Betlen in Regno Hungariæ. Nec non actorvm omnivm Tractatorvm, et Conclusorum in Conventu Posoniensi & Novizoliensi, Annulatio. || Antverpiæ, anno 1621. Apud Abra-

hamum Verhouium. Juxta Exemplar Viennæ in Austria editum.

4to. 16 lap.

796.

Kurtze und Gründtliche Newe Zeitung welcher maſsen sich der Marggraff von Jägerndorff der Statt vñ Bistumbs Neysz, auch der Statt vnd Fürstenthumbs Troppaw newlich bemächtiget . . . Item wie die Hungarn die Statt Landtshut und Kostel in dem Land zu Mähren geplündert . . . Wie die Hungerischen Husarn vber den Flusz Mörich in das löbliche Ertzhertzogthumb Niederösterreich newlich einen unversehenen Einfall gethan . . . Benebens auch wie sich der Gabor der Hungarischen Statt Tirnaw bemächtiget . . . Vnd endlich wie er mit seinen Hungern vnd Anhang Preszburg belägert vnd gestürmbt, aber heszlich geklopfft worden. . . . || Gedruckt Im Jahr, 1621.

4to. 4 szlan lev., az utolsó lap üres.

797.

La grande et hevrevse Victoire obtenve par le Conte de Bvsqvoy, contre les gens de Bethleem Gabor, qvi venoient auec secour de quatre mille soldats, pour deffendre la ville de Neuheusel . . . || A Bruxelles, chez Ferdinande de Hoyemæker . . . 1621.

4to. 8 lap. Az elején: «Novvelles de Vienne en Avstriche sur ce qui s'est paſsé depuis le dernier de Juin iusques au 3. de Juillet 1621». A jelentések Collaltonak dunántúli portyázásáról szólnak, közlik a nádornak a bányavárosokhoz intézett felszólítását arra, hogy Ferdinánd királynak meghódoljanak és leírják Érsekujvár ostromának kezdetét.

798.

La grande Trahison detestable faicte à l'endroit de

nostre Sérenifs. Empereur en la ville de Vienne par un des principaux Senateurs de la Ville de Nurembberghe, lequel pensait tuer l'Empereur d'vn coup de couteau avec l'arest prononché *(sic)* en la ville de Viene, & l'exécvtion d'iceluy arriué par poste en la ville de Bruxelle le 12 iour d'octob. 1621. || Iouxte la copie imprimée à Anuers par Abraham Verhouen, au Soleil d'or. . . .

12mo. 16 lap.

E tudósitás szerint a császárhoz, midőn a templomból kijött, egy lovas ember «fort bien accompagné, à savoir d'un homme de chambre, trois pages et deux laquais accoutrés à la Hongroise» *gyilkos szándékkal közeledett.*

Nem egészen világos, hogy a «Senateur de la ville de Nuremberghe», a kit a császár kiséretének egy tagja már Prágában is látni vélt — «et qu'il était un qui avait jeté les officiers de notre Sérénifsime Empereur hors des fenêtres du Palais de la Ville de Prague», — miért lett volna magyar, «gentilhomme hongrois». Talán csak a ruházat adott okot ez elnevezésre. E jelenetet különben máshol sehol sem találom megemlítve.

E kis röpirat még Prágából, Passauból és Nürnbergből is közöl tudósításokat a hadi műveletek lefolyásáról.

799.

Recit memorable d'vne grande et valevrevse Victoire remportée par les Roy de Pologne & Comte de Bucquoy dans le pays de Hongrie. || Imprimé sur la copie faicte à Vienne chez Benoist Dauentrien. M·DC·XXI.

12mo. 13 lap. Az elbeszélés teljesen légből kapott és egyetlen egy adatot sem tartalmaz, mely valóságon alapulna.

800.

BALAM.

A Trve Relation of svch Battailes as have beene fought of late, betwixt Bethlem Gabor, and the Emperor. As also betwixt the Duke of Brunswick, and Monsieur Tilly together with such occurrences as

haue hapned in the Palatinate since the 12. of March 1622 . . . All which came in Letters sent by Mr. Balam to speciall Friends in London. MDCXXII. *(S. l.)*

4to. 12 lap. Kelt Mannheimban 1622. Márczius 13.-án. Bethlenről csak futólagosan emlékezik.

801.

[Bertazzolo, Gabriele.]

Breve Relatione delle Allegrezze fatte in Mantova il di 18. Settembre 1622. Per la Coronatione dell' Imperatrice Leonora Gonzaga del Regno d'Vngheria. All' Illvstrifs. et eccellentifs. Signore, il Signor Duca di Nivers. &c. || In Mantova, per li Fratelli Osanna Stampatori Ducali.

4to. 13 lap. A czimlapon a császári sas rézbe metszve. 3. és 4. lapon a szerző, Gabriele Bertazzolo nevével ellátott ajánlás van.

802.

Forteguerra (Sebastiano).

Raggvaglio della Felicifsima Coronatione della Avgustifsima Imperatrice Eleonora in Regina d'Vngheria segvita in Edemburgh alli 26. di Luglio 1622. Al Serenifsimo Signore il Sig: Dvca di Mantova, e di Monferrato. Scritta da Sebastiano Forteguerra Cappellano Cesareo. || In Vienna d'Austria, apprefso Matteo Formica, 1622.

4to. 10 szlan lev. (A 2. levél hibásan van A 3 signaturával jelölve). A kimeritő tudósitás Sopronban julius 27-én kelt.

803.

Miræus (Albertus).

De Bello Bohemico Ferdinandi II Cæsaris avspiciis feliciter gesto Commentarivs, . . . Avctore Avberto Miræo Brvxellensi . . . Protonotario apostolico, & Serenifsimæ Isabellæ Claræ Evgeniæ, Hispaniarum

infanti, a Sacris Oratorii. Editio altera auctior & emendatior. || Coloniæ Agrippinæ, Imprimebat Henricus Krafft. Anno M · DC · XXII.

12mo. 98 lap, 3 szlan levélen az index. 3—14 levélen a San-Severo Lucius bibornok, salernoi érsekhez intézett és Brüsszelben kelt ajánlás. Függelékül szolgál «Avctarivm Commentarii de Bello Bohemico» stb. czímű 38 lapra terjedő könyvecske, ugyanazon nyomdász-czímmel. A szerzőnek neve Le Mire.

804.

[Malingre (Claude).]

Histoire Générale de la Rebellion de Bohême contenant la vie et exploicts de guerre du Comte de Bucquoy, Général des armees Impériales iusques au iour de sa mort déplorable. La Gverre menée en Hongrie contre Bethleen Gabor, Prince de Tranſsyluanie. Les Traictez faicts avec l'Emperevr, Bethleen Gabor, & les Princes Estats de l'Empire, par l'entremise de Meſsieurs les Ducs d'Angoulesme, de Béthune & de Préaux, Ambaſsadeurs Extraordinaires de Sa Majesté Très-Chrestienne en Allemagne . . . || A Paris Chez Jean Petitpas . . . . M · DC · XXIII.

Kis 8vo. 10 szlan lev., 949 lap, 9 szlan levélen az index. A 2a—3b levelet az ajánlás foglalja el, mely «Monseigneur de Préaux»-hoz, Francziaországnak a császárnál levő egyik követéhez van intézve, a ki a haimburgi tárgyalásokon is résztvett. Az ajánlás végén olvasható a szerző, C. Malingre, neve. A 3b levélen Buquoy-nak jól metszett képe 1620-ból (M. Pelays fec.) 4a--10b levélen: «Eloge, ov Discovrs panegyriqve dv Comte de Buquoy a madame la Comteſse Doûairiere de Buquoy». 1—9 lapon az előszó, azután a szöveg következik. 2 rézmetszet a fehérhegyi csatát és Prága bevételét ábrázolja.

805.

Strozzi (Giulio).

La Venetia edificata Poema Eroico di Givlio Strozzi. Con gli argomenti del Signor Francesco Cortesi. || In Venetia dal Pinelli. 1624.

12mo. 18 szlan lev., 578 lap, 11 szlan levélen a névmutató.

A részbe metszett czímlap allegorikus alakokkal van diszítve. Ezután következik a velenczei köztársasághoz intézett ajánlás és egy ajánló levél a toskanai nagyherczeghez, Cortesinek czikornyás, hosszú levele Strozzihoz és költői applaususok. Az «Epos» huszonnégy 80—100 nyolcz soros versszakra terjedő énekből áll, minden Canto előtt egy költői «Argomento» és egy történeti magyarázat van. E műnek — melyet pedig Strozzi második Aeneisnek tart —, valamint a szerző többi költői munkáinak a jól megérdemelt elfeledés jutott osztályrészül. Különben sokkal több szó van benne Attiláról, mint Velenczéről, azért e művet az Attilára vonatkozó irodalom összeállításánál nem szabad figyelmen kivül hagyni.

806.

Aurelii (Lodovico).

Della Ribellione de Boemi contro Matthia, e Ferdinando Imperatori, Historia di Lodovico Avrelii Perugino. || In Roma, per l'Erede di Bartolomeo Zannetti. 1625.

Kis 8vo. Czímlap, 2 szlan levélen az ajánlás, 126 lap (a lapszámozás 3-nál kezdődik), 1 szlan levélen a sajtóhibák. A czímlapon vignetta van. A Perugiaban kelt ajánlás Msgr. Fabritio Verospi-hoz van intézve. «Nel tempo che io fui in Germania a Servigi di V. S. Illustma . . . andai diligentemente investigando le cagioni, e gli effetti della ribellione» stb. Az elbeszélés az 1620. év végeig terjed.

807.

Ein schön New Lied, Von dem Graffen vnd thewren Ritter vnnd Helden Graff Niclaus ven Serin, wie er so ritterlich in Vngern gestritten vnnd gefochten hat wider den Erbfeind der Christenheit, den Türcken vnd sein hauffen. Im Thon, wie man das Lied von Olmitz singt. || Getruckt, Im Jahr 1625.

8vo. 4 szlan lev. A czímlapon egy durva kivitelű kis vignetta van, mely lovas harczost ábrázol. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A 741. számú műnek utánnyomata. Weller, *Annalen* II, 407.

808.

Lettre d'vn Grand, a vn sien amy svr la deffaite générale, de l'armee du Duc de Thilly, par le Roy

de Dannemarck, accompagné de Bethlem Gabor, qui la joint, auec la mort dudit Duc de Thilly, de son Nepueu, & de deux des Principaux Chefs de son armée || A Paris, par Edme Tovchard, ruë des Amandiers. M·DC·XXV.

Kis 8vo. 4 (hibásan) számozott levél.

809.

OPITZ (Martin).

Glückwünschung auff der Durchlauchtigen, Hochgebornen Fürstin vnd Frawen, Frawen Annen Sophien, gebornen Marggräffinn aus Churfürstl. Stamm zu Brandenburg, Hertzogin zu Braunschweig vnd Lünenburg Zurückkunft aus Siebenbürgen. *(S. l. & a.)*

4to. 4 szlan lev., az utolsó levél üres. A végén aláirva Martin Opitz. E költemény első kiadása. Anna Zsófia, — a mint ismeretes —, nővérét, Brandenburgi Katalint, Kassára kisérte, a hol Bethlen várta mennyasszonyát. Opitz, a ki tudvalevőleg több évet töltött Erdélyben, a felső-magyarországi és erdélyi városok egész sorát emliti költeményében és azokat csinos versekben irja le. A költemény különben a költőnek valamennyi gyűjteményes kiadásában megtalálható.

810.

Le triomphe amirable observé en l'aliance de Betheleem Gabor Prince de Transiluanie, auec la Princeſse Catherine de Brandebourg. Ensemble les magnifiques presens enuoyez de la part de l'Empereur, du Roy d'Espagne, de l'Euesque de Cracouie, & autres Princes d'Allemagne & celuy du grand Turc enuyé par vn Bacha. Traduit d'Allemand en François. || A Paris. Chez Jean Martin, ruë de la vieille Bouderie à l'Escu de Bretagne. M·DC·XXVI.

Kis 8vo. 14 lap. Az ünnepélyeknek, viseleteknek, ajándékoknak stb. igen érdekes, kimeritő leirása.

811.

Relacion verdadera en que se da cuenta de la coronació del nueuo Rey de Vngria, Ferdinando Arnesto tercero deste nombre, y las fiestas, y saraos que se hizieron, y cerimonias con que le coronaron por su Rey, y Señor. || Impresso . . . . en Madrid en casa de Bernardino de Guzman. Año de 1626.

fo. 2 lev. A szöveg az első lapon kezdődik.

812.

Ungarische Krönungs-Handlung, Das ist: Kurtzer doch Eygentlicher Verlauff, wie den 11/22 Octobris vergangenen 1625. Jahrs, der Röm. Käy. auch zu Hungarn unnd Böhem Königl. Mayst. Herrn Ferdinandi II. . . . Eltester Printz Herr Ferdinandus Ernestus Ertzhertzog zu Oesterreich zu einem Ungarischen Könige designirt, öffentlich zu Oedenburg proclamirt und den 8/18 Decemb. daselbsten solenniter gekronet worden. || Nürnberg, gedruckt bey Caspar Fulden. 1626.

4to. 4 lev., az utolsó lap üres.

813.

Czanakius (Matheus).

Nobile Scabiei encomium ad nobilissimos Scabianæ Reipublicæ Scabinos O. B. D. H. / D. & H. W. W. amicos et commensales quondam charissimos scriptum a Matthæo M. Czanakio Ungaro. || Anno M·DC·XXVII.

4to. Czímlap, 21 lap. A czímlevél hátlapján a Screta Jóbhoz Prágából és Fausius János Gáspárhoz Neuhausból intézett ajánlás van «Doctoribus dignissimis, amicis & commensalibus gratissimis». Lásd Weszprémi-t, 194. l.

814.

ENS (Caspar).

Fama Avstriaca. Das ist Eigentliche Verzeichnusz denckwürdiger Geschichten, welche sich in den nechstverflofsenen 16. Jahren hero bifs auff vnd in das Jahr 1627 begeben haben. Darin sonderlich die Böhmische Unruhe und Aufzgang derselben . . . erzehlet werden . . . Durch Casparen Ensz L. || Getruckt zu Cölln bey Peter von Brachel vnd Abraham Hohenberg, im Jahr 1627.

f°. 10 szlan lev., 906 (hibás számozással 816) lap, 3 szlan levélen az index. 1 levél üres. Előczím, allegorikus czímkép Mátyás császár képével, czimerpajzsokkal és alakokkal, a kiadónak D. Guilielmo Verdugo spanyol hadi tanácsoshoz intézett ajánlása, ezután következik «Verzeichniss der Kupfferstucken» és az osztrák ház rövid «Stammregister»-e. A mű 40 igen szépen metszett medaillon-arczképen kivül (melyek legnagyobb része nem bir jelzéssel, nehánya pedig Hogenberg Ábrahám nevével van jelölve) több kettőslapot tartalmaz térképekkel, csataképekkel és várak rajzaival. A Ferdinándnak magyar királylyá koronázását ábrázoló kép ismétlése Holzmüller János ama metszetének, mely Mátyás király koronázását (1608) mutatja, azon különbséggel, hogy a felső jobb oldalon alkalmazott medaillon-arczképnél Mátyás neve Ferdinándra van változtatva. Csehország térképének jelzése «Henricus Nagel fecit , Johann Bufsemecher excud.», Magyarország térképe Sambucusé után készült «recens emendata atqve edita per Joannem Sambvcum Pannonivm. Imp. M^s Historicvm. Anno Domini 1592». Megemlítem még, hogy a 307. lapon Bethlen Gábor arczképe (Sadeler metszése után) és az 549 és 550. lapok között Érsekujvár ostromának képe látható.

815.

GOLDAST (Melchior).

Zwey Rechtliche Bedencken von der Svccession und Erbfolge des Königlichen Geschlechts und Stamms in beyden Königreichen Hungern und Böheim auch Erbgerechtigkeit zu derer beyden Cronen, und angehörigen Landen und Leuten: insonderheit van den Erbpacten mit dem Hochlöblichen Hause Oesterreich auffgericht . . . Durch . . . Herrn Melchior Gold-

asten von Heiminsfeld. || Franckfurt am Mayn, Gedruckt durch Wolfgang Hofman. Anno Domini M · DC · XXVII.

4to. 8 szlan levélen az előszó, tartalom és külön czímlap. 312 lap. 1—68 lapon van Beatus Wiedemann «auff Mieringen», I. Ferdinánd császár titkos tanácsosának, egy «Information»-ja, «darinnen ausgeführet, was das Haus Oesterreich für Erbgerechtigkeit zu dem Königreich Hungern von alters gehabt: auch durch Keyser Ferdinandum sey erheyrathet worden».

816.

Syndromus Rervm Tvrcico Pannonicarvm Historiam centvm qvinqvaginta annorum complectens; qva qvicqvid a captu Constantinopoli ad Annum . . . MDC. inter Christianos Turcasq; rerum pace militiaq; gestum est . . . duobus voluminibus comprehensis perscribitur. Adspersis vicinarvm Hvngariæ gentium rebus . . . omnia e diversis scriptoribvs collecta, et in unum hoc corpus bono publico redacta. || Francofvrti ad Moenvm, Typis & sumptibus Wechelianorum . . . Anno M · DC · XXVII.

4to. Két kötetben. I. köt. Czímlap (nyomdász-jelvénynyel). 2 levélen az 1626. sept.-ben kelt előszó, 1 levélen a tartalomjegyzék, 336 lap, 12 szlan levélen az index.

II. köt. Czimlap, 3 szlan levélen a Wertern Jánoshoz intézett ajánlás M.(agister) A.(delarius) C.(rauelius) L.(eubigensis) aláírással, 354 lap, 26 szlan levélen az index. Az I. kötet (36 darab) tartalmát lásd *Cat. Biblioth. Széchenyanæ* II, 384. A II. kötet Tubero commentárjait tartalmazza.

817.

Series Conditionvm et Pacificationis Articvlorvm. Quæ sub Diui Rudolphi quondam Roman. Imperatoris . . . Regimine, prouti eadem per certos . . . deputatos Plenipotentiarios Commiſsarios . . . tractatæ, & jam tandem Regnante Sacra Ferdinandi Secvndi Roman: Imper: Maiestate &c. & Svltano Mvrath Han Turcarum moderno Imperatore conclusæ,

& vtriusque Diplomatum ac Syngraphorum appositione ratificatæ sunt & stabilitæ || Viennæ Avstriæ. Typis & sumptibus Casparis ab Rath Bibliopolæ. Anno M·DC·XXVIII.

4to. 55 lap. E kiadványnak tartalma az 1606. Zsitva-toroki békekötés pontozatai, ezeknek Bécsben 1616-ban kelt «nova Confirmatio»-ja; az 1618. februári komáromi pontozatok; az 1625-ki «Conventio Gyarmathiensis», végül e békeszerződéseknek Bécsben 1628. sept. 10-én kelt megerősítése.

Dr. Mayer e kiadást nem ismeri.

818.

GEORGIEVICS (Bartholomaeus).

De Tvrcarvm Moribvs Epitome, Bartholomæo Georgieuiz Peregrino auctore. || Genevæ Apvd Joann. de Tovrnes M·DC·XXIX.

12mo. 184 lap, 4 szlan levélen az index. A czímlapon vignetta látható, a szövegben 6 fametszet van.

819.

SCHOEDEL (Martinus).

Disquisitio historico-politica de Regno Hungariæ quam in inclyta Vniversitate Argentoratensi patrocinante Clarifsimo Viro Dn. Mathia Berneggero Historiarum in eadem Profefsore ordinario dignifsimo Dn. Præceptore & Fautore . . . publicæ et amicabili censuræ subjicit Auctor Martinus Schödel Posonio-Hungarus . . . || Argentorati, Typis Johannis Reppi, Anno 1629. Impensis Eberhardi Zetzneri Bibliop.

4to. 100 szlan lev. Szép czímkép allegorikus alakokkal (Jac. ab Heyden exc.) 1b—5a levelet az Esterházy Miklós nádorhoz és a pozsonyi tanácshoz intézett érdekes ajánlás foglalja el. Az 5b—6b levélen Bernegger Mátyásnak Schödel Jánoshoz «Consuli Reipublicæ Posoniensis», a szerző atyjához intézett levele van, melyből megtudjuk, hogy az ifjú Schödel több mint két évig a strassburgi tudós házánál «gratissimus Hospes» volt, és házi gazdáját «alloquii crebrioris suavitate, & morum innocentifsimorum amabilitate & rarifsimo ardori dicendi» [totum] sibi devin-

xit...» Elnézéssel kell lenni, úgymond, a fiatal ember zsenge munkájában való hosszadalmas és kicsinységig menő részletek összehalmozása iránt: «Multum inde decoquent anni, multum accedens cum annis prudentia limabit. At sterilia nullo labore vincuntur». Ez után a proemium következik, s végül a Magyarországra vonatkozó munkák jegyzéke van összeállítva, a mi e nemben bizonyára az első bibliographiai kisérletnek tekinthető. Czwittinger a Schödelről szóló jegyzetben ezt méltán felemlíthette volna. Ezután több költői applausus következik, melyek közül kettőt magyarországi iskolatársak, a soproni Stainer János és a báthai Perlovitz András írtak. A szövegben és a mű végén több igen tiszta kivitelü rézmetszet látható, többnyire Luckius *Sylloge Numismatum*ából vett emlékpénzek, továbbá egy «Hungarus antiquus» és egy «Hungara antiqua», a magyar koronának Révaiból vett rajza, végül egy lándzsával átszúrt «Marcus Baxam Vngarus», vagyis Baksay Márk képe.

E kiadásnak kétféle példánya van birtokomban 1629 és 1630 évszámmal. A czímkép is eltérő a két példányban.

820.

Mattei (Pietro).

La Principeſsa Santa: Historia pia, in cui . . . si narra la Vita eſsemplariſsima di S. Elisabetta figliuola del Re d'Vngheria; descritta dal Signor Pietro Mattei Consigliero di Stato, & Historiografo Regio: E da lui dedicata a Madama Elisabetta, Prima figliuola del grande Enrico IV Re di Francia, e di Navarra: Nuovamente tradotta di Francese in Italiano dal Signor Giovanni Tvilio Publico Lettore di Padoua... || In Venetia, MDCXXX. appreſso il Barezzi.

4to. 42 lap. 3—6 lapon az ajánlás és előszó. Lásd e catalogus 696. számát.

821.

Ein Klaglied. Von dem Thewren Helden Graff Niclaus vonn Serin, wie er sein Leben für Sigeth inn Vngern durch die Türcken verlohren. || Gedruckt im Jahr 1630. *(S. a.)*

12mo. 4 szlan lev. A czímlapon török fejet ábrázoló fametszet látható. Az utolsó lap üres. Nehány jelentéktelen eltérés kivételével megegyezik a 807. számú kiadással. Weller nem ismeri.

822.

Gründliche Relation welchen Gestalt von dem Türcken etliche 100 Mordbrenner, mit Patenten vnter dem Schein, als ob si ihre Gefangene zu lösen in vnterschiedliche Länder vnd Städte Geld zu samlen auſzgesand, darin berichtet in was vor Kleydung sie auffziehen, wie sie ihre Sachen anstellen und was vor Straffe sie deſzwegen auſzstehen müſsen. Männiglichen zu trewer Warnung vnd fleiſsiger Auffsicht, aus einem Schreiben, so ein Pfarrherr zu Besnig in der Königlichen Freymarckt in Nieder Vngern an seine liebe Landsleute den 4. Maij 1631 Jahrs wolmeynend abgehen laſsen, genommen vnd für Augen gestelt. || Gedruckt im Jahr 1631.

4to. 4 szlan lev.

823.

Vera Relatione del Viaggio fatto dalla Sereniſsima Infante Donna Maria d'Avstria Regina d'Vngheria per il Stato Ecclesiastico. || In Neapoli, per Gio. Domenico Roncagliolo. 1631.

4to. 4 szlan lev., 36 lap. A czímlapon a spanyol czímer látható. A 2a—2b levelet Fra Gennaro de Gesù Maria ágostonrendi szerzetesnek Emmanuel de Fonseca & Zuniga, montereyi és fuentesi grófhoz intézett ajánlása foglalja el, mely «dal nostro Convento de S. Antonio, di Roma» kelt. A szerző a királynét utazásaiban kisérte és igen érdekes részleteket nyújt, «sono stato presente a tutto e la maggior parta e paſsato per miei mani». A 3a—4b levélen a pápa és Barberini bibornok által adott ünnepélyekre vonatkozó alkalmi költemények vannak. Az udvarhölgyek, a kik a királyné kisérői voltak, ugymint Dona Eleonora Pimentel, Eleonora Velasco, Mansia di Chueva, és Catharina Quiros, még négy évvel később egy a bécsi Burgban adott tánczmulatságban részt vettek.

824.

Gewiſse Avisen oder Zeitung. Wie der Rakoczy des groſsmächtigen Fürsten und Herrn, Herr Bethleheim Gabors Bruder sampt den jungen Fürsten in Siebenbürgen, in diesem 1632 Jahr am Tag Bartholomæi dem Kayser in sein erbeigen Land gefallen . . . auch wie sie vor die vornembste Stad Gräitz kommen, mit 470000 *(sic)* Mann dieselb mit sturmer Hand eingenommen, darinnen alles niedergehawen, die Jesuwiter vnd Pfaffen, auch die München zum theil lebendig schinten lassen, auch etliche ausgeschnitten, auch Löcher durch ihre falschen Zungen gestochen vnd aufgehengt. Im Thon: Störtzebecher Gödion Michael. Erstlich, gedruckt zu Schleusingen, bey Wolff Hoffmann. M·DC·XXXII.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Igen együgyü tákolmány. Wellernél nincs megemlítve.

825.

Busbequius (Augerius Gislenus).

A. Gislenii Bvsbeqvii omnia quæ extant . . . || Lvgd. Batavorvm, Ex officina Elzeviriana. Anno 1633.

24to. 575 lap, 11 szlan levélen az index. A czímlap gyönyörűen van rézbe metszve. 3. lapon a nyomdász előszava. 4. lapon: «Contenta hoc libello» t. i. a Törökországból írt 4 levél, a «Consilium de re militari contra Turcam instituenda», a török követség 1562 évi frankfurti tartózkodásának leirása és II. Rudolfhoz intézett 52 levél Hochwært J. B. könyvtárából. A munka elején van Carrionak Michaulthoz intézett levele az antverpeni kiadásból (l. 483. sz. a.) és Busbek rövid életrajza.

Egykorú olasz maroquin kötés. A táblán levő czímer azonos a most uralkodó pápa — a Pecciek — családi czímerével: itt van a pólya, a fa, az üstökös, csakhogy 2 liliom helyett itt csak egyet látunk.

826.

Languetus (Hubertus).

Hvberti Langveti viri clariſsimi Epistolæ politicæ

et historicæ. Scriptæ quondam ad ... Dominum Philippvm Sydnævm, Equitem Anglum ... In quibus variæ rerum suo aevo in Germania, Italia, Gallia, Belgio, Vngaria, Polonia ... pace belloque gestarum, narrationes, consilia, & eventus describuntur ... || Francofvrti, In officina Gviglielmi Fitzeri, Librarii Angli. Anno M·DC·XXXIII.

12mo 12 szlan lev., 352 lap. 2a—4b levelet a szerzőnek de Le Sieur Istvánhoz, az angol király titkos tanácsosához intézett ajánlása foglalja el. Ezután következik Languet hosszú sírfelirata, ennek dicsérete Mornay Fülöptől és Thuanustól, és a levelek chronologikus jegyzéke. Békesy szerencsétlen erdélyi útja egy Prágában 1575. juliusban kelt levélben kimerítően van tárgyalva. Más levelek sok érdekes adatokat tartalmaznak Báthorynak királylyá választásáról és uralkodásának első éveiről.

E kiadás hemzseg a sajtóhibáktól.

827.

MARNAVITIUS (Johannes Tomcus).

S. Felix Episcopvs et Martyr, Spalatensi urbi Dalmaticæ Croaticæ Metropoli Primatialiq. et veritati vindicatis a Joanne Tomco Marnavitio Episcopo Bosnensi ... || Romæ, ex typographia Reu. Cam. Apostolicæ MDCXXXIV.

4to. 4 szlan lev., 48 lap, 1 levélen az Errata.* 2a levelet a Barberini Ferencz bibornokhoz intézett ajánlás foglalja el, kinek czímere a czímlapon is látható. Ezután több üdvözlő vers következik, melyek közül néhányat Verantius Károly és Mihály és Lucius, a történetíró írtak.

Alkalmat e munkára bizonyos Spelloi Donnola Taddeonak 1620-ban megjelent műve szolgáltatott, a melyben ez, tisztán helyi patriotismusból, bebizonyítani iparkodik, hogy Szt. Bódog püspök és vértanú sem Spoletoban, sem Spalatoban, hanem Spelloban, Umbriában szenvedett vértanú halált. Donnola többek közt azzal érvel, hogy ha Petrus Natalis *Catalogus Sanctorum*-jában valóban Spalatót értette, bizonyára Salona nevet használt volna »porro

* Megjegyzem, hogy példányomból több levélnek hiányozni kell, mert a szerzőnek a spalatói káptalanhoz intézett levele, mely a 47. lapon kezdődik, a 48-ikon még nem ér véget.

Spalatum haud facile est reperire apud Authores» stb. Ezen lenézés Marnavitiust rendkivül felizgatja, s ezért Donnolát oly alaposan leczkézteti, hogy szinte öröm. Spalato történetére és régiségeire ez élénken megirt kis munka becses adalékokat tartalmaz. Igen érdekes a mellékelt, csinosan rézbe metszett térkép is, mely Spalato környékét Trau-tól Almissáig a körül fekvő szigetekkel együtt ábrázolja; jelzése: Doino Forma, és mellette igen apró betükkel: Martinus Rotta. Marnavitius meg nem foghatja, hogyan lehet hogy Donnola e térképet nem ismerte: «illud... quod in omnibus ferme angulis Urbis Romanæ, per quadraginta paulo minus annos, ex quo Romam frequentare cepi, omnium novi oculis occurrere, amplissimo nempe papiro, æneo opere pereleganti, Spalatensem Urbem, cum universo agro, necnon ruinas Salonarum cum proximis quibusque finitimis insulis, urbibus, oppidis & arcibus, ante sexaginta annos a Martino Rota primum, mox a Natali Bonifacio Sibenicensibus, æneі operis exprimendi facile principibus, venalem prostantem, quo modo virum alioqui solertissimum præterire potuerit, non video, nec videre multum laboro» . . . A vita elég sokáig tartott; apróságaim között van Donnolának egy *Apologia* stb. Foligno 1643, czímű harczias felelete, melyben: «etsi Tomco dignitate, et barbæ, ut fama est, longitudine latitudine impar», mégis mindenképen törekszik Spello igényeit megvédeni.

828.

Respvblica et Statvs Regni Hvngariæ. || Ex officina Elzeviriana CIↃ·IↃC·XXXIV.

24to. 330 lap. 1 szlan levélen a privilegium. Csinos metszésű czímkép a magyar czímerrel, alól Schœdel *Disquisitio*-jának metszete után készült hún lovas. Elzevier Bonaventura és Ábrahám leydeni nyomdájából. Ismert könyvecske, melynek tartalma Hanernél II, 88 és a Széchenyi Catalogusban megtalálható.

829.

Socinus (Faustus).

Fausti Socini Senensis ad Andream Dudithium Epistolæ ex Italico in Latinum conversæ a M. R. H. || Racoviæ Ex officinâ Sternacianâ Anno Christi 1635.

Kis 8vo. 82 lap, 1 szlan levélen az Errata. A szöveg cursiv betűkkel van szedve. A 3. lapon rövid előszó van. 4 levél az 1580—83-ik évekből.

830.

FERRARIUS (Sigismundus).

De Rebvs Hungaricæ Provinciæ Ordinis Prædicatorvm, Partibvs qvatvor, et Octo Libris distribvti Commentarii: Descriptore F. Sigismvndo Ferrario, Viglevanense, Sac. Theol. Magistro, in antiquiſsima Viennensi Academia Primario Profeſsore; Hungaricæque ejusdem Ordinis Miſsionis Comiſsario Generali .... || Viennæ Avstriæ, Typis Mathiæ Formicæ, in Aula Coloniensi, Anno M·DC·XXXVII.

4to. Szépen metszett czímkép 6 magyar dominicanus medaillonjával (Isaac Maron ft.), 14 szlan levél (czímlappal együtt), 611 lap, 1 levél üres, azután az appendix új czímlapja, 2 szlan lev., 98 lap. 2^a—7^a levélen a III. Ferdinánd császárhoz és Draskovich György győri püspökhöz intézett ajánló levelek. Azután az approbatiók következnek. (Ezek közül egynek datuma: «Ex arce Rohonciensi Illust. Comitis Adami de Batthyan ... fr. Paulus Tannaman, Ord. Præd. SS. Theol. præsentatus») és a tartalomjegyzék.

Az appendix, mely külön Estherasy (*sic*) Miklós nádornak van ajánlva, a bold. Ágoston zágrábi püspök dominicanus szerzetes életrajzát tartalmazza az ismert szerb egyházi író Marnavitius Tomcustól, továbbá egy «Propugnatio Martyrii fratrum Prædicatorum, qui a Tartaris ab anno Christi 1241 in Cumania et Ungaria perempti fuere» czimű értekezést és néhány pótlékot. A végén az index van.

831.

SPONTONE (Ciro).

Historia della Transilvania raccolta dal Cavalier Ciro Spontone e registrata dal Caualier Ferdinando Donno. All' Illustriſs^mo e Reuer^mo Prencipe Monsig. Paris Conte di Lodrone Arciuescouo di Salsburg.... || In Venetia Apreſso Giacomo Sargina........ M·DC·XXXVIII.

4to. Előczím, a főczím sok alakot mutató, szép rézmetszetű keretbe van foglalva. 1 levélen a kiadónak ajánlása, 1 levélen az előszó, 12 szlan levélen a tartalomjegyzék, 351 lap. (A szöveg dőlt betűkkel van szedve.)

Lásd Haner-t, *Scriptores Rerum Hung.* II, 26. l.

832.

[Kophani (Michael.)]

Beschreibung einer wunderlichen That, die sich zu Preſzburg hat zugetragen. Von einem Geist, welcher von dem 24. Tag desz Monats Julii desz 1641. Jahrs, biſz auff den 29 Tag Junii desz 1642. Jahrs, auſz dem Fegfewr einer Junckfraw erschinen, mit ihr geredt, Hilff von ihr begehrt, vnnd letstlich erlöset worden. Gezogen auſz geschwornen Zeugknuſsen vnnd offentlichen Acten, welche in der Preſzburgischen Buchhalterey deſz ehrwürdigen Capitels daselbst auffgehalten werden. || In den Truck auszgangen mit Authoritet vnd Befelch des Hochwürdigsten Herrn Herrn Georg Lippai, erwöhlten Ertzbischoff zu Gran. Nachgedruckt vnd verlegt zu Augspurg, ausz dem Preſzburgischen Exemplar durch Andream Aperger .... 1643. Jahrs.

4to. Czímlap, 29 lap és 3 a lapszámozásba nem foglalt kettős levél, melyek közül kettőn a szellem kezének nyomai láthatók, a harmadikon két más jel van, melyeket a szellem «eingebrendt» és «aufgedruckt». A czímlapon levő fametszet lélekjelenést ábrázol: egy lepedőbe burkolt alak összefont karokkal egy koporsó előtt áll, melyre feszület és két gyertya van helyezve. A czímlevél hátlapján a szent írásból vett idézetek állanak. Az 1. lapot Kophani Mihály szerémi választott püspök- és pozsonyi prépostnak Lippay György primáshoz intézett s Pozsonyban 1643. febr. 5-én kelt ajánlása foglalja el: ... «in diser Particular Preſsburgerischen Kirchen (ist) ... vor etlichen Monatē ein newes Werk vor unseren Augen erschinen, welches mit so klaren Zeichen der göttlichen præsentz oder gegenwertigkeit bezeugt ist, daſs bey diser verwirten Zeit, kaum etwas kündte gewünschet werden welches die Catholische hertzen in dem waren Glauben mehrer sterken, den warhafftigen Glaubens Artickel des Fegfeuers vester bestättigen, vnd die halsstärrige Unglaubigkeit der Ketzer kräfftiger vberweisen möchte.» 4. lapon: «Approbatio vnd Verwilligung des Hochwürdigsten Herrn Erzbischoff zu Gran», mely Pozsonyban 1643. jan. 4-én kelt. Ezután a 6 fejezetre osztott, rendkívül érdekes «Kurtze vnd warhafftige Bericht, des gantzen Wercks der Erscheinung des Geistes» következik. A végén

van a «Gerichts-Proceß welcher zur Erforschung diser Sachen ist ordenlich gehalten worden», a «Form des Juraments», végül a (32) megesketett tanú névsora, a kik közt Szelepcsényi György neve is előfordul. A 20. lapon levő lapnagyságú fametszet «das fünffte Zeichen»-t ábrázolja, a mely egy, a lélek által «geziertes Vesperbild»-et mutat.

Az első fejezetben, mely arról szól, hogy «Wer der Geist sei und die Person welcher er am meisten erschienen ist» azt olvassuk, hogy a szellem «ein Mann teutscher Nation» volt, «mit Namen Hanſz Clement, den das gemaine Volck schertzweis . . . genennet hat Zwespenbauer: wiewohl er doch ein ehrlicher Burger gewesen, vnd in der Vorstatt da er gewohnet, geführt hat das Richterampt, vber die, welche auff das Preſsburgische Schloſs auſser der Statt ligendt gehörig sein». Evangelikus vallást követett és hét évvel halála előtt tért át a katholikus hitre. Fischer Regina leányzó, kinek Clement Hans szelleme megjelent «ehrlicher Burgersleuth Tochter, gebürtig von Halstatt, im Landt ob der Enſz». Szülei szintén evangelikusok, kik a katholikus vallásra tértek át. Regina Pozsonyba jött nagynénje látogatására, a ki azon Pálffi-féle házban lakott, «welches Hauſz unlängst erbawt, Ihr Gn. Herrn Graffen Paul Palfi von Erdőd zugehört». Clement Hans szelleme itt, úgy mint Hallstattban sőt utazása alatt is mindaddig megjelent néki, a míg imádságai a tisztító tűzből ki nem szabadították, a mit egy angyal adott tudomására.

Igen érdekes a harmadik fejezet «Von den Liechtern und anderen dazu gehörigen Geschichten, welche in dem (Palffyschen) Hauſz seyn geschehen und gesehen worden». Ebben el van mondva, hogy «desz verstorbenen Herrn Graffen Niclas Palfi* Statua das ist ein feines auſz Gips gemachtes, vnd schön auſzgearbeitetes Brustbild, welches sonst allzeit in dem Zimmer, auff einem Tisch gestanden, im Monat des Hornungs, deſz vorigen Jahrs, nach dem Aschermitwoch, durch haimblichen gwalt hinweck genommen, vnd auff die Erd geworffen worden, . . . ist aber darvon nichts gebrochen oder weckkommen, als ein kleines Stücklein von dem Haupt . . . Am Sambstag aber nach dem Aschermittwoch, zwischen 11 vnd 12 vhr in der Nacht, seynd in den obern Zimmern deſselbigen Palfianischen Hauſz, in allen Kämmern erschinen schöne vnd klare Liechter, welche die Stattwächter augenscheinlich gesehen». Midőn Regina a történtek okáról kérdezősködött, a szellem azt felelte, hogy «ein Seel am Aschermittwoch auſz dem Fegfeuer erlöst worden, es sei gewest der Vatter des Herrn Graffen Palfi: vnnd seiner Erlösung ein Vorbott in diesem Hauſz ist gewesen daſz sein Bildtniſz ist nider gefallen, das kleine Stücklein seines Haupts ist entzogen worden . . . Als er aber ist erlöst worden, seynd zu einem Zai-

* A győri hős, a ki 1600-ban halt meg.

chen seiner Erlösung, die helle vnnd klare Liechter, welche man in den Kämmern in der Nacht gesehen, angezündt worden».

E különös tudosítás Pozsonyban ugyanazon évben és ugyanazon metszetekkel latin nyelven is megjelent. Lásd Szabót II, 629., hol a fametszetek pontosan le vannak írva. Egy másik kiadás néhány évvel később Utrechtben látott napvilágot.

833.

PORTO (Emmanuele).

Diplvranalogia qua duo Sacræ Scripturæ miracula de regressu Solis tempore Ezechiæ & immobilitate Luminarium sub Josue declarantur ab Emmanvele Porto Rabino. Ad Illustriss. & Reuerendiss. Dominvm D. Rvbertvm Papafavam Abbatem. || Patavii Typis Sebastiani Sardi.

4to. Czímlap, 1 levélen az ajánlás, egy lapon G. G. jelzésű rézmetszet, mely a szövegben megbeszélt csodát ábrázolja. 71 lap. 1. lapon az előszó, melyből megtudjuk, hogy a szerző munkáját olasz fordításban III. Ferdinánd császárnak megküldte, továbbá hogy az eredeti héber szövegből azt az erdélyi Dalnaky Lőrincz fordította latinra. 3—6 lapon héber, görög és latin üdvözlő versek vannak, melyeknek három utolsója «Præceptori suo benemerito P. Benedictus Arcosinus Transilvano-Ungarus» van jelölve. 7. lapon: «Laurentii N. Dalnaki Transilvano-Ungari ad Christianæ doctrinæ studiosos Exhortatio», lelkes buzdítás a héber nyelv tanulására. 18—31. lapon a dissertatio, 32. laptól végig még a szerzőnek Papafavahoz intézett levele található. Dalnakyt másutt sehol sem találom megemlítve.

834.

RÁKÓCZY (Georg).

Beweglich Ermahnungs-Schreiben Georgen Racokzki, Fürstens in Siebenbürgen, an die Ständ in Ungarn: Sampt beygefügten Ursachen seines jetzt fürgenommenen Feld-Zugs, den 17. Februarii. Anno M·DC·XLIV. *(S. l.)*

4to. 4 lev., az utolsó üres.

835.

RÁKÓCZY (Georg).

The Declaration or Manifesto of George Racokzkie, Prince of Transylvania, to the States and Peeres of Hungarie; together with the reasons added thereunto of his modern taking up of Armes the 17. of February, Anno 1644.... || London, Printed for Edward Blackmore . . . May 28. 1644. *(Végén:)* This is printed according to order.

4to. 8 lap.

836.

A Declaration or Manifesto, wherein the Roman Imperiall Majesty makes known to the States & Peers of Hungarie, what reasons and motives have compelled him to proceed in open Warre against the Prince of Transylvania. Whereby also His Imperiall Majesty admonisheth them to a due consideration of their Loyaltie and obedience, as also to a zealous and joynt opposition against the said Prince of Transylvania, bearing date the 23. of February, 1644. || Printed according to order for E. Blackmore M·DCXLIV.

4to. 6 lap.

837.

SCALIMOLUS (Andreas).

Missionarivs Apostolicvs a Sacra Congreg. de propaganda Fide instructus, quomodo debeat inter Hereticos vivere, pravitates eorum convincere, & in fide catolica proficere, per Germaniam, & Poloniam, per Galliam & Angliam, per Vngariam, & Transiluaniam & per omnes partes vbi vigent blasphemiæ Lutheranæ, per industriosum ingenium adm. R. P. Andreæ de Castellana ex Regno Neapolitano . . . Præfectique

Apostolici Missionariorum Min. Con. in Vngaria... || Bononiæ, Typis Jo. Baptistæ Ferronij 1644.

Kis 8vo. Czímkép (a Barberini czímerrel), 8 szlan lev., 244 lap az 1. és 2., 60 lap a 3. és 4. részben. 1 levélen az imprimatur, 1 levélen a kínszenvedés eszközeit ábrázoló rézmetszet, 4 levélen az index és lapregistrom. A munkát Scalimolus de Castellana András szerző Barberini bibornoknak, a propaganda fide főnökének ajánlja, a végén ez áll: «Datum Stropkovii (Zemplén vármegye) apud Claustram S. Crucis nostræ Residentiæ Missionis Ungariæ die Novembris 1642.»

838.

RICCIO (Michaele).

De Regibvs Hispaniæ, Hiervsalem, Galliæ, vtrivsque Siciliæ, & Vngariæ, Historia, Auctore Michaele Riccio J. C. ac Patricio Neapolitano..... Opus summa doctrina atq; eruditione refertum, hac sexta impreſsione multis mendis.... expurgatum. || Neapoli, Ex Regia Typographia Egidij Longhi, 1645.

4to. 4 szlan lev., 263 lapon a szöveg, 28 lapon a szerző életrajza de Lellis Károlytól. E kiadást Ricci Ottavio, az író egy leszármazója rendezte sajtó alá és azt Alfons Enriquez de Cabrera, nápolyi alkirálynak ajánlta.

839.

VALLOGNES (Apollinaire de).

La Vie de Saincte Elisabeth Fille dv Roy de Hongrie, Ducheſse de Turinge, & premiere Religieuse du Tiers Ordre de Saint-François. Recueillie par le R. P. Apollinaire de Vallognes Religieux Pénitent dudit Ordre de la Prouince de S. Yves. || A Paris, chez George Joſse, rue Saint Jacques... M·DC·XXXXV.

8vo. 8 szlan lev., 552 lap, 4 szlan levélen a tartalomjegyzék és az Errata. A czímlapon nyomdászjelvény látható. A 2a—4b levélen van az Ausztriai Annához, XIII. Lajos özvegyéhez intézett ajánló levél. Ezután egy nemzetségi tábla következik, mely a királynénak Szt. Erzsébettől való egyenes leszármazását mutatja ki, végül az approbatiók. A 8b levélen levő szép rézmetszet Matheustól (Mathieu) szent Erzsébetet imába merülve ábrázolja.

840.

Wassenberg (Eberhard).

Der Teutsche Florus Aus dem Lateinischen Eberh. Waſsenbergs übergetragen, und biſs aufs 1645. Jahr fohrtgesetzet. || Dantzigk Beij Andreas Hunefeld. 1645.

12mo. 6 szlan lev., 608 lap, 1 szlan levélen a register. Csinosan metszett czímkép szolgál czímlapul. A 2b levélen Cecilia Renata lengyel királynő medaillon arczképe. A 3a—5b levelet a királynőhez intézett ajánlás foglalja el, «Everhard Waſsenberg, von Emmerich» aláírással. A 6. levélen a munkában levő metszetek, a Cecilia Renataét kivéve számszerint 64 van felsorolva, az utolsó 7 azonban elmaradt, úgy hogy e kiadás csak 57 finom kivitelű medaillonarczképet foglal magában. Kimerítő leírását adja a «vier siebenbürgischen Kriege»-nek Bethlennel, a kinek arczképe a 34. lapon látható, azután III. Ferdinándnak Pozsonyban történt koronázását irja le.

841.

Wideman (Elias).

Comitivm Gloriæ Centvm qva Sangvine qva Virtvte Illvstrivm Herovm Iconibvs instrvctvm et Excelmo ac Illvstriſsimo Heroi D. D. Joanni Christophoro Com. â Pvchaim Lib: Baro in Göllersdorff etc. . . . . Sac: Cæs: Regq; Maiest: Cons: Auli: bellico, Camer: Generali Armament: Campest. Magistro, ac Præsid: Comar. Sup. Capitaneo Dicatvm. *(S. l. & a.)*

fo. Czímkép allegorikus alakkal és a Puchaim-féle czímerrel, alatta: «Elias Wiedemann Aug. Sculpsit»; esetlen, ízléstelen compositio. 1 levélen a Puchaim-czímer (lapnagyságú), 1 levélen a Pozsonyban, 1646 nov. 25-én kelt ajánló levél, 1 lapon az index, 100 levélen az osztrák és több mint 20 magyar előkelő férfi ismert arczképe. A legtöbb lapon 1646 évszám áll, néhány azonban korábbi keletű. A mű kétségtelenül Bécsben nyomatott és pedig Cosmerover Mátyás műhelyében. Az, hogy az ajánlás Pozsonyban kelt, bizonyára nem elegendő ok arra, hogy a nyomtatványt is pozsonyinak tartsuk. Lásd Szabó-t, II, 669.

842.

Zeiller (Martin).

Newe Beschreibung desz Königreichs Ungarn, und darzu gehöriger Landen, Stätte, vnd vornehmster

Oerther, darausz neben allerley denckwürdigen Geschichten vnd Händeln, Beschreibung Belager und Eroberung der Plätze, Feldschlachten . . . und was sich vom Anfang des Türckenkriegs biſs auff gegenwärtiges Jahr daselbsten zugetragen. . . . || Zu Vlm, gedruckt durch Balthasar Kühnen . . . . Im Jahr M · DC · XLVI.

12mo. Tisztán metszett czímkép, czímlap és ajánlás. 8 szlan lev., 421 lap, 17 szlan levélen az index. A szerzőnek, Zeiller Mártonnak neve a Khevenhüller Zsigmondhoz intézett ajánlás végén olvasható. Lásd Haner-t, II, 149.

843.

Le Laboureur (Jean).

Relation dv Voyage de la Royne de Pologne et du Retovr de Madame la Mareschalle de Gvébriant, Ambaſsadrice extraordinaire, & Sur-Intendante de sa conduitte. Par la Hongrie, l'Avstriche, Styrie, Carinthie, le Frioul & l'Italie. Avec vn Discovrs Historiqve de toutes les Villes & Estats, par où elle a paſsé. Et vn Traitte Particvlier du Royavme de Pologne... avec plusieurs Tables Généalogiques de Souverains. Dédié à Son Alteſse Madame la Princeſse Doüairiere de Condé. Par Jean Le Labovrevr, S. de Bleranval, l'vn des Gentils-hommes Servans du Roy. || A Paris, Chez la Vefve Jean Camvsat, et Pierre Le Petit, Imprimeur Ordinaire du Roy. . . . M · DC · XLVII.

4to. 4 szlan levélen a czím, ajánlás és az előszó (au lecteur): «J'ai fait imprimer à mes dépens afin d'avoir plus tôt fait non pour en tirer grand profit: car tu sais bien que ce n'est pas aujourd'hui le métier le plus lucratif et que le Parnasse est moins un mont de piété que de pitié». A munka 3 részre van osztva. 1. rész (1—215 lap): «Relation dv voyage de la Royne de Pologne.» Második rész (1—264 l.): «Traité dv Royavme de Pologne: de ses Provinces, de levr Gouvernement ancien et moderne: De leurs Princes particuliers et de leur vnion sous vne mesme Couronne. (E rész végén 6 levélre terjedő genealogiai tabellák vannak 271—282 lapszámozással). A harmadik rész (1—365 és 1 szlan

levélen az Errata és a privilegium külön czímlap nélkül): «Troisième et dernière partie, de la Relation du Voyage de Pologne; contenant le Retour en France de Madame la Mareschalle de Guébriant par la Hongrie, l'Austriche, le Frioul, & l'Estat de Venise, Ferrare, Boulogne, la Romagne, la Sainte Maison de Lorette, Rome, et tout l'Estat Ecclesiastique, la Toscane et la Ligurie.»

E könyv sok tekintetben érdekes, és megérdemelné, hogy újra kiadassék. Reánk nézve nagy fontossággal bír a Magyarországon történt utazás leírása és Wesselényi Ferencz nádor egy elbeszélésének közlése. Renée du Bec özvegye volt az 1643-ban meghalt híres tábornagynak, Maréchal de Guébriant-nak. Két évvel később arra lőn kiszemelve, hogy Gonzaga Mária Lujzát, IV. Ulászló Lengyelország öreg királyának menyasszonyát, Varsóba kisérje a mikor is az Ambassadrice czímét nyerte «in her own right», mint az angolok mondják, «la seule femme qui ait jamais eu le titre et fait les fonctions d'ambassadrice plénipotentiaire.» (Voltaire). Mária Lujzának már régebben a Gaston Orleansi herczeggel tervezett házasság meghiusulta után kellett volna Ulászló királylyal frigyre lépni, de ekkor közbe jött az ismert Cinq Mars-féle episod, s végre most lett az időközben elaggott, mogorva királynak másodszor menyasszonyává. Az «ambassadrice» küldetésében nagy ügyességgel és méltósággal járt el, a mi a menyasszonynak külsőleg ugyan fényes, de alapjában hideg fogadtatásával szemben nem volt könnyű feladat. Egy hónapot töltött Varsóban. (1646) április 24-én pedig a könyv czimében jelzett irányban hazafelé indult. Titkára, Jean Le Laboureur, a ki az egész úton kisérte, kitünő «Historicus» és genealogus volt és lankadatlan kedvvel írja le az ünnepélyeket, bevonulásokat, ünnepi játékokat, jelmezes felvonulásokat, banketteket, melyek az ifjú királyné tiszteletére úgy az utazás folyamán mint Varsóban tartattak. A munka első és második részéről nem akarok szólni, mert tárgyunk körén kívül esnek.*

De kövessük a hölgyet Magyarországon tett utazásaiban. Az út Krakóból Mystenicen és Jordanowon át Árvamegyébe vitt, a hol egy járatlan hegyszoroson kellett átmenni. Az első, Magyarországban érintett helységek voltak Oranski (Horna) Jablonka, Árva vára (Cravua et vulgairement appelé en Hongrois Oransky Sameth?) és Welka Wes, melyet francziánk Ville Kauetche-nek nevez. Innen az utazás Trencsén- és Galgóczig tutajokon történt, hogy Nagyszombaton át Pozsonyba juthassanak, a hol akaratuk ellenére hosszabb ideig kellett tartózkodniok. Le Laboureur figyel-

* Csak annyit említek, hogy «Des familles nobles du Royaume de Pologne, leurs armes et cimiers et l'origine des surnoms» czímű rendkívül érdekes fejezetben Wesselényi czímere következő szavakkal van leírva: «D'azur, au chien marin d'or, tenant des pieds de devant un tronc d'arbre d'argent, au poisson d'argent en pointe.»

mes szemlélő és az országot és népet alaposabban írja le, mint azt honfitársaitól megszoktuk. Ámbár tájleírásai rendkívül dagályosak, de a birtokosokról, családi viszonyokról és régiségekről mindig pontos és beható tudosításokat nyujt. Így Árva váráról: «Il appartient en partie au Comte Illieshase et à six autres Seigneurs qui le possèdent par indivis, comme héritiers du Comte Michel Turzo mort sans enfants; duquel les fiefs masculins furent dévolus à l'Empereur comme Roi de Hongrie; et les autres qui étaient héréditaires, se partagèrent entre ses sœurs et les ayants cause» stb. Puchó (Puchorw) leírásánál, «une ville assez gentille dont tous les habitants travaillent en serges et en laines», a Rákócziakat említi, «Gentils-hommes de haute marque de la Hongrie aussi bien que les Battoris» és róluk néhány genealogiai tudosítást közöl. «Le Prince George est âgé de 55 ans, et a épousé Susanne Laurentfy, Dame hongroise d'un très-grand courage et si passionée pour sa religion que la haine qu'elle portait aux Pères Jésuites, pour avoir écrit contre un livre qu'elle avait fait imprimer, a été cause de la guerre qu'elle a fait faire à l'Empereur par son mari. Elle a deux fils de lui: l'ainé nommé George declaré Prince de Transylvanie pour régner après son père, a épousé Sophie, fille d'André Battory Prince Transylvain, dont il a un fils nommé François, âgé de trois ans et demi (?), le second est Sigismond Rakocy, Comte et Général de Cassovie; que le père croyait pouvoir marier avec la Reine de Suède». Galgócz leírása alkalmával Le Laboureur következő felvilágosításokat adja: «Cette ville était toute protestante quand son Seigneur le Comte Michel Turzo, Comte de Bethlen-Marwa *(sic)* se réconcilia avec l'Eglise Romaine, plusieurs suivirent son exemple selon la coutume des septentrionaux qui prennent ordinairement la religion de leurs Princes, et peu de temps après quand il fut mort sans enfants, cette terre qui n'était successive qu'aux mâles, dévolut à l'Empereur qui la vendit au Comte Forgach, aussi catholique, sous lequel le Calvinisme continue de diminuer» stb. Ezután következik a galgóczi vár leírása, «un vieil batiment de pierre à mi-côte assez capable de défense. Il a la plus belle vue du monde tant sur la rivière que de l'autre côté qui est tout de plaine . . . à deux lieues au dessus nous decouvrîmes sur le bord de l'eau un petit village nommé Splits, où il s'est trouvé des bains chauds si salutaires que tout le royaume y court, et nous y vîmes plus de cinquante tentes dressées et grand nombre d'hommes et de femmes, tous nus embourbés dans cette boue jusques aux épaules». Nagyszombatban fölkeresi a Ferenczrendiek templomában levő Thurzó-síremléket. «Je vis dans cette Eglise l'Epitaphe du Comte Michel Turzo mort en 1636, où des armes sont représentées renversées et le timbre dessous, suivant la coutume du Royaume, quand il meurt le dernier d'une famille, car en lui s'éteignit celle des Turzons également célèbre pour sa

puissance et pour sa noblesse, qui portait pour armoiries d'or à trois roses de gueules; au chef de gueules à un lion d'or naissant d'une couronne de même.» Nagyszombat leírásának végén a következőket mondja: «Les maisons sont bien bâties et les églises aussi; principalement celle des Jésuites fondée par le defunt Palatin de Hongrie, Nicolas Comte d'Esterházi et de Galantha, qui fit faire le maître-autel d'une superbe sculpture de bois qui lui couta plus de cinquante mille francs. Il est inhumé tout devant sous un épitaphe dressé contre la muraille où l'on voit des armes, qui sont d'azur au griffon couronné d'or, issant d'une couronne de même armé d'un cimeterre garni d'or: Avec le collier de la Toison. C'était un très-bon Catholique» stb. A hatóságok és várnagyok részéről történt fogadtatásokról, valamint az utazók érintkezéseiről a lakossággal szintén érdekes adatokat találunk a könyvben.

Végül Pozsonyba érkeztek. Itt a marsallnénak sok kellemetlenséget kellett elviselni. Úgy látszik, szándéka az volt, hogy Pozsonyból Bécsbe megy és később Linczben tiszteleg a császár előtt. E terv kivitelét azonban az udvarnál levő franczia ellenes spanyol párt cselszövényei megakadályozták; de azt mégis keresztül vitte, hogy nem kellett az eredetileg eléje szabott útirányon, Morva-, Csehország- és Frankónián át Francziaországba visszatérnie, hanem engedélyt kapott, hogy régi tervéhez képest Stájerországon és Pontebbán át Olaszországba utazhassék, s vágyát betöltve Lorettoba zarándokolhasson. Mindez Pozsonyból tárgyaltatott, és pedig gróf Pálffy Pál országbíró, az országgyűlés elnöke és későbbi nádor közvetítésével. Úgy látszik, hogy ezen ügyben nem épen udvariasan viselte magát. Legalább Le Laboureur e tekintetben nem nyilatkozik kedvezően. Annál szeretetreméltóbb volt az idegen hölgyekkel szemben Wesselényi. A marsallné érkezéséről már Lubomirski Szaniszló krakói palatinus «son ami particulier et son allié», útján értesült. Rögtön útra kelt Linczből és nagyon szerette volna már a határon a találkozást, hogy trencséni kastélyában mutathassa vendégszeretetét. «Il venait souvent en notre logis où il prenait la peine de divertir Madame la Maréchale» — az érintkezésben azonban tolmácsot nem nélkülözhetett, mert csak latinul beszélt, míg Pálffy kitünő franczia is volt. «Nous fûmes un peu surpris de le voir si bien parler français et vêtu comme nous», jegyzi meg Le Laboureur, a ki többször tárgyalt vele. Végre (május 13-án) a nehézségek el voltak hárítva, és az utazást Bruckon, Bécsujhelyen át folytathatták. Wesselényi a marsallnét a Dunáig kisérte, miután hiába kérte, maradna még két napig, hogy neje, a kit e czélból ide hívott, vele megismerkedhessék. «Mais elle (la Maréschale) craignit quelque nouvelle délibération du Conseil et partit avec regret de n'avoir pu voir cette dame, dont les amours avec ce Comte son mari sont, à mon avis, l'histoire la plus mémorable de notre

siècle.» Ezután 16 lapon következik «Histoire des Amours du Comte et de la Comtesse Vesseliny», mely magyar olvasó előtt bizonyára a könyv legérdekesebb részét képezi. E leírást illetőleg azonban Acsády *Széchy Mária (Történelmi Életrajzok)* 93. s köv. lapjaira utalok, a hol e rész felhasználva és behatóan méltatva van. Mielőtt Le Laboureur útleírását folytatná, még egy «Discours succinct de la Ville de Presbourg et de l'Estat ancien et moderne de la Hongrie»-t közöl. Talán nem tévedünk, ha e fejtegetésekben Wesselényi nézeteinek és felfogásának visszhangját véljük felismerni, a melyekről feltünő, mily hűvös józansággal tárgyalják viszonyunkat az osztrák házhoz. Olaszországon át folytatott visszautazásán a szerzőt nem követhetjük. Megemlítem még, hogy vannak példányok, melyek más czímlappal és eltérő czímmel bírnak, így nem *Relation* stb., hanem *Histoire et Relation du Voyage* stb., a többi megegyezik egész a nyomtatási hely- és keltéig: «A Paris chez Robert de Nain au Palais, en la Salle Daufine, à l'Annoncition M.DC.XLVIII.» E példányokban a 4 szlan lev. után még egy ötödik levél is van a privilegiummal. A munka igen érdekes ismertetését találjuk Köhler-nél, *Historischen Münzbelustigungen.* XIII, 233. l.

Bozerian-féle vörös maroquinba kötött igen szép példány Hamilton herczeg könyvtárából. A czímlapon Brunet apó tisztes névaláírása látható. Midőn több mint harmincz évvel ezelőtt megtekintettem Aumale herczeg nagyszerű könyvtárát Twickenhamban, a herczeg kegyes volt megmutatni néhány kincsét, s a többek között kezembe adta e munkának a Hoym könyvtárból való példányát. Ép azon lapra nyitottam, a hol Széchy Mária szerelmének története kezdődik. Nem ismertem akkor még e munkát, följegyeztem azonban és azóta is nem egyszer élvezettel olvastam.

844.

WASSENBERG (Eberhard).

Der Ernewerte Teutsche Florus Eberhardi Waſsenberg, an vielen, im vorigen eingeruckten vngleichen Historien verbeſsert der Warheyt restituirt vnd bisz ins Jahr 1647. continuirt. || Franckfvrt 1647.

12mo. Allegorikus czímkép (e hamis jelzéssel: Dantzigk bey Anthoni Rittern). Czímlap, 1 levélen az előszó. 3 levelet az előző kiadásból átvett 64 arczkép jegyzéke foglalja el, ezuttal a 7 utolsóval is, mely az előbbi kiadásban nincs meg. A korábbi kiadásnak «Anhang»-ja mellett még egy «Newer Anhang»-ot találunk. Lásd e munkát, illetőleg Willems-t, *Les Elzeviers* 268. l., a ki az ugyanezen évbeli Elzevier-féle kiadás ez utánnyomatát J. Jansonnak tulajdonítja Amsterdamban.

845.

Piasecius (Paulus).

Chronica gestorvm in Evropa singularivm: a Pavlo Piasecio Episcopo Præmisliensi, accurate ac fideliter conscripta ad Annum Christi M·DC·XLVIII. . . . || Cracoviæ, in Officina Typographica Francisci Cæsarii. . . 1648.

f°. 4 szlan lev., 638 lap, 1 levélen az Errata, 10 szlan levélen az index. Az első lapnak czíme: Chronica stb., e toldalékkal van ellátva: «Hac secunda Editione aucta et continuata ad annum Christi 1648.» Ennek hátlapján a püspök czímere látható, melyet egy angyal tart. Szép fametszet, mely az egész lapot elfoglalja. A tulajdonképeni czimlap gazdag fametszetű bordure-t mutat a bibliából vett jelenetekkel. A 2b levelet a püspöknek rézmetszetű arczképe foglalja el. A 3a levélen a nyomdásznak az olvasókhoz intézett előszava áll, melyből megtudjuk, hogy a szerző a munkát csakis «manu tantum describi et nonnisi familiaribus suis patere voluerat»; mindazonáltal a kiadó azt hiszi, hogy ha most a szerző szándéka ellenére cselekszik is, erre elegendő mentségeül szolgál, hogy ezt a lengyel történelem minél szélesebb elterjedése érdekében tette. Az előszó ép úgy, mint a következő lapon levő «Approbatio» 1645-ből van keltezve. Ezután 2 költői applausus következik. A krónika a szerző egy unokaöcscsének, Piasecius Jakab, királyi titkárnak van ajánlva. «Accipe grate Nepos quæ post mea fata revolvas». A rövid ajánlás végén azt olvassuk: «Talis autem erit ratio huius instituti, quod nonnisi mei temporis memorabilia, quæ diligenti studio ex relationibus non suspectis conquisivi et plura quibus egomet ipse interfui, singula in suis annis signabuntur. Istorum vero principia quæ meam memoriam superant, ex commentariis fidei probatæ summatim collecta præcedent, quo melius totius narrationis cohæreat argumentum. Unde primum acta antecedentis ætatis in compendium contracta sub Imperio Regis Poloniæ Stephani ponentur, deinde mea coæva ab initiis Regni Divi Sigismundi Tertii distinctius in ordine annorum succedent». Munkáját szerző e szavakkal végzi: «Quid porro parturierit tanta primarariarum in Christianitate Dynastiarum conversio, scribent illiqui finem ejus videbunt; nobis sufficiet adhuc illa tantum quæ post A. 1638 ad A. 1648 evenerunt strictim attigisse» stb. A magyar ügyek igen alaposan és behatóan vannak tárgyalva.

Le Laboureur *Relation du Voyage de la Reine de Pologne*-ban Piaseckiről ezeket mondja: «C'est un prélat très-docte qui nous a donné cette année une belle Histoire de tout ce qui s'est passé dans le Royaume depuis Etienne Bathory jusques à

aujourd'hui où il a inséré par accident les principales affaires de la Chrétienté. Il ne lui restait que d'être mieux informé de quelques unes des nôtres; hors cela c'est une pièce digne des veilles d'un homme de sa condition ... L'ambition de la Maison d'Autriche y est notée, il blâme l'injustice de ses procedés et loue fort ingénument le sujet de nos armes et le dessin des alliances que nous avons faites pour nous opposer à l'entreprise qu'elle méditait sur tous les Etats de l'Europe.»

Példányom egykor a Wesselényi-féle összeesküvésből is ismert hires Vittnyédy István tulajdona volt, a ki nevét a czímlapra följegyezte.

846.

WASSENBERG (Eberhardus).

Everhardi Wafsenbergii Embricensis. Commentariorum de Bello, inter Invictifsimos Imperatores Ferdinandos II. & III. Et Fridericvm Palatinvm, Gabrielem Bethlenum, Daniæ, Sveciæ, Franciæ Reges & Georgium Ragotzky. Liber Singularis. Ab Anno 1618. ad hunc usque annum 1648. absolutus & continuatus. Editio novifsima ... || Francofvrti Typis Anthonii Hummii. M·DC·XLVIII.

12mo. 804 lap (az allegorikus czímképpel és czímlappal együtt). 35 levélen az index. 1 üres levél.

847.

[CURTIUS (Alexander Carolus).]

Comitia Regni Pannonici sive Actus Oratorius, in quo Ferdinandus III Imp. Augustifs. pace cum Suecis facta cum Regni Proceribus consultat, quid cum exercitu Germanico statuendum sit. In Gratiam Juventutis scholasticæ Gymnasii Neosoliensis Pannonici exhibitus ab Alex. Carolo Curtio Doct. Theol. Anno 1651. Nonis Januarij. || Lipsiæ, Literis Quirini Bauchii, 1652.

4to. 10 szlan lev. 1b levélen a boroszlói tanácshoz intézett ajánlás van. A 2a—2b levelet elfoglaló rövid előszó után a szöveg követ-

kezik. A császár, a nádor, a «Mareschalcus», a kanczellár, a lengyel, svéd és török követek lépnek fel mint beszélők, és miután a császár a kérdést feltette «quid primum cum exercitu nostro, tot bellorum vicissitudinibus vere exercito, ac veterano statuendum: an in Pannonia vestra ... tantisper dum stipendium plene recipiat, retineri: an in hostem aliquem Imperii sive Regni moveri» közös tanácskozás után azt határozzák, hogy a törökök ellen indítandó a háboru. Igen mulatságos az udvari bolond beszéde, a mely antisémita választási dictionak is beillenék. «Scurra suasor belli in Judæos. Reverendissime, clarissimeque Imp. Vestram ego humanitatem rogo valde, ne hunc grosissimum militem et obersteros plus quam Gallos gallinaceos pugnaces, in tam leves hostes Schuedos, aut Tataros, sive Kosakones, sed in pessimos nebulones Judæos tua humanitas dignetur educere. Nequissima gens est, piper magno vendit pretio: Crocum nuper cum pro farciminibus vulgo kutle dictis vellem emere Viennensis Judæus Mardochæus vix uno grosso sufficientem reddidit» stb. Erre a Legatus Judaicus válaszol, a császár kegyelmeért könyörög, s végül így szól: «Si quid piperis, si quid tabaci Tuæ Majestati necessarium fuerit, abunde suppeditabimus.» A Satelles Aulicus megnyugtatja őt . . «Securi manete, usuras modice et juxta concessum exercete, contributiones et vectigalia persolvite. In reliquo nihil expavescite.»

848.

Wideman (Elias).

[Clarissimorum Hungariæ Heroum Icones. Viennæ. 1652.]

f° Cosmerover műhelyének terméke úgy, mint a 841. számú régebbi arczképgyűjtemény. Önálló czímlap nélkül. A munka előtt Sandrart allegorikus, szép czímlapja áll (C. Screta del.). Azután Widemannak gr. Puchaim János Kristófhoz intézett ajánlása következik, mely Bécsben 1652. január 1-én kelt (1 lev.), azután az arczképek jegyzéke (1 lev.), a magyar szent korona ábrája (1 lev.) és végül 100 lapon arczképek. Noha a metszetek egyenlőtlen kivitelűek, mégis élethű felfogást mutatnak, és reánk nézve a legnagyobb érdekkel bírnak. A lapokat gyakran utánnyomták. 18 magyar úr képe már az 1646-ban megjelent régibb Widemann-féle arczképgyűjteményben föltalálható. E későbbi kiadás képei, összehasonlítva a régiebbekkel, öregebb vonásokat tüntetnek fel.

Ritka szép példány, franczia maroquin kötésben.

849.

Brett (Samuel).

A Narrative of the proceedings of a great Councel of Jews, afsembled in the plain of Ageda in Hungaria about 30 Leagues distant from Buda, to examine the Scriptures concerning Christ; on the 12th. of October, 1650. By Samuel Brett there present. Also a Relation of some other observations in his travels beyond the seas . . . Printed at London for Richard Moon . . . 1655.

4to. 2 levélen a czím és az előszó, 12 lap. Az előszóban elmondja a szerző, hogy mint sebész egy angol hajón a Dardanellákban tartózkodott, «where for a cure that I did for Orlando de Spina of Gollipulo, an eminent man in those parts, I was by him preferred to be captain of a ship of Malta, which was set out by the same Orlando, and committed to my command against the Turks in the Arches, in assistance to the Venitian service» stb. Kilencz hónapot töltött ott, mindenféle expediciói voltak vizen és szárazon, azután négy évig kereskedelmi ügyekben a Levanteban, Egyptomban, Olasz-, Spanyolországban stb. utazgatott, s végül Francziaországon keresztül hazájába tért vissza. Eddig az előszó. A kis munka az anglicanusok párisi istentiszteletéről, a görögök vallásáról és más egyebekről szóló megjegyzésekkel kezdődik. A legkülönösebbek azonban, melyeket utazásai alatt a szerző tapasztalt, a következők: 1. A szultán meggyilkoltatása a janicsárok által, 2. a Nilus áradása, 3. a római nagy jubileum, és 4. a zsidóknak nagy-idai gyülekezése. Bizonyára bizarr összeállítás. A nagy-idai gyülésről szóló tudósítást megtaláljuk Kovács Martinyi «*Fragmenta literaria Rerum Hungaricarum*, Jenæ 1808, czímű munkájában is, egy a Schwindel-féle *Notitia historico-critica librorum veterum rariorum*-ban 1753. évben közzétett német fordítás után. Az angol kiadás — mondja Kovács — «Liber admodum rarus est, ut ipsum in Germaniæ bibliothecis haud invenias, atque ideo facile fieri potuisset ut hæc Actorum huius Concilii descriptio deperderetur, ni versionem illius germanicam confecisset Schwindelius.»

Példányom, melyet még a 60-as évek elején Londonban vásároltam, a Bibliotheca Bodleiana bélyegét viseli.

850.

Finett (Sir John).

Finetti Philoxenis: Som *(sic)* choice Observations of Sr. John Finett Knight, and Master of the Cere-

monies of the two last Kings, touching the Reception, and Precedence, the Treatment and Audience, the Puntillios and Contests of Forren Ambassadors in England. || London, Printed by J. R. for H. Twyford and G. Bedell. 1656.

8vo. 8 szlan lev., 250 lap, a végén 5 szlan levélen a tartalomjegyzék, 1 üres levél. Az 1. és utolsó levél példányomból hiányzik. A 3a levelet a kiadónak, Howell Jamesnek (a ki királyi történész, és igen termékeny író volt, lásd Lowndesst) Lord Viscount Lislehez írt ajánlása foglalja el. Igen érdekes kis könyv, telve becses följegyzésekkel, melyek napló alakjában 1613-tól 1627-ig terjednek. Finett 1626-ban mint a nagykövetnek introducteurje Bethlen Gábor követének kihallgatását közvetítette, «The 22 of September as I was at supper with the Ambassador of Denmark one came to me with this message that Monsieur Quadt, an Honourable Gentleman sent Ambassador from the Prince of Transilvania (Bethlem Gabor), being that day arrived there . . . desired my advie and furtherance of his proceedings.» Quadt a király parancsára a dán követtel közös szállást kapott. Nehány nappal később a király Hampton Court-ban kihallgatáson fogadta, melyet Sir John igen körülményesen ír le: «Turning up the great stairs through the great Hall and Guard-chamber the King was already under the State in the Privy-chamber expecting him, which by suddeness of his approach so daunted him as though he passed through well with his latin Oration he forgot to present his Letters of Credence . . . All the time of the Audience he never covered being not invited to it by his Majesty who likewise stood all that time uncovered. After he had finished his Oration and that his Majesty by me had given him a brief but gracious answer, I acquainted his Majesty with his instant desire . . . to have his public Audience made private . . . for communication of some particulars of his Negotiation which required speed in dispatch. His Majesty . . . commanding all to stand back but the Ambassador, they spake together a good time out of the hearing of any.» Quadt ugyanezen este még Buckingham herczeggel is értekezett, okt. 5-én pedig a királyné által fogadtatott. «The Queen received him in her Privy-chamber where he (after an invitation or two of her Majesty) covered, for which he went not away uncensured of the observing Ladies and Lords there present.» Október 20-án Finett a Lords of the Council-nek mutatta be Quadt-ot. A tárgyalásokról maga Finett természetesen semmit sem szól. E helyett a búcsú szertartások annál körülményesebben vannak leírva: «The Ambassador . . . having received a full satisfaction of his business as the condition of our affairs would permit and his

present of a thousand ounces of guilt Plate brought him by the master of the Jewel House with two of his officers with him, rewarding these, he reserved the gratuity that might be expected from him by the other to time and consideration.» Ezért a titkár («the Ambassadors only follower qualified to sit with him at the table») arra kéri a jó Finett-et, hogy neki, ha lehet, ajándékot szerezzen, a minek azonban nem volt eredménye. Végre elérkezik a búcsúkihallgatás. Finett azt véli, hogy a királynak a követeket «in the Presence-chamber» kellene fogadni «as being his last Audience, therefore requisite to be in public, as the first Audience had been at Hampton Court; but was answered by the King that he took him to be no man that would stand upon point of Ceremony, so would have it (he said) in his Withdrawing chamber (Whitehall), and me to introduce him by the way of the Park, which obeying, I brought him after Dinner with the service of two hired coaches» stb. Ugyanezen délután Quadt kihallgatáson volt a királynénál, és, — mindig Finett kiséretében — búcsú látogatást akart tenni Buckingham herczegnél is. A herczeg azonban nem volt otthon, és ekkor történt, hogy Finett, a ki Buckingham-et a palotában kereste, véletlenül a királylyal találkozott. «Going in his search to the Privy Galleries, found there his Majesti sitting all alone». Finett azt hallotta, hogy a király kiváncsi arra, vajon a követ a királyné előtt ismét felteszi-e fövegét úgy, a mint ezt az első kihallgatásnál cselekedte, felhasználta tehát az alkalmat «after demand of pardon for entrance so at unawares to his presence» és közölte a királylyal, mit hallott ez ügyben magától a követtől: «I had a little before his said Audience asked the Ambassador (at with the pretence of my own satisfaction, who had not, I said to him, sufficiently observed him to that point) whether he had at his first Audience covered, or whether he would now at his leave taking cover in Presence of her Majesty? His answer was: No, I will not now cover though I did at first because, said he, I shall now appear before her Majesty as coming of my own Errand only to take my leave; having no particular order for it from the Prince my Master; but I came first to her Majesty's presence, I speak to her my Masters words, by my Masters command and so thought fit upon her Majesty's Invitation to cover, which now I will not do, though I should be invited to it.» A királynak tetszett a felelet, «approved the Ambassadors reasons as civil». Ezzel azonban a föveg-kérdés még nem volt elintézve. Finett bátorságot vett magának, s a király előtt megjegyezte, hogy úgy az első, mint a második kihallgatásnál ő Felsége fedetlen fővel maradt, «as if he would not have him to cover in his Presence either from his Exemple or Invitation: the King answered that I had well observed and understood it, and that he had purposely kept off his own hat, least the other might have put on his, which for

some considerations he was not yet satisfied to be convenient». Finettnek a követ ott tartózkodására és elutazására vonatkozó utolsó megjegyzései hasonlóképp nem érdektelenek. «During the time of this Ambassadors stay here, there passed no visite or other Correspondence between him and the Venetian, both of them pretending to precedence and not appearing on the title to be mutually given of Excellenza, or because the latter stood upon it that he was not visite first though the other came last being a Representant of a State that pretented to a parity with crowned Heads. The fourth of December, he took a Barge at the Savoy Staires without any conduct, though offered perhaps irregularly being no Kings Ambassador, and went that night to Gravesend for his further Journey. The night before his departure (after many complimental Excuses of the length of his Journey and shortness of his provisions for it) he presented me with a purse, and in it thirty pieces. He gave to the Master of Jewel House two days before a chain of fifteen pound value which was received but coldly as a gratuity beneath expectation and not in proportion to his quality.»

851.

Relatione dell' Aggiustamento segvito tra l'Armi Polache e Transilvane. Estratta da vna Lettera scritta dal Campo Regio sotto Cracouia. Lib. Agosto 1657. || In Venetia, MDCLVII. Appreſso Gio: Pietro Pinelli.

4to. szlan 4 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Rákóczi lengyelországi utolsó bajainak és azon tárgyalásoknak kimeritő leirását adja, melyek Medziboz-ban (Miendziboz), Czarneski és Mikes között folytak, és közli a békealkudozásoknak 10 czikkelyét.

A tudósitás következő szavakkal végződik: «Verò se Iddio ha permesso, che il Principe di Transilvania tanto amato, e stimato in Polonia, non si sia astenuto di cooperare alle calamita della medesima, è anche piacciuta a S. D. M. che doppo havergli potuto prendere saggio della sincerità de suoi confederati, si trovino in mezzo di ridurlo al antiquo amore, e rispetto verso la maesta del Re con fondata speranza, che tanto più perfetta debba essere la di lui amicizia quanto piu imperfette sono state tutte le liberali espressioni d'affetto e promesse de nuovi Dominii, che altrunde li furono, pochi mesi sono, solennemente giurate.»

852.

COMENIUS (Johannes Amos.).

Gentis felicitas Speculo exhibita iis, qvi num felices sint, & qvomodo fieri possint, cognoscere velint. Ad Serenissimum Transylvaniæ Principem, Georgium Racoci. *(S. l. & a.)*

12mo. 72 lap. Ez érdekes kis művet illetőleg a Szabó által II. 2051. sz. a. említett forrásokra utalok, különösen pedig Dr. Kvacsala J. kitünő tanulmányára: Comenius és a Rákóczyak. *Budapesti Szemle* 1889. okt. füz. A mi a jelen kiadást illeti, úgy ez bizonyára nem Nagyváradon nyomatott, amint Szabó állítja, hanem Amsterdamban van den Berge Péternél, a mit kétségtelenné tesz az összehasonlítás Comenius ugyanitt megjelent egyéb munkáinak betűivel és lapdiszitéseivel. Ugyanezen kiadónál a szerző kisebb philosophiai iratainak függelékeként megjelent Comeniusnak Montanus Péterhez írt egy levele, melyben eddig megjelent munkái sorban elő vannak számlálva. A «Gentis felicitas»-nál megjegyzi: «scripta 1654, excusa 1659 in 12mo.»

853.

[DU PUY (Pierre).]

Histoire des plvs illvstres Favoris anciens et modernes recueillie par feu Monsieur P. D. P. Auec un Journal de ce qui s'est pafsé à la mort du Mareschal d'Ancre. || A Paris sur l'Imprimé A Leyde. Chez Jean Elsevier Imprimeur de l'Académie CIↃ IↃC LIX.

12mo. Czímlap, 6 levélen Elseviernek ajánlása «A Monseigneur le Comte Fabian, Comte de Dona»-hoz. 1 levélen a tartalomjegyzék, 514 lap, azután 120 lapon (a czímlappal együtt) a «Relation de la mort du Maréchal d'Ancre». 350—368. l.: «Nicolas Gara, Palatin de Hongrie, sous Marie, Reine de Hongrie». 369—411. l.: «Georgivs Martinvsivs, Cardinal Hongrois, sous Isabelle, Reine de Hongrie, 1552». Lásd Willems-t 209.

854.

REWA (Petrus de).

De Monarchia et Sacra Corona Regni Hvngariæ Centuriæ Septem, Auctore Petro de Rewa, Comite

Tvrocensi, ejusdemque Sanctæ Coronæ Dvvmviro. Quas emendatas & auctas publicabat Comes Franciscus de Nadasd, Perpetuus Dominus Terræ Fogaras, Regnique Hungariæ Judex, &c. Quibus accefsit seorsim Catalogus Palatinorum & Judicum ejusdem Regni, opera & studio Gasparis Jongelini Abbatis Eufsersthalensi & dicti Regni Historiographi. || Francofurti. Sumptibus Thomæ Mathiæ Götzii . . . . . M · DC · LIX.

fo. Előczím, czímlap nagy nyomdászjelvénynyel, Jongelinus ajánlása Lipót császárhoz, és Nádasdy Ferenczé Révay Lászlóhoz, előszó, 1 levélen a magyar korona rajza, összesen 6 levél, 165 lap, Lásd Haner-t, *Script. Rerum Hung.* II, 68, a kinek e kiadás sehogy sem tetszik.

855.

Der Ungarischen Herrn Consiliariorvm so zu Grätz versamlet Meinungen wegen beschehenen Angriffs auff Wardeyn. *(S. l &. a.)*

4to. 15 lap. A végén «Extract ausz eines vornehmen Herrens Schreiben, hievon ddto 22 oct. 1660».

856.

Churelichz (Lorenzo de).

Breve, e succincto Racconto del Viaggio, solenne Entrate, & ofsequiosi Vafsallaggi; efsibiti alla Gloriosa Maestà dell' Augustifsimo Imperadore Leopoldo dall' Eccelsi Stati e fedelifsimi Vasalli dell' inclite Ducali Provincie di Stiria, Carinthia, Carniola, Goricia, Trieste &c. Principiato nel Mese di Giugno, e finito d'Ottobre l'Anno 1660. Con l'appendice di tutti l'Atti Publici, e notabili, accaduti minutamente nelli Omaggi, arrollati nei Fasti Araldici, per opera, e studio di Lorenzo de Churelichz Araldo di Sua Maesta Cesarea. || In Vienna . . . Typis Matthæi Riccij, Typo-

graphi Academici, Anno M·DC·LXI. Penes Authorem Impensis ejusdem.

8vo. Czímkép, czímlap, 3 szlan lev., 165 lap, 1 szlan levélen az index, 1 szlan levélen az Errata.

A czímkép (G. Bouttats del. Vien sculp.) a trónon ülő császárt ábrázolja, a 8 választó fejedelem között; az előtérben Magyarország, Csehország és Ausztria czimervivői, alul: «Jus Heraldis per Augustum Leopoldum restabilitum opera Laurentii de Churelichz etc. 1660». A 2a—4b levélen a császárhoz intézett ajánlás, 1 lapon rövid előszó. Rendkivül érdekes könyvecske, melyben nemcsak hogy fel vannak sorolva mindazon főurak és nemesek, kik a fogadásoknál, lakomákon és ünnepélyeken részt vettek, de a mely művelődéstörténeti szempontból is sok érdekes adatot tartalmaz. Hogy a kis könyvet «Hungarica»-im közé felvettem, igazolja az itt következő leirás: A császár Görzből Gradiscaba kocsizott és itt gróf Thurn Ferencz várparancsnok vendége volt. «Finito il pranso sua Maesta per quella cativissima strada al mare costeggiando, si trasporto a cavallo fin al Castello chiamato S. Gioan de Duin (Duino) spettante al Sig. Conte della Torre, il quale similmente trattò tutta la Corte quella sera, come anche la sequente giornata al pranso splendidissimamente. In tanto giunsero molte barche da Trieste per ricever le rotte e bagaglie della Corte, come anche la Citta invio un Bregantino benfornito, fatto aposto per la Persona Cesarea, casoche fusse stata resoluta venire per il mare. Tra le quali erano anche quelle barche del' Illustris. . . Sig. . . Conte Pietro Zrini, Cavaliero valorosissimo in tutte l' eroiche attioni contro le scurrerie Turchesche e Capitano di Segna, il quale era venuto servire in quella fontione l'Augustissimo suo Padrone con molta Nobilta, e valorosi soldati di quella fortezza; Sua M. C. non volse mettersi all' hora in altra barcha che del detto Conte Zrini, con maggior parte de suoi Cavalieri principali, la qual barcha, il medemo Conte, come nocchiero molto sperto governava, e sessanta gentiluomini di bellissima presenza e ugnal statura col generoso coraggio, a forza dei remi, facevano solcar le salse e profonde aque, per lequale gli trombettieri di S. M. C. suavissimamente si facevano sentire, provocando le marine Sirene con gli Delfini al gratioso ballo chi in gran quantità d' ogni parte di quel mare intorno la detta barcha danzavano, mostrando anche quelle creature non al fabuloso Nume dell' onde mà al reale Signore delle terre allegria, e giubilo con continuare ciò sin al sbarco del porto a Trieste. Giubilava nel cuore a maggior segno il Sig. Conto Pietro Zrini di cotanta gratia, vantandosi con tutta la sua nobilissima casata d' esser stato si felice e meritevole nocchiero a ricever, nel suo legno, quel gran pondo e maggior Monarcha del mondo, mentre sei secoli scorsi sarebbero che nissun Imperatore sin al Friderico Barbarossa, havesse navigato le sponde di

quell' Adriatico mare, il quale per esser stato anco primo Cesare di questo nome, cosi voleva nostro Imperatore, imitando tutti i primi, render con quel Atto heroico, segnalato e immortale il suo Imperio: e fu cantato al Conte Zrini

Quilibet Augusti navarchus ducere remos
Nescit, ac in proprios Numina ferre lares
Aut maris ipse Deus velocia carbasa tendet
Aut Comes iste Jovi vela beata ciet.»

Triesztbe érkezte után . . . «il Sig. Conte Pietro Zrini con tutta la sua gente haveva posto li suoi padiglioni un miglio italiano della Città, per non dare impedimento alcuno all' altri forestieri e cittadini, et ivi giornalmente teneva la tavola franca, non solamente per li suoi, ma anche per stranieri Cavaglieri».

Vissza utaztában, október 11-én a császár Gonowitz kastélyban gróf Tattenbach vendége volt, a ki tiszteletére vadászatot rendezett «per fare ricreatione all' Imperatore in quello passaggio». A kis műből még megtudjuk, hogy az «intimi Conseglieri di Stato» között, a kik a császárt utazásában kisérték, Szelepchényi György kalocsai érsek is ott volt. A főpap titkára «Sig. Rudckay nominato, huomo insigne, e sempre fedele verso l'Augustissima Casa d'Austria» visszautazás közben Klagenfurtban meghalt.

857.

La Vie de Sainte Elizabeth fille d'André Roy de Hongrie, et dv Prince Louis Landgraue de Thuringe & de Hesse son Espoux. Auec un Abbrégé de l'Histoire des Landgraues de Thuringe & les Meditations sur la Vie de Ste Elizabeth . . . || A Paris chez Robert Le Fillatre. . . M·D·C·LXI.

8vo. 8 szlan lev., 591 lap, 6 szlan levélen a tartalomjegyzék, 7 levélen a pótlékok, 2 levélen egy latin hymnus. «In Divam Elizabeth Hungariæ Hymnus.» 2a levelet az amiensi klastromból «Filles de Ste Elisabeth»-nek Francziaország királynéhoz intézett ajánló levele foglalja el, azután egy előszó következik, melyből megtudjuk, hogy a szerző már 20 év előtt megirta a szentnek életrajzát és a kézirat egy-egy példányát az amiensi klastromnak és a párisi Erzsébet-rendűek klastromának ajándékozta azzal az óhajjal, «qu'une plume donnât de la grâce et de l'ornement à ce que j'avais pu ramasser de divers auteurs . . . en quoi Notre Seigneur benit mon souhait, le R. P. Apollinaire de Valogne ayant donné au Public deux ans après et dedié à la Reine une vie (Lásd a 839. számot) qui . . . a merité les éloges qui sont dus à la piété et à l'éloquence». Most

mégis reávették, hogy régi munkáját elővegye, mivel azóta sok új anyagot is gyűjtött. A szerző, a példányomban álló kéziratí feljegyzés szerint, Robin nevű jezsuita volt.

858.

Türcken Trutz und Gottes Schutz. In Betrachtung des im vergangenen 1660 Jahr im Monat December zu Scharosbodack in Ober-Ungarn am Himmel erschienenen Wunderzeichens gezeiget . . . . || Im Jahr M·DC·LXI. *(S. l.)*

4to. Czím, 55 lap, 1 szlan lev. A csodajelt ábrázoló 2 kép.

859.

Maurer (Casparus).

Ungarische Chronica, oder Kurtze Historische Beschreibung von allen Ungarischen Christlichen Königen wie auch unterschiedlichen Kriegs-Empörung-Belägerung- vieler Städt und Vestungen Schlachten und Victorien, so sich in Ober- und Unter-Ungarn auch Siebenbürgen mit dem Türken zugetragen . . . vom Jahr . . . . 1390 biſs auf . . . 1661 . . . beschrieben durch M. Casparum Maurern I. U. Candidatum. || Nürnberg, Gedruckt und verlegt bey Michael Endtern, Anno 1662.

12mo. Czímkép (P. Troschel sculps.), czímlap, 2 levélen az osztrák országos rendekhez intézett ajánlás 1662-ből keltezve, 256 lap, 12 szlan levélen a névjegyzék.

A kis könyv 1664-ben újra kiadatott, a mely évben az ide kötött folytatás is megjelent következő czímmel: «Fortsetzung dieser Hungarischen Chronik inhaltend alle denkwürdige Sachen, welche, seitdem der Türkische Groſs-Vezier wider die Christenheit in Ungarn zu Feld gezogen, beyderseits vorgegangen. || Nürnberg, in Verlegung Michael und Johann Fridrich Endtern. Jm Jahr 1664».

Czímkép az érsekújvári vár rajzával, czímlap, 187 lap. Lásd Hanert II, 184, a ki szerint szerzőnk «insignis plagiarii laudem promeruit».

860.

ZERMEGH (Johannes).

Historia rervm gestarvm inter Ferdinandvm et Joannem, Vngariæ Reges, usque ad ipsius Joannis obitum, auctore Joanne Zermegh. || Amstelædami, apud Jacobvm Lepidivm MDCLXII.

12mo. 139 lap. 2a—2b lapon: «Vita Auctoris per N. I.» Haner I, 134. l., helytelenül mondja e kiadásról «cura I. N. prodiit», mert az N. I. kezdőbetűk (s nem I. N.) itt csak a Vita szerzőjére és nem a könyvre vonatkoznak, N. I. a Vita-ban ezen kiadásról egy szóval sem emlékezik. Bél Mátyás Schwandtner-féle *Scriptores* II. kötetéhez írt előszavában az életírást Istvánffy Miklósnak tulajdonítja. Vajon helyesen-e? nem tudom. De azt állítja, hogy e kiadást is Istvánffynak köszönjük! Quandoque dormitat... Valószinűbb Haner feltevése, mely szerint az N. I. kezdő betűk alatt Nadányi János, a «Florus hungaricus» szerzőjének neve rejlik.

Nagy érdeket kölcsönöz e munkának a 101—139. lapon levő függelék, mely nincs a czímlapon feltüntetve, s következő czímmel bír: «Epistola Clarissimi viri Domini Joannis Cobenczel a Profseck... De Legatione sua nomine Maximiliani II,... Imperatoris apud Magnum Moschoviæ Ducem Johannem Basilidem anno 1576 obita, ad Georgium Draskovithium, Archiepiscopum Colocensem, Episcopum Zagrabiensem scripta et missa eodem anno 1576.» Adelung, a ki *Übersicht der Reisenden in Russland* czímű munkájában Cobenzl-ről szól (I, 288), úgy látszik e kiadást nem ismeri, mert csak a tudósításnak egy a bécsi udvari könyvtárban őrizett kéziratát és ennek lenyomatát említi, mely egy Oroszországra vonatkozó ujabb munkában jelent meg. A relatio jelen kiadásának eleje és vége megegyezik azon kézirattal, mely a cs. k. udvari könyvtár kéziratainak catalogusában le van írva, csakhogy itt nincs megemlítve az, a mi a kézirat czíméből kitűnik, hogy t. i. a tudósítás eredetileg horvát nyelven volt írva és csak utólag fordíttatott latinra.

861.

FORGACH (Adam, Graf).

Aufzführliche und warhafftige Relation meiner (Graff Forgatsch) *(sic)* mit dem Türcken gehabte Rencontre, wie ich den 8. Aug. 1663. bey Gran dero Läger angegriffen. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A tudósítás Érsekújváron, augustus 12-én kelt. Érdekes a következő hely nem «sporting» körökre nézve is: «Ich

aber komme zu einem grossen Zaun, dabei ein grosser Graben, resolvirte mich, darüber zu springen, worüber ich auch, nechst Gott, auf einem Englischen Pferde kommen, und so viel Luft geschöpfet, dass ich die Meiningen noch habe fechten sehen können.»

862.

NADANYI (Johannes).

Florus Hungaricus sive Rerum Hungaricarum ab ipso exordio ad Ignatium Leopoldum deductarum compendium Auctore Johanne Nadanyi de Keres Nadany. || Amstelodami, Ex officina Joannis a Waesberge. Anno CIↃ IↃC LXIII.

12mo. A czímkép az ország czímerét mutatja, a mely körül királyok állanak; következik a czímlap, a szerzőnek Rhédey Ferenczhez és Nadányi Miklóshoz írt ajánlása Leydenből 1663 keltezve, az előszó, és Tsernatoni Pálnak verse a szerzőhöz, összesen 12 szlan lev., 380 lapra terjedő szöveg, 14 szlan levélen az index. A Nadányi család előnevét a mai Békés-vármegyei Kőrös-Ladánytól vette, mely község tudvalevőleg eredetileg K.-Nadány volt.

863.

NADASD (Franciscus de).

Mausoleum potentiſsimorum ac gloriosiſsimorum Regni apostolici Regum & primorum militantis Ungariæ Ducum vindicatis e mortuali pulvere Reliquiis ad gratam apud posteros memoriam, a pIo et IVsto patrIæ DoLore ereCtVM cum versione Operis Germanicâ || Norimbergæ apud Michaëlem & Joannem Fridericum Endteros. (MDCLVVIII).

fo. 4 szlan lev., 407 lap, 3 szlan lev. A csinosan metszett czímképen a magyar korona és allegorikus alakok láthatók. A czím vörössel és feketével van nyomtatva. A 3. és 4. levélen van a magyar rendekhez intézett ajánlás: «Comes Franciscus de Nadasd» aláírással, és a rövid előszó. 59 szép kivitelű lap nagyságú metszet, melyek magyar vezéreket és királyokat ábrázolnak, és u. n. lapidaris stylusban tartott latin és német szöveggel vannak ellátva. Ugyane kiadó 8 évvel később a gróf Nádasdy, Zrinyi és Frangepán-féle felségsértési pert is kiadta. Lásd Haner-t, II, 162.

864.

ZRINYI (Nicolaus Graf).

Ein gantz Wahrhafftes Copey-Schreiben an Ihre Kays: May: deſz theuren Helden Graf Niclas von Serin, de dato den 29. Nov. von seiner durch Gott gantz Wunderbarlich erhaltenen Victori, ein Tag zuvor nemblich, den 28. Novemb. 1663. || Zu Augspurg, bey Elias Wellhöfer Brieffmaler, bey vnser L. Frawen Thor.

4to. 2 lev. A czímlapon levő majdnem lapnagyságú fametszet Zrinyit lovon ábrázolja (valószínűleg Hoffman Jakab ismert nürnbergi metszete után), a háttérben vár és ütközet látható. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A levél Zerinvárban kelt és a Mura szigeten történt azon ütközetet írja le, melynél visszaverték a törököknek a folyón megkisérlett átkelését.

865.

ZRINYI (Nicolaus Graf).

Extract-Schreiben von Seiner Gräflichen Gnaden, Herrn Grafen von Serini, an den Ungarischen Ertzbischoff in Ungarn aus der Schütt vom 20. Octob. Wie auch ausführlicher Bericht, von einem vertrauten Freund aus dem Türckischen Feld-Lager, was dero Zustand, Vorhaben und Gelegenheit betreffent. Sambt andern Schreiben aus Raab und Wien, vom 20. und 24. October. || Gedruckt im Jahr 1663.

4to. 4 szlan lev. A czímlapon lovas póstást ábrázoló kép van. Zrinyi levele igen rövid, az egyéb közlésekben azonban néhány érdekes adat található.

866.

A Brief Accompt of the Turks late Expedition, against the Kingdome of Hungary, Transylvania, and the Hereditary Countries of the Emperour: together with an exact Narrative of the remarquable Occurence at the Siege of Newhausel. Translated out of Dutch

. . . || London. Printed by Richard Hodgkinson . . .
M · DC · LXIII.

4to. Czím, 22 lap.

867.

A New Survey of the Turkish Empire and Government in a brief History deduced to . . . the Reign . . . of Mahomed the IV. With their Laws, Religion and Customs. As also an Account of the Siege of Newhausel. || London, Printed for Henry Marsh . . . . 1663.

12mo. Czímlap, a kiadó ajánlása Sir Andrew Riccard, Governor of the Levant Company-hoz, előszó, összesen 6 sztlan lev., 76 lapon a történeti rész, 108 lapon a török szokások és erkölcsök leirása stb. E második rész Georgievics «De Turcarum Moribus Epitome» czímű ismert munkájának fordítása, a mi azonban természetesen említve nincs. «The Reader, I hope, will take in good part», mondja az előszó, «this brief Account of the Customs etc. of this formidable nation as they are described by a worthy hand, a person of quality and experience». Ez a szegény zarándokra nézve nagyon hizelgő lett volna.

868.

Auszsag vber 23 Puncten des Frantzösischen Renegatens, welcher an heut den 13. Augusti, Anno 1663 von dem Türckischen Läger so jenseyts desz Flusz Neüttra, vor hero vmb das Dorf Volos geschlagen, freywillig herüber nacher Neuhäussel kommen. Wie auch zwey Schreiben das erste ausz Raab den 25 Augusti, das ander aus Schindaw den 26 Augusti disz 1663 Jahrs. *(S. l.)*

4to. 4 levél. A czímlapon régibb fametszet látható. A mű végén nagy vignetta.

869.

Continuirter Bericht, was ferner zwischen den Christen und Türcken vorgegangen, aus unterschied-

lichen warhafftigen Schreiben extrahiret. || Gedruckt im Monat Septembris des 1663. Jahrs. *(S. l.)*

4to. 6 szlan lev. A czímlapon török és magyar lovas rajza van. Győr-, Pozsony-, Bécs- és Komáromból aug. 28-tól sept. 1-ig terjedő tudósításokat tartalmaz. Igen érdekes.

870.

Copia eines Türckischen Frieden-Brieffs: Wie solche der hochmüthige, und jetziger Zeit um Neuhäusel sich befindende Grofs-Vezier, an die allda herum gelegene Oerter heuchlerisch abgehen läfst, dafs er sie dadurch unter seine tyrannische Gewalt gütlicher Weise bringen möge. Diesen ist beygefügt der Türcken Bekanntnufs von Gott . . . . . sammt ihres verfluchten Mahomets Ankunfft, Leben und Tod, Anno M·DC·LXIII. *(S. l.)*

4to. 14 szlan lev. A czímlapon levő fametszet lovas vitézt ábrázol, a háttérben várossal. A sept. 28-áról kelt levél török írás és pecséttel csak 1 levelet foglal el, a többi 12 levél tartalmazza «den getreuen Unterricht, welchen der seelige Herr Salomon Scheiger (értsd Schweiger), in seinem Reisbuch nach Constantinopel, gegeben und hinterlassen».

871.

Diarium oder Anmerckung der Türckischen Belägerung Neu-Häusel wie solches belägert, bestürmet, und . . . erobert worden . . . Durch den Druck herauszgegeben im Monath October Anno 1663. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

872.

Europæische Zeitung, was sich hin und wieder an unterschiednen Orten denckwürdiges begeben und zugetragen hat, insonderheit von den grofsen Wunder-Zeichen, so sich unweit Neu Heufsel den 15 Novemb.

über der Türcken Lager in der Nacht haben sehen laſsen. || Anno MDCLXIII.

4to. 4 szlan lev. A czímlapon levő rézmetszetű kép a csodajelet ábrázolja.

873.

Extract-Schreiben, von gewiſsen und wahrhaften Orten, von groſsen Wüten der Türcken und Tartarn, Toben, Morden und Brennen, daſz doch alle Christen dahin bedacht mit Beten, Flehen, Seuftzen und reuiger Buſz, sich bereiten . . . . . . Vom 7. und 8. Monats-Tag Septembris, 1663. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A czímlapon vignetta van. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Az iratok Kremsierből és Komáromból vannak keltezve.

874.

Extract Zweyer Schreiben, von Wien und Zattmar, von fernern Zustand in Ungarn. Im Christmonat, 1663. *(S. l.)*

4to. 2 lev. Csekély eltéréssel megfelel a 878. számú Relatio tartalmának.

875.

Gründliche, auſzführliche vnd warhafftige Beschreibung, von der Belägerung der Vestung Newhäusel, wie dann auch der Vestung Serin-War, auch was sich sonsten mehrers denckwürdiges hin vnd wieder zugetragen vnd begeben hat. || Vnd auffs fleiſsigste zusammen getragen, vnd in Truck verfertiget, im Jahr Christi, Anno 1663. der 14. vnd 24. Augusti. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A czímlapon egy régebbi munkából átvett és Amman modorában készített fametszet, az utolsó lapon pedig hasonlókép fametszet, de durva kivitelben látható. Aug. 12—22-ig terjedő tudósításokat tartalmaz Bécs-, Komárom- és Pozsonyból.

876.

Journal der Anno 1663 von den Türken blocquirten und endlich auch eroberten Ober-Hungarischen Vestung Vywar oder Neuheusel; Was von Anfang dieser Belägerung, bis zu Ende derselben, von Tag zu Tag Merkwürdiges vorgegangen. Aus dem Latein übersetzet. *(S. l.)*

4to. 6 szlan lev. A napló aug. 10-től sept. 27-ig terjed.

877.

Listige Krieges-List, und allerhand Scharmützel und Ausfäll vor Neuhäusel und von unterschiedlichen Orten, so zwischen den Christen und Türcken, vorgelauffen. || Gedruckt im Jahr 1663. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A czímlapon lovas póstás rajza látható. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Bécs-, Pozsony-, Rackersburg- és Győrből augustus 22—26-ról kelt tudósításokat tartalmaz. Említi többek között gróf Esterházy pozsonyi kanonoknak egy Esztergom mellett történt összecsapás alkalmával bekövetkezett halálát.

878.

Relation welchergestalt Fürst Abbaffi in Siebenbürgen die noch übrige Hungarische Spanschaften in Türckische Protection beruffen, auch zu Caschau einen Landtag angestellet. M. December. A. 1663. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudósítások Szathmár-, Győr- és Bécsből nov. 28-tól dec. 8-ig szólnak.

879.

Treu und wolgemeinte Erinnerung, bey der anietzt, von dem Erbfeind Christlichen Nahmens, dem Türcken, obschwebender und iemehr und mehr antringender allgemeiner Noth und Gefahr. Verfertiget von einem des Reichs lieben Getreuen. || Anno 1663. *(S. l.)*

4to. 24 szlan lev.

880.

Türckische und Ungarische Chronica oder kurtze historische Beschreibung aller deren zwischen dem hochlöblichsten Ertz-Hauſz Oesterreich, auch anderen christlichen Potentaten eines Theils; und .... dem Türcken, anders Theils, vom Anfang bis hierher geführter Kriege sowohl in Ober- und Unter-Ungarn als Siebenbürgen .... aus den Schriften unterschiedlicher glaubwürdiger Authoren .... Neben Beyfügung vieler schöner Kupffer-Abriſsen ... || Nürnberg in Verlegung Paul Fürsten, Kunsthändlern ..... M · DC · LXIII.

fo. 4 szlan lev. (Allegorikus czímkép, czímlap, 2 levélen a «Kupfer-Titul» magyarázata és az előszó), 314 lap, 3 szlan levélen a használt munkák jegyzéke, a 231 rövid fejezet pontos tartalomjegyzéke, (az utolsó fejezet, önálló, számozatlan nagy levélen a török császárok genealogiáját tünteti fel), végül a 64 levélen levő 171 ábrának kimerítő lajstroma. A képek között az első 30 táblán város- és csataképek vannak, melyek Ortelius első kiadásának Siebmacher-féle metszetei után készültek, azután ugyanazon műből vett 15 arczkép (Custos Dom. metszetei után). 1 táblán láthatók Marchese Fachinetti, báró Hirtenfels és a lovon ülő Marchese Pieruzzi arczképei, 3 táblán Kassa, Léva, Pozsony, Érsekujvár, Szathmár, Kis-Kálló két-két rajza. E látképek mindegyikén egy, legtöbbször két igen jellemző magyar vagy török viseletű alak tűnik fel, melyek a «*Varii componimenti di Ungari & Turci*... JJK sculps. s. l. & a.» czímű 24 kosztümkép-serieséből vannak véve; ezután 13 levél következik, melyek mindegyikén 9—9 osztrák és magyar úr képe van nyomatva a Wiedemann-féle metszetek után (igen tiszta kivitelűek, s nem tévesztendők össze Ortelius fo kiadásának rossz képeivel), továbbá Új-Serinvár alaprajza Zrinyi Miklós medaillon arczképével, végül (171. sz.) IV. Mahomed mellképe.

881.

Warhaffter Bericht, aus Gomorn und andern Orten, wie starck die Türcken, was derer Verrichtung, Zustand und Gelegenheit vor Neuhäusel. Mit Hoffnung, und glücklicher Ankunfft Serini, ungarischer

und teutscher Völcker. Vom 10. 11. 12. 13. 14. und 15. Septembris, 1663. *(S. l.)*

4[to.] 4 szlan lev. A tudósítások Komárom-, Győr-, Gyulafehérvár-, Pozsony- és Bécsből vannak keltezve.

882.

Warhafftiger Bericht ausz unterschiedlichen Extract-Schreiben zusammen getragen, welcher Gestalt zwischen den Christen und Türcken den 8. Aug. St. n. eine Rencontre für Neuhäusel gehalten worden. || Gedruckt im Jahr 1663. *(S. l.)*

4[to.] 6 szlan lev. A czímlapon lovas póstás képe látható. Sok érdekes részletet tartalmaz. Az utolsó tudósítás végén, mely Győrben aug. 7-én kelt, Maevius kapitányról következőket olvassuk: «Wir haben gestern bei Lebens Straffe Ordre und in allen Orten wo Teutsche liegen, in der Ungarn Abwesenheit keine Insolenz an Weib und Kindern zu verüben, wann die Ungarn ihren Weibern nur auch verbietenden dafs sie nichts als die tägliche Nothdurfft verlangen, das kan mit Manier ihnen gereichet werden. Die Ungarn sehen viel lieber dafs der Budiani ihr General worden, als der Neudasti, jetzt sitzt alles gern auf . . .» Ugyane relatiók, egy jelentéktelen hir elhagyásával, más kiadásban is megjelentek.

883.

Warhafftiger, und aufz unterschiedlichen Orten eingelauffener Bericht, was sich mit den Christen, Türcken und Tartarn, von 13. bisz 16. Sept. vor Neuhäusel zugetragen. || Gedruckt im Jahr 1663. *(S. l.)*

4[to.] 4 szlan lev. A czímlapon vignetta van (vértes harczos). A szöveg az 1[b] levélen kezdődik. A tudósítások Bécsből sept. 12—16, és Komáromból sept. 10-éről vannak keltezve. Egy sept. 13-án Bécsből kelt tudósításban következőket olvassuk: «Der Weifseberg ist seiter verhauen worden, welches der Meitini (Majtényi) ein ungarischer Herr, schon vorhin vorbeschehen afseriert. Es hat aber mit der Ungarischen Magnaten relationibus affirmativis die Bewandtnusz dasz man allezeit ein «non» darunter verstehen mufz, wer nun das Hebräisch ohn Puncten lesen kan, der kan sich auch in der Ungarn Latein lesen finden.»

884.

BETLEN (Johannes).

Rerum Transylvanicarum Libri Quatuor. Continentes res gestas Principum ejusdem ab Anno 1629. usque ad An. 1663. Authore Joanne Betlenio, Comite Comitatus Albensis, regni Transylvaniæ Consiliario, Cancellario ac. Sedis Siculalis Udvarhely Capitaneo Supremo, &c. || Anno Salutis M·DC·LXIV. *(S. l.)*

12mo. 12 szlan lev., 447 lap, s még 4 szlan levélen az index. A 2a—6b levelet az Apaffy Mihály erdélyi fejedelemhez intézett ajánlás foglalja el, azután a 12b levélig Bethlen előszava. Lásd Haner-t, II, 173.

885.

KOTTERUS (Christopher).

The Prophecies of Christopher Kotterus, Christiana Poniatovia, Nicholas Drabicius. Being Three famous and eminent Prophets in Germany, foretelling many years agoe this present Invasion of the Turks into the Empire of Germany, and the Events that will ensue. As also predictions concerning the Pope and the King of France, . . . Many of these Prophecies were very much desired by the late King of Bohemia & were presented to him hy the learned Comenius. Faithfully Translated into English by R. Codrington . . . . || London, Printed for Robert Paulet . . . . 1664.

12mo. 2 szlan lev., 115 lap. A 2a levélen levő ajánlás Rupert herczeghez «Count Palatine of Rhine, Duke of Cumberland» stb. (a cseh király fiához) van intézve, melyből megtudjuk, hogy Kotters jóslatai «many years since were presented to the King (your father) in Holland and were most acceptable to his Sacred Majesty». A fordító, rövid előszó (1—20 lap) után, a jóslatokból közöl kivonatokat, és a három próféta rövid életrajzát adja «as we have received it from Comenius». Érdekes annak a körülményes leírása, mint nyújtatott át a Kotter-féle jóslat a királynak, és azon beszéd, melyet Comenius ez alkalommal tartott.

886.

MINSICHT (Caspar).

Neue, und kurtze Beschreibung des Königreichs Ungarn: defsen fürnehmsten Städten und Vestungen. Wobey vieler Belägerungen, und dergleichen Denckwürdigkeiten; absonderlich was in dem jetzigen Türcken-Krieg, von An. 1663. bis an den Hornung dieses 1664 Jahrs . . . fürgelauffen, gemeldet . . . mit unterschiedlichen Landcharten und Kupffern gezieret. Beschrieben durch C. M. zum andernmal gedruckt... || Nürnberg, In Verlegung Johann Hofmanns . . . . 1664.

12mo. Kettőslap nagyságú czímkép, 10 szlan levélen a czím és a nürnbergi városi tanácshoz intézett ajánlás Christian Minsicht aláírással. 379 lap, 2 szlan levélen az index, 6 rézlap városok látképével. Lásd Haner-t, II, 177, a ki e munkát Seiler és Ortelius felületes kivonatának mondja.

887.

MONTECUCULI (Raimund Graf).

Copia Schreibens Herrn Generals Montecuculi an die Röm. Keys. Majest. von einem zwischen beyden Haupt-Armeen den 1. Aug. S. N. vorgegangenem zwölfstündigen Treffen: da zwar unserseits der Gen. Feldzeugmeister Graf Fugger, der Obriste Gr. von Nafsau und ein Gr. von Trautmansdorf, neben vielen andern Officiers und Gemeinen, aber auch auf des Feindes Seite über 3000 Mann geblieben, und die unsern das Feld erhalten. Gott sey Dank und Ehre! *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A végén: «Datum im Feldläger ein halbe Meil oberhalb S. Gotthard den 1. August um 8 Uhr Abends.»

888.

PESSINA (Johannes).

Ucalegon Germaniæ, Italiæ et Poloniæ Hvngaria, flamma Belli Tvrcici Ardens. Productus à M. Thoma Joanne Pessina de Czechorod, Decano Lithomiſsiensi, & Marchionatus Moraviæ Historiographo. Editio secunda emendatior. || Lithomiſslii, Typis Joannis Arnolti. Anno 1664.

12mo. Allegorikus czímkép, czímlap, 199 lap (az utolsó levél hátlapján a nyomdászjelvény és colophon). 1 üres levél. Az 1. és 2. lapon rövid előszó, 3—113: «De origine gentis Turcarum et progressu eius», 114—190 «Motiva ad succurendum Hungariæ et capessendum universale contra Turcas bellum.» 191—199 lapon a szerző egy ezután kiadandó «Mars Cruentus Moraviæ» czímű munkájának vázlatát adja.

889.

PUKER (Margherita).

Il Soldato Vngharo scoperto Donna in Bologna l'Anno 1664. || In Bologna, preſso Gio. Battisti Ferroni.

12mo. 4 szlan lev. A czímlapon vignetta van. Az 1b levelet a (bolognai) «Generosissime Dame»-hoz intézett ajánlás foglalja el, aláírva: Margherita Puker. A bátor asszony elmondja, hogy nagybátyjának Puker Jánosnak szigorú bánásmódjától szabadulandó, szülőhelyéről Hiatzee-ből (Kittsee ?) elmenekült, és férfiruhába öltözve, a velenczei köztársaság csapatai közé vétette fel magát. A Villach felé vonulás alatt megszökött és hazájába akart visszatérni, de megijedvén a reá váró büntetésektől Pozsonyban Ragenitz Dávid Lajos kapitány által Cesare Marchese degl' Oddi ezredes csapatába soroztatta be magát, mely akkoron Caraffa bécsi nuntius megbízásából az egyházi állam részére toboroztatott. Puker Margit ezredénél, mely a Romagnaban feküdt, pontosan megfelelt szolgálatának, mindenből kivette részét, és kapitányának legteljesebb megelégedését érdemelte ki. Azonban bajtársainál később személye és neme tekintetében kétségek merültek fel, és sok boszantás és üldözés után végre arra határozta magát, hogy egy Michele Coridone *(sic)* nevű magyar katonával megszökjék. Elfogatván és halálra itéltetvén titkát gyóntató atyjának vallotta meg, — a dolog vége a megkegyelmeztetés volt és a házasság Coridoneval. Az egész elbeszélés a hitelesség teljes látszatával bír.

890.

SCHWEIGGER (Salomon).

Gezweyte neue nutzliche und anmuthige Reifs-Beschreibung, die Erste nach Constantinopel und Jerusalem. Darinnen die Eigenschafft der Länder, Flüfse, Städte . . . Gebäue, Kunststücke, Antiquitäten &c. . . Insonderheit die jetzige eigentliche Form und Gestalt des H. Grabs, der Stadt Jerusalem und anderer H. Oerter . . . beschrieben. Auch welcher Gestalt in Gesandtschafften, die Röm. Kais. Mayest. durch ihre Legaten den Türckischen Ottomanischen Hof und Porta visitiren . . . Des Türckischen Reichs Gubernation, Policey, Hofhaltung &c. . . . in 3 unterschiedliche Bücher abgefafset, auch mit 100. schönen Figuren gezieret durch Salomon Schweigger, weiland Dienern am Evangelio in das Vierte Jahr zu Constantinopel . . . || Gedruckt zu Nürnberg, bey Wolf Eberhard Felszecker . . . M·DC·LXIV.

4to. 1 levélen Schweiger képe allegorikus keretben. 1 levélen a czímkép Jerusalem és Konstantinápoly látképével, azután következik a czímlap és még 1 levélen az előszó, összesen tehát 4 szlan levél, 340 lap, 6 szlan levélen az index, végül 55 lapon függelékkép «Breviarium Itineris Italiæ durch Christoff Eisslingen». 9 önálló fametszeten kívül a szövegben számos középszerű fametszet található. A munka 9 fejezetben (7—38 lapon) tárgyalja az utazást Komáromtól Nissaig, a Komáromban, Esztergomban, Budán való tartózkodást, úgyszintén a fogadtatást a török hatóságok részéről, végül jő röviden a «Zustand des Ungarischen Reichs». A követ Sinzendorff Joachim volt, a ki 1577 év végén tette meg az utat. Schweiger jelentőségéről a szt. föld irodalmát illetőleg, és műve számos régebbi kiadásáról lásd Tobler-t, *Bibliographia Palestinae.*

891.

WALLSDORFF (Christian).

Türkischer Landstürtzer, oder Neue Beschreibung der fürnehmsten Türckischen Städte und Vestungen,

durch Ungarn, Thracien, und Egypten: Darinnen nicht allein Gran, Ofen, Griechisch-Weifsenburg, Sophia... samt andern ausführlich beschrieben: Sondern auch allerley . . . Denckwürdigkeiten mit Fleifs bemerket werden. Wie solches Alles Christian von Wallsdorff, als welcher im Jahr 1660. in der Ragotzischen Schlacht bey Clausenburg gefangen, in die Türkey verkaufft, und bald wieder ausgelöset worden, auf seiner dreyjährigen Reis erfahren, und in seiner Türkischen Pilgramschafft glaubwürdig verzeichnet. Sambt einem Anhang, derer bey S. Gotthard und Leventz beschehenen harten Treffen, von hoher und gewifser Hand ausführlicher berichtet. || Erstlich gedruckt im Herbst-Monat, 1664.

4to. Allegorikus czímkép a szerző medaillon arczképével, czímlap, 36 lap.

892.

ZEILER (Martin).

Neue Beschreibung des Königreichs Vngarn und dazu gehöriger Landen, Städte und vornehmster Oerter; darausz neben allerley denckwürdigen Geschichten und Händeln . . . . auch zu sehen was noch von diesem Königreich in der Christen und was hergegen in der Türcken Händen und Beherrschung ist. Weiland von . . . . . Martino Zeilero beschrieben . . . anietzo aber . . . herausgegeben und verleget von Johann Beza. || Leipzig . . . Christian Kirchner's Buchladen . . . 1664.

Kis 8vo. Csinos czímkép, 1 levélben a kiszúrt szemű «Capitain aus Ungarn» arczképe, Schödelből átvéve, azután következik a czím, Zeillernek Khevenhüller Zsigmondhoz intézett ajánlása, Beza előszava és a metszetek jegyzéke, összesen 10 levél, 506 lap, 14 szlan levélen az index. 38 magyar város és vár látképe, melyeket a kiadó Beza János karczolt.

Lásd Haner-t, II, 169.

893.

A Prospect of Hungary and Transylvania, with a Catalogue of the Kings of the one, and the Princes of the other; Together with an account of the qualities of the Inhabitants, the commodities of the Countries, the chiefest Cities, Towns, and Strongholds, Rivers, and Mountains. Whereunto is added An Historical Narration of the bloody Wars amongst themselves, and with the Turks; continued to this present Year 1664. As also A brief Description of Bohemia, Austria, Bavaria, Steirmark, Croatia, Dalmatia, Moravia, Silesia, Carinthia, Carniola, and some other adjacent Countries contained in a Mapp affixed hereunto: in wich Mapp all the places that are in the power of the Turk have a Crescent, or half Moon over them, and those in the possession of the Christians have a Cross. London, Printed for William Miller . . . 1664.

4to. Czímlap, 54 lap. A gyönyörűen metszett (40 cm. magas, 49 cm. széles) térkép a Krakó és Ragusa, Salzburg és a vaskapu közötti területet foglalja magában. Egy igen gazdagon diszített, finom kivitelű cartouche-ban (balra a császár alakja, jobbra egy magyar kalpaggal és kivont karddal, a ki hasonlít Tököli ifjúkori arczképéhez. — Fönt középen a magyar czímerpajzsot tartó egyfejű sas) a következő czímet olvassuk: «A new map of the Kingdom of Hungaria with other bordering countries . . . in diuers places corrected et augmented by W. H. Published by Peter Stent at the White Horse in Giltspurr Street without Newgate. London, 1664». A keret alján: «Wenceslaus Hollar fecit» olvasható. E szép térképet seholsem találom megemlítve.

894.

Auserlesene christliche und überaus schöne Ermahnungen, Rathschläge und Werbungen von dem Türcken Krieg, in unterschiedlichen Reichsversamlungen, mehrentheils öffentlich gehalten . . . Dabey gleich Anfangs, die Impreſsa, welche der Graff von

Hohenloe, mit den Reichsvölckern, in Begleitung des Graffen Zrini auf das Türckische Gebiet nechstverwichenen Winter über vorgenommen . . . am Ende aber die Anno 1566. geschehene Belägerung und Eroberung Sigeth zu finden. || Nürnberg, In Verlegung Johann Andreas Endter, und Wolffgang des Jüngern Seel. Erben. Anno M·DC·LXIV.

4to. Czímlap, 5 szlan levélen az előszó, külön czímlap és 5 szlan levélen Zrinyi hadjáratáról szóló tudósítás, összesen 12 szlan lev., 232 lap. Az intéseket Aeneas Sylvius, Campana, Pimpinelli, Agricola, Napragy, Kutassy stb. írták. A 177. lapon kezdődnek Forgách Ferencznek a «Syndromus»-ban is lenyomatott tudósításai és Budina Sámuelé Szigetvár ostromáról. Az utolsó lapon levő fametszet Zrinyi czímerét ábrázolja költői magyarázattal.

895.

Auszführliche und aller Vmbständen recht-gründliche Relation vom Serinischen Feldzug in der Nider-Hungarischen Türckey, welcher gewähret vom 20 Januar bisz 18 Februar. Stil Nov. und dem Erbfeinde grofsen Schaden zugefüget. *(S. l. & a.)*

4to. 4 lev.

896.

Continuation, mit mehreren Umbständen, vom Serinischen Zug in die Hungarische Türckey: Sambt einem Bericht ausz Ober-Hungarn von desz Türckischen Kaysers grofser Kriegsrüstung. M. Februarius Anno 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

897.

Copia eines Send-Schreibens, welches, auf Verordnung des Türkischen Kaisers, aus dem Feldläger vor Neuhäusel, nach Eroberung dieser Vestung, an den

Richter und Commendanten zu Ofen, überschicket worden. Woraus zu ersehen, wie feindselig die Türken gegen den Christen gesinnt . . . Erstlich aus der Türkischen in die Lateinische Sprache, und itzo in das Teutsche übersetzet. *(S. l. & a.)*

4to. 6 szlan lev. A végén: «Geschehen zu End des siegreichen Monats Safet. Anno 1074.»

898.

De Subito adversus Osmanidas Subsidio. || cIↃ IↃc LXIV. *(S. l.)*

4to. 23 lap. Történeti és politikai elmélkedések kiséretében azon hadak egybeállítását foglalja magában, melyek a törökök ellen összegyűjthetők volnának.

899.

Der Türkische Feldzug. Warhaftiger gründlicher Bericht, von der Türkischen Armee, welche und wieviel Baſsen solche geführet, wie stark dieselbe von Belgrad abmarschiret, und was mit selbigen, bis zu des Kayserl: Legatens H. Baron de Gois Abreise, denkwürdiges paſsiret. Samt einer Beschreibung der vornehmsten Personen bey der Türkischen Armee: auch einer Lista derer in Forgatzischen Treffen gefangenen Christen. Von einer beglaubten Person, welche aller Orten mit gegenwärtig gewesen, mit Fleiſs beschrieben und aufgezeichnet. Im Jahr 1664. *(S. l.)*

4to. 12 szlan lev. A «warhaffte Bericht» Junius 8-tól November 30-ig terjed.

900.

Diarium und kurtze warhaffte Erzehlung wie die Belägerung der Vestung Canischa . . . den 17. (27.) Aprilis vorgenommen . . . und . . . den 21 Mai (1. Junii) dieses lauffenden 1664 Jahrs . . . wieder

aufgehoben worden... sodann wie nach beschehenen Abzug der Türk die Vestung Neu Serinwar . . . erobert. Samt einem historischen und geographischen Vorbericht von denen beeden berühmten Oertern Canischa und Serinwar. || Gedruckt im Jahr 1664. *(S. l.)*

4to. 87 lap, 3 nagy metszet, melyen Uj Zerinvár és Kanizsa várak terveit a keresztény hadak ordre de bataille-jával és az «Abriss des harten Treffens»-t Szt. Gotthárdnál láthatjuk; az előszó a 19. lapig terjed. Ezután a diarium következik 63. lapon. «Anhang und Continuation, begreiffende unterschiedlicher Herren Generalen und Feld-Marschälle Relationes über die . . . den 1 und 2 Augusti dieses 1664 Jahrs, bey Eroberung Lewencz und Barkan, sodann . . . bey St. Gotthard an der Raab, paſsirte Actiones . . . Zusamt dem eigentlichen Grundabriſs beeder . . . Lager.» Tudósításokat tartalmaz Souches-, Montecucculi-, a badeni őrgróf és Hohenlohetől; az alaprajz példányomból hiányzik.

901.

Eigentlicher Verlauff. Welcher Gestalt der Groſz-Vezier mit 60. in 70000. Mann in Anzug begriffen, Canischa zu entsetzen, was der Christen Intention, und mit nechsten vermuthlich paſsiren möchte, von glaubwürdiger Hand aus dem Lager berichtet. Worbey auch eine eigentliche Beschreibung, der Stadt Canischa ihre Gelegenheit und Bevestigung betreffent. || Im Jahr 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Tudósításokat közel, a kanizsai táborból junius 4-, és Bécsből Junius 7-ik napjáról.

902.

Eine allerunterthänigste auszführliche Relation, so an Ihre Röm. Kayserl. Maytt. unsern allergnädigsten Herrn, vber das den 1 Augusti 1664, unweit bey St Gotthardt fürgegangene Haupt-Treffen, gehorsamst erstattet, neben zweyen Listen deren so von deren

Kayserlichen und Reichsvölckern geblieben und gequetschet worden, ergangen. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

903.

Extract eines Schreibens welches der Commendant in Neu-Häusel an den Herrn Commendanten in Commorn abgehen lassen. Sub dato Neu-Häusel den 28. Octobr. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

904.

Feldzugs-Journal oder sonders-ausführliche Erzehlung, was bey der beyder Herrn Grafen von Serini und Hohenloh, Hochgräfl. Excellenzen, gegen die Türcken bis an die berühmte Brücken zu Efseck beschehenen Remarquablen Expedition denckwürdig pafsiret: mit Benennung aller derer Teutschen hohen Officiers, welche hierbey geblieben sind. Anno 1664. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. Január 18-tól február 17-ig történtekről szóló tudósításokat tartalmaz.

905.

Fernerer Bericht aus Serinwar. von der Belägerung und Aufhebung der Stadt Canischa, und was sich ferners mit dem Herrn Graf Strozi, mit den Türcken gethanen Treffen, begeben. Ingleichen wie die Christen, zu Grofswardein im Jahrmarck eingefallen, und zimliche reiche Beuthen davon gebracht. Im Jahr, 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Zerinvárból, Grázból és Bécsből Junius 5-től 11-ig ad hireket.

A Nagyvárad ellen intézett «Anschlag»-ot gróf Rákóczy László «effectuálta», halálát is lelte ott.

906.

Gewifse Nachricht von der Vestung Neuhäusel in Ober-Hungarn, wie dieselbe, von den Hungarn, dem Türckischen Grand-Vezier d. 17. 27. Septembr. mit Accord übergeben worden: Samt einer Specification der Ubergabs-Puncten. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. Tudositásokat közöl Bécsből és Komáromból szeptember 27. és 28-ik napjairól.

907.

Glaubwürdige Nachricht von der beyden Hungarischen von den Türcken besetzten Vestungen Canischa und Neutra, continuirenden blocquade und bald verhoffenden Eroberung: Wie auch von einem Namhafften Treffen, Herrn General Leutenants, Graf von Hohenloh, mit einer Türckischen Parthey ... Sampt noch etlichen andern leszwürdigen Sachen. Im Monat May, 1664. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. Tudósításokat közöl Grázból, Nyitráról, Sopronból és Regensburgból aprilis 26. és 30. napjairól.

908.

Glück und Unglück Teutscher Waffen wider den Türcken. Das ist: Vernünfftige Betrachtung alles defsen was von dem Eintritt dieses 1664. Jahrs an bisz auf den halben Augusti defselben in der Waffen-Handlung wider den Erbfeind vorgangen; fürnemlich von der Belagerung Canischa, Serin-war, beeden Treffen vor Lewentz und dem jüngsten an der Raab ... Bey abermahliger Conversation der beyden vertraulich-guten Freunde Wolrath und Frischmuth discurrirt und erwogen. || In Verlegung des Authoris. M·DC·LXIV. *(S. l.)*

4to. 70 szlan lev.

909.

Historischer Lorbeer-Krantz der Christlichen Rittersleute, so in Siebenbürgen, Ungarn, Steyrmarck, und in Africa für die Ehre Christlichen Namens gefochten . . . zusammengeflochten von dem Erzählenden: und mit den Conterfaiten hoher Personen . . . wie auch der führnemsten Schlachten, Beläger- und Eroberungen gezieret. || In Verlegung, Johann Hoffmanns, Kunsthändlers in Nürnberg. 1664.

12mo. Allegorikus czímképpel, a mely halálfejekkel behintett mezőt mutat, a háttérben törököket üldöző keresztény lovasokkal.), czím, 3 szlan levélen az előszó, 419 lap, 13 rézmetszetű arczkép és 10 igen tiszta kivitelü karcz; ez utóbbiak várakat, ütközeteket ábrázolnak, az utolsó pedig Zrinyi Miklós halálát. Az igen érdekes, lelkiismeretesen írt kis munka 25 fejezetben mondja el «den gantzen Türckenkrieg von der Belägerung der Vestung Grofswardein an bis auf den erfolgten Friedensfchlufs». A békekötés az elbeszélőnek sincs inyére: «Indem nun jedermann seine Ohren spitzt, zu vernehmen wie muthig man den Bluthunden ferner begegnen, und ihnen eine Vestung nach der andern wieder aus dem Rachen reiſsen auch zuletzt gar ihm in seine eigene einbrechen werde, siehe da bricht gleichsam im Augenblick der Friedensfchlufs ein! . . .»

910.

F. V. R. Klag-Gedichte uber den grawsamen, unverhofften, Tödtlichen Hintritt desz Hoch- und Wolgebohrnen Herrn Herrn Graffen Nicolas von Serin welcher den 20. Novemb. Anno 1664. auff einer Jagd von einem wilden Schweine durch drey Hiebe zu Tode ist niedergehawen worden. || Gedruckt in diesem Jahr. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A czímlapon halálfej látható. A dagályos panaszos költemény alexandrinusokban van írva:

Der Himmel klaget selbst, mit schwarzen Nebel-Decken:
Der Winter muss den Schnee, in Lüfften noch verstecken
Und regnen umb und umb zu einer Trähnen-Bach
Zu mundern Frewd und Lust, zu mehren viel Ach, Ach!

stb.

E modorban halad tovább:

Wie mancher Fürst ist schon geblieben durch ein Schwein,
Und worden umgebracht, von andern wilden Thieren,
... dieses hat ein wildes Schwein gethan
Was keine Säbel nicht von schnellen Türcken kan ...

és alább, változatosság kedveért:

... der unbesiegte Held
Ward durch ein Schwarz-Wild hier besieget und gefällt.

A végén:

Er liegt gehawen todt hier durch ein wildes Schwein,
Gott wolle seiner Seel in Gnaden günstig seyn.

Végül még egy «Ode auff den Todt» 4 hatsoros versszakban és az utolsó lapon egy metszet, mely borostyán koszorúban egy összetört nyilat ábrázol e verssel: «Ubi est mors Victoria tua?»

Példányomhoz az augsburgi Zimmermann Mártonnak egy karcza van kötve, melyről, nem tudom, vajon a munkához tartozik-e: «Abbildung der traurigen Begebenheit: deſs Edelen und Dapfferen Helden Graf Nicolaus von Serini, welcher, erbärmlicher weise, auf der Jagt von einem groſsen wilden Schwein, ist gehawen und um̃gebracht worden, geschehen den 18. Novembris s. n. Anno 1664».

911.

Kurtzer Bericht, über die Entsatzung Lewentz, vnd darbey erfolgten harten Feldt-Schlacht zwischen Ihr Excel: Herrn Feldt-Marschalln Grafen de Souches, vnd Gregorii Sika Fürsten ausz der Moldaw, den Vesier von Offen, den Baſsa von Erla, Zolnock, Newhäuſzel, vnd Aly Baſsa von Gran, geschehen den 19. Tag Monats Julij, Anno 1664. ¦¦ Zu Augspurg, bey Elias Wellhöfer Brieffmaler, bey vnser lieben Frawen Thor.

4to. 2 lev. A czímlapon egy a gordiusi csomót ábrázoló rajz látható. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

912.

Kurtzer vnd warhaffter Bericht, der höchst Ruhm: vnd Denckwürdig, auch dergleichen von weit mehr

als über hundert Jahr her, wider den Erbfeind Christlichen Namens, nicht tentirten Entreprise. So nechst Göttlichem Beystand, von Ihrer Hochgräflichen Excellenz Herrn Niclas Grafen von Zerin, Generalen in Hungarn, Bann in Croaten vnd Windisch Land, &c. .... Wie auch neben der Reichs Auxiliar-Armee, vnterm Commando Herrn Wolffgang Julius Grafens von Hohenlohe, und Gleichen &c. Excellenz mit seinen eignen, auch Budianisch: vnd Neidastischen Kriegs-Mannschafft ... Vom 20. (10.) Januarii, bifz 16. (6.) Februarij, gegenwärtiges 1664 Jahrs, zu gedeiglichem Auffnemmen der werthen Christenheit, löblichist vorgenommen, vnd glücklich vollbracht worden. || Gedruckt in der Fürstl. Hauptstatt Grätz in Steyer, bey Frantz Widmanstetter ... 1664.

4to. 10 szlan lev. Presniz (Berzencze), Babocsa, Pécs és Segesd bevételét irja le, végül a Berzenczén, Babocsán és Segesden talált lőszereket sorolja fel. Nagyon kimerítően van tárgyalva Pécs bevétele, mely «eine grofse und ansehnliche Statt so der Statt Wien in der Gröfse gleichen solle».

913.

Nach dem bifz anhero von der höchst ruhm und denckwürdigen, auch von weit mehr als über hundert Jahren wider den Erb-Feind Christlichen Namens nicht tentirten Entreprise viel ohnerfindliche Bericht aufzgebreitet wurden: Als hat man vor eine Nothdurfft ermefsen .... in den Druck fertigen zu lafsen: welcher gestalten nemblich selbige .... durch die von den hohen Herren Alliirten Chur- und Fürsten des Heiligen Römischen Reichs Ihro Kays. Mayest: wider den Erbfeind zu Hülff geschickte Armee unter dem Commando ... des Herrn Wolffgang Julii, Graffen von Hohenloe ... benebens dem ... Herrn Niclas, Grafen von Zerin, Ban in Croaten, und

Windischen Land &c. als Ungarischen Generals-Excellence, mit dero eigenen Völckeren, 4 Kays. Spickischen Compagnien zu Fuesz, und 6 Piccolominischen zu Pferd, auch denen Chur Bayrischen Trouppen, zusambt denn Warasdinischen Gräntzern, und Gräfl-Budianischen, Nadastischen und Esterhasischen Ungarn zu Rofz und Fuesz, vom 20 (10) Januarii bisz 16 (6) Febr. 1664 . . . glücklich vollbracht worden. || Regenspurg gedruckt bey Christoff Fischern. 1664.

4to. 10 szlan lev. Tartalma megegyezik a 912. sz. alatt leírt jelentéssel. A czím még egyszer oly hosszú, mint a mennyi itt közölve van. Ijesztő bőbeszédűség! Függelékül szolgál és, úgy hiszem, ugyanazon kiadásban jelent meg egy nagy lap: «Rechter und wahrer Abrifz der Türckischen grofsen Handelsstadt Fünffkirchen, in Nider-Ungarn, ... gerifsen nach dem Leben, durch Anthoni Salomon Schmidmayer von Schwartzenburg Röm. Kays. Mayst. Stuck-Hauptmann und der Windisch und Petrinianischen Grentzen Zeugwarth». Alatta az «Ausführliche Bericht» a rajzoknak 3 hasábosan nyomtatott magyarázatával.

914.

Neue Ungarische vnd Siebenbürgische Chronick, oder kurtz verfafste Historische Beschreibung defs Königreichs Ungarn zugehörigen Ländern, vnd Provintzen . . . vnd was sich . . . zu Kriegs- vnd Friedenszeiten Denck- vnd Merckwürdiges zugetragen . . . Darinn zugleich eine weitere Aufsführung vnd Continuation defs nechst heraufs gegangenen Türcken-Greuels, defsen allen, was sich bifs auff gegenwertige Zeit begeben, begriffen. . . . . . Dem Teutschen Leser aus den bewährtesten Scribenten zusammengetragen, mit annehmlichen Kuppfer-Stücken vnterschiedlicher Städt vnd Vestungen aufsgeziert. || Franckfurt am Mayn, In Verlegung Johann Baptist Schönwetters . . . Anno M·DC·LXIV.

4to. Czímkép (Szt. István és Lipót császár alakjával, fent a magyar czímer a koronával, alant lovasok csatája egy vár előtt),

czímlap, 1 levélen a tartalomjegyzék, 296 lap, 2 kettőslap-nagyságú metszet, melyen a Léva melletti ütközet látszik Souches tábornok medaillon képével és a Szt. gotthardi csata Montecucculi és a török nagyvezér medaillon képével. Lásd. Haner-t, II, 185.

915.

Relation Baum oder Stamm der Blutfreundschafft, Alexandri dieses Namens des Siebenden heutigen Pabst, mit Achmete Ottomannico heut zu tage der Türcken Käyser. *(S. l. & a.)*

4to. 2 lev. Mindjárt a fenti czím után következik a törzsfa, mely szerint a pápa és a szultán ötödizü leszármazói Nannus Marsigliusnak. Az 1b levelet a nemzetségtábla és Grázból márcz. 19-én és Bécsből márcz. 22-én kelt hirek és a Kanizsa ostromáról és egyebekről szóló tudósitások foglalják el.

916.

Relation des jetzigen Zustands in Vngarn, vom 23 24, 26, und 29. Martii, 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudósitások Bécs-, Komárom- és Semptéről vannak keltezve. Az elsőből arról értesülünk, hogy egy futár jött Belgrádból, ki a nagyvezérnek Lobkovitz herczeghez intézett levelét hozta.

917.

Relation und gründlich warhaftiger Bericht, welchergestalt die vorm Jahr den Türcken übergebene vornehme Bischofliche Residenz Vestung Nitria durch Herrn Baron de Souches, dem Erb-Feind wieder aus den Klauen gerißen und erobert worden. d. 3. May St. N. Anno 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. — Kelt Nyitrán, május 4-én.

918.

Relation von allerhand Vorbereitungen, zum Anzug des Türkischen Keysers; von grofser Sterb-Seuche zu Neuhäusel, und anderer Orten; und wie grausamlich der Grofs-Vezier denen Türken, 'so im jüngsten

Serinischen Feldzug sich nicht gewehret, den Procefs gemacht. M. Martius A. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1 b levélen kezdődik. A tudósítások Komáromból és Bécsből márcz. 5. és 12-én keltek.

919.

Relation von Belägerung der beyden Vestungen Canischa und Nitria, und der Canischer-Türcken im ersten Ausfall erlittenen Niderlag. M. April A. 1664. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. Hireket közöl Csáktornyáról, Bécs-, Grácz-Varasd-, Győrből, april. 19-től 23-ig.

920.

Relation von denen Kriegs-Præparatorien in Oesterreich und Hungarn wider den Türkischen Erb-Feind, und defsen Gegenverfafsung; auch von einiger der Türken Niderlage bey Lebenz. M. Februarius A. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A tudósítások Alsó-Magyarországból és Bécsből febr. 25. és márcz. 5-én keltek.

921.

Relation von fernerem glücklichen Verlauf der Belägerung Canischæ, auch von der Furcht und Flucht der Türken in Hungarn. M. May A. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1 b levélen kezdődik. A kanizsai eseményeket irja le május 4-től 10-éig.

922.

Relation von zweyer Türkischen Partheyen Niderlage bey Schintau und anderswo auch wasmafsen, auf Keys. Majest. Ordre Herrn Grafens Serini Vorhaben ist, die Vestung Canischa zu belägern; nebenst anderen denckwürdigen Sachen. M. Martius A. 1664.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A közölt tudósítások Nagyszombat-, Grácz- és Bécsből márcz. 17—22-ről vannak keltezve.

923.

Relation was maſsen Alt-Gutta, unweit Neuhäusel, neben andren Plätzen, bevestigt werden soll; ferner Herrn Mgr. von Baden Fürstl. Gn. von dero Reichs Armee Valet genommen; auch von dero Röm. Keys. Majest. die Officiers dieser und der Französischen Armee mit ansehnlichen Præsenten regalirt; . . . M. October, A. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A hirek Bécsben okt. 28-ról keltek.

924.

Relation was maſsen bey dero Röm. Keys. Majestät der Königl. Französischer Abgesandter gute Audienz gehabt; die meiste Polnische Stände nunmehr sich gut Französisch erklärt; die Hungarn noch immer tergiversiren; H. Graf de Souches sein Gouverno zu Commorn angetreten; die Neuheuszler Türken, 9 Kaufmannswägen hinweggenommen, und die Convoy niedergemacht; der Fürst Abaffi in Siebenbürgen, von Keyserl. Maj. und der benachbarten Fürsten beglückwünschet und regalirt . . . Samt Copia Schreibens vom Baſsa zu Neuhäusel an den Ober-Hauptmañ zu Commorn. M. November, A. 1664. *(S. l.)*

4to. 4 szlan. lev. A tudósitások kelte: Bécs, November 12. A franczia követ Gremonville volt.

925.

Relation was maſsen beyde Feindliche Armeen annoch gegen einander campiren, aber wegen Regenwetters und Gewäſsers zu einer Action, zu welcher

beyde Generalen, Montecuculi uñ Grand-Vezier, von ihren Principalen beordert, annoch nicht gelangen können; wie inzwischen Hunger und Pestilenz mit den Türken charmuciret, und der Groſs Vezier, in Sibenbürgen zum Winterquartier Præparatorien macht. M. September, A. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg 1b levélen kezdődik. A tudósítások Bécs, szept. 27-éről vannak keltezve.

926.

Relation was maſsen der Ober-Hungarische General Barkoczy gegen den Türken ins Feld gangen, und der Adel sich zum Aufsitzen rüstet: die Türckische Hauptarmee sich vor Scheineg *(Sümeg)* gelägert; unsere aber bey Oedenburg sich refreschiret; die Souchische, annoch Neuhäusel blocquirt hält; und H. Graf Niclaus von Serin, mit Werbungs-Geldern auf 5000 Mann, und promeſse auf 5 Teutsche Regimenter, seine gute Expedition erlanget. M. Augustus A. 1664. *(S. l.)*

4to. 4 szlan. lev. A Szatmár-, Kassa-, Tokajból, a császár. táborból és Bécsből kelt tudósítások aug. 3—20-ról szólnak.

927.

Relation was maſsen die Türken Barkan völlig reparirt, und nunmehr disz- und jenseit der Gran, die unsrigen aber nicht über 3 Stunden davon stehen . . . wie es mit der Ober-Hungarischen Insurrection noch stecket, und die gegen Wardein ausgegangene Völker, ohne Verrichtung die Heimkehr genommen; auch wie in der Hungarischen Türkey die Kälber und Rosz-Füllein, mit groſsen starken Zähnen fallend, sich den Türken ominos machen. M. September, A. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A Győr- és Bécsből kelt tudósítások a szeptember 14-től 17-ig terjedő eseményeket ismertetik.

928.

Relation was maſsen die Türken schon bey 20000 Mann verlohren, und, da man ihnen solchen anbieten solte, zum Frieden sich geneigt vermerken laſsen; wie sie die zwey belägerte Vestungen, Symek und Wesprin, wiederüm verlaſsen, und nach Ofen sich begeben: wie hingegen die unsern einen wichtigen Anschlag, den Feind zu suchen, vor der Hand haben, den der Höchste beglücken wolle .... M. Augustus A. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A Bécsből és Győrből jövő tudósítások aug. 23. és 20-ról vannak keltezve.

929.

Relation was maſsen durch Herrn Graf Serini die Oerter in Nider-Hungarn Berzenche, Koppan, Seges, Babocza, und Fünftkirchen, denn Türcken ab-erobert: Von denen auch die Vestung Canischa allbereit meinst verlaſsen worden. M. Januarius. A. 1664. *(S. l.)*

4to. 4 lev.

930.

Relation was maſsen unsere Armee an der Wag stehet, und allda herüber gegen den Feind zu marchiren, gesonnen, auch einer Türckischen Partey bei 500 Man abgeschlagen; wie der Groſz Vezier, Lewenz und Neutra zu belagern und zu demoliren annoch resolvirt ... auch wie die Ober-Hungarische Adelschaft endlich aufgeseſsen und Herr General Graff de Souches sein Corpo zu ihnen stoſsen werde. M. September, A. 1664. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A tudósítások, melyek Győr-, Vizkelet- és Bécsből keltek, a szeptember 17-től 20-ig történt eseményeket tárgyalják.

931.

Relation welchergestalt die Türken in Neuhäusel alle umligende Oerter in Contribution ziehen und mit Ausstreiffen grofsen Schaden thun; der Siebenbürgische Adel, mit diesem Frieden, und ihren Fürsten Abaffi übelzufrieden, auf andre Potentaten ihr Absehen richten: welche vom Türckischen Grofz Vezier nach Wardein, daselbst ihren Beschwerden abzuhelfen, oder vielleicht selbige ergröfsern beruffen worden. M. November, A. 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A Győr- és Bécsből kelt tudósítások november 15. és 22-ről szólnak.

932.

Relatione del Combattimento succefso il primo d'Agosto 1664. Trà gli Efserciti Christiano, e Turco al Fivme Rab prefso al Villagio di Chiesfalo. || In Venetia MDCLXIV. Nella Stamparia del Pinelli.

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1 b levélen kezdődik. Igen kimerítő tudósítás. A végén az elesett és megsebesült tisztek névsorát találjuk. Chiesfalo alatt Kisfalud értendő (Szent-Gotthárd mellett).

933.

The History of the Turkish Wars in Hungary, Transylvania, Austria, Silesia, and other Provinces of the German Empire from the first invasion of Amurath the Second, Anno 1432, to this present year 1664. To which is prefixed a short Discourse of the State and Government of the said Provinces. || London, Printed by I. Cottrel . . . . . 1664.

Kis 8vo. Czímlap, 2 levélen az előszó, 249 lap. Az előszóban ezt olvassuk: «Gentlemen, it is taken for granted that you have seen the title and so know the import of the Book». Én is ugyanazt mondom.

934.

Traurige Kurtzweil, oder Türckischer Zeitvertreiber, zwischen zweyen unlängst aus Ungarn nach Constan-

tinopel entführten, und auf den Sclaven-Mark daselbst gebrachten Christen: welche des Türkischen Keyserthums ... Fortgang ... bis auf das Jahr 1664 gerechnet, in der Person eines Weltmanns und Priesters ... ordentlich einander erzählen. Dabey auch fürnehmlich die von Gott vorausgesandte Warnungs- und Wunderzeichen, als Cometen, Luftheere, Erdbeben, Creutze, Schwerter, Ungewitter, Mifsgeburten &c mit allem Fleifs erwähnet werden. || Im Jahr Christi, 1664. *(S. l.)*

4to. Czímlap, 56 lap. 1 szlan levelet az Achmet szultánra írt gunyversek és fametszetü arczképe foglalja el.

935.

Unlängst gepflogene Unterredung eines fürnehmen Ungarn, und Teutschen Cavalliers: Wobey zuforderst die Frage ob bey jetzigen Conjuncturen, der Krieg oder Friede mit dem Türcken, rathsamer scheine, durch Uram Isthuanfi, Herrn Leuenfusz und Monsieur Gaillard unvorgreifflich abgehandelt vnd mit mancherley merckwürdigen Sachen belustiget worden. Beschrieben und entdeckt durch den Verdeckten. || Im Jahr Christi 1664. *(S. l.)*

4to. 28 szlan lev. Regensburgi nyomtatványnak tartom. A párbeszéd jól van írva és elég érdekes.

936.

Von Grafen Serin, wie er bisz an sein End wider die Türcken ritterlich streiten wolle. Item ein Gespräch zwischen dem tapfferen Helden, und dem türckischen Blut-Hund Primo Vezier, wie er der Christenheit träuen thut, hinwiderumb wie ihme der Graf von Serin antwortet, und schon offtermals in der That erwiesen hat, gar schön zu lesen. Hierbey auch ein schön Lied, Jesu mein, in Todtes Pein,

schließz ich ein, &c. Im Thon: Wol dem Menschen der sein Seel, &c. || Erstlich gedruckt zu Wien.* *(S. a.)*

4to. 2 szlan lev. A czímlapon egy majdnem lapnagyságú durva fametszet van, mely Zrinyit lovon ábrázolja oly alakban, mint ezt a Sandrart-féle rézmetszet mutatja. A szöveg az 1b levélen kezdődik: «Fröhlich und guter Ding, dem Grafen von Serin will ich ein Liedlein singen» stb. A XVI. századbeli u. n. Landsknecht-dalok szintelen, gyönge utánzata.

937.

Von des Türkischen Kaisers Tyranney gegen die Seinen, auch reparirung der Brucken zu Efseck und beyderseits Kriegsbereitschaft, worbey von des jungen Fürstens Ragozi Feldzug und Erklärung der Reichs-Armee Generaln. || Im Jahr 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Tartalma: Bécsből, Komárom- és Regensburgból kelt tudosítások márcz. 16. és 19-ről.

938.

Zu Ehren, Neu aufgesetztes Lied beyder Herrn Grafen von Serin, Herrn Niclas uñ Herrn Petern, beyden Gebrüdern, in Noten zur Music übergeben, Im Jahr, 1664. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. Az 1b levélen 4 sor hangjegy felhangra és bassusra. 24 ötsoros versszak. Igy kezdődik:

Graf Serin du edler Held
Deine Faust die Feinde fällt
  Deine Thaten, die ermatten,
  Feindes Kräfften, blötzlich treffen
Dafz erschallt in ganzer Welt.

A két utolsó versszak így hangzik:

O liebs Crain, und Steyerland,
Wo ist jetzt dein starcke Hand,
  Wem vertrauest, auf wem bauest,
  Der in Nöthen, kunt erretten,
Dich vors Türcken Schwerd und Brand.

* A czímlapnak alsó széle hiányzik, talán a szöveg is csonka.

Dich erhalten Vätterlich,
(Nechst Gott) und gantz Brüderlich,
Zween Serini, einer Lini,
Angebohren, auserkohren,
Vivant, vivant, ewiglch.

Az ének rythmikus és élénk, és annak idején bizonyára népszerű volt. Lásd Weller-t, I, 186.

939.

Zustand in Ungarn, von 10. und 11. Maii, wie sich die Unsrigen vor Canischa allbereit der Vorstadt bemächtiget, und von Neuhäusel grofsem Elend und Hunger, &c. und anderer Begebenheit. || Gedruckt Im Jahr 1664. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A Bécs-, Pozsony- és Győrben kelt tudósítások máj. 9—10-ről szólnak.

940.

Bassompierre (Maréchal de).

Memoires du Mareschal de Bassompierre contenant l'Histoire de sa Vie et de ce qui s'est fait de plus remarquable à la Cour de France pendant quelques années . . . . . || A Cologne. Chez Pierre du Marteau. cIↄIↄcLXV.

12mo. 2 kötet. I. kötet. 5 szlan lev., 564 lap. II. kötet. Czímlap, 824 lap. Első kiadása ezen Elzevir János özvegye és örökösei által Leydenben kiadott emlékiratoknak. Lásd Willems-t, 891. sz. a. A czímlapon kis jelvény látható. Úgy tartják, hogy az emlékiratokat Claude de Malleville, a franczia akadémia tagja és Bassompierre egykori titkára adta ki, a ki valószínüleg az első kötet előszavát is irta. Bassompierre tudvalevőleg 1603 őszén Rosswurm táborában tartózkodott, és a Buda körüli harczokban mint önkéntes kiváló részt vett. Az emlékiratokat sokszor kiadták.

941.

Brusoni (Girolamo).

Le Campagne dell' Vngheria degl' anni 1663 e 1664 raccolte e descritte da Girolamo Brvsoni. E dedicate all' Illustrissimo . . . Signor Filippo Givliano Mazza-

rini Mancini, Duca di Niuers ... || In Venetia, M. DC. LXV. Appresso Valentino Mortali.

4to. Czím, ajánlás, rövid előszó és tartalomjegyzék 6 levélen, 143 lap.

942.

ZIMMERMANN (Martin).

Denckwürdige Historia, das ist: Kurtze und warhafftige Beschreibung sampt beygefügten Kupferstichen desz jüngst vorgegangenen Kriegs der Röm. Kayserl. Majestät, Leopoldi desz Ersten etc. . . . wider den Erbfeind Christlichen Namens den Türcken. . . . Von Martin Zimmermann, Kunst-händler und Bürger in Augspurg. || Anno 1665.

4to. Karczolt czímkép rövidebb czímmel, czímlap, 1 levélen az előszó, 36 lap szöveg, továbbá 14 levélen 22 igen gyenge kivitelű karczolt látkép, melyek a szövegben leirt ostromokat, ütközeteket stb. ábrázolják.

943.

Hungarische, Sibenbürgische, Moldau- Wallach- Türck- Tartar- Persian- und Venetianische Chronica, oder auszführlich, warhafftige Beschreibung, des Königreichs Hungarn, Sibenbürgen, Moldau, Wallachey, . . . Wie auch eine Historische Beschreibung von der Hungarn Herkommen, aller Heidnischen und Christlichen Königen, auch aller denckwürdigen Geschichten, so sich bisz auff die jetzt regierende keys. und kön. Maj. Leopoldum I. und bisz auff den Monat Septemb. dieses 1664. Jahrs zugetragen in Sechs Theilen, mit einer vollkommenen Landkarten und vielen Kupffern gezieret . . . auch eine eigendliche Beschreibung von desz Türkischen Reichs Auffnehmen . . . von dero [Türcken] Kriegs-Händeln mit den Hungarn, Sibenbürgern, Moldauern, Wallachen . . . in fünff Theilen . . . hervorgegeben durch Johan-

nem Gradelehnum. || Franckfurt am Mayn, in Verlegung Wilhelm Serlins, Im Jahr 1665.

4to. A mű tulajdonképen két részből áll. Az első részben van a czímlap és 2 szlan levélen a kiadónak Ochs János kereskedőhöz intézett ajánlása, 746 lap. Az után még (uj lapszámozással) 15 lapon a Szt. gotthárdi csatáról szóló tudósitás «geben im Lager, 25 August, 1664», és 9 szlan levélen a tartalomjegyzék. A szöveg két hasábosan van nyomtatva. A műben 14 középszerü kivitelü arczkép és városokat ábrázoló látkép található. A második résznek czíme következő: «Türckische, Tartarische, Persianische, Griechische und Venetianische Chronica oder auszführlich und wahrhafftige Beschreibung von des Türkischen Reichs Auffnehmen und Wachsthumb . . .» és hosszasan így tovább. Ugyanaz a nyomdász-czím mint az I. részben. A czímlap után következik 1 levélen az előszó, 357 lap, és 5 szlan levélen a kettős index. A szöveg közt néhány metszet van és 7 képtábla, mely vallásos szertartásokat ábrázol. 66—191. lapon: «Der streitbahren Scanderbegs Geschichte und rühmliche Heldenthaten», a hőst egész alakban feltüntető rézmetszettel. Lásd Haner-t, II, 192. l., a ki a hosszabb ismertetést a következő jegyzettel zárja be: «plagiarii titulo dignissimus».

944.

Relation des prächtigen Einzugs der Röm. kayserl. Mayst. Abgesandten und was sich auf dero Reisz von Adrianopel ausz bisz Constantinopel Merkwürdiges begeben, dessen Ankunfft, Überreichung der Kayserl. Præsenten und darauf erfolgten Ehrerweissung wie auch des Türkischen kays. Achmets prächtiger Einzug, ung *(sic)* Bewillkommung des Hrn. Legatens . . . || Gedruckt im Monat Decembr. 1665 *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Az utolsó lapot egy amsterdami tengeri viharról szóló tudósítás foglalja el. A követ gróf Leslie Walter volt.

945.

Betlen (Johann).

Das Bedrängte Dacia, das ist: Siebenbürgische Geschichten, so sich vom Tode des . . . H. Betlen Gabor (1629) bis auf den jetzt regierenden Fürsten . . . . H. Michael Apafi &c. &c. (1663) darinnen zugetragen

haben. Aus sebst eigener Erfahrung beschrieben von Johanne Betlen, Grafen der Spahnschaft Weissenburg, des Landes Siebenbürgen Geheimen Rath . . . Verteutschet durch Johannem Tröster, Saxi Cibinio-Transylv . . . || Nürnberg, In Verlegung Johann Cramers . . . 1666.

12mo. Czímkép, czímlap, 4 levélen az Apafi Mihályhoz intézett ajánlás, 6 levélen az előszó, mindkettő «Johannes Bethlenius» aláírásával, 508 lap, 5 szlan levélen az index. A két évvel előbb Amsterdamban megjelent latin kiadásnak fordítása. Lásd Haner-t, II, 217.

946.

NIGRONIUS (Johannes Baptista).

Bellvm Pannonicvm Illustrissimo ac Reuerendissimo D. D. Joanni Delphino Aquileiæ Patriarchæ, &c. nvncvpatvm. Auctore Joanne Baptista Nigronio de Ampvgnano Corso. || Vtini, MDCLXVI. Typis Nicolai Schiratti . . . .

4to. Czímlap, 60 lap. A czímlapon a patriarcha czímere. 1 lapon az ajánlás, melyben a szerző, ki az aquilejai seminarium tanára volt, a török háború Friault is fenyegető veszélyét megható szavakban ecseteli: «Per Esdriniæ arcis excidium nostrum jugulum peti; Naiasel expugnata nostris cædibus præludere videbatur». A Szt. Gotthárd melletti győzelem mindennek véget vetett. «Victori ad Arrabo Cæsari vernaculis ipse Musis plausisti, sibique Cæsarei exercitus Imperator et Victoriæ auctor Raimundus Montecuculus tuum adeo Epinicium gratulatur ut non minorem inde quam ex debellato Turca jucunditatem ad se manasse testetur.» Delfino bibornoknak több olasz drámáját sorolja fel Tiraboschi, e költeményt azonban nem említi. 3. lapon egy előszó. Az epos két könyvre van osztva, nem rosszabb mint e kor más költői termékei. Tropusokban és mithologiai képekben túlgazdag, de mint történeti előadás bizony szegényes. A második könyv egy helye Zrinyi Miklósról szól.

Absumpsere tuas inimica incendia turres
Et formidatam vicinis hostibus arcem
Devorat ignis edax, quem non contermina vincunt
Flumina Danubii cognata nec unda coërcet.
Non eadem te fata manent; contemnere doctus
Innumeras acies nec cuspide læsus ab ulla
Qua tua quæsierint irati funera Thraces,

Concidis immanis laceratus dentibus apri,
Herculeis qualem, nec tellus Mænala telis,
Nec, Meleagre, tuis Calidonius abtulit horror.

A második könyvben Érsekujvár bevétele a törökök által részletesen le van írva. Forgáchról így emlékezik:

... «Tu quoque talis eras, animisque his plenus agebas
Cui fuerat validi custodia tradita muri,
Nec tua degeneres cecidere in pectora sensus
At cadit, immodico premitur si pondere virtus.»

Végül elegikus versmértékben írt több költemény van, ezek között az egyik hosszabb «Plausus ob victoriam Pannoniæ adversus Turcam», azután «Incendium Esdrinæ arcis flumina ulciscuntur», és Souches-re, Montecucculi-ra írt magasztaló költemények.

947.

NITRI (Mauritio).

Raggvaglio dell' ultime guerre di Transilvania, et Vngaria, trà l'Imperatore Leopoldo Primo, il Gran Signore de Turchi Echmet Quarto, Giorgio Rakozi, & altri successiui Principi di Transilvania, del Conte Mauritio Nitri, Abbate di Noires. Dedicato all' Altezza Serenissima di Enrietta Adelaide, Elettrice, Duchessa di Baviera. || In Venezia, per Francisco Valuasense. 1666.

4to. Szép allegorikus czímkép, czímlap, 2 szlan levélen az ajánlás és előszó. 238 lap (az index-szel együtt). Lásd Haner-t, II, 212.

948.

PUEL (Mathias).

Itinerarium Thalassicum das ist: Newe Raisz- und Meers-Beschreibung. Darinnen die Raisz und Seefahrten von der Stadt Steyr ausz durch Teutsch- und Ungar-Land, in Italiam, und anderen Ländern ... Was sich auch Denckwürdiges auf der Venetianischen Seefahrt... zugetragen; Benebenst mit etlichen Kupfferstucken, und schönen Historien ... beschrieben, und

kürtzlich verfasst hat Mathias Puel T. P. M. V. || Nürnberg, gedruckt bei Christoff Lochner, im Jahr 1666.

4to. 4 szlan lev., 208 lap. 5 rézmetszetű, tiszta kivitelű, városokat ábrázoló látkép. A mű Luckhner Miksa steyri polgármesternek van ajánlva. A 3—8. fejezet (11—32 lap) a «Raisz in Ungarn»-ról szól, és Győr, Komárom, Érsekujvár, Nagyszombat, Pozsony városok részletes leirását adja.

949.

TRÖSTER (Johann).

Das Alt und Neu Teutsche Dacia das ist Neue Beschreibung des Landes Siebenbürgen. Darinnen dessen Alter, und jetziger Einwohner, wahres Herkommen, Religion, Sprachen . . . Von zweytausend Jahren her erörtert von Johanne Tröster, Cibinio-Transylv. . . . || Nürnberg, In Verlegung Johann Kramers . . . 1666.

12mo. Czímkép, czímlap, 15 szlan levélen a Nagyszeben város tanácsához intézett ajánlás (a végén két költői applausus), 480 lap. 6 levélen az index, Erdély térképe és 12 metszet, «H. J. Schollenberger fecit.» Lásd Seivert: *Nachrichten* 448 l.

950.

Extract von der glücklichen Widerkunfft nacher Wien desz Herrn Abgesandten, in die Türckey, Herrn Grafen Leszle, &c. Dessen prächtiger Einzug, Mitbringung, und Audientz bey Ihro Kays. Majestät. Im Jahre 1666. *(S. l.)*

4to. 2 lev. Kelte: márcz. 29.

951.

Recveil historique contenant diverses pièces cvrievses de ce temps. || Sur l'imprimé. A Cologne, chez Christophe Van Dyck, M. DC. LXVI. *(à la Sphère).*

12mo. Czímlap, 1 levélen a tartalomjegyzék, 350 lap. 1 lev. üres. Nyomatott Brüsselben Foppensnél. Lásd Pieters, *Annales*, 386. lap.

59—100. lap: «Relation de la Campagne d'Hongrie et des combats de Kermain et S. Godart entre les Trouppes Allemandes et

Françaises et l'Armée des Turcs.» 193—309. lap: «Discovrs historique et politique sur les Causes de la Guerre de Hongrie.» 310—350. lap: «Discovrs Politique sur le Traitté de Paix, fait entre Leopold I, empereur des Romains et Mahomet, dernier Empereur des Turcs.»

A második és harmadik rész szerzője Louis du May. Lásd Haner-t, II, 158.

952.

TOPPELTINUS (Laurentius).

Origines et occasvs Transsylvanorvm seu ervtæ Nationes Transsylvaniæ earumque vltimi temporis revolutiones Historicà Narratione breviter comprehensæ authore Lavrentio Toppeltino de Medgyes. || Lvgdvni Sump. Hor. Boissat, & Georg Remevs, Anno M. DC. LXVII.

12mo. 12 szlan lev., 242 lap, 10 szlan levélen az index. 1 levél üres. 10 metszet. A czímlapon vignetta van. A hátlapon Apaffy fejedelem czímere epigrammával, jelzése «J. H.». Ezután következnek az Apaffyhoz intézett (Lyonban kelt)ajánlás, az előszó és nehány költői applausus, közöttük egy franczia madrigal. Az igen tisztán rézbe metszett viseletképeket «Paulus Feldmayr pinx. C. Lauuers sculps». A szerzőről és magáról a kis munkáról lásd Seivert-et, 435 l.

953.

BÉTHUNE.

Ambassade extraordinaire de Messievrs les Duc d'Angoulesme, Comte de Bethvne, et de Preavx Chasteavnevf. Enuoyez par le Roy Lovis XIII vers l'Empereur Ferdinand II. et les Princes & Potentats d'Allemagne, en l'année M. DC. XX. Avec les Observations politiqves de Monsievr de Béthvne, employé en cette Ambassade . . . || A Paris, chez Francois Prevveray... M. DC. LXVII.

fo. Czímlap és 1 szlan levélen az ajánlás, 572 lap, 5 szlan levelet a tartalomjegyzék és a privilegium foglalja el. Ez után az «Observations»-nak külön czímlapja következik, 249 lap, 1 levélen a privilegium. A Ferdinand és Bethlen közt Haimburgban 1620-tól 1621 kezdetéig folytatott tárgyalások történetéhez e

munka a leggazdagabb és legfontosabb forrást képezi. A követ unokája Henry de Béthune adta ki és XIV. Lajos királynak ajánlotta.

954.

HORNIUS (Georgius).

Georgii Hornii Dissertationes historicæ et politicæ. || Lugd-Batav. et Rotterod. Ex officina Hackiana 1668.

12mo. Csinos czímkép és 7 szlan levélen az ajánlás és előszó, 389 lap, 13 szlan levélen a tartalomjegyzék. A «De Imperio Hunnorum» czímű értekezés a 191—206. lapot foglalja el.

955.

LUCIUS (Johannes).

Joannis Lvcii de Regno Dalmatiæ et Croatiæ Libri VI. || Amstelodami apud Joannem Blaev M. DC. LXVIII.

fo. Czímlap nagy nyomdász-jelvénynyel. 1 levelet Blaeu-nak Luciushoz intézett levele foglalja el, 6 levélen az Index, 474 lap, 1 levélen az Errata. A könyvhöz a római Illyria öt térképe, egy genealogiai tábla, és a mai Illyria szép nagy térképe van csatolva. Ez utóbbit Blaeu János Zrinyi Péternek ajánlja. A munka tartalmát illetőleg lásd *Catal. Bibl. Szech.* I, 686.

956.

KOVÁCS TATAI (Georgius).

Hercules vere cognitus, certus exul, id est Epilepsiæ vera dignotio, ac ejusdem certa curatio, libris duobus comprehensa, studiô & operâ Georgii Kovacs Tatai N. M. K. Nobil. Ungari. || Lvgdvni Batavorvm, Ex officina Arnoldi Loude 1670.

12mo. 10 szlan lev., 152 lap, 4 szlan levélen az Index. A czímlapon nyomdászjelvény. A 2a—6b levélen Csáky Péter komáromvármegyei főispánhoz és ugyane vármegye más előkelőbbjeihez intézett ajánlólevél: «Ultrajecti Scrips. Mens. Januario 25. 1670. Lugd. Batav. in lucem edid. Mens. Aprilis 8. 1670.» Ezután rövid előszó és karczagujszállási Carceus Márton St. Med. és másoknak applaususai következnek. A könyvecskét a magyar öltözetü szer-

zőnek lapnagyságunál nagyobb, pompás medaillon-arczképe díszíti «anno ætatis XXIV». L. Weszprémit I. 80. l.

957.

Sagredo (Giovanni).

Relation de la Cour Imperiale faite av Doge de Venise. Par le Sieur Sacredo, apres son retour d'Allemagne à Venise. || A Paris, Chez Jacques Coltin..... M. DC. LXX.

12mo. 4 szlan lev. (1 lev. üres, czímlap, előszó, privilegium), 123 lap. Giovanni Sagredonak igen fontos relatiója, melyet újabb időben sűrűbben kiadtak, és használtak. Különösen érdekes Magyarország hangulatának ismertetése a vasvári béke után és Zrinyi Miklós jellemzése, a kivel a követnek titkos érintkezései voltak . . . «La Cour et les Ministres m'ont été d'autant plus favorables qu'ils ont cru que je n'avais aucune conférence avec les Hongrois ni avec le Comte de Serin» . . . Egyszer Zrinyi arról tett néki ajánlatot, hogy 6000 régi katonával a köztársaság szolgálatába lép.

958.

Serinische Passion aus Steyermarck im Monath Junio herausgegeben. Anno 1670. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. Urunk kínszenvedésének parodiája, Pétert Tattenbach ábrázolja, Kéry Judást, Rákóczy és Frangepán a két latort. Haner, II, 257 l. egy latin kiadást (?) említ.

959.

Auszführliche vnd warhafftige Beschreibung wie es mit denen Criminal-Processen vnd darauf erfolgten Executionen wider die drey Graffen Frantzen Nadaszdi, Peter von Zrin, vnd Frantz Christophen Frangepan, eigentlich hergangen. || Gedruckt zu Wienn in Oesterreich, bey Matthæo Cosmerovio . . . im Jahr 1671.

fo. 28 szlan lev. 12 igen érdekes rézmetszet Meyssens Kornéltól egy-egy lap magyarázattal. A czímlapon három czímerpajzs. 2a—3a levélen a privilegium. A hivatalos jelentés eredeti kiadása.

960.

Ausführliche und warhafftige Beschreibung wie es mit denen Criminal-Processen, und darauf erfolgten Executionen wider die drey Grafen Frantzen Nadaszdi, Peter von Zrin, und Frantz Christophen Frangepan, eigentlich hergangen. Mit allergnädigsten Befehl . . . . dem Wienerischen Exemplar nachgedruckt. || In Nürnberg, bey Michael und Johann Friderich Endter 1671.

4to. 42 szlan lev. A czímlapon az osztrák czímer, 4 rézmetszet és pedig egy-egy lapon Nádasdy, Zrinyi és Frangepán medaillon arczképe és a «Decollatio Nadasti in Curia» ábrázolása. A bécsi folio-kiadás utánnyomata. A két utolsó lapon a privilegium.

961.

[Más kiadás ugyanazon czímmel].

Gedruckt in der Kleineren Stadt Prag, bey Johann Arnolten von Dobroslawina, Wonhafft in der Spohr Gassen. Im Jahr 1671.

4to. 40 szlan lev. Az eredeti kiadásnak pontos utánnyomata a Cosmerovernek adott privilegium elhagyásával. A könyvhöz Dryweghen Sebestyénnek egy szép rézmetszete (29×37 ct.) van csatolva. A három grófnak kitűnő kivitelű medaillon arczképe (a Bouttats-félétől lényegesen különbözik), alatta a kivégzést ábrázoló három, kevésbbé finom ábra egy-egy nyolczsoros verssel. A Zrinyire vonatkozó vers így hangzik:

Der Zrinisch Stam thet seinen Nam
Durch alle Weldt ausbreiten,
Weil alle sich so ritterlich
Gehalten in dem Streiten,
Dasz Du allein den hohen Schein
Desz gantzen Stam verschertzet
Da Du Dein Eyd hast unverthreut
Nur diſses wierd beschmertzet.

962.

Perfetta e veridica Relatione, delli Processi criminali, et Essecvtioni delli medesimi, fattasi contro li trè Conti, Francesco Nadasdi, Pietro di Zrin, e Fran-

cesco Christofforo Frangepani. || Stampato in Vienna d'Austria da Matteo Cosmerouio, Stampatore di Sua Maestà Cesarea, l'Anno 1671.

fo. 22 szlan lev. 12 metszet Meyssens Kornéltól, minden metszethez 1 levél magyarázat járul. Hivatalos kiadás. L. a 959. számot.

963.

Rechtmässiges Urthel über den ehedessen höchstberühmten Grafen Nadasti, nunmehro aber wegen seiner abschewlichen Verbrechens wider unser Allerdurchleuchtigistes und unüberwindlichistes Römisches Ober-Haupt &c. Ingleichem auch der justifficierten Rebellen, Serini und Franchibani. || Getruckt im Jahr Christi, 1671. *(S. l.)*

4to. 4 lev. Magában foglalja a Bécsben, april 25-én kelt itéletet, egy levelet Bécsből april 27. «Styli novi» helytelen keltezéssel (mert Nádasdynak 30-án történt lefejeztetését említi), egy 28-áról kelt levelet Nádasdynak az osztrák rendek házából történt törléséről, és még egy levelet, mely a kivégzésről szól.

964.

Relatio welcher Gestalt und mit was Solennien der am 30. April zu Wien mit dem Schwerdt hingerichteter Ungarischer Rebell Graff Nadasti Tages vorhero degradiret, und weilen er zugleich Nieder Oesterreicher Landstand gewesen, aus dem Landhaus zu Wien gestossen worden. *(S. l. & a.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A végén: «Valet-Brieff des Graffen Frantz Frangipani, so er den 30. April 1671 an seine Gemahlin geschrieben».

965.

Umbständige vnd warhaffte Relation welcher Gestalten Ihrer Röm. Kayserl. Majest. Leopoldi I. nachfolgende drey Haupt-Rebellen, als Graffen Serini, Franchipani, in der Kayserlichen Newstatt bey Wien,

vnd Graff Nadasti, in der Kayserl. Statt Wien, ihr wolverdiente Straff vnd Execution auszgestanden. Gott gnad ihr Seelen. Wie auch des Graffen von Tättenbach Revocation. || Nachgetruckt im Jahr 1671. *(S. l.)*

4to. 8 szlan lev. A czímlapon a császári sas. Magában foglalja a 963. sz. nyomtatvány négy darabján kivül még a «Revocation & Abbit des Erasmi von Tättenbach» és «Vmbständlige warhaffte Relation des Serini vnd Franchipani», czímű darabokat; ez utóbbiban a két gróf kivégeztetése nagy részvéttel van elbeszélve.

966.

Bontempi (Gio. Andrea Angelini).

Historia della Ribellione d'Vngheria di Gio. Andrea Angelini Bontempi Perugino || In Dresda M. DC. LXXII. Appresso i Seyfferti.

12mo. 342 lap, 14 szlan levélen az index, a czím keretbe van foglalva. 4 finom metszet Cotthoffertől, fent gróf Zrinyi, Nádasdy, Frangepán és Tattenbach arczképei, lent a kivégzés. A szerző neve tulajdonkép Angelini. A Bontempi testvérekhez, kik perugiai nemesek voltak, ajánlást intéz a szerző, amelyben elmondja, hogy a Bontempi nevet miért vette fel «Cognome» gyanánt. Bontempi III. János György szász választófejedelem karmestere volt. A kis művet többször lenyomatták. L. Hanert-t, II, 261.

967.

Schurzfleisch (Conradus Samuel).

Q. D. B. V. Ungarica publicè explicabunt Conradus Samuel Schurzfleisch, & Andreas Eccard Ungarus. In Auditorio majori, die 26. Octobr. || Wittenbergæ, Typis Matthæi Henckelii, Acad. Typogr. Anno cIↃIↃcLXXII.

4to. 12 szlan lev. Lásd Haner-t, II, 422.

968.

Tafferner (Paulus).

Cæsarea Legatio, quam mandante Augustissimo Rom: Imperatore Leopoldo I. ad Portam Ottomanicam suscepit, perfecitq; ... Dominvs Walterus S. R. I. Comes de Leslie, Dominus Pettovij, & Neostadij ad Metto-

viam: Sac: Cæs: Majestatis a Consiliis intimis, & Aulæ Bellicis, Campi Mareschallus . . . succincta narratione exposita, atque . . . Jacobo S. R. I. Comiti de Leslie . . . Oratoris nepoti dicata a Reverendo Patre Paulo Tafferner, Societatis Jesus itineris comite, & excellentissimi Oratoris Capellano. || Viennæ Avstriæ, Impensis Leonhardi Christophori Lochneri. Anno M. DC. LXXII.

Kis 8vo. A czímképen a követnek képe van álló alakban. (F. v. s. S. C. M. f.). Czímlap és 7 szlan lev. a szerzőnek ajánlása 1668. évből. 182 lap. Rendkivül érdekes irat becses adatokkal Buda állapotáról. Mayer, *Wiens Buchdr. Gesch.* I, 253. l., egy 1668-ki kiadást is emlit.

969.

Auszfürliche vnd warhaffte Beschreibung wie es mit dem Criminal-Process vnd der darauf zu Grätz den 1. December 1671. erfolgten Execution wider Johann Erasam *(sic)* von Tätenpach, eigentlich hergangen. || Gedruckt zu Wienn in Oesterrich, bey Matthæo Cosmerovio . . . Im Jahr, 1672.

fo. 14 szlan lev. A czímlapon három czímerpajzs. A 2a—b levélen a császz. privilegium. Lásd Mayert, *Wiens Buchdr. Gesch.* I, 257. l.

970.

Histoire des Procedures Criminelles & de l'Execution des trois Contes Francois Nadasdi, Pierre de Zrin, & Frans Christoff de Frangespan. Fidellement traduit sur l'exemplaire Alleman, imprimé par ordre & avec Privilege de Sa Majesté Imperiale || à Amsterdam, chez Herman Allard MDCLXXII *(à la Sphère).*

12mo. 166 lap. A 3—6. lapot az Endtereknek és Cosmeroviusnak adott csász. privilegium foglalja el.

971.

Le Mars à la Mode de ce temps. || A Liège, Dans le Royaume de Vulcain 1672.

12mo. 202 lap. A 3. lapon: «Le Mars à la Mode et Mercure Dialogiste. Premier Dialogue, entre Polimede et Filomarc, tous deux Cavaliers, le premier du camp des Turcs et le second de Vinne», *(sic)*. Rendkivül érdekes, tartalomdús kis munka, melynek szerzőjét, sajnos, nem sikerült megtudnom, és a melyet csak Wellernél, *Falsche und fingirte Druckorte* II, 25 (ki egy későbbi kölni kiadást is említ 1700-ból), és Cornides *Bibliotheca Ungarica*-jában találtam megemlítve. — A könyvecske Érsekujvárnak a törökök által történt bevétele után, de Zrinyi Miklós halála előtt iratott, tehát 1663 végén vagy 1664 elején. Az első párbeszéd a Goes császári követ által Kiprili Achmet nagyvezirrel Temesváron megindított tárgyalásoknak előadásával kezdődik. Ezután következik a török hadsereg erejének és összeállításának kimerítő leirása, a nagyvezirről és a legelőkelőbb török hadvezérekről szóló több, részben igen jellemző feljegyzés, és a hadjárat leirása Forgáchnak Párkánynál történt megveretéseig. A második dialogusban a szerző leírja az érsekujvári vár ostromát s bevételét, majd áttér azon kérdésre, vajon a vár tovább fenn lett volna-e tartható, és ez alkalommal Forgách Ádám, Pio, Grana, Puchhaim, Strozzi tábornokok működését veszi birálat alá. Végül említést tesz Nógrád és Nyitra várak elestéről, szól az ország általános állapotáról, a hanyatló ellenállásról a törökökkel szemben, kiemeli «le sot amour qu'ils (les Hongrois) professent au Calvinisme et à d'autres infâmes Sectes»; Vesselényi nádorról meglehetős kedvezőtlenül nyilatkozik. A harmadik «Raisonnement» főleg gróf Zrinyi Miklós dicsőitésének van szentelve, a ki az összes tábornokok közül egyedül győzhette volna le a törököket: «Quel plus brave soldat, quel plus sage capitaine voulait-on que César prit . . . dans une semblable occurence? Un homme qui a vieilli sous le casque . . . appelé même par ses ennemis l'Escanderbeg de notre siècle, qui a si souvent emoussé la corne des Achéloiens qui le confinent qui appelle tous ses soldats (à l'exemple de César) chacun de son propre nom, qui par une tendresse d'inclination est encore l'ancien maître de leurs cœurs, d'un tempérament du reste bien conditionné, dont le corps est grand, nerveux et robuste, d'une complexion chaude, riche et robuste, ayant les cheveux bruns, velu par tout son corps, et d'une santé parfaite . . . il a un front grand et sec, des yeux vifs et qui tendent sur le noir, graves à la vérité et qui marquent la mélancolie . . . C'est un galant homme, affable, généreux, et dont les sentiments sont tous nobles et graves. Un si grand homme, dis-je, adoré par les cœurs et les voix de vos peuples, devait-il rester oisif et sans emploi dans un si grand besoin?» Zrinyi Péterről az olvasható, hogy ő; «un homme martial et vénérien, grand, puissant et brave de cœur et de bras, qui est plus hardi qu'un lion, mais dont l'esprit ouvert n'est pas accompagné d'un solide et présent jugement, qui est trop incon-

sidéré ayant une petite tête tant dans les desastres que dans les affaires de politique» stb. Ezután annak okait tárgyalja a könyv, miért nem ruházta a császár a főparancsnokságot már régebben Zrinyire. Féltek nagyravágyó terveitől Horvátországban; pedig jobb lett volna őt az ország urává tenni, mint mellőzni az egyetlen hadvezért, a ki azt felszabadíthatta volna az ellenségtől. Majd jellemzések következnek Lobkovitz és Sinzendorff, Gonzaga, Auersperg, Porcia, Montecucculiról, magáról a császárról is. Beszél az erdélyi ügyekről, és azon kérdést is fejtegeti, vajon a császár menthető lett volna-e, ha hatalmának erősítése végett Magyarországon a protestansoknak szabad vallásgyakorlatot enged. Ezután ismételten a hadjárat esélyeit tárgyalja, és megbeszéli a a legfontosabb várak fekvését, állapotát és megerősítését. Végül általános politikai kérdéseket fejteget, és szól a többi közt XIV. Lajos viszonyáról a pápai székhez.

* * *

E példány gróf Kálnoky Gusztáv gyüjteményéből való, és a 70-es évek elején Párisban került auctiora. Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy megboldogult jóakarómról és barátomról itt emlékezzem; — nem a diplomata- és államférfiúra gondolok, hanem, mint az egy catalogusban helyén van, az értelmes gyüjtőre és a finom ízlésű bibliophilra. Azon években, melyeket a londoni követségnél töltöttünk, gyakran bejártuk a képtárakat, felkerestük az antiquariusokat, egész raktárakat kutattunk át, és bő alkalmam nyilt, a nagy művészi képzettségü férfiúnak ritka tudását és fejlett ízlését megfigyelni. Gyűjteménye csak pár száz számból állott. Foliansok, nehéz, csúf könyvek nem találtak benne pártfogóra. A franczia klasszikusok eredeti kiadásai, Elzevier-nyomtatványok, a XVIII. század illustrált kiadásai, sok ritka, érdekes és tréfás könyv, melyek német catalogusokban a «Culturgeschichte» kissé nehézkes elnevezése alatt szerepelnek, képezték a gyűjtemény magvát. Emellett valamennyi a legkifogástalanabb állapotban, a kötések gyönyörűek. Mikép is tudott e szép könyvektől megválni . . . ?

972.

The Hungarian Rebellion or an historical Relation of the late wicked practices of the three Counts Nadasdi, Serini, and Frangepani; tending to subvert the Government of his present Imperial Majesty in Hungary, and introduce the Mahometan. With their arraignment, condemnation and manner of being executed for the same. Translated into English by P. A. Gent || London printed for William Gilbert . . . 1672.

12 mo. 1 levélen az imprimatur, czímlap, 4 levélen az előszó, 115 lap.

Cosmerovius német kiadásának fordítása. A fordító az előszóban azt mondja, hogy ezen eseményről a leghihetetlenebb hirek voltak elterjedve: «as, that there men had been torn in pieces with wild Horses and . . . had received very hard measure not being to be charged with any more heinous crime than their being of the Reformed Religion, and the like. All which stories are amply contradicted in this plain Relation . . . which . . . I have spent some hours in putting into English, wishing it may have its true and proper effects on all such turbulent and Rebellious spirits here amongst us, as . . . are alway murmuring and repining at the Government.»

973.

BROWN (Edward).

A brief Account of some Travels in Hungary, Servia, Bulgaria, Macedonia, Thessaly, Austria, Styria, Carinthia, Carniola, and Friuli. As also some Observations on the Gold, Silver, Copper, Quick-Silver Mines, Bath and Mineral Waters in those parts. with the Figures of some Habits and remarkable places. By Edward Brown M. D. of the College of London, Fellow of the R. Society & Physician in Ordinary to His Majesty. || London, printed by T. R. for Benj. Tooke . . . 1673.

4to. Czím, 2 levélen a Dorchester marquishoz intézett ajánlás, 2 lev. az előszó, 144 lap, 2 szlan levélen 9 metszet. W. Sherwin fec. 1—22. lapon: «The General Description of Hungary»; azután: «A Journey from Vienna in Austria to Lariſsa in Theſsalia» Petronell, Pozsony, Győr, Komárom, Tata — a hol az utazót gróf Csáky kormányzó igen barátságosan fogadta — Esztergom, Buda stb. városok leirásával. Útját Eszéken és Belgrádon át szárazföldön folytatta. A 85—115. lapon érdekesen írja le a magyar bányavárosokat, melyeket ő «by special favour of Signor Gianelli (Giovanelli) the Chief-Officer and Count of the Mine-Chamber» járhatott be. Útja Komárom-, Galgócz-, Tapolcsánon át Selmeczre vezette, vissza Bajmócz-, Trencsén- és Nagyszombaton keresztül. Brown finom, jóakaró megfigyelő volt, érdeklődött a régiségek iránt is, és örül, ha egy feliratot közölhet. Munkáját gyakran lefordították, és Magyarországra nézve Townson útleirásáig az volt, a mit az angolok «standard work»-nak neveznek.

974.

Lucius (Johannes).

Joannis Lvcii Inscriptiones Dalmaticæ. Notæ ad Memoriale Pauli de Paulo. Notæ ad Palladium Fuscum. Addenda vel corrigenda in Opere de Regno Dalmatiæ & Croatiæ. Variæ Lectiones Chronici Vngarici manuscripti cum editis. || Venetiis, M. DC. LXXIII. Typis Stephani Curtii.

4to. 91 lap. A czímlapon vignetta. Az Inscriptiones előszavából (3. l.) kitünik, hogy azokat a szerzőnek Dalmatiáról szóló nagy munkájában kellett volna közölni, azonban «ex festinata editione ommissæ fuerunt». A «Gruterianas omnes quæ quocumque ad Dalmatiana pertinent» nem számítva, 200-on felül megy azok száma, melyek itt látnak először napvilágot. A következő három darab pótlékul és helyreigazításul szolgál a már emlitett nagy munkához, különösen Traù történetére vonatkozólag. Végül a 79. laptól végig: «Variæ Lectiones codicis manuscripti Chronicæ Vngaricæ, caracteris antiquis collatæ cum secunda parte eiusdem publicata a Johanne de Thurócz, et impressa Francofurti in folio simul cum aliis Scriptoribus rerum Vngaricarum apud Andream Wechelium, anno Dei 1600.» Mint Lucius a rövid előszóban elmondja, a birtokában levő kéziratot ő a vatikáni könyvtárnak ajándékozta: «tum eius diuturnæ incolumitati, tum conferre volentium commoditati consulere cupiens, in Bibliothecam Vaticanam reponendum curavi insignitum numero 6526.»

975.

Auffrichtig-vertrauliches Gespräch zwischen Treulieb und Freymund von dem Reformations-Werk zu Pressburg in Ungarn || Im Hornung 1673. *(S. l.)*

4to. 24 lap.

976.

Brown (Edouard).

Relation de plusieurs Voyages faits en Hongrie, Servie, Bulgarie, Macédonie, Thessalie, Austriche, Styrie, Carinthie, Carniole & Friuli . . . avec les figures de quelques Habits & des Places les plus considérables. Traduit de l'Anglais du Sieur Edouard Brown Medecin du Collège de Londres . . . || A Paris, chez Gervais Ciouzier . . . M. DC. LXXIV.

4to. Szép czímkép (P. Mignard inv. Cossin fecit), czímlap, 2 levélen a szerzőnek előszava és a privilegium, melyben a fordító nevének csak kezdőbetűi (M. L. V.) fordulnak elő, 208 lap. Nyolcz tiszta kivitelű metszet van a munkához csatolva.

977.

ANGELINI (Gio. Andrea).

Istoria della Ribellione d'Vngheria, di Gio. Andrea Angelini all' Illmo Sigre Don Cesare Pagani . . . || In Dresda, & in Milano, per Federico Agnelli . . . 1675.

12mo. Előczím, czímlap, 3 levélen a kiadónak ajánlása, 3 levélen az előszó, összesen 8 szlan lev., 392 lap. 4 levélen az 1672-ki kiadás metszeteinek rossz lenyomatai. L. 966. sz. a.

978.

LANI (Georg).

Kurtzer und doch warhafftiger Historischer Extract der grausamen und fast unerhörten Papistischen Gefängnusz welche mit denen Ein und Siebenzigen, auff unterschiedlichen Schlössern und Vestungen in unerträglicher Verhafft gehaltenen weltbeschrienen Gefangenen, . . . betroffen. Einen Gott und der reinen Evangelischen Kirchen treu-gewesten Schul-Rectoren in der vornehmen Berg- und Gräntz-Stadt Carpona . . . Namens Georg Lani, &c . . . Von ihme selbst zu einem Vortrab beschrieben . . . || Gedruckt im Jahr 1675.

4to. 6 szlan lev. Az 1b levélen egy «Hertzfreundliche Vorerinnerung», melyet a szerző az «Evangelischen der unveränderten Augsburgischen Confeſsion eyffrig zugethanenen Leser»-hez intéz.

979.

Hungarische Prädicanten-Unschuld, wider die dreiszigfach-unwahre Beschuldigung, damit, allem Ansehen nach, ein Jesuiter, unter dem Namen Johann Labsanski, des Delegirten Königlichen Gerichts in Hungarn Secretarii, in einem Bericht's-Auszzug, gantz ungegründet, falsch- und verleumdrisch fürgiebt, dasz die

im Königreich Hungarn Un- (Römisch-) katholische Prädicanten nicht in Ansehung der Religion, sondern der Rebellion und Auffruhr wegen abgesetzt, und des Königreichs verwiesen; . . . sondern ein jeder insonderheit, derselben gerichtlich überwiesen, geurtheilet und rechtmäszig verurtheilet worden seien . . . || Gedruckt im Jahr Christ. 1675.

4to. Czímlap, 125 lap.

980.

Literæ lamentatoriæ simul et supplicatoriæ Ministrorum olim in Hungaria Captivorum, jam ad tristes, proh dolor! Hispaniæ triremes condemnatorum, Neapoli ad Sacri Romani Imperii Reges . . . Electores . . . Principes et Duces . . . Ecclesiæ Christi propugnatores .... perscriptæ Anno Salutis Reparatae 1675 Die 9. Calend. Sept. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A levél «Ex Galeris ad Neapolim relictis S. Josephi et S. Januari Anno 1675. die 24 Augusti» van keltezve.

981.

Propositie van den Extraordinari Ambassadeur den Grave van Oxenstern, gedaen tot Weenen behelsende de bedruckte Euangelische toestant in Hongaryen, Bohemen en andere plaetzen || *(Végén:)* t' Utrecht, by Broer Appelaer, Anno 1675.

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik. A 2b levelet a 71 fogoly lelkész supplicatioja foglalja el. A 3b levélen a császárnak gróf Oxenstern 1675. január 15-én kelt harmadik «Replick»-jára adott válasza van.

982.

Sacræ Cæsareæ nec non Hungariæ et Bohemiæ Regiæ Majestatis . . . . . nomine Serenissimi atque Potentissimi Regis Seciæ Legato extra-ordinario Do-

mino Benedicto Oxenstiern, Comiti in Korsholm et Wasa . . . ejusdem Serenissimi Regis & Regni Sueciæ Senatori, ac Præsidi in Summo Appellationum Tribunali Wismariensi, Hisce benigne intimandum. *(S. l.)*

4to. 22 lap. A végén: Bécs, 1675. február 4. Christoforus de Abele. — Felelet Oxenstiern-nek a császárhoz intézett iratára, mely külön czímlap nélkül, ugyanazon alakban és betűkkel jelent meg, mint a válasz. Kelte nincs és az 1. lapon (A iv) a megszólítással «Sacra Cæsarea Regiaque Majestas» kezdődik. 19 lap.

A svéd király közbenjár a magyarországi és sziléziai protestánsok érdekében és az osnabrücki békére hivatkozik. A válaszban arra történik utalás, hogy a nevezett békekötés Magyarországra semmi tekintetben sem vonatkozik, hogy a protestansokat nem vallásuk miatt, hanem mint lázadókat büntették — «reos injuste querulantes non ex odio Religionis, sed crimine Rebellionis ne quidem condigne, pati», és hogy azoknak bajai és szenvedései a követ levelében nagyobbaknak vannak feltüntetve, mint a minők.

983.

Behamb (Jo. Ferdinandus).

Jo. Ferdinandi Behamb . . . . . Notitia Hungariæ antiquo-modernæ Berneggeriana perpetuis observationibus condecorata nec non Indice tum marginali tum reali illustrata, emendata. || Argentorati sumptibus Georgii Andreæ Dolhopffii M. DC. LXXVI.

8vo. Czímlap, Lipót császárhoz intézett ajánlás, előszó, 8 szlan lev., 252 lap, 13 szlan levélen az index, azután ugyane szerzőnek «Observationes Hungaricarum Rerum» czímű munkája 1—232-ig terjedő külön lapszámozással.

984.

Mazarius (Christophorus).

Jasones Pannones . . . . . sive Soterion, Deo, Innocentiæ Vindici Maximo, cæterisque post Deum assertoribus summis, qvi Religionis zelo divinitus excitati, novissimos eosq; constantissimos Jesu Christi Confessores ex triremibus Neapolitanis, carceribus Bocarinis Religioni ejusque sociis restituerunt . . . . . sacrum; quod pio affectu, Musa tenui pangere voluit

Salutator Christoph Mazarius, Hung. fata acerba Parentis, in iisdem triremibus Martyrii Coronam oppetentis deplorans: anno Io reMIges DeI eX VInCLIs oVatIs (1676). || Witteberge, Excudebat Christianus Schrödterus.

4to. 4 szlan lev. A szöveg 1b levélen kezdődik. A végén költemény, melynek szerzője M. Georgius Gassitzius, Hung. Seren. Elect. Alumn.

985.

PRIORATO (G. Gualdo).

Continuatione dell' Historia di Leopoldo Cesare, nella quale si descrive la Ribellione d'Ungheria e quanto è successo dal principio della Congiura sino all' Anno 1676. || In Vienna, 1676. Appresso Helena Thurnmeyerin Vedova.

4to. Czímlap, 1 levélen a császárhoz intézett ajánlás, a szerző Galeazzo Gualdo Priorato aláirásával, 2 levélen az előszó, 176 lap, 3 szlan levélen az index és errata. 22 metszet magyarországi városok és várak érdekes és jó kivitelű látképei. Lásd Haner-t, II, 267.

986.

[CHASSEPOL.]

The History of the Grand Visiers Mahomet, and Achmet Caprogli, of the three last Grand Signiors, their Sultana's and Chief favourites with the most secret intrigues of the Seraglio. Besides several other particulars of the Wars of Dalmatia, Transylvania, Hungary . . . Englished by John Evelyn, junior. || London printed for H. Brome . . . 1677.

8vo. Czímkép, czímlap, 2 levélen az ajánlás, 277 lap. Az 1676-ki franczia kiadásnak fordítása.

987.

A brief Narrative of the State of the Protestants in Hungary; and the Sufferings and Persecutions of the Ministers of Christ for Religion in that Kingdom

. . . || London, printed for T. Parkhurst . . . and N. Simmons . . . . 1677.

4to. 8 lap. A végén J. H. aláírás olvasható.

988.

Kort en waaragtig verhaal van de laetste Vervolginge der Euangelische Leeraaren in Hungarien . . . . In nette Kopere Platen afgebeeld. || t'Amsterdam. By Johannes van Someren, Boekverkooper in de Kalverstraet . . . . 1677.

8vo. Czímlap (vignettával), 8 szlan levélen az előszó, 64 lap. A lapszámozás a 10a levélen 3-mal kezdődik. A mű végén az elitélt predikátorok nevei vannak felsorolva, majd a «Confessio neo-catholica» és egy elegia következnek. A művet 8, a predikátorok szenvedéseit feltüntető szép kivitelű metszet diszíti.

989.

No 108. Relation de la Victoire remportée sur les Troupes Impériales, à Nialap en Hongrie le 10 octobre 1677. || *(Végén:)* A Paris, du Bureau d'Adresse, aux Galleries du Louvre, devant la rüe Saint-Thomas, le 1 Décember 1677. Avec Privilège.

4to. 12 lap (909—920) számozással) külön czímlap nélkül. Jelentés a Szatmár megyében levő Nyaláb melletti csatáról, melyben a lengyel csapatokkal megerősített kurucz had Boham marquis, Forval és Wesselényi Pál parancsnoksága alatt Schmidt császári tábornok csapatait megverte. A csata leirását megtaláljuk a *Mémoires de M. de *** pour servir à l'histoire du XVIIe siècle* czímű munkában is, és pedig e relatioval majdnem szóról szóra megegyező szövegezésben. E «Mémoires» a Petitot és Monmerqué-féle gyűjteményben jelentek meg. A tudós kiadók kétségbe vonják kiadványuk hitelességét s azt inkább egy ügyes compilator munkája gyanánt hajlandók elfogadni. A nyalábi csata leirásának ugyanezen évben megjelent, fenti relatioból történt átvétele e gyanút még valószinűbbé teszi. Nyilvánvaló, hogy a csatát szemtanú írhatta le.

990.

ANGELLINI (Gio. Andrea).

Historia della Ribellione d' Vngheria di Gio: Andrea

Angellini al molt' Illustre Sig. mio Patron Marco Enzel . . . . || In Bologna per Gio: Recaldini. 1678.

12mo. 5 szlan levélen az előczím, czímlap és ajánlás, aláírva «Francesco Benfenati» által, Bolognában 1673 évben; azután 1 üres levél és 418 lap következnek. Elől az 1672-ki kiadás előszava. Dísztelen és nem pontos utánnyomat metszetek nélkül.

991.

Nothwendige Gedanken der Evangelischen Prediger in Teutschland, über denen Exulanten ausz Ungarn, kürtzlich entworffen und ausz dem Ungarischen ins Teutsche übersetzet von einem der nicht weit davon gewest. || Gedruckt im Jahr 1678. *(S. l.)*

12mo. 72 lap.

992.

[Nitri (Mauritio).]

Mémoires de la Guerre de Transilvanie et de Hongrie, entre l'Empereur Leopold I. & le Grand Seigneur Mehemet IV. Georges Ragotski et les autres successeurs Princes de Transilvanie. || A Amsterdam chez Daniel Elsevier M. DC. LXXX. *(à la Minerve).*

12mo. 2 kötet. I. köt. czímlap, 1 szlan levélen az I. könyv tartalomjegyzéke van, 130 lap. II. köt. 150 lap. Nitri hasonló czímű munkájának (l. 947. sz.) fordítása. Barbier (III, 199.) szerzőként «Ascagne Centorio degli Hortensii de Milan, historien très-estimable selon de Thou»-t nevezi meg, és nagyon fenakad Marchand P. sokkal inkább megbocsátható tévedésén, a ki e kis munkát Louis Du May-nak tulajdonítja. Lásd Willems-t 405. l.

993.

Apafi (Michael).

Declaratio Belli Hungarici nuper edita a Serenissimo Michaele Apafio, Principe Transylvaniæ contra Cæsaream Majestatem. Ad Exemplum Transylvaniense, Anno 1682 . . . || Londini, Impensis Francisci Smith Sen. . . . 1682.

fo. 2 levélen a latin és angol czím: «The Declaration of the Hungarian War, lately set out by the most Illustrious Michael Apafy» stb., 15 lap. A latin és angol szöveg két hasábosan van nyomtatva.

994.

APAFI (Michael).

Verklaring van den Hungerschen Oorlog, onlanx uytgegeven door Michael Apafi, Prins van Sevenbergen, &c. Tegens Sÿn Heilige Keyserlike en Koninklyke Majesteyt. Uit 't Latijn vertaald. || Na de copie gedruckt in Sevenbergen, Anno 1682.

4to. 12 lap. Gót betűk.

995.

[Más kiadás.]

4to. Czímlap, 8 lap, 1 levél üres. A czímlapon nyomdászjelvény látható, a végén: «Na de Copie van Sevenbergen 1682.» Igen apró nyomtatás.

996.

[MINUCCI (Minuccio).]

Histoire des Uscoques. De la Traduction du Sieur Amelot de la Houssaie. || à Paris, chez la Veuve Louis Billaine . . . M. DC. LXXXII.

12mo. 1 lev. üres. Czímlap, 6 szlan levélen az előszó, 385 lap. 9 szlan levélen az index és privilegium. Minucci Minuccio, zárai érsek munkájának fordítása.

997.

APAFI (Michael).

Næuwkeurig Verhæl van den Oorspronk des Hungerschen Oorlog, onlangs uytgegeven door Michael Apafi Prins van Sevenbergen, &c. Tegens Sijn Heylige. Keyserlyke en Koninklyke Majesteyt. Uit 't Latijn vertaald. || Na de copie, gedruckt in Sevenbergen, Anno 1683.

4to. 12 lap. A Prohemium «Ik Michael Apafi . . . aan alle Koningen, Princen van de Christen Werelt» (stb.) a czímlevél hátlapján kezdődik. Gót betűk.

998.

Arisi (Francesco).

Per Vienna Liberata dall' Afsedio de Tvrchi. Oda epiniciaca, e parenetica a Prencipi Christiani di Francesco Arisi Cremonese. || *(Végén:)* In Milano, nella Regia Ducal Corte, per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta *(S. a.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. 15 kilencz soros versszak.

999.

Bonfigli (Francesco Maria).

Vienna afsediata dal Tvrco all' Illustrifsimo Signore D. Ercole Manfredini . . . Oda di Don Francesco Maria Bonfigli || In Rouigo, appresso Giacinto Bissuccio . . . 1683.

4to. czímlap, 1 levélen az ajánlás, 7 lap. 14 hétsoros versszak.

1000.

Denhoff (Gio. Casimiro).

Oratione detta alla Santita di N. S. Papa Innocentio XI. dall' Illmo, e Revmo Sigre D. Gio. Casimiro Denhoff . . . . . Inuiato Straordinario del Serenifsimo, e Potentifsimo Giovanni III. Re di Polonia, nel presentare à nome del Ré la principale Insegna dell' Essercito Ottomano adi 29 Settembre 1683 . . . || In Roma, & in Milano . . . per Marco Antonio Pandolfo Malatesta.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A beszéd előbb olasz, azután latin nyelven van közölve.

1001.

Figari (Pompeo).

L'Ironia de' Malevoli rivolta in Profezia nella sconfitta dell' Armi Ottomane sotto Vienna. Oda consacrata al . . . . . Sig. D. Gianandrea Doria Principe di

Melfi da Pompeo Figari || In Lvcca. Appreſso Jacinto Paci. M. DC. LXXXIII.

4to. 8 lap. Az ajánlás a 2. lapot foglalja el. 23 kilenczsoros versszak:

Questa e pur vera. Ah viva il Dio, che sempre
Hà da regnar in sua potenza eterno
A confusion d'Inferno
Speſso i ferri de' rei guaste han le tempre stb.

1002.

[Freymund (Christian).]

Entdecktes Wienerisches Cabinet, darinnen die jetzige hochdringende Gefahr des kayserlichen Hofes, benebenst denen Mitteln, wie solcher zu begegnen, und dem Kayser so wohl als dem gantzen Reiche, die gewünschte Wohlfahrt wieder herzubringen sey, vorgestellet wird. Durch Christian Freymundum. || Gedruckt im Jahr 1683. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. Álnév. Lásd Kapdebó-t, 45. sz. a.

1003.

Lani (Georg).

Im Namen des gecreutzigten Jesu . . . Kurtze und wahrhaffte Historische Erzehlung, von der grausamen und fast unerhörten Papistischen Gefängnus, wie auch von der wunderbaren Erlösung aus derselben, eines Gott und der Evangelischen Kirchen treugewesenen Schul-Rectoris, in der vornehmen Ungrischen Gräntz-Stadt Carpona, Namens M. Georgii Lani S. S. Theol. Baccalaurei . . . Zum drittenmal in öffentlichen Druck herausgegeben . . . || Leipzig, Gedruckt . . . bey Johann Kölern, 1683.

4to. 6 szlan lev., 140 lap. A czímkép a fogságba hurczolt német és magyar prédikátorokat ábrázolja. A czímlevél hátlapját a III. János György szász herczeghez intézett ajánlás foglalja el. 4 levélen az előszó. A 101. laptól végig egy «Supplicationen oder Bittschreiben an die Kays. Majestät von wegen der Bedrängten

in Ungarn» magában foglaló «Anhang» van, és az utolsó 5 lapon egy «Ausführliche Relation» Bécs város ostromáról és felmentéséről.

1004.

[LILIDOR.]

Die bekriegte, und triumphirende Donau in Londen eingeführt und vorgestellt als des kayserlichen Herrn Abgesandtens in Engelland etc. Hrn Grafen von Thun Excellentz alldorten die Nachricht erhalten Vber Den Entsatz Der Von TVrCken, VIel geängstIgten StaDt VVien. (1683) || In Nürnberg, Druckts Joh. Michael Spörlin.

Kis 8vo. 4 szlan lev. A czímlapon egy monogramm. Az 1b levelet egy költői előszó-féle irat foglalja el «Lilidor» aláírásával, melyből megtudjuk, hogy a szerző Frankóniából származik és előbb Francziaországban, később Angolországban tartózkodott, a hol e költeményt írta. Lásd Kapdebò-t 260. sz. a.

1005.

LUCINFINI.

Per l'Afsedio di Vienna Canzone del Signor Dazio Aiace Lvcinfini al . . . Signore Francesco San-Sebastiani. || In Pisa, M. DC. LXXXIII. Per Gio: Fernetti, e Tomm. del Pace.

4to. 4 szlan lev. 10 tizennégysoros versszak:
Fin a quando inulti
Fian Signore i tuoi servi? fin a quanto
De barbarici insulti
Impunita n'andra l'empia baldanza? stb.

1006.

MANFROTTI (Valeriano).

L'Avstria spopolata, per la Guerra del Turco, respira per le correnti Vittorie. Oda all Illustrifsmo et Reuerendifsmo Mons. Carlo Arcivescovo Labia Vescovo d'Adria. || In Rouigo, apprefso Giacinto Bissuccio . . . . . 1683.

4to. Czímlap, 7 lap, 1—2 lapot a szerzőnek, D. Valeriano Manfrottinak ajánlása foglalja el. 28 négysoros versszak.

1007.

Maracci (Lodovico).

Disegno dello Stendardo del Primo Visire leuato sotto Vienna dal Serenifsimo, & Inuittifsimo Giovanni Terzo Ré di Polonia, e da Sva Maestá mandato alla Santità di Nostro Signore Papa Innocenzo Vndecimo. Aggiuntavi la vera interpretatione delle parole Arabiche, che in detto Stendardo sono artificiosamente intefsate. Dal Reuerendifs. Padre Lodouico Maracci . . . All' . . . Sig. Cardinale Girolamo Boncompagno Arciuescouo di Bologna . . . || In Roma, & in Bologna, Per Giacomo Monti MDCLXXXIII.

fo. 12 lap. A czímlapon a zászló rajza látható arab felirattal. A 3—6 lapon levő ajánló levél alatt bizonyos Giov. Carlo Mattesilani neve olvasható, a ki a lengyel király residensének vallja magát «che hò l' honore del Titolo di Residente della Real Corona di Polonia». Érdekes mindazon ajtatosságok és egyházi ünnepélyek felsorolása, melyeket az érsek az ostrom tartama alatt székhelyén elrendelt.

1008.

Poggio (Michele).

Raggvaglio delle Allegrezze fatte in Lvcca per la Liberazione di Vienna descritte in una Lettera all' Eminentifsimo e Reverendifs. Sig. Cardinale Spinola Vescovo della Città di Lvcca. || In Lvcca, apprefso Jacinto Paci M. DC. LXXXIII.

4to. 12 lap. A czímlapon vignetta. A levél alján Michele di Poggio neve olvasható.

1009.

Prati (Giovanni).

Il Trionfo di Cesare per la memorabil Vittoria riportata sopra l'Armi Ottomane, ch'afsediauano la Imperial Vienna . . . Epinicio consegrato all' Illustrifsimi & Eccellentifsimi Signori Don Paolo, e Don Scipione Fratelli Borghesi, giouani nella loro adolescenza d'alte speranze. Da Gio. Prati Accademico

Infecondo . . . || In Roma, Per Francesco Tizzoni, 1683 . . .

4to. 16 lap. A 3. lapot a szerző ajánlása foglalja el, melyben megemlékezik arról, hogy az idősebb fivérhez Marc-Antoniohoz, már az ostrom alatt intézett egy költői művet. (Lásd a következő számot). 58 kilencz soros versszak.

1010.

[Prati (Giovanni).]

Vienna afsediata dall' Armi Ottomanne, hora gloriosamente liberata. All' Eccelentifsimo Signore il Signore D. Marc' Antonio Borghese. || In Roma, Per Michel' Ercole 1683 . . . . . Si vendano in Piazza Madama da Francesco Leone.

4to. 8 lap. A szerzőnek, Velenczében szept. 19-én kelt rövid ajánlólevele a czímlapon foglal helyet. A költemény 35 kilencz-soros versszakból áll:

Principi provocati
Voi d' Ausonia tremante alti sostegni etc.

Az ifjú Don Marc-Antonio, János herczeg legidősebb fia, utazásai közben Bécset is érintette, ahol őt Lipót császár kegyesen fogadta. Költőnk benne már a «Generale di Santa Chiesa»-t látja:

. . . di Lazie falangi ardito Duce
Apparirai a le Treicie tende.
Tu di Laurento al Regno
Novo Mario sarai. L'Austriaco Impero
Parmi par la tua man già liberato stb.

Lásd Kapdebò-t 286. sz. a.

1011.

Ruesz (Johann Georg Wilhelm).

Warhaffte vnd gründliche Relation uber die den 14 Julii Anno 1683. angefangene, den 12 Septembris aber glücklich auffgehebte Belägerung der kays. Haupt- vnd Residentz- Statt Wienn. Beschrieben durch damahlen beywohnenden vnd gegenwärtigen Johann Georg Wilhelmb Ruesz. || Getruckt zu obbesagten Wienn, bey Johann Van Ghelen . . . 1683.

8vo. 112 lap. A czímlapon a császári sas. A 3—4. lapon az előszó. Lásd Kapdebò-t, 12. sz. a.

1012.

[SANCHEZ DE VILLA MAYOR (Andreas).]

Breve Pean, o militare Panegyrico de las Glorias del Señor Emperador, en la memorable Vitoria, y Sitio de Viena deste Año de 1683. qve consagra a la Avgustissima Reyna Madre nuestra Señora, y su Hermana, vno de svs Capellanes. || *(Végén):* En Madrid Por Lucas Antonio de Bedmar . . . . . *(S. a.)*

4to. 16 lap. A szöveg mindjárt az első lapon kezdődik. 47 nyolczsoros versszak:

Estas, Señora, Lineas desiguales
Al immenso Blason de vuestro Hermano;
Mias, a Vuestros pies llegan Reales;
Suyas, merecen vestra Heroyca Mano stb.

Le van nyomtatva a *Triunfos christianos* czímű munkában is, a melyből megtudjuk a szerző, D. Andreas Sanchez de Villa-Mayor nevét. Lásd Kabdebò-t, 292. sz. a.

1013.

SANTINELLI (Marchese).

Il Pegaso per le memorabili Vittorie riportate contro il Primo Visire dall' Efsercito Imperiale, e dall' Armi confederate con Cesare . . . . . Oda del Marchese Santinelli Cameriere della Chiave d'oro, e Consigliere aulico . . . || In Roma, nella Stamp. della Reu. Cam. Apost. 1683.

4to. 12 lap. 20 tizenegysoros versszak.

1014.

TARNOCZI (Stephanus).

Rex Admirabilis sive Vita S. Ladislai Regis Hungariæ historico-politica . . . Authore R. P. Stephano Tarnoczi e Societate Jesu. || Viennæ Austriæ Typis Joannis Christophori Cosmerovii . . . M. DC. LXXXIII.

Kis 8vo. Czímkép, 4 szlan lev., 495 lap. Az 1b—3b levélen az ajánlás: «Baroni Sylvestro Joanelli, in arce Dunavecz, et in comi-

tatibus Saarosiensi et Scepusiensi Domino possessionato» kelte: Lőcse, 1681. A 4a levélen Vid László provincialis privilegiuma. A műben 50 jó rézmetszet van Lerch, Frank és Rossettitől.

1015.

TINELLI (Francesco).

Nella solenne Memoria de cristiani gverrieri morti nella difesa di Vienna contro il Tvrco l'anno MDCLXXXIII. E celebrata in Firenze li 13 ottobre del medesimo anno nella Chiesa della santissima Annunziata. Orazione del P. Francesco Tinelli della Compagnia di Gesù. Dedicata al .... Principe Francesco Maria di Toscana .... || In Firenze, per Andrea Orlandini.

4to. 14 lap. 2 levél üres. Az ajánlás (1 lev.) végén Pier Francesco Frassineti neve olvasható.

1016.

VÆLCKEREN (Johannes Petrus).

Vienna a Turcis obsessa a Christianis eliberata, sive Diarium obsidionis Viennensis, inde a sexta Maij ad decimam quintam usque Septembris deductum, Authore Joanne Petro a Vælckeren. Sacri Romani Imperii Equite, Sac: Cæs: Maj: Consiliario Aulico Bellico, Generali Auditore & Historiographo: unà cum typis æneis ..... || Viennæ Austriæ Typis Leopoldi Voigt ... 1683.

4to. czímlap. 1 szlan levélen a gróf Stahrenberg Rüdigerhez intézett ajánlás van, 92 lap, 1 levélen az Errata. 1 lapon a császz. privilegium, a 3. lapon a rövid előszó. Két metszet «Vienna Turcis obsessa», melyeket Bartholomæo Camuccio és Leandro Anguissola rajzoltak és Rossetti metszett, magyarázó szöveggel (Typis Leopoldi Voigt) és egy török Castrametatio Anguissolától, melyet szintén Rossetti metszett.

Karajan példánya következő jegyzetével: «Vom Jahre 1683 existiert eine vermehrte Ausgabe, mit einer anderen Castrametatio, ganz anderen Druckfehlern und mit deutschen Zusätzen am Ende.» Lásd a következő számot.

1017.

VÆLCKEREN.

[Más kiadás, teljesen hasonló czímmel.]

4to. czímlap, 1 levélen az ajánlás, 92 lap. A 92-ik (szlan) lapon az Errata. 4 szlan levélen «Specification, was über den so eylends flüchtigen Auffbruch der Türckischen Armee von der Statt Wienn, aufs dem Läger in die allhiesige Zeughäuser überbracht worden und noch zu überbringen verbleibt». A szöveg az előbbi kiadással a 87. lapig teljesen egyezik. Innentől kezdve több eltérés van, nevezetesen a császár és a lengyel király találkozásának elbeszélésében, mely itt körülményesebb. Ellenben egy érdekes részlet, mely a szász választó fejedelem távozásával kapcsolatban keletkezett hírekről szól, e kiadásból ki van hagyva. Lásd Kabdebò-t 43. lap, 1. sz. a., a ki az ostrommüveletek tervrajzát említi, a mely könyvemben nincs meg, ellenben a példányomhoz csatolt és minden esetre idetartozó castrametatióról (ugyanolyan, mint a német fordítás linczi kiadásában) nem tesz említést.

1018.

VÆLCKEREN (Gio. Pietro).

Vienna afsediata da Tvrchi e liberata da Cristiani ouuero Diario dell' Afsedio di Vienna dal di sei di Maggio infino al quindici di Settembre. Del Sig. Giovanpiero Vælckeren . . . Storiografo dell' Imperatore volgarizzato. . . . || In Vienna, e in Firenze per Antonio Nauesi . . . 1683.

4to. 4 szlan lev., 124 lap. A végén egy haránt folio levél van Camuccio és Anguissola castrametatiójával, melyet Francesco Nacci metszett. A fordító neve «Francesco Memmi» a Marchese Pierfranco Vitellihez intézett ajánlás végén olvasható, mely tévesen 1683 márczius 16-ról van keltezve. A török táborból szerzett tárgyaknak részletezése, valamint a tervek magyarázata, stb. a 115—124. lapokon található.

1019.

VEGA (Joseph de la).

Los Tryumphos del Agvyla y Eclypses de la Lvna que en reverente Panegirico Consagra al invicto Rey de Polonia Don Josseph de la Vega por la memorable Victoria que alcançó contra la Potencia Otto-

l'afsedio de' Turchi sotto li 12. Luglio, e soccorso dato dall' armi Cesaree, e Polacche li 12. Settembre 1683. || In Bologna, per Giacomo Monti.

4to. 4 szlan lev. A czímlapon a császári sas. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudosítás szept. 15-én kelt.

1026.

Copia di Lettera scritta dalla Mæstà del Rè di Polonia al Padre Marco d'Auiano, Capuccino. Tradotta fedelmente della Lingua Latina nell nostro Idioma. || In Venetia, et in Milano, nella R. D. C. per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta.

4to 2 lev. A czímlapon egy korona. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A levél a Párkány melletti táborban, okt. 31-én kelt.

1027.

Curieuses und recht Merckwürdiges Schreiben, welches Ihro Königliche Majestät in Polen an Dero Königliche Gemahlin, bey jüngster höchstglücklichen Entsetzung der Kayserlichen Residenz Stadt Wienn . . . abgehen lafsen. Wegen vieler rarer Umstände nunmehr zum Druck befördert. || Im Jahr Christi 1683. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A levél «aus dem eroberten Türckischen Lager bey Wienn den 13 Sept. 1683 abgelafsen».

1028.

Cvriosa Relatione del viaggio fatto da Giorgio Francesco Koltschitzÿ Interprete della Compagnia Orientale. || In Vienna, & in Venetia, per il Bosio, 1683.

4to. 4 szlan lev. A czímlapon egy majdnem lapnagyságú fametszet mely Koltschitzky-t egész alakban ábrázolja és a német kiadás (lásd a következő számot) rézmetszetének ismétlése. Az 1b levélen kimerítőbb czím, jobban mondva, a füzetben foglalt egyéb közlemények jegyzéke, tudniillik a Lotharingiai herczeg Esztergom bevételéről szóló levelének kivonata, a meghódolás

pontjai a vár feladása után, és egy «pienissima Relatione», vagyis néhány sovány tudósítás a harcztérről. A végén, a szöveggel egy sorban «Todi per il Galassi . . . 1683.»

1029.

Das Heldenmüthige wiewol gefährliche Unterfangen Herrn Georg Frantzen Koltschitzky, welcher Gestalt derselbe, in ängstlicher Türckischer Belagerung der Kayserlichen Haupt- und Residentz-Stadt Wienn in Oesterreich durch das feindliche Lager gedrungen . . . . . mit beygefügter Kupffer - Abbildung. Nebst einem Abdruck einer neuen Gedächtniss-Müntze . . Erstmaln gedruckt zu Wienn, anjetzo in Nürnberg, bey Balthasar Joachim Endter. Im Jahr Christi M. DC. LXXXIII.

4to. Az 1a levélen a czímben is megemlített emlékpénz rajza, azután Koltschitzky képe egész alakban J. A. Baener fec., és 6 szlan lev. Lásd Kapdebò-t, 64. sz. a.

1030.

Das vormals so mächtige und edle und gleichsam unüberwindliche anjetzo aber beydes durch äuſserliche Macht . . . . entkräfftete, als durch innerliche Unruhe verwirrte Königreich Ungarn. Von deſsem ersten Ursprung an sampt allem was sich bis jetzo darinnen merckwürdigst begeben . . . . . || Gedruckt im Jahr MDCLXXXIII. *(S. l.)*

Kis 8vo. 461 lap.

1031.

Diario del segvito di giorno in giorno dvrante l'Aſsedio della Città di Vienna tra gli aſsediati, et il nemico, descritta con singolar diligenza e fatta stampare in questa Città da un della Cancellaria della Corte, che si trouò in eſsa presente. || In Vienna *(S. a.)*.

4to. szlan lev. A czímlapon a császári sas. A szöveg a czímlevél hátlapján kezdődik. Olasz nyomda terméke.

1032.

Diario dell' Afsedio, della difesa e del soccorso di Vienna con le Vittorie ottenute nell' Vngaria dall' Esercito Cristiano . . . . . Dedicato all' Illustrifsimo Signor D. Adriano Carafa. || In Napoli, prefso Michel Monaco 1683. a spese di Antonio Bulifon.

12mo. 12 szlan levélen a kiadó ajánlása, előszó, a török és keresztény had leírása stb., 78 lap. A végén Vincenzo Filicaia 10 sonnettje.

1033.

Diario di qvanto di giorno in giorno e segvito nel' tempo che l'importantifsima Città di Vienna e' stata afsediata e battvta dalle poderosme Armi Ottomanne. Et sotto il Comando del Generale Conte di Staremberg valorosifsimamente difesa. || Insprvgg, et in Parma. Per Giuseppe dall' Oglio, & Ippolito Rosati.

4to. 4 szlan lev. A Diario után a 3b levélen a felmentésről szóló «Relazione piu succinta» és egy Innsbruckban szept. 25-én kelt levél következnek.

1034.

Dialogo en el Reyno de las Tinieblas, entre el Profeta Mahoma, y Monsivr Colvert primer Ministro qve fve de Francia. Sobre las operaciones de Evropa. Tradvcido de frances en Castellanó, por vn aficionado a la Naciun francesa. *(S. l. & a.)*

4to. 12 szzott lev. A 2a—3a levélen a Prologo. Az 1036. számú műnek fordítása.

1035.

Distinta Relatione della rafsegna dell' Efsercito del Gran Tvrco quando sorti in campagna, con la descrittione del treno & vittovaglie . . . . . || In Mantova, & in Lucca, per li Marescandoli.

4to. 2 lev.

1036.

Entretien dans le' Royaume des Tenebres, sur les affaires du temps entre Mahomet et Mr. Colbert, cy-devant Ministre de France || à Cologne, chez Daniel Hartmann. 1683. *(à la Sphère).*

12mo. 5 szlan lev., 34 lap, 2a—5b levélen az olvasókhoz intézett előszó. Francziaország törökbarát politikájának csipős satirája. Colbert, (ki nehány nappal előbb halt meg), értesül Bécs ostromának eredménytelenségéről, és azt mondja, hogy ép úgy fájlalja a balsikert mintha az Francziaországot érte volna; bizonyára így gondolkoznak a többi franczia miniszterek is, «car on peut dire à leur louange qu'ils sont aussi bons Mahométans que moi... Que n'auraient-ils pas donné pour que les Allemands et les Polonais fussent battus, Vienne forcée et cet opiniâtre de Staremberg châtié! Peste que cela leur a fait manquer un beau coup» stb.

1037.

Estratto di Lettera del Sig. Duca di Lorena delli 28. Ottobre 1683. || *(Végén:)* In Bologna, per l'Erede del Benacci . . . .

4to. 2 lev. A szöveg az első lapon kezdődik. 2a lev.: «Punti delle Capitulationi fatte con la Fortezza di Gran, che doppo trè giorni di afsedio, si rese alli 27. ottobre 1683».

1038.

Glaubwürdiges Diarium und Beschreibung defsen, was Zeit währender Türckischen Belagerung der Kays. Haupt- und Residenz-Stadt Wienn, vorgangen. Von einem Kayserl. Offficier, so sich, vom Anfang bisz zu End, darinnen befunden, warhafftig verzeichnet und zusammen getragen. || Nürnberg, gedruckt bey Balthasar Joachim Endter. 1683.

4to. 12 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Kapdebò 49. lapon még négy más kiadást említ ugyanilyen czímmel.

1039.

Istoria dove si contiene la Liberazione di Vienna e Presa della Città di Strigonia con la morte, che ha

fatto il Gran Visir. || In Bologna, per Ferdinando Pisarri. *(S. a.)*

4[to.] 6 szlan lev. A czímlapon vignetta. Versekben. 43 nyolczszoros versszak. Kezdete:

Io canto del gran Turco l'ire accese
Dell' aspra Guerra tanto insanguinata,
E se a Dio piace lo vò far palese
Se però grat' udienza mi sara data.
Il Turco si parti del suo paese
E in verso Vienna condufse l' armata,
Ma Leopoldo col Re di Polonia
Liberò Vienna, e li prese Strigonia.

1040.

Kurtze Lebens-Beschreibung des Ungarischen Herrn Graff Tökeli. || Gedruckt im Jahr 1683. *(S. l.)*

4[to.] 4 szlan lev. «Aus einem, unter den Nahmen derer aus Ungarn unschuldig Vertriebenen und Elend-Klagenden, herausgegangenen Tractätlein, welches nicht jedermänniglich zu Gesicht kommen möchte, in Eyl zusammen geschrieben, und denen begierigen Zeitungs-Lesern communicirt.»

1041.

Kurtzer Bericht die Belägerung der Stadt Wien von Anno 1529 betreffend, wie dieselbe mit dieser letzten Türckischen Belagerung zu vergleichen sei. *(S. l. & a.)*

4[to.] 2 lev. Az 1529-ki év legnevezetesebb eseményeinek tömör áttekintését foglalja magában, a második ostromról azonban egy szó sincs. Lásd Kapdebò-t, 86. sz. a.

1042.

Kurtzer Bericht von der eroberten Stadt und Vestung Graan, sambt denen Accords-Puncten welche nach 4 tägiger Belägerung, den 27 octobr. geschlofsen worden. Anbey auch ein Extract-Schreiben vom Herzog von Lothringen an Ihre Kays. Maytt. de dato Graan vom 28 octobris 1683. || Regenspurg, druckts Paul Dalnsteiner.

4to. 4 szlan lev. A czímlapon trombitás képe. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1043.

La Mina Svventata o li artificij della Francia in Pace, e in guerra, e le loro cospirationi con li Turchi, e Ribelli D'Vngheria scoperte. 1683. Portate dal Latino dalla Lettera d'vn Caualier Polacco.

12mo. 24 lap. A szöveg az 1. lapon közvetlenül a fenti czím után következik. A «*Lettre de M. S. L*** Seigneur Polonais*» stb. fordítása. Lásd 1046. sz. a.

1044.

La Mofsa dell' Arme Ottomane contra la Maesta Cesarea, per causa delli traditori, Michiel Thecli, & Budiani, con altri suoi seguaci Ribelli di Sua Maesta Cesarea. || In Bafsano, M. DC. LXXXIII. Per Gio: Antonio Remondini.

16mo. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. 40 négysoros versszak.

O Dolcifsima Maria
Salua il popolo Christian
Dalla setta cosi Ria
De stò perfido Ottoman.

1045.

Lettre de condoleance escrite au Roy tres-chrestien, pour le consoler de la défaite des Turcs devant Vienne. || M. DC. LXXXIII. *(S. l.)*

12mo 12 lap. «Le grand Prophète Mahomet ... serait bien aise .. que vous changeassiez ce nom ridicule de Très-Chrétien en celui de Très-Turc et le symbole du Soleil en celui de la Lune. Même si je vous osais conseiller, je vous dirais franchement qu'il fallait faire couper le prépuce. Votre Sérail en patira pour quelques jours; mais il n'y a rien qui tient lorsqu'il s'agit de l'honneur de Mahomet.»

1046.

Lettre de Monsieur S. L******** Seigneur Polonois; a Monsieur le Marquis C. L******* à l'Assemblée

des Etats de l'Empire à Ratisbonne. Sur les Afaires présentes de la Hongrie. &c. || A Ratisbonne, chez I. Conrad Emmerich, 1683. *(à la Sphère).*

12mo. 119 lap. A levél kelte: «à mon Chateau, le 1. Sept. 1682.» A függelékben közölt és alább következő darabok bizonyítékait képezik a levélben felhozott vádaknak. 69. lapon: «Discours de Monsieur Zierowski, Ambassadeur de l'Empire en Pologne; prononcé dans le Palais Royal, devant Sa Majesté Polonoise, et en présence des Princes, Grands et Ambassadeurs en cette Cour; à Javorovie le 6 octobre 1682.» A 76. lapon: «Mémoire présenté au Roy de Pologne par Monsieur Zierowski» stb. A 89. laptól végig három levél van, és pedig Du Vernay francia ügyvivőé Tökölyihez, Tökölyié Du Vernayhez és Jaigel Péteré Du Vernayhez franczia fordításban, és «pour satisfaire les personnes qui ne se payent que d'original» latinul, részben titkos írással. A szerző, ki e művet valószínűleg a császári udvar megbízásából írta, keserűen panaszkodik Akakia, Boham és de Vitry franczia agenseknek Marquis de Vitry nagykövet részéről eltürt üzelmei miatt, melyeket a magyar elégületlenek érdekében folytattak.

1047.

Notæ in Censuram Hungaricam Quatuor Propositionum Cleri Gallicani. Opera & studio aliquorum Theologorum Parisiensium . . . || Coloniæ, Apud Balthasarum ab Egmond & Socios. CIↃIↃCLXXXIII.

4to. 32 lap. 3—7 lapon a bevezetés, azután a 17. lapig a «Censura Hungarica», vagyis Szelepcsényi György primás azon körlevelének szövege, melylyel a gallicanus egyház négy czikkelyét kárhoztatja, valamint a kiadók jegyzetei, melyekben a primás felfogása ellen hevesen polemizálnak. A körlevél végén: «Datum per manus Vicarii nostri Episcopi Vasciensis *(sic)* et Causarum spiritualium per Hungariam Auditoris Generalis Joannis Kery, in libera Regiaque Civitate Tymnariensi *(sic)* typis Academiæ Archiepiscopalis die 24. Octobris anno 1682.» (Az eredeti kiadást Szabó nem említi.) Bezárják a munkát az egyetemeknek, rendi káptalanoknak stb. a római szék primatusságára vonatkozó nagyszámú véleményei.

1048.

Noticias Veridicas, y sucinto Compendio de todos los felizes Progrefsos de las Armas Imperiales, y Polacas contra el Turco desde el dia 3 de Octubre de

1683 hasta 3. de Noviembre de dicho Año . . . Toma, qvema y demolicion de la Plaza de Barkam, . . . Sitio de Estrigonia, afsistido del Señor Duque de Lorena . . . Vltima derrota qve dieron los Litvanos y Polacos al Rebel de Conde Tekeli . . . *(Végén:)* || . . . Por Lvcas Antonio de Bedmar y Baldivia Impressor de los Reynos de Castillo, y Leon. Año de 1683. . . .

4to. 14 lap és 1 szlan lev., melynek hátlapján a nyomdász czíme olvasható. Lásd Kapdebò-t, 113. sz. a.

1049.

Novifsima Relatione vltimamente venvta da Vienna il di 27. Settembre 1683. || In Vienna, & in Milano, Nella R. D. C. per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta . . . . .

4to. 2 lev. A czímlapon a csász. sas. A szöveg az 1 b levélen kezdődik.

1050.

Novifsimo, e vero Racconto del sanguinoso vltimo combatimento seguito alli 12. & 13. Settembre 1683. trà gli Esserciti Imperiali, e Polacchi . . . || Venetia, Brescia, & in Cremona nella Stamperia di Francesco Zanni 1683.

4to. 2 lev. A czímlapon durva fametszet.

1051.

Pertinent verhæl, van't geene gedurende de Belegeringe der Stadt Weenen, in en buyten de selve Stadt, van dag tot dag is voorgevallen. Ordentelijck met vlijt beschreven, door een Liefhebber, die selfs daer by geweest is. || Tot Utrecht, Gedruckt by Broer Appelaer . . . 1683.

4to. 12 lap.

1052.

Politisches doch unvorgreiffliches Bedenken über den bevorstehenden Türken-Krieg. Worinnen . . . ausgeführt wird, warum der Türke vormals Siebenbürgen angefallen, ... und den letzt verwichenen Türken-Krieg angefangen . . . habe; vornehmlich aber aus was Ursachen und Antrieb, er jetzo dieses bedrängte Königreich, und angränzende Länder von neuen mit Krieg überziehen will . . . . || Gedruckt im Jahr Christi 1683. *(S. l.)*

12mo. czímlap, 190 lap.

1053.

Propositiones per celsiſsimum Principem Partium Regni Hungariæ Dominum Dn. Emerichum Teckely, Statibus & Ordinibus Regni, qui in moderna eorum congregatione Caſsoviensi constituti sunt, represententatæ. *(Ugyanezen czím németül.) (S. l.)*.

4to. 4 szlan lev. Önálló czímlap nélkül. A két hasábosan latinul és németül nyomtatott mű mindjárt a czím után következik. A végén: Kassa, 1683. január 13. A latin szövegben hibásan 1685 áll.

1054.

Pvnti della Capitvlatione fatta con la Fortezza di Gran, overo Strigonia, che dopò quattro giorni d'Assedio, si rese al Sereniſsimo Signor Dvca di Lorena il giorno de 27 Ottobre 1683. || In Modona, per Demetrio Degni.

4to. 2 lev.

1055.

Raggvaglio historico della guerra trà l'Armi Cesaree, e Ottomane dal principio della Ribellione degl'Vngari sino l'anno corrente 1683. E principalmente dell' Aſsedio di Vienna e sua Liberazione . . . . . Dedicato

agl' Illustriſs. Sig. Conuittori di Natione Alemana nel Collegio de' nobili di Parma. || In Venetia, et in Parma, per gli Heredi del Vigna. MDCLXXXIII.

12mo. czímlap, 3 levélen az ajánlás, 2 levélen az előszó, 208 lap. Gróf Stahremberg arczképe és a török zászló rajza; a 185. lapon utólagos tudosítás az Esztergom melletti csatáról. 201. lapon: «Cvriosa Relatione del Viaggio fatto da quel corraggioso soldato che portò fuori di Vienna le Lettere a S. A. di Lorena» stb.

1056.

[Más kiadás hasonló czímmel].

All' Illustriſsimo... Sig. Giulio Givstiniano, Cavaliere. || Venetia, MDCLXXXIII preſso Gio: Giacomo Hertz.

12mo. czímlap, 3 levélen az ajánlás, 2 levélen az előszó, gróf Stahremberg arczképe, medaillon alakjában metszette Porcio, 156 lap, nagyobbrészt az előbbi munkának szószerinti lenyomata.

1057.

[Más kiadás.]

Al .... Sig. Co: Gio: Battista Montecatini .... || Venetia, & In Foligno, 1683. per Antonio Mariotti.

12mo. 165 lap. Az első két levélen az ajánlás és előszó.

1058.

[Más kiadás.]

Al Sig. Dottor Gio. Battista Bartolini. || In Bologna per l'Erede del Barbieri.

16mo. Czímlap, 1 levélen az ajánlás Petronio Ruinetti aláírásával. 104 lap, azután 6 levélen Sobieskinek a királynéhoz intézett levele és egy «Distinta Relatione» Esztergom bevételéről. Úgy látszik, Kapdebò egyik kiadást sem ismerte.

1059.

Relacion verdadera y compendio historial en qve se comprehenden todos los successos de la guerra que los Turcos han hecho contra la Christiandad en este año de 1683. desde el tiempo que salieron de Constantinopla, hasta que fueron derrotados por las Armas Im-

periales, y Polacas sobre Viena, . . . Segunda Impreſsion || En Madrid en la Imprenta Real . . . Año M. DC. LXXXIII.

4to. 23 lap. A czímlapon, a szöveg kezdetén és végén durva fametszetek. Lásd Kapdebò-t, 70. l.

1060.

Relation de tout ce qui s'est paſsé en Allemagne depuis la descente des Turcs en Hongrie jusques à la levée du Siège de Vienne. || A Cologne, chez Jaques le Jeune Marchand Libraire 1683 *(à la Sphère).*

12mo. 108 lap. Lásd Kapdebò-t 122. sz. a. Érdekes, ügyesen irott kis munka. A szerző nagyon tájékozott férfi lehetett, a ki úgy a franczia udvarnál, mint a török harcztéren otthonos volt. A Bécs ostromát előző eseményeket körülményesebben és nagyobb szakismerettel tárgyalja mint e korszak legtöbb irója, az ostromot magát pedig nem naplószerűen, hanem összefüggő élénk elbeszélés alakjában adja. Kiemelendőnek tartom az 51—57. lapokon olvasható elbeszélést, a mely Conti herczegnek és az ifjú Savoyai Jenőnek (Conti és Jenő anyja testvérek voltak) Bécs felé történt szökéshez hasonló indulását írja le. Hogy részt vehessenek a törökök elleni harczban, julius 25-én lóháton indultak el egyetlen apród (egy fiatal Mercy) kiséretében Senlis irányában. Több küldöncz indúlt utánuk, miután hozzátartozóik egy postástól, a ki Conti herczeget felismerte, a választott útról értesültek. De csak Condé herczeg egy Saintrailles nevű küldönczének (ki a király egy levelét és Condé herczeg pénzutalványát vitte magával), sikerült a herczegeket Lüttich és Köln között utólérni. Conti herczeg engedett a kérések és fenyegetéseknek és visszatért, Jenő azonban, a kiről a levelekben nem volt szó, a herczegtől bucsút vett és folytatta útját. Ezen esemény leírását ily terjedelmesen seholsem találtam. Arneth, a ki nem említi, hogy Jenő herczeg mi módon és mily körülmények között jutott Bécsbe, őt először Petronellnél szerepelteti, a hol 1683. julius 7-én adja tanujelét «ifjú hősiességének». Oly körülményt Arneth azonban nem hoz fel, melyből biztosan lehetne következtetni, hogy Jenő az ütközetben tényleg részt vett. Közreműködése a Bécs melletti harczban jul. 13-án és Pozsony mellett 29-én mint «nagyon valószinű dolog» van feltüntetve. Én névtelen irónkkal tartva azt hinném, hogy Jenő mind e harczokban azért nem vett részt, mert akkor még Párisban tartózkodott. Arra még elég ideje volt, hogy a szeptember 12-iki felszabadító ütközethez Bécs alá érhessen. Marquis de La Fare elbeszéli, naplójában (IX. fej.) hogy a Conti herczegek mint léptek több franczia főúrral, többek közt Turenne és Lassay-val együtt

«1685. évben», a császári hadseregbe. Lassay emlékirataiból megtudjuk, hogy május elején Augsburgban a bajor választó fejedelemnél tartózkodtak és junius elején érkeztek a táborba. Augusztus végén visszatértek Francziaországba, «pour y trouver l'un la mort, l'autre l'exil», mint ezt marquis de Lassay panaszolja. La Fare azt írja, hogy a herczegek a következő évben «année suivante» (1686), a csatatérre jutást ismét megkisértették, hogy őket Jenő herczeg kisérte, majd Saintrailles visszahívta stb. Egyszóval zavartan emlékszik az 1683. év episodjaira, de ezeket 1686-ra helyezi. Voltaire, *Siècle de Louis XIV* (XVIII. fej.) helyreigazítja ugyan egy jegyzetben a tévedést, s Jenőt egész helyesen 1683-ban utaztatja Ausztriába, azt azonban nem tudta, hogy Conti herczeg is elindult vele.

Végül álljanak itt ama versek, melyek a herczegről hazatérése alkalmával el voltak terjedve.

Quitter par un beau zèle une épouse charmante
Pour suivre dans la guerre un malheureux parti,
Voler dans les endroits où règne l'épouvante
C'est montrer un Condé dans un jeune Conti.
Mais de tout ce qu'on en peut dire
En deux vers on peut décider:
Qui court pour secourir l'Empire
Mérite de le posséder.

1061.

Relation der Victoria welche di Kayserl. und Königliche Pohlnische Völcker bey Barcan in Ungarn wider die Türcken erhalten, und deren etliche tausend niedergemacht in achthundert gefangen und darauff die Stadt Barcan eingenommen haben. *(S. l. &. a.)*

4to. 2 lev. A czímlapon vignetta.

1062.

Relation von der Victoria der Christen so sie bey Entsatz der Statt Wien gegen die Türcken erhalten. *(S. l. &. a.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1063.

Relatione della segnalata Vittoria ottenvta dall' Armi Cesaree, Polacche, & ausiliarie sopra Tvrchi nell'

atto del soccorso dato dalle medeme alla Città di Vienna, e sua liberatione. || In Milano nella R. D. C. per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta.

4to. 2 lev. A czímlapon durva fametszet.

1064.

Relazione della Procefsione fatta per commandamento della Santita di N. Sig. Papa Innocenzio XI. alli 18. d'Agosto 1683. Per implorare il Diuino aiuto, contro le Forze de' Turchi, negli vrgentifsimi presenti bisogni di S. Chiesa mediente l'Afsedio di Vienna. || In Roma, Per Michel Ercole. MDCLXXXIII. . . . . . Si vendono in Piazza Madama in Bottega di Francesco Leone.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A czímlapon körmenetet ábrázoló fametszet van. A körmenet aug. 18-án tartatott és a S. Maria Sopra Minervából a S. Maria dell' Animaba vonult. A bibornokok és az egész clerus részt vett benne. A szertartást az Anima-ban Ludovisi bibornok végezte.

1065.

Relazione distinta di quanto è seguito dopo la presa di Strigonia sino all' acquisto dell' importante Citadella di Povvanz, con la conversione alla Fede del Bafsà, che la comandava . . . . . . scritta da Vienna li 20 Novembre 1683. || In Bologna, per Giacomo Monti.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1066.

Relazione pvntvalifsima della gran Mofsa dell' Armi del Gran Sig. de Tvrchi Maometto IV. Avvta per lettera di Costantinopoli. || In Firenze, nella Stamperia di S. A. S. alla Condotta. 1683.

4to. 30 lap.

1067.

Salido en pvblico, a cavallo del Rey Nvestro Señor Don Carlos Segundo, que Dios guarde, a dar gracias al Real Convento de Nuestra Señora de Atocha el Lunes 8 de Noviembre de 1683 por la gran Vitoria conseguida del Imperio y Polonia contra el Turco: Entrada en publico al Retiro, que executò el Señor Embaxador de Alemania el Domingo 7 de dicho mes. Fiestas de Roma Sobre la misma Vitoria, y Celebridad de la Corte Catolica || *(Végén:)* ... Por Lvcas Antonio de Bedmar y Baldivia ... Año de 1683.

4to. 14 lap. 1 szlan levélen a nyomdász czíme. A szöveg az 1 lapon közvetlenül a czím után következik.

1068.

Sincero, e distinto Racconto delli consigli, & operationi, tanto dell' Armi Imperiali, e Polacche, quanto degli afsediati di Vienna, contro le formidabili forze Ottomane. Con perfetto ragguaglio dal principio dell' Afsedio, sino alla presente Vittoria, e progrefsi dell Armi vittoriose, sino all' attaco di Nayaisel. || *(Végén:)* In Venetia, & in Bologna, per Giacomo Monti, 1683.

4to. 4 lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik. A végén «Nota de' Principi che si sono trovati al Soccorso di Vienna.»

1069.

[Más kiadás teljesen hasonló czímmel.]

In Venetia, & in Todi per Vincenzo Galafsi....... MDCLXXXIII.

4to. 6 szlan lev. A czímlapon vignetta. Az előbbi kiadásnak utánnyomata; az utolsó lapon a török haderő és hadiszerek jegyzéke van függelékképen csatolva.

1070.

[Más kiadás.]

In Venetia, prefso Antonio Bosio MDCLXXXIII.

4to. 2 szlan lev., 28 lap. A czímlapon a császári sas. A Quint. Rezzonico-hoz intézett ajánlás Giacomo Torri (talán a szerző) nevével van ellátva. Az előbbi kiadás függeléke helyett egy »Breve Notitia de felici Progreſsi dell' Armi Cesaree e Polacche nell' Ungheria« járul a műhöz.

1071.

[Más kiadás.]

Nuova Editione adornata con figure di Rame .... || In Venetia, per il Bosio M·DC·LXXXIII.

4to. Czímlap és előszó. 2 lev., 44 lap. — A műhöz 5 csinos kivitelű rézmetszet van mellékelve, melyek közül négy Esztergom ostromát és a felszabadítást, egy pedig Esztergom várát ábrázolja. E kiadás mellékletei fontosak. A végén a csász. hadak és a szövetséges csapatok ordre de bataille-ját találjuk. Kabdebò előtt mind a négy kiadás, csodálatos módon, ismeretlen maradt.

1072.

Stanislai Lysimachi, eines Polnischen Edelmans Send-Schreiben an Claudium Lentulum einen Edelman aus der Marck, in welchem der Frantzosen heimliche Pratiquen bey Friedens- und Kriegs-Zeiten, wie auch derselben mit den Türcken und aufrührischen Hungarn gepflogene Conspirationes und Bündniſse entdecket werden. || Gedruckt in Christianstadt [*Nürnberg*], An. 1683.

4to. 24 lap. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1073.

Svccinta Relatione dell' Allegrezze fatte nella Città di Cremona e festivo Piristerio dimostrato da concittadini della medema per la Liberatione di Vienna, e Vittoria ottenuta dall' Armi Christiane contro il comune nemico l'Anno 1683. || In Cremona M·DC·LXXXIII. Nella Stampa die Francesco Zanni.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudósitás október 10-én kelt.

1074.

Summarische Relation was sich in währender Belägerung der Stadt Wien in- und aufser deroselben zwischen dem Feind und Belägerten von Tag zu Tag zugetragen . . . . . . Von einem in gedachter Stadt mitbelägert gewesten Hof-Cantzley-Bedienten . . . . . . Fernere Beschreibung wie, und wo der Angrieff der Entsatzung der Kayserl. Residentz-Stadt Wien angeordnet und beschehen . . . . . . || Nürnberg, bey Leonhard Loschge . . . . . . *(S. a.)*

4to. 15 lap. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Lásd Kapdebò-t, 55. lap.

1075.

Summarischer Bericht des bei Barkan von den Kayserlichen und Königl. Pollnischen Armeen mit denen Türcken gehaltenen zweymahligen blutigen Gefechts und darauf erfolgter glücklicher Eroberung der Statt Barcan. || Regenspurg, druckts Augustus Hanwitz 1683.

4to. 4 lev. A czímlapon egy trombitás alakja látható.

1076.

The History of the State of the present War in Hungary, Austria, Croatia, Moravia, and Silesia: Between Leopold Emperour of Germany and Mahomet the Fourth, Sultan of the Turks, in conjunction with Count Teckely and the Hungarian Rebels, giving an exact account of all the remarkable transactions from the beginning of the War . . . but more particularly of the Siege of Vienna, and the last great Battle &c. To which is added a Relation of the miseries the Christian Captives undergo in Turkey. . . . By I. S. Gent. || London, Printed for William Whitwood . . . 1683.

12mo Czímkép a császár, a lotharingiai herczeg, Tökölyi, a szultán és a nagyvezér 5 medaillon-arczképével. Czímlap, előszó 4 lev., 1 levélen Bécs látképe, 147 lap. Az 1683-ki hadjárat elbeszélése «from its first breaking out to this day viz. the 16th of August 1683 according to the best and most creditable advice that could be procured». A szerző pártállásának jellemzéséül a következőkben Tököly jellemzését idézem (az előszóból): «(That) obstinate and turbulent General Count Teckelyi, a man whom no favours, conceſsions or indulgences of his lawful and natural Prince can prevail upon or work to a submiſsion or reconciliation; but desirous of that pestilent bain, greatneſs, rather than go without it, he, with an unrelenting heart, dares wade to it through the bowels of his bleeding country and help the infidels in their cruelty; though most are of opinion and not without good grounds, that the Turk, having obtained his ends, and glutted himself with the treason, the traitor will be of no further use and if sufferd to live, il will be past doubt in confinement, for 'tis a true maxim in potentates they love the treason, but they hate the traitor» stb.

1077.

Ungarische Wahrheitsgeige oder eigentlicher Entwurff deſs Ungarlands wie auch die Beschaffenheit dieser Nation, sambt allem Verlauff, woraus dieses Ungarische Ubel gefloſsen..... Aus dem Ungarischen in das Teutsche übersetzet. || Gedruckt zu Freyburg, Anno 1683.

4to. 8 szlan lev.

1078.

Vera, e distinta Relatione del glorioso acquisto dell' importante città e fortezza di Strigonia fatto dall' Armi Christiane nell' Vngaria . . . || In Venetia & in Modona appreſso Demetrio Degni . . . 1683.

4to. 2 lev. A cursiv betűkkel nyomtatott szöveg az 1b levélen kezdődik.

1079.

Vera Relatione del Combattimento, e Vittoria ottenuta dall' Armi Cesaree, e Polacche contro Turchi sotto Vienna. || *(Végén:)* Stampato in Vienna appreſso

Gio. Van Ghelen. Et in Venetia preſso Andrea Poletti. ... Et in Bologna per l'Erede del Benacci ...

4to. 2 lev. A szöveg az első lapon kezdődik. A Relatio 1683. szeptember 15-én kelt.

1080.

Vera Relazione del Combattimento e Vittoria ottenvta dall' Armi Cesaree, e Polache contro gli Ottomani, sotto Vienna venuta li 24 Settembre 1683. || In Vienna, apreſso Gio. Van Ghelen. In Venetia, & in Brescia, Per Giacomo Turlino.

4to. 2 lev. A czímlapon durva fametszet látható. A szöveg az 1b levélen kezdődik. E relatiónak számos kiadása ismeretes.

1081.

Veriſsima, e distinta Relatione della nvova, e segnalata Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali, e Polacche sotto la Città, e Fortezza di Strigonia con l'acquisto dell' importante Forte di Barkam. || In Venetia & in Modona per Demetrio Degni 1683.

4to. 2 lev. Czímvignetta. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1082.

[Más kiadás.]

In Venetia & in Bologna, per Giacomo Monti *(S. a.)*

4to. 2 lev.

1083.

Veriſsimo, e distinto Racconto del Clementiſsimo Perdono, che hanno ottenuto gli habitanti della Città di Lebenz, e di Pappa & altri Castelli e Luoghi molti dell' Vngheria, ritornati all' obbedienza dell' Imperatore ...... e dell' ingreſso negato alli Ribelli della Città di Cassouia, & altri luoghi ...... Con le prudentiſsime risposte date alle propositioni fatte dalli

Deputati Ribelli al Rè di Polonia, & al Serenissimo di Lorena mandati ad essi per impetrar il Perdono Cesareo. Con una pienissima Relatione delli progressi dell' Armi Christiane sotto la famosa Fortezza di Pest, e contorni di Buda. || In Venetia, & in Bologna, per Giacomo Monti 1683.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik és csak kevéssel többet tartalmaz mint a czím.

1084.

Vernünfftige Unterredung zween vertrauter Freunde von den wigtigst und fürnehmsten Actionen desz vorigen Türcken-Kriegs, im Königreich Ungarn, vorab derer so sich bey der Belagerung Canischa, Eroberung Serinwar, wie auch bey den Treffen vor Leventz und dem letzten am Raab-Fluss zugetragen ... || Gedruckt im Jahr 1683.

4to. 72 szlan lev.

1085.

Vero e distinto Raggvaglio della resa di Strigonia all' Armi Cesaree, comandate dal Serenissimo di Lorena; il di 27. Ottobre 1683. Cauato da una Copia di lettera scritta da Sua Altezza alla Maesta dell' Imperatore || In Modona, per il Degni. 1683.

4to. 2 lev. A czímlapon Esztergom vignettája. Cursiv betűkkel van nyomtatva.

1086.

Vienna assediata dal Turco e valorosissimamente difesa dall' Armi Imperiali, con l'intervento poderoso del Rè di Polonia. || In Rouigo, appresso Giacinto Bissuccio 1683.

4to. Czímlap, 5 lap. 14 hétsoros versszak: «Si risponde all' Oda del Rmõ Signore Don Francesco Maria Bonfigli obligandosi l' Autore alle stesse desinenze in quella contenute.» Lásd a 999. számot.

1087.

Vita di Emerigo Tekeli, Capo de Ribelli, e Confederato de Turchi in Vngheria. Tradotta da una Descrittione data alle stampe in idioma Tedesco. || In Bologna. MDCLXXXIII. Per Giacomo Monti.

12mo. Előczím, czímlap, összesen 21 lap, 1 levél üres.

1088.

Warhaffte eigentliche Orginal Bildnus nebst denkwürdiger und ominöser ausführlicher Lebens-Beschreibung, des gebohrnen Ungarischen Graffen nunmehro aber von der Ottomanischen Porten, bereits erklärten Fürsten Emerici Tökeli. Samt theils deſsen Verrichtungen und Progreſsen bis auf jetzige Zeit. Im Jahr 1683. *(S. l.)*

4to. 5 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. «Aus einem unter dem Namen derer aus Ungarn Unschuldig-Vertriebenen, und Elend-Klagenden, herauszgegebenen Tractätlein . . . in Eyl zusammen geschrieben.» Lásd Haner-t, II. 281.

1089.

Zwey Extract-Schreiben aufs Wienn vnd Lintz in sich begreiffend die Accords-Puncten, welche Ihro Durchl. der Hertzog von Lothringen mit der Guarnison in Gran getroffen, sub dato 31. oct., 4. 6. Novemb. Anno 1683. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1090.

Zwey Extract-Schreiben auſz Wienn vnd Lintz, mitbringend die Übergab der Türckischen Haupt-Vestung vnd Gränitz-Hauses Gran. Sub dato 24—31. Octobr. 2. Novemb. Anno 1683. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev.

1091.

Zwey Particular-Schreiben auſz Wienn, mitbringend das blutige Treffen, sambt der groſsen Niderlag der Türcken vnweit Raab. Sub dato 30 Septemb. vnd 3. Octobr. Anno 1683. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev.

1092.

[BIRKEN (Sigismondo).]

L'Origine del Danvbio, con li nomi antichi, e moderni di tutti li Fiumi & Acque, che in eſso concorrono, come anco delli Regni, Prouincie, Signorie, e Citta irrigate dal detto Fiume ... Anneſsovi un breve Compendio della Cronica Ungara, e Turchesca, & adornato con 40 Figure in rame delle principali Città, e Fortezze dell' Vngaria, Transilvania, e Croatia; con un breve Racconto ... dell' aſsedio, e liberatione di Vienna, acquisto di Strigonia, e d'altre Piazze & attaco di Buda. Tradotto dall' idioma tedesco in Italiano. All' Altezza Sereniſsima di Aleſsandro II. Duca della Mirandola .... || In Norimberga, & in Bologna. M·DC·LXXXIV. per Gioseffo Longhi.

12mo. 6 szlan lev. (Előczím, czímlap, 2 levélen az ajánlás, 2 levélen az előszó), 286 lap, 1 lev.: az Errata. Birken *Donaustrand*-jának fordítása.

1093.

BREMUNDAN (Fabro).

Floro historico de la Gverra movida per el Svltan de los Turcos Mehemet IV contra el Avgvstiſsimo Leopoldo Primero, Emperador de Romanos, &c. El año M·DC·LXXXIII. Tradvcido de italiano en Castellano y añadido de los suceſsos posteriores à la liberacion de Viena, por Don Francisco Fabro Bremvndan, del Consejo de Su Mag. su Secretario e Interprete da la

lengua latina en la Secretaria del Estado del Norte; que le dedica a la Reyna Madre . . . Doña Maria Ana de Avstria. || En Madrid. En la Imprenta de Bernardo de Villa-Diego . . . Año M·DC·LXXXIV. . . . A costa de Sebastian de Armendariz . . .

4to. Czímkép 6 medaillon-arczképpel (G. Fosman fac.) (Lipót császár, a Lotharingiai herczeg, a bajor és szász választó fejedelmek, Sobieski és Stahremberg). Czímlap és 7 szlan, 67 szzott lev. A különböző spanyol inquisitorok igen terjedelmes approbatioiból és a fordító rövid előszavából megtudjuk, hogy e kis munka a névtelenül megjelent *Ragguaglio historico* fordítása (Lásd 1055. sz.): «amplificado desde la Marche de los Exercitos de la Liga Sagrada, la buelta de Barkan (en que le dejò su primer Autor anonymo) hasta la toma de Zetchim, y total conclusion de tan heroyca Campaña, en los Quartales de Invierno.»

Ide tartozik azon ritka 3 kötet, melyet a spanyol fordító a «Floro historico» folytatásaként kiadott:

Floro historico de la Gverra Sagrada contra Tvrcos. Segvnda Parte, qve contiene los svcceſsos de los Años M.DC.LXXXIV. y M.DC.LXXXV. Escriviole D. Francisco Fabro Bremundan . . . y le dedica a la Reyna Madre . . . Dona Maria Ana de Avstria . . . || En Madrid: En la Imprenta de Antonio Roman. Año de M.DC.LXXXVI. Czímkép, czímlap és 7 szlan lev., 231 lap. A czímlapon 6 medaillon-arczkép (az előbbiek, csak Stahremberg és a szász választó fejedelem helyett XI. Incze pápa és Morosini Doge), ajánló levelek, számos approbatio és egy rövid előszó.

A 3. kötetnek (1687.) czíme ugyanaz mint az előbbié és ez az 1686. év hadi eseményeit írja le. Ajánlva van Lipót császárnak és az anya-királynőnek. Czímkép (allegorikus alak és Lipót császár mellszobra J. F. Leonardo Sc.), 8 szlan lev., 259 l.

A 4. kötet (1688) az 1687. év hadi eseményeiről szól. A czímkép ugyanaz, mint a harmadiké, 8 szlan levélen a czímlap, ajánlólevél, approbatiók és a harsányhegyi ütközetben résztvett spanyolok (58) névsora, 224 lap.

A szerző, úgy látszik, a legjobb forrásokból és leginkább a császárhadseregben szolgáló spanyolok tudósításaiból merített. Igen kimerítően van leírva a 3. kötetben Buda ostroma, a hol a spanyolok szereplését büszkeséggel emeli ki. A Bejari herczeg halála alkalmából a pápa, Lipót császár és mások részéről az elhunyt anyjához intézett részvétiratok bizonyára csak itt találhatók meg. Megjelent-e még egy további, 5-ik kötet, nem tudom.

1094.

CAPRARA (Alberto.)

Relatione del presente Governo Ottomano fatta dal Sig. Alberto Caprara, stato vltimamente Internuncio a quella Corte per la Mæsta dell' Imperatore Leopoldo I. || In Lvcca appresso Jacinto Paci M·DC·LXXXIV.

4to. 4 szlan lev. A czímlapon törököt ábrázoló kis fametszet.

1095.

CHIARELLO (Giovanni Battista.)

Informatione della Guerra corrente, Forze, e vnione de Prencipi Christiani, e qualita della Militia Turchesca, con li ritratti, vitii, e costumi di quella. Consecrata all' Illustrissimo Signor Giovanni Capello ..... || In Venetia, M·DC·LXXXIV. Per Steffano Curti, . . .

12mo. 8 szlan lev., 152 lap. Az ajánlólevél alatt Gio. Battista Chiarello és Gio: Dom. Rossi neve olvasható, ez után a nyomdász rövid előszava következik. A szövegben 12 lap nagyságú fametszet van, melyek török főurakat és katonákat ábrázolnak.

1096.

FILICAIA (Vincenzio.)

Canzoni in occasione dell' Assedio, e Liberazione di Vienna di Vincenzio da Filicaia accademico della Crusca al Serenissimo Gran Dvca di Toscana. || In Firenze, per Piero Matini, MDCLXXXIV.

4to. Előczím, czímlap, 2 levélen a nagyherczeghez intézett ajánlás, 87 lap.

E gyűjtemény tartalma : 10 canzone «Sopra l'assedio di Vienna», további 10 canzone «per la Vittoria degl' Imperiali & Polacchi», azután 21—32. lapon egy (latin) ajánlás és 10 canzone Lipót császárra, 33—49. lapon: ajánlás és 15 canzone a lengyel királyra, 50—65. lapon: ajánlás és 11 canzone a Lotharingiai herczegre. A végén két hosszabb hálálkodó költemény. E darabok egyenkint és önállóan is megjelentek, és megalapították Filicaia költői hírnevét. Lásd Tiraboschi, *Storia della Lett.* VIII. 470. A 11. lapon levő canzonet «Per la Vittoria degl. Imperiali e Polacchi sopra l' Esercito Turchesco» Macaulay angolra fordította. Lásd Kapdebò-t, 116. l.

1097.

FORMANTI (Neriolava).

Raccolta delle Historie delle Vite degl' Imperatori Ottomani sino a Mehemet IV regnante. Di Don Neriolava Formanti ... con il Ragguaglio verifsimo e distinto della Ribellione degl' Vnghari e della venuta del formidabile Efsercito Ottomano all' Afsedio di Vienna, con la Liberatione. || In Venetia, per il Prodocimo M · DC · LXXXIIII.

4to. 4 szlan. lev., 338 lap. A czímlapon IV. Mehemet szultán medaillon-arczképe látható. A Contarini Alessandro procuratorhoz intézett ajánlás alatt a nyomdász neve olvasható. A 128. lapig silány compilatio. 129—326. lapig külön czímlap nélkül: «Istoria alla Vita di Hvamet IV dell'Afsedio . . . di Vienna . . . con la Vittoria di Barkam, acquisto di Strigonia, e progrefsi dell' Armi Christiane sino all'anno presente», a végén az ordre de bataille és a «specificatio». 327—338 lapon: «Ritorno . . . di Giovanni III Re di Polonia alla sua Reggia con Relatione della signalata Vittoria ottenuta dalli Cosacchi, Valacchi, è Moldaui contro Tartari.»

Az ostrom története Vaelckeren után készült és nagyobbrészt szóról-szóra van kiírva. Csak az első lapok újak vagy más munkából vétettek, és a többi közt a Lipót és Sobieski között létesült, valamint a Tököly által a porta elé terjesztett szerződéseket is magokban foglalják. Csak Ciampi- és Kapdebónál találom megemlítve. Úgy hiszem, biztosra vehetjük, hogy Neriolava Formanti álnév, t. i. *Valeriano Manfrot(t)i*-nak anagrammja. E szerzőnek egy ódája az 1006. sz. a. található. Hozzá van kötve egy 74 lapból álló és ugyane kiadónál megjelent «Relatione del Serraglio degl' Imperatori Tvrchi Ottomani» czímű munka.

1098.

FRANCISCI (Erasmus).

Der blutig-lang-gereitzte endlich aber sieghafft-entzündte Adler-Blitz, wider den Glantz des barbarischen Sebels, und Mord-Brandes in historischer Erzehlung der Kriegs-Empörungen Ungarischer Malcontanten, wie auch grausamen Kriegs-Verwüstung der Ottomanisch-Tartarischen, in Ungarn, und dessen Nachbarschaft sonderlich aber . . . der belägerten Kai-

serlichen Residentzstadt Wien . . . durch Erasmum Francisci. || Nürnberg, in Verlegung Johann Andreae Endters Seel. Söhne. Anno M·DC·LXXXIV.

4to. Szép allegorikus czímkép Sandrart J. J.-tól, czímlap, 375 lap. Az első lapon a munka rövid tartalomjegyzéke. A 2. lap üres. Az utolsó lapon a sajtóhibák. A műben 10 szép arczkép van, melyeket Schurz, Baener és Azelt metszett, és Sandrartnak 3 életteli lapja, melyek Bécs ostromát és fölmentését és Esztergom bevételét ábrázolják. E kiadásnak vannak oly példányai is, melyek 372 lapból állnak és melyekben a tartalomjegyzék a czímlap hátlapján, végül pedig 1 szlan levélen a metszetek lajstroma található.

1099.

FRESCHOT (Casimiro).

Idea generale del Regno d'Vngheria sua descrittione, costumi, Regi, e guerre con i motiui dell' vltima sollevatione inuasione de Turchi, assedio e liberatione di Vienna e progressi dell' Armi Christiane. di D. Casimiro Freschot B. Dedicata al . . . Sign. Francesco Ma Bondini Monti. || In Bologna M·DC·LXXXIV.

12mo. Előczím, czímlap, ajánlás és előszó 10 levélen, 340 lap. A 10b levélen durva fametszet. Az első 84 lapon Magyarország történetének rövid átnézetét találjuk. Lipót uralkodása igen kimeritően van tárgyalva. Az események elbeszélése Esztergom visszavételéig terjed.

1100.

GARUFFI (Giuseppe Malatesta).

Topografia alfabetico-istorica di tvtti i Comitati dell' Vngheria dedicata alla Santita di N. S. Innocenzo XI da Givseppe Malatesta Garvffi publico Bibliotecario della Libreria Gambalungo di Rimini. || In Bologna, per Giacomo Monti. 1684.

4to. Összesen 71 lap. Az ajánlás és előszó a 10. lapig terjed. A végén «Indice alfabetico di tutti i Fiumi dell' Vngheria.»

1101.

GAUPPIUS (Johannes.)

B. C. D. Oratio Metrica de Obsidione Urbis Viennensis a die 4/14 Julii usque ad 2/12 Septemb. diem anni post Virginis partum CIↃIↃCLXXXIII gravissime a Turcis continuata. Versibus, quantum fieri potuerit Virgilianis contexta & in Gymnasii Ulmensis curia recitata a Joanne Gauppio, Lindav. a. d. XXII. Junii CIↃIↃCLXXXIV || Ulmæ Typis Jo. Caroli Gassenmajeri.

4to. 10 szlan lev. Előre van bocsátva egy költői applausus. Az oratio hexameterekben van írva. Annyiban csakugyan «virgilianusok» a versek.

1102.

GHELEN (G. Van).

Relation succincte et veritable de tout ce qui s'est paſsé pendant le Siege de Vienne, Residence de Sa Majesté Imperiale, aſsiegée par les Turcs depuis le 14. Juillet jusqu'au 12 de Septembre 1683. Avec la Relation de la Victoire signalée remportée par les armées Chrétiennes sur les forces Ottomanes au secours de la même ville, faite par G. V. Geelen, & traduit en Français par N. J. D. N. || Se vend à Bruxelles chez Jean Leonard 1684.

4to. Czímlap, czímkép, 4 szlan lev., 90 lap, 2 szlan levélen 10 karcz, a végén az ostrommüvek nagy tervrajza. A czímkép finoman karczolt allegoricus compositiót mutat, melynek talapzatán következő felirat olvasható: «Leopoldi I. D. G. Germ. Imp. Div. Aug. Fel. nec non Joannis III. D. G. Polon. Reg. Invictiſs. Acta prope obseſsam Viennam Austriæ vere Heroïca, elegantiſsime expreſsa per Romanum de Hooghe Amst. et cum Privil. Ordin : General : Belgii Fœderati edita per Nicolaum Viſscher Amstel». 1a—3b lev.: a fordító ajánlása «A très-haute et puiſsante Princeſse Madame Olympia Mancini veuve de très-haut et puissant Eugène Maurice de Savoye Comte de Soiſsons», melyben Jenő herczeg hőstettei és fivérének halála vannak fölemlítve. «. . . Le Prince Eugène . . . s'est acquis beaucoup de réputation et . . . a donné dans sa plus

tendre jeuneſse des marques d'une valeur digne de sa naiſsance. Il est beau, Madame, qu'on admire dejà en lui ce que l'on admirait dans son illustre Frère . . .» Ezután Van Ghelen előszava következik.

R. de Hooghe tíz karcza gyönyörű kivitelű és a mester legjobb munkái közé tartozik. A magyarázatok alul hollandi és franczia nyelven vannak írva. Bécs védelmi műveinek nagy ábrája Camuccio és Anguissola terveinek ismétlése, mi egyébként említve nincs. Alul a közepén: «Rich. Collin Chalcograph: Regis fecit Bruxellæ.» Alul jobbra: «Dédié a S. A. M. la Comteſse de Soiſsons».

Kapdebò (125 l.), a ki e munkát a bécsi városi könyvtár példánya után tüzetesen leírja, a karczok között a felmentő ütközetnek egy nagy (46 cm. magas, 58 cm. széles) ábrázolását említi, vélvén, hogy az ezen kiadáshoz tartozik. Ez azonban téves és a Relatio utolsó levelén levő «Explication de la Planche suivante» nem a felmentő ütközet ábrájára vonatkozik, mint Kapdebò hiszi, hanem az ostromműveleteket feltüntető lapra.

1103.

GHELEN (G. Van)

Relazione compendiosa, ma veridica, di quanto e passato nel famoso Assedio dell' Imperial Residenza di Vienna, attaccata da Tvrchi li 14. Lvglio, e liberata li 12 Settembre 1683 . . . descritta di Gio.Van Ghelen. Al . . . Sig. Gio. Antonio Davia. || In Vienna d'Austria, & in Bologna. 1684. Per Giacomo Monti.

4to. 44 lap. Az ajánlás alatt Biagio Bigatti neve (valószínűleg a fordítóé) áll, azután Van Ghelen előszava következik. Kapdebò még két különböző kiadást ismer.

1104.

GIANNINI (Matteo.)

Assedio di Vienna Poesia consacrata alla Sacra Real Maesta di Giovanni III Subieschi Re di Polonia da Gio: Matteo Giannini. || In Venetia, M·DC·LXXXIV. Appresso Giovanni Cagnolini.

12mo. 91 lap, 1 szlan levélen a királyhoz intézett sonett. 1 levél üres. 5—10. lapon az ajánlás. A költemény 2 részből áll, mindegyik 116 nyolczsoros versszakkal:

L'ira, il Furore, e gl' esecrandi eccessi
Del Trace armato in poche Rime io canto
E del Sarmat' Eroe gl' altri progressi,
Ond há gloria la Gloria, e fregio il Vanto.
Canto d' Austria l' allor, d' Asia i cipressi,
Del Ciel la gioia e d' Inferno il pianto,
Solo perché nel battezato Impero
Si dia lode a l' Eterno, e fede al Vero.

1105.

GVIGLIELMINI (Domenico).

Il Sarmata Trionfante per la gloriosa Vittoria riportata contra l'Armi Ottomane sotto Vienna liberata. Ode consecrata all' Illustrissimo Signore Don Gasparo Bassadonna. Di Domenico Gviglielmini Catanese fra gl' Academici Infecondi l'Eteneo. || In Roma, per Domenico Antonio Ercole. 1684.

4to. 4 szlan lev. Az ajánlás az 1b. levelet foglalja el. 26 kilenczsoros versszak.

Dall' Ismaro terreno
Con rimbombo guerrier Marte orgoglioso
Risorse a provocar di Giove il telo,
E di furor ripieno
Dell' Austria à turbar venne il bel riposo etc.

1106.

HARTNACCIUS (Daniel).

Breviarivm Historiæ Turcicæ, exhibens ... Incrementa Imperii Turcici, ab initio ad hæc usque tempora, quibus in fine addita Historia Obsidionis Viennæ, 1683. Autore Daniele Hartnaccio Pomerano. || Hamburgi & Holmiæ, apud Gottfried Liebezeit, Bibliop. Hanoviæ, typis Aubryanis, 1684.

4to. Czímkép, 1 levélen a br. Kielmansegg János Adolfhoz intézett ajánlás, 68 lap, és a török birodalom hódított részeinek két térképe. E mű a törökök európai és ázsiai hódításainak chronologicus jegyzékét foglalja magában. A 66. lapon Bécs ostromának rövid leírása, 67. és 68. l. Érsekujvár és Buda elfoglalása. A nyomása tekintetében is eltérő két utolsó levél, úgy látszik, egy újabb kiadáshoz tartozik. Lásd Kapdebò-t 63. l.

1107.

Im Hof (Johann Hieronimus).

Relatio historico-politica, . . . Hinterbringt dem günstigen und curieusen Lectori alle von dem Höchstlöbl. Ertz-Haus Oesterreich, als dieser Zeit einiger Vormauer des Vaterlands Teutscher Nation mit dem grausamen Türcken geführten . . . Kriege. . . . continuirt bisz auf die letzte Action des Christ-hülfflichen Entsatzes der geliebten Residentz-Stadt Wien, und Eroberung der Vestung Gran. Von Johann Hieronymo Im Hof von Merlach . . . || Sulzbach, in Verlegung Johann Hofmann . . . M · DC · LXXXIV.

4to. Allegorikus czímkép, czímlap, 8 levélen az előszó, melynek keltezési helye «Vilseck», 252 lap. 8 metszet (6 város-látkép, 2 arczkép). Lásd Kabdebò-t 75. sz. a.

1108.

Kochowski (Vespasianus).

A. M. D. G. Commentarius Belli aduersum Turcas ad Viennam, & in Hungaria. Anno Ch: M · DC · LXXXIII. gesti ductu & auspiciis Serenifsimi ac Potentifsimi Ioannis III. Regis Poloniarvm, Mag. Dvc. Lithvaniæ, &c. &c. &c. Scriptore Vespasiano à Kochow Kochowski S. R. M. Cubiculario Aulico, ac Historiographo. || Cracoviæ, In officina Alberti Gorecki . . . . . 1684.

4to. Czímlap, 3 levélen a «Jacobo Poloniarum principi»-hez, Sobieski király fiához intézett ajánlás, 100 lap, 1 szlan levélen a colophon és Errata. Karajan példánya, következő jegyzetével: «das Heft ist selbst in Polen sehr selten». Lásd Kapdebò-t, 216. sz.

1109.

Lorena (Duca di).

Copia di Lettera scritta dal Serenissimo Dvca di Lorena a S. M. C. sopra la Vittoria ottenuta contro i Turchi li 23. Luglio 1684. Con staffetta giunta a Bologna si à la presa di Viacovitz. || In Bologna, & in Lucca, per i Marescandoli. *(Végén)* . . . 1684.

4to. 2 lev. A czímlapon lovas hadvezért ábrázoló fametszet van.

1110.

Lorena (Duca di).

Lettera scritta dal Serenissimo Sig. Dvca di Lorena, a Sva Maestà Cesarea sopra la Vittoria ottenuta contro i Turchi li 23. Luglio 1684. || In Bologna, per Giacomo Monti, 1684.

4to. 2 lev. A szöveg a czímlevél hátlapján kezdődik.

1111.

Magnavini (Gio. Battista).

Raggvaglio historico della guerra tra l'Armi Cesaree, e Ottomane dal principio della Ribellione degl' Vngari sino l'anno corrente 1684 e principalmente dell' assedio di Vienna, e sua liberazione, con la vittoria di Barchan. Aggiontoui in quell' vltima impressione la presa di Strigonia . . . . all' . . . Sig. Givlio Givstiniano Cavaliere. || Venetia, MDCLXXXIV. presso Gio. Giacomo Hertz.

12mo. 6 szlan lev., 262 lap. Az ajánlást a kiadó írta alá, ezután a szerzőnek rövid előszava következik, «Gio-Battista Magnavini al cortese Lettore.» A könyvhöz Stahremberg arczképe és a török zászló rajza van mellékelve.

1112.

Malegonellius (Antonius).

Joanni III. Poloniæ Regi Invictifsimo ob Viennam ab Obsidione Tvrcarvm liberatam Panegyricus Romæ habitvs ab Antonio Malegonellio, nunc de Amadoris in ædibus Eminentifs. Principis Caroli Cardinalis Barberini, Regni Poloniæ apud Sanctam Sedem Protectoris. || Ad exemplar Florentiæ anno MDCLXXXIV Apud Hippolytum Navesium ...

4to. 24 lap. A 3. és 4. lapot az ajánlás foglalja el.

1113.

Patinin (Gabriele Carola).

Der fürtrefflichen und hochgelehrten Jungfer Gabrielis Carola Patinin, uber die glücklich entsetzte und völlig wiederum befreyte kayserliche Residentz-Stadt Wien, auf der Italiänischen Academie Padua in Lat. Sprach gehaltene, und dem ... Röm. Kayser Leopolden zugeschriebene ... Lobrede ... in das Teutsche, nach dem eigentlichsten Wort-Verstande, übersetzt... || Gedruckt im Jahr 1684.

Kis 8o. 38 lap. Elől az ifjú hölgy finoman készített medaillon-arczképe német versekkel. A beszéd latin és német nyelven két hasábosan van nyomtatva. Gabriella leánya volt Patin Károly orvos és numismatikusnak, a ki mint tanár Paduában halt meg, és unokája a híres Guy Patin-nek. Anyja és nővére is foglalkoztak irodalommal, és valamint Gabriella, tagjai voltak a páduai Accademia degli Ricovrati-nak, mely őket la Modesta, la Rara és la Diserta melléknévvel tüntette ki. Lásd Kapdebò-t 247. sz.

1114.

Poot (Abraham van).

Naauwkeurig Verhaal van de Vervolginge aangerecht tegens de Euangelise Leeraren in Hungarien nevens een bewijs van der selver onschuld aan de

Rebellie . . . door Abraham van Poot Med: Doct: Met schoone Koopere-Platen versien. || t' Amsteldam, by Timotheus ten Hoorn . . . 1684.

4to. Czímkép, mely egy evangelikus predikátor kinzatását ábrázolja. Czímlap, azután az előszó és költői applausus, összesen 12 szlan lev., 450 lap, 1 szlan levélen a sajtóhibák, 12 tiszta kivitelű rézmetszet, melyek a predikátorok szenvedéseit ábrázolják fogságukban és számüzetésük idején.

1115.

ROCOLES (Jean-Baptiste).

Vienne deux-fois afsiegée par les Turcs, MDXXIX & MDCLXXXIII & heureusement delivrée. Avec des Reflexions historiques sur la Maison de Habsbourg, ou d'Austriche et sur l'Origine, Grandeur & Décadence dernière de la Puifsance Ottomane. Par le Sr. J. B. de Rocoles Historiographe. || A Leyde Chés Jean Prins. MDCLXXXIV.

12mo. Allegorikus czímkép, czímlap, 10 szlan lev., 431 lap, Bécs kettős lapnagyságú tervrajza és V. Károly császárt és Ferdinándot, Bécs védőit, továbbá a szultánt, a nagyvezirt, Tökölyt stb. ábrázoló 12 képpel, melyeket Schoonebeek csinosan metszett rézbe.

3a levélen a János György szász választófejedelemhez intézett ajánlólevél Hágából keltezve, 9a lev.: «Stances pour la Réjouifsance de la Levée du Siège de Vienne,» 13 tíz soros versszakban és egy öt soros niceterium, a szerző aláírásával. 1—40. lapot történeti excursus foglalja el a Habsburg-monarchia keletkezéséről és az első török háborúról, azután egy relatio következik az első török ostromról, a védelemben részt vett személyek kimerítő jegyzékével. 114—431. lapon az 1683-ik évi ostrom. Lásd Kapdebò-t, 121. sz. a.

1116.

SANTO TOMAS (Alfonso).

Carta pastoral del ilvstrifsimo, y reverendifsimo Señor Don Fray Alonso de Santo Tomas, Obispo de Malaga, del Conseio de Sv Magestad, &c. a los Fieles de sv Obispado exortandolos a Hazimiento de Gra-

cias, en ocasion del Triunfo que tuvieron las Armas Cesareas, y Catolicas, contra las Otomanas, el dia 12. de Septiembre de 1683.... || En Madrid por Antonio de Zafra... Año de 1684.

4to. 32 lap. Lásd Kapdebò-t 191. sz. a.

1117.

SCARLATINI (Ottavio).

Evterpe festiva per le gloriosiſsime Vittorie ottenute dall' Armi christiane contro il Tvrco, l'anno proſsimo scorso MDCLXXXIII.... All' Illustriſsimo ... Monsig. Gioseffo Mvsotti Patritio di Bologna ... *Di* D. Ottauio Scarlatini, gentilhuomo Bolognese, & arciprete di Castel San Pietro. || In Bologna, per gl' Eredi del Sarti 1684.

4to. 23 lap. 3—6. lapon ajánlás és előszó.

1118.

SCHLOSSBERGER (Geo. Andreas).

Q. D. B. V. Classicvm Tvrcicvm in florentissimo quod Vlmae est Gymnasio ipso ascensionis Christi festo pvblica oratione decantatvm a Georgio Andrea Schlossbergero Esslingensi Anno O. R. M·DC·LXXXIV. || Ulmæ Typis Gaſsenmaierinis.

4to. 10 szlan lev.

1119.

SCHWEITZER (Matthias Bernardi a).

Epœneticon historico-poeticum ad heroicos Viennæ a nvmerosiſsimo Tvrcarvm exercitv obseſsæ Defensores ... Hispaniarum Indiarumque Regi Carolo II dicat consecratqve D. Mathias Bernardi a Schweitzer Presbyter Lvxembvrgensis. Piis Belgarvm Germanorvmqve

locis in vrbe Hispaliensi Præfectus Administrator. || Hispali, *(Sevilla)* apud Thomam Lopez de Haro.

8vo. 110 lap, 1 szlan levélen az Errata. Az ajánlólevél spanyol nyelven van írva. 3—9. lapon az approbatiók, 10—12. lapon II. Károly királyhoz, XI. Incze pápa-, Lipót császár-, a Lotharingiai herczeghez és a fölmentés többi hőseihez írt költemények vannak közölve.

1120.

SEMENZI (Giuseppe Girolamo).

Il Salmo Sefsantesimosettimo per Vienna liberata l' Anno 1683. Consagrato alla Santità d' Innocenzo XI Pontef. Ott. e Mafs. dal P. D. Giuseppe Girolamo Semenzi .... presentato al .... Marchese D. Antonio Maria Erba ... Nipote di Sua Santità. || In Milano, per Ambrogio Ramellati.

4to. Allegorikus czímkép, mely a szent szövetség tagjainak emblemáit ábrázolja. 8 szlan levélen a czímlap és a két ajánlólevél, 31 lap.

1121.

SINCERUS (Friedrich).

Curieuser Staats-Mercurius welcher der vornehmsten Staaten in Europa weit-aussehende Maximen, und insonderheit den gefährlichen Zustand des H. Römischen Reichs ... entdecket durch Fridericum Sincerum. Auf defsen eigene Unkosten. || Gedruckt im 1684-sten Jahr. *(S. l.)*

4to. Czím, 2 levélen a tartalomjegyzék. 1 levélen egy meg nem nevezett monseigneurhez intézett névtelen ajánlólevél. Sok Magyarországra vonatkozó adatot foglal magában. I. fej.: «Von Ungarn, wie solches an das Haus Oesterreich kommen und erblich gemacht worden.» IV. fej.: «Ob der Malcontenten Haupt Graf Emericus Töckeli, vor ein Feind des R. Reichs zu halten sey oder nicht?» stb.

1122.

[Sonnemann (J. T. G.)]

Warhafftig- und ausführliche Erzehlung defsen, was sich zu Anfang und Ende defs Kayserlichen Feld-Zuges in Hungarn, dieses 1684sten Jahrs, bey Dero Haupt-Armee, Denckwürdiges zugetragen: Worinnen absonderlich enthalten ein... Bericht von Belägerung und Defension der Stadt Ofen anzeigend alle sonderbare mehrentheils in eigener Gegenwart dabey observirte Begebnüfse...... Deme zu mehrer Erläuterung ein accurater Grund-Rifs ermeldter Belägerung beygefüget... Zusammengetragen und ausgefertiget von J. T. G. || In Verlegung des Authoris: Nürnberg... bey B. J. und M. Endter 1684.

4to. 1 szlan levélen az előszó, 36 lap. Budának alaprajza «J. T. G. Sonnemann fecit» jelzéssel van ellátva. Ebből tudjuk meg a szerző nevét is. A szerző, mint az előszóban mondja, Salm Károly Dietrich herczeg szolgálatában vett részt a hadjáratban, és ezen «Tag-Zettul»-t ura beleegyezésével adja ki. A méret nélkül szerkesztett tervrajzról, úgy látszik, nagyon sokat tart.

1123.

Steffani (Sebastiano).

Il Faro della Fede cioè Venetia supplicheuole e festiua per la liberatione di Vienna, vittorie, & Santa Legha trà Principi Christiani contro Turchi. Opera del M. R. P. Sebastiano Steffani Carmel.... Predicatore e Lettore della Sacra Scrittura in Sant' Appollinare di Venetia. Consecrata all'..... Cardinale Ottoboni. || In Venetia M·DC·LXXXIV.

12mo. Allegorikus czímkép (Incze pápa egy a velenczei oroszlánok által tartott világító-tornyon), czímlap, 4 szlan levélen az ajánlás, előszó és privilegium, 192 lap. A kis mű három részből áll: 1° «Divotioni efsemplari nel Santifsimo Giubileo», 2° «De gl' efsemplari festeggiammenti per le Vittorie Christiane», 3° «Della Santa Legha conclusa trà Principi Christiani contro Turchi» és

élénk képét adja azon pompás és igazán népszerű ünnepélyeknek, melyeket Bécs felszabadításának örömére rendeztek. 5. lapon: «Il Campo à Santa Maria Formosa . . . era il Teatro ove con più frequenza confluivano i popoli al Palaggio del Signor Baron Tafsis, Mastro generale delle Poste di Germania, situato in detto Campo, s'affolavano à truppe à truppe, mercanti, botteghieri, operarii, e fino alla mezza notte per il più da quel Cavagliere accreditatifsimo, attendevano i ragguagli, o prosperi ò avversi con impazienza si grande, che non e facile esprimerla.» Számos sonett van közbeszőve.

1124.

TAAFFE (Count).

Count Taaffe's Letters from the Imperial Camp, to his brother the Earl of Carlingford here in London: Giving an Account of the most considerable Actions both before and at the raising of the Siege at Vienna, together with several remarkable Pafsages afterward, in the late victorious Campagne against the Turks in Hungary. With an Addition of two other Letters from a young English Nobleman, a volunteer in the Imperial Army. || London, printed for J. B. and are to be sold by William Abbington near the Wonder Tavern on Lud-gate-Hill. 1684.

4to. 1 lev. üres, czímlap, 1 levélen az előszó. Az előszó Taaffe grófot mintaképül állítja a londoni ifju urak elé, és lelkökre köti, mennyivel jobban cselekednének, ha követnék példáját «than to waist their Youth in Gaming-houses and Taverns, and kill one another as they do in senselefs and brutal quarrels». Taaffenak bátyjához*) írt levelei Passau jul. 24., Angern jul. 17., Korneuburg augusztus 25., a nagyvezir táborából (Bécs előtt) szept. 12. éjjel, Pozsony előtti táborból szept. 22., Párkány melletti táborból 1683 okt. 10., Linz 1684 január 4-én keltek, közbül egy levél Grana marquishoz, a spanyol Németalföld kormányzójához. Ezután a «young english Nobleman» két levele következik atyjához Londonba Párkány okt. 10. és Pozsony nov. 7. kelettel, s végül Taaffenak egy levele Earl of Bath-hoz Londonban; Linzből 1684

*) Lord Carlingford a Boyne melletti csatában elesett. Czímét ifjabb fivére Francis örökölte. Ez az ág még a XVIII. században kihalt. Lásd Wurzbach, *Biogr. Lexicon*.

január 4-éről keltezve. Taaffe levelei igen érdekesek és kitünően vannak írva. Már a levelek keltéből is megtudjuk, hogy minő eseményekben vett részt. A «young English Nobleman», a ki a két levelet írta atyjához, bizonyára Lord Lansdowne volt, a ki Taaffe ezredében szolgált és a kiről Taaffe majdnem minden levelében a legnagyobb elismeréssel és igaz szeretettel emlékezik. Ez a Lord Lansdowne különben — a mi eleinte nem volt egészen világos előttem — Earl of Bath fia volt, a mi Taaffenak Lord Bath-hez írt levele egy helyéből kitünik: «I know not what my Lord Lansdowne can have written to your Lordship in my favour... the truth is, it is I who have a thousand obligations to my Lord, your Son, for making this Campagne with me and giving me so distinct a mark of his friendship». Lansdowne-t különben a császár birodalmi gróf rangjára emelte, «to show the consideration he has for brave men». Taaffe, a ki hasonló kitüntetésben részesült, ezt fivérével tudatja. Taaffe említi még, mily sokat fáradozott azon, hogy egy pár szép török lovat szerezhessen, «but upon my word, we could find none worth the trouble, for all, that were better than ordinary, were taken by the Poles and other of our Generals». Továbbá tudatja, hogy egy török sátort vett, «without seeing it but they say it is very fine, with some turkish Arms which are also curious of the kind.» Mindezt Hamburgon át haza fogja küldeni. Végül igéri, hogy megszerzi fivére számára «the Duke of Lorraine's Picture»-t és ha csak lehet, a lengyel király arczképét.

1125.

TINASSI (Antonio).

Applavsi poetici per la Liberazione di Vienna dall' Armi Ottomane. Componimenti di varii sogetti raccolti da Francesco Antonio Tinaſsi e dedicati al.... Signor Cardinale Benedetto Panfilo. || In Roma per il Tinaſsi Stampatore Camerale MDCLXXXIV.

4to. 4 levélen a czímlap, ajánlólevél és approbatiók, 168 lap. A czímlapon egy bibornoki czímer (vörös és feketével nyomtatva). Nagyszámú ódát, sonettet és hosszabb költeményeket foglal magában Bécs felszabadításáról, melyek többnyire a pápához, a császárhoz, a lengyel királyhoz, a Lotharingiai herczeghez és Stahremberghez vannak intézve.

1126.

UNTI (Ovidio).

Della Vittoria ottenuta contro l'Armi Ottomane sotto i ricinti de Vienna. Racconto di Ovidio Vnti da Fvligno. Dedicato all' Eminentiss. e Reu. Sig. Cardinale Pavolo Savelli. || In Fvligno, per Gaetano Zenobi, Stampatore Episcopale.

12mo. Előczím, czímlap, 2 szlan levélen az ajánlás és előszó, azután a «Racconto» 17—59. lapszámozással, 126 nyolczsoros versszakban. A végén egy óda «al serenifsimo di Lorena», mely még 4 szlan levelet foglal el. Daczára, hogy 4 levél látszólag hiányzik, példányomat teljesnek tartom.

1127.

VAELCKEREN (Joannes Petrus).

Vienna a Turcis obsefsa, a Christianis eliberata, sive Diarium obsidionis Viennensis ... Avthore Joanne Petro a Vælckeren, Sacri Romani Imperii Equite, Sac. Cæs. Maj. Consiliario Aulico-Bellico, Generali Auditori & Historiographo: una cum Typis æneis ... || Iuxta Imprefsum Viennæ Austriæ, prostat Bruxellis, apud Lambertum Marchant, sub signo Boni Pastoris, 1684.

12mo. 6 szlan lev., 166 lap. 2a—6a levélen a gróf Stahremberghez intézett ajánlás, a császári privilegium és az olvasókhoz írt előszó. A 157—166. lapon a hadi zsákmány van felsorolva. Az előszó végén a szerző két metszetről szól, melyek a kis műhöz vannak csatolva. Példányomban csak az egyik lelhető: «Castrametatio Turcarum Exercitus ante Wiennam geographice descripta Anno Aeræ Christi 1683 a Leandro Anguifsola, et Bartholomeo Cammuccio.» L. Kapdebò-t, 2. sz.

1128.

VAELCKEREN (Pierre de).

Vienne afsiegée par les Turcs, et delivrée par les Chrestiens. Ou Journal du Siege de Vienne depuis le

6. de May de l'année 1683. jusqu'au 15. de Septembre de la mesme Année. Composé en Latin par Pierre à Vælckeren, Chevalier du St. Empire... Aves des Figvres. || Ils se vend, a Bruxelles, chez Lambert Marchant, au Marché aux Herbes. 1684.

12mo. 6 szlan levélen a czímlap, ajánlás, privilegium és előszó, 215 lap. E kiadáshoz mellékelve van az ostrommüveletek terve Camuccio és Anguissolától, Rossetti metszése után és egy három hasábosan nyomtatott lap, franczia nyelven írt magyarázó szöveggel, azután a Castrametatio, ugyanazon mérnöktől, latin «Explicatio literarum»-mal. Lásd Kapdebò-t, 3. sz.

1129.

VÄLCKERN (Johann Peter).

Wienn von Türcken belägert von Christen entsetzt. Das ist: Kürtzliche Erzehl- und Beschreibung alles defsen was sich vor- in- vnd nach der grausamben Türckischen Belägerung der Kayserlichen Residentz Statt Wienn in Oesterreich Anno 1683. vom 6. Maij an bisz 19 Septembris von Tag zu Tag denckwürdigs zugetragen. Erstlich in Lateinischer Sprach beschrieben. Durch der Röm. Kayserl. Majest. Hoff-Kriegs-Rath, ... Johann Peter von Välckern ... anjetzo ausz dem Lateinischen ins Teutsch übersetzt, vnd in Truck gegeben von dem Authore selbst. || Gedruckt zu Lintz in Oesterreich bey Johann Rädlmayr. 1684.

4to. Czímlap, dedicatio, privilegium, előszó 4 lev., 102 lap, 4 szlan levélen a hadi zsákmány specificatiója. Két metszet (a castrametatio és Bécs tervrajza) Camuccio és Anguissola-tól. Lásd Kapdebò-t, 4. sz. a.

Karajan példánya következő jegyzetével: «Die äusserst seltene Übersetzung Vaelckern's, vom Auctor selbst und mit Zusätzen verfasst. In dem vorliegenden Exemplare befindet sich auch der fast immer fehlende Carton zur Seite 60, der einen wichtigen Zusatz zum 16. August enthält. Die Zusätze sind im Allgemeinen nicht unbedeutend.»

1130.

VAELCKEREN (Giovan Pietro).

Dell' Afsedio di Vienna con le Vittorie de Cristiani, scritto dal Signor Giovan Pietro da Velcheren... volgarizzato per opera di Antonio Bulifon ed accresciuto die molte notizie. || In Vienna d'Austria presso Leopoldo Voigt 1683 e in Neapoli presso Giuseppe Roselli 1684 a spese di Antonio Bulifon . . .

12mo. Czímlap, 6 levélen a kiadónak D. Domenico Orsinihez intézett ajánlása, az előszó és privilegium, 11 levélen a történeti bevezetés, 304 lap. A 238—251. lapon Bulifon jelvénye (koronás szirén), azután a zsákmányul ejtett tárgyak jegyzéke. A 252. lapon levő fametszet vértes lovagot ábrázol, azután a szöveg folytatódik. Lásd Kapdebò-t, 6. sz.

1131.

VAELCKEREN (Giovan Pietro).

Vienna Afsediata da Turchi, & Liberata da Christiani, o sia narratione giornaliera dell' Afsedio di Vienna incominciato da 6 di maggio sino alli 15. settembre 1683. Dato in luce in idioma latino, dal Signor Gio: Pietro Velcheren . . . Novamente tradotto in lingua italiana da Dorotheo Alimari. Dedicata Al . . . Signor Conte Carlo Vicenzo Giovanelli Nobile Veneto. || In Venetia, al nome di Dio dietro la Chiesa di S. Giulano 1684.

4to. 6 szlan lev. (Előczím, czímlap, a fordító és szerző ajánlása, privilegium, a szerző és fordító előszava, az imprimatur), 80 lap. A fordító az előszóban Bécs környékének térképére és az erődítmények tervére hivatkozik, melyek példányomból hiányzanak. Kapdebò (5. sz. a.) csak a Bibliothèque Nationale-ban levő egy példányt idézi.

1132.

VAELCKEREN (John Peter).

A Relation or Diary of the Siege of Vienna. Written by John Peter a Valcaren, Judge Advocate of

the Imperial Army. Drawn from the Original by His Majestie's Command. || London, Printed for William Nott in the Pall-Mall, and George Wells Bookseller in St Paul's Church-yard, 1684.

4to. Czímlap, 2 levélen az alaprajz magyarázata, 12 lap. A Rossettitől rézbe metszett tervrajz, angol szöveggel és Anguissola castrametatiója valamivel nagyobb méretben vannak kivive, mint a latin és német kiadásban. E kiadást Kapdebò és, úgy látszik, Karajan sem ismeri.

1133.

VIDANIA (Vincencio).

Trivnfos christianos del Mahometismo vencido. En cinco Discvrsos academicos. Al Excelentissimo Señor D. Diego Sarmiento de Valladares, obispo, Inquisidor General, ... publica los D. Diego Vincencio de Vidania, Cronista de los Reynos de Castilla y Leon, y del de Aragon. || En Madrid. Por Lucas Antonio de Bedmar y Baldivia ... Año de 1684.

4to. Czímlap, ajánlás és előszó 3 lev., 81 lap. A czím keretbe van foglalva. Lásd Kapdebò-nál, 94. sz. a. a Bécs ostromára vonatkozó 5 beszédnek terjedelmes czímét.

1134.

A Journal: or a most Particular Account of all that passed in the late Siege of Vienna. Written by a principal Officer, who was in the Town during the whole time of the Siege and sent by Authority to the Imperial Commissioner at the Dyet of Ratisbonne. Translated out of High Dutch by His Majesties Special Command. || London, Printed for H. Rogers .... 1684.

12mo. Egy levélen az angol kir. czímer, alól «By His Majesty's Special Command,» czímlap, 89 lap, 1 szlan levélen az Addenda. Az 1037. sz. *Glaubwürdiges Diarium* czímű iratnak fordítása.

1135.

A Letter from the Lord Chancellor of Poland to General Teckley, January the 10th 1684. || *(Végén:)* Printed for P. Brooksby...... in West-Smithfield, 1684.

fo. 1 lev. (A második üres?) A kancsellár keserűen panaszkodik Tököly ellenséges magatartásáról a lengyel király iránt.

1136.

A Letter to a Friend; being an Historical account of the affairs of Hungary: More particularly relating to Buda and how treacherously it was surprised by Solyman the Magnificent from the Christians Anno 1541. As also, an account of the late Siege, Anno 1684. || *(Végén:)* London: Printed for W. Davis *(S. a.)*.

fo. 4 lap. A szöveg az első lapon kezdődik. A levél november 14-ről van keltezve és a végén A. B. betük olvashatók.

1137.

Afsedio di Vienna d'Avstria intrapreso li 14 Luglio 1683 dagli Ottomani sotto il comando generale di Mvstafa' Carra' Primo Visire, difesa..... da Ernesto Rvdgero Conte di Starembergh, e sua Liberatione per l'armi di Leopoldo Primo Imperatore, di Giovanni III. Re' di Polonia... Racconto istorico ben' esatto e sincerifsimo di L. A. che si e trovato nella maggior parte delle consulte, & operationi.... con due Piante in rame... delineate dal Sig. Leandro Angvisciola... agl. illmi Sig. Convittori del Collegio de Nobili di Parma. || In Modona, nella Stamperia di Demetrio Degni 1684.

4to. Czímlap, ajánlás, előszó, a halottak jegyzéke. 4 szlan lev., 84 lap. A czímlappal szemben Lipót császár arczképe, azután a castrametatio (Franc. Guianotus del. Mutinæ) és Bécs erődítései (Carlo Antonio Forti sc. Bol.). Nagyon valószínűnek látszik, hogy az L. A. betűkkel jelzett szerző épen Leandro Anguisciola volt.

1138.

Ausführliche Vorstellung und Beschreibung der weltberühmten ..... durch dapfermüthige Anführung Ihro Hochfürstl. Durchl. Herrn Herzog von Lottringen belägerten Ungarischen Stadt Ofen. || Frankfurt am Mayn, In Verlegung Joh. Philip Andreä. 1684.

12mo. 69 lap. Buda tervrajza e példányból hiányzik.

A kis könyv Buda város eseményeinek leírását adja 1684-ig. Az 1602. évi ostrom kimerítően van leírva.

1139.

Bericht auf was weise die Vestung Wironitiza sich nunmehr an den Herrn Graff Leszlie ergeben wie die Türcken abgezogen ... || Im Jahr Christi 1684. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg a czímlevél hátlapján kezdődik.

1140.

Beschreibung des herrlichen Siegs, welchen die Kayserl. Armee den (17) 27 Junii 1684 bey Weitzen wider die Turcken erhalten. || Zu finden bey August Hanckwitzen.

4to. 4 levél. A végén a császári sas.

1141.

Cara Mustapha, Grand Vizir. Histoire contenant son élévation, ses amours dans le Sérail, ses divers emplois, le vray sujet qui lui a fait entreprendre le

siege de Vienne & les particularités de sa mort. || Suivant la copie imprimée A Paris cIↄ Iↄc LXXXIV. *(à la Sphère).*

12mo. 154 lap a czímlevéllel együtt. A 2. levelet a kiadó előszava foglalja el. Egy nagy rézmetszet Kara Mustaphát ábrázolja, a mint a divánban saját halálos itéletét olvassa fel. A kis mű szerzője De Préchac (Barbier).

1142.

Compendio de la Vida de Emerico Tekeli, Cabeça de los Rebeldes, y confederado con los Tvrcos en Vngria. Escrito primero en lengua Alemana, y despues traducido en Italiano. Y aora puesto en nuestro Idioma Castellano por D. Pedro Gonçalez de Godoy, Oficial Mayor de la Secretaria de Lenguas. || .... En Madrid, en la Imprenta Real, por Mateo de Llanos .... Año 1684.

4to. 23 lap. A czím metszett keretbe van foglalva. Én sem a német, sem az olasz kiadást nem ismerem. Az életrajz végén ezt olvassuk: «Esto sirva de vn breue epilogo de la vida de este maldito, y sacrilego hombre Emerico Tekeli, en otro tratado se darà mas individual noticia de sus operaciones por memor. Nuestro Señor le dè luz, y acierto, y le reduzga a nuestra Santa Fè Catolica, y prospere las Armas Christianos, para que destruyan las Heregias, y trimfen de sus adversarios.»

1143.

Conversation du Bouffon du Grand Vizir, et de celuy de Tekeli, sur les disgraces de leurs Maistres. Avec l'effroyable Portrait de l'infidele et cruelle Paix de la France pour l'Allemagne et les Pays-bas. || A Cologne, chez Daniel Hartmann. M·DC·LXXXIV. *(à la Sphère).*

12mo. 47 lap. Az utolsó lap üres. Csipős szatira, telve Francziaország ellen intézett heves támadásokkal. Ime egy mutatvány a dialogusból: «*Le Bouffon du Grand Vizir*... Mais à propos tu ne

me dis rien de l'état de ton maître, en quel état l'as-tu laissé? *Le Bouffon de Tekeli.* Comme un homme qui vient d'avoir de cruelles couches. . . . *Le Bouffon du Grand Vizir.* Sa grosseſse a-t-elle été bien fâcheuse? . . . *Le Bouffon de Tekeli.* Elle a commencé par des fumées épaiſses, qui luy ont rempli le cerveau par un dégoût insupportable de sa qualité de Comte, par une haîne mortelle pour son Roy, et par une faim canine de la suprême grandeur. . . . *Le Bouffon du Grand Vizir.* Quand luy a pris le mal? . . . *Le Bouffon de Tekeli.* . . . Mon Maistre sentit les premières atteintes de ce mal, quand s'étant emparé de la ville de Presbourg il luy fallut doubler le pas pour s'en sauver, car le Duc de Lorraine l'y étrilla si rudement qu'il vit bien qu'après le fouët il ne pouvait attendre qu'une couronne d'épines. Mais son mal augmenta quand Vienne fut secourüe et votre Rodomond de Maistre humilié, il pouſsa des cris si épouvantables dans l'excès de sa douleur, que le Roy de Pologne y accourut, et s'offrit au ministere de Sage-Femme. . . . *Le Bouffon du Grand Vizir.* De quoy est accouché ton maître, estait-ce mâle ou femelle? *Le Bouffon de Tekeli:* Il s'est accouché de la Couronne de Hongrie mortnée. Et certes l'accouchement a esté deplorable, car comme ce Monarque (le Roy de Pologne) est violent, il luy a arraché cet Enfant par morceaux qui faisaient horreur. Il a tiré Cachau, puis d'autres membres tous sanglans de la violence qu'il leur avoit faite, et a laiſsé mon maistre si épuisé, qu'il n'en reviendra jamais. . . . *Le Bouffon du Grand Vizir.* Le laiſse-t-on sans secours dans son épuissement? *Le Bouffon de Tekeli.* Les Ministres de France lui tendent la main, mais de si loin, qu'ils ne sauraient le relever au lieu où il est.»

1144.

Copia di Lettera scritta da Venetia sotto li 16 Ottobre 1684. Concernente i felici Succeſsi dell' Armi Christiane sotto Bvda. || In Modena, nella Stamperia di Demetrio Degni 1684.

4to. 2 lev.

1145.

Curiose Staats-Gedanken uber den verwirrten Zustand des Königreichs Ungarn, und dahero bey der Christenheit entstehenden Gefahr . . . . . . Sonderlich aber was doch die unserige nach erhaltener Victorie

in Ungarn weiter vornehmen ...... ob der Türck auch wieder vor Wien rucken ... Wie es mit dem Toeckely, und denen Evangelischen in Ungarn ... ablauffen; und ob solcher der Türcke mit der Zeit auch vollends in seinen Gewalt bringen werde ... Alles nach denen bewehrten Staats-Reguln, ... unpartheyisch untersuchet .... || Gedruckt im Jahr 1684. *(S. l.)*

4to. 78 lap.

1146.

Der genau und eigentlich abgebildete Türkische Rofsschweif, welcher von dem ... Herrn Christian Ernsten Marggrafen zu Brandenburg... bey der herrlichen und sieghaften Entsetzung der kaiserlichen Residentz-Stadt Wien, ... erhalten, und itzo ... (samt des Grofz Vizirs Arabischer Haupt-Fahne) abgemahlet und vorgestellet werden. || Nürnberg, bey Georg Schemern ... 1684.

4to. 20 lap. A Kapdebò által 92. lapon emlitett zászlót és lófarkot ábrázoló metszeteken kivül példányomban egy másik lap is van, melyen a mindkét ostrom emlékére veretett nagyszámú érmek rajzai láthatók.

1147.

Der Herzogen und Königen in Hungarn Leben Regierung und Absterben von dem ersten Herzogen Keve an bisz auf den itzt regirenden König Leopold den I. Aus den bewährtesten Hungarischen Geschichtschreiben ... zusammengetragen, auch mit ihren warhafften Bildnifsen ans Licht gegeben. || Nürnberg, In Verlegung Johann Hofmanns ... Anno 1684.

12mo. Czímkép Lipót császár arczképével, 567 lap, a magyar herczegeket és királyokat ábrázoló 60 metszettel. Lásd Haner-t, II. 284.

1148.

Diario de Succeſsi dell' Armi Cesaree nell' Vngheria doppo la presa di Strigonia, in questa Campagna MDÇLXXXIV sotto il Comando . . . del Sig. Dvca di Lorena. ¦¦ Venetia, per Combi, & Lanoù.

12mo. Czímlap (a földgömbbel), 1 levélen az olvasókhoz intézett rövid előszó és anagrammák. 211 lap. A végén az imprimatur 1684 decz. 2. kelettel.

1149.

Diario y descripcion veridica de lo svcedido en el tiempo qve las Armas Otomanas han tenido sitiada la Corte Cessarea de Viena. Escrita por vno de los principales Cabos del presidio Ceſsareo qve se hallò en dicha Plaça desde el principio del Cerco hasta el dia que fue soccorida de las Armas Imperiales. Impresa en la Civdad de Ratisbona, en Aleman, y embiada à la Reyna Madre, Nuestra Señora; y por orden de Su Magestad traducida en Castellano. || En Madrid. Por Antonio de Zafra. . . *(Az utolsó lapon még egyszer a nyomdász adresse-je és 1684. évszám.)*

4to. 48 lap. A czímlapon egy vignetta. Lásd Kapdebò-t, 93. sz. alatt. Az 1037. sz. a. *Glaubwürdiges Diarium* czímű iratnak fordítása.

1150.

Diarium der harten und bluthigen Belägerung der berühmten Ungarischen Residentz und Vestung Ofen. || Hamburg, zu bekommen bey Heinrich Heuſz... 1684.

4to. 32 lap. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A végén a bajor választófejedelem és a lotharingiai herczeg arczképei és az ostromolt város alaprajza vannak csatolva, és végül egy harántfolio lapon három hasábosan a következő szöveg: «Politische

Überlegung der Belagerung Ofen und selbiger Auffhebung» (alul: Wird verkauft bey Heinrich Heuss), mely az ostrom hosszú tartamának okait körülményesen adja elő.

1151.

Geluk en Zegen in's Heeren oorlog tegen de ongelovvigen. Dat is: Waerachtige en bondige Afbelding, nevens een Beschryvingh van 't geen dat ontrent Offen (eertyts Koninglyke Hooft en Residentie-Stadt, als ook de stadt Pest in Hungaryen . . .) voor eenige jaren geschiet en voorgevallen is . . . || Na de' Nurenberghse copy gedruckt tot Amsterdam, by Joachim van Dyck, boekverkooper op den Dam. A° 1684.

4to. 4 szlan lev. Az utolsó lap üres. Buda és Pest rézbemetszett látképe; a számoknak magyarázata a czímlevél hátlapját foglalja el.

1152.

Gewiſse und warhafftige Zeitung was sich von Anfang der Belagerung her vor der uhralten gewesenen Ungarischen königlichen Haupt- und Residentz-Stadt Ofen . . . zugetragen, und wie gewiss berichtet, daſs nunmehro diese Stadt durch einen General-Sturm an den Hertzog von Lothringen übergegangen. Wie auch von dem Abyſsiner Könige etc. . . . || Gedruckt zu Prag, im 1684stem Jahre.

4to. 2 lev. A czímlapon lovas ütközetet ábrázoló rajz látható csudálatos égi jelekkel. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1153.

Il Danvbio armato geografica descritione del Danubio per quanto s'estende dall' Imperial Residenza di Vienna, sino a Belgrado; doue si danno breui notizie

delle città vicine al Danubio ... delle Battaglie, e conquiste fatte nelle guerre pafsate, e presenti nell' Vngheria ... Dedicato al ... Sig. Leonardo Federigo Endorfer. || In Venetia, M·DC·LXXXIV. prefso Giouanni Cagnolini.

12mo. 6 szlan levélen a czím, ajánlás és előszó. 103 lap.

1154.

Kurtze doch gründliche Beschreibung alter und neuer Wiener-Belägerung welche, sowol Anno 1529. als Anno 1683. von dem Türckischen Erb-Feinde jedesmahl vergeblich gethan, und durch Gottes Gnade von den Christen glücklich entsetzet worden. Sampt der Römis kayserl. Residentz-Stadt Wien eigentlichen Abrifz und Fortification ... || Gedruckt im Jahr 1684. *(S. l.)*

4to. 8 szlan lev. Bécs látképe a körülfekvő erődítésekkel a Lipótvárosból tekintve. Tiszta karcz, jelzés nélkül. Mint a külalak elárulja, Hannoverben typis Aubryanis nyomatott. Lásd Kapdebò-t, 56. sz.

1155.

L'Afsedio di Bvda nell' Anno 1684. Relatione nella quale si descriue lo Stato antico, e moderno, i Confini, il Dominio, il Gouerno, le Piazze, Luoghi forti, e le Guerre del Regno d'Vngaria. E quando, e come questo sia venuto sotto il Dominio Turchesco ... || In Todi, per Vincenzo Galafsi ...... 1684.

12mo. 36 lap. Ehhez tartozik mint folytatás:

Continuatione de' Fatti memorabili dell' Armi Cattoliche contro il Turco dalla presa di Nevhavsel, sino all' acquisto di Eperies, Tokai, Cassouia, e d'altre Piazze nell' Vngheria; ... con le propositioni di Pace trattata per lettere dal Bafsà di Buda col serenifs. Duca di Lorena ... Perdono concefso da S. M. Cesar. al Petehasi. Prigionia del Tekeli. Volontaria obedienza a Cesare del

Ribelle Petrozzi, con altre notitie della presente Campagna del 1685. || In Todi per Vincenzo Galaſsi . . . 1685.

12mo. 47 lap.

1156.

Le Mercure Hollandois, contenant les choses les plus remarquables de toute la Terre arrivées en l'an 1683. Et sur tout le fameux Siege & la delivrance de la Ville de Vienne. || A Amsterdam, chez Henry & la vefve de Theodore Boom. l'An 1684.

12mo. Allegorikus czímkép 1685. évszámmal, czímlap és 4 szlan levélen az előszó, 504 lap, 11 szlan levélen a tartalomjegyzék. A magyarországi zavaroknak és Bécs ostromának története a 149—286. lapot foglalja el. Lásd Kapdebò-t, 123. sz. a.

1157.

Manifiesto Sacrilego y blasfema Arrogancia con qve Mahomet Quarto, Tyrano Emperador de los Turcos, publicò Guerra vniversal a sangre y fuego contra toda la Christiandad . . . Copioso Exercito que traxo sobre la Imperial Ciudad de Viena: Felicidad con que fue soccorida, y derrotados los Turcos. || . . . En Madrid: por Lucas Antonio de Bedmar y Baldivio . . . Año de 1684.

4to. 4 levél. Lásd Kapdebò-t, 99. sz. a.

1158.

Nota distinta delli Generali, Prencipi, Vfficiali, e Reggimenti di Cavalleria, e Fanteria dell' Eſsercito Imperiale, che deue sortire di presente in campagna contro il gran Turco. || In Modona, per gli Eredi Soliani . . . . 1684.

4to. 2 lev. A czímlapon Lipót császárt ábrázoló fametszet. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1159.

Ofens Glück- und Unglücks-Fälle. Das ist: Eine eigentliche Beschreibung der dapfern Thaten, Belagerungen, Eroberungen und Scharmützeln, die vor, in- und bey Ofen von deren Erbauung an bis ietzt sich ereignet und zugetragen haben. Neben einer kurzen Vorstellung der genug bekannten Statt Pest, und was vor Rencontre bey selber etwa vorgegangen seyn. von M. || Gedruckt im Jahr 1684. *(S. l.)*

12mo. 39 lap. 5 metszet.

1160.

Poesie de Signori Accademici Infecondi di Roma. Per le felicissime Vittorie riportate dall' Arme Christiane contro la Potenza Ottomana nella gloriosa Difesa dell' Augusta Imperial Città di Vienna l'anno 1683. Consacrate alla Sacra Maesta Cesarea dell' Imperatrice Eleonora. || In Venetia M · DC · LXXXIV. Presso Gio . . . Giacomo Hertz.

12mo. 6 szlan. lev., 375 lap. A 4. levélen a szerzők alphabetikus listája. Az ódák, canzonek, sonettek, allegoriák, dics- és gúnykölteményeknek igazán bámulatra méltó tömege, melyeket a szegény infecondi-k fáradhatlanul intéztek a még lejátszandó dráma hőseihez, úgymint a pápához, a Lotharingiai herczeghez, Stahremberghez és leggyakrabban a lengyel királyhoz . . . A 303. lapig olaszul van írva, azután hasonló latin költemények gyűjteménye következik, elől egy Sobieskire írt panegyrikus, melyet állítólag valóban elmondottak. A végén az imprimatur után új lapszámozással következik egy «Epinicium sive Carmen in Victoria adversus Turcas ad Viennam Austriæ» (5—30. lap), hexameterekben, Abbate Michele Capellarii-tól. Legvégül — extremum operi manum posuerat typographus — a kiadó kezébe jutottak a nemrég meghalt Piscopia Helenának, a köztársaság procuratora leányának, latin beszédei, levelei és ódái, melyekkel e gyűjteményt bezárja. Érdekes Sobieskinek Javarován, 1684 junius 14-én kelt köszönő irata.

1161.

Predizioni figvrate di Severo, et Leone Imperadori dalle quali probabilmente si ricaua il fine de Turchi nel presente loro Imperadore Mehemet Qvarto. Con l' aggiunta d' alcune rifleſsioni addattate à tempi correnti. Ad instanza del Sig. D. Gio: Battista Ghidoni. || In Brescia 1684 Per Gio: Maria Rizzardi.

Kis 8o. 64 lap. 16 római számokkal jelzett levélen az érdekes és csinos kivitelű karczok. A rövid előszóban utalás történik arra, hogy e jóslatokat a képekkel együtt már a mult században kiadta de Bry Th. Az egyes képekhez itt közölt commentárokban leginkább az utolsó török háború van szem előtt tartva. A mű a keresztény hősök, nevezetesen Sobieski parainesisével végződik.

1162.

Raggvaglio distinto di quanto occorse nella campagna paſsata trà le Armi Christiane, e Turchesche. ... Dell' Aſsedio di Vienna descritto giornalmente con li Successi tanto dentro nella Città, come fuori nel campo aſsediante. Del modo, e combatimento con cui fù soccorsa, e fugato il Nemico ..., sino alla Battaglia di Barcan, acquisto di quel luogho, e della Piazza die Strigonia.... Aggiontavi la Pianta della Città di Vienna... || In Venetia, MDCLXXXIV. preſso Nicolò Pezzana.

4to. Czimlap, 2 szlan levélen a rövid előszó, az elesett tisztek névsora stb., 79 lap és egy metszet «Vienna aſsediata, Leandro Anguiſsola fecit Dom. Roſsetti sculp.» (Különbözik a Vaelckeren castrametatiójától). Lásd Kapdebò-t, 88. sz. a.

Karajan példánya, a ki az első levélre ezt írta: «Der Verfasser ist Francesco de Roſsetti».

1163.

Relaçam verdadeyra e compendio historial em que se comprehendem todos os succeſsos da guerra

que os Turcos sizeraõ contra a Christiandade em este anno de 1683. desde o tempo que sahirao de Constantinopla, até que forão derrotados pelas Armas Imperiaes, & Polacas sobre Viena, & seguidos em alcance até restituirse a suas terras. || *(Végén 19. lapon):* Lisboa. Na Impreſsaõ de Antonio Craesbeeck de Mello, Impreſsor de S. Magesdade An. 1684. . . .

f°. 19 lap. 1 lapon a fenti czim, mely után közvetlenül a két hasábosan nyomtatott szöveg következik. A 14. lapon: «Noticias verdadeyras, e breve compendio de todos os felices progreſsos das Armas Imperiaes, & Polacas contra o Turco, desde o dia 3. de Outubro de 1683. atè 3. de Novembro deste proprio Anno.» 18. lapon: «Tomada e Recuperaçam, da grande Praça de Estrigonia, conseguida em 27. de Outubro do anno de 1683». Az utóbbi (20.) lapon a Sobieski által Bécs mellett elfoglalt és a pápának küldött zászló leírása és rajza látható.

1164.

Relation dv Siege de Vienne, mis par les Turcs le quinzième Juillet, et levé le douzième Septembre de l'Année 1683. Par Mr * * * François a un de ses amis. Seconde Edition reveüe & corrigée. || A Toulouse, par Jean Boude . . . . . . 1684.

12mo. 284 lap. Állítólag egy szemtanu szerzeménye: «Vous savez les engagements où je suis et l'emploi que j'exerce ici». A végén: «De Vienne, le 25 septembre 1683».

1165.

Relation veritable du Siege de Vienne. Avec une grande Carte & le Portrait de Mr le Comte de Staremberg. || A Lyon, Chez Thomas Amaulry, rue Merciere, au Mercure Galant. M · DC · LXXXIV.

12mo. Czímlap. 2 levélen az előszó, 1 levélen a privilegium, 159 lap. Magában foglalja Bécs erődítéseinek tervrajzát és Stahremberg arczképét német körirattal: «Je dois vous dire ici que le Portrait du Comte de Staremberg que vous avez trouvé en ouvrant cette lettre m'est venu de Vienne». A végén néhány so-

nett, melyek közül egyet Chevalier d'Aspremont, gentilhomme du Bourbonnais írt.

A *Mercure Galant* kiadója J. Donneau, Sieur de Visé volt, a ki valószínüleg e munkának a szerzője is.

1166.

Rigoroso Bando e proibitione mandata dal grande Imperadore de Tvrchi Mehemet IV. per tutto il suo Impero, & in specie nell' Vngheria superiore. || In Lucca per i Marescandoli ..... 1684.

4to. 2 lev. A czímlapon durva fametszet. Az elején: Strigonia 20 Dicembre 1683.

1167.

Türckische Raths-Stube worinnen des Türckischen Kaysers Mahomets IV. nebst deſsen vornehmsten Bedienten Kriegsberathschlagungen wegen der aufs Früh-Jahr gegen Ungarn und andere Länder vorhabenden groſsen Feldzugs ... vorgestellt werden. || Gedruckt in der Freystadt [*Lintz*] 1684.

4to. 2 rész. I. rész 96 lap. A második önálló czímlappal biró rész «Gedruckt im Jahr 1685» 70 lap. A kis művet F. Isolanak tulajdonitják. A 60. lap után a könyvkötő tévedéséből egy carton van illesztve, a mely Valckeren Türkenbelagerung-jához tartozik és az augusztus 16. eseményekre vonatkozik. (Lásd 1129. sz.) Megtudjuk erről, hogy a «Türkische Rathsstube» Linzben Rädelmeyer Jánosnál nyomatott. A typusok és papiros hasonlósága ezt kétségtelenné teszik.

1168.

Vera, e distinta Relatione dell' Aſsedio, & acquisto della città di Barthfeldt, fatto dall' Armi Cesaree sotto il comando del Generale Co. di Scvlz con le Capitolazioni accordate al presidio, nobiltà, e cittadini di eſsa, sotto li 28. Settembre 1684. || In Bologna per Giacomo Monti, 1684.

4to. 2 lev. A szöveg a czímlevél hátlapján kezdődik.

1169.

Vera, e distinta Relatione dell' insigne Vittoria ottenuta contro de Turchi dal Serenifsimo Signor Duca di Lorena nel campo sotto Buda gli 22. Luglio 1684. || In Vienna, & in Fvligno, nella Stamperia camerale d'Antonio Mariotti 1684.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1170.

Vera e distinta Relazione di quanto è seguito trà l'Armi Cesaree e le Ottomane, li 7. Luglio 1684. Trà Pest, e Buda nell' Isola di S. Andrea, con la presa del Castello inespugnabile di Moncaz, il quale è la Residenza del Techeli, et la presa fatta del Tesoro del sudetto, con la moglie, e figliuoli & quanti si ritrouauano in detto Castello & questa è stata la valorosita del Tenente Colonello Saponara. || In Modona, & in Bologna per l'Erede di Vittorio Benacci. 1684.

4to. 2 lev. A czímlapon a csász. sas. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A műhöz csinos kivitelű, lapnagyságnál nagyobb rézmetszet van mellékelve, mely Buda és Pest kissé phantastikus képét tünteti fel az előtérben vágtató lovasokkal.

1171.

Verifsimo, e distinta Relatione della Rotta data al Teckely dall' Armi Cesaree sotto il commando del Generale Schvltz . . . || In Venetia et in Fuligna. Per Antonio Mariotti . . . . 1684. . . .

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A czímlapon a császári czímer. Érdekes tudósítás Tökölynek Eperjes mellett szept. 17-én történt megveretéséről. A végén: «La seguente dispozione & ordine della Battaglia delle armi del Teckly fu trovata nella sua Cancellaria presa da i Nostri.»

1172.

[Más kiadás.]

|| In Bologna, per Giacomo Monti. 1684.

4to. 2 lev. A szöveg a czímlevél hátlapján kezdődik.

1173.

[Más kiadás.]

|| In Venetia, per il Prodocimo, MDCLXXXIIII.

4to. 2 lev. A czímlapon nagy czímerpajzs. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1174.

Warhafftig- und ausführliche Relation defsen was sich zu Anfang und Ende des Kayserlichen Feld-Zuges in Hungarn dieses 1684 Jahrs bei Dero Haupt-Armee Denkwürdiges zugetragen worinnen absonderlich enthalten ein ... Bericht von Belägerung und Defension der Stadt Ofen anzeigend alle sonderbare mehrentheils in eigener Gegenwart dabey observierte Begebnüfse. Ausgefertiget von einem vornehmen Kriegs-Bedienten. || Im Jahr 1684. *(S. l.)*

4to. 22 lap és egy Budát ábrázoló metszet. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1175.

BENAGLIA (Giovanni).

Relatione del Viaggio fatto à Costantinopoli, e ritorno in Germania, dell' Illustrifsimo Signor Conte Alberto Caprara ... Internuntio straordinario, e Plenipotentiario per trattare la continuatione della Tregua. Descritta da Giovanni Benaglia. Terza Editione con nuova aggiunta. || In Venetia, M·DC·LXXXV. Prefso Steffano Curti.

12mo. 239 lap. A 3. és 4. lapon a nyomdász előszava.

1176.

BERNINO (Domenico).

Memorie historiche di ciò, che hanno operato li Sommi Pontefici nelle guerre contro i Turchi dal primo pafsagio di questi in Europa fino al' anno 1684. Raccolte da Domenico Bernino e dal medesimo

dedicate alla Santità di Nostro Sig. Innocenzo Vndecimo. || In Roma, appreſso Gio. Battista Bvſsotti. M · DC · LXXXV.

4to. Czímlap, ajánlás, előszó, privilegium 8 szlan levélen, 318 lap, 1 szlan lev. A történtek előadása csak az 1676. évig terjed s nem mint a czímben említve van, 1684-ig. A magyarországi hadi események, és különösen ezekben a pápai csapatok részvétele kimerítően vannak tárgyalva. Lelkiismeretes munka benyomását kelti.

1177.

Brown (Edward).

A brief Account of some Travels in divers Parts of Europe, viz. Hungaria, Servia, Bulgaria, Macedonia, Theſsaly, Austria, Styria, Carinthia, Carniola, and Friuli. Through a great part of Germany, and the Low Countries ... with some observations on the Gold, Silver, Copper, Quicksilver Mines and the Baths and Mineral Waters in those Parts ... The Second Edition with many Additions. By Edward Brown, M. D. || London, printed for Benj. Tooke, ... MDCLXXXV.

fo. Czímlap, 1 szlan levélen az előszó, 222 lap, 2 szlan levélen az index, 1 levélen a kiadó könyvhirdetései. A könyvet 16 rézmetszet díszíti (némelyik kettős) és ezeken kívül a szövegben is igen sok csinos metszet van (Oliver & Sherwyn sculps.). A szerző említi, hogy könyvének egyes részei már 8 és 12 évvel ezelőtt adattak ki. Lásd 972. sz.

1178.

Feigius (Johann Constantin).

Adlers-Krafft, oder Europæischer Heldenkern, das ist warhaffte, vnd auszführliche Beschreibung der hohen Tapfferkeit welche die Christl. Helden, Ritter vnd Soldaten, ... erwisen ... als Wienn von den Türcken belägert ward, und was sich sowohl im Türckischen als innerhalb der Stadt von Tag bis zu Tage begab; ... und was noch Preiswürdiges selbiges Jahr in Ungarn von der Christlichen Armee ist verrichtet

worden ... in Teutschen heroischen Verszen ans Tage Liecht gegeben worden, durch Joannem Constantinum Feigium J. U. Studiosum . . . || Gedruckt zu Wienn in Oesterreich bey Johann Jacob Kürner ... 1685.

4to. Allegorikus czímkép (Lerch f.), czímlap, hátlapján a csász. privilegiummal, a bajor választófejedelemhez intézett költői ajánlás, előszó és öt költői applausus, összesen 9 szlan lev., 376 lap. Lásd Kapdebò-t 244. sz. a., a ki a czímet egész terjedelmében adja. Karajan példánya.

1179.

HOCKE (Nicolaus).

Kurtze Beschreibung deſsen was in wehrender Türckischen Belägerung der Kayserlichen Residentz Statt Wien von 7. Julii bisz 12 Septembris desz abgewichenen 1683 Jahrs sowohl in Politicis & Civilibus; als Militaribus paſsiret. Durch Nicolaum Hocke, der Rechten Doctorn, Syndicum und Stattschreibern allda. || Gedruckt zu Wienn in Oesterreich bey Leopold Voigt ...... 1685.

4to. Allegorikus czímkép, czímlap, 1 levélen a városi tanácshoz intézett ajánlás, 234 lap. Három rézmetszet, melyek közül az egyik Koltschitzky Ferenczet ábrázolja, a másik (meglehetősen sikerült nagy lap) Bécs felmentését, és a harmadik az oláh keresztet; mind a hármat Lerch fec. Lásd Kapdebò-t, 7. sz.

Karajan gyűjteményéből származó, igen vastag papirra nyomtatott példány.

1180.

KRECKWITZ (Georg).

Totius Regni Hungariæ superioris & inferioris accurata Descriptio. Das ist richtige Beschreibung des gantzen Königreichs Hungarn, so wol das Obere als Untere oder Niedere anbelanget, dabey dann die Beschaffenheit deſselben Städte, Vestungen, Schlöſser, Städtlein, Marcktflecken, und angrentzende Oerter. Sambt allem demjenigen was am Donau-Strom lieget befindlich ist ... Sambt einer accuraten Land-Charten,

und denen vornehmsten Städten in Kupffer vorgestellet wird, von Georg Kreckwitz aus Siebenbürgen. || Franckfurt und Nürnberg, verlegts Leonhard Loschge. Druckts Johann Philipp Andreä. 1685.

Kis 8vo. Czímkép (folyam-isten), czímlap, 1110 lap. Egy nagy, csinosan metszett térkép és számos egyes és kettős város-látképpel. Rövid történeti áttekintés a 17. lapig. Ezután alphabetikus sorrendben a nevezetesebb városok és várak leírásai következnek a rájok vonatkozó események kimerítő elbeszélésével. Lásd Haner-t, II, 329. lap, a ki földijéről nagyon rossz véleményt mond.

1181.

LINDE (Van der).

Leven en Daaden van Johannes Sobietzki de III. tegenwoordig-Regeerende Koning van Polen; mitsgaders de Levens en Daaden aller voorgaande Poolsche en Hungarische Koningen: Waar onder doorgans werden verklaart; I. De gedenkwaardigste Geschiedenifsen die ooyt tufschen de Christenen en Turken zijn voorgevallen. II. De naau-keurige Beschrijvingen van het Eerste e Laatste Beleg der Stadt Weenen ... III. Den Handel van Graaf Emericus Tekkely en der Hungarische Malcontenten. IV. De Oorlog-Actien tufschen alle Christen Potentaten en d'Ottomannische Porte, tot het mislukt Beleg van Offen, voorgevallen in 't Jaar 1684. Door Van der Linde... || t' Amsterdam, By Jan, en Timotheus ten Hoorn ... Anno 1685.

4to. Szép czímkép Sobieski lovas alakjával, háttérben csata, czímlap, 2 szlan levélen az előszó, 368 lap, azután (új lapszámozással) 401 lap, 15 szlan levélen az index. A czímképen kívül még egy szép metszet van, mely a Chozim melletti csatát ábrázolja, az előtérben Sobieski lovas alakjával (kettős lap), metszette Harrewyn J. 1684 12/6, a ki valószínűleg a többi képet is készítette, úgymint 7 különböző magyar város látképét, a bécsi erődítések tervrajzát és az északi híd képét. A mű nem *négy* részre van osztva, mint a czímlap után következtethetnők, hanem há-

romra, melyek közül az első a lengyel királyok történetét Sobieski trónraléptéig, a második Sobieski életét és tetteit tárgyalja (a végén Bécs ostromáról szóló diariummal). A harmadik rész végre (1—401 lap) Magyarország leírását adja, Attila, az első beköltözés és a magyar királyok történetével Lipótig. Az 1664-től 1684-ig terjedő eseményeket kimeritően tárgyalja.

1182.

Lotti (Lotto).

Ch' n' ha' cervel hapa gamb o sia la Liberatione di Vienna afsediata dall' Armi Ottomane poemetto giocoso di Lotto Lotti in lingua popolare Bolognese. Consecrato a... Signor Conte Alefsandro Sanvitali... || In Parma, per gli Heredi del Vigna. 1685.

Kis 8vo. 8 szlan levélen a czím, ajánlás, előszó és költői applaususok, 121 lap, 1 levélen az «Imprimatur», továbbá 6 allegorikus rézmetszet monogrammal (két összefont C). A mű 5 cantatera van osztva, mindegyik 30—40 nyolczsoros strófából áll. Lásd Kapdebò-t 290. sz. a.

1183.

[Mepriz.]

Compendiose Notitie dello stato pafsato, e presente del Regno di Vngheria, Principato di Transiluania, e Regno di Croatia. Trattenimento dato a' curiosi da Bidonzo Mepriz Siciliano, e da lui consecrato al... Sig. Don Francesco Salvaterra Visconti... || In Milano, MDCLXXXV. Nella Stampa di Francesco Vigone.

12mo. 4 szlan levélen a czím és ajánlás, 239 lap, 2 szlan levélen az index.

E művet Don Simpliciano Bizozeri írta, a kinek anagrammját megtalálni nagy elégtételemre szolgált. Bizozeri barnabita volt Milanóban, a mint ezt «La Sagra Lega» czímű munkájának czímlapja elárulja.

1184.

Rini (Giuseppe).

Il Trionfo Cattolico per i gloriosi progrefsi dell' armi Cesaree contro la Potenza Ottomana nella cam-

pagna del presente anno 1685. Di Giuseppe Rini, dedicato alla Sacra.... Maesta di Leopoldo Ignatio.... || In Bologna, MDCLXXXV. Per gli Eredi del Peri.

4to. Czímkép, 23 lap. 3. lapon az ajánlás, az 5. lapon a császár győzelmeinek örömére Bolognában decz. 1-én tartott ünnepélyek vannak röviden leírva, azután olasz és latin ódák és sonettek következnek.

1185.

[SHIRLEY (John).]

A true Account of the heroick actions and enterprises of the confederate Princes against the Turks & hungarian rebels..... but more particularly the siege and taking of Newheusel together with the defeat of the Turkish Army near Gran to which is added the flight and seizure of the grand rebel Count Teckely by the Turks and the manner of his treatment.... 1685. || London: printed for William Thackery etc.

4to. Czímlap és előszó 2 lev., 32 lap. Az előszó végén J(ohn) S(hirley) neve olvasható. A végén Buda és Pest csinos rézmetszetű képe látható.

1186.

SPONCIR (Ottone).

Historia delle Attioni de Re' dell' Vngaria, breuemente descritta da Ottone Sponcir Kav. Incominciaſsi dall' Anno trecento settantaotto...... infino all' Impero del sempre augusto & inuitto Leopoldo.... Consacrata a.... Leopoldo I Avstriaco, Imperatore di Romani. || In Venezia, M·DC·LXXXV. Appreſso Leonardo Pittoni.

4to. Előczím, czímlap, a kiadó ajánlása, «Considerationi politiche, et militari» jegyzéke, összesen 12 szlan levél, 166 lap, 1 szlan levélen a metszetek lajstroma és az imprimatur, továbbá

Lipót császár arczképe, Magyar- és Németország igen rossz térképe és hat magyar vár látképe.

E munka a 142. lapig Cav. Ciro Spontone *Attioni de' Re dell' Ungaria* czímű művének utánnyomata, a kinek anagrammja Ottone Sponcir kav.-ra van változtatva. Tudom jól esett volna e magyarázat, (melyet különben a Bibl. Széchenyiana-ban is megtaláltam már) a szorgalmas Hanernak, a ki a «Sponekai»- vagy «Sponerkai»-nevet Czwittinger *Bibliotheca*-jából nagy bizalmatlansággal veszi át és a kinek e mű czíme akaratlanul is Spontone munkáját juttatja eszébe. Lásd *Haner*-t, II, 101.

1187.

TRAVESTIN (Mr.).

An Account of the Imperial Proceedings against the Turks with an exact Diary of the siege of Newheusel and its taking as also a Relation of all the noted performances of the Imperialists in all parts, from the beginning of this summer's Campagne till the 27th of august.... as it was taken by Mr. Travestin an english Gentleman, who was all the while Resident in the Army at Newheusel and now in the Imperial Army and by him sent by way of letter to a Person of honour of this Kingdom ... with an exact map of the town and the works of the besiegers. || London, Printed for Sam. Crouch ... 1685.

4to. 56 lap és az erődítéseknek rézbe metszett tervrajza. A végén: «From the Imperial Camp near Barkan, August the 27to 1685.»

1188.

VERANI (Caietano Felice).

Ingrefsvs Martio-Nvptialis Honori Serenifsimi Electoris Maximiliani Emmanvelis post deletas campestri conflictu Turcarum copias, occupatumque Vivarinum ex Hvngaria Monachivm reducis cum lectifsima sponsa Maria Antonia Archiduce Austriæ Leopoldi I. Imperatoris filia, dicatus & descriptus a Caietano

Felice Verani clerico regulari. || Monachii, Typis Joannis Jäcklini, ... Anno M·DC·LXXXV.

fo. Előczím, czímlap, 2 szlan levélen az ajánlás, 161 lap. Münchenben felállított diadalíveknek, színpadoknak és allegorikus előadásoknak leírása, melyek mind a választófejedelem magyarországi győzelmeit ünnepelték. A mű elején a magyarországi hadjárat tömör leírását találjuk.

1189.

XVIII. Auszführlicher Bericht, was unter Comando Ihrer Durchl. desz Herzogens zu Lothringen, zwischen den Christlichen vnd Türckischen Armeen bey Gran, den 16. Augusti 1685. sich begeben. || Gedruckt den 31. Augusti 1685. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev.

1190.

Das Neuste von der Zeit. Das ist ausführliche Vorstellung der listigen Gefangen-Nehmung und in Ketten und Bande Schliefsung des weltberuffnen Hungarischen Rebellen Graf Teckely samt einer curieusen Erzehlung derer preifswürdigen Victorien welche die kayserliche und Reichs-Arme . . . von denen Türcken und Rebellen in Eroberung der Vestungen und Schlöfser Eperies, Caschau, Zollnock, Hevetsch, Sarawas, Tockay, Kallo . . . davongetragen . . . || Nürnberg, In Verlegung Johann Hoffmann . . . 1685.

12mo. 86 lap, 6 rézmetszet, «G. J. Schneider fec.»

1191.

Das Zeitläufftige Kriegs-Spiel christlicher und unchristl. Potentaten; oder curiöses Staats-Gespräch von dem groszen Kriegs-Spiel der ietzigen Welt. || Leipzig, verkauffts Johann Friedrich Gleditsch . . . 1685.

4to. Czímlap, 81 lap. Leginkább a magyarországi hadjáratról szól és azon okokat tárgyalja, melyek miatt Buda bevétele eddig nem sikerült stb. Párbeszéd alakjában van írva s nem érdektelen.

1192.

Diario de Successi dell' Armi Cesaree nell' Vngheria doppo la presa di Strigonia, nelle due campagne MDCLXXXIV. e MDCLXXXV. Sotto il Comando dell' A. Serenifs. del Sig. Dvca di Lorena. || Venetia, per Combi, e Lanou.

12mo. Előczím, czímlap (a földgolyóval), két meglehetősen egyforma előszó «Lo Stampatore al Lettore» és «Lo stampatore a chi legge», összesen 4 szlan lev. Azután az 1684-iki hadjárat naplója 211 lapon. (A végén az imprimatur.) Az 1685-iki hadjárat 156 lapon van leírva, 1 lapon az imprimatur, 1 lap üres. Az első rész utánnyomata a 1148. számú műnek, változtatott czímmel.

1193.

Die offtmals bekriegete nunmehro aber durch die Christen glücklich besiegete Gränz-Vestung Neuhäusel .... neben einer gleichfalls accuraten Beschreibung der starken Vestung Gran, die erbärmliche Hinrichtung des Herzogen von Monmouth und ... Beschreibung der .... Stadt Alt-Dreszden .... || Gedruckt im Jahr 1685.

64 lap, 2 lapon a «Specification was sich bei Eroberung der Vestung Neuhäusel ... an Stücken und Munition befunden hat...». Érsekújvárt, az eszéki hidat, Esztergomot ábrázoló metszetekkel s a végén Buda csinos látképével. Más két metszet Monmouth kivégeztetését és Ó-Drezda városát ábrázolja.

1194.

Distinta Relatione della Resa di Cassovia all' Armi Imperiali, di Zolnoch, et altri lvoghi di là dal Tibisco, colla prigionia del Ribelle Tekely seguita in Varadino, e trasmesso incatenato da quel Bassà in Costantinopoli. Venuta li 12 Nouembre 1685. || In Venetia per Giovanni Cagnolini. ....

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1195.

Distinta Relazione della resa della Città di Caſsovia all' Armi Imperiali comandate dal Sig. Marescial Caprara, seguita li 25 ottobre 1685. Ed acqvisto di Zolnoch, et altri Luoghi di là del Tibisco, colla prigionia del Ribelle Tekeli seguita in Varadino, e trasmeſso incatenato da quel Baſsà in Costantinopoli. || In Bologna, per Giacomo Monti. 1685.

4to. 2 lev. A cursivval nyomtatott szöveg az 1b levélen kezdődik. Megegyezik az előbbi számúval.

1196.

Distinta Relazione delle segnalate Vittorie ottenute dall' Armi Imperiali contro Tvrchi con la presa delle città e fortezze di Nouegradi, Vicegradi, Michalouiz, Eſsek, e Neycheisel e occupatione delle fortezze esteriori de Esperies. Sotto il Commando del Sereniſsimo di Lorena, delli Signori Generali Co. Caprara, Marescial Lesle, e Schvltz. || Vienna & in Piacenza . . . 1685.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1197.

No XV. Extract-Schreiben, ausz Wien vom 9. vnd 19. Augusti. Worausz zu ersehen, wasz gestalt die Türckische Belägerung vor Gran auffgehebt, vnd darauff ein Stund vnterhalb die gantze Macht von den Vnszrigen getrennt, gantz wunderbarlicher weisz geschlagen . . . Dann auch dasz die Vestung Neuhäuszl mit sturmender Hand an vns übergangen . . . || Getruckt den 23. Aug. Anno M·DC·LXXXV. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev.

1198.

No XVI. Extract-Schreiben auſz Wien. Warinnen mehrere Particularien von der eroberten Vestung

Neuhäuszl, dann auch noch von der Victori bey Gran, vnd wie es bey der Efsecker Brucken vnd Eperies abgelauffen. || Getruckt den 27. Aug. Anno M · DC · LXXXV.

4to. 4 szlan lev. A levél aug. 23-án kelt.

1199.

Histoire des Troubles de Hongrie . . . || A Paris, chez la Veuve C. Blageard . . . M · DC · LXXXV.

12mo. 6 kötet. I. kötet 24 szlan lev. (Czímlap, Magyarország és társországainak leírását tartalmazó előszó, tartalomjegyzék.), 428 lap. 2 levélen a privilegium. Magyarország térképe Sanson d'Abbeville-től. II. köt.: 1686. 10 szlan levélen a czím és tartalomjegyzék, 455 lap. III. köt.: 1686. Czimlap, 428 lap. 9 szlan levélen a tartalomjegyzék, 1 levél üres. IV. köt.: 1686. (A három utolsó kötet Guillaume de Luynes-nél jelent meg), 10 szlan levélen a czím, előszó (Buda ostromáról és a műveletek előhaladásáról), tartalomjegyzék és privilegium, 352 lap. V. köt.: 1687. 1 üres levél, czímlap, 6 levélen a tartalomjegyzék, 354 lap. 1 levélen a privilegium. VI. köt.: 1688. 11 szlan levélen a czímlap, privilegium és tartalomjegyzék, 336 lap. A munka szerzője tudvalevőleg Vanel publiczista. Úgy látszik, hogy a később még sokszor kiadott s azon időben sokat olvasott munkának ez az első kiadása. Az utolsó kötet az 1687. évi hadi eseményeket foglalja magában. Metszetek, úgy látszik, nem voltak e kiadáshoz mellékelve.

1200.

La Perfidia ingannata da se stefsa overo distinta notitia della Prigionia del Capo Ribelle Tekely seguita in Varadino d'ordine della Porta con la confirmatione dell' acquisto di Zolnoch, Heues, & altri luoghi. Scritta da Vienna sotto li 4 Nouembre 1685. all' Illustrifsimo Sig. NN. in Bologna. || In Bologna, per Giacomo Monti. 1685.

4to. 2 lev. A szöveg a czímlevél hátlapján kezdődik.

1201.

Le Seraskier Bacha. Nouvelle du temps. Contenant ce qui s'est pafsé au Siége de Bude. (à la sphère) Suivant la Copie imprimée à Paris. M · DCLXXXV.

12mo. 3 szlan levélen a czímlap, az «à Madame la Dauphine»-hez intézett ajánlás, aláírás nélkül és a kiadó előszava, 119 lap. Az előszó végén: «Quant aux circonstances du Siège de Bude, vous les trouverez ici telles que les plus exactes relations les ont publiées.» Barbier szerint a munka szerzője Préchac.

1202.

Mifsive geschreven door zijn Keyserlyke Majesteyt aan den Heere Ceurvorst van Ceulen, wegens 't ontsetten van Gran, slaan der Turcken, en 't veroveren van Nieuheusel. *(S. l. & a.)*

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik. Az utolsó lap üres. A levelek 1685 aug. 18. és 19-ről keltek.

1203.

Relation of the Imperial Expedition in Hungaria, in the year 1684. Wherein is contained an impartial and full Account of the Siege and Defence of the City of Buda. As also the most remarkable Actions from day to day of the Elector of Bavaria with an accurate Delineation of the aforesaid Siege. Collected and brought together ... by a chief military officer there. || London: Printed for R. Taylor ... 1685.

4to. 45 lap. Buda tervrajza hiányzik.

1204.

Relatione della resa di Cafsovia, Tokai, et altre piazze nell' Vngheria superiore venute all ubbidienza dell' Avgvstifsimo Cesare con la sommifsione del Peterhasi con altri due Capi, e 730. Ribelli. || In Venetia, & in Bologna, per Giacomo Monti. 1685.

4to. 2 lev.

1205.

Relatione, e breue notitia della Vita, attioni rubelli, prigionia, e condotta in Andrinopoli del Conte

Emmerico Techeli. || In Venetia, M · DCLXXXV. Per Giovanni Cagnolini.

4to. 2 levél. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1206.

[Más kiadás.]

|| (*Végén:*) In Milano . . . per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta.

4to. 2 lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1207.

Relazione dell' Acquisto di Nayasel fatto dall' Armi Imperiali sotto la prudente, e valoroso condotta del Conte General Caprara alli 20 Agosto 1685. || In Venetia, M · DC · LXXXV. per Gio: Fr. Valuasense.

4to. 2 lev.

1208.

Relazione sincera, e reale di quanto e occorso nelli Regni di Vngheria, Croazia, Schiavonia, et altri Confini de' Turchi &c. Durante la campagna dell' anno 1685. Comprehensaui . . . la battaglia di Strigonia, e la presa di Neuheusel, . . . || In Vienna d'Austria, & in Milano, per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta . . . .

12mo. 131 lap.

1209.

Relazione svccincta del Combattimento seguito sotto Strigonia frà le Armate Imperiale, e Turca, coll' insigne Vittoria riportata dal Serenifsimo Sig. Dvca di Lorena supra il Seraschiero. Hauuta con Lettera scritta da Venetia a Bologna all' Illustrifs. Sig. N. N. || In Bologna, per Giacomo Monti, 1685.

4to. 2 lev.

A levél aug. 22-ről van keltezve.

1210.

Vera e distinta Relatione dell' acquisto della Città di Eperies fatto dall' Armi Imperiali dirette nell' Ungheria superiore dal Sig. Generale Conte Schulz contro li Ribelli. || In Venetia, M·DC·LXXXV. Presso Giovanni Cagnolini.

4[to.] 2 lev. A szöveg az 1[b] levélen kezdődik.

1211.

Verissima, e distinta Relatione della resa di Cassovia venvta all obbedienza dell' Avgvstissimo Cesare sotto il comando del General Caprara. Con la prigionia del famosissimo Ribelle Tekely fatto prigione dal Bassà di Varadino nell' Vngaria superiore. || In Venetia. M·DC·LXXXV. Per il Prodocimo.

4[to.] 2 szlan lev. A czímlapon császári érem. A szöveg az 1 [b] levélen kezdődik.

1212.

Arends (T.).

Op het Veroveren van Offen door de Keyzerlyke en vereenigde Wapenen, onder het beleid des doorluchtigen Hertoogs von Lotheringen. *(S. l. & a.)*

4[to.] 2 levél önálló czímlap nélkül. Költői mű, a végén a szerző, Arends T. ismert németalföldi költő neve.

1213.

Barberio (Josephus).

Atlas Fidei Sanctissimo Innocentio XI. dicatvs. Avctore D. Josepho Barberio a Sanct-Elia Casinensi oppido. || Neapoli 1686.

Kis 8[vo.] 22 lap. 3—6. lapon az ajánlás, ezután a bécsi győzelemre, Buda elfoglalására stb. írt különböző alkalmi költemények heroikus s elegikus versmértékben. A 14. lapon új czím «Romani Imperii Trivmphvs. Invictissimo Cæsari Leopoldo dicatvs». Rövid ajánló levél, és Nixel *(sic)*, Esztergom, Buda stb. elfoglalására írt kisebb költemények.

1214.

BIONDI (Pasquale).

Diario delle correnti Guerre d'Vngheria del M·DC·LXXXVI. Principiando dal primo Decembre sino all' Espugnatione della Real Città di Bvda. Raggvaglio istorico del Dottor Pasqvale Biondi. || In Bologna, M·DC·LXXXVI. Per Bartolomeo Recaldini, e Giulio Borzaghi.

12mo. 4 szlan. lev. (Előczím, czímlap, 2 levélen az előszó), 159 lap.

1215.

BIZOZERI (Sempliciano).

Notizia particolare dello stato pafsato, e presente de' Regni d'Vngheria, Croatia, e Principato di Transilvania, cioè Descrizione di tutti i Comitati, Citta, Fortezze.... qualità, richezze e Genio della Nazione .... et azioni più memorabili de' Regnanti... Opera di D. Sempliciano Bizozeri. Adornata di 46 Figure in Rame... || In Bologna. M·DC·LXXXVI. Per Gioseffo Longhi.

12mo. 2 levélen a czímlap és előszó, 299 lap. Az arczképek és városok látképei igen tisztán vannak karczolva, jelzésük: «Mattioli fec.» Az előszóban «Lo stampatore a chi legge» ezt olvassuk: «Ti porgo questo nell' abbondanza de' libri che trattano dell' Vngheria, come un opera che mancava ed era ugualmente necefsaria alla tua curiosita» stb., és alább: «... se talhora sembra (l'autore) trattare un pocco aspramente gli Vngheri ... ciò devi intendere senza offesa di quei nazionali, che hanno conservata incorotta la loro fede verso il sovrano» stb. Ugyanazon munka, mely «Compendiose notizie» stb. czímmel (lásd az 1183. sz. a.) 1685-ben megjelent.

1216.

BUONINI (Antonio).

Le segnalate Vittorie dell' Armi Cristiane nell' Espvgnazione di Bvda. E presa di Napoli in Roma-

nia Ode d'Antonio Bvonini dedicata all' Illvstriss. e Reverendiss. Monsig. Michele Mariani. || In Firenze per Vincenzo Vangelisti.

4to. 15 lap. 25 tizenegysoros versszak.

1217.

Burckhard (Anton Ernst).

Ertz-Herzogliche Handgriffe des Zirckels vnd Linials, oder auszerwehlter Anfang zu denen Mathematischen Wissenschafften . . . Beschrieben von Dero Röm. Kayserl. Mayestät bestellten Feld- vnd Land-Ingenieurn des Königreichs Böhaimb, Obristwachtmeistern, etc. Anthoni Ernst Burckhard von Birckenstein. || Wienn . . . . In Verlegung des Verfaſsers, Gedruckt bey Johann van Ghelen, Anno M·DC·LXXXVI.

4to. Allegorikus czímkép (Amling sculp. Monachi), czímlap, 3 levélen az ifjú József főherczeghez intézett ajánlás, 186 lap. 121 metszet, melyek mindegyikén egy-egy mértani «Handgriff» és egy magyar város vagy vár képe.* A metszetek ugyanazon számot viselik, mint a szövegnek szemben levő lapja. A «Handgriffe» magyarázata a 142. lapig terjed. Ez után egy üres lap következik, az után a 143—186 lapon: «Kurtz-verfaſste Beschreibung derer Vestungen und Schlöſser, mit welchen die geometrische Kupfer-Figuren dieser Ertz-Herzoglichen Handgriffe gezieret». A végén 1 szlan levélen az index.

A látképek különböző kivitelűek ugyan, a legtöbb azonban finom érzékkel, gondosan készült. A staffage többnyire érdekes. Egy «Schlöſserbuch» hiányában, a minek az osztrák tartományokra Valvasor, Vischer, Merian munkái nevezhetők, e gyűjtemény értéke nem becsülhető csekélyre. Hol találjuk a XVII. századból Kis-Marton, Fraknó, Galántha, Devecser, Léka, Ugod, Gesztes, Lakompak, Tamási, Végles, Csesznek, N.-Heflan látképeit, hogy csak Esterházi-féle kastélyokat említsünk? Több látkép, különösen a mi a vidéket illeti, képzeleti és önkényes. Ellenben az épületek, kastélyok, úgy látszik, a legtöbb esetben meglehetős híven «abconterfeit».

* Néhány metszet a mű elején azonban csak mértani alakokat tüntet fel, s így a látképek száma kevesebb, csak 113.

1218.

CENNI (Giacomo Maria).

Per la conqvista di Bvda fatta dall' armi Cesaree sotto la condotta del Sereniſs. Sig. Dvca di Lorena l'anno M·DC·LXXXVI. Oda del Dott. Giacomo Maria Cenni Sanese al .... Sig. Abbate Giorgio Spinola. || In Lvcca, appresso Iacinto Paci. M·DC·LXXXVI.

4to. 10 lap, 1 üres levél. A czím és szöveg keretbe van foglalva. 17 kilenczsoros versszak; kezdődik:

Indomito guerriero
Fù sempre l'Unno, e sol genio feroce
Gli fece abbandonar dell Istro i campi
stb.

A 8. versszak így szól:

Esule fuggitivo
Il perfido Emerico or piu non teme
Ch'in sembianza di ben guerra gli apporti;
Già 'l sospirato olivo
Gode Neysel, nè in servitù più geme
Strigonia, e canta i vendicati torti;
In mezzo a stragi, e morti
Per compir le sue glorie ecco già suda
L'esercito fedele intorno a Buda.

1219.

[CHASSEPOL.]

Histoire des Grands Vizirs Mahomet Coprogli Pacha et Achmed Coprogli Pacha, celle des trois derniers Grands Seigneurs; de leurs Sultanes & principales Favorites; avec les plus secrettes intrigues du Sérail. Et plusieures autres particularitez des guerres de Dalmatie, Transilvanie, Hongrie, Candie et Pologne. Avec le plan de la Bataille de Cotzchin. || A Paris chez Etienne Michallet ... M·DC·LXXXVI.

12mo. 6 szlan levélen a czímlap, ajánlás és privilegium, 303 lap, 4 szlan levélen az index. Egy csinos kivitelű rézmetszet a Kotzin melletti ütközetet ábrázolja. A herczeg de la Tour d'Auvergne Gottfried Móricz, Bouillon herczegéhez intézett ajánlás végén olvasható a szerző, Chassepol neve.

1220.

[De vizé.]

Histoire du Siege de Bude. || A Paris, Chez G. de Luyne, dans la Salle des Merciers, à la Justice . . . M·DC·LXXXVI.

12mo. 12 szlan lev., 324 lap. Az Ágoston Ernő, Braunschweig-Lüneburgi herczeghez intézett hosszú ajánlás alatt Devizé, helyesebben Donneau de Vizé neve olvasható, a ki a *Mercure galant* kiadója volt. Az ajánlásban áradozó dicséretekkel emlegeti jótevőjét, megemlékezik a herczeg nejének és leányának versaillesi látogatásáról, «elles y ont été estimées par tous les endroits qui peuvent faire mériter au beau sexe les louanges d'une cour difficile et de bon goût» és dicséri a herczeg két fia által vezetett csapatoknak szereplését a magyarországi és moreai hadjáratokban. Végül megköszöni azon érdeklődést, melyet a herczeg a *Mercure* iránt tanusított, «en témoignant, il y a sept ans, que vous souhaitiez que j'eusse l'honneur de vous l'envoyer». Az érdekes kis munkához Buda és Pest ostromműveinek rézmetszetű tervrajza van mellékelve «Plan de Bude» czímmel és a betűknek franczia magyarázatával.

1221.

[Fontana (Johannes Franciscus).]

Buda expugnata & recepta: cum imitatione chronographica Regii Psalmistæ, in Triumphum Civitatis Budæ, secunda septembris, stricto ense, Turcis ereptæ. Dicata Augustiſsimi Leopoldo & Eleonoræ. || Anno 1686. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg a czímlevél hátlapján kezdődik. A végén: «Ab humillimo servo Johanne Francisco Fontana S. C. M. Musico. Viennæ Austriæ mens. sept. 1686.» Kezdete: Buda recepta.

Buda cadit
Casu felici Buda resurgit
Turcaque
Cum gemitu frigit indignatus ad Orcum stb.

A végén két versszak «Buda expugnata» czímmel előbb latinul, azután német fordításban.

Ide van fűzve egy ugyanazon nyomdában készült s valószínűleg ugyanazon szerző által irott művecske, a melynek végén az épen most említett két német versszakot ismét feltaláljuk.

Pannonia Liberata: Anno 1686. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik. 14 hatsoros versszakból álló ünnepi költemény:

Freue Dich Du edles Land
Welches von den wilden Scythen
Und der Türken strenger Hand
So viel Qual bisher erlitten stb.

1222.

FRESCHOT (Casimiro).

Ristretto dell' Historia d' Vngheria e singolarmente le cose occorseui sotto il Regno dell' Augusto Leopoldo sino alla trionfante presa di Bvda. Dedicato all' Eminentiſs. Principe Alderano Card. Cybo ... da D. Casimiro Freschot B. || In Bologna, per Giacomo Monti. 1686.

4to. 6 szlan levélen a czímlap, ajánlás, előszó és a magyar királyok chronologikus jegyzéke, 472 lap. E mű a 322. lapig csekély eltérésekkel a szerző *Idea generale del Regno d'Ungheria* czímű munkájának (l. 1099. sz.) utánnyomása.

Freschot benczés volt, s ha születésére nézve nem is olasz, bizonyára Olaszországban élt. A *Nouvelle Biographie Générale*-ban említett hasonnevű író, a kiről ott az áll «né en France de parents protestants et se réfugia en Hollande» kissé rejtélyesnek tűnik fel előttem.

1223.

GLACCHIRIO.

Distinta Relatione di quanto è seguito nella presa di Bvda scritta da Vienna dal Sig. Glacchirio Sigismondi sotto li 8. Settembre 1686. all' Illvstriſs. Sig. N. N. in Bologna. || In Bologna, M·DCLXXXVI. per Giacomo Monti.

4to. 4 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1224.

MAIETTA (Giuseppe Ambrogio).

Poesie di diversi Avtori per la gloriosa Conquista

fatta dall' Armi Cesaree della real Città di Bvda Metropoli dell' Vngheria li 2. Settembre 1686. Raccolte da Givseppe Ambrogio Maietta Milanese. Dedicata all' Altezza Serenissima di Carlo Ferdinando Gonzaga Dvca di Mantova &c. || In Roma, per Gio. Giacomo Komarek, all' Angelo Custode, MDCLXXXVI.

12mo. 6 szlan levélen az előczím, czímlap, ajánlólevél, előszó és üdvözlő vers, 167 lap. A külön czím így hangzik: «Poesie di diversi Avtori sopra la creazione de' Cardinali, Presa di Bvda, e la Nascita del Terzogenito del Delfino di Francia nello steſso giorno.»

Igen érdekes gyűjtemény. A sonettek a legkülönbözőbb előkelő férfiakhoz vannak intézve, így Lipót császárhoz, a császárnéhoz, a lengyel királynéhoz; mások Miksa Emanuel választófejedelemhez, a Lotharingiai herczeghez, Kollonitz, Goës, Fürstenberg püspökökhöz szólnak; a legtöbb pedig római urakhoz és prælatusokhoz. Számos sonettel D'Asti Mihály hősi halálát dicsőíti a szerző, és ezek majd mindegyikét az elhunyt nagyszámú testvérei és rokonai közül másnak-másnak ajánlja.

1225.

MANONE (Carlo).

L' Vngheria vendicata o siano li felici svccessi e gloriose vittorie riportate dalle Arme imperiali sopra le Ottomane, e ribelle nell' anno 1686. ... Descritti dal Dott. Carlo Manone. Con le figure in rame delle principali Città ... all' Illmo et eccmo Sig. Don Giovanni Christiano de Landas, Co. di Lovvignies ... || In Milano, per Federico Agnelli ... *(S. a.)*

12mo. Czímlap, ajánlás, előszó, a rézmetszetek jegyzéke, Errata, összesen 10 szlan levélen, 550 lap. 6 rossz arczkép és 11 város és vár látképe.

1226.

MESSERINI (Ottavio).

Sonetti piacevoli del Sig. Ottavio Meſserini da Empoli fatti da lvi a nome del Capitan Cipollone Battilano di detto Lvogo in congiuntura di queste ultime presente Guerre fra la Sacra Cesarea Maesta di Leo-

poldo Imperatore e i svoi Collegati e Maometto IV. Sultan de' Turchi. || In Firenze nel Garbo MDCLXXXVI. All' Insegna della Stella.

4to. 7 lap. A czím és szöveg metszett keretbe van foglalva. A czímlapon a császári sas. 5 sonett «Dopo la Liberazione di Vienna, sentendo efser assediata Neiesel si risolve anch' egli (capitan Cipollone) di andare alla guerra, per la presa di Modone, Navarino e afsedio di Buda» és 2 sonett «Dopo l'Espugnazione di Buda». A sonettek népiesek és igen élénkek, íme egy példa:

Lo diceu' io? si troverà la strada?
Difs' io bisognerà, che Buda ceda?
Quand' io dirò, che la tal Piazza cada
Vn altra volta i' vò che mi si creda.
— — — — — — — — —
Bisogna pur, che 'l Papa se ne goda!
Bisogna pur, che 'l Diauol se ne rida!
Bisogna pur, che 'l Turco se ne roda! stb.

1227.

PALENSTEIN (Jan).

Buda anders Offen, Traurspel. || 't Enchuysen, By Jan Palensteyn, en Jan Schink. Anno 1686.

Kis 8vo. 6 szlan lev., 65 lap. A czímlapon egy városi czímer. 2a—4a levélen a szerzőnek Jan Palensteynnek Enchuysen város polgármesteréhez intézett ajánlása, azután Pijl C. üdvözlő verse. A 6a levél üres. A 6b levélen a szomorújáték személyei: a Lotharingiai herczeg, a bajor választófejedelem, Schooning tábornok, «der jonge Straux», trombitás, angyal, azután két pasa, a janicsárok agája, két török nő Zareyde és Zsófia néven, továbbá zsidónők, katonák stb. A cselekmény Budán és környékén történik, s szeptember 2-án reggel kezdődik s 3-án végződik. A szomorújáték 4 felvonásból áll és versekben van írva.

1228.

PAZZAGLIA (Francesco).

Al Serenifs. Dvca Carlo V. di Lorena General dell' Armi Cesaree contro la Potenza Ottomana che dopo la prodigiosa Liberatione di Vienna . . . hà superato valorosamente l' importantifsima di Bvda, Capitale

dell' Vngheria. Oda del Pazzaglia. || *(Végén:)* In Venetia. Appreſso Andrea Poletti. *(S. a.)*

4to. 22 lap, 1 szlan lev. a nyomdász czímével. Az ajánlás végén Francesco Maria Pazzaglia neve olvasható. Az óda 28 kilenczsoros versszakból áll. A végén ugyanezen szerző egy sonettje Bécs ostromáról.

1229.

PFALTZ (Christian August).

Türcken-Fall in einer Sieg- und Danck-Predigt, nach glücklicher Eroberung der Havptstadt Ofen in Hungarn, mit Beyfügung der Vrsachen jetziger Christen-Siege, An: 1686. 22. Septembris ... in der Ertz-Stul- vnd Haubt-Kirchen S. Viti in Prag ... vorgestellet von D. Christian Augustino Pfaltz von Ostrietz, obgedachter Kirchen Archidiaconen ... || Gedruckt in der Alten Stadt Prag bey Georg Labaun, 1686.

4to. 16 szlan lev. A czímlevél hátlapját különböző idézetek foglalják el. A 2. és 3. levélen az előszó. A végén két költemény a keresztény fejedelmekhez és «an das Monn-sichtige Türcken-Reich».

1230.

REITANI (Mario).

Per la gloriosa conqvista della Real Città di Bvda fatta dall' Armi Cesaree. Oda del Sig. D. Mario Reitani Spalafora. Dedicata all Altezza Sereniſsima di Francesco II d'Este Dvca di Modena &c. || In Roma, per Gio. Giacomo Komarek M·DC·LXXXVI.

4to. Czímlap, ajánlás (aláírva: G. A. Maietta) 2 lev., 15 lap, 30 kilenczsoros versszak. Így kezdődik:

Chi di voi Tespie Dee
Da l'ozioso chiado hoggi mi suelle
Con sollecita man l'Arco Canoro? stb.

1231.

SCALA (Ercole).

L' Vngheria compendiata dal Sig. Co: Ercole Scala,

e nouamente ristampata con l' accrescimento d' altre Citta . . . Vienna liberata dall' Afsedio et imperfettionato l'intrapreso di Bvda e nel fine i gloriosi progrefsi fatti dall' Armi Cesaree nel medesimo Regno l'anno 1685. . . . Dedicata all' Altezza Serenifsima di Francesco II d'Este Dvca di Modona . . . || In Modona, nella Stamperia di Demetrio Degni 1686.

4to. Előczím, czímlap, ajánlás, előszó, register és a metszetek jegyzéke 6 levélen, 116 lap. Lipót császár arczképe, 24 magyar város látképe és Bécsnek egy castrametatioja, melyet «Guianotus fec. Mutinæ».

1232.

STURMII (Fratres).

Aqvila Imperii Victrix & Leo Venetus Ultor Orationibvs Geminis prosa ac ligata exhibiti a Johanne Jacobo & Leonhardo Christophoro Stvrmiis Fratribus ac Philos. Studiosis. Altdorfi T. IX. Octobr. || *(Altdorf.)* Literis Schönnerstädtianis.

4to. 28 lap. A Buda bevételéről szóló beszéd elég tárgyilagos és jó. A végén még egy «Plausus et Jubila de expugnata Buda» stb.

1233.

TUONI (Odoardo).

Nella Solennita celebrata da' Canonici Lateranensi di Frediano di Lvcca in rendimento di grazie a S. D. M. per la gloriosa espugnazione di Buda. Descritta con Orat. Panegirica dal P. D. Pietro Saffi C. L. Canzone del P. D. Odoardo Tvoni C. L. al . . . Sig. Cardinale Givlio Spinola Vescovo di Lvcca. || In Lucca, per i Marescandoli. 1686.

4to. 12 lap. A 3—4. lapon az ajánlás. 22 kilenczsoros versszak. Kezdete:

Dall' Ethiope adusto al freddo Scita
Gia riportato havea l'occhiata diva
Delle Cesaree palme eccelso il grido. stb.

1234.

VEILEN (Elias).

Die Prophetische Bitte und Dancksagung des . . . Königs David in einer Siegs- und Dancks-Predigt, . . . an dem Anno 1686. den 5. Sept. Dom. XIV. Trin. Wegen Eroberung der Königl. Haubt-Stadt Ofen, angestellten Freuden-Fest, der Christlichen Gemeinde in Ulm zu betrachten fürgetragen von Elias Veieln der H. Schrifft D. || Ulm, in Verlegung Matthæus Schulter. *(S. l.)*

4to. 17 lap.

1235.

Allegrezze fatte in Roma per la presa della Real Città di Bvda dal Caporal Givrgia con ridicolosi Sonetti. || In Roma per Domenico Antonio Ercole M · DC · LXXXVI.

4to. 2 lev. A czímlapon egy kis fametszet. A szöveg az 1 b levélen kezdődik. A költemény 18 terzinára van osztva.

Quando mi haver saputa che pigliata
efsere stata Buda, e Turca morta
de gran ridere mi efsere crepata stb.

Azután a szultánról, a nagyvezérről stb. szóló 6 sonett következik.

1236.

An Historical Description of the glorious Conquest of the City of Buda the Capital City of the Kingdom of Hungary, by the victorious Arms of the... Emperor Leopold I. under the Conduct of . . . the Duke of Lorraine and the Elector of Bavaria. || London, Printed for Robert Clavell . . . M · DCLXXXVI.

4to. Czímlap és a kiadó előszava 2 levélen, 68 lap. E példányhoz két metszet van csatolva, melyek egyike az eszéki hidat ábrázolja angol, a másik Buda ostromát angol és franczia fölírással és magyarázattal. (Sold by J. Seller Sr. & J. Seller Jr. London.) Szószerinti fordítása a «Description historique de la glorieuse Con-

queste de la Ville de Bude» czímű munkának. Lásd 1249. sz. a. Buda visszafoglalásának ünnepélye alkalmával Deák Farkas e kis művet magyarra fordította. Budapest, 1886. Fordítása elég ügyes, de annotatiói nem mindig szerencsések; egy helyen (a vége felé) Mercœur nevét sajtóhibának veszi Mercy helyett (!!).

1237.

Aufsführliche Relation defs jüngsthin, am 26 Julii, durch die vnsere Kriegs-Völcker, auff die die belägerte Statt Ofen, beschehene Sturms, zugleich neben einem Aufforderungs Schreiben, vnd hierauff von dem Bafsa Abda Rahman erfolgten Antwort, auch was sonst ein übergelauffener Armenianer, Nahmens Naser, der Belegerten wegen, freymüthig aufzgesagt, vnd wie der jüngste Haubt-Sturm ist angeordnet worden. || Anno 1686. Den 3. Augusti. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A végén a császári sas. Egy kettős lapnagyságot meghaladó igen érdekes és kimerítő tervrajzzal: «Waarer und gründlicher Abrifs der königlichen Residentz u. Hauptst. Ofen», melyhez magyarázat van csatolva.

1238.

Bestürmet und erstürmete Stadt Ofen vorgestellt in einer genauen und grundrichtigen Erzehlung, aller Kriegshandlungen welche sich von Tag zu Tag sowol bey Anfang als auch Zeit währender ... Belägerung und ... Eroberung, in diesem 1686 Jahr zugetragen; deren zugleich ein aufrichtiger Bericht von Ubergab der Stadt und Vestung Modon beygefüget worden. || Nürnberg, zu finden bey Johann Christoph Lochnern 1686.

4to. 80 lap 3 metszettel, melyek közül egy Buda ostromát elég jól ábrázolja.

1239.

Breve Notitia e principale dichiaratione della edificatione, e sitto, e sue qualità della Città di Bvda overo Offen Metropoli, e Capo principale del Regno d'Ongaria. || In Venetia. *(S. a.)*

4to. 2 szlan lev. A czímlapon vignetta. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Csunyául nyomtatott férczmű.

1240.

Breve Relazione dell' acquisto di Bvda Metropoli del Regno d'Vngheria fatto dall' Armi Imperiali sotto la valorosa, e prudente Condota del Serenissimo Sig. Duca di Lorena Generalissimo, e del Sig. Duca Elettore di Bauiera. || In Bologna, per Giacomo Monti. 1686.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1241.

Bvda presa dall' Armi Cesaree, Canzonetta nvova, oue s'intende l'Allegrezza della Città medesima per essere ritornata sotto il Dominio del suo legitimo Signore, e della speranza, che hà di mantenersi. Sopra l'Aria la mia donna importuna. || In Bologna, per gli Eredi del Sarti .... 1686.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Két hasábosan van nyomtatva. A végén a császári sas.

Non piu Buda son io
E pur di Buda hò il nome
Piango per Allegrezza e non so come
Sciolta dal Turco rio
Sciolta dal Turco rio,
D' Infedel fatta son Città di Dio
Città di Dio

stb. 17 hatsoros versszak.

1242.

Clarifsimi cujusdam Viri Lusus geniales sive Eteodisticha Budensia h. e. Annum expugnatæ Budæ exhibentia. || Ratisbonæ, Litteris Hofmannianis. *(S. a.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Jellemző azon kor izlésére.

1243.

Continvatione delle Vittorie dell' Armi Imperiali con la Resa delle due importanti Citta di Seghedino, e di Cinqve Chiese, con la total disfatta dell' armata del Primo Visir, dal Sergente Generale Sig. co. Veterani con li nomi di tutti li officiali, che si trouorno presenti. || In Bologna, & in Todi per il Galafsi. . . . 1686.

12mo. 6 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Kelt: Vienna li 31 Ottobre 1686.

1244.

Copia d'vna Lettera curiosifsima scritta da Vienna li 24 Giugno 1686. con distinta Relatione dell' Abbandonamento fatto da Turchi della Città di Pest, e sue Demolitioni, et il Perdono che dimanda il Tekeli a Sua Maestà Cesarea. || In Venetia M·DC·LXXXVI. Per il Batti.

4to. 2 szlan lev.

1245.

Copia di Lettera scritta dalla Corte di Vienna dal Sig. N. N. all' Illvstrifs. Sig. N. N. in Bologna col distinto racconto della prigionia del famoso Cionka Beyg uno de' primarii vffiziali di Buda, e del Vicecomandante di detta Città. || In Bologna. MDCLXXXVI. Per Giacomo Monti.

4 szlan lev. A végén a levél kelte: Bécs, október 6. Körülményesen el van mondva Csonka bégnek bemutattatása az udvarnál, a mely alkalomból személy, ruházat stb. részletesen le vannak írva. A végén tudósítások olvashatók Buda elfoglalásáról.

1246.

Cvriosiſsima Lettera scritta dal Sereniſsimo Signor Elettor Brandembvrgo alli Sereniſsimi Czari di Moscovia data in Posdàm li 4 Marzo 1686. Tradotta dall' idiome latino, colla quale esorta li medesimi Czari à muova le loro armi contro il Turco. || In Venetia, M·DC·LXXXVI.... Si vende dietro la Chiesa di S. Zulian all' Insegna del Nome di Dio.

4to. 2 szlan lev. Az 1b levélen a fordítás, 2b levélen a latin szöveg. Lipót már 1684-ben követeket küldött Moszkvába, oly czélból, hogy Iván és Péter nagyherczegeket a szent szövetségbe való belépésre bírja. Fáradozása azonban úgy, mint a pápáé is, sikertelen maradt, valamint hogy eredménynyel nem járt a választófejedelemnek itt szóban levő levele sem. Csak 10 évvel később Asow bevétele után vétetett fel Péter czár a szent szövetségbe. Lásd O. Klopp. *Das Jahr 1683.* 388. l. és elszórva.

1247.

Daeghlyckbsche Aenteeckeningh en nette Beschrijvingh van 't geen sigh heeft toegedraegen in de Belegeringh der Vestingh Neuheusel: t' Ontset van Gran: D'afbrandingh der door de gantsche Weereld beroemde Brugh des Turckschen Pas t' Eſseck. En voorts van 't geen na de Veroveringh van Neuheusel verders in Hongaryen en daer ontrent is voorgefallen. Nevens de geluckige Succeſsen der Republicq van Venetien.... Mit de Belegeringh van Neuheusel en Coron in 't Koper afgebeeldt. || t' Amsterdam, By Aart Dircksz: Ooszaen... MDCLXXXVI.

4to. 44 szlan lev, 17a—19b levélen egy levél «van een Duytsch Heer aen eenen sijner Vrienden: Aengaende de Veroveringh van Espires *(sic)* en Caschauw: Nevens sijne gedagten op deesen

Oorloy». Leslie tábornok hadi műveleteinek és az eszéki híd elégetésének leírása is egy szemtanutól származik, a Turanowitz melletti táborból, aug. 8-áról. 2 nagy rézmetszet Érsekújvár és Coron erődítéseit ábrázolja, ez utóbbi R. de Hoogh modorában.

1248.

Dagverhaal van de vermaarde Belegering der sterke Stad Buda, af Offen, door de zeeghaftige Wapenen van den onverwinnelyken Roomschen Keizer Leopoldus de I. onder het beleid der voortreffelyke Vorsten den Hertog van Lotharingen en den Keurvorst van Beyeren. Op den 2 September 1686 stormenderhand ingenomen. Getrouwelyk aangetekend door een der Volontairen, die de gantsche Belegering bygewoond heeft met een curieuse Afbeelding van de Stad Offen.... || t' Amsterdam, By Aart Dirksz Oossaan, Boekverkooper op den Dam 1686.

4to. Czímlap, 1 levélen a kiadó előszava, 83 lap. A metszet hiányzik.

1249.

Description historique de la glorieuse Conqueste de la Ville de Bude, Capitale du Royaume d'Hongrie, par les armes victorieuses de nostre tres-auguste & invincible Empereur Leopold I. Sous la conduite de Son Alteſse Seren. le Duc de Lorraine & de l'Electeur de Baviere. || A Cologne, Chez Jean Jacques le jeune. 1686.

12mo. 142 lap. A bevezető sorokban észrevehető jelentéktelen eltérések és az ostromra vonatkozó néhány pótléktól eltekintve, egyezik a «Journal de la glorieuse Conqueste etc.» nyomtatványnyal. Lásd 1269. sz. a.

1250.

Diario pvntval de qvanto ha paſsado en el famoso sitio de Bvda, y relacion cvmplida de sv preſsa por

afsalto, el dia 2. de Setiembre del año presente 1686 a esfuerzos del Invictifsimo Duque de Lorena ... || En Zaragoça por los Herederos de Diego Dormer. Año 1686.

4to. 31 lap. A czím keretbe van foglalva.

1251.

Diarium der andermahligen Belagerung Ofen. || Riga, Druckts Johann Georg Wilcker, Königlicher Buchdrucker 1686.

4to. 32 lap, két hasábosan van nyomtatva. A szöveg a czímlevél hátlapján e szavakkal kezdődik: «Demnach ich nun zum andermal die Gelegenheit gehabt, der abermahligen Belägerung der Stadt Ofen . . . mehrentheils mit beyzuwohnen» stb.

1252.

Diarium oder kurtze und warhaffte Erzehlung alles des Jenigen was Zeit währender Belagerung der gewaltigen Vestung .... Ofen, sonst Buda genannt, von Tag zu Tag sich zugetragen: Und wie solche .... den $\frac{\text{23. August.}}{\text{2. Septemb.}}$ 1686 ... von den Christlichen Armeen mit stürmender Hand erobert worden, sambt beygefügten deroselben kurtzen Beschreibung. || *(S. l.)* Gedruckt im Jahr Christi 1686.

4to. Czímlap, 1 levélen a kiadónak az olvasókhoz intézett előszava, 83 lap.

1253.

Die allerneueste Relation was sich bey Eroberung der Festung Ofen so 145 Jahr in der Türcken Hände gewesen, begeben, so itzo dieses 1686 Jahr den 2. Sept. St. V. von den Christen wieder ... erobert worden. || *(S. l.)*

8vo. 2 lev. A szöveg az első lapon kezdődik. A relatio Bécsben, szept. 11. és 12-én «St. n.» kelt.

1254.

Dimostrationi di Givbilo fatte dalla Città di Senogallia li 6. Ottobre 1686 per la importantifsima Conqvista della Reale Citta di Bvda e altre Vittorie ottenute dalle Armi Christiane sopra Turchi. *(S. l.)*

4[to.] 2 levél. A szöveg az 1[b] levélen kezdődik.

1255.

Distinta relacion de la toma de la Real Ciudad de Buda, con il riquifsimo Pillage de los Imperiales, y apariencia de atajar la Puente de Efsex, por poder deshazer el Exercito del Gran Visir. Venida por una faluca de Genova a la ciudad de Barcelona, el dia 27 de Setiembre de 1686. || *(Végén:)* En Zaragoça, Año 1686.

4[to.] 2 lev. A szöveg az első lapon kezdődik. A relatio Bécsben, szept. 4-én kelt.

1256.

Distinta Relatione del grand' Incendio seguito nella Città di Belgrado li 20 del mese d'Aprile . . . . . || In Venetia, M·DC·LXXXVI. . . per il Batti.

4[to.] 2 lev. A szöveg az 1[b] levélen kezdődik.

1257.

Distinta Relatione dell acquisto fatto dagl' Imperiali della Città Bafsa di Bvda li 24 del caduto (Giugno). . . || In Venetia, M·DC·LXXXVI. . . . Dietro la Chiesa di S. Zulian.

4[to.] 2 lev. A czímlapon levő durva fametszet Pest és Buda képét mutatja. A szöveg az 1[b] levélen kezdődik. Felemlíti, hogy gróf Marsigli karján megsebesült.

1258.

Distinta Relatione di quanto è seguito nella presa di Bvda, li 2. Settembre 1686. E della Prigionia di vno de Primi Vfficiali di datta Città con la morte del Palo data ad vn sergente christiano scappato in Bvda in tempo dell' afsedio. Descritta da un Comandante in Vienna. || In Venetia, Bologna, & in Todi per il Galafsi . . . 1686.

12mo. 12 (szlan ?) lev. A czimlapon vignetta látható. A Csonka Bégről szóló tudósítások kimerítőek és érdekesek.

1259.

Distintifsimi Raggvagli dell' afsedio della Real Città di Bvda, riconquistata per afsalto dall' Armi Christiane à 2 Settembre 1686. Composto da un Venturiere nell' armata del Dvca di Lorena e trasmifso di settimana in settimana ad un Gran Principe. Dedicati All' Illmo Signor D. Baldafsar de Rosales. || In Genova & in Milano. Nelle Stampe degli Agnelli. *(S. a.)*

12mo. 3 szlan lev., 136 lap.

1260.

Distinto Diario overò Relationi di quanto è accaduto nell' afsedio di Bvda dal principio fin all' espugnatione della medesima . . . . Con vna veridica nota de morti, e feriti, cosi Christiani, come Nemici. || In Napoli 1686. per Camillo Cauallo . . . e. Michele Luigi Mutij. . . .

12mo. Czímlap és 10 szlan lev. Parrino kiadónak Bartolomeo IV di Capuahoz intézett ajánlása és a 86. évi hadjáratban elesett tisztek névsora, 130 lap.

1261.

Distinto Racconto del Testamento fatto dalla Real Città di Bvda nella sva agonia a tutte le Città del

Imperio Ottomano. || In Ferrara, & in Bologna, per Giacomo Monti. M · DCLXXXVI.

4to. 2 lev. A kéthasábosan nyomtatott szöveg a czímlevél hátlapján kezdődik.

A versek kezdete:

Bvda languente, e afflitta
Conuocata sua sorte
Negl' vltimi respiri gionta à morte
Agli diletti suoi più confidenti
Espone il suo voler con tali accenti

stb. 19 hatsoros versszak, az első ötsoros.

1262.

Eigentliche Beschreibung, was sich Denckwürdiges dey *(sic)* der dreymal dritter blutigen Beläger- vnd endlich . . . glückliche Eroberung der Königlichen Hungarischen Residentz Statt Offen, von Tag zu Tag zugetragen . . . aus glaubwürdigen Correspodentzien zusammengeschrieben . . . durch Joann Christoph Dittel, Röm. Kayserl. Mayestätt Reichs Cantzley Verwandten. || Saltzburg, Bey Johann Baptist Mayr. *(S. a.)*

4to. 18 szlan lev. Az 1b levelet rövid előszó foglalja el.

1263.

Extraordinaire Post-tydinge van't gene in de belegeringe voor de Steden Offen en Hamburg is gepaſseert. || Tot Amsterdam, by C. Commelin, . . den 9. September 1686.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A Budáról szóló tudósítások csak egy fél lapot foglalnak el és Bécsből augusztus 29-éről vannak keltezve.

1264.

Fatti memorabili dell' Anno 1686. seguiti fra l'Armi Cattoliche Collegate, & altre contro il Turcho, in Vngheria, Polonia, Moscovia . . . e particolarmente della

Presa di Bvda Metropoli dell' Vngheria. Con la Rotta dati dall' Altezza Reale del Signor Duca di Sauoia a gl' Eretici Barbetti. || In Bologna, per Gioseffo Longhi. 1686.

12mo. 4 szlan lev. (1 üres levél. Előczím.) Czímlap, imprimatur, 64 lap. A tudósítások zavarosan vannak összeállítva, így pl. a Buda ostromáról szóló kimerítő leirás öt részre van szakítva és csak különböző czímek alatt található. Részletes híreket ad d'Asti Mihály haláláról.

1265.

Histoire de l'Estat présent du Royaume de la Hongrie. || A Cologne, chez Pierre le Jeune. M·DC·LXXXVI.

12mo. 8 szlan levélen az előszó, a «Querela Hungariæ de populationibus Turcarum ad Principes Christianos», tartalomjegyzék és a tárgymutató. Az Elzevir-féle respublikák mintájára készült igen érdekes és tartalomdús könyvecske. Szerzője, illetőleg compilatora Vanel.

1266.

Histoire des troubles de Hongrie ... Seconde édition. Reveuë, corrigée, & augmentée d'une quatrième Partie. || A Paris, chez Guillaume de Luynes ... M·DC·LXXXVI. ... Et se vend à Bruxelles chez Eugène Henry Frick.

12mo. 3 kötet. I. köt. Czímlap, 5 szlan levélen a tartalomjegyzék, 226 lap, Magyarország térképe «dressée par le Sr. Sanson d'Abbeville, géographe ordinaire du Roy». A három arczkép Zrinyit, Nádasdyt és Frangepánt ábrázolja, egy másik kép Nádasdy lefejezését, és végül egy igen nagy és szép metszet Zrinyi és Frangepán kivégzését. Valamennyit Bouttats Gáspár metszette. II. köt. Czímlap (példányomból 1 lev. hiányzik), 6 szlan levélen az index, 240 lap. III. köt. Czímlap, 7 szlan levélen az index, 230 lap, 1 levélen a privilegium. A végén: «Achevé d'imprimer pour la première fois, le 18 Décembre 1685». A munka XII könyvre van osztva és 1656-tól 1683-ig terjed. Barbier szerint a mű szerzője az ismeretes Vanel, a montpellier-i számszék tanácsosa és számos történeti munka szerzője.

1267.

Histoire des Troubles de Hongrie. Avec le Siege de Neuheusel, & une Relation exacte du Combat de Gran, &c. Enrichie de Figures . . . Derniere Ediction revüe, corrigée & augmentée d'un trezième Livre. || à Amsterdam, chez Pierre Mortier, . . . 1686. *(à la Sphère.)*

12mo. 3 kötet. I. köt. Czímlap, 1 levélen az Avertissement, 17 szlan levélen az előszó, 364 lap, 8 szlan levélen a tartalomjegyzék. II. köt. Czímlap (hasonlóképen a «sphère»-rel), 1 levélen az Avertissement, mint az első kötetben, 8 szlan levélen a tartalomjegyzék, 403 lap. III. köt. Czímlap. (Egy nyomdászműhely vignettaként), hátlapján a kiadó jelentése, 5 szlan levélen az előszó, 348 lapon a szöveg, 10 szlan levélen a tartalomjegyzék. Az első kötethez Magyarország térképe van csatolva «dressée par Sanson 1686» és egy nagy rézmetszet, mely Zrinyi és Frangepán kivégeztetését ábrázolja. A 2. kötetben Bécs látképe látható, továbbá azon jelenet ábrázolása, mikor a nagyvezérnek a selyemzsinórt adják át; itt van még Érsekújvár erődítéseinek ábrája és a város látképe. A 3. kötetben Buda erődítéseinek rajza található. E kiadás 20 könyvből áll. A nyomdásznak a harmadik kötet elején álló nyilatkozata szerint a szerző (Vanel) a 12. könyv után abba hagyta a munkát, és így a 13-ik könyvet egy más — meg nem nevezett — történetkedvelő írta. De ekkor a munka tovább folytatását határozta el Vanel és még a következő 8 könyvet írta. Ezért a 13-ik könyv kétszer jelenik meg . . . «On est obligé de déclarer que le 13. livre qui avait été écrit par un autre que l'auteur doit être déclaré comme nul . . . n'étant qu'un simple essai.» Az első kötet előszavában a szerző Magyarország és a társországok leírását adja, meglehetős zavartan és összefüggés nélkül; öt lapon a socinianus tanok Erdélyben való elterjedéséről beszél. A harmadik kötet előszavában adatokat találunk Budáról, a hadjárat kezdete előtti időkből.

1268.

Ibrahim Bafsa de Buda. Nouvelle Galante. || A Cologne, chez Pierre Marteau, 1686. *(à la Sphère.)*

12mo. 208 lap.

1269.

Journal de la glorieuse conqueste de la Ville de Bude Capitale du Royaume d'Hongrie, par les armes victorieuses, de l'Empereur Leopold I. sous la conduite de Son Altefse Seren. le Duc de Lorraine & de l'Electeur de Baviere. || Suivant la Copie de Vienne. MDCLXXXVI.

12mo. 156 lap. Valószínüleg hollandi nyomtatvány.

1270.

La Cour de France turbanisée et les Trahisons demasquées. En trois Parties. Par Monsr. L. B. D. E. D. E. || A Cologne, chez Pierre Marteau. 1686 *(à la Sphère)*.

12mo. 12 szlan lev., 271 lap, 7 szlan levélen a kimerítő tartalomjegyzék. Az 1a—7b levélen a M. de ***-hez intézett ajánlás, azután az előszó és a kiadónak rövid «Avertissement»-ja. Érdekes könyvecske. Lásd *Catalogue Leber*-t II, 331.: «Parceque la France est en bonne intelligence avec la Turquie, l'auteur suppose qu'elle protège le «turban», et que, par son influence impie, les Mosquées remplaceront bientôt les temples détruits de la chrétienté. Tous les écrits satiriques de ce règne, qui font allusion aux relations de la France avec la Porte, sont fondés sur cette puérile et hypocrite supposition.» A 143. lapon egy episod van leírva, melyet én itt röviden a tartalomjegyzék szavaival közlök: «Mr. le Prince de Conty se derobe de la Cour pour aller en Hongrie avec le Prince Eugène de Savoye, le Roi le fait suivre par un Courrier, qui l'ayant atteint, lui donne une Lettre de S. M. ce qui l'oblige de revenir à la Cour, et le Prince de Savoye continue le voyage». Ez elbeszélés majdnem szóról-szóra megegyezik azzal, mely a «*Relation de tout ce qui s'est passé en Allemagne*» stb.-ben található. Lásd 1060. sz. a. Talán ugyanazon szerzőtől származnék mindkét munka? A szerző nevét nem tudtam kinyomozni. Ha elbeszélésének (76. l.) hitelt adhatunk, 1663-ban gr. Zrinyi Miklós kiséretében volt: «Je me souviens de ce que le Grand Vizir dit (dans le temps que la Garnison Imperiale sortit de Neuhausel pour faire place à celle des Turcs) ayant l'honneur d'être en ce temps-là de la suite volontaire de Monsieur le Comte Nicolas de Serini, seulement pour voir ce misérable changement» stb.

1271.

La Presa della Città di Buda, descritta in Ottava Rima comincia del primo Giorno dell' Afsedio sino all' acquisto di detta Piazza. || *(Végén:)* B. R. Si vende in Piazza à S. Marco del Batti. *(S. a.)*

12mo. 6 szlan lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik. 46 nyolczsoros versszak.

Christianita ringratia il Salvatore
E la sua Madre Vergine Beata,
Che hà levà dalle man del Traditore
La gran Piazza Real Buda chiamata;
Con sua gran doglia, e con suo gran dolore
De gli Ottomani, e altra gente mal nata,
Che credendo con forza sostentare
La Piazza, al fin poi la convien lasciare.

1272.

La Turca Fedele nella presa di Coron, e suoi Accidenti Amorosi. Con un succinto racconto fatto da un schiavo della vita, amori, fortune, arioni, e disgrazie del famoso Co. Emmerico Techeli. E con l'intiero ragguaglio di tutto ciò che di notabile occorse nell' Assedio, e Presa di Buda. Del Mioni. || In Lucca, per Salvat. e Giandom. Maresc[andoli].

12mo. 239 lap. Fárasztó elbeszélés, az akkori idők izlése szerint. Tökölyi élete a 171—182. lapon, Buda bevétele a 205—227. lapon van leírva.

1273.

Lamento, che fà Kemet Gran Tvrco per la mossa, che fece contro Vienna à richiesta de' Ribelli come anche di tutte le Piazze, tanto per Mare, quanto per Terra fino alla caduta di Bvda con il suo Pellegrinaggio verso la Mecca, per lo spavento di perdere il resto del suo Imperio. || In Roma, Per Dom. Ant. Ercole. 1686.

12mo. 11 lap. 25 hatsoros versszak.

O miei cari Mussulmani
maledetta sia quel' hora
ch' ebbi voglia d'uscir fuora
per combatter gl' Alemani stb.

1274.

Le Comte Tekely. Nouvelle historique. || A Lyon, Chez Thomas Amaulry, rue Mercière au Mercure Galant. M·DC·LXXXVI.

12mo. 1 üres levél, czímlap, 1 levélen az előszó, 1 levélen a privilegium, 258 lap. A czímlapon a nyomdász monogrammja. Mint a privilegiumból kitünik, a szerző «Sieur de Prechac, gentilhomme ordinaire du Duc d'Orléans».

1275.

[Más kiadás.]

Suivant la copie de Paris, A La Haye, chez Henri de Bulderen . . . 1686. *(à la Sphère.)*

12mo. Czímlap, 2 levélen az előszó, 1 levélen a privilegium, 123 lap.

1276.

Le Mercure Hollandois contenant les choses les plus remarquables de toute la Terre, arrivées en l'an 1684 et sur tout les victoires de l'Empereur gagnées sur le Turc en Hongrie. || A Amsterdam, chez Henry & la vefve de Theodore Boom, l'An 1686.

12mo. Czímkép (példányomból hiányzik), 2 szlan levélen az előszó a czímkép hosszú leírásával, 689 lap és 11 levélen az index.

1277.

Le Turc subjugué ou la glorieuse Conqueste de la celebre & cy-devant invincible Forteresse de Bude Capitale du Royaume de la Hongrie . . . || A Cologne, chez Pierre le Jeune. 1686.

12mo. Czímlap, 1 levélen a tartalomjegyzék, 172 lap. 8 fejezet: 1. Description de la ville de Bude tirée de Martin de Fumée. 2. Description de la même ville tirée d'un auteur moderne. 3. Description de la ville de Pesth. 4. Plan de la ville de Bude et son Explication. 5. Liste et denombrement des forces Imperiales et auxiliaires en Hongrie. 6. Introduction au Journal du fameux Siege de Bude de l'an 1686. 7. Journal du Siege de Bude. 8. Description des Villes, Places et Forteresses voisines à celle de Bude. A 7. és 8. fejezet az utolsó lapig teljesen megfelel a «Journal de la glorieuse Conqueste» stb. szövegének. A végén tudósításokat találunk a város állapotáról a bevétel után, a Mátyás-templomról, a királyi palotáról, a foglyokról és zsákmányról, a 3-án tartott Te Deum-ról és a választófejedelem által a Lothringeni herczeg tiszteletére adott bankettről; ezek a legtöbb relatióból hiányzanak. A kis műhöz a budai erődítések tervrajza van mellékelve, a bal felső sarokban a város látképével.

1278.

Lettre d'un Bourgeois de Cologne, à un Ami, sur le prise de Bude, et sur les autres affaires présentes. || A Cologne, chez Pierre Marteau, 1686.

4to. 8 szlan lev., az utolsó üres. A levél Kölnben, szept. 14. kelt s L. B. E. G. F. betükkel van jelezve.

Ide tartoznak még következő darabok:

1. Réponse d'un Bourgeois de Treves à la Lettre qui lui a été écrite par un Bourgeois de Cologne, sur la Prise de Bude.

4to. 18 lap. A szöveg az 1. lapon mindjárt a czím után kezdődik. A végén: A Treves ce 25 Septembre 1686, D. C. jelzéssel.

2. Seconde Lettre d'un Bourgeois de Cologne à son ami sur les Affaires presentes. A Cologne ce 30 Septembre 1686. || A Cologne, chez Pierre Marteau.

4to. 8 szlan lev., az utolsó üres. A levélnek ugyanaz a jelzése, mint az előbbinek.

3. Troisième Lettre du Bourgeois de Cologne, servant de Réponse au Bourgeois de Treves. || A Cologne, chez Pierre Marteau, 1686.

4to. 8 szlan lev. A levél Kölnben 1686 novemberben kelt. Jelezve: L. B. C. G. F. betükkel.

4. Réponse aux Trois Lettres du Bourgeois de Paris, soi disant Bourgeois de Cologne. Par un Homme des-interessé. || A Cologne, chez Pierre Marteau, 1686.

4to. 12 lev., az utolsó üres.

A levelekben Buda bevételéről csak annyiban van szó, a mennyiben ez esemény az európai politika általános kérdéseivel volt kapcsolatban. A «Bourgeois de Cologne» lelkes párthive Francziaországnak és dicséri XIV. Lajos nagylelkűségét, a kinek semlegessége tette lehetővé a császári fegyverek győzelmét. A «Bourgeois de Trèves» utalva a portával és Tökölyvel folytatott cselszövényekre, szenvedélyes szavakkal jellemzi Francziaország hűtlen és erőszakos politikáját.

1279.

Notitia hauutasi per corriero espresso giunto in Venetia di Polonia, con il certo auuiso dell' acquisto fatto dalle Trvppe Cesaree comandate dal sig. Generale Heysler dell' importante Piazza di Seghedino.... || In Modona, Nella Stamperia del Legni *(sic)* 1686.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudósitás Velenczében, febr. 2-án kelt.

1280.

Noua, e distinta Relatione della Rota datta dalle Armi Imperiali commandate dal Signor General Vallis, a Turchi, e Tartari in poca distanza da Seghedino ...colla distinta, e veridica confermatione della Resa di Seghedino, e Cinque Chiese. || In Venetia MDCLXXXVI.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1281.

Nova e distinta Relatione della Rotta data al Saraschiero sotto Buda dall' Armi Imperiali con la morte di tre mila Giannizzeri, e di qualche numero di Caualleria li 14. Agosto 1686..... || *(Végén:)* In Venetia, M·DC·LXXXVI.

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A czimlapon vignetta.

1282.

Nova, e distinta Relatione di ciò che sia seguito nell' Vngheria nella Città di Naysel, come vn Soldato giuocatore, e gran Bestemmiatore, fu visibilmente alla presenza di 300, e più persone portato via dal Diauolo in Anima, & in Corpo. Scritta da un Comandante di quella Piazza, a soggetto qualificate suo Corrispondente in Milano. || In Venetia, M·DC·LXXXVI.

4to. 4 lap. A végén egy kérdőjel (?). Talán a szedő gonoszságából.

1283.

Nouiſsima, e distinta Relatione della Rotta data dal Armi Cesaree sotto il Comando del Sereniſsimo Dvca Carlo di Lorena sotto il Campo di Bvda al Seraschier con la morte di 2000 Turchi, e schiaui, e presa di Cannone. Li 14. Agosto 1686. || In Venetia, per il Batti M·DC·LXXXVI.

4to. 2 lev. A czímlapon egy imperator feje. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1284.

Nouiſsimo Dialogo fatto adeſso nouamente trà la Città di Bvda, & il Baſsà Comandante in eſsa. Composto da un spirito Gentile, sopra l'Aria del Giardin de' Fiori. || In Venetia, et in Baſsano, per Gio. Antonio Remondini.

16mo. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. 41 négysoros versszak.

Bassa. O Buda mia diletta
Perche mi voi lasciare,
In tante doglie amare
Notte, e giorno.
Buda. Io voglio far ritorno
In man de gli Christiani
E lasciarve voi Cani
Malcontenti.

Az utolsó versszakok:

Bassa. Hor finiamo il contrasto
Mi abbandoni, ò mia Vita,
Da tè farò partita
O Buda mia.
Buda. Hor si la vita mia
Resterà consolata,
Per efser ritornata
Da Christiani.

1285.

Nvova, e distinta Relazione della gran vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali, con la Presa delle due importanti Città di Seghedino e di Cinqve Chiese con la total disfatta dell' Armata del Primo Visir. || In Bologna, MDCLXXXVI. Per Giacomo Monti.

4to. 4 szlan lev. A relatio Bécsben, 1686 okt. 31-én kelt. A végén a 4a levélen a császári sas.

1286.

Nvova: e vera Relatione della presa del castello di Britvich, distrutto, e saccheggiato colla morte di molti Turchi, e dell' incendio di due gran Villagi verso Velika dalle Armi Imperiali in Croatia e del Castello di Colosa sorpreso dagli Vssari sotto l'Isola di S. Margherita. || In Venetia, M·DC·LXXXVI. Per il Batti.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1287.

Pannoniens Kriegs- und Friedens-Begebnüfse, das ist eine kern-reiche Erörterung und Beschreibung aller derer blutiger Schlachten . . . Eroberungen verschiedener Plätze und Vestungen in Ungarn, Siebenbürgen, Moldau, Croatien . . . mit nöthigen Abbildungen . . . nebst einer richtigen ungarischen Land-Carte

... versehen, und bis auf A. 1686. continuiret von J. U. M. || Nürnberg, Verlegts Johann Hoffmann... 1686.

Kis 8vo Czímkép (Vogel fec.), czímlap, 2 levélen az előszó, 984 lap, térkép és 44 gyönge rézmetszet.

1288.

Piana et intelligibile Relatione di tutti i succefsi dell' afsedio, e presa di Buda. || In Bologna per Giacomo Monti, 1686.

4to. 2 lev. A czímlapon a császári sas. A kéthasábosan nyomtatott szöveg az 1b levélen kezdődik. Versekben:

Christiani meco ad ascoltar v'invito
E Buda afsediata, e presa, e come
Vccise son le genti Turche e dome
Dal germano feroce, & agguerito

stb. 68 négysoros versszak.

1289.

Raccolta di varie, curiose, e moderne Relationi cioè la descrittione della Fortezza di Neihevsel nell' Ongaria Superiore vltimamente presa dall' Armi Cesaree con la nuova descrittione della Piazza e Fortezza di Strigonia, con li succefsi, battaglia, e vittoria ottenuta dal Serenifsimo Dvca di Lorena... con la vita d'Emerico Techeli. Tradotto dal todesco in italiano dedicato al... Sig. Francesco Martii. || In Venetia, M·DC·LXXXVI. Per Girolamo Albrizzi S. Zulian al nome di Dio.

12mo. 182 lap. 3—9. lapon a kiadó ajánlása és előszó. A 10. lapon az érsekújvári vár látképe. A hadi tudósítások a 144. lapig terjednek, ezután tudósítások következnek Monmouth herczeg kivégeztetéséről és a drezdai színház égéséről egy rézmetszettel, azután a 164. laptól végig: «Relatione e breue notitia della vita, attioni, prigionia, e condotta in Adrianopoli del Conte Emmerico Techeli.» Két rézmetszet (A. dalla Via sculp.), Tököly fogságát és Drinápolyba vitelét ábrázolja.

1290.

Raggvaglio del digiuno, adunanza e viaggio, **ordinati** da Mehemet Quarto Gran Signor de **Tvrchi** quando vidde Bvda vicina a perdersi con **riproueri**, & documenti dati al medemo. || In Bologna. *(S. a.)*

4[to.] 2 lev., az utolsó lap üres. A czím és szöveg keretbe van foglalva. A szöveg az 1[b] levélen kezdődik. 50 négysoros versszak. Kezdete:

Pur t' accorgesti al fin, che la fierezza,
e nel petto dell' huomo una chimera
fondata sol su la superbia altera
che da se stefsa poi s' odia, e disprezza stb.

1291.

No 43. Relation de la Prise de Bvde: avec la suite des dernieres actions du Siège. || *(Végén:)* A Paris, du Bureau d'Adrefse, le 26 Septembre 1686.

4[to.] 12 lap, 517—528. lapszámmal. Külön czímlapja nincs.

1292.

Relation du siège de Bude pris d'afsaut par les troupes Impériales. le 2. Septembre 1686. Tirée en partie des Lettres d'un illustre volontaire fort interefsé à la réduction de cette Place. || A Toulouse, chez Jean Boude le Jeune, Imprimeur du Roy .... *(S. a.)*

12[mo.] 300 lap. 1 levélen az 1686 okt. 4-én kelt imprimatur. A 3. lapon egy «Instruction nécessaire» érdekes tudósításokkal az úgynevezett «Nouvellistes»-ekről, a kik Párisban a híreket hordják. 28. lapon: «Description de la Hongrie», 34. l.: «Description de Bude», 42. laptól végig: «Relation du Siège de Bude». Közben az «illustre volontaire» levelei menyasszonyához. A végén egy fametszetű «Carte irrégulière de la Hongrie avec un Pian regulie perspectif de la ville de Bvde» stb. és külön lapon a térkép magyarázata.

1293.

Rom ist über diesem heiligen Krieg erfreuet und betrübt. Worinnen viel curiose und lesenswürdige

Sachen zu finden. || Leipzig zu finden bey Friederich Lanckischen sel. Erben. Gedruckt im Jahr 1686.

4to. 48 szlan lev. 1685-ben iratott. Sok érdekes adattal az utolsó török háborúkról és Róma viszonyáról a császárhoz és a lengyel királyhoz.

1294.

Vrano-Gis Agio-Machia cœli terræqve Sacrum Bellum Vienna et Pannonia vindicatæ Epicedium triumphale Apii Antinoi Aroclei ad Illvstrifs. ac Reverendifs. Dominvm Joseph Mvfottvm . . . . || Bononiæ, M · DC · LXXXVI. Typis Hæredum Antonii Pisarii.

4to. 59 lap. (Az előczím és czímlappal). 5—12. lapon az ajánlás, előszó, költői bevezető darabok, azután a Metus, Luctus és Gaudium czímekkel 3 részre osztott költemény különböző versmértékben, a melyben az ostromnál részt vett bolognaiaknak, gróf Marsigli és Caprara mérnököknek, valamint az ostrom alatt meghalt Buoncompagni bolognai érseknek külön sorok vannak szentelve. A végén az imprimatur, a melyből megtudjuk, hogy a szerző álnevet használ.

1295.

Vera, e distinta Relatione della Presa di Bvda Vecchia e con trenta Barchioni incirca, che scampavano verso Belgrado con Bottino di pretiose merci, suppellebili, oro, & argento di modo che appena poterono condurlo via con l'Afsedio della Citta Real di Bvda sotto il comando del Serenifsimo Dvca Carlo di Lorena. || In Venetia, M · DC · LXXXVI. Prefso Leonardo Pittoni.

4to. 2 szlan lev. A czímlapon egy tengeri ütközetet ábrázoló nagy fametszet. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1296.

Vera Relazione della Resa del Castello di San-Giob all' Armi Imperiali comandate dal Sig. Marescial di

Campo luogotenente Co. Caraffa seguita li 12. Febraro 1686. || In Bologna, per Giacomo Monti. 1686.

4to. 2 lev.

1297.

Verifsima, e distinta Relatione della Presa della Città di Symontorna nell' Vngaria inferiore, presa dall' Armi Imperiali sotto il Comando del General Conte di Baden. Li 10 Ottobre 1686. || In Venetia.

4to. 2 szlan lev. A czímlapon vignetta. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A vár rövid leírása elég érdekes.

1298.

Verissima e distinta Relatione della vittoria segvita a Siclos dalle Armi Cesaree sotto l'inuittissima condotta delli Serenissimi Duca Carlo di Lorena e l'Elettore Massimiliano Duca di Baviera contro l'Essercito del Gran Vizir ... || In Vienna, et in Milano ... per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta ...

4to. 4 szlan lev. A czímlapon sárkány látható. Az 1687 aug. 12-én Mohács mellett vívott győzelemnek körülményes leírása, a mi a czímből nem tűnik ki.

1299.

Verifsima, e distinta Relatione di quanto è succefso nell' Acquisto nella Citta di Bvda ... dell' Armi Cesaree, sotto il Comando del Serenifsimo Dvca Carlo di Lorena, et il Serenifsimo Dvca Mafsimiliano Emanvel Elettore di Baviera. || In Venetia, per il Prodocimo. M·DC·LXXXVI... Si vende da Zuanne Batti in Piazza di S. Marco.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1300.

Verissima, e distinta Relazione dell' accampamento dell' Armi Cesaree, per l'Assedio di Bvda sotto il Commando del Serenissimo Dvca Carlo di Lorena. || In Venetia, M·DC·LXXXVI. Per il Batti.

4to. 2 szlan lev. A czímlapon vignetta. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1301.

Verissima Relatione della Presa della Gran Città di Buda fatta dalle Armi gloriose dell' invitto Leopoldo Imperator di Romani. || In Venetia, M·DC·LXXXVI.... Dietro la Chiesa di S. Zulian.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A végén: «Il vero dissegno della Città di Buda venuta del Campo dilineata da Gio: Domenico Fontana si vende dietro la Chiesa di San Giulian all' Insegna dell' Amsterdam soldi sedeci l'uno.»

1302.

Warhaffte Relation oder eigentliche Beschreibung der Königlichen Ungarischen Haupt-Stadt und Vestung Ofen worinnen nicht allein ihre belegene und alle darinn und umb dieselbe sich befindliche Raritäten und Gebäue, sondern auch verschiedene Belagerungen.... insonderheit die Belagerung vor 2. Jahren wie auch die jetzige bisz auf die Eroberung ermeldetes Orts.... || Augsburg.... Joh. Jacob Schönig 1686.

4to. Czímlap, 30 lap, Buda ostromát ábrázoló metszettel. Buda leírása a «*Reisz-Beschreibung Salomon Schweiger's*» czímű könyvből (Nürnberg 1664. 4to.) van átvéve.

1303.

Warhafftig und ausführlicher Bericht, alles dessen was bey der Anno 1686 vorgenommenen Belägerung

der Stadt Ofen von Anfang bis zu der den 2 Sept. erfolgten glücklichen Eroberung ... von Tag zu Tag merckwürdiges paſsiret ... beygefügt ein ... Abriſs solcher Vestung ... || Augsburg, gedruckt ... bey Jacob Koppmayer. *(S. a.)*

4to. Czímlap. 28 szlan lev., az ostromot ábrázoló csinos rézmetszettel. Az elején rövid előszó.

1304.

CHIARELLO (Gio. Battista).

Historia degl' Avenimenti dell' Armi Imperiali contro a Ribelli, et Ottomani, confederationi, e trattati seguiti frà le Potenze di Cesare, Polonia, Venetia, e Moscovia, negotiati, & aleanze del Conte Tekely con la Porta Ottomana ... guerre, aſsedii .... battaglie, rotte e vittorie variamente succeſse nelle quattro Campagne degl' Anni 1683. 1684. 1685. 1686. || In Venetia, M·DC·LXXXVII. preſso Steffano Curti.

4to. 4 szlan lev. (czímlap és a Miksa Emanuel bajor herczeghez intézett ajánlás, melynek végén Gio: Battista Chiarello neve olvasható), 575 lap, 6 szlan levélen az Index. A műhöz Magyarország térképe és négy magyarországi vár, s az eszéki híd látképe van csatolva.

1305.

FRANCISCUS (Petrus).

Petri Francii Laurus Europæa seu celebres Christianorum de Turcis victoriæ. Accedunt breves annotatiunculæ in usum commodumque legentium. || Amstelodami CIↃ IↃC LXXXVII.

12mo. 120 lap, a czímlapon Minerva látható, az Elzevierek ismert nyomdászjelvénye, a melyet azonban Elzevier Dániel halála után Wetstein Henrik vett használatba, ugyanaz, a ki a jelen kiadást is nyomtatta. Lásd Willems-t, XCIII. 1.

A 2. lapot a Lipót császár, a lengyel király és a velenczei köztársasághoz intézett ajánlás foglalja el. Négy óda: «Buda Ex-

pugnata, Polonorum Victoria, Victoriæ Cæsarianæ Accefsio, et Venetorum Victoriæ.» A végén jegyzetek és különböző üdvözlő versek, többek közt Broukhusius Janus ismert költőtől.

1306.

FRATTA (Marco della).

Dell' Acqve minerali del Regno d'Vngheria Relatione del Marchese Marco della Fratta Montalbano. || In Venetia, M · DC · LXXXVII. prefso Girolamo Albrizzi.

4to. Czímlap, 27 lap. A műhöz Magyarország rézbe metszett nagy, feltünően hibás térképe van csatolva Budának kis látképével és olvashatlan jelöléssel, melyből csak az utolsó szavak: «Chiarinis sculp» vehetők ki. Az öreg Wernherből vett felületes kivonat néhány történeti pótlással és a tánczoló dervisek leirásával.

1307.

[FRESCHOT (Casimiro).]

Memorie historiche, e geographiche della Dalmazia, in cui sono le notitie più particolari de suoi stati, e Dominii . . . col raguaglio delle Guerre succefse in quel Regno . . . Raccolte da D. C. F. B. . . . || in Napoli 1687.

12mo. Czímkép, czímlap, ajánlás, előszó 6 levélen, 252 lap. A mű szerzője Don Casimir Freschot Benedittino.

1308.

[LIDL (Joseph).]

Ungarische vnd Wiennerische Kriegs- vnd Staats Registratur. Das ist richtige vnd glaubhaffte Erzehlung der denckwürdigsten Geschichten, welche in dem Königreich Ungarn, Dalmatien, Sclavonien vnd in der Kay. Haupt- vnd Residentz Statt Wienn von Tag zu Tag durch das 1687 Jahr sich zugetragen . . . Registrieret durch B. J. L. Cæsareum Notarium publicum . . . || Gedruckt zu Wienn . . . bey Johann van Ghelen. . . .

4to. A czímkép a (L-lel jelölt) szerzőt íróészobában íróasztal mellett ábrázolja; mellette négy alak áll, köztük egy magyar úr, kalpaggal és karddal, a ki botjával az «Acta Hungarica» feliratú iratcsomóra mutat. Igen csinos karcz. Következik a czímlap, 1 levélen a József koronázott magyar királyhoz intézett ajánlás, a szerző, Josephus Bernardus Lidl teljes névaláírásával, 168 lap. Igen érdekes kis mű.

1309.

Molitor (Johannes Clemens).

Der wegen des höchst-tapferen Kayser-Adlers Helden-Thaten Sieg-berühmte Donau-Flusz oder eine genaue Darstellung aller derer Königreiche, Provintzen, Gespanschafften und Städten, so an und um die Donau herummer liegen .... Inbesonderheit .... denen so anietzo zu Felde ziehen und grofse Landkarten nicht bequem bey sich führen können, zu lieb in so kleinem Format herausgegeben von einem Liebhaber der Erdbeschreibung. || Nürnberg, in Verlegung Peter Paulus Bleut ... 1687.

8vo. Czímlap, 32 lap. Az első két lapon a városok névsora és az előszó, aláírva: Johann Clemens Molitor, 29 csinos rézmetszetü térképecske, melyek Schweiz, Felső-Olaszország és a Duna völgyének tartományait ábrázolják a Fekete tengerig, a vonatkozó czímereivel.

1310.

Panceri (Gio. Antonio).

Continvatione de svccefsi nell' Vngheria trà l' Armi collegate dell' Impero, & le barbare dell' Ottomano l'Anno 1686. Descritti dal Padre Maestro Gio. Antonio Panceri Milanese Carmelitano ... Dedicati al ... Sig. Conte Antonio Biglia ... || In Milano 1687 nella Stampa del Monza per Carlo Frederico Gagliardi.

12mo. Czímkép, 6 szlan lev., egy kettőslapon a metszetek magyarázata, 4 kettős lapnál nagyobb medaillonkép, melyek Lipót császárt, Caprara-t, a bajor választófejedelmet és a Lotharingiai

herczeget ábrázolják (Laurentio fec.), továbbá 15 magyar várnak látképe és alaprajza. Az 1683, 1684 és 1685-iki hadjáratoknak leírását Panceri már egy évvel előbb kiadta.

1311.

RICHARDS (Jacob).

A Journal of the Siege and Taking of Buda by the Imperial Army under the Conduct of the Duke of Lorrain and His Electoral Highneſs the Duke of Bavaria Anno Dom. 1686. By Jacob Richards, one of His Majesties Engineers, who was appointed by the Right Honourable the Lord Dartmouth, Master-General of His Majesties Ordnance, &c. to serve in the said Army . . . published by His Majestyes Command. || [*London.*] Printed for M. Gilliflower . . . . and J. Partridge . . . . 1687.

4[to.] 38 lap, az angol czímert ábrázoló czímképpel és czímlaplappal együtt. A végén egy szlan levélen azon értesítés olvasható, hogy a műben említett nagy tervrajz nem készülhetett el.

1312.

SCALA (Ercole).

L'Vngheria compendiata dal Sig. Co: Ercole Scala. Nuovamente stampata con le Città più rimarcabili di quel Regno . . . la serie d'ogni suo Regnante . . . le . . . prerogatiue . . . riti, e costumi di quei Popoli. E nel fine i gloriosi progreſsi fatti dal Armi Cesaree . . . . dalla Liberatione di Vienna, Anno 1683 Insino all' anno 1686, con l'Aſsedio, e Presa della Real Città di Bvda, & altri felici succeſsi. || In Venetia, M·DC·LXXXVII. Appreſso Leonardo Pittoni.

12[mo.] Czímkép, a császári sas (Palazzi fec.), czímlap, 7 szlan levélen a kiadónak a császárnéhoz intézett ajánlása, 170 lap szöveg, 1 levélen az imprimatur, 2 arczkép, 23 magyar vár rézmetszetű látképe.

1313.

ZENAROLA (Gio. Paolo).

Relatione esatta, e distinta sopra le operationi, fatte dopo l'Afsedio di Buda dalle vittoriose Armi di S. M. C. l'anno 1686. Con l'Aggivnta della nuova Ribellione d'Vngheria, e con altre particolarità seguite fino alla marchia degl' Efserciti l'anno 1687. Raccolta da D. Gio. Paolo Zenarolla, preposito di S. Nicolò d'Alba Regale . . . Dedicata al . . . Imperatore de Romani Leopoldo . . . || In Vienna, apprefso Gio. Van Ghelen. 1687.

12mo. 4 levélen a czím és ajánlás, 140 lap. A 84. lappal szemben a nagyvezérnek Badeni Lajoshoz intézett levele van nyomtatva, és egy önálló nagyobb lapon az őrgróf válasza.

1314.

A brief Discourse of the most afsured ways and means to ruine and pull down the vast Monarchy of the Ottoman Princes. Written by a Judicious Gentleman, who for abore twenty years resided at the Turkish Port, being there employd by a great Prince, at his Ambafsador. Also an historical and political Discourse of the War in Hungary. Together with the Battels of Kermain and Saint Gottard . . . || London, Printed by J. H. for B. Aytmes . . . 1687.

12mo. Czímlap, 200 lap, 1 szlan levél. Az 1—49. lapon: «A brief Discourse of the most assured ways and means» stb. Az 51—173. lapon: «Discourse on the causes of the war in Hungary». Fordítása Louis Du May «*Discours sur les causes de la guerre de Hongrie*» czímű művének. Ezután a körmendi és szt.-gotthardi ütközetről szóló relatio következik. Az utolsó számozatlan levelet a békekötés pontjai foglalják el.

1315.

A Full and True Relation of the glorious victory of the Christians over the Turks. || *(Végén:)* Sold by R. Taylor. *(S. l. & a.)*

4to. 8 lap. Az 1. lapon a czím alatt következő kis jegyzet olvasható... «a most particular Relation being come from one of the principal Officers that was present in that Action, it will . . . give a perfect Idea of that glorious Battle». A Mohácsnál 1687. aug. 12-én vívott ütközet leírása.

1316.

Beschreibung der den 9. Decembr. st. n. 1687. zu Preszburg geschehenen ungarischen Krönung Seiner Durchlauchtigkeit des Ertz-Herzogs Josephi. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1317.

Breve, e distinto Raggvaglio di quello hanno operato l'Armi Imperiali doppo la gran Vittoria ottenuta sopra l'Esercito Turchesco, col preciso e formale avviso della perdita, che i medesimi hanno fatto... || In Vienna, & in Ferrara, per Bernardino Pomatelli. 1687.

4to. 2 levél. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1318.

Copia di Lettera scritta dal Baſsà di Bosna al Baſsà di Caniſsa, che fù poi intercetta da nostri Croatti appreſso Copraniz. || In Venetia, et in Bologna, per Giacomo Monti, 1687.

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1319.

Diario della Campagna fatta in Vngheria l'Anno 1687. Dall' Armi della Maestà dell' Imperatore, e suoi Alleati, rimasta gloriosamente terminata dalla solenne Coronatione dell' nuouo Rè di quel Regno, e dagl' importantiſsimi acquisti fatti della Città d'Agria, e della Fortezza di Petrivaradino. Dedicato all' Illvstriſsimo Signore il. Sig. Francesco Lodi, Patritio Cremonese. || In Modona, nella Stamperia del Degni.

4to. 51 lap. A czímlapon a császári sas. Ajánlás, előszó és tartalomjegyzék az első két levélen. Késthasábosan van nyomtatva.

1320.

Diarium das ist: Kurtze und warhafftige Erzehlung alles desjenigen das Zeit währender Belägerung der gewaltigen Vestung Ofen sonst Buda genannt von Tag zu Tag sich zugetragen: und wie solche... endlich den 23. Aug. (2 Sept.) des 1686sten Jahrs... mit stürmender Hand erobert. Ingleichen die Belägerung der kaiserl. Reichs- und Hansee-Stadt Hamburg ... Sambt fernerer kürtzlicher Erzehlung was die Kaiserl· Armee, nach Eroberung Ofen, von fernere Progreſsen in Ungarn gehabt, und wie sie die beyde veste Städte, als Segedin und Fünffkürchen gleichfalls zur Übergabe bezwungen, und die Eſsegger-Brücke totaliter ruiniret und verderbet hat.... || Gedruckt im Jahr M·DC·LXXXVII.

4to. Czímlap, 1 levélen az olvasókhoz intézett megszólítás. 90 lap.

1321.

Die Rühmlichst erstrittene Doppel-Victorie, das ist: eine ausführliche Beschreibung des so rühmlichst

anno 1687. den 12 Augusti st. nov. bey Mohatz wider den Ertz-Christen-Feind erhaltenen Sieges . . . und dann Zweytens ein compendioser Bericht des . . . in Morea herrlichst-erhaltenen Sieges . . . mit . . . Kupfern versehen von Aletophilo. || Gedruckt im Jahr 1687.

4to. 29 (hibásan számozott) lap. A két metszet a mohácsi csatát és az eszéki hidat ábrázolja. Mellékelve van Morea térképe. Az első hét lapon az első mohácsi csata van elbeszélve.

1322.

Distinta, e verissima Relatione della segnalata vittoria ottenuta dalle Armi Cesaree, sotto la condotta del Serenissimo Duca Carlo di Lorena, contro l'esercito del Gran Visir, combattuto, e disfatto nelle vicinanze di Darda . . . seguita li 12 Agosto 1687. || In Venetia, per Gio. Francesco Valuasense.

4to. 2 lev. A czímlapon a császári sas. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1323.

No XL. Eine andere auszführliche Relation von Niederlag des Türcken vor Siclos. den 12. Augusti. || Gedruck den 4ten September. Anno 1687. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. Mellékelve van egy kettős lapnagyságnál nagyobb résmetszet, mely Eszék városát ábrázolja a számok magyarázatával. «David Funck ex.»

1324.

No LXIII. Extract-Schreiben ausz Wien, neben dem Extract von den Siebenbürgischen Tractaten. || Gedruckt den 27. November. Anno 1687. *(S. l.)*

4to. 4 szlan levél. A jelentés Bécsből nov. 20-áról van keltezve.

1325.

N. xxxix. Extract-Schreiben, ausz Wien, wie auch ein auszführliche Relation der Christlicher seits wider den Erbfeind bey Mohatz erhaltenen Victori. || Gedruckt den 4 September. Anno 1687. *(S. l.)*

4[to.] 4 szlan lev. A szöveg az 1[b] levélen kezdődik. A levél Bécsből aug. 28-ról van keltezve.

1326.

Gebt Gott di *(sic)* Ehr je mehr, vnd mehr Christen Frewd, vnd Türcken Leyd: Das ist: christliches Frolocken, über den grofsen vnd herrlichen Sieg, so Ihro Churfl: Durchl. ausz Bayrn den 12. Augusti dises lauffenden 1687. Jahres bei dem Berg Harsan vnweit Sicklosz, wider den Turckischen Blut-Hund erhalten. Dem Durchleuchtigisten Fürsten... Maximilian Emmanvel... meinem genädigisten Churfürsten vnd Herrn vnderthänigist dedicirt vnd überreicht, von Martin Piller Kunsttrucker in München. *(S. l. & a.)*

4[to.] 4 szlan lev. 15 hatsoros versszak.

1327.

Giornale Militare dell' Anno 1687. Di quanto và succedendo in Vngheria, Polonia, Dalmazia, Morea, & altre Parti del Mondo. Dedicato all' Illustrifs. Sig. il Sig. Gio: Andrea Agli. || In Rimino Per Gio. Felice Dandi.

12[mo.] 204 lap. Előczím, czímlap, ajánlás, előszó, összesen 12 lap. A kis könyv 18 relatiot foglal magában, melyek mindegyikének önálló czímlapja (az első kivételével) és végül nyomdászjelvénye is van. A czímlapok és üres levelek a lapszámozásba be vannak foglalva.

1328.

Historia de las Revolvciones de Hvngria traducida de frances en castellano por el Vizconde de Miral-

cazar Don Alvaro Bernaldo de Quirós, comendador de Castroverde, en la orden de Sant-Jago. Tomo Primero. || En Madrid. En la Imprenta de Bernardo de Villa-Diego. . . . Año de M·DC·LXXXVII.

4to. Czímkép a gróf Oropesa igen szépen metszett czímerével, alól a szerző czímere (Marcus Orozco Presbr sc.), 36 szlan lev. (beleértve a nyomtatott czímlapot), 470 lap, 6 szlan levélen az index. 2a—12a levélen a forditónak dagályos, de azért igen érdekes ajánlása Don Manuel Alvarez de Toledo Conde de Oropesahoz, Toledo és Uj-Kastilia főkapitányához, azután a hosszadalmas approbatiók stb. és egy előszó, melyben a forditás második részének kiadása közeli kilátásba van helyezve. Végül egy «Descripcion de la Hungria», melyet a fordító különböző szerzőkből állított össze. — Vanel *Histoire des Révolutions de Hongrie* czímű művének fordítása. E kötet az I—VII. könyvet foglalja magában és az 1680. év végeig terjed. Salvà, a kinek könyvtárából példányom származik, csak ez első kötetet ismerte és nem tudta, vajjon egy második kötet megjelent-e. Erről én sem mondhatok bizonyosat.

1329.

Il Conte Techeli Raggvaglio Historico . . . portato dal Francese all' Italiano da D. Francesco Coli Lvchese. Dedicato al . . . Signor Principe Odoardo Farnese di Parma. || In Venetia, M·DC·LXXXVII. Per Steffano Curti.

12mo. Czímlap, ajánlás, Farnese Alessandro költeménye és az Imprimatur, összesen 4 szlan lev., 196 lap. (Lásd az 1274. sz.-t.)

1330.

Korte, beknopte, en nette Beschryving, van den Koningrijken Hungarien, Dalmatien, en Morea. Mitsgaders de Vorstendommen Zeevenbergen, Walachien, Moldavien, Bulgarien &c. En der zelver Vestingen en Steeden. Nevens en omstandig Verhaal; van het geene, dat omtrent, en zedert de Verovering van Offen, door der Christenen Wapenen is ingenomen. || t' Amsterdam, By Aart Dirksz. Ooszaan, Bockverkooper op den Dam. M·DC·LXXXVII.

4to. 32, 84 és 115 lap. A 2. lapon rövid előszó. Az első rész tartalma: Magyarországra vonatkozó történeti jegyzetek, az utolsó török hadjáratról szóló néhány tudósítás, a Buda visszavivásakor talált zsákmány leírása, Nauplia bevétele, Lipót, Sobieski, gr. St. Pol, Velencze dalmátiai fővezérének és Tökölynek levelei, az eszéki híd leírása stb. A második rész a magyar vármegyék és városok, valamint a társországok és szomszédos tartományok leírását adja. A harmadik rész végül Morea leírását és a török-velenczei háború történetét tartalmazza; e részt Morea nagy, rézmetszetű térképe díszíti.

1331.

Nvova e distinta Relatione dell' Incoronatione seguita nella Città di Posſonia dalla Maestà dell' Arcidvca Givseppe d'Avstria figlio di Sua M. Cesarea, creato nuovo Rè dell' Vngheria ... || In Venetia, & in Ferrara, M·DC·LXXXVII. Per Antonio Carrara ...

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudósítás decz. 13-án kelt.

1332.

[Más kiadás.]

In Venetia, M·DC·LXXXVII. Per Gio: Francesco Valuasense.

4to. 2 lev. A czímlapon a császári sas. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A relatio kelte: deczember 13.

1333.

Nvova, e distinta Relatione di quanto e seguito nella Transilvania sotto il Comando del Serenissimo Dvca di Lorena, che in tutte quelle Piazze importanti di quel Principato si è posto il presidio Cesareo, 32000 persone. || In Venetia, M·DC·LXXXVII. ... Si vende da Zuanne Batti in Piazza di San Marco.

4to. 2 lev. A czímlapon a császári sas. A szöveg 1b levélen kezdődik.

1334.

Nvova e vera distinta Relatione dell' acquisto fatto delle Città, e Castelli dall' Armi Cesaree, sotto il Comando del Serenifs. di Lorena. In Transiluania il Castello di Sombio, e la Citta di Clavdiopoli. Sotto quello del Sig. General di Caualleria il Conte di Duneuualt in Schiauonia la Citta di Possega, Metropoli del Regno. Sotto quello dal Sig. Vice-General Conte Esterhasi, e del Sig. Colonello Arezaga nei Contorni di Alba Regale la Fortezza di Palotta e li Castelli di Cogako.*) || In Venetia, per il Prodocimo, M·DC·LXXXVII. . . . Si vende da Zuanne Batti in Piazza di S. Marco.

4[to.] 2 lev. A czímlapon a kétfejű sas. A szöveg az 1[b] levélen kezdődik.

1335.

Oorlogsdaaden en Minneryen van den Graaf Emerick Tekely. || t' Amsterdam, By Timotheus ten Hoorn, Bockverkooper in de Nes . . . Anno 1687.

12[mo.] Czímkép (Tököly lóháton), czímlap, 2 szlan levélen az előszó, 158 lap. A franczia kiadásnak fordítása.

1336.

Relacion extraordinaria de los progrefsos de las Armas Christianas contra Turcos, en la Vngria, y Grecia que suple à la de dos de Diziembre del presente año 1687 con breues descripciones de las Prouincias de Transiluania, Esclavonia, y Rascia, restauradas à la obediencia del Señor Emperador . . . y de la Ciudad, y Principado de Atenas . . . y una Carta curiosifsima, escrita de el Campo sobre Castel-

*) Csókakő.

novo . . . . || Publicada el Martes 9. de Diziembre. *(Végén:)* Por Sebastian de Armendariz, Librero de Camara de su Magestad y Curial de Roma. En la Imprenta de Antonio Roman.

4to. 6 szlan. lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1337.

No LXXI. Relation-Schreiben, Von der königl. Crönung zu Preſzburg. || Gedruckt den 23. December. Anno 1687.

4to. 4 szlan lev. A levél Pozsonyban deczember 10-én kelt. Függelékül van csatolva egy nagy, hat részre osztott karczolt lap, mely a koronázási ünnepélyeket ábrázolja.

1338.

Relatione della presa dell' importante Fortezza di Eſsech dal Sig. General Duneuald sù li primi d'Ottobre 1687. . . . . In Bologna, per Giacomo Monti. *(S. a.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1339.

The present State of Hungary or, a Geographical and Historical Description of that Kingdom giving an account of the Nature of the Country & of its inhabitants of its Government and Policy; its Religion and Laws, of its divisions into Counties and Provincies; of its towns . . . Rivers . . . Productes . . . together with the memorable Battles and Sieges that have happened there since the time of the Romans, but more particularly since the turkish invasions to which is added a short Account of Transilvania . . . || Lond. Printed for H. Rhodes . . . 1687.

12mo. Czímlap, tartalomjegyzék, 2 lev., 168 lap, 2 levélen az index.

Igen érdekes kis mű. Magában foglalja többek közt «Of the Estates of Hungary, of the chief Palat. Nobility of Hungary, of the State of the Palatin of the King of Hungary, his quality, authority and preheminence». E kis műből, ha jól emlékszem, Kovách *Fragmenta literaria*-jában bő kivonatokat adott.

1340.

Vera, e distinta Relatione della Vittoria ottenuta dall' Armi Cesaree in Vngheria vicino ad Efsech al Fiume Drauo sotto il Commando del Sig. Sarg. Maggior Baron di Orlich . . . Notitia del tradimento occorso nella Real Città di Bvda. E Vittoria ottenuta dall' Armi Pollache à Roman contro i Tartari. || In Venetia, M·DC·LXXXVII. Prefso Girolamo Albrizzi. In Campo della Guerra a San Giulan al Nome Dio.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1341.

Vera, e distinta Relatione della Vittoria ottenuta sotto la forte Piazza di Sighet dall' Armi di Sua Maestà Cesarea in Vngheria. Dirette dalli Signori Sergente Generale di Battaglia Thingen Comandante in Cinque-Chiese, e Colonello Baron di Pace. . . || In Venetia, & in Bologna, per Giacomo Monti. 1687.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1342.

Bizozeri (Sempliciano).

Ungria restavrada compendiosa noticia de dos tiempos: del pafsado. Baxo el Jvgo de la Tirania Othomana, del presente. Baxo el dominio catholico de Leopoldo II. de Austria Felices svccefsos de svs Armas Cesareas, en el Reyno de Croacia, y Principado de Transylvania. Escrita en lengva toscana por D. Simpliciano Bizozeri. Adornada con 44. laminas

tradvcido en Español por un Curioso ... || En Barcelona, en la imprenta de Martin Gelabert . . . Año 1688.

4to. Előczím, czímlap, imprimatur, előszó 3 lev., 280 lap, 4 szlan levélen az index, 7 arczkép, 37 magyar város és vár látképe, melyeket Francisco Via de Barcelona karczolt. A jelzés a lapok nagyobb részén feltalálható.

1343.

Branchi (Girolamo).

I. köt.: Dell' Historia Austriaca di Girolamo Branchi, historico della Sacra Cesarea Real Maesta di Leopoldo Imperadore de' Romani . . . Parte prima, in sei libri divisa, alla medesima Sacra Cesarea Real Maesta dedicata. || Vienna, appreſso Gio. Van Ghelen, Anno 1688.

Czímlap 4 levélen az ajánlás, 1 levélen az előszó, 620 lap, 6 szlan levélen az index.

II. köt.: Dell' Historia Austriaca &c. Parte seconda, in sei libri divisa, Dedicata alla Sacra Real Maesta di Gioseffo Rè de' Romani . . . || Vienna d'Austria, Appreſso Gio. Van Ghelen, Anno 1691.

Czímlap, 8 levélen az ajánlás, 1 levélen az előszó, 985 lap, 4 szlan levélen az index.

A mű, Denis szerint «in einem ziemlich blühenden und rednerischen Style» Habsburgi Rudolftól az 1493. évig terjedő korszakot öleli fel. Lásd: Denis, *Garellische Bibliothek*, 395. lap.

1344.

Brodericius (Stephanus).

Stephani Broderici Narratio de proelio quo ad Mohatzium anno 1526. Ludovicus Hungariæ Rex periit. Cum commentario Joh. Caspari Khunii. || Argentorati . . . Anno 1688.

8vo. Czímlap, 1 levélen az ajánlás, 137 lap. Broderith, vagy Brodarics műveit illetőleg lásd *Janociana*, II, 37.

1345.

CHIARELLO (Gio. Battista).

Historia degl' avvenimenti dell' Armi imperiali contro Ribelli, et Ottomani, Confederationi, e Trattati seguiti frà le Potenze di Cesare, Polonia, Venetia, e Moscovia Negotiati, & Alleanze del Conte Tekely con la Porta Ottomana . . . dall' Anno 1683. fino 1687. || In Venetia, M·DC·LXXXVIII. Presso Stefano Curti.

4to. Czímlap, 2 levélen a Miksa Emánuel bajor választófejedelemhez intézett ajánlás, Gio: Battista Chiarello aláírásával, 1 levélen az előszó, 404 lap, 6 szlan levélen az index, Magyarország térképével és magyar várak tervrajzát és látképét, valamint az eszéki hidat stb. ábrázoló 6 metszettel. Az 1687-ben megjelent munka bővített kiadása. Lásd 1304. sz. a.

1346.

COMAZZI (Gio. Battista).

Notitie historiche, succeſsi, auuenimenti, capitoli, deliberazioni, e ceremoniali decretati nella Dieta Generale del Regno dell' Vngaria celebrata nella Città di Poſsonia per la Coronazione del Re Giuseppe, Arcidvca d'Avstria seguita li 9 Decembre M·DC·LXXXVIII. Del Caualiere Gio: Battista Comazzi. || In Venetia, M·DC·LXXXVIII. Preſso Girolamo Albrizzi.

Kis 8vo. 8 szlan levélen, melyeknek elseje üres, az előczím, czímlap, a Károly Lajos württenbergi herczeghez intézett ajánlás, és a május 19-én kelt imprimatur, 256 lap, 4 levélen az index.

A szerző tudvalevőleg a koronázási ünnepélyeken jelen volt, sőt lovaggá is üttetett. A kis mű 4 könyvre van osztva; ezek közül a három első az országgyűlés előkészületeit, magát az országgyűlést és a koronázást, a negyedik az 1687-ik év hadjáratait, különösen Munkács várának átadását írja le. Végül a magyarországi indigenák névsorát találjuk.

1347.

COMAZZI (Gio. Battista).

Coronazione del Re dell' Vngaria Givseppe Arcidvca d'Avstria, celebrata in Posonia l'Anno 1687. li

9. Decembre. Col succefso della presa d'alcune Citta riguardevoli . . . Del Cauagliere G. B. Comazzi. All' Eccellmo Signor Don Antonio Gaetano Trivvlzio . . . || In Milano per li Fratelli Ghisolfi 1688.

12mo. 6 levélen a czímlap, a kiadó előszava (Milano, aug. 14. kelettel) és az index, 240 lap. A «Notitie historiche» stb. utánnyomata. (Lásd az 1346. sz.)

1348.

COMAZZI (Gio. Battista).

[Más kiadás.]

In Bologna, per Giacomo Monti 1688.

12mo. Előczím, czímlap, 4 szlan levélen az ajánlás, 299 lap. József király egész alakja magyar öltözetben, «H. Modiana f.» és rézmetszetben a koronázási emlékérem ábrája. Lásd Haner-t, II, 341. l., a ki egy 1688-ki bécsi kiadást is említ.

1349.

[DE VIZÉ.]

Défaites des armées Othomanes par les armées chrétiennes, en Hongrie et dans la Morée. || A Lyon chez Thomas Amaulry . . . M · DC · LXXXVIII.

12mo. 5 levélen az ajánlás, 208 lap. A szerző, De Vizé, a bajor választó fejedelemhez intézett ajánlás végén nevezi meg magát. Tartalma egy «Relation de ce qui s'est pafsé près de Mohats entre l'armée des Impériaux & celle des Turcs» és két tudósítás «du Camp des Armées Impériales près de Harsa» aug. 15-ikéről.

1350.

FEIGIUS (Johann Constantin).

Ungarisches Geschichts-Wäldel das ist eine kurtze Beschreibung von denen Regierungen, Kriegen und denckwürdigsten Begebenheiten aller Ungarischen Könige . . . bisz auff den itzt gekrönten Erb-König Josephum I. . . . Herausgegeben durch Johannem Constantinum Feigium, J. U. C. || Gedruckt zu Wien, bey Susanna Christina Cosmerovin . . . 1688.

12mo. 4 levélen a czím és a József királyhoz intézett ajánlás, 136 lap. 91—112 lapon a koronázási ünnepélyek, a 113—122. lapon Eger várának átadása vannak leírva, a 129. laptól végig: «Kurtze Beyfügung von der Situation und Gegend desz überausz vesten Felsenschlosses Mongatz» stb. Számos költemény van a szövegbe szőve.

1351.

Flämitzer (Johann Nicolaus).

Der in Böhmische Hosen ausgekleidete Ungarische Libertiner. Oder des glorwürdigsten Erz-Hauses Oesterreich festgeseztes Souverain- und Erb-Recht im Königreich Ungarn das ist eine genuin und ausführliche Demonstration . . . aus was für Grund-Ursachen die noch fürwährende ungarische Rebellion sich entsponnen. Mit was perduellischen Perfidia die Stände & Unterthann des Königreichs gegen die höchstgerecht und befugsame Verordnungen Ihro Kayserl. Majestät die Waffen geführet und dadurch ipso facto allen gehabten Privilegien und Freyheiten verwürket . . . haben . . . durch einen oesterreichischen Unterthan der Röm. Kais. Maj. hievor gewesnen Hauptmann, nachmals General Auditor Johann Nicol. Flämitzer. || Gedruckt zu Würtzburg bey Hiob Hertzen . . . Anno 1688.

4to. Czímlap és előszó 4 levélen, 127 lap. A Széchenyi-könyvtár catalogusa szerint Flämitzer-nek ezen és a következő szám alatt leírt műve egy és ugyanaz, melyeknek csak czímlapjaik különböznek. Jóllehet mindkét könyv ugyanegy évben jelent meg, majdnem ugyanazon tartalmú és sok részben szóról-szóra is megegyezik, mindazonáltal a következő munka annyira át van dolgozva és ki van bővítve, hogy önálló műnek tekinthetjük.

Flämitzer klassikus elővédje a «Verwirkungs-Theorie»-nak, és alkalomadtán bizony később is nem egy argumentumot meríthettek e két munkából. A latin szavakkal spékelt stylus dagályos és czikornyás, azonban néha némi erőt is elárul.

1352.

FLÄMITZER (Johann Nicolaus).

Ewige Vermählung des Glorwürdigsten Erz-Hauses Oesterreich, Königs-Cron, das ist eine gründliche Demonstration, mit was Ungrund dem Durchlauchtigsten Ertz-Stamm . . . das erbliche Succefsions-Recht in Ungarn widerstritten, und wie von demselben . . . die durch unterschiedliche, böſzgearte Unruhe-Stifftere . . . erregten exitialen Empörungen, siegreich gedemütiget: und nunmehro die geheiligte Königs-Cron dieses herrlichen Reichs, auf ewig unwiderruffliche Zeit dem Ertz-Haus Oesterreich erblich eingeeignet worden . . . herausgegeben von einem oesterreichischen Unterthan der Röm. Kays. Majest. hievor gewesenen Hauptann *(sic)* und nachmals General Auditor Lieutenant, Johann Nicolao Flämitzer. || Nürnberg, bei Johann Ziegern. Anno 1688.

4to. Czímlap, 7 szlan levélen az előszó, 250 lap.

1353.

INNOCENT XI.

Lettre du Pape Innocent XI. à nôtre tres cher Fils en Christ l'Empereur Leopold, pour l'exhorter à faire la Paix avec le Turc & à tourner ses armes contre la France. || M · DC · LXXXVIII.

4to. 8 lap. A szöveg a 2. lapon kezdődik. A végén: «A Rome», aláírása: «M. Spinola Marius Spinola.» A levél heves támadásokat tartalmaz Francziaország ellen és ez alakba öltöztetett pamfletje a császári «sajtóirodának».

1354.

KRECKWITZ (Georg).

Totivs Principatvs Transylvaniæ accurata Descriptio. Das ist ausführliche Beschreibung des gantzen

Fürstenthumbs Siebenbürgen seinen Ursprung, Aufnahm und Wachsthumb, . . . Städte . . . und Kriegshandlungen bis auf diese Zeit betreffend . . . Mit den neuesten Vorfällen und accuratesten Kupfern . . . wie auch einer Land-Carten versehen von Georg Kreckwitz aus Siebenbürgen. || Nürnberg und Franckfurth in Verlegung Leonhard Loschge, 1688.

12mo. Allegorikus czímkép (kettős lap), czímlap, 1 levélen «Kurtzer Bericht oder Vorrede an den Leser», 387 lap, 6 szlan levélen az index, Erdély térképe (Wilh. Pfann sc.), 16 metszet (fejedelmek arczképei és városok látképei), melyeknek jegyzéke az utolsó lapon található. Lásd Haner-t, II, 331, a ki a könyvnek számos pontatlanságára utalván, ezen megjegyzéssel fejezi be ismertetését: «Kreckvitzium etiam si Tranſsylvanus fuiſset, tamen hospitem fuiſse in patria».

1355.

[Megnani (Gemignano).]

Bvlogna Jvbilant, Puema Strampalà, fatt pr' gl' Algrezz d' la liberazion d' Vienna, presa d' Buda, e altr Piazze in t' l' Vngariè, Morea, e Dalmatia cvn al sfrat d' i Tvrch da tvtt qvi lvogh, fuogh, e fallò, fatt pr' tutt l' Piazz, Strà, Stradlin e Stradlitt d' Bulogna . . . Da Zorz Burliton Pueta poc' accort dedicata all' Illustriſs. Signor Co: Vbaldo Naldi. || In Ferrara, per Bernardino Pomatelli. 1688.

Kis 8vo. 4 szlan lev., 107 lap. 6 körülbelül nyolcz soros versszakból álló ének, minden ének előtt egy versszak «Argvment». Az ajánlás végén a szerzőnek Gemignano Megnani-nak neve olvasható. A nyomdász rövid előszava a szerzőt következőkép jellemzi: «Egli mai profeſsò belle lettere, nun mai hebbe commercio con le Muse . . . Come parla scrive e come scrive parla; onde he presenti suoi scherzi troverai una cordiale disinvoltura senza neo di livore. Li tanti pronomi da lui usati sono universali e comuni fra la Plebe di Bologna . . .» Mentegeti a szerzőt, mert nem sorolhatta fel az ünnepélyeknek összes rendezőit név szerint stb. A költemény valóban pajzán leirását adja ez ünnepélyeknek és nyelvezete csodálatosan illik a látványosságok zajához.

Különösen büszkék voltak a bolognaiak földijükre, Caprara tábornokra, a kinek Megnani is több versszakot szentel:

Mo scusam qui, s' a torn in driè un puchtin
Ch' a vui dir d' un Guerrier d' la nostra terra,
Ch' al paſsa al sò valur tutt' i cunfin
Dal mond, . . .
Quest' e al Cavrar Enè, Cont d' gran stima
E ch' da l'Imperator e quasi ben v' lù
Ch' dopp al Lurena al stà a i altr in cima,
E alla Cavalleri è al cmanda lù.
. . . .
Lù pres Nichsell (Érsekujvár) cun la so brava zent
Pr' forza d'arm, e i Turch armasn dsfatt' stb.

Igen érdekes a törököktől és Tökölytől zsákmányolt tárgyaknak leírása:

Ch' s troun in Bulogna in t'al so bell Palazz
Ch' a tolt qual Sgnor alla Turchesca Zent
E a qul infam dal Techel ch' fieva al bravazz stb.

Ezek közt van a Tököly által Kassán hátrahagyott azon ló, melyet a nagyvezértől Bécs előtt kapott ajándékba, a drágakövekkel kirakott értékes nyereg és lótakaró «dal mari e d' la muier», közel 50 drága kard, ezek között egy «d' un d' qui Grand Principal d' l' Ungarie, dett' al Ragozz» stb. A könyvecske elég mulattató.

1356.

Pflug (Julius).

Jvli Pflugk, Equitis Saxonici, Epistola ad perillvstrem atque generosiſsimum Vitvm Lvdovicvm à Seckendorff . . . præter fata Bibliothecæ Budensis, librorum quoque in ultima expugnatione repertorum Catalogum exhibens. || Sumptis Jo. Bielckii, Bibliop. Jen. M DC LXXXVIII.

Kis 8vo. 112 lap. A czímlapon a nyomdász jelvénye. A kis mű igen ritka. Évek multak, míg meg tudtam szerezni.

1357.

Préchac.

Le Prince Esclave, Nouvelle Historique ou l'on voit les Particularités de la dernière Bataille que les Chrétiens ont gagnée contre les Turcs . . . || Sur

l'imprimé à Paris. A Amsterdam, chez Abraham Wolfgang . . . M·DC·LXXXVIII.

12mo. 144 lap. A dauphine-hez intézett ajánlólevél a szerző, Préchac, nevével van ellátva. Jelentéktelen munka. A regény hőse a választó fejedelem kiséretében részt vesz a Harsány-hegyi csatában, a melynek leírását 10 lapon adja.

1358.

ZANAROLA (Joam. P.)

Relaçam distincta das notaveis circumstancias, que succedérão ema Coronaçam do augusto, e serenissimo Rey Joseph I, Archiduque de Austria, e Rey XXXXVI. do poderosissimo Reyno de Vngria . . . Escrevea em italiano D. Joam P. Zanarola Preposito da Igreja de S. Nicolao da Cidade de Alva Real, de cujo original se imprimio em Alemanha, & depois em Madrid & ao presente em a Corte de Lisboa aos 2. de Março. || Lisboa. Na Officina de Domingos Carneyro . . . Anno 1688.

4to. 8 lap. A szöveg a 2. lapon kezdődik.

1359.

A True Relation or Journal of the siege and taking by storm, the famous City of Belgrade, by the Christian Army under the conduct of the victorious Elector of Bavaria on the 6th. day of September 1688 . . . And also of the great Victory gained by Prince Lovis of Baden over the Turkish Army . . . || London printed for Richard Baldwin . . . 1688.

4to. Egy levélen a «License», czímlap, 23 lap.

1360.

No I. Auszführliche Relation wie es bey der Vbergab Erlau von Tag zu Tag hergangen. || Gedruckt den 7 Januarij. Anno 1688. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A tudósítás Pozsonyban, deczember 24-én kelt.

1361.

Ausführliche und grund-richtige Beschreibung der Haupt- und Gräntz-Vestung Griechisch-Weifsenburg oder Belgrad, wafsmafsen solcher Hauptschlüfsel des Ungarlandes . . . durch die . . . Waffen . . . Leopoldi Magni den 6. Sept. st. n. dises 1688 Jahres unter löwenmuthiger Anführung Ihro Churfl. Durchl. in Bayern . . . erobert worden . . . || Augspurg . . . bei Johann Jacob Schönig. *(S. a.)*

4to. 24 lap. Egy rézmetszet Belgrád ostromát ábrázolja.

1362.

Der neu-aufgegangene Glücks- und Majestät-Stern des Königreichs Ungarn: deren jener im Felde, dieser auf dem Ungarisch-Königlichen Thron, leuchtet. Das ist: gründliche Beschreibung der grofs-herrlichen Krönungs-Pracht Josephi des Ersten Königs in Ungarn, &c. &c. wie auch der sieghaften Eroberung beyder Haupt-Festungen Erla und Mongatch . . . Aufgesetzt durch Thaumantium Stephani . . . || In Nürnberg zu finden bey Joh. Endters Sel. Söhnen, An. 1688.

4to. Allegorikus czímkép (D. Glotsch sculp.), czímlap, 2 szlan levélen az előszó, 175 lap. 5 metszet.

1363.

Descrittione, e Relatione della gran citta, e castello di Belgrado acquvistati per assalto dall' Armi Vittoriose di Sua Maestá Cesarea, sotto il comando del Serenissimo Elettore di Bauiera il di 6. Settembre 1688. || In Milano, nella R. D. C., per Marco Antonio Pandolfo Malatesta. . . .

4to. 2 lev. Történelmi adatokat tartalmaz; az utolsó ostrom és bevétel csak érintve vannak.

1364.

Diario della Campagna fatta in Vngheria l'anno 1688. Dall' Armi della Maesta dell' Imperatore, e suoi Aleati, sotto la valorosa, e prudentissima condotta del Serenissimo Elettore Massimiliano Emanvele di Baviera. Con le piante in rame delle Piazze acquistate nella stessa Campagna. Dedicato all' Illustrissimo . . . Sig. Marchese Gio. Franco Manfredi . . . || In Modona, nella Stamparia del Degni. *(S. a.)*

4to. 42 lap, 1 szlan lev. A czímlapon a kétfejű sas. Kéthasábosan van nyomtatva. A kiadó ajánlása 1689. jan. 20-án kelt. A mű elején az ezen hadjáratban elesett és megsebesült katonák névjegyzéke. A két metszet Székesfehérvárt és Belgrádot ábrázolja. Az utolsó (számozatlan) lapon: «Ragguaglio d' altre Notitie rimarcabili seguite dopo la Campagna del 1688 in Vngheria in ordine alla resa di Sighet, & all' vdienza data agl' Ambasciatori Turchi dall' Imperatore».

1365.

No XXVIII. Extract-Schreiben darinnen auszführlicher Bericht von dem Treffen bey Possega vnd Zerneck; vnd dann von Constantinopel. || Gedruckt den 15. April Anno 1688. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A levél Pozsegán márcz. 24-én kelt.

1366.

No XII. Extract-Schreiben, worinnen die Articul von der Ubergab Mongatz. || Gedruckt den 12 Februarij. Anno 1688. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Mellékelve van egy rézmetszet: «Wahrer Grundrisz der Hungarischen Vestung Mungatsch zu finden bey Michael Wening Kupferstecher». (Augsburg.)

1367.

Histoire et description ancienne et moderne du Royaume de Hongrie et des autres Etats qui ont été

ou qui sont encore ses tributaires . . . || A Paris, chez Charles de Sercy . . . M·DC·LXXXVIII.

12mo. Czímkép, 3 szlan lev., 330 lap és 5 szlan levélen az index.

Az első könyv az ország leírását adja, a második történeti adatokat tartalmaz, a harmadikban a magyar városok leírását, a negyedikben a magyar társországokét találjuk.

1368.

Noticias de lo qve ha paſsado en el Exercito Turco de Vngria, y en Constantinopla desde el combate de Harsan, y Vitoria de los Imperiales, asta 8 de Noviembre de 1687. En dos Cartas de 8 de Otubre, y 8 dẹ Nouiembre del mismo año. || Publicadas el Sabado 31. de Enero 1688. *(Végén:)* Por Sebastian de Armendariz, Librero de Camera de su Magestad, y Curial de Roma.

4to. 6 szlan lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik. Az utolsó lap üres.

1369.

Nova vera, e distinta Relatione della segnalata Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali con la rotta, e fuga data al Ribelle Techeli, e con la morte di quantità di suoi seguaci, altre molti prigioni . . . sotto il commando del General Heisler. || In Venetia, et in Bologna, per Giacomo Monti, 1688.

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1370.

[Más kiadás.]

In Venetia M·DC·LXXXVIII. . . . si vende da Zuanne Batti.

4to. 2 levél. A czímlapon a kétfejü sas. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1371.

Nova vera, e distinta Relatione della Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali dell' importante acquisto della fortezza di Erla con la dichiarazione delli Articoli della Capitolatione. || *(Végén:)* In Venetia, M·DC·LXXXVIII. . . . si vende da Zuanne Batti.

4to. 2 levél. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1372.

Nova vera, e distinta Relatione della Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali sotto il commando del Capitano Rasciano, dell' acquisto fatto dell' importante citta, e castello di Vsiza nelle vicinanze della Bossina . . . || In Venetia, et in Bologna, per Giacomo Monti, 1688.

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1373.

Nova vera, e distinta Relatione delli Articoli della resa di Mongatz all' Armi Imperiali con li succefsi di quanto e seguito con la Principefsa Ragozi consorte del Conte Almerico Techeli sotto il comando del General Caraffa. || In Venetia M·DC·LXXXVIII. . . . si vende da Zuanne Batti.

4to. 2 A szöveg az 1b levélen kezdődik. A czímlapon a kétfejű sas.

1374.

Nvova e vera Relatione di quanto è seguito tra l' Armi Imperiali, & Ottomane dopo il pafsagio della Saua, con la presa della Città di Belgrado e con l' afsedio di Negroponte . . . || In Modona, & in Bologna per Giacomo Monti. 1688.

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1375.

Relacam historica do anno de 1688. tocante ao estado, e progresſos da Liga Sagrada contra Turcos, tomada da ultimas cartas de Italia, & Norte, publicada nesta Corte a 7. de Outubro. Principio favoravel das operaçoes dos Polacos. Noticia das movimẽtos dos Imperiaes desde a Relaçaõ antecedẽte. Caminho victorioso do Exercito Imperial a outra parte do Savo. Fuga do Exercito Turco. Tomada da Citade inferior de Belgrado. Aſsedio da superior, & do Castello. Aſsedio de Negroponte ... || Lisboa. Na Officina de Miguel Manescal, Impreſsor do Santo Officio. M · DC · LXXXVIII.

4to. 12 lap.

1376.

No XLI. Relation oder auſzführlicher Bericht, von der Blocquir- vnd Eroberung der berühmten Türckischen Vestung Stulweiſsenburg, wie solche den 9ten May Anno 1688. an die Kays. Mayt. mit Accord übergangen. || Gedruckt den 26. May. Anno 1688.

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Mellékelve van egy Székesfehérvárt ábrázoló lapnagyságnál nagyobb rézmetszet.

1377.

Relatione dell' importante acquisto della Città, e Fortezza d' Agria resa alli 17 Decembre 1687. || In Bologna, per Giacomo Monti, 1688.

4to. 4 lev. A czímlapon a császári sas.

1378.

Relatione della Sepoltvra del Gran Attila Re degli Hvnni ritrouata dall' Armi Cesaree vicino à Lippa, col Ragguaglio dell' immenso Tesoro, che v' era na-

scosto. || In Torino, & in Bologna, per Giacomo Monti. 1688.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Érdekes röpirat, melyet megjelenésekor sokan hiteles tudósítás gyanánt fogadtak, noha elég regényes annak elbeszélése, mint hatoltak be Caraffa katonái egy keresztet vivő innsbrucki kapuczinus vezetése mellett, pokoli lárma és zaj között Attilának két «lumi eterne»-vel megvilágitott sírboltjába, a hol «magyar» feliratú, nagy márványszobrokkal körülvett sarkofagjára akadtak. A végén «Nota di quello s' è ritrovata da Soldati del Caraffa nella Tomba d' Attila, Re de gli Hunni»: 3600 aranypénz, 50 nagy ezüst váza, 24 szobor stb. A tudósítást 1690-ben utánnyomatták.

1379.

Relazione della Bosnia sotto il Seren. Prencipe Ludovico di Baden. || *(Végén:)* In Venetia, M·DC·LXXXVIII.

4to. 2 levél. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1380.

Vera, e distinta Relazione dell' acquisto della gran Città di Belgrado fatto a forza d' Armi, li sei del mese corrente, dalle . . . Truppe . . . comandate dal Serenifsimo Elettor di Baviera . . . . || In Venetia, M·DC·LXXXVIII.

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1381.

Vero, e distinto Raggvaglio dell' Afsedio, & espugnazione della Città, e presa di Belgrado. || *(Végén:)* In Roma, nella Stamparia di Gio: Giacomo Komarek Boemo all' Angelo Custode, 1688.

4to. 8 lap. A szöveg az 1. lapon kezdődik.

1382.

Vera, e distinta Relatione della resa di Alba Reale seguita li 10 Maggio 1688. all' armi gloriose dell'

Imperatore Leopoldo I. con la Capitulazione, e descrizione della medesima Piazza. || In Venetia, M · DC · LXXXVIII.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1383.

[Más kiadás.]

Venetia, et in Fvligno, perAntonio Mariotti . . .

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1384.

Vera, e distinta Relatione della Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali sotto il Comando del Marescial Co: Caprara dell' acquisto fatto dell' Importante Castello d' Illoch . . . || In Venetia & in Bologna per Giacomo Monti. *(S. a.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1385.

Vera Relatione dell' acqvisto della gran citta di Belgrado fatto a forza d' armi gli 6. del mese di Settembre 1688. Dalle valorose truppe della Maesta Cesarea comandate dall' serenissimo Elettore di Baviera. || In Venetia, et in Milano . . . per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1386.

No XLIV. Verzeichnusz was in der Vestung Stuelweiſsenburg an Munition vnd anderem Militarischen Vorrath befunden worden. || Gedruckt den 4. Junij. Anno 1688. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A végén Achmet székesfehérvári parancsnoknak és a janicsárok agájá-

nak a badeni őrgrófhoz és gr. Batthyány Ádámhoz intézett egy-egy levele, melyben a «győzedelmes császár nagylelkűségét és jóságát» köszönik.

1387.

Bonini (Girolamo Felice).

Puro e sincero Racconto dell' operationi dell Armi Cesaree, fatte nella Schiavonia, e nella Servia sotto l' Anno 1688. Descritto da D. Girolamo Felice Bonini . . . Secretario del Marescial Co: Enea Caprara e dedicato al . . . Prencipe Gio: Federico Arcivescovo di Praga . . . Co: di Valdstain, Primate del Regno di Boemia . . . || In Vienna d' Avstria, appreſso Susanna Cristina, Vedoua di Matteo Cosmerouio, Stampatore di S. M. C. *(S. a.)*

12mo. 231 lap. A 2—3 lapot az 1689 máj. 2-án kelt ajánlás foglalja el. Bonini egy helyen azt mondja, hogy az általa leirt eseményeknek szemtanuja volt.

1388.

Eede (Gvilielmus Van den).

Laurus Austriaca augustissimo Cæsari Leopoldo Primo victoriis adversus Portam Ottomannicam gloriosissimo dedicata a P. Guilielmo Vanden Eede Bruxellensi Societatis Jesu sacerdote . . . || Gandavi Typis Henrici Saetreuver. . . . 1689.

4to. 51 lap a csinos kivitelű czímképpel együtt, czímlap és 1 levélen a Lipót császárhoz intézett ajánlás. Hihetetlen számú anagrammot, kisebb költői darabot és astrologiai excursust tartalmaz. A 10. és 11. lap közé egy levélnyi zeneszöveg van illesztve; az egyik lapon «Rhytmvs Mvsicvs circa obsidionem et solvtionem Viennæ» czímű 6 sor hangjegy latin szöveggel, a másik lapon «Canon Lotharingo-Bavarvs duorum Clarinorum cum fundamento martiali et pulsu Tymbalorvm», 7 sor hangjegy. A 28. és 34. lapok mindegyikén 12 részbe metszett emblema, a 44. lapon astronomiai tábla, végül a 39. lappal szemben lapnagyságnál nagyobb rézmetszet, «Trophæum Austriacum» czímen allegoriája a törökök feletti győzelemnek.

1389.

FLÄMIZER (Johann Nicolaus).

Siebenbürgens Oesterreichischer Meſsias, oder das durch den glorwürdigsten oesterreichischen Leopoldum aus dem Rachen der barbarischen Dienstbarkeit erlöste Fürstenthum Siebenbürgen. Das ist: Grundliche Demonstration mit was unwiedertreiblichem Recht, die Röm. Kayserl. Majest. das herrliche Fürstenthum Siebenbürgen, als ein avulsum von dem Königreich Ungarn, wiederum aus der schnöden Dienstbarkeit des Ottomanischen Barbars gerissen, und dem Königreich Ungarn einverleibt haben . . . von Röm. Kayserl. Majest. . . . gewestem Hauptmann, nachmals aber in causis castrensibus Vice-General-Auditore Johann Nicolao Flemizer . . . || Gedruckt zu Würtzburg bey Hiob Hertzen, 1689.

4to. 127 lap.

1390.

MEGNANI (Gemignano).

L'arvina d' Troia, over al brusament d' Bvrtlin Manzavalgh filatvier, dou in vttaua rima al conta la sò dsgratia e l' miseri di Trvian cvn la Presa d' Belgrad e altr cos d'l Guerr trà i Chstian, e i Turch. Dedica . . . al Sgnor Camill Ignaci Bvrell . . . || In Ferrara, per Bernardino Pomatelli.

Kis 8vo. 122 lap az előczímmel és czímlappal együtt. Az ajánlás Gemignano Megnani, az 1355. szám alatti «Bulogna Jubilant» czímű hasonló irat szerzője nevével van ellátva. Körülbelül 80 nyolcz soros versszakból álló 4 ének, minden ének elején az «Argomento».

1391.

Altra noviſsima, e distinta Relazione della Battaglia segvita alli 29, e 30 d' Agosto 1689. In Servia appreſso Graboncz, e Pattochin, tra l' Armata Cesarea sotto

comando del Serenifs. Prencipe Ludouico di Baaden, e l' Armata Turchesca sotto il Seraschiere Arap Bafsà . . . scritta nel Campo . . . il 1. di Settembre 1689. || In Vienna, et in Venetia, per il Prodocimo MDCLXXXIX.

4to. 2 levél. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1392.

Diario della Campagna fatta in Vngheria l' anno 1688. dall' Armi della Maesta dell' Imperatore e suoi Aleati, sotto la . . . condotta del Serenifsimo Elettore Mafsimiliano Emanvele di Baviera. Con le Piante in rame delle Piazze . . . Dedicato al . . . Sig. Marchese Gio: Franco Manfredi . . . || In Modona, nella Stamparia del Degni.

4to. 42 lap, 1 szlan. lev. A 3—5. lapon a kiadónak 1689-ben kelt ajánlása, előszó és az elesett tisztek névsora. Kéthasábosan nyomtatva. Székesfehérvárt és Belgrádot ábrázoló két metszettel.

1393.

L'Histoire de Filipe Emanuel de Loraine duc de Mercoeur, dediée à Sa Majesté Apostolique. || A Cologne, chez Pierre Marteau. MDCLXXXIX. *(à la Sphère.)*

Kis 8vo. Czímkép: A herczeg képe allegorikus mellékalakokkal, 6 levélen az I. József Magyarország koronás királyához intézett ajánlás (fent Józsefnek igen finoman metszett képe), «G. G. D. M. Protonotaire du Saint Siège Apostolique» aláírással. Azután 4 levélen «Lettre à l'Auteur qui servira de préface» D. L. C. aláírással, összesen 12 szlan levél, 357 lap. A harmadik könyv 175—244. lapon kimerítően tárgyalja a herczegnek magyarországi hadjáratait és a szokásos rövid történeti bevezetéssel kezdődik. 275. lapon: «Oraison funebre du Duc de Mercoeur, composee et prononcee en la Catedrale de Paris le 27 avril 1602 par S. François de Sales Eveque et Prince de Geneve». A végén hősünk utódának Károly lotharingiai herczegnek életrajzát találjuk. A szerző, Barbier szerint, Bruslé de Monplainchamp, brüsszeli kanonok. Igen szép példány piros maroquinben, Hamilton herczeg könyvtárából.

1394.

Nova, e distinta Relazione della Battaglia seguita alli 29. e 30. di Agosto, 1689. nella Seruia, appreſſo Grabouez, e Pattochin, trà l' Armata Cesarea sotto il Comando del Seren. Prencipe Lodovico di Baaden, e l' Armata Turchesca sotto il Seraschiere Arap Baſsà . . . Scritta nel Campo . . . il 1. di Sett. Con la Relazione dello Sposalizio . . . di Carlo Secondo Re di Spagna colla Seren. Prencipeſsa Maria Anna di Neuburgo. || In Venetia, et in Roma, MDCLXXXIX. Per Gio: Francesco Buagni . . .

4to. 8 lap. A czímlapon a kétfejű sas. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1395.

Noviſsima, e distinta Relazione della segnalata Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali sotto il Commando del Sereniſsimo Prencipe Lvdovico di Baaden con l' acquisto dell' importante Piazza Widdin. || In Avgvsta, & in Venezia, per il Prodocimo, 1689.

4to. 2 számozatlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A czímlapon a császári sas.

1396.

Observations upon the Warre of Hungary. London. . . . Randall Taylor . . . & Tho. Newborough . . . 1689.

4to. Czímlap, 3 levélen az előszó, 47 lap, 4 fejezetben: Teckelyi, Vienna, Buda, Newhausel. Kimerítően írja le az 1684. és 85-ki hadi műveleteket, különösen a Lotharingiai herczeg hadjáratait. A szerző a herczeg hadi terveit ugyan kissé szigorúan bírálja, menti azonban az előszóban azzal, hogy legtöbb esetben bizonyára magasabb parancsra cselekedett. Mercy és Heislert (two rude fellows) különösen kidicséri.

1397.

Raggvaglio della Rotta data dal Serenifs. Dvca di Holstein a Seimila Tvrchi a Stippo; scritto dal Campo di Czmet 11 Nouembre 1689. || *(Végén:)* In Agvsta, & in Lvcca, per Jacinto Paci. 1689.

4to. 2 levél. A szöveg mindjárt az első lapon kezdődik.

1398.

Relaçam historica tocante ao estade, successos, e progrefsos da Liga sagrada contra Turcos com aplausivel noticia de hũa terceira & importante vittoria, que alcançou o Serenifsimo Principe Luis de Baden, contra o rebelde Emerico Tekeli. Publicada nesta Corte a 16. de Dezembro de 1689. || *(Végén:)* Lisboa. Na Officina de Miguel Manescal . . . M · DC · LXXXIX.

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1a levélen mindjárt a czím után kezdődik. A tudósítások Varsóból okt. 7., Bécs okt. 16. és Augsburgból okt. 30-ról vannak keltezve.

1399.

Relatione dell' acquisto dell' importante Piazza di Zighet e le Capitolationi della Resa sotto il Comando del Colonello Machario. || In Venetia, & in Bologna, per Giacomo Monti, 1689.

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1400.

No LXXXVI. Schreibens Copia von Printz Ludwig von Baaden an Ihro Kayserl. Maytt. wegen der bey Nifsa von denen Kayserl. wider den Erbfeind vnterm 24. Sept. 1689. erhaltenen herrlichen Victori. || Gedruckt den 20. Octob. 1689.

4to. 4 szlan lev. A szöveg mindjárt a czím után következik. A levél aláírása: Feldlager bey Nifsa den 29. Sept. Anno 1689. Printz Lovis von Baaden.

1401.

The intreigues of the French King at Constantinople, to embroil Christendom: Discovered in several Dispatches past betwixt Him and the Late Grand Seignior, Grand Vizier, and Count Teckily. All of them found among that Counts Papers seiz'd in December last... With some Reflections upon them. Published by Authority. || London: Printed for Dorman Newman . . . 1689.

4to. 2 levélen az előczím és czímlap, 1 levélen a rövid előszó, 24 lap. A levelek 1681—83. évekből vannak keltezve.

Az előszóban meg van említve, hogy az itt közölt levelek Rómában egy négy hónap előtt megjelent ily czímű munkában adattak ki: «The Miseries of Christendom occasioned by the ambition of the most christian King», a mely olasz nyelven iratott.

1402.

Umständliche Beschreibung des von dem Kays. Kriegs-Heer, unter des Hn. Marggrafen Ludwig Wilhelms zu Baaden . . . gegen die Türcken bey Nissa erhaltenen grossen Siegs, und was darauf bis den 28. Septemb. 1689 erfolget. *(S. l. & a.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1403.

Vera, e distinta Relatione della gran Vittoria ottenuta dalle Armi Imperiali, sotto il commando del Serenissimo Prencipe di Baaden nella vicinanza di Nissa, col disfacimento dell' esercito Turchesco sotto Nissa, e presa della Città . . . || In Venetia, et in Roma, MDCLXXXIX. Per Gio: Francesco Buagni . . . .

4to. 2 A czímlapon kis fametszet van, mely babérkoszorús hadvezért ábrázol. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1404.

Vera, e distinta Relatione della terza segnalata Vittoria ottenuta dalle Armi Imperiali. Sotto il comando del Serenifs. Prencipe Lodovico di Baden contro Turchi, e Ribelli in vicinanza di Widin, con presa della detta Fortezza . . . || *(Végén:)* In Venetia, et in Roma, MDCLXXXIX. Per Gio: Francesco Buagni . . . .

4to. 2 lev. A czímlapon csinosan metszett czímerpajzs látható, melyet sas tart és két angyal vesz körül, azután mindjárt a szöveg következik.

1405.

Veridica Relazione della Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali sotto il comando del Prencipe di Baden con la Rotta data all' esercito Turchesco trà la Moraua è Nifsa con la morte di migliain d' Infedeli . . . || In Venetia, et in Roma, MDCLXXXIX. Per Gio: Francesco Buagni.

4to. 2 lev. A czímlapon kis durva fametszetű vignetta. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1406.

Vortreffliches Leben der Seelig: Gott-geweichten Jungfrauen Margaritæ einer königlichen Tochter Belæ desz IV. Königs in Hungarn, hernach Ordens S. Dominici in dem Closter Vnser Lieben Frauen, auff der so von ihr hero genannten S. Margareten-Insel. Ausz glaubwürdigen Scribenten verfafset . . . || Wienn in Oesterreich, bey Susanna Christina Cosmerovin, . . . 1689.

Kis 8vo. 12 szlan lev., 206 lap, 1 levél üres. A 2a—10b levelet Eleonora császárnéhoz, I. Lipót nejéhez intézett ajánlás foglalja el, a mely alatt aláírás gyanánt ez áll: a bécsi Szt. Mária Rotunda dominicanus-rend priorja és conventje. Ezután 2 levélen az előszó és az approbatio.

1407.

BIZOZERI (Sempliciano).

La Sagra Lega contro la Potenza Ottomana. Svccessi delle Armi Imperiali, Polacche, Venete, e Moscovite; Rotte e disfatte di eserciti, de Tvrchi, Tartari e Ribelli; . . . origine della Ribellioni degli Vngari . . . dal' anno 1683, sino al fine del 1689. Racconti veredici breuemente descritti da Don Simpliciano Bizozeri Barnabita Milanese. || In Milano MDCXC. . . . per Marc Antonio Pandolfo Malatesta . . .

4to. 4 szlan lev., 428 lap, 20 szlan levélen a kimerítő helymutató.

1408.

ZEILER (Martin).

Hungaria oder neu-vollständige Beschreibung des gantzen Königreichs Ungarn . . . welche hiebevor der welt-berühmte Martin Zeiler herausgegeben, nunmehr . . . bis auff das Jahr 1690 ergäntzet Andreas Stübel, || Frankfurt & Leipzig.

Kis 8vo. I. József magyar király képe és a kiszúrt szemű «Capitain aus Ungarn», Schödel 1629-ki Disquisitiojából, czímlap, József királyhoz intézett ajánlás, előszó és «des Seel. Martin Zeilers alte Vorrede», összesen 17 lev., 1118 lap, 32 szlan levélen az indexek. 38 magyar város és vár látképe. (A karczok Bega 1664-ki kiadásából valók). Az előszó végén említett «Accurate Landkarte von Ungarn» hiányzik példányomból.

Lásd Haner-t, II, 358.

1409.

ZENAROLLA (Gio-Paolo).

Trionfi di Leopoldo primo Imperatore de Romani sempre Augusto, nell' Anno 1689. sino alli 6. Marzo 1690, overo Vittorie insigni riportate dalle gloriose Armi di S. M. C. sotto Commando del Seren. Prencipe Ludovico di Baaden nella Servia, Bulgaria, &c.

contro gli Ottomani. Descritte da D. Gio-Paolo Zenarolla Preposito Infulato à S. Nicolò d' Alba Regale, e dedicate all' Emin. . . . Cardinale Leopoldo a Collonitz . . . || In Vienna appreſso Gio Van Ghelen. 1690.

12mo. Czímlap, 2 szlan levélen az ajánlás, 352 lap.

1410.

Articoli della Capitolazione della resa di Caniſsa, insieme con la Ratificatione Cesarea. *(Végén:)* || In Lvcca, appreſso Jacinto Paci. M·DC·LXXXX.

4to. 2 lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1411.

Das zwar hochmüthig aber gedemüthigte Türckis. Hunds-Gemarr, unter der Regierung des unüberwindlichsten Groſsen Leopolds. Durch kluge Conduite und Anführung des . . . Helden Scanderbegs Ludwig Wilhelms von Baden-Baden . . . Mit . . . Darstellung und Kuppfer-Bildnuſs der ordentlichen Land-Straſse, wie solche über Niſsa, Sofia, und Adrianopel, biſs auf Constantinopel, gewöhnlich und was für Orte sich auf selbiger befinden, so denen curieusen Teutschen zum Theil noch unwissend . . . || Gedruckt im Jahr 1690.

4to. Czímlap és 29 lap. Kanizsa ostromát ábrázoló két metszettel és a czímlapon említett nagy és igen érdekes térképpel: «Entwurf deren des Printz Louys von Baden . . . dieses verwichene 1689 Jahr gegen den Erbfeind in Servia und Bulgaria heroischer Verrichtungen und Victorien zu samt den angelegenen Landschaften und der Landstrasse bis nach Constantinopel». A térkép (26×70 cent.) igen szép kivitelű, a hegységek és folyók plastikusan vannak ábrázolva.

1412.

Instruction ou l'Omrbe *(sic)* du General Picolomini au Cardinal Kollonichs aujourd'huy Ambassadeur

pour l'Empereur à Rome. || A Cologne chez Pierre Marteau. 1690. *(à la Sphère.)*

12mo. 59 lap. Érdekes kis könyv párbeszéd alakjában az élő Kollonich és Piccolomini szelleme között. A szellem a Rómában időző bibornoknak akkor jelent meg, mikor néki Piccolomini halálát hírül hozzák. A bécsi udvar lassúsága és tanácstalansága, az osztrák vezető férfiak képtelensége, a hivatalnokok czímkórsága és megvesztegethetősége, az udvari haditanács fondorkodásai és a badeni őrgróf féltékenysége a Lotharingiai herczeg irányában csípős gúnynyal vannak jellemezve. A névtelen szerző, úgy látszik, a viszonyokba meglehetősen be volt avatva. Feltűnő a Zrinyi Miklósra vonatkozó rabló história, melyet curiosumként kivonatban közölni akarok. A szerző elmondja, hogy Zrinyi, miután hiába kért segítséget, mint állott ellen egymaga Zerinvárban az ellenség dühös támadásainak. . . . . . «et on voit ce glorieux athlète ici couvert de mille lauriers obligé de s'ensevelir luimême vivant dans sa place après avoir enseveli sa propre femme dans les ruines d'un amour qui respirait encore moins l'honnêteté que le Christianisme. Les Annales Ecclésiastiques en feront une mention éternelle; car ayant fait comprendre à cette chère compagne de sa couche & de son cœur qu'il fallait périr ou passer entre les mains de ces Barbares, pour y devenir la curée d'un Bacha déjà affamé de sa beauté, il la délibera à opter le premier, et s'étant avancé pour faire une dernière sortie de tout son monde, & sa femme à sa droite dans la résolution de mourir avec lui, il lui cafsa lui-même la tête d'un coup de pistolet & la laifsant morte, s'enfuit à la mort avec quelques cinquante cinq d'hommes qui lui restaient de service, au travers de mille sabres il resta enseveli sans distinction dans le sang de ses compatriotes &c.»

1413.

Le Voyageur Politique oder der wohl-erfahrne Politische Wanders-Mann. Das ist: Ein genauer wohlabgefafster Entwurff einiger auf und bey würklichen Peregrinationen sich ereignend- und begebenden Haupt-Sachen . . . Alles auf eine der heutigen die Neuig- und Seltsamkeiten liebenden Welt beliebte Schreib-Art, in drey Theilen eingetheilt und abgefafset mit schönen wohlkommenden Kupffer-Figuren ausgezieret. ||

Franckfurt am Mayn Verlegts Johann David Zunner... 1690 (?).*

8vo. 14 szlan lev., azután 496 levél az első részben, 480 a másodikban, 360 a harmadikban (a 2-ik és 3-ik rész önálló czímlap nélkül), kettős lapnagyságú allegorikus czímképpel, a melyen a háttérben Buda vára látszik, és 38 igen középszerű metszettel, melyek arczképeket, városok látképeit, József koronázását stb. ábrázolják. A «Vorrede und Auslegung des Kupferblatts» után, mely jó példája az akkori időben szokásos, az értelmetlenségig czikornyás és dagályos irálynak, következik a felhasznált írók jegyzéke és kimerítő tartalomjegyzék. Az «Europæische Zu- und Unfälle in jüngst-verschiedenen Jahren»-nak — uti kalandokkal, többé-kevésbbé burlesk adomákkal és más «allotriákkal» vegyített története. Az első 7 fejezet a török háborúkat tárgyalja Hunyady és Corvin Mátyás idejében. Vannak azonkívül külön tudósítások a Habsburgok magyarországi öröködéséről, a Bethlen-féle zavarokról, a Győr, Komárom, Belgrád, Sziget, Kanizsa stb. előtti eseményekről, a melyek közt úgy az újabb mint a régibb ostromok és hódítások le vannak írva. Az I. rész 362. lapján egy igen érdekes hosszú «Grabschrifft des in einer mit der Festung Ofen vorgehabten Verrätherey im Monat Martio 1687 ergriffenen Conradi Finckens von Finckenstein» van közölve latin és német nyelven.

1414.

Les trônes chancellans ou dialogue curieux et Politique entre le Comte Tekeli erigé en Roy d'Hongrie, et Guillaume de Nafsau erigé en Roy d'Angleterre. || A Mont, chez Pierre De Bellairs, Marchand Libraire à la Salamandres 1690.

12mo. 4 rész egyforma czímmel. Az I. rész 68 lap. (A czímlappal és az «Avertissement» 2 levelével együtt). A 2-ik rész 59 lap. A 3-ik rész 67 lap. A 4-ik 68 lap. A nyolcz beszélgetés tartalma az előszóban következőleg van vázolva: «Le premier sera sur la Religion & laifsera voir que l'Ambition demesurée n'en souffre point dans ceux qui veulent commencer de régner. Le second sera sur la bonne fortune; où nos nouveaux Roix commençants de se grater l'un & l'autre ... tu n'y verras qu'une raillerie fine, tirée sans violence des termes mêmes de l'entretien que fait

* Az évszámot nem adhatom pontosan, mert a czímlap alsó része példányomban le van vágva.

Guillaume à Tekeli; ce dernier étant de jour à rallier le premier. . . . Le troisième Entretien sera sur l'inconstance des armes & des projets, il appartient à Tekely d'estre eloquent sur cette conjuncture aufsi s'en explique-t-il en connaifseur expérimenté . . . . Le quatrième entretien sera sur l'irrésolution des peuples, où chacun raillant, & se laifsant railler, ils se représenterent des vérités qui peuvent pafser pour des Prophéties de l'avenir. . . . . Le cinquième Entretien traitera de l'émulation des Grands, & entre eux, & contre celui qui prétend sortir de leur égalité, & s'élever sur eux . . . Le sixième s'expliquera historiquement, & par des circonstances qu'on ne croit pas être connues de beaucoup de personnes en France, sur les bafsefses qu'il faut faire & auxquelles il faut s'afsujetir, tant pour se porter que pour se maintenir sur un trône usurpé; il y aura par ci par là de la Reflexion ironique, qui ne pourra que faire rire le lecteur. Le septième traitera par consultation entre deux bons amis, des suites d'une honteuse décadence. Et le huitième formera la conclusion du depart sur ce que chacun d'eux a à penser». Bizonyos önérzettel fűzi hozzá a szerző: «Tu verras, Lecteur, qu'il faut a voir pafsé les monts, pour te pouvoir donner ce divertifsement & cette instruction» stb. Miután Tököly az ő nem valami épületes kalandjainak elbeszélését befejezte, Vilmos közbe vág: «Quoy Comte estre Turc, Grec, Latin, mari de trois ou quatre femmes, écornifleur perfide, filoux, & afsafsin en même temps, c'en est trop, Comte, & je ne m'estonne pas si tu ne peux plus regner». És az orániainak hasonló vallomásai után Tököly így kiált fel: «Hé quoy Guillaume ambitieux, avare, denaturé, fourbe, valet de chambre, Keler, & Maquereau tout à la fois! C'en est trop pour te laisser régner longtemps». Mint látjuk, az irály nem finom, de a szerző korának történetében eléggé járatos és nincs hijával az elmés, gyakran találó ötleteknek. E kis művet csak Pixerécourt katalogusában találom megemlítve, a ki E. Lenoble-nak tulajdonítja. Ez író kalandos élményeiről lásd a «*Nouvelle Biographie Générale*»-t. Vörös maroquinba kötött körülvágatlan példány.

1415.

Nouifsima, e distinta Descrittione della fortifsima città di Canifsa, con la resa della medema, seguita il giorno di Domenica 9. Aprile 1690. . . . sotto il Comando del Sig. Co. Bothiani, e Comandanti Cesarei, &c. || In Venetia, M·DC·LXXXX. prefso il Miloco. . . .

4to. 2 levél. A czímlapon vignetta. A szöveg az 1^b levélen kezdődik.

1416.

Novifsima, e distinta Relatione dell' acquisto dell' importante Piazza di Canifsa, resa all' Armi imperiali con le Capitolationi fatte dal Sig. Conte Bothiani, e Comandanti Cesarei con il Bafsa di detta Piazza . . . || In Venetia per il Prodocimo M·DC·LXXXX.

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A czímlapon a kétfejű sas.

1417.

[Más kiadás.]

In Roma, per Gio: Francesco Buagni. M·DC·LXXXX.

4to. 2 levél. A czímlapon lépdelő oroszlán rajza. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1418.

Vera, e distinta Relatione dell' infermità, morte, e funerali dell' Altezza Serenifsima di Carlo Dvca di Lorena Generale dell' Armi della Sagra Cesarea Maestà morto li 18. Aprile 1690. Con tutte l' Imprese fatte dal medemo nella presente Guerra contro il nemico delle Santa Fede . . . || In Roma, per Gio: Francesco Buagni. M·DC·XC.

4to. 2 levél. A czímlapon levő vignetta lépdelő oroszlánt ábrázol. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1419.

Breve Relaçam da insigne vittoria, que o senhor Principe Luis de Baden alcançou do exercito Otomano em Ungria entre os dous rios Savo, & Dravo em 19. de Agosto . . . Com huma succincta noticia de outra gloriosa vittoria, que os Venesianos conseguiraõ dos Turcos por mar, e dos primeiros auspicios do feliz governo do Santifsimo Padre Innocencio Papa duodecimo nofso Senhor. Publicada nesta Corte de Lisboa

em o 1. de Outubro de 1691. || Lisboa . . . Na Officina da Miguel Manescal, Impreſsor do S. Officio. Anno M·DC·XCI.

4to. 4 szlan lev.

1420.

Num. LXXV. Copia der an Ihro Kayserl. Mayestät, von Ihro Furstlichen Durchleucht Marggrafen von Baaden, abgeloffenen aller-unterthänigsten Relation de Dato Salankement, den 23. Augusti, 1691.

4to. 6 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Kimerítő tudósítás, a halottak és sebesültek pontos jegyzékével.

1421.

Copia Schreibens des Kayserlichen Generalen Hn. Marggrafen zu Baden Durchl. An Jhro Churfürstliche Durchl. zu Brandenburg, abgegangen aus dem Feldlager ober Salanckement den 20. Augusti 1691. *(S. l.)*

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

Hozzákötve: Lista der bey dem neulich den 19. Augusti 1661. oberhalb Salanckement vorbeygegangnem Treffen, todt- und bleſsirten Ober- und Unter-Officirer, und gemeinen Soldaten.

4to. 2 lev. A szöveg az első lapon kezdődik.

1422.

Der in Ungarn abermahls jüngst-erhaltenen herrlichen Victorie, so die Kayserliche nebst der Alliirten Armee, wieder die Türcken in Hungarn glücklich erhalten geschehen den 30. Augusti 1691 zwischen Salankemen und Peterwartein . . . || Gedruckt zu Wien.

4to. 4 lev. A czímlapon egy város látképe. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1423.

Exactiſsima noticia da memoravel Batalha, em que as armas Catholicas triumpharaõ do formidavel poder Otomano da Ungria entre o rio Savo, & Danubio em 19. de Agosto de 1691 Com outras da Curia Romana, Publicada nesta corte de Lisboa em 15. Outubro de 1691. || Lisboa...Na Officina de Miguel Manescal, Impreſsor do S. Officio. Anno M·DC·XCI.

4to. 8 lap. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1424.

Gründliche Beschreibung des von denen Christlichen Waffen unter Anführung des Herrn Marggrafen Ludwig Wilhelms zu Baden . . . der Röm. Kayserl. Maj. General-Lieutenants und Feld-Marschalls etc. den 19. Augusti 1691 zwischen Peterwardein und Salankemen gegen die Türckische Macht erhaltenen herrlichen Siegs. De dato kays. Feldlager bey Peterwaradein den 26 Augusti 1691. *(S. l.)*

4to. 4 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1425.

Histoire des Troubles de Hongrie avec le Siege de Neuheusel, & une Relation exacte du Combat de Gran enrichie de Figures . . . Dernière edition revuë, corrigée & augmentée. || A Amsterdam, chez Pierre Mortier, Marchand Libraire sur le Vygendam, a la Ville de Paris, 1691.

12mo. 3 kötet. Az 1-ső kötet 18 szlan lev., 356 lap (hibásan 308), 8 szlan levélen az index. A czímlapon Páris látképét ábrázoló vignetta. 1b levélen: «Avertissement au Lecteur». A 2a—18b levélen az előszó. Továbbá Magyarország térképe Sanson-tól, Páris 1686 (A. de Winter sculp.), egy nagy, Zrinyi és Frangepán kivégzését ábrázoló rézmetszet, fent 4 medaillonnal, melyen a három gróf arczképe és Nádasdy kivégzése látható (Bouttats metszése), az érsekujvári vár látképe és az ostrom rajza.

2-ik kötet. 2 szlan levélen a czímlap és az I. köt. «Avertissement-ja» (e kötetnek czímlapján, valamint a 3-ikon egy nyomdászműhely látható vignetta gyanánt), 295 lap, 6 szlan levélen az index, és Bécs ostromát valamint a nagyvezér megfojtását ábrázoló két metszet.

3-ik kötet. 4 szlan lev., 344 lap, 9 szlan levélen az index. Az 1b levélen a kiadó előszava. A 2a levelet a szerző előszava foglalja el. Az 1686—87-ki kiadásnak utánnyomata. Lásd az 1267. sz. a.

1426.

Lettre escrite par le Prince Louis de Baden à Sa Majesté Imperiale, dattée à Salenkemen le 24 Août 1691 sur la Victoire remportée contre les Turcs. Avec la Liste des Morts & des Blessez. *(S. l.)*

4to 4 lap. A szöveg az első lapon mindjárt a czím után következik. A levél kezdete: «J'envoye à Votre Majesté Imperiale par le Comte de Durheimb quatorze étendars qui ont été pris aux ennemis» stb. A lovasság halottai között első helyen «Le Comte Zerini» van említve.

1427.

Memoranda Periphrasis das ist: denckwürdige Beschreibung von dem Leben Tugenden vnd Wunderwercken des Heiligen Vatters Joannis Capistrani, ausz dem Seraphischen Orden der Mindern Brüder Regularischer Observantz . . . || Gedruckt zu Grätz, bei denen Widmanstetterischen Erben. 1691.

4to. A czímkép először Kapisztránt ábrázolja egész alakban, a mint kezében a kereszttel ékített zászlót tartja, azután az életéből vett különböző jeleneteket mutatja a háttérben Belgrád várossával; azután a czímlevél következik, melynek hátlapján a herczeg Eggenberg-czímer, 5 szlan levélen az osztrák rendháznak herczeg Eggenberg János Seifriedhez intézett ajánlólevele, mely a szent erényeit magasztalja és Bécs felmentését az ő közbenjárásnak tulajdonítja; ezenkívül még egy rézmetszet van a könyvben, a mely a szent életéből vett 13 jelenetet ábrázol, 280 lap. Érdekesebbnek találom az életrajznál a leírást «von den Todten so Joannes Capistranus auferweckt», továbbá ama csodajelek felsorolását «so durch die Vermittlung dieses Heiligen gewirkt worden», 174 rövid fejezetben (a 202. laptól végig).

A szerző az utolsó fejezetben elmondja, hogy e csodák «in unterschiedlichen Process-Instrumenten auffgezeichnet, und dargethan mit rechtmässigen Documenten, Belegungen» stb. Az első ilynemű jegyzőkönyvet 1460-ban Illokon állították össze, melynek példányát Párisban őrzik, a második a következő évben szintén Illokon készült, a harmadik Budán apostoli parancsra iratott, a negyedik Sixtus pápa, az ötödik Leo pápa idejében, a pécsi püspök és a Gethlo-i (?) apát által.

A csodák Illokon a szent sírjánál történtek, és a mennyire meg van említve, az 1457—1460. évekre vonatkoznak. A magyar családok hosszabb névsora — bár a nevek nagyrészt el vannak ferdítve — annál érdekesebb, mivel az illetők lakhelyei is fel vannak említve. A bucsújárók többnyire Illokból, azután Szegedről, Temesvárról és délmagyarországi falvakból valók. E könyv keletkezésére Capistranonak egy évvel előbb történt szentté avatása adhatott alkalmat, a mely «in der berühmten St. Peterskirchen zu Rom mit über köstlichen Apparat, Tapezereyen und vorausstehenden Zier-Porten» ment végbe.

1428.

Nova vera, e distinta Relazione della Dichiaratione delli Stendardi presi nella Battaglia seguita li 19 Agosto 1691. dall' Armi Cesaree . . . sotto il Comando del Serenissimo Prencipe Lvdovico di Baden. || In Vienna, & in Venezia M·DC·LXXXXI. . . . Si vende dal Batti.

4to. 2 szlan lev.

1429.

Raggvaglio veridico dell' Origine delle Gverre dell' Vngheria, sin' all' assedio, e alla liberazione di Vienna d' Austria. Coll aggiunta della secvnda parte, che contiene quanto è seguito dall suddetto tempo frà le Armi Cattoliche Collegate e le Turche sin' a tutto l' Anno 1690 . . . Dedicato all' Illvstrissimo Signore Giulio Mandosi a spese di Francesco Leone libraro . . . . || In Roma, per Gio: Francesco Buagni, M·DC·XCI.

12mo. Czímlap vignettával. 1 levélen a kiadónak ajánlása, 161 lap. A Parte Seconda 220 lap. Mellékelve van a török zászlónak rajza.

1430.

Relation deren in der weltberühmten Stadt Rom nach erhaltenen Advis welchergestalten die Kayserl. siegreiche Kriegs-Waffen unter Commando Ih. Fürstl. Durchl. Printzen Ludwigs von Baaden, das Türkische Kriegs-Heer, unweit Salankement in Sclavonien aufs Haupt geschlagen . . . difzfals celebrirten vielthägigen grossen Freuden-Solennitäten; nebst einer eigentlichen Beschreibung des türkischen grossen Fahnens, so in gehaltener Bataille erobert, und welcher von Ihro Käyserl. Majestät Ih. Päbstlichen Heiligkeit Innocentio XII. zum Sieges-Zeichen nacher Rom überschickt worden. || Anno M·DC·XCI.

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1431.

Vera, e distinta Relatione della gloriosa Vittoria ottenuta dal Armi Imperiali sotto il Comando del Serenissimo Principe Ludovico di Baden li 19. Agosto 1691 . . . || In Venetia M·DC·XCI. In campo dalla guerra à S. Zulian.

4to. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1432.

Vero Disegno, e Dichiarazione dello Stendardo Reale preso al Gran Visir nella presente Battaglia, e mandato alla Santità di Nostro Signora Papa Innocenzo XII. da Sva Maesta Cesarea. Roma Festeggiante per la gloriosifsima Vittoria ottenuta a' 19. d'Agosto 1691, nella Schiauonia, prefso à Salankement, dalla Squadre Cesaree, sotto 'l comando del Serenifsimo

Prencipe Lodouico di Baden . . . || Si vendono in Piazza Madama da Francesco Leone Libraro. In Roma, per Gio: Francesco Buagni. M·DC·XCI.

4to. 2 lev. A czímlapon a zászló rajza. A császári külön követ, a ki a győzelmi tudósításokat és jelvényeket hozta, gróf Piccolomini Antal volt, a nagykövet pedig Liechtenstein herczeg.

1433.

Otrokocsi (Franciscus Foris).

Ἐιρηνικον, seu Pacis Consilium, pro ineunda unione & concordia, inter Fratres Protestantes, Augustanæ & Helveticæ, ceterisque cognatis Confeſsionibus addictos; Ecclesiæ Dei, hoc tempore infausto, inprimis in afflictiſsima Hungaria, saluberrimum . . . profectum a charitate & labore, Francisci Foris Otrokocsi, minimi servi J. Christi, e Triremibus Neapolit. quondam liberati. In Hungaria primum A. 1682. rudiori Minerva elaboratum; at Oxonii A. 1691. limatius & perfectius factum . . . || Franekeræ Apud Joh. Gyzelaar, Ord. Acad. Typogr. 1692.

8vo. 32 szlan lev., 162 lap, 7 szlan levélen az index. A 2a levélen a franekeri akademia tanácsához intézett ajánlás. 6b lev.: «Ad . . . Dominos Regni Hungariæ Augustanæ & Helveticæ Confeſsionis Status et Ordines Authoris Alloquium.» A 10b—26a levélen a hosszú és érdekes Præfatio ad Lectorem, a melyből a magyar protestáns egyház akkori állapotán kívül megtudjuk azt is, hogy a szerző e munkát már 1682-ben (in rudiori ut ajunt Minerva) írta meg. Ezután még néhány suffragium következik, még pedig a franekeri theologiai facultásé, Pápai Lenthi János kecskeméti ref. lelkészé Gyöngyös 1685. kelettel, Perizonius Jakab ismert tudósé stb.

1434.

Entretien politique du Comte Tekeli et du Grand Mufti des Turcs sur les Affaires présentes. *(S. l. & a.)*

4to. 4 lap. A szöveg az első lapon kezdődik. A Mufti Törökország minden szerencsétlenségét a franczia szövetségnek tulajdonítja: «Ce fut l'amitié de la France qui nous obligea à rompre la Trève avec l'Empereur pour nous jeter sur la Hongrie & pour venir afsiéger Vienne, ce fut l'amitié de Louis XIV qui fut cause du terrible echec que nous recumes devant cette ville & de la perte irréparable que nous avons faite de Bude & de plusieurs autres places en Hongrie. Enfin ce fut l'amitié de la France qui nous a fait rompre les Négociations de paix & perdre la sanglante battaille de Salankemen. *Tekeli.* Vous vous déchainez terriblement contre le plus fidèle ami que nous ayons dans le monde. A vous entendre parler on vous soupçonnerait d'intelligence avec les Chrétiens. Un Chrétien qui se dit honnête homme a les mêmes sentiments que vous. Les Mefsinois révoltés, Charles II Roi d'Angleterre, l'infortuné Roi Jacques & les entêtés philosophes d'Irlande, ont éprouvé combien fatale leur ont été l'amitié & l'afsistance de Louis XIV. Voilà comme raisonnent les Chrétiens entre eux. Mais moi je n'en crois rien. *Le Mufti.* Tant pis, car jusqu'ici vous n'avez pas eu lieu de vous vanter de l'Alliance & de l'amitié de Louis XIV. Toutes ses promefses n'ont abouti qu'à vous faire pafser bien des nuits sous la belle étoile. Il est vrai que jusqu'à présent il vous a envoyé de quoi vivre & qu'il vous réserve une place aux Invalides si par malheur vous verrez à vous faire rompre un bras ou une jambe en vous signalant contre ses ennemis».

1435.

Dietmayr (Franc. Josephus).

Hymen Batthyanæus seu præcipuæ virtutes ... Domini Adami Comitis de Batthyani, Perpetui in Némer-*(sic)*Vyvár & Rohoncz ... Pincernarum Regalium Magistri, partium Regni Hungariæ cisdanubiarum, ac Præsidiorum Canischæ oppositorum, Supremi Generalis Capitanei, ac Generalis Campi Mareschalli Locumtenentis &c. &c. Votive adumbratæ a Francisco Josepho Dietmayr a Dietmannsdorff, Sac. Cæs. Regiæque Majestatis Cameræ Aulicæ Concipista Anno qVo DelphInatVM IgnItVs CæsarIs, & saVoIæ ensIs propItIantIbVs astrIs InVasIt. (1692) || Viennæ Austriæ, Typis Andreæ Heyingeri, Universitatis Typographi.

f°. 8 szlan lev. Az első lapot a gróf Battyányhoz intézett ajánlás foglalja el. A mű az «Adamus Comes de Battyanyi»névre írt 6 anagramm költői paraphrasisából áll, a melyben az ünnepelt erényei, és ezek között a zene iránti nagy szeretete is dicsőítve van. A végén a mennyasszony atyjához, gróf Strattmann Tivadar osztrák udvari kanczellárhoz intézett hasonló szerzeményt találunk.

1436.

L'HEREMITAGE.

Lettere di raguaglio di Monsieur L'Heremitage a Madama Argenide nelle quali si descrive ciò che di più singolare e accaduto nell' Ungheria dal' Anno 1685. sino al 1692. trasportati dal Francese. Quarta impreſsione. || In Vienna ad instanza d'Andrea Poletti Librario in Venezia. *(S. a.)*

12mo. Előczím, czímlap, Ferdinand Károly mantuai herczeghez írt ajánlás, előszó 6 szlan levél, 408 lap.

1437.

Nota delle piv gloriose Vittorie e degli acquisti piu importanti, che l'armi Cattoliche collegate hanno avvuto valore di riportar sopra il Barbaro Ottomanno, dalla Liberazione di Vienna sino alla presa del Gran-Varadino. || In Bologna & in Firenze per Vincenzio Vangelisti . . . 1692.

4to. 2 levél. A czímlapon a császári sas. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1438.

Vratislavia Varadino recuperato applaudens, Festo die St. Johannis Bapt. 1692. || Zu finden in Breſzlau bey George Seydeln, Buchhändlern, wohnend in der Stock-Gaſsen.

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Latin óda, azután pedig a költemény szabad német fordítása.

Des Sultans Raserei ist von Dir abgewendt,
Sein Schnauben hat ein End.

A végén czélzást találunk a franczia hajóknak La Hogue mellett történt megsemmisítésére:

Der andere stolze Feind ist auch in's Meer gestürzt,
Die Federn sind verkürzt.
Wer bis zur Sonnen will sein Pferd und Wagen lenken,
Den kann Gott bald versenken.
Und wer mit Lilien will tief am Waſser stehen,
Muſs auch mit untergehen.

1439.

ANTISARI (Domenico).

Il Leopoldo overo Vienna liberata. Poema eroico di Domenico Antisari. Dedicato alla medesima Maestà Cesarea. || In Ronciglione, per il Menichelli . . . 1693.

12mo. Czímkép Lipót császár csinos kivitelű medaillonképével, és 603 lap (a czímlappal együtt). A szöveg a 3. lapon kezdődik. Az epos 20 énekből áll, és minden ének 75—120, tehát átlag legalább 80 nyolczsoros versszakból. Azonfelül minden éneket még egy nyolczsoros költői Argomento előz meg. Van itt tehát összesen 12—14000 vers, majdnem több, mint a mennyit a Divina Comedia 80 énekében találni. Ez aztán hősköltemény.

A *Philologiai Közlöny* 1900. évf. 8. és 9. füzetében Honti Rezső behatóan ismertet egy hasonló munkát: *Buda liberata, Poema eroico di Federigo Nomi.* Venezia 1702. Federigo Nomi és Domenico Antisari egymáshoz méltó költőtársak. Mert tudnivaló, hogy a *Buda liberata* is 24 énekből áll és esetleg több versből, mint a *Leopoldo.* Bár hajmeresztő dolognak látszik, mintegy 25000 verset *egy* költőnek tulajdonítani, mégis hajlandó volnék Nomit és Antisarit egy és ugyanazon személynek venni, annyira megegyezik a két költemény, nemcsak terjedelem, hanem szerkezet, irály szempontjából. Mind a kettőben szerepel «Tecli» és «Sudelia» (= Zrinyi Ilona) . . . De az ismertetést mégis inkább Honti úrra bíznám. Kapdebò figyelmét *Il Leopoldo* elkerülte.

1440.

MONTALBO (Francisco de).

Historia de las Guerras de Vngria desde el Año de 82 hasta el de 88 Que para ofrecer al . . . Señor D. Ivan Francisco Pacheco Tellez Giron Dvqve de Vzeda, Virrey . . . de Sicilia. Escribia el Maestro

Fray Francisco de Montalbo de la Sagrada Religion di S. Geronimo, Doctor Theologo y Predicator de S. Magestad. || En Palermo, por Pedro Copula. Año 1693.

f°. 12 szlan levél, és pedig előczím, czímlap, a Pacheco és Tellez-Giron lapnagyságú gyönyörűen karczolt czímerpajzsa, 3 levélen az ajánlás, azután az olvasóhoz intézett ajánlás, Sobieski-, a Lotharingiai herczeg- és Tökölyre vonatkozó adatok, 454 lap, 10 levélen az index.

A szerző az előszóban arról értesít, hogy e munkát Rómában írván, csak a leghitelesebb forrásokból merített, minők a császárnak a pápához írt levelei, a bajor választófejedelem levelei ügyvivőihez, a svéd királynéhoz intézett követségi jelentések, a spanyol követ tudósításai stb.

1441.

OTROKOCSI (Franciscus Foris).

Origines Hungaricæ; seu Liber, quo vera Nationis Hungaricæ Origo & Antiquitas, e veterum monimentis & linguis præcipuis panduntur . . . Opus hactenus desideratum labore & studio Francisci Foris Otrokocsi; minimi Servi Jesu Christi, nunc in silentii solitudine se exercentis . . . || Franequeræ, ex officina Leonardi Strik, Bibliopolæ MDCXCIII.

Kis 8vo. 2 kötet. I. kötet csinos czímképpel, czímlappal, 6 szlan levélen a magyar rendekhez írt ajánlás, XXXVIII lapon az előszó, 1 szlan levélen a fejezetek jegyzéke, 468 lapra terjedő szöveg és 12 szlan levélen az index. A II. kötet czíme: «Originum Hungaricarum Pars secunda in qua variorum Nominum Originibus Hungaricis exornandis inserventium, Expositio philologica continuatur . . . .». E kötet a czímlapon kívül a Gömörmegyéhez intézett 3 szlan levélnyi ajánlásból, 327 lap szövegből és 8 szlan lev. indexből áll.

Lásd: Haner-t II, 272.

1442.

Funebris Apparatus Nicolai Comitis Erdeodii Illyriorum Proregis. *(S. l. & a.)*

4to. 16 (szlan?) levél. 1b levélen rövid előszó, melyben meg van említve, hogy a Bán özvegye, Gallenberg Izabella Rosina

«inextinguibili conjugalis Amoris flamma erga mortuum etiam ardens» rendkívül díszes, 3 napra terjedő gyászünnepélyt rendelt elhúnyt férje emlékére, melynek rendezésével buzimi Jellasich István vice-bánt és Ritter Pált bízta meg. Ezen ünnepélyek itt kimerítően le vannak írva, és az összes feliratok, czímerpajzsok, anagrammok, allegoriai előadások pontosan fel vannak sorolva. Érdekes, hogy a ravatal hat sarkán hat Erdődy szobra volt felállítva és pedig Simon, zágrábi püspök, Péter bán † 1566, Tamás bán † 1624, Zsigmond bán † 1639, Miklós «substitutus Banus † 1663 és Farkas «Bano Candidatus Frater defuncti; qui adversus Turcos Kanisanos strenue dimicans gloriose occubuit 1647.» szobrai. A kis mű bizonyára Olaszországban nyomatott. A vigasztalhatlan özvegy később gróf Batthyány Istvánhoz ment férjhez.

1443.

Histoire d'Emeric Comte de Tekeli, ou Memoires pour servir à sa vie, où l'on voit ce qui s'est paſsé de plus considérable en Hongrie depuis sa naiſsance jusqu'à présent. Par **** || A Cologne, Chez Jacques de la vérité. M·DC·XCIII.

12mo. Czímlap, 332 lap. Az előadás csak az 1691-ik évig terjed. Szerzőül Barbier *Dict. des Anonymes* II, 656, Jean Le Clerc-et nevezi meg. «Comme cet ouvrage n'est qu'une compilation des Gazettes & des Mercures Le Clerc ne l'a jamais avoué. (Chaufepié)». Ellenben Lacroix Pál *(Catalogue Pixérécourt* 300 l.) e munkáról következőket mondja: «C'est dans cette histoire d'Emeric Comte de Tekeli, attribuée sans preuve à Jean Le Clerc et plus appropriée à la manière de l'infatigable Gatien Sandras de Courtilz, que Mr. de Pixérécourt a trouvé la pensée de sa pièce de Tekeli,* que l'on voit encore avec plaisir et interêt après trente-cinq ans et plus de quinze cents représentations».

1444.

Memoirs of Emeric Count Teckely in four books. Wherein are related all the more considerable Transactions in Hungary and the Ottoman Empire from

* *Tekeli ou le siege de Montgatz, mélodrame historique, en trois actes, en prose et à grand spectacle. Représenté pour la première fois à Paris sur le théâtre de l'Ambigu comique le 7 nivose an XII.* Apróságaim között.

his Birth, Anno 1656, till after the Battel of Salankement, in the Year 1691. Translated out of French. || London, Printed for Tim. Goodwin . . . 1693.

12mo. Tököly arczképe, P. Bouche sc., 6 lev. (római lapszámozással) az imprimatur, czímlap, ajánlás és előszó, azután a szövegnek 1-ső és 2-ik könyve 175 lapon, a 3-ik könyv új lapszámozással 84 lap, a 4-ik könyv 67 lapon, 8 szlan levélen az index.

A Richard Earl of Bellomont-hoz intézett ajánlás nincs aláírva. A fordító úgy látszik szenvedélyes Orangeman lehetett és előszavát e szavakkal végzi: «Leaving them (Stuart párthiveit) as incurable, I wish the rest of the Nation should read this little book & compare what was done in Hungary with what was done in England; and then I believe the consequence of it will be a fix resolution to spend the last drop of their blood & the last penny of their money in the defence of the present Government».

1445.

Nova, vera, e distinta Relatione dell' Afsedio, e presa di Jena *(Boros Jenő)*, espugnata dalle invitifsime Arme di Leopoldo Cesare sotto la Direzzione del Sig. Ten. Maresciallo di Campo Siberto Conte di Heister. Li 27 Maggio 1693. || *(Végén:)* In Venetia, per Girolamo Albrizzi.

4to. 2 lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1446.

Capitoli stabiliti il di 21. Decembre 1694 in nome di Sua Maesta Cesarea tra il Sig. Barone Gio. Giuseppe di Huyn Sargente Generale, e Comandante della Fortezza di Seghedino et Effendi Ibrahim Czelebi Mehemet, Oda Bassa, e Mehemet per la resa della Fortezza di Givla. || In Milano . . . per Marc' Antonio Pandolfo Malatesta . . .

4to. 2 szlan levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1447.

Histoire d'Emeric Comte de Tekeli, ou Memoires pour servir à sa vie. Où l'on voit ce qui s'est paſsé de plus considérable en Hongrie depuis sa naiſsance jusques à présent. Par *** Seconde édition revue et augmentée. || A Cologne, chez Jacques de la Vérité. M·DC·XCIV.

12mo Czímlap, Tököly arczképe czímerével, európai Törökország térképe, a 2-ik laphoz tartozó metszet «Hongrois» jelzéssel, a mely azonban Tökölyt és Zrinyi Ilonát ábrázolja, a háttérben égő várral, 292 lap, 6 levélen az index. E kiadás az 1692. és 93. év eseményeinek elbeszélésével van bővítve.

1448.

Nova vera, e distinta Relatione de' Capitoli della resa della Fortezza di Gyula in Vngheria, all' Armi gloriose della Sacra Maestá di Leopoldo I. Imperator de' Romani Cesare Augusto. *(S. l.)*

4to. 1 levél, a hátlapja üres. A vár Huyn tábornok szegedi parancsnoknak adta meg magát.

1449.

Berneri (Giuseppe).

Il meo Patacca overo Roma in feste ne i Trionfi di Vienna poema giocoso nel Linguaggio Romanesco di Giuseppe Berneri Romano Accademico Infecondo. Dedicato all' Illustriſs. . . Sig. D. Clemente Domenico Rospigliosi. || In Roma, per Marc' Antonio, & Orazio Campana M·DC·XCV.

Kis 8vo. Czímlap, 3 levélen az ajánlás, 3 levélen az előszó, 429 lap, 1 levél üres. A czímlapon a Rospigliosi-czímer. 12 ének, melynek mindegyike körülbelül 100 nyolczsoros versszakból áll. A szerző az előszóban néhány magyarázatot ad a «Linguaggio Romanesco»-ról, azután így folytatja: «Venendo hora al soggetto del Poema, debbo dirti, che il fine primario di un tal Componimento e stato di voler descrivere le curiose Feste, che si ferono in

Roma della Plebe, per contrasegno d' una interna estraordinaria Allegrezza quando s' udì la tanto desiderata nuova della Liberazione dell' Augusta Città di Vienna, allora che dall' Armi Ottomane, fu si strettamente afsediata» stb. . . . Igen hizelgő az approbatio: «Niente in efso ho trovato contrario alla Santa Fede, o buoni costumi, anzi una somma modestia, e vivezza, dote propria dell' Autore, per ciò e per le altre parti afsai celebre». A híres Pinelli e század elején e költeményhez képeket rajzolt, melyek nagy elterjedésnek örvendtek.

1450.

GANDOLFO (Domenico Antonio).

Alla Sacra, Reale e Catolica Maesta di Mariana di Neoburgo d' Avstria . . . si consacra il Dispaccio istorico, cvrioso, et ervdito, raccolto da varie Lettere, e Manoscritti del P. Frà Domenico Antonio Gandolfo Genovese, . . . dato in luce dal Sig. Filiberto Giacinto Gandolfo . . . cugino germano del detto Padre. || In Mondovi, 1695 per Giouanni Antonio Veglia.

4to. 4 szlan levélen az előszó, czímlap és ajánlólevél, 152 lap. Tudományos és érdekes czikkek és levelek gyűjteménye, melyek leginkább Genuára és a liguri városokra, családjaik és a tudományok történetére vonatkoznak, 22—30. lapon: «Lettera Terza. Saggio istorico dell' Operato nelle Guerre d' Ongaria da tre inviti Campioni della Croce di Cristo contro la Luna Mosulmana; cioè del Barone Michele d' Aste Romano, nobile Genovese, dal Marchese Gio: Domenico Spinola estinti nella pafsata famosifsima impresa di Buda, e da Gio: Battista Marchese Doria». «All' Ill. . . . Sig. Marchese Felice Spinola. Kelte: Ventimiglia 25 April. 1692.» A két előlnevezett hős tudvalevőleg Buda bevétele napján esett el, Doria pedig a Tökölyvel vívott ütközetben Erdélyben halt meg. A Michele d'Asti-ra vonatkozó tudósításokat Gandolfo részben a «Contefsa D. Geronima d'Aste, Dama Genovese, congionta in affinita con l'istefso»-nak köszönheti, és a Spinolára vonatkozókat Marchese Gherardotól, Domenico nagybátyjától kapta. Mindkettőről, valamint Doria közreműködéséről Eger bevételénél oly részleteket találunk, melyeket máshol hiába keresnénk. A végén három ventimigliai tudósnak a három hősre vonatkozó három sonettje olvasható.

1451.

Pitonius (Josephus Octavius).

Hungaria in Libertatem ab Austria vindicata. Melodramma, musicis concentibus decantandum dum sub augustifsimis auspiciis Josephi Primi, . . . D. Comes Paulus Zichy de Zichs, perpetuus in Vasonkü, Palota &c. nec non Præpositus B. M. V. ante castrum Budense, Collegii Germanici & Hungharici Alumnus Hungharus, in templo S. Ignatii . . . pro Doctoratus Laurea publice universam Theologiam propugnat. Armonicis modulis donavit Josephus Octavius Pitonius... Coll. Germanici, & Hungarici . . . Musices Præfectus. || Romæ ex Typographia Jo. Jacobi Komarek Bohemi . . . M·DC·XCV.

4to. 14 lap. Előczím vagy czímkép hiányzik példányomból. A czímlevél hátlapján:

Interlocutores.
Austria.
Hungharia.
Thracia.
Mars.
Chorus.

A melodráma 3 részből áll.

1452.

Vera, e distinta Relatione del combatimento seguito trà l' Armi christiane, e Turche con la morte del Generale commandante Veterani, d' Ibraim Visir, et Bafsa d' Albania, &c. || In Parma. M·DC·XCV. Per Giuseppe Rofsetti.

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Kelt Bécsben, október 14-én.

1453.

Brown (Edward).

Naauwkeurige en gedenkwaardige Reysen van Edward Brown M. D. . . . door Nederland, Duyts-

land, Hongaryen, Servien, Bulgarien, Macedonien, Thefsalien, Oostenr. Stierm. Carinthien, Carniole en Friuli, euz . . . uyt het Engels vertaalt door den Heer Jacob Leeuwe Dirkx. Verciert met curieuse Kopere Platen na 't leven afgeschetst. || t' Amsterdam by Jan ten Hoorn . . . 1696.

4to. Érdekes czímkép, 2 szlan levélen a kiadónak előszava és «Lof-Rymen op de . . . Reyzen van den voortreffelijken Engelman» Rampen H.-tól, 295 lap, 40 lapon a «Aanhangsel, Behelsende Edward Browns Voyagie, uf Land-Togt van Venetie na Genua», 8 szlan levélen az index, Jan Luykennek 15 elmés és tiszta kivitelű metszete.

1454.

Bericht aus der Röm. Kayserl. Majest. und mitalliirten Haupt-Armee, so unter Chur-Sachsen &c. Commando gegen den Türckischen Grofz-Sultan agiret. De dato Feldlager, bey Olvasch, den $\frac{30}{20}$ Augusti, 1696. *(S. l.)*

4to. 4 lev. A szöveg az 1b levélen.

1455.

Grappelli (Gio. Battista).

Rime del Signor Gio Battista Grappelli Academico infecondo, e trà gli Arcadi Melanto Argeateo. Dedicate all' illustriss . . . D. Gregorio Boncompagno, Duca di Sora, e Marchese di Vignola. || In Roma, per Antonio de Rossi . . . 1697.

12mo. 249 lap. Az ajánlás és előszó után még egy sereg applausus következik. A versek közül sokat találunk, mely a török háború eseményeire vonatkozik, vagy a fő szereplőkhöz van intézve. Hogy csak egy párt említsek, van egy szonett «Alla Spada del Duca di Lorena», egy másik «Per l'ottinata resistenza d'Alba Reale», továbbá «Si prega la Maestà del Re Christianissimo a voler socorrere l'armi della Germania per l'Impresa d'Alba Reale», — «Al Tecli Capo de' Ribelli», — «Per una voce sparsa, che il medesimo era morto» stb.

1456.

Sinibaldi (Carlo Andrea).

I Trionfi Cesarei svl Tibisco contro la Barbarie Ottomana, ode pindarica peanica del Caualier Don Carlo Andrea Sinibaldi . . . Patrizio Faentino dedicata alla Sacra, e Real Maesta di Givseppe re d'Vngheria, e di Romani. || In Faenza, M·DC·XCVII. per Giuseppe Maranti.

4to. 8 lap. A czímlevél hátlapját egy költői ajánlás foglalja el. Tizenegy tizenháromsoros versszak:

Armoniosa figlia
De la memoria, e del Rettor de l'Etra
Dammi Tebana Cetra,
Perch' io faccia inarcar di merauiglia
A popoli le ciglia; stb.

1457.

Extraordinari-Zeitung, von der herrlichen Victoria, in Ungarn geschehen bei Zentha den 11 Septembris 1697. *(S. l.)*

4to. 2 levél. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1458.

Relaçam verdadeira, e distinta da grande Vitoria al cançada pelas armas cezarias governadas pelo Principe Eugenio de Saboya, contra as Otomanas, regidas pelo Graõ Sultaõ, junto de Zenta nas margens do Rio Tibisco, em onze de Settẽbro de 1697. E noticia da Vitoria dos Moscovitas cõtra os Tartaros, E Coroação del Rey de Polonia. Publicada nesta Corte em 16. de Novembro. || Em Lisboa. Na Officina de Miguel Manescal . . . Anno de 1697.

4to. 15 lap. A szöveg kéthasábosan van nyomtatva. A végén vignetta.

1459.

Relatione havtosi *(sic)*, della Segretaria di S. A. Serenißima del Prencipe Evgenio di Savoia, Generalißimo di Sva Maesta Cesarea in Vngheria nelle vicinanze di Senta. Li 11 Settembre 1697. || In Lucca per Paci e Ciufetti, il di 8 ottobre 1697.

4to. 2 levél. A czímlapon a császári sas. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1460.

Relations-Diarium, der grofsen zwischen denen Kayserl. vnd Türckischen Kriegs-Waffen den 11. dieses Monaths Septemb. vnter dem Commando Ihrer Durchl. Printzen Eugenio von Savoyen unweit Senta vnd Klein-Canischa vorbey gegangenen blutigen Feld-Schlacht, in welcher die Unsere über die Muselmänner überausz glorieus victorisirt . . . Anno 1697. *(S. l.)*

4to. 4 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A végén a halottak és sebesültek jegyzéke. Hozzá van függesztve 2 levélnyi kézirati jegyzet: «Extract aus der Relation des Grafen von Dietrichstein von beiderseits Todt- und blessierten, wie auch der eroberten Beuth bei ... Treffen in Ungarn zu Zenta», a mely sokkal kimerítőbb mint a szöveg.

1461.

Relazione della Vittoria ottenvta il giorno delli 11 Settembre contro l' Armi Ottomane dall' Armi Cesaree nell' Hungheria. Vienna 21 detto 1697. || *(Végén:)* In Lucca, per Paci, e Cuffetti, il di 5 ottobre 1697.

4to. 2 lev. A szöveg az 1a levélen kezdődik.

1462.

Relazione veridica e distinta della segnalata Vittoria, ottenuta dalle Armi Cesaree sotto il Commando del Seren. Prencipe Eugenio di Savoia, contro le

Ottomane sotto il Gran Sultano, nelle vicinanze di Senta alle sponde del Tibisco, agli 11 di Settembre 1697. *(S. l.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1^b levélen kezdődik.

1463.

Vera, e distinta Relatione della segnalata Vittoria, ottenuta dall' Armi Cesaree, sotto il Comando del Principe Eugenio di Savoia vicino al Tibisco, colla morte di dodeci milla Turchi, del Primo Visir . . . Venetia *(Gio Albrizzi-nél?)*, M·DC·XCVII.

4to. 2 lev. A czímlapon a császári sas. A szöveg az 1^b levélen kezdődik.

1464.

Beregani (Nicola).

Historia delle Guerre d' Europa dalla comparsa dell' Armi Ottomane nell' Hungheria l' anno 1683. Di Nicola Beregani Nobile Veneto. || In Venetia appresso Bonifacio Ciera. M·DC·XCVIII.

4to. 2 kötet. I. köt. Czímkép, czímlap, a Silvestro Valieri dogehoz intézett ajánlás, előszó, összesen 6 levél, 472 lap, 14 szlan levélen az index, 1 levélen az Errata. II. köt. Czímkép, czímlap, 384 lap, 17 szlan levélen az index, 1 levélen az Errata. A történet az 1688. év elejéig terjed. Lásd Haner-t II, 415.

1465.

Carrara (Ubertinus).

De profligato ad Tibiscum magno Turcarum Sultano ab Armis Leopoldi I. inuictissimi et augustissimi Imperatoris Epinicium habitum in aula maxima Romani Collegii coram . . . D. Comite Georgio Adamo Martinitz Oratore Cæsaris ad apostolicam sedem a Patre Ubertino Carrara e Societate Jesu. || Romæ Typis Jo: Jacobi Komarek Bohemi, prope SS. Vincentium et Anastasium in Trivio. MDCXCVIII.

4to. 19 lap. Igen szép nyomás. 3—4. lapon Lipót császárhoz intézett ajánlás. A zentai csatának leírása epikus versmértékben. A szerző kiváló költő volt és többek közt Columbus utazásáról is írt egy hosszú epost.

1466.

Birlic (Giovanni).

Historia della vita di Carlo V. Duca di Lorena, e di Bar, Generalifsimo delle Trvppe Imperiali, dove esattamente si narrano tutte le attioni militari, e politiche di questo Principe . . . le turbolenze dell' Ongaria, ch' anno indotto la' Potenza Ottomana al memorabile Afsedio di Vienna. Le gloriose Vittorie, ch' indi ne risultarono alla Sacra Lega . . . Il tutto fedelmente cavato dalle più autentiche Relationi degl' auttori Francesi da Gio. Birlic Nolano. Dedicata all' Altezza Serenifsima di Leopoldo Primo, Duca di Lorena e di Bar, &c. || In Venetia, M·DC·XCIX. prefso li Conzatti, e Pietro Batti.

4to. 6 szlan levélen a czímkép a herczeg arczképével, czímlap, ajánlás, előszó és privilegium, 304 lap beleértve a végén lévő tartalomjegyzéket.

1467.

Firmanus (Josephus).

Chorographia historica Sirmiensis, et Ujlakensis Ducatus ab inuictifsimo, & augustifsimo Cæsare Leopoldo Romanorum Imperatore, Pannonie, Monarca VII. collati Principi Liuio Odescalki Bracciani Duci, Cere &c. Uen. Reg. Innocentii XI. Vnico ex fratris sanguine nepoti Anno Domini MDCIIC. Quam Author Joseph Cinesiæ Firmanus dicat Vrbano Amico. Accedit Bulla Aurea cum supremis Priuilegiis CIↃ IↃC IC. *(S. l.)*

4to. 38 lapon a Chorographia, 49 lapon (új czímlappal) Lipót császár adománylevele. A 3. és 4. lapot az ajánlólevél foglalja el.

A Chorographia classikus, egyházi és magyar írók munkáiból van szorgalmasan compilálva, és Illok környékének és várának jó leírását nyújtja.

1468.

Mellen (Jacobus a).

Series Regvm Hvngariæ e nvmmis avreis, quos vulgo Ducatos appellant, collecta & descripta, ac Imp. Cæs. Leopoldo . . . optimo Principi, humili ac devota manu oblata a Jacobo a Mellen Lubecensi. || Lvbecæ, sumptibus Jo. Wiedemeyer Bibliopolæ, M·DCXCIX.

4to. Czímlap, 3 levélen az ajánlás, 63 lap. 1 levelet érmek rajza foglal el.

1469.

Frieden-Schlufz zwischen Ihrer Römischen Kayserl. Majestät Eines; und der Ottomanis. Porten Andern Theils: zu Carlowitz bey Simach in der General-Versammlung der hohen Alliirten Plenipotentiarien aufgerichtet und den 26 Januarii st. n. 1699. vnterschrieben. || Nürnberg, zu finden bey Johann Jonathan Felszeckers Sel. Erben.

4to. 8 szlan levél.

1470.

Instrumento, e capitoli della Pace stabilito nel Congrefso tenuto sotto li Padiglioni di Carloviz nel Sirmio li 26. Gennaro 1699. tra la Maesta Cesarea di Leopoldo I. Imperadore, et il Svltano Mvstafa Han Gran Signore de' Turchi. || In Roma, per Luca Antonio Chracas 1699.

4to. 8 szlan levél.

1471.

Tänzel de Tratzberg (Johannes Gvilielmus).

Hungariæ seu Disputationes miscellaneæ de Natura Hungariæ in alma, catholica, et episcopali Universi-

tate Dilingana, publice susceptæ ab Illustri ac Generoso Domino Joanne Guilielmo Friderico Tänzel L. B. de Trazberg, Metaph. Stud. . . . mense augusto Anno Christi M·DCC.

fo. 3 szlan lev., 114 lap, 4 szlan lev. A 2a levélen I. József királyhoz intézett ajánlás. 3 levélen az index. A mű három részre van osztva, «De Fodinis Metallorum, de Aquis Hungariæ, de Natura Terræ hungaricæ». Az utolsó 4 levélen olasz és latin üdvözlő versek vannak. A munkát szép czimkép és a mű megfelelő részei elé illesztett 3 allegorikus metszet ékesíti «Joh. Degller del. Leonh. Heckenauer sc. Aug. Vind.» jelzésekkel. Mindkettő jeles művész.

1472.

Copia derer zweyen Urthlen, so an Gottfried Lehmann von Lehensfeld, gewesten Hauptmann, und Andreas Adalbert Kertzl gewesten Lieutenant, beede unter dem Castellischen Dragoner Regiment, wegen der neulich von ihnen ingehabter Verwahrung desz zu Neustadt verarrestierten und entwichenen Fürsten Ragozy, auch übrigen Stadts-Gefangenen begangen meinaydiger Verbrechung, den 24 Decemb. 1701. in obbesagter Neustadt exequirt worden. *(S. l.)*

4 szlan lev. A «Malefitz Person» Lehmann-ra vonatkozó ítéletben körülményesen le van írva Rákóczy szökése.

1473.

Kurtzer und eigentlicher Bericht von der in Ungarn den 31. Octobris, An. 1703. von denen Kayserlichen gegen die Rebellen erhaltener Victorie, und der wieder eroberten Stadt und vesten Schloſz Löventz . . . || Wienn, Zu finden bey Johann Baptista Schönwetter, Universitätischem Buchhandlern im rothen Igel.

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Igen érdekes kimerítő tudósítás.

1474.

MONTECUCCOLI (Raimondo).

Memorie del General Principe di Montecuccoli che rinfermano una esatta Instruzzione dei Generali ed ufficiali di Guerra, per ben Commandar un Armata, afsediare e diffendere Città, Fortezze &c e particolarmente le Mafsime politiche, militari e stratagemi da lui pratticati, nelle guerre d'Ungheria, d'Italia, e contro li Suedesi in 'Germania . . . Allequali si ha aggiunta la vita dell' Avtore per il Sig. H. D. H. C. D. R. D. P.* . . . Poste in luce per il Signor Enrico di Huyfsen, Consigliere di Guerra per S. M. il Czar di Moscovia . . . || In Colonia apprefso la Compagnia de i Librari. M·DCC·IV.

12mo. A tábornagy arczképe, czímlap, 40 szlan lev., 475 lap. A mű két részre van osztva. A 185. lapon új czím: «Tomo Secondo». A könyv elején Montecucculi levele Lipót császárhoz, azután a kiadónak Fleming Jakab Henrik hires hadvezér és államférfiúhoz intézett ajánlása, mely a családhoz tartozó egyénekről tartalmaz életrajzi adatokat, a Prefatione, a prologus és Montecucculi életrajza. Ezután a mű következik és pedig az első könyv: «Afforismi dell' Arte Bellica in astratto». A 2-ik könyv: «Afforismi riflefsi alle Pratiche delle Guerre profsime addietro nell' Ungheria». A 3-ik könyv: «Afforismi applicati alla Guerra pofsibile col Turco in Ungheria». A második könyv 187—210. lapján Montecucculi az 1661. és 1664. évi hadjáratokat beszéli el.

Első kiadás.

1475.

Accords-Puncten, welche bey Übergab der Vestung vnd Schlofses Tockay zwischen dem darinn gewesenen Kayserlichen Commendanten vnd dem Rackozy seynd verglichen vnd geschlofsen worden. *(S. l.)*

* Valószinűleg Henrico di Huyfsen Consiliario del Re di Polonia.

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A junius 9-én kelt okmányt vajai Vay Ádám és Buday István írták alá, Rákóczy fejedelem megerősítése a tokaji táborban január 10-én kelt.

1476.

Auszführliche Relation was sich in währender Bloquada Sigeth zugetragen, vnd, wie solcher Orth liberirt auch wie die Raitzen vnd Croaten der Orthen mit denen Rebellen verfahren seynd. Den 19. Aprill, Anno 1704. *(S. l.)*

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudósítás Szigetváron április 4-én kelt. A vár parancsnoka gróf Huyn altábornagy volt. Érdekes a tudósítás, hogy gróf Herberstein márcz. 27-én vagy 28-án «mit denen Raitzen zu Fünffkirchen und in selbiger Gegend angekommen und obschon allhiesiger Commandant dahin geschrieben dass die hiesige Gegend zur Subsistenz der Festung conserviert werden möchte, so haben doch diese Verbütherte Leuth ärger als die Tartarn gehauset, indem sie alle rebellische ungarische Manns-Personen und unter diesen 9 unschuldige Thumbherren, auch einige Jesuiten und Franciscaner niedergehauet... Weib und Kinder gefänglich weggeführt» stb. A végén április 19-ről rövid tudósításokat találunk a német harcztérről.

1477.

Diarium oder auszführliche Relation, was bey der Kaiserl. vnter Commando Seiner Excell. desz General Feld-Marschallen Hrn. Graffen von Heister bey Giermuth, unweit Raab stehenden Armee, vom 11. bisz 14. Junii paſsirt, und wie helden-müthig selbige den Forgatsch geschlagen, vnd einen so herrlichen Sieg wider die Rebellen erfochten habe. Den 18. Junii, 1704. *(S. l.)*

4to. 2 szlan lev. A szöveg az első lapon, közvetlenül a czím után kezdődik.

1478.

Eigentlicher und wahrer Bericht, von der in Ungarn unter tapfferster Anführung Ihrer Excellentz, des Kayserl. Hrn. General-Feld-Marschallen Sybert Graffen von Heister &c. von denen Kayserl. gegen die Rebellen erhaltenen Victorie, und der wiedereroberten Stadt Stuhlweifsenburg; wodurch das gantze Nieder-Ungarn zum vorigen Gehorsam glücklich gebracht worden. || Wien, zu finden im rothen Igel. 1704.

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudósítás Székesfehérváron április 11-én kelt.

1479.

Gründlich- und auszführliche Relation von der bey Tyrnau in Ungarn den 26. Decemb. 1704. gegen die Rebellen erhaltenen completen Victorie. *(S. l.)*

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1480.

Immer-grünender Lorberbaum, das ist: Gründliche Beschreibung, vom Anfang vnd Ursprung des Heiligen Hauses Loreta, in Hungarn sambt dero merckwürdigst erwachsenen Gnaden-Früchten beschrieben von einem Ehrwürdigen Priester desz Ordens, der Diener Vnser Lieben Frauen ... || Gedruckt zu Wienn, Bey Johann Jacob Kürner . . . 1704.

12mo. A czímkép a szent házat ábrázolja, alul «Imago Divæ Virginis Lauretenæ in Hungaria cum Ecclesia, S. Capella et Conventu Ord. Serv. B. M. V.», fent a Madonna (Hermundt fec.) 144 lap (a czímlappal együtt). Igen érdekes kis könyv, melyben hosszasan el van mondva, hogy 1644-ben a szent házat Seyberstorffban «noch in Oestreich liegend, gleich auff denen Hungarischen Gräntzen», Stotzing Rudolf lovag alapította, s miután a seyberstorffi uradalmat gróf Nádasdy Ferencz megvette, az alapítványt a gróf megnagyobbította s tekintélyes épületekkel bővítette ki; később

a szent házat a törökök felgyujtották, s akkor azt az új földesúr, gróf Esterházy Pál nádor építette fel újból. A mű második részét «Verzeichniſs der Gnaden-Fruchten des Loretanischen Hauses in Hungarn» czímű irat képezi, a mely 1644-től 1703-ig terjed és művelődéstörténeti szempontból igen érdekes.

1481.

Kurtzer und wahrhaffter Bericht von der gegen die Rebellen auf der Insul Czakathurn jüngst glücklich erhaltenen Victorie, unter Anführung Ihrer Excellentz Herrn Grafen Joannis Palffi, Banni Croatiæ. Anno 1704. *(S. l.)*

4to. 2 szlan lev. A szöveg az első lapon mindjárt a czím után következik.

1482.

Relation aus Hermanstatt und Zathmar, die jüngsthin vorbeygegangene Action wider die Rebellen anlangend. Item ein andere ausz Lintz, die vorsichtige Kriegs-Anstalten deren Ober-Oesterreichischen Herren Landständen, vnd die erzeigende Tapfferkeit der Bauerschafft wider die Bayrische Militz betreffend. *(S. l. & a.)*

4to. 4 szlan lev. A szöveg az első lapon közvetlenül a czím után következik. A magyar szabadságharczra vonatkozó igen kimerítő és érdekes tudósítások Nagyszeben- jan. 29., Szathmár- febr. 2., és Sopronból febr. 19-én vannak keltezve.

1483.

Relatione del terribile, et virendo mostro comparso allo 28. Luglio 1704. vicino alla terra di S. Giorgio nell' Vngaria Svperiore, Il quale va vccidendo creature Humane, ed Animali, diſsecando Alberi, e Piante, e facendo altri grandiſsimi mali s'intende anche la qualità e quantità delle persone insino ad ora vccise, come di quelle se nutrisce, e come getta fusco dalla

bocca, dagli occhi, e dalle narici con marauigliosifsimi Prodigi apparsi in Aria, cosa in vero di grandifsimo stupore, e marauiglia. || Viena, Trento, Venezia, & in Lucca, per il Ciuffetti 1704.

4to. 2 lev. A czímlapon levő s a lap felét elfoglaló durva fametszet a szörnyeteget ábrázolja. A tudósítás elmondja, «Sette milla uomini armati con archibusi, arme in aste e la maggior parte a Cavallo in ordine di Battaglia s'inviorno alla volta del Monte Strigiti», a hol a szörnyeteget keresték. Minthogy ott nem találták, egy erdő felé fordultak «detto Salmina» 4 mértföldnyire, a hol a rémítő állat meg is jelent, számtalan embert szétmarczangolt, szemeiből, szája- és orrából tüzet lövelt és végül az erdőben eltünt. Hogy azután a bestiával mi történt, arról nincs említés.

1484.

BENAGLIA (Johannes).

Historische kurtze Beschreibung aller merckwürdigen Begebenheiten, welche sich in Teutsch- Wälsch- und Hungarland, von Anfang bisz zu End des abgewichenen 1704. Jahrs, durch die Macht der siegreichisten Waffen Ihrer Röm. Kayserl. Majest. vnd desz Heil. Römischen Reichs, wie auch Derer Hohen Alliirten vnter allerhöchstem Commando Ihrer Majest. desz Römischen und Hungarischen Königs Josephi I. Ingleichen was sich in Hispania . . . ereignet und zugetragen: Sambt einen mit historischen Sinn-Bildern gezierten Kupffer-Blat, vnd dreyen Ermahnungs-Reden eines eyfferigen Patrioten an die rebellierende Hungarn. Componirt von Joanne Benaglia S. J. T. || Gedruckt zu Wienn, im Jahr 1705.

4to. 16 szlan lev. A 2a levélen a felségekhez és «Dero Durchleuchtigstem Ertzhaus»-hoz intézett ajánlás január 20-án kelt. Benaglia elmondja, hogy 38 év óta van császári szolgálatban, de a jövőre is kerülni akarja a tétlenséget és követni az «abgeleibten Bluts-Freunden» példáját, kik karddal és tollal több mint 90 évig szolgálták az osztrák házat. 3b levélen rövid előszó. A «Histori-

schen Beschreibung» czímű részben kevés szó van Magyarországról. A szerző utal a «nachgesetzte drey Discurse»-ra. A 9a levélen: «Erster Discurs oder Ansprach so ein wohl-meinender Patricius, zu Nutzen derer aufrührischen Ungarn, als sie zu End des verwichenen Jahrs in der Insul Schütt angekommen, gethan; in das Teutsche übersetzet». 11a lev.: «Anderter Discurs oder Vermahnung desz wohlmeinenden Hungarischen Patritii, welchen er denen Rebellen gehalten, nachdem er in der den 13 Juni 1674 vorgefallenen Schlacht zwischen dem Herrn Feld-Marschallen Grafen von Heister und dem Grafen von Forgatsch, ihren Anführern, blessiert worden. In das Teutsche übersetzt. Den 2. Julii, 1704». 13a lev.: «Dritter Discurs oder Ermahnung defs eyfferigen von seinen Wunden geheylten Hungarischen Patritii, welche er zur Zeit defs zu·Schemnitz in Ober-Ungarn zu gütlichen Vergleichs-Tractaten von . . . Leopoldo I. und Josepho I. beeden rechtmäfsigen Königen in Ungarn veranlasten und den 23. Octobris angefangenen, den 1. Novembris 1704. aber wieder zertrennten Congrefs, zu denen Rebellischen Hungarn gethan hat, ausz dem Lateinischen übersetzt». Hozzá van kötve a czímlapon említett nagy rézmetszet, a mely 25 cm. magas és 35 cm. széles. 9 allegorikus rajz és a képeknek 3 hasábra nyomtatott magyarázata (aláírva: G. B. S. T. J., vagyis Benaglia) látható rajta a következő megjegyzéssel: «Zu dem Leser. Gütiger Leser, du wollest Dich nicht verwundern über einen Theil dieser gestochenen Figuren mafsen zu selben mir Anlafs gegeben eine zu Paris auf offentlichem Platz, Victoria genandt (Place des Victoires) aufgerichtete Statua des Königs in Frankreich, die zum Volck gethane Predigen in Bayern und die gottlos und unverantwortliche Schrifften des Ragotzy wider den Gott ergeben- und allermildesten Kayser Leopoldum den Ersten». A képek közül többön a «hungarischen Rebellen» igen jellemző fejei láthatók tollal és kalpaggal.

1485.

Ad Franciscum Rakoczium Supplicatio & Protestatio sex Comitatuum in Causa exilii Societas Jesu. *(S. l.)*

4to. 2 szlan lev. Kéthasábosan nyomtatva, baloldalon latinul, a jobbon németül. A Pozsony, Nyitra, Trencsén, Liptó, Thurócz és Árvavármegyék által a szécsényi gyűléshez intézett ezen protestatio, mely a gyűlésnek a jezsuiták ügyében hozott határozatai ellen irányult, a miskolczi gyűlés által tudvalevőleg elvettetett.

1486.

Distinta Relazione della vittoriosa Azzione, che alli 26. del pafsato li Cesarei hanno havuta apprefso Tirnavia contra li Ribelli. || *(Végén:)* In Vienna, & in Bologna. M·DCC·V. Per Piermaria Monti.

4to. 2 lev. A szöveg az első lapon közvetlen a czím után kezdődik. A tudósítást néhány bevezető részlet előzi meg, melyből megtudjuk, hogy a győzelmi hírt újév napján délelőtt 11 órakor az ifjú gróf Heister ép akkor hozta az udvarhoz, mikor ott fogadás volt. Míg ő a császári palotában járt, hogy jelentést tegyen, addig a 4 «Calafsi di posta», melyben egy fogoly tiszt és több zsákmányolt zászló is volt, a bástyán állott, a hol nagy néptömeg verődött össze. A tudósítás elég kimerítő és a császáriak műveleteit decz. 21-től kezdve írja le.

1487.

Esatta Relazione del dolorosifsimo funerale della felice Memoria dell Augustifsimo . . . Imperatore de' Romani Leopoldo Primo il Grande. || *(Végén:)* In Roma MDCCV. Per Gio. Giacomo Komarek.

4to. 2 szlan lev. A szöveg az első lapon mindjárt a czím után következik. Mellékelve van egy nagy rézmetszet, «Esposizione del Cadauero di Sua Maea Cesarea Leopoldo I. nell' Anticamera del Palazzo Imp.» Metszette Arnoldo V. W. (Van Westerhout).

1488.

Mémoires de la Cour de Vienne contenant les Remarques d'un Voyageur curieux sur l'état présent de cette Cour & sur ses interêts. Seconde édition, revue, corrigée, & augmentée par l'Auteur. Divisée en six parties . . . || A Cologne, chez Guillaume Etienne. M·DCC·V.

12mo. Czímkép, czímlap, 2 levélen az előszó, 397 lap. Barbier az érdekes kis munkát Freschot Kázmérnak tulajdonítja. A 242—248 lapokon a magyarországi felkelés főokairól szóló néhány magyarázatot találunk. 325—327 lapot a Rákóczy fejedelem nejére és Aspremont grófnéra vonatkozó jegyzetek foglalják el.

1489.

Relation von der unter Anführung des Kayserl. General-Feld-Marschallen, Herrn Grafen von Herbeville, wider die Rebellen in Ungarn bey Stephans-Wörth 2 Stund von Tyrnau erhaltenen Victorie, den 11. Augusti 1705. *(S. l.)*

4to. 2 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A tudósitás aug. 14-ki datummal van jelölve és meglehetős felületes leirását adja a Pudmericz melletti csatának. Érdekes azon jelentés, hogy tulajdonkép nem lehet tudni, mennyien «auf der Rebellen Seiten von Vornehmen geblieben . . . aufser dafs die Fürst Salmische den Ertz-Rebellen Otzkay (ohnerachtet er geschryen: ich bin der Otzkay, ich bin der Otzkay, und umb Verschonung gebetten) todtgeschlagen . . .».

1490.

Exhortatio ad universos Hungariæ Comitatus a fideli conterraneo habita. || Typis Christophori Lercheri, Univers. Typographi. Anno M·DCC·VI.

fo. 2 lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Felül lapszéli keret a császári sassal. Azt hiszem, hogy ezen intő levél Bécsben nyomatott, jóllehet Mayer *Buchdruckergeschichte* czímű munkája Lercher nevű nyomdászt nem említ.

1491.

Friedes-Puncten welche von Seithen der Hungaris. Deputation der Löbl. Mediation der Durchläuchtigisten Königin von Grofs-Britannien und der Herren General-Staaten, der vereynigten Niederlanden Herrn Abgesandten, und durch selbige Ihrer Kays. und Königl. Majest. Commifsion den 15. Junii eingegeben, auch durch diese wieder beantwortet worden. || Wien, gedruckt und zu finden bei Andreas Heyinger . . . Anno 1706.

4to. 8 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. A lap felső részén lapszéli keret. Kéthasábosan van nyomtatva. Minden «Punct» után következik az «Antwort auf den . . . Punct».

1492.

Puncta Pacis Confœderatorum Regni Hungariæ Statuum & Ordinum, et ad ea a malcontentis, abalienatisq; Hungaris laudabili Mediationi, Serenissimæ nimirum Magnæ Britanniæ Reginæ, Dominorumq; Generalium Fœderati Belgii Ordinum Ablegatis, & per hos Commissioni Cæsareo-Regiæ die 15. Junii 1706. Posonii exhibita. Responsio ejusdem Commissionis Cæsareo-Regiæ. *(S. l.)*

4to. 8 szlan lev. A kéthasábosan nyomtatott szöveg az 1b levélen kezdődik.

1493.

The Demands of the malecontents or Confederated Estates, viz. The Clergy, Nobility and Commonalty of the Kingdom of Hungary, exhibited as Articles of Peace at Presburg and thero deliverd into the Hands of their Excellencies the Mediators, the Ministers of the Most Serene Queen of England, &c. and of the States-General of the United Provinces, and by them given to the Imperial Commissioners; together with the answers by them returned to the said demands. In which the present Differences between the Emperor, Prince Ragotsky and his Adherents, are fully and clearly stated. || London, Printed: and sold by J. Morphew . . . 1706.

4to. Czímlap és 26 lap. Az előbbi műnek fordítása.

1494.

HOMERUS.

Homeri Opera quæ extant omnia græce et latine... curante Jo. Henr. Lederlino . . . & post cum Stephano Berglero Transsylvano. || Amstelædami ex officina Wetsteniana cIc Iↄ CCVII.

12mo. 2 kötet. I. köt. Csinos czímkép, czímlap és 1 szlan levélen a kiadónak, de Witt Jánosnak az ajánlása, azután 12 lapon Bergler előszava, és 4 szlan levélen az index. II. köt. «Homeri Odyſsea, Batrachomyomachia Hymni & Epigrammata», allegorikus czímkép, czímlap, 23 lapon az előszó, azután 569 lap és 3 szlan levélen az index. E kötethez «Ulyſsis Errores» czímű csinos térkép van mellékelve. Igen szép nyomás. A brassói születésű Berglert és e kiadást illetőleg lásd Horányi-t.

Werther-rel a «Kis Wetstein-féle Homer»-t olvastatja Goethe, a mi azon föltevésre jogosít, hogy neki is ez volt kedvencz kiadása.

1495.

Histoire du Prince Ragotzi ou la guerre des mecontents sous son Commandement. || A Paris chez Claude Cellier . . . M · DCCVII. Avec Approbation et Privilège du Roi.

12mo. Czímlap, 3 szlan levélen az előszó és tartalomjegyzék, 434 lap. 1 szlan levélen az 1706 nov. 18-án kelt «Approbation» (Fontenelle aláírásával) és az utánnyomást tiltó privilegium, a mi azonban, úgy látszik, nem sokat használt, a mint ezt a következő két szám bizonyítja. A könyv oly gyakran fordul elő, hogy fölösleges volna bővebben ismertetni.

Példányom kötése veau fauve, annak tábláin és hátán Louis-Robert de Bréhant, Comte de Plélo, czímere látható, a ki kitűnő hadvezér és diplomata volt s Danzig ostrománál 1734-ben esett el.

1496.

[Más kiadás.]

A Paris chez J. de Nully, libraire. M · DCCVII.

12mo. Elől a fejedelem lovas alakját ábrázoló fametszet: «François Ragotzi Prince Souverain de Transylvanie». Azt hiszem, egy Tökölyi-féle arczképnek ismétlése. Azután a czímlap és 4 szlan lev., 273 lap. A végén az «Approbation». A czímlapon a nyomdász csinos vignettája «Nulli mentitur» jelmondattal.

1497.

[Más kiadás.]

A Caſsovie, chez François Lancelot, au grand Hercule M · DCCVII.

12mo. Elől Rákóczy fejedelem lovas képe, a mely hasonlít ugyan az előbbi kiadásához, de attól mégis különbözik és valamivel nagyobb, azután a czímlap és 5 szlan lev., 346 lap. Az előbbi kiadásnak Francziaországban vagy Hollandiában készült utánnyomata. Lásd különben Weller-t «*Falsche Druckorte*» II, 73.

Megjegyzem, hogy Szabó (II, 2284 sz. a.), a ki e kiadást tényleg kassai nyomtatványnak tartja, az 1701-től 1711-ig terjedő időszakból Kassán nyomatott könyv gyanánt csak a jezsuita akadémia két kiadványát és a *Mercurius Veridicus ex Hungaria* néhány számát sorolja fel, a melyek az 1705-ik év első felében jelentek meg. Hogy ezen szépnek ugyan nem szép, de ügyes és gyakorlott kézre valló franczia nyomtatvány kassai nyomda terméke lehessen, teljesen kizártnak tartom.

1498.

Kayserliches Abmahnungs-Patent, an alle noch getreue Ungarn, umb denen von denen Rebellischen Anführern widerrechtlich ausgesprengten Patenten und leeren Bedrohungen keines Wegs einiges Gehör zu geben, noch sich von denenselben von der Gott, Ihrer Majestät und der Cron schuldiger Treu, Glauben und Pflicht auff keine Weiſz zu der Rakoczischen Rebellion verleiten zu laſsen, sondern als getreue Unterthanen, wie bisz anhero, also fürohin, standhafftig zu verharren; mit beygefügten Warnung an alle noch übelgesinnte und in der verbottenen Rebellis. Reichs-Verbündnuſs unterschriebene Ungarn, um ohnverzüglich davon wieder zurück zu kehren, auch sich ferners aller unbefugt angestellten Versammlungen zu entäuſsern; wann sie nicht als treulose Auffrührer gehalten und die rechtliche Straff verfallen seyn auch die Macht und Schärffe deren Kayserlichen gerechten Waffen erfahren wolten. || Regenspurg Gedruckt . . . bey Augusto Hanckwitz, 1707.

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik és kéthasábosan latinul és németül van nyomtatva. Április 12-én adatott ki a kiáltvány és Illésházy Miklós gróf és Hunyady László ellenjegyzésével van ellátva.

1499.

Curieuse Nachricht von dem bißherigen Zustande der Evangelischen Religion in Siebenbürgen, aus wichtigen Actis gezogen von einem Reisenden, worinne das vom Kayser Leopoldo den Siebenbürgern 1691. ertheilte Königliche Diploma und etliche andere rare Documenta, in Lateinisch- und Teutscher Sprache zu befinden sind. || Cölln, bey Pierre Marteau, Anno 1708.

4to. 44 lap.

1500.

Manifeste du Prince Rakoczy, avec sa Lettre à l'Empereur, la Publication de l'Interrègne, et le Manifeste du Comte Tekely. || A Basle M·DCCVIII. *(à la Sphère).*

12mo. 48 lap. Tartalma a *Recrudescunt* kezdetű kiáltvány, Rákóczynak a császárhoz 1703 junius 7-én írt levele, az ónodi függetlenségi nyilatkozat 13 aláírással és végül Tökölyi kiáltványa (1684-ből) «pour servir de preuves au Manifeste et aux autres Actes précédents».

1501.

MARSIGLI (Luigi Ferdinando).

Brieve Storia, in cui si narrano le cagioni della paſsata Guerra fra lo Imperadore, e la Casa Ottomana, e ciocche nell' aſsedio di Vienna, e per alcun tempo da poi a Turchi auenne, composta da uno storico turco, e nella nostra volgare favella ridutta. Al . . . Sig. Pietro Senator Garzoni. || In Bologna, per Costantino Pisarri . . . 1709.

8vo. 99 lap. A 3—8 lapon Luigi Ferdinando Marsilli aláírással ellátott ajánlólevél, a melyből a következő helyet idézem: «a di paſsati, avendo avuto aſsai agio di rivedere nella mia paterna Casa i libri, che con eſso meco in Italia recai, quando l'obbligazione di ubbidiro il mio Principe Naturale mi ci conduſse; ed in

efsi veggendo nuovamente quest opera, incontan tenente mi occorse nell' animo il pensiero... di stamparla; perciocche io non so, che infino ad ora alcuno abbia publicata di detta Guerra la storia, la quale sia stata composta da una storico Turco, appieno informato di tutto ciò, che appo loro succedette, siccome e questa. Già e buon tempo pafsato che io la diedi al Sig. Michiel Talman, al presente Residente di Cesare alla Porta, mentre si trovava Interprete dello stefso nel Congrefso di Carlowitz, & a mia instanza fu quisi da lui insiemamente col Sig. Conegliani medico dell' Eccelentifsimo Sig. Cavaliere, e Procuratore Rozzini, nella nostra volgare favella ridotta; ed io poscie, non senza gran piacere, e diletto holla più fiate letta, avendola scorta veridica, siccome ne posso per pruova efsere verifsima testimonianza; perche mi trovai schiavo nel Campo de Turchi durante l'afsedio di Vienna, e nella memorevole rotta de medesimi». 9 lapon elősző «al Benigno Lettore» a török időszámításról. Az utolsó lapon az imprimatur.

1502.

MASSILLON (le Père).

Oraison funèbre de très-haut, très-puifsant, très-excellent Prince François-Louis de Bourbon Prince de Conty; prononcée dans l'Eglise de Saint André des Arcs sa Paroifse, le vingt-unième de Juin 1709. Par le Pere Mafsillon, Prêtre de l'Oratoire. || A Paris, Chez Raymond Mazieres, Libraire . . . M·DCCIX.

4to. 74 lap. 1 levélen az imprimatur és a privilegium. A czímlapon a herczegnek angyal által tartott czímerpajzsa. A 2a lapon a herczegnek két allegorikus alaktól körülvett medaillon-arczképe (N. Pittau sc.), a végén szép vignetta. A beszéd két helyén szól az ifjú herczeg magyarországi hadjáratairól; ki van emelve az atyai jóakarat, melylyel iránta a Lotharingiai herczeg viseltetett, jó viszonya a bajor választófejedelemhez és a Nógrád, Érsekujvár és Esztergom mellett tanusított hősiessége.

1503.

Description de la pompe funebre faite dans l'Eglise de St. André des Arcs à la memoire de très-haut, très-puifsant et très-excellent Prince François Louis de Bourbon, Prince de Conty, Prince du Sang, Pair

de France; avec des Memoires historiques sur toute la vie de ce Prince: pour servir d'explication aux Devises et aux Peintures employées dans les Ornements de la Pompe représentée icy en deux grandes Planches en Taille-douce. || A Paris, chez Raymond Mazières, Libraire . . . M · DCCIX.

4to. 58 lap. 1 levélen a privilegium. A czímlapon a herczegnek két angyal által tartott rézmetszetű czímere. A 3. lapon a herczeg medaillon-arczképe, mint az 1502. számúnál. Azután 2 kettős lap nagyságú metszet, melyek közül az egyik a templom belsejét a ravatallal és gyászoló gyülekezettel ábrázolja, a másik 22 festett emblemát, melyek a templomban voltak felfüggesztve; mindkettőt Bérain J., az ismert rajzoló készítette, és G. J. B. Scotin l'aîné metszette «Dans les Cartouches», mondja a könyv, «on voyait les devises sur les vertus du Prince et sur les principaux événements de sa vie, ... en sorte que toutes ces différentes images, quoique séparées, composaient une espèce de tableau de son caractère héroïque et comme une histoire des plus belles actions de sa vie. Les devises ont été faites par Mefsieurs de l'Académie Royale des Inscriptions et Médailles. A la suite de cette description on trouvera sur chacune en particulier, une explication historique, qui en fera connaître la justefse et la beauté». A 3—9. lapon a templom diszítése és a gyászszertartás van leírva, azután végig az emblemák leírása vagy jobban mondva ezekre való hivatkozással a herczeg életrajza következik. Így a 17—25. lapon az 1683—1685-ki magyarországi hadjáratok leírása olvasható, a melyekben a herczeg, akkor még Prince de la Roche-sur-Yon, fivérével Louis-Armand Prince de Contival kiváló mértékben vett részt. A Nógrád és Esztergom melletti ütközetek, melyekben a herczeg különösen kitünt, kimerítően vannak leírva, és ki van emelve humanus közbelépése, melylyel Érsekujvár fosztogatását gátolta.

1504.

CONTARINI (Camillo).

Istoria della Guerra di Leopoldo Primo Imperadore e de Principi collegati contro il Turco dall' Anno 1683. sino alla pace. Descritta dall' Abbate Camillo Contarini Patrizio Veneto. In Venezia. Appresso Michele Hertz. M · DCC · X.

4to. 2 kötet. I. kötet. 6 szlan levélen az előczím, czímlap, XI. Kelemen pápához intézett ajánlás, előszó, 866 lap, 1 levélen az Errata. — II. kötet. 6 szlan levélen az előczím, czímlap, Cornaro János dogehoz intézett ajánlás, 855 lap az index betudásával. A leirás a karloviczi béke idejéig terjed, és bizonyára a legrészletesebbek közül való.

1505.

Die glückliche Eroberung der ungarischen Haupt-Vestung Neuhäusel, wie solche von der, unter dem Commando des Kayserl. General-Feldmarschalls Graf Syberts von Heister, in Ungarn stehende Armee den 23. Sept. von den Ungarischen Malcontenten mit Accord erhalten worden nebst denen Briefen der Besatzung von Neuhäusel und des Hn. Graff Heisters und denen darauf erfolgten Accords-Puncten. Worbey zugleich eine Beschreibung dieser Festung, und desjenigen, was sich mit derselben seit Ao 1581. merckwürdiges zugetragen, zu finden. || Leipzig, bey Johann Theodoro Boetio, in der Ritter-Straſse.

4to. 6 szlan lev. A czímlapon a várnak részmetszetű alaprajza. A 2a levélen lapszéli keret és dísz-initialé. 5a levélen új czímlapon «Kurtze doch zulängliche Nachricht von der Festung ...»

1506.

Lettre | d'un Ministre de | Pologne à un Seigneur | de l'Empire sur les Af|faires de la Hongrie. *(S. l. & a.)*

4to. Czímlap, 22 szlan lev. A czím kezdőbetükkel van nyomtatva. A szöveg a 2a levélen L betüt mutató dísz-initialéval kezdődik, egyéb diszítés a munkában nincs. Az ívek A—F betükkel vannak jelölve és pedig az A-val jelzett félív, a többi egész ív. A czímlap másnemű vékonyabb papirra van nyomtatva és úgy látszik, legalább az én példányomhoz utólag lett fűzve. Középszerű papiros, nem tiszta nyomás.

A *Szdzadok* 1889-ik évfolyamában a 767. lapon Thaly Kálmán egy igen vonzóan írt értekezésben egy példányt ír le, melyet ő Sir William White konstantinápolyi nagykövet birtokában talált.

Thaly e munkát néhány Magyarországban létező latin és magyar kézirat alapján ismerte ugyan, sőt azt ki is adta, de ezen franczia kiadásról nem volt tudomása. Később arról győződött meg, hogy a magyarországi nyilvános könyvtárakban három franczia példány található, melyek azonban a White-féle kiadványtól annyiban különböznek, hogy hiányzik belőlük a White-nél feltalálható 2 levél az Erratával, ellenben mind a háromban záró-passus van, valamint 32 levélre terjedő latin függelék, mely White-nél nem fordul elő. A Thaly által említett négy példány 12-rét alakú és a czímlapot nélkülözi. A szöveg példányomban ép úgy, mint a White-félében «et de pitié qu'avec horreur et frayeur» szavakkal végződik. Index és a függelék hiányzik. Végül megjegyzem még, hogy a Cornides Dániel-féle könyvgyűjtemény 1792. évi catalogusában az itt leírt munka *Ratisbonae,* 1711. év-évszámmal ellátva fordul elő. Thaly az érdekes munkát Ráday Pálnak vagy Vay Ádámnak tulajdonítja, fordítónak pedig Brenner Domokos szepesi prépostot tartja.

1507.

Lettre de Monsieur N. N. à son amy, concernant la Relation de l'affaire du Comte Zobor avec le Baron de Stralenheim. *(S. l. & a.)*

4to. 11 lap. A Strahlenheim és Czobor közti hosszas viszály okául Voltaire *Histoire de Charles XII.* czímű munkájának 3-ik könyvében ezeket mondja: «Le Baron de Stralheim, envoyé de Suède à Vienne, avait eu dans un repas une querelle avec le Comte de Zobor, chambellan de l'Empereur: celui-ci ayant refusé de boire à la santé de Charles XII, et ayant dit durement que ce prince en usait trop mal avec son maître, Stralheim lui avait donné un dément et un soufflet et avait osé, après cette insulte, demander réparation à la Cour impériale. La crainte de déplaire au Roi de Suède avait forcé l'Empereur à bannir son sujet qu'il devait venger. Charles XII ne fut pas satisfait; il voulût qu'on lui livrât le Comte de Zobor. La fierté de la Cour de Vienne fut obligée de fléchir; on mit le Comte entre les mains du Roi, que le renvoyat après l'avoir gardé quelque temps prisonnier à Stetin». Úgy látszik, hogy Czobor a dolgok e kimenetelével nem volt megelégedve és Strahlenheimtől lovagias elégtételt kivánt. Ez sok nehézséget okozott, Strahlenheim akkori zweibrückeni kormányzó megbizottjai csak 1711-ben találkoztak Czoboréival Stadeckben Mainz mellett. De ez alkalommal sem tudtak a föltételekre nézve megállapodni. Czobor tehát egy becsmérlő iratot adott ki Strahlenheim ellen: «Relation de

l'Affaire du Comte Zobor avec le Baron de Stralenheim Envoyé de la Couronne de Suède à Vienne 1707. & la suite de leur demêlé jusques au sixième d'Août 1711.» Az itt ismertetett levél védelmezi Strahlenheimet s valószinűleg általa volt sugalmazva.

1508.

SCHMEIZEL (Martinus).

Commentatio historica de Coronis, tam antiqvis qvam modernis iisqve Regiis, speciatim de origine et fatis sacræ, angelicæ et Apostolicæ Regni Hvngariæ Coronæ cum figuris æneis indiceque ac allegatis necefsariis. Avctore Martino Schmeizel Corona-Transilvano Saxone. || Jenæ, apud Joh. Martin. Gollnervm, Typis Gollnerianis M·DCCXII.

4to. Czímlap, 6 szlan levélen a kiadónak Schwarzburg Lajos Frigyes herczeghez intézett ajánlása és két a szerzőhöz czímzett levél, a melyek egyikét Struve az ismert bibliographus írta, továbbá Bergler István brassói philologus költői applaususa, és az előszó, 235 lap. A szöveg közt számos tiszta kivitelű metszet látható. Külön fejezet a magyar szent koronának van szentelve.

1509.

SCHMEIZEL (Martinus).

De Insignibvs vvlgo Clenodiis Regni Hvngariæ vt et ritv inavgvrandi Regem Hvngariæ Schediasma historicum. || Jenæ, apud Joh. Martin. Gollnervm . . . MDCCXIII.

4to. 4 szlan levélen a czímlap és Barnecow Keresztély és Rüdiger testvérekhez intézett ajánlás, 48 lap.

1510.

SIMEONIBUS (Franciscus Antonius de).

Francisci Antonii de Simeonibus de Bello Transylvanico & Pannonico Libri Sex. Ad Sanctifsimum Patrem Clementem Undecimum Pontificem Maxi-

mum. || Romæ MDCCXIII. Ex Typographia Antonii de Rubeis in Platea Cerensi.

4to. Czímlap, ajánlás, előszó, imprimatur 6 szlan levélen, 297 lap, 5 szlan levélen az index. A munka az 1656—1664. időszak történetét tárgyalja. A mint az előszóból kitünik, a szerző, mikor e munkát írta, még nagyon fiatal volt és azon igyekezett, hogy művével a classikusokat megközelíthesse.

1511.

TOLLIUS (Jacobus).

Jacobi Tollii Epistolæ Itinerariæ et Auctoris Schedis postumis recensitæ, suppletæ, digestæ; Annotationibus, observationibus & figuris adornatæ, cura & studio Henrici Christiani Henninii. Secunda editio. || Amstelædami, apud Joannis Oosterwyk Bibliopol. op den Dam 1714.

4to. Szép czímkép, czímlap finom vignettával, a kiadónak Witsen Miklóshoz intézett ajánló levele, ugyanannak előszava, applaususok összesen 9 szlan levélen, 260 lap, 7 szlan levélen az index. Síremlékek, basreliefek, latin, török feliratok stbről vett 7 metszet és 7 magyar város, Visegrád, Győr, Komárom, Buda (három kép) és Esztergom szép kivitelű látképe (J. Wianen fec.). A kiadó az előszóban elmondja, hogy barátja Tollius ez utazást a brandenburgi választófejedelem ösztönzésére és költségén (1687) tette meg. Eredetileg rövid jegyzeteket és feljegyzéseket készített és csak később határozta el magát azok rendezésére és kiadására. Tolliust munka közben érte a halál és így Heninnius gondoskodott a kiadásról. A munkát 5 az 1687. évből származó «Epistolæ itinerariæ» képezi: «Iter Berolinense, Commoratio Berolinensis, Iter Viennense, Commoratio Viennensis» és «Iter hungaricum». Az egyes levelek végén következnek a kiadónak tudományos jegyzetei. Tollius bécsi tartózkodása alatt a császári gyűjtemények szorgalmas látogatója volt, különösen pedig az udvari könyvtárnak, a hol a Corvina maradványai után kutatott — teljes Sallustiust remélve felfedezhetni — és bejáratos volt több tudóshoz és nagy úrhoz. A báró Knyphausenhez írt Iter hungaricum czímű V-ik levél, mely Bécsből 1687 juliusról van keltezve, a Pozsony, Győr, Komárom és Nyitra völgyén át a bányavárosokba tett utazás elbeszélését foglalja magában. E városokat a szerző igen kimerítően írja le, és ezekből Esztergomon keresztül Budára utazott. A levelet sokszor idézik és lefordították. A VI-ik levél «Iter Graeci-

ense & Hospitium Serinium», mely Witsen Miklóshoz van intézve Grácz, 1660 august. kelettel, a Zrinyi Miklósnál Csáktornyán tett látogatásnak ismeretes és rendkívül érdekes leírása. Tollius akkor körülbelül 20 éves volt. A levél először Ausoniusnak Tollius által 1671-ben rendezett kiadásában jelent meg. — Tollius a klassikusok tanulmányozása mellett a bölcsek kövének előállításával is foglalkozott. A philologia és a természettudományok körébe vágó több érdekes munkát bocsátott közre. Jelleme tudásával összhangban nem volt.

1512.

Capitolazioni della resa della Città, e Fortezza di Temeswar. || *(Végén:)* In Roma, per Gio: Francesco Chracas.

4to. 2 levél. A szöveg az 1a levélen kezdődik. Magában foglalja az ostromlottak által előterjesztett 10 pontot és a császári meghatalmazottak ezekre vonatkozó megjegyzéseit. A végén a kelet: Temesvár 1716. oct. 13. és az aláírások.

1513.

Continuazione de' Ragguagli della nota Battaglia data dal Serenifs. Principe Eugenio all' Efsercito Ottomano in Ungheria, e di quel che in seguito di efsa si è fatto in Roma sino a tutta la Domenica 6 del corrente mese di Settembre. || In Roma MDCCXVI. Nella Stamperia di Gio: Francesco Chracas, prefso S. Marco al Corso.

4to. 12 lap. Tartalma a kimerítő «Ordre de Bataille» és a Schrattenbach bibornok által a pápa számára küldött török trophæumok ünnepélyes átadásának érdekes leírása.

1514.

Diario della Battaglia seguita in Ungheria il di 5 Agosto 1716 tra gl' Efserciti Ottomano, e Cesareo comandato dal Seren. Principe Eugenio di Savoja Generalifsimo dell' Armi Imperiali. || *(Végén:)* In

Roma MDCCXVI. Nella Stamperia di Gio: Francesco Chracas.

4to. 11 lap. A szöveg az 1a levélen közvetlenül a czím után kezdődik. Magában foglalja a Pétervárad előtti táborból aug. 8-ról kelt tudósitásokat, az aug. 5-re szóló dispositiokat és a Futtak melletti táborból aug 1., 7. és 8-án kelt tudósításokat.

1515.

Distintiſsima Relazione della segnalata Vittoria ottenuta preſso Pietro-Varadino, e Carlovizza dell' Armi Cesaree contro il Turco, e del totale disfacimento del suo Eſsercito . . . Venuta da Vienna per Eſspreſso Straordinario. || In Venezia. Si stampa, e si vende da me Gerolamo Albrizzi. . . .

4to. 4 szlan lev. A szöveg az 1b levélen kezdődik. «Diario dell' Eſsercito Cesareo in Ungheria dal Campo appreſso Pietro-Varadino 8. Agosto 1716.» A 3b levelet az aug. 5-ki csatanapra vonatkozó rendelkezések 31 pontja foglalja el. A végén a kiadónak egy megjegyzése, melyben közli, hogy 12 lira és 10 soldi elöleges félévi lefizetése mellett (si) «haverà senz altra spesa tanto gli foglietti dell' Ungheria che di setimana in setimana con privilegio andero stampando, quando le Relazioni con tutto ciò che in questo proposto si sarà stampato . . . per che habbiano un istoricà raccolta delli più veri, e rimarcabili succeſsi della guerra presente».

1516.

Distinta Relazione della Battaglia seguita il di 5. Agosto nelle vicinanze di Peter-Varadino, dell' invitte, e gloriosiſsime Armi Cesaree contro l'Ottomane, con la totale disfatta di queste . . . venuta nuovamente con altro Espreſso della Corte di Vienna con lettere delli 16. del Corrente a sua Eccellenza il Sig. D. Wirrico Del S. R. I. Conte di Daun, Principe di Tiano . . . Vice-Re, e Capitan Generale in questo

Regno di Napoli. || In Nap. 1716. Per Bernardo Michele Raillard e Francesco Ricciardo Socii . . .

4to. 4 szlan lev.

1517.

Distinto Ragguaglio delle vane supplicazioni, e digiuni ordinati dal Gran Sultano, in tutto lo Stato Ottomano. Come per lettera di Peter-Varadino delli 24 Settembre 1716. Tradotta dall' Idioma Arabo nell' Italiano. || In Milano, et in Roma 1716. Nella Stamperia di Gio: Francesco Chracas . . .

4to. 2 lev. A czímlapon diadaljelvények rajza. A szöveg az 1b levélen kezdődik.

1518.

La Chiesa Trionfante per l'Impero Ottomano sconfitto, rappresentata in un carro trionfale dalla Conversazione de' Capricciosi nel corrente anno 1716. per la segnalata Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali in Ungheria. Ode dedicata al Emo, e Rmo Principe il Signor Cardinale Wolfango Annibale de' Conti di Schrattempach, Principe del Sagro Romano Impero, Vescovo d'Olmütz, e suo Ministro in Roma, &c. || In Roma MDCCXVI. Per Gaetano Zenobj Stampatore, e Intagliatore di Sua Santita . . . .

12mo. 4 szlan lev. A 2. levelet a »Benedetto Soto e compagni« aláírással ellátott ajánlás foglalja el. 7 hatsoros versszak.

1519.

Notizie delle funzioni, e feste fatte in Roma in occasione del Te Deum &c cantato alla Chiesa dell' anima, e dell' Indulgenze pubblicate da N. S. Papa Clemente XI. in rinovazione del rendimento di grazia per la ottenuta Vittoria d'Ungheria e abbandonamento fatto da Turchi dell' Isola e Città di Corfù, e

de funerali celebrati nella Capella Pontificia . . . per li soldati morti contro il Turco. || *(Végén:)* In Roma 1716. Nella Stamperia di Gio: Francesco Chracas. . .

4to. 2 lev. A szöveg a czím után kezdődik. A Te Deum-nál Schrattenbach bíbornok és gróf Gallas császári követ voltak jelen.

1520.

Relatione della presa della Palanca, eresa della Città, e Fortezza di Temesvar alle Armi Imperiali comandate dal Seren. Tenente Generale Cesareo Sig. Principe Eugenio di Savoja. || *(Végén:)* In Roma MDCCXVI. Nella Stamperia di Gio. Francesco Chracas . . .

4to 2 lev. A szöveg az első lapon kezdődik.

1521.

Relazione della Resa della piazza di Themisvar all . . . Armi Cesaree dirette da S. A. Sereniſs. il Sig. Prencipe Eugenio di Savoja, Tenente Maresciallo Cesareo. Seguita à 12. Ottobre 1716. Capitata con l'Alcanzo di S. E. il Sig. D. Wirrico del S. R. I. Conte di Daun, Prencipe di Teano . . . Vece-Rè, e Capitan Generale in questo Regno di Napoli. || In Nap. 1716. Per Bernardo Michele Raillard . . .

4to 4 szlan lev. A Relatio Bécsben 1716 okt. 17-én kelt.

1522.

Relazione della segnalata Vittoria riportata dal Sereniſsimo Signor Principe Eugenio di Savoja sopra Turchi, seguita trà Carlowitz e Peter Varadino, con la total disfatta dell' Esercito del Gran Visir. || In Torino, nella Stampa di Gio. Battista Fontana . . .

4to. 2 lev. A czímlapon durva fametszet látható. A szöveg az 1b levélen kezdődik. Jenő herczegnek a császárhoz intézett és «Vienna 8. Agosto 1716.» kelt levelét foglalja magában.

1523.

Relazione nuova della Battaglia seguita il di 5. del corrente agosto tra le gloriose Armi Cesaree Comandate da S. A. S. il Sig. Principe Evgenio di Savoya tenente Generale Cesareo, e l'Efsercito Ottomano, sotto la direzione del Primo Visir nelle vicinanze di Carlovitz, e Preterverdeen *(sic)* venuta per Espreſso dalla Corte Cesarea à questo nostro Eccellentiſs. Vice-Rè, e Capitan Generale in questo Regno Signor Conte Wirrico di Daun, Principe di Teano e Tenente Marescial Cesareo. || In Nap. 1716 Per Bernardo Michele Raillard e Francesco Ricciardo Socii.

4to. 4 szlan lev. A 2a levélen a császári sas. A Relatio Bécsben aug. 8-án kelt. A 2a levélen fönt a kétfejű sas a nagy császári czímerrel.

1524.

Vera Relazione della presa della fortiſsima Palanca, e resa dell' importante Piazza di Temisvar segvita il di 13. Ottobre del 1716. Dal valore del Sereniſsimo Principe Eugenio di Savoya. || In Lucca MDCCXVI. per Domenico Ciuffetti . . .

4to. 2 szlan lev. A czímlapon sas rajza látható. Temesvárott okt. 2. és 6-án kelt magánlevelek kivonata. A végén nagyobb betűkkel nyomtatott s Florenzben okt. 24-én kelt tudósítás, melyből megtudjuk, hogy a vár átadását ugyanazon napon egy Bécsből okt. 17-én indított futár hozta hírűl.

1525.

Verschiedene Nachrichten, was sowohl die Türcken nach der am 2-ten Augusti 1716, mit dem Kayserl. General-Feld-Marschalln, Grafen von Palfy, gehabten Action ausgesprenget, als auch von Erober- und Verbrennung verschiedener Türckischen Oerther an dem

unteren Sau-Strom &c. || Regenspurg, bey Johann Heinrich Krütinger.

4to. 4 lev. A szöveg az 1^b levélen kezdődik. Tartalma: «Auszug eines Schreibens von Peterwardein, vom 6 Sept.» és egy igen érdekes tudósítás, kelte: «Ratzka am Untern-Sau-Strom» szept. 5.

1526.

Capitulation der weltberühmten Vestung Belgrad, welche von Ihrer . . . Majestät Caroli VI. Herrn General Lieutenant Eugenii Francisci Prinzen von Savoyen und Piemont, &c. hochfürstl. Durchleucht, dem in obgedachter Vestung Commandirenden Türckischen Seraskier den 18. Aug. 1717 accordiret worden. || Regenspurg, . . . bey Joh. Heinrich Krütinger.

4to. 4 lev. A szöveg az 1^b levélen kezdődik. A 4^a levélen: «Copia eines ExtractSchreibens von dem herrlichen, am 16. Tag Augusti . . . erfochtenen Sieg, und darauf den 18 ditto gefallener Haupt-Vestung Belgrad».

1527.

Copia eines Particular-Schreibens von dem herrlichen Sieg, auch nach solchem gefolgten Übergab der Haupt-Vestung Belgrad. || Regenspurg, Gedruckt und zu finden bey Joh. Heinrich Krütinger.

4to. 4 szlan lev. Czímvignetta. A szöveg az 1^b levélen kezdődik. A tudósítások a Belgrád melletti táborból, aug. 20-áról vannak keltezve.

1528.

Distinta Relazione della Gran Vittoria. seguita li 16 di Agosto, e Resa della Piazza, e Fortezza di Belgrado. il di 18 detto alle Armi Cesaree-Cattoliche. Con tutte le particolarità, si de' morti, e feriti, con li loro nomi, e cognomi . . . || *(Végén:)* In Roma 1717 nella Stamperia di Gio: Francesco Chracas.

4to. 8 lap. A szöveg közvetlenül a czím után kezdődik. Érdekes a halottak és sebesültek itt közölt kimerítő jegyzéke miatt, a melyben az illető ezredek is meg vannak jelölve. Magyarok közül a halottak közt találunk egy gróf Pálffy őrnagyot, a sebesültek közt egy gróf Ebergényt, gróf Nádasdy Lipót zászlótartót, gróf Pálffy Károly őrnagyot, gróf Koháry Andrást, Beniczky Sándort.

1529.

Distinta Relazione o sia Diario dell' esercito Cesareo capitale sotto il Serenifsimo Tenente General Cesareo Prencipe Eugenio di Savoja a Visnizza nel Regno di Servia, principiando dal giorno 9. che de campò l'esercito dal Campo di Futach sino alli 18. del pafsato mese di Giugno, nel qual giorno fù investito Belgrado. Venuta con l'occasione d'un Espresso, spedito dalla Serenifsima Republica di Venezia ... || In Napoli 1717. Per Francesco Ricciardo ...

4to. 4 szlan lev.

1530.

Opera nuova della segnalata Vittoria fatta dal Principe Eugenio ottenuta dall' Arme Imperiali, colla presa della famosa Città, e Fortezza di Belgrado, Semandria, e Orzava, &c. con la fuga del Gran Visire, e l' Elezione del nuovo Visirre, eletto dal Gran Soldano con trecentomilla Turchi. Il tutto seguito il di 16. Agosto 1717. || In Venetia ...

12mo. 6 szlan lev. A szöveg az első lapon közvetlenül a czím után kezdődik. 49 nyolczsoros versszak. Az 1a levélen így kezdődik:

O Regina del Ciel, Vergine eletta
Del Celeste Motor Figlia gradita,
Che dai terror all' Ottomana setta, stb.

A költemény népies, könnyen folyó nyelven van írva.

1531.

Ragguaglio delle dimostrazioni di Allegrezza fatte in Roma dopo pervenutovi il Sig. Conte di Lambergh spedito dalla Maestà dell' Imperatore per occasione della presa di Temeswar alla Santità di Nostro Signore Papa Clemente XI. Dedicato al medesimo illustrifsimo Sig. Conte Ferdinando di Lambergh Cavaliere della Chiave d'oro di sua Maesta Cesarea, e Tenente Colonello del Reggimento Traun. || In Roma 1717 nella Stamperia di Gio: Francesco Chracas, prefso S. Marco al Corso.

4to. 4 szlan lev.

1532.

Veridica, e distinta Relazione della segnalata Vittoria ottenuta dall' Armi Cesaree sotto il Comando del Seren. Principe Eugenio di Savoja, contro le Ottomane sotto il Gran Visire, nelle vicinanze di Belgrado, li 16. Agosto 1717. Con la caduta, e Capitolazioni della detta Città. || *(Végén:)* In Vienna, ed in Bologna per Carlo Alefsio, e Clemente Maria Fratelli Safsi.

4to. 4 szlan lev. A két hasábosan nyomtatott szöveg közvetlenül a czím után kezdődik. A 3a levelet a capitulatio pontozatai foglalják el, azután az igen érdekes «Specificazione degli Ufficiali Cesarei della Cavalleria ... uccisi o feriti nella Battaglia.» következik.

1533.

Ausführliche Beschreibung des letzten Ungarischen Feldzugs Anno 1718. . . . unter hoher Direction des . . . Hn. Hertzogs Eugenii von Savoyen . . . nebst einer vollständigen Erzehlung wie . . . der Friede zwischen der Romis. Kaiserl. und Catholischen Majestät und der Ottomanischen Pforte zu Pafsarowitz

. . . geschloſsen worden . . . || Nürnberg, Verlegts Johann Albrecht.

4to. 54 lap. Egy metszettel, «welches die Conferenz bei Paſsarowitz vorstellig machet», és 1 szlan levélen a táblára vonatkozó magyarázatok.

1534.

Instrumentum Pacis inter Romano-Cæsaream Majestatem & ottomanicam Portam, Poſsarovici, d. 21. Jul. 1718. compositæ. Friedensschluſs zwischen Ih. Röm. Kayserl. Maj. und der ottomanischen Pforten, zu Paſsarowitz, den 21. Jul. 1718. aufgerichtet. || Anno 1718. *(S. l.)*

4to. 24 lap. Két hasábosan nyomtatva. A békepontokat a két meghatalmazott gróf Virmont és Talman Mihály, továbbá az angol és németalföldi közvetítők Sutton Róbert és Colyer J. C. írták alá.

1535.

Relazione distinta, e veridica della solenne entrata in Vienna della grande Ambasciata Ottomana seguita li 14. Agosto 1719. || *(Végén:)* In Bologna. M·DCC·XIX. per Carlo Aleſsio . . . .

4to. 2 lev. A szöveg az első lapon kezdődik.

1536.

Leopoldi Magni et Josephi I. Cæsarum invictiſsimorum Victorie præcipuæ, cum sæculo proxime elapso adversus Christianitatis; tum id temporis adversus Imperii hostes obtentæ et stylo eleganti epico concinnatæ. || Augustæ Vindelicorum. Sumptibus Matthiæ Wolff, Bibliopolæ nächst U. L. Frauen Thor, 1720.

12mo. 144 lap. Ajánlás és előszó nélkül; a szerző nincs megnevezve. Minden költeményt rövid történeti bevezetés előz meg. A Magyarországra vonatkozó részek Bécs felmentését tárgyalják, továbbá a Párkány, Vácz, Esztergom melletti győzelmeket, Érsek-

ujvár és Buda bevételét, a mohácsi és trivonitzi győzelmeket, Belgrád elfoglalását és a Nissa, Szalánkemén és Zenta melletti csatákat. Végül egy «Eucharisticon ad Divam Virginem, quæ suis lacrymis, quas Anno 1696 4 Novembr. in Böös superioris Ungariæ pago sparsit prodigiose ... Victoriam ad Szenta relatam, piis Viennensium placata precibus, nobis a Deo obtinuit.» A munkát költemények zárják be, melyek a császári fegyvereknek Német- és Olaszországban aratott győzelmeit dicsőítik.

1537.

Religio Vindicata. Sive Relatio Belli Turcici inter Augustiſsimum Cæsarem Carolum Sextum et Orientem gesti. Laureatis Honoribus ... Dominorum AA. LL. ac Philosophiæ Neo-Magistrorum cum in ... Universitate Viennensi suprema Philosophiæ Laurea ornarentur. Promotore R. P. Wilibaldo Krieger e Soc. Jesu ... Inclytæ Facultatis Philosophicæ Seniori Consistoriali. Ab Illustriſsima Rhetorica Viennensi D. D. D. Anno Incarnationis Dominicæ M·DCC·XX. || Viennæ, typis Joan. Bapt. Schilgen, Univ. Typogr.

Kis 8vo. 124 lap. A végén 1 szlan levélen a «Nomina Offerentium», melyek közt több magyarral találkozunk. A 2. levelet a «Rhetores Viennenses» ajánlása foglalja el. Tartalmazza 2 részben az 1716. és 1717. hadjáratok történetét, a 3-ik részben 85—124. lapon: «Epica in gesta annorum 1716 & 1717, Victoria ad Petri-Varadinum, Temesia vulgo Temesvar, Victoria ad Belgradum» stb. Mellékelve van a harczmező térképe és Pétervárad, Temesvár, Belgrád és az itteni dunai átkelés 4 tiszta kivitelű metszete. Minden táblán allegorikus medaillon. A metszeteket Martin J. H. Bécsben készítette.

1538.

Relazione della celebre Festa fatta nella Terra di Figline, dagli Ufiziali, e Fratelli della Venerabile Confraternità della Morte: Con la Rappresentazione sulla gran Piazza della famosa Battaglia ... e Presa della Città di Belgrado sotto la valorosa condotta del Sereniſsimo Principe Eugenio di Savoja in occasione

d' aver tenuto esposto in quel insigne Collegiata il corpo della gloriosa Vergine e Martire Santa Maſsimina loro Avvocata e Protettrice il di quattro, cinque, e sei di Maggio 1721. || *(Végén:)* In Firenze (MDCCXXI) nella Stamperia di Domenico Ambrogio Verdi.

4to. 8 lap. A szöveg az első lapon kezdődik. A végén sonettek.

A SZERZŐK NEVEINEK BETŰRENDES JEGYZÉKE

ÉS A NÉVTELENÜL MEGJELENT MUNKÁK CZÍME.*

A brief Accompt of the Turks late expedition, against the Kingdom of Hungary. *London. 1663.* 4°. 866.
A brief Discourse of the most assured ways and means to ruine . . . the Ottoman Prince. *London. 1687.* 12°. 1314.
A brief Narrative of the State of the Protestans in Hungary. *London. 1677.* 4°. 987.
A Declaration or manifesto, wherein the Roman Imperiall Majesty makes known to the States of Hungarie *etc. (S. l.) 1644.* 4°. 836.
A Full and true Account of the great Battel fought betwixt the Turks, Hungarian Rebels, and Polish Army. *London. 1683.* f°. 1020.
A Full and true Relation of the Victory of the Christians over the Turks. *(S. l. & a.)* 4°. 1315.
A Journal, or a most particular Account of all that passed in the late Siege of Vienna. *London. 1684.* 12°. 1134.
A Letter from the Lord Chancellor of Poland to Teckley. *West-Smithfield. 1684.* f°. 1135.
A Letter to a friend: being an historical Account of the affairs of Hungary. *London. 1684.* f°. 1136.
A new Survey of the turkish Empire. *London. 1663.* 12°. 867.
A Prospect of Hungary and Transilvania. *London. 1664.* 4°. 893.
A True Relation or Journal of the siege . . . by storm the famous City of Belgrade. *etc. London. 1688.* 4°. 1359.
Abdruck der Reconciliation mit den Hungar. Stenden. *Nürnberg. (S. a.)* 4°. 691.

* A névtelenül megjelent munkák betűrendes sorrendjét a czímnek *első* szava határozza meg. A czím után következő számok az idézett munkák *folyó számát* jelentik.

Accords-Puncten, welche bey Ubergab der Vestung Tokay... geschlossen worden. *(S. l.) 1704.* 4°. 1475.
Ad Franciscum Rákóczium Supplicatio. *(S. l.)* 4°. 1485.
Advis de Boheme, Hongrie. *(S. l.) 1620.* 8°. 772.
ALBENSIS (JOHANNES). Theses theolog. de mundi gubernatione. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 720.
Allegrezze fatte in Roma per la presa di Buda. *Roma. 1686.* 4°. 1235.
Altra novissima, a distinta Relazione della Battaglia seg-vita ... in Servia. *Vienna, Venetia. 1689.* 4°. 1391.
[ALVINCZI (PETER)]. Macchiavellizatio. *Saragossae. 1621.* 4°. 785.
An Historical Description of the glorious Conguest of the city of Buda. *London. 1686.* 4°. 1236.
ANGELINI (GIO. ANDREA). Istoria della Ribellione d' Ungheria. *Dresda & Milano. 1675.* 12°. 977.
— — — *Bologna. 1678.* 12° 990.
— *Vide* sub Bontempi.
ANTISARI (DOMENICO). Il Leopoldo overo Vienna liberata. *Ronciglione. 1693.* 12°. 1439.
Antwoordt op der Brieff van Gabriel Bethlemi. Ghesonden vande Directeurs des Rijcks Bohemen. *'s Graven Hage. 1619.* 4°. 750.
APAFI (MICHAEL). Declaratio belli hungarici. *Londini. 1682.* 4°. 993.
— Verklaring van den Hungerschen Oorlog. *(S. l.) 1682.* 4°. 994. 995.
— Neuwkeurig verhael van den Oorspronk der Hungerschen Oorlog. *(S. l.) 1683.* 4°. 997.
ARENDS (T.). Op het Veroveren van Offen. *(S. l. & a.)* 4°. 1212.
ARISI (FRANCESCO). Per Vienna liberata dall' assedio de Turchi. *Milano. (S. a.)* 4°. 998.
Articles de la paix d' Hongrie convenus entre l'Archiduc Matthias et les deputes du Botzkai. *Paris. 1607.* 12°. 697.
Articoli della Capitolazione della resa di Canissa. *Lucca. 1690.* 4°. 1410.
Articulen van de Confederatie der Hongarische, Bohemische Provintien. *'s Graven Hage. 1620.* 4°. 773.
Artyckelen van het eeuwich Verbondt, ghemaect tuschen Frederick, Koninck van Bohemen, met Gabriel, Prince van Transylvanien. *Amsterdam. 1620.* 4°. 774.
Assecvrationes et Reversales Statvvm Regni Hungariæ super articulis Hungar. Viennæ 1606. concl. *(S. l.)* 4°. 692.

Assedio di Vienna d'Avstria. *etc. Modona. 1684* 4°. 1137.
ASZALOS (MICHAEL). Calathus strenarum hortensium, *etc. Marburgi. 1618.* 4°. 734.
— *Vide* BORZÁSI (BASILIUS).
Auffrichtig-vertrauliches Gespräch zwischen Treulieb und Freymund. *(S. l.) 1673.* 4°. 975.
Augenscheinliche Wahrzeichen von der Christen Waffenglück. *Nürnberg. 1683.* 4°. 1021.
AURELII (LODOVICO). Della Ribellione de Boemi contre Matthia. *Roma. 1625.* 8°. 806.
Auserlesene christliche und überaus schöne Ermahnungen von dem Türcken Krieg. *Nürnberg. 1664.* 4°. 894.
Ausführliche Beschreibung des letzten Ungarischen Feldzuges Anno 1718. *Nürnberg.* 4°. 1533.
Ausführliche Vorstellung und Beschreibung der ... belägerten Stadt Ofen. *Frankfurt a/M. 1684.* 12°. 1138.
Auszführliche Relation des ... am 26. Julii durch die vnsere Kriegsvölcker ... auf die Statt Ofen beschehene Sturm. *(S. l.) 1686.* 4°. 1237.
Auszführliche Relation was sich in währender Bloquada Sigeth zugetragen. *(S. l.) 1704.* 4°. 1476.
Auszführliche Relation was sich vor Belägerung der Stadt Wien ... zugetragen. *(S. l.) 1683.* 4°. 1022.
Auszführliche Relation wie es bey der Vbergab Erlau ... hergangen. *(S. l.) 1688.* 4°. 1360.
Auszführliche und aller Vmbständen recht-gründliche Relation vom Serinischen Feldzug. *(S. l. & a.)* 4°. 895.
Auszführliche und grund-richtige Beschreibung der Haupt-Vestung ... Griechisch-Weissenburg. *Augsburg. 1688.* 4°. 1361.
Auszführliche und wahrhafftige Beschreibung, wie es mit denen Criminal-Processen wider Gr. Frantz Nadasdi ... *etc.* ... hergangen. *Wien. 1671.* f°. 950.
— — — *Nürnberg. 1671.* 4°. 960.
— — — *Prag. 1671.* 4°. 961.
— — — *Wien. 1672.* 4°. 969.
Auszführlicher Bericht, was unter Comando des Herzogens zu Lothringen ... bey Gran ... sich begeben. *(S. l.) 1685.* 4°. 1189.
Auszsag vber 23 Puncten des Frantzösischen Renegatens. *etc. (S. l. 1663.)* 4°. 868.
Avisi della sangvinosa Battaglia seguita in Transiluania. 13. Agosto. 1601. *Bologna. 1601.* 8°. 663.

Aviso della Vittoria cha ha avuta il Giorgio Basti. *Roma. 1601.* 8°. 664.
Avviso della Rotta data sotto la citta d'Albaregale ai Turchi. *Roma. 1601.* 12°. 665.
Avviso delle cose seguité in Transilvania. *Roma. 1601.* 12°. 666.
Avviso et piena Relatione della presa d'Albaregale. *Roma. 1601.* 12°. 667.

Bakai (Gregorius). Theses theologicæ de ecclesia. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 721.
Balam. A true Relation of svch Battailes as have beene fought of late, betwixt Bethlem Gabor and the Emperor. *(S. l.) 1622.* 4°. 800.
Balasfi (Thomas). Castigatio libelli calvinistici, cui titulus est: Machiavellizatio. *Augustae Vindel. 1620.* 4°. 765.
— Apologia pro Clero et aliis Catholicis Hungariæ. *Viennae. 1620.* 4°. 766.
— Bethleniani Novizoliensis articuli XXV. . . . refutatio. *Viennae. 1621.* 4°. 786.
Balduinus (Fridericus). Solida Refutatio Catechismi Ariani. *Wittebergae. 1620.* 8°. 767.
Barberio (Josephus). Atlas Fidei Sanctissimo Innocentio XI. dicatus. *Neapoli. 1686.* 4°. 1213.
Bassompiere (Maréchal de). Mémoires. *Cologne. 1665.* 12°. 940.
Basta (Giorgio). Il Mastro di Campo generale di Giorgio Basta . . . *Venetia. 1606.* 4°. 683.
Beckenstenius (Laurentius). Rerum Silesiacarum . . . Expositio. *Leipzig. 1606.* 4°. 684.
— Rervm Vngaricarvm Status. *Leipzig. 1606.* f°. 685.
Behamb (Jo. Ferdinandus). Notitia Hungariæ. *Argentorati. 1676.* 8°. 983.
Bekesi (Andreas P.). Theses theolog. de legis usu. *Heidelbergae. 1616.* 4°. 718.
Benaglia (Giovanni). Relatione del Viaggio, fatto à Constantinopoli . . . dell' Conte Alberto Caprara. *Venetia. 1685.* 12°. 1175.
— Historische kurtze Beschreibung aller merckwürdigen Begebenheiten welche sich in Teutsch Wälsch u. Hungarland . . . zugetragen. *Wien. 1705.* 4°. 1484.
Beregani (Nicolo). Historia delle Guerre d'Europa . . . l'anno 1683 . . . *Venetia. 1698.* 4°. 1464.

Bericht auf was weise die Vestung Wironitiza ... sich ergeben. *(S. l.) 1684.* 4°. 1139.

Bericht aus der Röm. Kayserl. Majest. und mitalliirten Haupt-Armee. *(S. l.) 1696.* 4° 1454.

BERNERI (GIUSEPPE). Il meo Patacca overo Roma in feste ne i Trionfi di Vienna poema. *Roma. 1695.* 8°. 1449.

BERNINO (DOMENICO). Memorie historiche di ciò che hanno operato li Sommi Pontefici nelle guerre contro i Turchi. *Roma. 1685.* 4°. 1176.

(BERTOZZOLO, GABRIELLE). Breve Relatione delle allegrezze fatti in Mantova. *Mantova. 1622.* 4°. 801.

Beschreibung der den 9. Dec. 1687. zu Pressburg geschehenen ungar. Krönung Josephi. *(S l.)* 4°. 1316.

Beschreibung des herrlichen Siegs der Kays. Armee bei Weitzen. *Bey August Hankwitzen.* 4°. 1140.

Bestürmet und erstürmete Stadt Ofen vorgestellt in einer genauen Erzehlung. *Nürnberg. 1686.* 4°. 1238.

BETHLEN (GABRIEL). Brief aen der Heere Graue van Toren in Moravia. *'s Graven Hage. 1619.* 4°. 742.

— Schreiben an die Directoren desz Königr. Böhemb. *(S. l.) 1619.* 4°. 743.

— Copye van den Brieff des —. *'s Graven Hage. 1619.* 4°. 744.

— Copyen van eenighe Brieven aen den Heere Frederich Koningk van Bohemen. *Amsderdam. 1620.* 4°. 768.

— Copia an Pfaltzgraff Friederichen ... abgangenen Schreibens. *(S. l.) 1621.* 4°. 787.

— Copia Literarum a Domino Georgio Chezio ... interceptarum ... *Augustae Vindel. 1621.* 4°. 788.

— Copia van een zekere Missieve die ... aen den Marck-Grave van Jagerensdorp ... geschreven. *(S. l.) 1621.* 4°. 789.

BÉTHUNE. Ambassade extraordinaire de Messievrs les Duc d'Angouleme, *etc. Paris. 1667.* f°. 953.

BETLEN (JOHANNES). Rerum Transylvanicarum lib. IV. *(S. l.) 1664.* 12°. 884.

— Das bedrängte Dacia. *Nürnberg. 1666.* 12°. 945.

BIONDI (PASQUALE). Diario delle correnti guerre d' Vngheria a. MDCLXXXVI. *Bologna. 1686.* 12°. 1214.

[BIRKEN (SIGISMONDO)]. L'Origine del Danubio. *Norimberga & Bologna. 1684.* 12°. 1092.

BIRLIC (GIOVANNI). Historia della vita di Carlo V. Dvca di Lorena. *Venetia. 1699.* 4°. 1466.

BIZOZERI (SEMPLICIANO). Notizia particolare dello stato... de Regni d'Vngheria. *Bologna. 1686.* 12°. 1215.

— Vngria restavrada compendiosa noticia. *Barcelona. 1688.* 4°. 1343.

— La Sagra Lega contro la Potenza Ottomana. *Milano. 1690.* 4°. 1407.

Boheemsche Victorien gheschiet in Oostenrijck een mijl boven Ween. *etc. Leyden. 1619.* 4°. 751.

BONFIGLI (FRANCESCO MARIA). Vienna assediata dal Tvrco. *Rovigo. 1683.* 4° 999.

BONINI (GIROLAMO FELICE). Puro e sincero Racconto dell' operatione dell' Armi Cesaree *etc. Vienna. (S. a.)* 12°. 1387.

BONTEMPI (GIO. ANDREA ANGELINI). Historia delle Ribellione d' Vngheria. *Dresda. 1672.* 12°. 966.

— *Vide* sub ANGELINI.

BOSKHIERUS (PHILIPPUS). Orator Terræ Sanctæ et Hungariæ. *Dvraci. 1606.* 8°. 686.

BORZASI (BASILIUS) & ASZALOS (MICHAEL). Symbolum B. Athanasii de SS. Trinitate. *Heidelbergae. 1614.* 4°. 745.

BOZDOGH (MARTINUS). Dotes Intellectuales... Joannis Erdeödi. *Bononiae. 1610.* 4°. 708.

BRANCHI (GIROLAMO). Dell' Historia Austriaca. *Vienna. 1688.* 1343.

BREMUNDAN (FABRO). Floro historico de la gverra movida per el Svltan Mehemet IV. *Madrid. 1684.* 4°. 1093.

BRETT (SAMUEL). A Narrative of the Proceedings of a Great Council of Jews. *London. 1655.* 4°. 849.

Breve, e distinto Raggvaglio di quello hanno operato l'Armi Imperiali... sopra l' Esercito Turchesco. *Vienna & Ferrara. 1687.* 4°. 1317.

Breve Notitia e principale dichiaratione della edificatione... della citta di Buda. *Venetia. (S. a.)* 4°. 1239.

Breve Raggvaglio di quanto... e seguito nel tempo che la città di Vienna e stata assediata. *Insbruck. 1683.* 4°. 1023.

Breve Relaçam da insigna vittoria, que o senhor Principe Luis de Baden alcançou do exercito Otomano em Ungria. *Lisboa. 1691.* 4°. 1419.

Breve Relazione dell' acquisto di Bvda. *Bologna. 1686.* 4°. 1240.

BRODERICUS (STEPHANUS). Narratio de prœlio apud Mohatsium a. 1526. *Argentorati. 1688.* 8°. 1344.

BROWN (EDWARD). A brief account of some travels in Hungary. *London. 1673.* 4°. 973.

BROWN (EDWARD). A brief account of some travels in Hungary. *London. 1685.* f°. 1177.
— Relation de plusieurs voyages faits en Hongrie. *Paris. 1674.* 4°. 976.
— Naauwkeurige en gedenkwaardige Reysen. *Amsterdam. 1696.* 4°. 1453.
BRUSONI (GIROLAMO). Le Campagne dell' Vngheria. *Venetia. 1665.* 4°. 941.
Buda presa dall' Armi Cesaree, Canzonette nvova. *Bologna. 1686.* 4°. 1241.
BUONINI (ANTONIO). Le segnalate Vittorie dell' armi Cristiane nell' espugnazione di Buda. *Firenze. 1686.* 4°. 1216.
BURCKHARD (ANTON ERNST). Ertz-Hertzogliche Handgriffe des Zirkels. *Wien. 1686.* 4°. 1217.
BUSBEQUIUS (AUGERIUS GISLENUS). Omnia quæ extant. *Lugduni Batav. 1633.* 24°. 825.

CANISAEUS (MICHAEL). Theses theolog. de Prædestinatione Dei. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 722.
Capitolazioni della resa della città di Temeswar. *Roma. (1716).* 4°. 1512.
Capitoli stabiliti il di 21. Decembre 1694. in nome di Sua Maesta Cesarea. *etc. Milano. 1694.* 4°. 1446.
Capitulation der weltberühmten Vestung Belgrad. *Regensburg. 1717.* 4°. 1526.
CAPRARA (ALBERTO). Relatione del presente Governo Ottomano. *Lucca. 1684.* 4°. 1094.
Cara Mustapha. Grand Vizir. *Paris. 1684.* 12°. 1141.
CAROLI (ANDREAS A.). Theses theolog. de Sacramento cœnæ Domini. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 723.
CARRARA (UBERTINUS). De profligato ad Tibiscum magno Turcarum Sultano ab Armis Leopoldi I.... Epinicium. *Romae. 1698.* 4°. 1465.
CAYET (PIERRE-VICTOR PALMA). Chronologie Novenaire, contenant l' histoire de la gverre sous Henry IIII. *Paris. 1608.* 8° 698.
— Chronologie septenaire de l' histoire de la Paix entre les Roys de France et d'Espagne. *Paris. 1609.* 8°. 703.
CENNI (GIACOMO MARIA). Per la conquiste di Buda fatta dall' armi Cesaree. *Lucca. 1686.* 4°. 1218.
Censura Duelli Glöseliani. *München. 1609.* 4°. 707.
Certissimi Avisi della ricuperatione di Alba Regale. *Milano. (S. a.)* 12°. 668.

(Chassepol). The History of the grand visiers Mahomet & Achmed Caprogli. *London. 1677.* 8°. 986.
— Histoire des Grands Vizirs Machomet & Achmed Caprogli Pascha. *Paris. 1686.* 12°. 1219.
Chiarello (Giovanni Battista). Informatione della Guerra corrente. *Venetia. 1684.* 12°. 1095.
— Historia degl' Avenimenti dell' Armi Imperiali contro la Ribelli . . . *Venetia. 1687.* 4°. 1304.
— — — *Venetia. 1688.* 4°. 1345.
Churelichz (Lorenzo de). Breve e succincto Racconto del viaggio. *Vienna. 1661.* 8°. 856.
Clarissimi cujusdam Viri Lusus geniales. *Ratisbonae. (S. a.)* 4°. 1242.
Cobberus (Tobias). Observationum Castrensivm et Vngaricarum decas I. *Francofurti. 1606.* 8°. 687.
Comazzi (Gio. Battista). Notitie historiche, successi, auuenimenti . . . decretati nella Dieta Generale del Regno dell Vngaria. *Venetia. 1688.* 8°. 1346.
— Coronazione del Re dell' Vngaria Giuseppe Arciduca d'Austria. *Milano. 1688.* 12°. 1347.
— — — *Bologna. 1688.* 12°. 1348.
Comenius (Johannes Amos). Gentis felicitas specula exhibita iis, qui num felices sint. *(S. l. & a.)* 12°. 852.
Compendio de la Vida de Emerico Tekeli. *Madrid. 1684.* 4°. 1142.
Conditiones pacis inter Rudolphum II. et Achometem I. . . . ut illæ a. 1606. conclusæ sunt. *(S. l.)* 4°. 693.
Contarini (Camillo). Istoria della guerra di Leopoldo I. *Venezia. 1710.* 4°. 1504.
Continuation mit mehreren Umbständen vom Serinischen Zug. *(S. l.) 1664.* 4°. 896.
Continuatione delle vittorie dell' Armi Imperiali con la Resa di Seghedino. *Bologna & Todi. 1686.* 12°. 1243.
Continuazione de' Ragguagli della nota Battaglia data dal Principe Eugenio all' Essercito ottomano. *Roma. 1716.* 4°. 1513.
Continuirter Bericht, was zwischen den Christen und Türcken vorgegangen. *(S. l.) 1663.* 4°. 869.
Conversation du Bouffon, du Grand Vizir et de celuy de Tekeli. *Cologne. 1684.* 12°. 1143.
Copia conclusionis inter Principem Matthiam et Status et Ordines Regni Hungariæ. *(S. l. & a.)* 4°. 700.
Copia der an Ihro Kays. Mayestät, von . . . Marggrafen

von Baaden abgeloffenen ... Relation. *(S. l.) 1691.* 4°. 1420.

Copia derer zweyen Urthlen, so an Gottfried Lehmann ... und Andreas Adalberth Kertzl ... exequirt worden. *(S. l.) 1701.* 4°. 1472.

Copia di Lettera, scritta da Lintz li 14. Ottobre. *Bologna. 1683.* 4°. 1024.

Copia di Lettera, scritta da Venetia *etc. Modona. 1684.* 4°. 1144.

Copia di Lettera, scritta dal Bassà di Bosne al Bassà di Canissa. *Venetia & Bologna. 1687.* 4°. 1318.

Copia di Lettera, scritta dal Campo sotto Vienna à Bologna. *Bologna. 1683.* 4°. 1025.

Copia di Lettera scritta dalla Corte di Vienna ... dal Sig. N. N. *etc. Bologna. 1686.* 4°. 1245.

Copia di Lettera scritta dalla Maestà del Re di Polonia. *etc. Venetia & Milano. 1683.* 4°. 1026.

Copia d'vna Lettera cvriosissima scritta da Vienna. *Venetia. 1686.* 4°. 1244.

Copia eines Particular-Schreibens von dem herrlichen Sieg ... nach Ubergab der Vestung Belgrad. *Regensburg. 1717.* 4°. 1527.

Copia eines Send-Schreibens aus dem Feldläger vor Neuhäusel an den Richter zu Ofen. *(S. l. & a.)* 4°. 897.

Copia eines Türkischen Frieden-Brieffs. *(S. l.) 1663.* 4°. 870.

Copia Schreibens der Kays. Generalen Marggrafen zu Baaden an Ihro Churfürstl. Durchl. zu Brandenburg. *(S. l.) 1691.* 4°. 1421.

Copia vertrags, welchen ... Ferdinandus II. ... an Gabriel Bethlehem ... abgehen lassen. *(S. l.) 1620.* 4°. 775.

Curieuse Nachricht von dem bissherigen Zustande der Evang. Religion in Siebenbürgen. *Cöln. 1708.* 4°. 1499.

Curieuses und recht merckwürdiges Schreiben, welche Ihro Kön. Majestät in Polen an Kön. Gemahlin ... abgehen lassen. *(S. l.) 1683.* 4°. 1027.

Curiosa Relatione del viaggio fatto da Giorgio Franc. Koltschitzy. *Vienna & Venetia. 1683.* 4°. 1028.

Curiose Staats Gedanken über den verwirrten Zustand des Königreichs Ungarn. *(S. l.) 1684.* 4°. 1145.

CURTIUS (ALEXANDER CAROLUS). Comitia Regni Pannonici. *Lipsiae. 1652.* 4°. 847.

CZANAKIUS (MATHEUS). Nobile Scabiei encomium. *(S. l.) 1627.* 4°. 813.

CZEPEINUS (FRANCISCUS). Pro æterna divinitate Filii Dei... argumenta. *Heidelbergae. 1618.* 4°. 735.

Daeghlyckscbe Aenteeckeningh ... van ... de Belegeringh der Vestingh Neuheusel. *Amsterdam. 1686.* 4°. 1247.
Dagverhaal van de Vermaarde belegering der Stad Buda. *Amsterdam. 1686.* 4°. 1248.
Das Heldenmüthige wiewohl gefährliche Unterfangen ... Georg Frantzen Koltschitzky. *Nürnberg. 1683.* 4°. 1029.
Das Neueste von der Zeit. Das ist ... Vorstellung ... der Gefangen-Nehmung des Graf Theckely. *Nürnberg. 1685.* 12°. 1190.
Das vormals so mächtige ... anjetzo aber ... entkräfftete Königreich Ungarn. *(S. l.) 1683.* 8°. 1030.
Das zeitläuffige Kriegs-Spiel christlicher Potentaten. *Leipzig. 1685.* 4°. 1191.
Das zwar hochmüthig aber gedemüthigte Türkis Hunds-Gemarr. *(S. l.) 1690.* 4°. 1411.
De Circulo opervm et judiciorum Dei. *(S. l.) 1608.* 4°. 701.
DENHOFF (GIO. CASIMIRO). Oratione detta alla Santita di Papa Innocentio XI. *'Roma & Milano. 1683.* 4°. 1000.
Der genau und eigentlich abgebildete Türckische Rossschweif. *Nürnberg. 1684.* 4°. 1146.
Der Herzogen und Königen in Hungarn Leben, Regierung u. Absterben. *Nürnberg. 1684.* 12°. 1147.
Der in Ungarn abermahls jüngst-erhaltenen herrlichen Victorie ... bey Salankemen. *Wien. (1691.)* 4°. 1422.
Der neu-aufgegangene Glücks- und Majestät-Stern des Königreich Ungarn. *Nürnberg. 1688.* 4°. 1362.
Der Röm: Kay: auch zu Hungern Königl. Mayest. Edictal Cassation der widerrechtlichen Wahl Gabriel Bethlen. *Augsburg. 1621.* 4°. 791.
Der Türckische Feldzug. *(S. l.) 1664.* 4°. 899.
Der ungarischen Herrn Consiliariorum Meinungen. *(S. l. & a.)* 4°. 855.
Description de la Pompe funebre ... à la mémoire de Prince François Louis de Bourbon. *Paris. 1709.* 4°. 1503.
Description historique de la glorieuse Conqueste de Bude. *Cologne. 1686.* 12°. 1249.
Descrittione e Relatione della gran città di Belgrado. *Milano. 1688.* 4°. 1363.
De subito adversus Osmanidas subsidio. *(S. l.) 1664.* 4°. 898.

Dialogo en el Reyno de las Tinieblas, entre el Profeta Mahoma y Monsivr Colvert *(S. l. & a.)* 4°. 1034.
Diario de Successi dell' Armi Cesaree nell' Vngheria doppo la presa di Strigonia. *Venetia. 1684.* 12°. 1148.
— — — *Venetia. 1685.* 12°. 1192.
Diario dell segvito di giorno in giorno durante l'Assedio della citta di Vienna. *Vienna S. a.* 4°. 1031.
Diario dell' Assedio, della difesa ... di Vienna. *Napoli. 1683.* 12°. 1032.
Diario della Battaglia seguita in Vngheria il di 5 Agosto 1716. *etc. Roma. 1716.* 4°. 1514.
Diario della Campagna fatta in Vngheria l'anno 1687. *Modona. (S. a.)* 4°. 1319.
— — — l'anno 1688. *Modona. (S. a.)* 4°. 1364.
— — — l'anno 1688. *Modona. (1689.)* 4°. 1392.
Diario di qvanto e segvito nel tempo che ... la Città di Vienna e' stata assediata dall' Armi Ottomanne. *Insbruck. (1683).* 4°. 1033.
Diario pvntval de quanto ha passado en el famoso sitio de Buda. *Zaragosa. 1686.* 4°. 1250.
Diario y descripcion veridica de lo svcedido en el tiempo qve las Armas Otomanos han tenido *etc. Madrid. 1684.* 4°. 1149.
Diarium das ist: Kurtze Erzehlung alles desjenigen das Zeit währender Belägerung Ofen ... sich zugetragen *(S. l.) 1687.* 4°. 1320.
Diarium der andermahligen Belagerung Ofen. *Riga. 1686.* 4°. 1251.
Diarium der harten Belägerung der Vestung Ofen. *Hamburg. 1684.* 4°. 1150.
Diarium oder Anmerckung der Türckischen Belägerung Neu-Häussel. *(S. l.) 1663.* 4°. 871.
Diarium oder auszführliche Relation, was bey der Kayserl ... bey Giermuth stehenden Armee ... passirt. *(S. l.) 1704.* 4°. 1477.
Diarium oder kurtze und warhaffte Erzehlung alles des Jenigen, was währender Belagerung ... Ofen ... sich zugetragen. *(S. l.) 1686.* 4°. 1252.
Diarium und kurtze warhaffte Erzehlung wie die Belägerung ... Canischa vorgenommen worden. *(S. l.) 1664.* 4°. 900.
Die allerneueste Relation was sich bey Eroberung der Festung Ofen ... begeben. *(S. l.) 1686.* 8°. 1253.

Die glückliche Eroberung der ungarischen Haupt-Vestung Neuhäusel. *Leipzig. (1710).* 4°. 1505.

Die offtmals bekriegete nunmehro aber ... besiegete Gränz-Vestung Neuhäusel. *(S. l.) 1685.* 1193.

Die Rühmlichst erstrittene Doppel-Victorie, das ist... Beschreibung des bey Mohatz ... erhaltenen Sieges. *(S. l.) 1687.* 4°. 1321.

Dietmayr (Franciscus Josephus). Hymen Batthyanæus. *Viennae. 1692.* f°. 1435.

Dilbaum (Samuel). Εἰκωνογραφία aller ungarischer Stätt... *Augsburg. 1604.* 4°. 677.

Dilich (Wilhelm). Kurtze Beschreibung dero Länder ... so der Türck ... vnder sein Joch bracht. *Cassel. 1609.* 4°. 704.

Dimonstrationi di Givbilo fatte della Città di Senogallia. *(S. l.) 1686.* 4°. 1254.

Discours tres veritables de la prise d'Albe Royale. *Paris. 1601.* 8°. 669.

Distinta e verissima Relatione della segnalata Vittoria ottenuta dalle Armi Cesaree, ... nelle vicinanze de Darda. *Venetia. 1687.* 4°. 1322.

Distinta Relacion de la toma de la real Ciudad de Buda. *Zaragossa. 1686.* 4°. 1255.

Distinta Relatione del grand Incendio seguito nella Citta di Belgrado. *Venetia. 1686* 4°. 1256.

Distinta Relatione dell acquisto fatto dagl' Imperiali della Città Bassa di Buda. *Venetia. 1686.* 4°. 1257.

Distinta Relatione della rassegna dell' esercito del gran Turco. *Mantova & Lucca. (S. a.)* 4°. 1035.

Distinta Relatione della resa di Cassovia. *Venetia. 1685.* 4°. 1194.

Distinta Relatione di quanto è seguito nella presa di Buda. *Venetia, Bologna & Todi. 1686.* 12°. 1258.

Distinta Relazione della Battaglia seguita ... nelle vicinanze di Peter-Varadino. *Napoli. 1716.* 4°. 1516.

Distinta Relazione della gran Vittoria, seguita li 16. di Agosto e resa ... di Belgrado. *Roma. 1717.* 4°. 1528.

Distinta Relazione della resa della Città di Cassovia. *Bologna. 1685.* 4°. 1195.

Distinta Relazione delle segnalate Vittorie ... contro Turchi ... con la presa di Nouegradi. *Vienna & Piacenza. 1685.* 4°. 1196.

Distinta Relazione della vittoriosa Azzione, che li Cesarei

hanno havuta appresso Tirnavia. *Vienna. 1705.* 4°. 1486.

Distinta Relazione o sia Diario dell' esercito Cesareo ... a Visnizza. *Napoli. 1717.* 4°. 1529.

Distintissima Relazione della segnalata Vittoria ottenuta presso Pietro-Varadino. *etc. Venezia. (1716.)* 4°. 1515.

Distintissimi Raggvagli dell' assedio della Città di Buda. *Genova & Milano. (S. a.)* 12°. 1259.

Distinto Diario overò Relationi di quanto è accaduto nell' assedio di Buda. *Napoli. 1686.* 12°. 1260.

Distinto Racconto del Testamento fatto dalla real Città di Buda. *Ferrara & Bologna. 1686.* 4°. 1261.

Distinto Ragguaglio delle vane supplicazioni, e digiuni ordinati dal Gran Sultano. *Milano & Roma. 1716.* 4°. 1517.

Drey Politische Discurs desz Herrn Zachariæ Geitzkofflers. *(S. l.) 1620.* 4°. 776.

Drey vnderschiedliche Tractätlein. *(S. l.) 1621.* 4°. 792.

Drey Warhafftige Zeitung. *etc. Wien. 1605.* 4°. 680.

DUDITH (ANDREAS). Orationes. *Offenbachi. 1610.* 4°. 709.

Duellum Glöselianum. *Leipzig. 1608.* 4°. 702.

[DU PUY (PIERRE)]. Histoire des plus illustres favoris. *Paris. 1659.* 12°. 853.

EBERSBACENSIS (JOHANNES GVILIELMUS). Assertio æternæ Deitatis Filii Dei. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 724.

Edict of the Placcæt. Van de Stenden des Marguisats von Moravien. *etc. 's Graven-Hage. 1619.* 4°. 752.

EEDE (GUILIELMUS VAN de). Laurus Austriaca. *Gandavi. 1689.* 4°. 1388.

Eigentliche Beschreibung, was sich Denckwürdiges bei ... der Eroberung der ... Statt Ofen zugetragen. *Saltzburg. (S. a.)* 4°. 1262.

Eigentlicher und wahrer Bericht von der in Ungarn ... gegen die Rebellen erhaltenen Victorie. *Wien. 1704.* 4°. 1478.

Eigentlicher Verlauff. Welcher Gestalt der Grosz Vezier in Anzug begriffen Canischa zu entsetzen. *(S. l.) 1664.* 4°. 901.

Ein Klaglied von den Graff Niclaus vonn Serin. *(S. l.) 1630.* 12°. 821.

Ein schön Lied, vom Gr. Nicolaus von Serin. *Freyberg. 1618.* 4°. 741.

Ein schön New Lied von dem Graffen Nicolaus von Serin. *(S. l.) 1625.* 8°. 807.

Eine allerunterthänigste auszführliche Relation . . . vber das unweit St. Gotthard fürgegangene Haupt-Treffen. *(S. l.) 1664.* 4°. 902.

Eine andere auszführliche Relation von Niederlag der Türcken vor Siclos. *(S. l.) 1687.* 4°. 1323.

Ens (Casparus). Rerum Hungaricarum historia. *Coloniae Agrip. 1604.* 8°. 676.

— Fama Austriaca. *Cölln. 1627.* f°. 814.

Entretien dans le Royaume des Tenebres sur les affaires entre Mahomet et Mr. Colbert. *Cologne. 1683.* 12°. 1036.

Entretien politique du Comte Tekeli et du Grand Mufti des Turcs. *(S. l. & a.)* 4°. 1434.

Esatta Relazione del dolorosissimo funerale del Imperatore Leopoldo I. *Roma. 1705.* 4°. 1487.

Estratto di Lettera del Sig. Duca di Lorena. *Bologna. 1683.* 4°. 1037.

Europæische Zeitung, was sich an unterschiednen Orten begeben. *(S. l.) 1663.* 4°. 872.

Exactissima Noticia da memoravel Batalha, em que as armas Catholicas triumpharaõ *etc. Lisboa. 1691.* 4°. 1423.

Exemplar Reconciliacionis cum Hungaris factæ. 1606. *(S. l. & a.)* 4°. 694.

Exhortatio ad universos Hungariæ Comitatus *etc. Typis Christophori Lercheri. 1706.* f°. 1490.

Expeditionis in utramque Austriam et Bohemiam Ephemeris. *Monachii. 1621.* 4°. 793.

Extract der Vergleichungs-Articul zwischen dem Türckischen Kayser und Bethlem Gabor. *(S. l.) 1619.* 4°. 753.

Extract desz Schlesischen Fürstentags Beschlusz. *(S. l.) 1621.* 4°. 794.

Extract eines Relationschreibens Herrn Bethlehem Gabors. *(S. l.) 1619.* 4°. 754.

Extract eines Schreibens welches der Commendant in Neuhäusel . . . abgehen lassen. *(S. l.) 1664.* 4°. 903.

Extract-Schreiben ausz Wien 9. u. 19. Aug. Worausz zu ersehen was gestalt die Türck. Belägerung vor Gran auffgehebt. *(S. l.) 1685.* 4°. 1197.

Extract-Schreiben ausz Wien. Warinnen mehrere Particularien von der eroberten Vestung Neuhäusel, . . . abgelauffen. *(S. l.) 1685.* 4°. 1198.

Extract-Schreiben ausz Wien. *(S. l.) 27. Nov. 1687.* 4°. 1324.

Extract-Schreiben ausz Wien. Relation der Christlicher seits ... bey Mohatz erhaltenen Victori. *(S. l.) 1687.* 4°. 1325.
Extract-Schreiben, darinnen auszführlicher Bericht von dem Treffen bey Possega. *(S. l.) 1688.* 4°. 1365.
Extract-Schreiben von gewissen Orten. *etc. (S. l.) 1663.* 4°. 873.
Extract-Schreiben, worinnen die Articul von der Ubergab Mongatz *etc. (S. l.) 1688.* 4°. 1366.
Extract von der glücklichen Widerkunfft nacher Wien desz Abgesandten Grafen Leszle. *(S. l.) 1666.* 4°. 950.
Extract zweyer Schreiben von Wien und Zattmar. *(S. l.) 1663.* 4°. 874.
Extraordinaire Post-tydinge van 't gene in de belegeringe voor ... Ofen ... is gepasseert. *Amsterdam. 1686.* 4°. 1263.
Extraordinari-Zeitung von der Victoria bei Zenta. *(S. l.) 1697.* 4°. 1457.

Falsæ Originis motuum Hungaricorum succincta Refutatio. *(S. l.) 1620.* 4°. 777.
— — — *Augustae Vindel. 1620.* 4°. 778.
Fatti memorabili dell' anno 1686. seguiti fra l'Armi Cattoliche ... in Vngheria etc. *Bologna. 1686.* 12°. 1264.
Fedus Ungaro-Bohemicum. *Cosmopoli. 1620.* 4°. 779.
FEGYVERNEKI (STEPHANUS). Theses theolog. de potestate ecclesiastica. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 725.
FEIGIUS (JOHANN CONSTANTIN). Adlers-Krafft, oder Europæischer Heldenkern. *Wien. 1685.* 4°. 1178.
— Ungarisches Geschichts-Wäldel. *Wien. 1688.* 12°. 1350.
Feldzugs-Journal, oder Erzehlung, was bey der Grafen v. Serini ... Expedition passiret. *(S l.) 1664.* 4°. 904.
Fernerer Bericht aus Serinwar, von der Belägerung der Stadt Canischa. *(S. l.) 1664.* 4°. 905.
FERRARIUS (SIGISMUNDUS). De rebvs Hungaricæ Provinciæ ordinis Prædicatorum commentarii. *Viennae. 1637.* 4°. 830.
FIGARI (POMPEO). L'ironia de' Malevoli rivolta in profezia nella sconfitta dell' Armi Ottomane. *Vienna. Lucca. 1683.* 4°. 1001.
FILICAIA (VINCENZIO). Canzoni in occasione dell' Assedio ... di Vienna. *Firenze. 1684.* 4°. 1096.
FINETT (SIR JOHN). Finetti Philoxenis som choice observations ... touching ... Forren Ambassadors in England. *London. 1656.* 8°. 850.

FIRMANUS (JOSEPHUS). Chorographia historica Sirmiensis. *(S. l.) 1699.* 4°. 1467.

FLÄMITZER (JOHANN NICOLAUS). Der in Böhmische Hosen ausgekleidete Ungarische Libertiner. *Würtzburg. 1688.* 4°. 1351.

— Ewige Vermählung des Glorwürdigsten Erz-Hauses Oesterreich. *Nürnberg. 1688.* 4°. 1352.

— Siebenbürgens Oesterreichischer Messias. *Würtzburg. 1689.* 4°. 1389.

[FONTANA (JOHANNES FRANCISCUS)]. Buda expugnata et recepta. *(S. l.) 1686.* 4°. 1221.

FORGACH (ADAM GR.). Auszführliche Relation meiner mit dem Türcken gehabte rencontre. *(S. l.) 1663.* 4°. 861.

*FORMANTI (NERIOLAVA). Raccolte delle historie delle vite degl' Imperatori Ottomani. *Venetia. 1684.* 4°. 1097.

FORTEGUERRA (SEBASTIANO). Raggvaglio della coronatione della Imperatrice Eleonora. *Vienna. 1622.* 4°. 802.

FRANCISCI (ERASMUS). Der blutig-lang-gereitzte . . . Adler-Blitz. *Nürnberg. 1684.* 4°. 1098.

FRANCISCUS (PETRUS). Laurus Europæa. *Amstelodami. 1687.* 12°. 1305.

FRATTA (MARCO della). Dell' Acqve minerali del Regno d'Vngheria relatione. *Venetia. 1687.* 4°. 1306.

FRESCHOT (CASIMIRO). Idea generale del Regno d'Vngheria. *Bologna. 1684.* 12°. 1099.

— Ristretto dell' historia d'Vngheria. *Bologna. 1686.* 4°. 1222.

— Memorie historiche della Dalmazia. *Napoli. 1687.* 12°. 1307.

FREYMUND (CHRISTIAN). Entdecktes Wienerisches Cabinet. *(S. l.) 1683.* 4°. 1002.

Frieden-Schlusz zwischen Ihrer Röm. Kays. Mayestät und Ottomanis Porten zu Carlovitz. *Nürnberg. 1699.* 4°. 1469.

Friedes-Puncten, welche von seithen der Hungar. Deputation der Löbl. Mediation der Königin v. Grosz-Britannien ... eingegeben. *Wien. 1706.* 4°. 1491.

FUMÉE (MARTIN). Histoire des troubles de Hongrie. *Paris. 1608.* 4°. 699.

Funebris apparatus Nicolai Comitis Erdeodii. *(S. l. & a.)* 4°. 1442.

FWSWS (JOHANNES). Disputatio metaphysica. *Marburgi. 1617.* 4°. 726.

— Positiones physicæ de elementis in genere. *Heidelbergae 1617.* 4°. 727.

* Anagramm Valeriano Manfrot(t)i nevéből.

GANDOLFO (DOMENICO ANTONIO). Dispaccio istorico ... raccolto da varie Lettere e Manoscritti *etc. Mondovi. 1695.* 4°. 1450.

GARUFFI (GIUSEPPE MALATESTA). Topografia alfabetico-istorica di tutti i Comitati d'Vngheria. *Bologna. 1684.* 4°. 1100.

GAUPPIUS (JOHANNES). Oratio metrica de obsidione Urbis Viennensis. *Ulmae. 1684.* 4°. 1101.

Gebt Gott di *(sic)* Ehr je mehr *etc. (S. l. & a.)* 4°. 1326.

Geluk en Zegen in 's Heeren oorlog tegen de ongelovvigen. *Amsterdam. 1684.* 4°. 1151.

GEORGIEVICZ (BARTHOLOMAEUS). De Tvrcarvm moribus epitome. *Genevae. 1629.* 12°. 818.

Gewisse Avisen oder Zeitung ... Wie der Rakoczy .. dem Kayser in sein erbeigen Land gefallen. *Schleusingen. 1632.* 4°. 824.

Gewisse Nachricht von der Vestung Neuhäusel. *(S. l.) 1664.* 4°. 906.

Gewisse und warhafftige Zeitung aus dem Feldläger bey Stuhlweissenburg u. Wien. *Nürnberg. S. a.* 4°. 670.

Gewisse und warhafftige Zeitung, was sich von Anfang der Belagerung ... Ofen zugetragen. *Prag. 1684.* 4°. 1152.

Gewisse und warhafftige Zeyttung, wie Aalli Bassa unter Ofen sey gefangen. *Nürnberg. 1602.* 4°. 673.

GHELEN (G. van). Relation succincte ... de tout ce qui s'est passé pendant le siége de Vienne. *Bruxelles. 1684.* 4°. 1102.

— Relazione compendiosa ... di quanto e passata nel ... assedio di Vienna. *Vienna & Bologna. 1684.* 4°. 1103.

GIANNINI (MATTEO). Assedio di Vienna. *Venetia. 1684.* 12°. 1104.

Giornale Militare dell' anno 1687. *Rimino.* 12°. 1327.

GLACCHIRIO. Distinta Relatione di quanto e seguito nella presa di Buda. *Bologna. 1686.* 4°. 1223.

Glaubwürdige Nachricht von der von den Türcken besetzten Vestungen Canischa u. Neutra. *(S. l.) 1664.* 4°. 907.

Glaubwürdiges Diarium dessen, was währender Belägerung der Stadt Wien vergangen. *Nürnberg 1683.* 4°. 1038.

Glück von Unglück Teutscher Waffen wider den Türcken. *(S. l.) 1664.* 4°. 908.

GOLDAST (MELCHIOR). Zwey rechtliche Bedenken von der Svccession des kön. Geschlechts in Hungern. *Frankfurt a/M. 1627.* 4°. 815.

GRAPPELLI (GIO. BATTISTA). Rime. *Roma. 1697.* 12°. 1455.

Gründlich- und auszführliche Relation von der bey Tyrnau

gegen die Rebellen erhaltenen Victorie. *(S. l.) 1704.* 4°. 1479.
Gründliche, auszführliche u. warhafftige Beschreibung von der Belägerung ... Newhäusel. *(S. l.) 1663.* 4°. 875.
Gründliche Beschreibung des von den Christl. Waffen zwischen Peterwardein u. Salankemen ... erhaltenen Siegs. *(S. l.) 1691.* 4°. 1424.
Gründliche Relation welchen Gestalt von dem Türcken etliche 100 Mordbrenner ... zu samlen ausgesand. etc. *(S. l.) 1631.* 4°. 822.
Gründlicher und warhaffter Bericht ... wassmassen ... Gabriel Bethlen ... zum König in Vngarn erwehlet. *(S. l.) 1620.* 4°. 780.
GVIGLIELMINI (DOMENICO). Il Sarmata trionfante. *Roma. 1684.* 4°. 1105.

HARTNACCIUS (DANIEL). Breviarium historiæ Turcicæ. *Hamburgi & Holmiae. 1684.* 4°. 1106.
Histoire d'Emeric Comte de Tekeli. *Cologne. 1693.* 12°. 1443.
— — — *Cologne. 1694.* 12°. 1447.
Histoire de l'Estat présent du royaume de la Hongrie. *Cologne. 1686.* 12°. 1265.
Histoire des procedures criminelles des trois Contes François Nadasdi, *etc. Amsterdam. 1672.* 12°. 970.
Histoire des Troubles de Hongrie. *Paris. 1685.* 12°. 1199.
— — — 2. édit. *Paris. 1686.* 12°. 1266.
— — — Derniere Édit. *Amsterdam. 1686.* 12°. 1267.
— — — *Amsterdam. 1691.* 12°. 1425.
Histoire du Prince Ragotzi. *Paris, chez Claude Cellier. 1707.* 12°. 1495.
— — — *Paris, chez J. de Nully. 1707.* 12°. 1496.
— — — *Cassovie. 1707.* 12°. 1497.
Histoire et description ... du Royaume de Hongrie. *Paris. 1688.* 12°. 1367.
Historia de la Revolvciones de Hungaria. *Madrid. 1687.* 4°. 1328.
Historica narratio de rebellione Hungarorum. *etc. Antverpiae. 1621.* 4°. 795.
Historischer Lorbeer-Krantz der christl. Rittersleute. *etc. Nürnberg. 1664.* 12°. 909.
HOCKE (NICOLAUS). Kurtze Beschreibung dessen was in ... Wien ... passieret. *Wien. 1685.* 4°. 1179.

HOMERUS. Opera. Curante Jo. Henr. Lederlino et post Stephano Berglero. *Amstelaedami. 1707.* 12°. 1494.
HORNIUS (GEORGIUS). Dissertationes historicæ. *Lugduni Batav. 1668.* 12°. 954.
Hungarische Prädicanten-Unschuld. *(S. l.) 1675.* 4°. 979.
Hungarische, Siebenbürgische, Moldau-Wallach ... Chronica. *Frankfurt a/M. 1665.* 4°. 943.
Hungarischer Trawrbott. *Magdeburg. 1619.* 4°. 755.

Ibrahim Bassa de Buda. *Cologne. 1686.* 12°. 1268.
Il Conte Techeli. Raggvaglio historico. *Venetia. 1687.* 12°. 1329.
Il Danvbio armato geografica descritione del Danubio. *Venetia. 1684.* 12°. 1153.
IM HOF (JOHANN HIERONIMUS). Relatio historico-politica ... Ertz-Haus Oesterreich. *Sulzbach. 1684.* 4°. 1107.
Immer-grünender Lorberbaum. *Wien. 1704.* 12°. 1480.
INNOCENT XI. Lettre à nôtre tres cher Fils en Christ L'Empereur Leopold. *(S. l.) 1688.* 4°. 1353.
Instruction où l'Omrbe *(sic)* du General Piccolomini au Card. Kollònichs. *Cologne. 1690.* 12°. 1412.
Instrumenta, e capitoli della Pace stabilito nel Congresso tenuto ... di Carloviz. *Roma. 1699.* 4°. 1470.
Instrumentum Pacis inter Romano-Cæsar. Majestatem et Ottomanicam Portam ... Passarovici compositæ. *(S. l.) 1718.* 4°. 1534.
Istoria dove si contiene la Liberazione di Vienna. *Bologna. (S. a.)* 4°. 1039.

JAZ-BERENI (MATTHIAS). Theses theolog. de libero arbitrio hominis. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 728.
— Disputatio theol. de ordine causarum salutis. *Heidelbergae. 1618.* 4°. 736.
JESSENIUS (JOHANNES). De vita et morte Tychonis Brahei. *Pragae. 1601.* 4°. 658.
— Regis Vngariæ Matthiæ II. coronatio. *Viennae. 1609.* 4°. 705.
— — — *Hamburgi. 1609.* 4°. 706.
— Ad Matthiam II. Vngariæ Regem oratio inauguralis. *Viennae. 1611.* 4°. 712.
— Adversus Pestem consilium. *Giessae. 1614.* 12° 714.
— Ablegung der Legation ... *etc. (S. l.) 1615.* 4°. 746.

Jesuiter Auszmusterung im Königreich Vngarn. *Brinn. 1619.* 4°. 756.

Jouly (G.). Panegyric du voyage ... de Mr. de Nevers. *etc. Paris. 1603.* 8°. 674.

Journal de la glorieuse conqueste de la ville de Bude. *(S. l.) 1686.* 12°. 1269.

Journal der Anno 1663 von den Türcken blocquirten Vestung Vywar. *(S. l.) 1663.* 4°. 876.

Katona (Stephanus). Theses orthodoxæ de justificatione hominis. *etc. Heidelberg. 1617.* 4°. 729.

Kayserliches Abmahnungs-Patent an alle noch getreue Ungarn. *Regensburg. 1707.* 4°. 1498.

Klag-Gedichte über den grawsamen Hintritt des Graffen Nicolaus v. Serin. *(S. l.) 1664.* 4°. 910.

Kochowski (Vespasianus). Commentarius belli adversum Turcas ad Viennam. *Cracoviae. 1684.* 4°. 1108.

[Kophani (Michael)]. Beschreibung einer wunderlichen That. *etc. Augsburg. 1643.* 4°. 832.

Korte, beknopte, en nette Beschryving van den Koningr. Hungarien. *Amsderdam. 1687.* 4°. 1330.

Kort en waaragtig verhaal van de laetste Vervolginge d. Evang. Leeraren in Hungarien. *Amsterdam. 1677.* 8°. 988.

Kotterus (Christopher). The profecies *etc. London. 1664.* 12°. 885.

Kovács Tatai (Georgius). Hercules vere cognitus. *Lugduni Batav. 1670.* 12°. 956.

Kreckwitz (Georg). Totius regni Hungariæ ... descriptio. *Frankfurt u. Nürnberg. 1685.* 8°. 1180.

— — — *Nürnberg u. Frankfurt. 1688.* 12°. 1354.

Kurtze doch gründliche Beschreibung alter und neuer Wiener Belägerung. *(S. l.) 1684.* 4°. 1154.

Kurtze Lebens-Beschreibung des Graff Tökeli. *(S. l.) 1683* 4°. 1040.

Kurtze und gründliche Newe Zeitung, welcher massen sich der Marggraff v. Jägerndorff ... Troppaw bemächtiget. *(S. l.) 1621.* 4°. 796.

Kurtze und warhaffte erzehlung von der siegreichen Schlacht ... wider den Graffen v. Mansfeldt. *Straubing. 1619.* 4°. 757.

Kurtzer Bericht die Belägerung der Stadt Wien betreffend. *(S. l. & a.)* 4°. 1041.

Kurtzer Bericht über die Entsatzung Lewentz. *Augsburg. 1664.* 4°. 911.
Kurtzer Bericht von der Stadt und Vestung Gran. *Regensburg. 1683.* 4°. 1042.
Kurtzer und eigentlicher Bericht von der in Ungarn ... gegen die Rebellen erhaltener Victorie. *Wien. 1703.* 4°. 1473.
Kurtzer und warhaffter Bericht der ... wider den Erbfeind ... tentirten Enterprise. *etc. Gratz. 1664.* 4°. 912.
Kurtzer und warhaffter Bericht von der gegen die Rebellen auf der Insul Czakathurn erhaltenen Victorie. *(S. l.) 1704.* 4°. 1481.

L' Assedio di Bvda nell' Anno 1684. *Todi. 1684.* 12°. 1155.
L' Herremitage. Lettere de raguaglio ... a Madame Argenide. *Vienna. S. a.* 1436.
L'Histoire de Filipe Emanuel de Loraine duc de Mercœur. *Cologne. 1689.* 8°. 1393.
La Chiesa Trionfante per l' Impero Ottomano sconfitto. *Roma. 1716.* 12°. 1518.
La Cour de France turbanisée. *Cologne. 1686.* 12° 1270.
La grande et hevrevse Victoire ... contre les gens de Bethleem Gabor. *Bruxelles. 1621.* 4° 797.
La grande Trahison detestable faicte à l'endroit de nostre Empereur. *Anvers. 1621.* 12°. 798.
La Mina svventata o li artificii della Francia in pace. *(S. l.) 1683.* 12°. 1043.
La Mossa dell' Arme Ottomane contra la Maesta Cesarea. *Bassano. 1683.* 16°. 1044.
La Perfidia ingannata de se stessa overo notitia della Prigionia del ... Tekely. *Bologna. 1685.* 4°. 1200.
La Presa della Città di Buda. *Si vende in Piazza à S. Marco del Batti. (S. a.)* 12°. 1271.
La Turca Fodele nella presa di Coron. *Lucca (S. a.)* 12°. 1272.
La Vie de Sainte Elizabeth. *Paris. 1661.* 8°. 857.
Lackner (Christophorus). Coronæ Hungariæ descriptio. *Lavingae. 1615.* 4°. 715.
Lamento che fà Kemet Gran Tvrco per la mossa. *etc. Roma. 1686.* 12°. 1273.
Langvetvs (Hubertvs). Epistolæ politicæ. *Francofurti. 1633.* 12°. 826.

LANI (GEORG). Kurtzer . . . Historischer Extract der . . . papistischen Gefängnuss. *(S. l.) 1675.* 4°. 978.
— — — *Leipzig. 1683.* 4°. 1003.
LAURUS (JOHANNES). Leonidas lib. III. *Perusiae. 1606.* 8° 688.
LE LABOUREUR (JEAN). Relation du voyage de la Royne de Pologne. *Paris. 1647.* 4°. 843.
Le Comte Tekely. *Lyon. 1686.* 12°. 1274.
— *La Haye. 1686.* 12°. 1275.
Le Mars a la mode de ce temps. *Liége. 1672.* 12°. 971.
Le Mercure Hollandois. *Amsterdam. 1684.* 12°. 1156.
— *Amsterdam. 1686.* 12°. 1276.
Le Seraskier Bacha. *Paris. 1685.* 12°. 1201.
Le Triomphe amirable observé en l'aliance de Bethleem Gabor avec la Princesse Catherine de Brandenburg. *Paris. 1626.* 8°. 810.
Le Turc subjugué *etc. Cologne. 1686.* 12°. 1277.
Le Voyageur Politique. *Frankfurt a/M. 1690.* 8°. 1413.
Les trônes chancellans. *Mont. 1690.* 12°. 1414.
Leopoldi Magni et Josephi I. Cæsarum Victoriæ præcipuæ. *Augustae. Vindel. 1720.* 12°. 1536.
Lettre de condoleance escrite au Roy. *(S. l.) 1683.* 12°. 1045.
Lettre de Monsieur N. N. à son amy, concernant la Relation de l'affaire du Comte Zobor. *(S. l. & a.)* 4°. 1507.
Lettre de Monsieur S. L***. a Monsieur le Marquis C. L***. *Ratisbonne. 1683.* 12°. 1046.
Lettre d'un Bourgeois de Cologne *Cologne. 1686.* 4°. 1278.
Lettre d'un Grand, a vn sien amy sur la deffaite générale de l'armée du Duc de Thilly. *Paris. 1625.* 8°. 808.
Lettre d'un Ministre de Pologne . . . sur les affaires de la Hongrie. *(S. l. & a.)* 4°. 1506.
Lettre escrite par le Prince Louis de Baaden à Sa Majesté Imperiale, dattée Salankemen. *(S. l.) 1691.* 4°. 1426.
LEVAI (THOMAS S.) Disputatio metaphys. de entis affectionibus. *Marburgi. 1618.* 4°. 737.
[LIDL (JOSEPH)]. Ungarische und Wiennerische Kriegs vnd Staats Registratur. *Wien. 1687.* 4°. 1308.
[LILIDOR]. Die bekriegte und triumphirende Donau. *Nürnberg. 1683.* 8°. 1004.
LINDE (VAN der). Leven en Daaden van Johannes Sobietzki. *Amsterdam. 1685.* 4° 1181.
Listige Kriegs-List . . . und Ausfäll vor Neuhäusel. *(S. l.) 1663.* 4°. 877.

Literæ lamentatoriæ Ministrorum in Hungaria Captivorum. *(S. l.) 1675.* 4°. 980.

LORENA (DUCA di). Copia di Lettera ... sopra la Vittoria ... contro i Turchi. 23. Luglio 1684. *Bologna & Lucca. 1684.* 4°. 1109.

— Lettera scritta ... sopra la Vittoria ... contro i Turchi. 23. Luglio. 1684. *Bologna. 1684.* 4°. 1110.

LOTTI (LOTTO). Ch' n' ha' cervel hapa gamb o sia la Liberatione di Vienna. *Parma. 1685.* 8°. 1182.

LUCINFINI. Per l'Assedio di Vienna canzone. *Pisa. 1683.* 4°. 1005.

LUCIUS (JOHANNES). De Regno Dalmatiæ lib. VI. *Amstelodami. 1668.* f°. 955.

— Inscriptiones Dalmaticæ. *Venetiis. 1673.* 4°. 973.

LUCKIUS (JOHANNES JACOBUS). Sylloge numismatum elegantiorum. *Argentinae. 1620.* f°. 769.

MAGNAVINI (GIO. BATTISTA). Raggvaglio historica della guerra tra l'Armi Cesaree e Ottomane. *Venetia. 1684.* 12°. 1111.

MAIETTA (GIUSEPPE AMBROGIO). Poesie di diversi Autori. *etc. Roma. 1686.* 12°. 1225.

MALEGONELLUS (ANTONIUS). Joanni III. Poloniæ Regi ... Panegyricus. *Florentiae. 1684.* 4°. 1112.

MALINGRE (CLAUDE). Histoire générale de la Rebellion de Bohême. *Paris. 1623.* 8°. 804.

MANFROTTI (VALERIANO). L'Austria spopolata. *Rovigo. 1683.* 4°. 1006.

Manifeste complainte du Royaume de Hongrie. *etc. Heidelberg. 1620.* 8°. 781.

Manifeste du Prince Rakoczy. *Basle. 1708.* 12°. 1500.

Manifiesto Sacrilego y blasfema Arrogancia *etc. Madrid. 1684.* 4°. 1157.

MANONE (CARLO). L'Vngheria vendicata *etc. Milano. (S. a.)* 12°. 1225.

MARACCI (LODOVICO). Disegno dello Stendardo del Primo Visire leuato sotto Vienna. *Roma & Bologna. 1683.* f°. 1007.

MARNAVITIUS (JOHANNES TOMCUS). S. Felix Episcopus et Martyr. *Romae. 1634.* 4°. 827.

MARSIGLI (LUIGI FERDINANDO). Brieve Storia, in cui si narrano le cagioni della passata Guerra. *etc. Bologna. 1709.* 8°. 1501.

Marzio (Galeotto). Della varia dottrina. *Fiorenza. 1615.* 8°. 716.

Massillon (Le Père). Oraison funèbre de très haut ... Prince Francois Louis de Bourbon. *Paris. 1709.* 4°. 1502.

Matthei (Pietro). La Principessa Santa Historia ... di S. Elisabetta ... *Venetia. 1630.* 4°. 820.

Matthieu (P. de). Elizabeth, Fille dv Roy d'Hongrie. *Paris. 1607.* 12°. 696.

Maurer (Caspar). Ungarische Chronica. *Nürnberg. 1662.* 12°. 859.

Mazarius (Christophorus). Jasones Pannones. *Wittebergae. 1676.* 4°. 984.

Megnani (Gemignano). Bologna Jvbilant. *Ferrara. 1688.* 8°. 1355.

— L' Arvina d' Troia. *Ferrara. (1689.)* 8°. 1390.

Mellen (Jacobus a). Series Regvm Hvngariæ. *Lubecke. 1699.* 4°. 1468.

Mellini (Domenico). Vita del Capitano Filippo Scolari. *Firenze. 1606.* 8°. 689.

Mémoires de la Cour de Vienne *etc. Cologne. 1705.* 12°. 1488.

Mémoires de la Guerre de Transsilvanie. *Vide* Nitri (Mauritio).

Memoirs of Emeric Count Teckely. *London. 1693.* 12°. 1444.

Memoranda Periphrasis. *Gratz. 1691.* 4°. 1427.

(Mepriz). Compendiose Notitie dello Stato ... del Regno di Vngheria. *Milano. 1685.* 12°. 1183.

Mercurialis (Hieronymus). De morbis puerorum tractatus. *Venetiis. 1601.* 4°. 659.

— De venenis tractatus. *Venetiis. 1601.* 4°. 660.

Messerini (Ottavio). Sonetti piacevoli. *etc. Firenze. 1686.* 4°. 1226.

[Minucci (Minuccio)]. Histoire des Uscoques. *Paris. 1682.* 12°. 996.

Minsicht (Caspar). Neue und kurtze Beschreibung des Königreichs Ungarn. *Nürnberg. 1664.* 12°. 886.

Miraeus (Albertus). De Bello Bohemico Ferdinandi II. *Coloniae Agrip. 1622.* 12°. 803.

Missaglia (Antonio). Vita di Gio. Jacomo Medici. *Milano. 1605.* 4°. 678.

Missive geschreven door zijn Keys. Majesteyt aan den Heere Ceurvorst van Ceulen. *(S l. & a.)* 4°. 1202.

Molitor (Johannes Clemens). Der wegen des höchst-tapfe-

ren Kayser-Adlers Helden-Thaten Sieg-berühmte Donau-Flusz. *Nürnberg. 1687.* 8°. 1309.

MOLNAR (ALBERTUS). Novæ grammaticæ Ungaricæ lib. II. *Hanoviae. 1610.* 8°. 710.

MONTALBO (FRANCISCO de). Historia de las Guerras de Vngria. *Palermo. 1693.* f°. 1440.

MONTECUCCULI (RAIMUND Graf). Copia Schreibens an die Röm. Keys. Mayest. *(S. l.) 1664.* 4°. 887.

— Memorie. *Colonia. 1704.* 12°. 1474.

Nach dem bisz anhero von der höchst ruhm ... wider den Erb-Feind Christlichen Namens nicht tentirten Entreprise ... *etc. Regensburg. 1664.* 4°. 913.

NADÁNYI (JOHANNES). Florus Hungaricus. *Amstelodami. 1663.* 12°. 862.

NÁDASD (FRANCISCUS de). Mausoleum potentissimorum Regum Ungariæ. *Norimbergae. (1668.)* f°. 864.

Neue Ungarische und Siebenbürgische Chronick. *Frankfurt a/m. 1664.* 4°. 914.

NIGRONIUS (JOHANNES BAPT.). Bellvm Pannonicvm. *Utini. 1666.* 4°. 946.

NITRI (MAURITIO). Ragguaglio dell' ultime Guerre di Transsilvania. *Venezia. 1686.* 4°. 947.

— Mémoires de la Guerre de Transsilvanie et Hongrie. *Amsterdam. 1680.* 12°. 992.

Nota delle piv gloriose Vittorie ... che l' armi Cattoliche hanno avvuta ... sopra il Barbaro Ottomano. *Bologna. Firenze. 1692.* 4°. 1437.

Nota distinta delli Generali, Prencipi ... dell' Essercito Imperiale. *Modona. 1684.* 4°. 1158.

Notæ in censuram Hungaricam quatuor Propositionum Cleri Gallicani. *Coloniae. 1683* 4°. 1047.

Nothwendige Gedanken der Evang. Prediger in Teutschland. *S. l. 1678.* 12°. 991.

Noticias de lo qve ha passado en el Exercito Turco de Vngaria. *Por Sebastian de Armendariz. 1688.* 4°. 1368.

Noticias Veridicas, y sucinto compendio de todos los felices Progressos de las Armas Imperiales. *Por Lucas Antonio de Bedmar y Baldivia. 1683.* 4°. 1048.

Notitia hauutasi per corriero espresso giunto in Venetia. *Modona. 1686.* 4°. 1279.

Notizie delle funzioni e feste fatte in Roma in occasione del Te Deum *etc. Roma. 1716.* 4°. 1519.

Noua, e distinta Relatione della Rota datta dalle Armi Imperiali ... a Turchi. *Venetia. 1686.* 4°. 1280.

Nova, e distinta Relatione della Rotta data al Saraschiero sotto Buda. *etc. Venetia. 1686.* 4°. 1281.

Nova, e distinta Relatione di ciò che sia seguito nell' Vngheria nella Cittá di Naysel. *Venetia. 1686.* 4°. 1282.

Nova, e distinta Relazione della Battaglia seguita ... nella Servia. *Venetia & Roma. 1689.* 4°. 1394.

Nova vera, e distinta Relatione de' Capitoli della resa ... di Gyula. *(S. l. & a.)* 4°. 1448.

Nova vera, e distinta Relatione dell' Assedio di Jena *(Boros Jenő). Venetia. 1693.* 4°. 1445.

Nova vera, e distinta Relatione della segnalata Vittoria ... dell' Armi Imperiali. *etc. Venetia. 1688.* 4°. 1369. 1370.

Nova vera, e distinta Relatione della Vittoria ... dall' Armi Imperiali ... di Erla. *Venetia. 1688.* 4°. 1371.

Nova vera, e distinta Relatione della Vittoria ... dall' Armi Imperiali ... del Capitano Rasciano. *Venetia. Bologna. 1688.* 4°. 1372.

Nova vera, e distinta Relatione delli Articoli della resa di Mongatz. *Venetia. 1688.* 4°. 1373.

Nova vera, e distinta Relazione della Dichiaratione delli Stendardi. *etc. Vienna, Venezia. 1691.* 4°. 1428.

Nouissima, e distinta Descrittione della fortissima città di Canissa. *Venetia. 1690.* 4°. 1415.

Novissima, e distinta Relatione dell' acquisto ... di Canissa. *Venetia. 1690.* 4°. 1416.

— — — *Roma. 1690.* 4°. 1417.

Nouissima, e distinta Relatione della rotta ... sotto il Campo di Buda. *Venetia. 1686.* 4°. 1283.

Novissima, e distinta Relazione della segnalate Vittorie dell' Armi Imperiali *etc. Augusta & Venezia. 1689.* 4°. 1395.

Novissima Relatione vltimamente venuta de Vienna. *Vienna & Milano. 1683.* 4°. 1049.

Novissimo Dialogo fatto adesso nouamente trà la Città di Buda e il Bassa *etc. Venetia & Bassano. 1686.* 12°. 1284.

Novissimo, e vero Racconto del sangvinoso ultimo combatimento 12. 13. Settembre. 1683. *Venetia, Brescia, Cremona.* 4°. 1050.

Nvova, e distinta Relatione dell' Incoronatione ... del' Arciduca Giuseppe. *Venetia, Ferrara. 1687.* 4°. 1331. 1332.

Nvova, e distinta Relatione di quanto e seguito nella Transilvania. *Venetia. 1687.* 4°. 1333.

Nvova, e distinta Relazione della gran Vittoria dell' Armi Imper... di Segedhino. *Bologna. 1686.* 4°. 1285.
Nvova, e vera distinta Relatione dell' acquisto fatto delle città, e Castelli... *etc. Venetia. 1687.* 4°. 1334.
Nvova, e vera Relatione della presa del Castello di Britvich. *Venetia. 1686.* 4°. 1286.
Nvova, e vera Relatione di quanto e seguito tra l'Armi Imperiali. *etc. Modona & Bologna. 1688.* 4°. 1374.

Observations upon the Warre of Hungary. *London. 1689.* 4°. 1396.
Ofens Glück- und Unglücks-Fälle. *(S. l.) 1684.* 12°. 1159.
Oorloghen van Boheemen mitsgaders Battalien. *etc. Leyden. (S. a.)* 4°. 758.
Oorlogsdaden en Minnereyen van den Graaf Emerick Teckely. *Amsterdam. 1687.* 12°. 1335.
Opera nvova della segnalata Vittoria fatta dal Principe Eugenio... di Belgrado. *Venetia. 1717.* 12°. 1530.
OPITZ (MARTIN). Glückwünschung auff der Fürstin Annen Sophien Hertzogin zu Braunschweig... Zurückkunft aus Siebenbürgen. *(S. l. & a.)* 4°. 809.
ORBINI (MAURO). Il regno de gli Slavi. *Pesaro. 1601.* f°. 661.
ORTELIUS (HIERONYMUS). De Chronycke van Hungarie. *Amsterdam. 1619.* f°. 747.
OTROKOCSI (FRANCISCUS FORIS). Ειρηνίκον. s. Pacis Consilium. *Franekerae. 1692.* 8°. 1433.
— Origines Hungaricæ. *Franequerae. 1693.* 8°. 1441.

PALENSTEIN (JAN). Buda, anders Ofen. Traurspeel. *Enchuysen. 1686.* 8°. 1227.
PANCERI (GIO. ANTONIO). Continvatione de svccessi nell' Vngheria. *Milano. 1687.* 12°. 1310.
Pannoniens Kriegs- und Friedens-Begebnüsse. *Nürnberg. 1686.* 8°. 1287.
PAREUS (DAVID). Musæ Fugitivæ. *Neapoli Nemetum.* 8°. 717.
— Delitiæ Poetarum Hungaricorum. *Francofurti. 1619.* 12°. 748.
PATININ (GABRIEL CARL). Über die glücklich entsetzte... Residenz-Stadt Wien... gehaltene Lobrede. *(S. l.) 1684.* 8°. 1113.
PAZZAGLIA (FRANCESCO). Al Sereniss. Dvca Carlo V. di Lorena. *etc....* Oda. *Venetia. (S. a.)* 4°. 1228.

PELIUS (STEPHANUS). Positiones theolog. de Jesu Christi mediatoris persona. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 730.
PEREGRINUS (CONSTANTINUS). Buquoy Quadrimestre Iter. *Viennae. 1621.* 4°. 790.
Perfetta e veridica Relatione delli Processi criminali delli Conti Franc. Nadasdi. *etc. Vienna. 1671.* f°. 962.
Pertinent Verhæl, van 't geene gedurende de Belegeringe der Stadt Weenen. *Utrecht. 1683.* 4°. 1051.
PESSINA (JOHANNES). Ucalegon Germaniæ. *Lithomislii. 1664.* 12°. 888.
PFALTZ (CHRISTIAN AUGUST). Türcken-Fall in einer Sieg- u. Danck-Predigt. *Prag. 1686.* 4°. 1229.
PFLUG (JULIUS). Epistola ... præter fata bibliothecæ Budensis. *Jenae. 1688.* 8°. 1356.
Piana et intelligibile Relatione di tutti i successi dell' assedio di Buda. *Bologna. 1686.* 4°. 1288.
PIASECIUS (PAULUS). Chronica Gestorum in Europa singularium. *Cracoviae. 1648.* f°. 845.
PITONIUS (JOSEPHUS OCTAVIUS). Hungaria in Libertatem ... vindicata. *Romae. 1695.* 4°. 1451.
Poesie di Signori Accademici Infecondi di Roma. *Venetia. 1684.* 12°. 1160.
POGGIO (MICHELE). Raggvaglio delle allegrezze fatte in Lucca. *Lucca. 1683.* 4°. 1008.
Politisches doch vnforgreiffliches Bedenken über den bevorstehenden Türckenkrieg. *(S. l.) 1683.* 12°. 1052.
POOT (ABRAHAM van). Naauwkeurig Verhaal van de Vervolginge ... de Evang. Leeraren in Hungaria. *Amsterdam. 1684.* 4°. 1114.
PORTO (EMMANUELE). Diplvranologia. *Patavii. 1644.* 4°. 833.
PRAGAI (ANDREAS). Problema theologicum. *etc. Heidelbergae. 1617.* 4°. 731.
PRATI (GIOVANNI). Il Trionfo di Cesare per la memorabil Vittoria ... sopra l'Armi Ottomane. *Roma. 1683.* 4°. 1009.
— Vienna assediata dall Armi Ottomane. *Roma. 1683.* 4°. 1010.
PRÉCHAC. Le Prince Esclave. *Amsterdam. 1688.* 12°. 1357.
Predizioni figvrate di Severo et Leone Imperadori. *Brescia. 1684.* 8°. 1161.
PRIORATO (G. GUALDO). Continuatione della Historia di Leopoldo Cesare. *Vienna. 1676.* 4°. 985.
Propositie van den Extraordinar Ambassadeur ... Grave v. Oxenstern. *etc. Utrecht. 1675.* 4°. 981.

Propositiones per Celsissimum Principem Partium Regni Hungariæ Emerichum Teckely repræsentatæ. *(S. l.) 1683.* 4°. 1053.
PUEL (MATHIAS). Itinerarium Thalassicum. *Nürnberg. 1666.* 4°. 948.
PUKER (MARGHERITA). Il soldato Vngharo. *Bologna. 1664.* 12°. 889.
PULCI (ANTONIA). La rappresentatione di S. Gvglielma Regina d'Vngaria. *Viterbo. 1619.* 4°. 749.
Puncta Pacis Confœderatorum Regni Hungariæ Statuum et Ordinum. *(S. l.) 1706.* 4°. 1492.
Pvnti della Capitvlatione fatta con la Fortezza di Gran. *Modona. 1683.* 4°. 1054.
PUTNOKI (JOHANNES). Theses theolog. de invocatione Dei. *Heidelbergae. 1618.* 4°. 738.

Raccolta di varie ... Relationi cioè la descrittione della Fortezza di Neihevsel. *Venetia. 1686.* 12°. 1289.
Raggvaglio del digiuno, adunanza e viaggio, ordinati da Mehemet IV. *Bologna. (S. a.)* 4°. 1290.
Ragguaglio delle dimonstrazioni di Allegrezza fatte in Roma. *etc. Roma. 1717.* 4°. 1531.
Raggvaglio della Rotta data dal Dvca di Holstein. *etc. Augusta & Lucca. 1689.* 4°. 1397.
Raggvaglio distinto di quanto occorse nella Campagna passata trà le Armi Christiane e Turchesche. *Venetia. 1684.* 4°. 1162.
Raggvaglio historico della guerra trà l'Armi Cesaree e Ottomane. *Venetia & Parma. 1683.* 12°. 1055.
— — — *Venetia. 1683.* 12°. 1056.
— — — *Venetia & in Foligno. 1683.* 12°. 1057.
— — — *Bologna. 1683.* 12°. 1058.
Raggvaglio veridico dell' Origine delle Gverre dell' Vngheria. *Roma. 1691.* 12°. 1429.
RÁKÓCZY (GEORG). Beweglich Ermahnungs-Schreiben. *(S. l.) 1644.* 4°. 834.
— The declaration or manifesto. *London. 1644.* 4°. 835.
Rechtmessiges Urthel über den Grafen Nadasti. *etc. (S. l.) 1671.* 4°. 963.
Recit memorable d'vn Grande Victoire ... dans le pays de Hongrie. *Vienne. 1621.* 12°. 799.
Recveil historique contenant diverses pièces cvrieuses de ce temps. *Cologne. 1666.* 12°. 951.

Regni Hungariæ Occupatio. *Prag. 1619.* 4°. 759.
— — — *(S. l. & a.)* 4°. 760. 761.
REITANI (MARIO). Per la gloriosa conqvista della Real città di Buda. *Roma. 1686.* 4°. 1230.
Relaçam historica do anno de 1688. tocante ... progressos de Liga Sagrada. *Lisboa. 1688.* 4°. 1375.
Relaçam historica tocante ao estade ... da Liga Sagrada. *Lisboa. 1689.* 4°. 1398.
Relaçam verdadeyra ... os successos da guerra que os Turcos sizeraõ contra a Christiandade. *Lisboa. 1684.* f°. 1163.
Relaçam verdadeira, e distinta de grande Vitoria, ... contra os Otomanos. *etc. Lisboa. 1697.* 4°. 1458.
Relacion extraordinaria de los progressos de los Armas Christianas contra Turcos. *Roma. 1687.* 4°. 1336.
Relacion verdadera en que se da cuenta de la coronatiõ del Ferdinando III. *Madrid. 1626.* f°. 811.
Relacion verdadera y compendio historial en que se comprehenden todos los successos de la guerra de los Turcos. *Madrid. 1683.* 4°. 1059.
Relatio nuperi itineris proscribtorum Jesuitarum. *Pragae. 1619.* 4°. 762.
Relatio welcher Gestalt der ... hingerichteter Graf Nadasdi degradiret. *etc. (S. l. & a.)* 4°. 964.
Relation aus Hermanstatt und Zattmar. *etc. (S. l. & a.)* 4°. 1482.
Relation Baum oder Stamm der Blutfreundschaft. *etc. (S. l. & a.)* 4°. 915.
Relation de la Prise de Bude. *Paris. 1686.* 4°. 1291.
Relation de la Victoire remportée sur les troupes impériales. *Paris. 1677.* 4°. 989.
Relation de tout ce qui s'est passé en Allemagne. *Cologne. 1683.* 12°. 1060.
Relation der Victoria, welche die ... polnischen Völcker bey Barcan wider die Türcken erhalten. *(S. l. & a.)* 4°. 1061.
Relation deren in der Stadt Rom ... celebrirten vielthägigen grossen Freuden-Solennitäten. *S. l. 1691.* 4°. 1430.
Relation des jetzigen Zustands in Vngarn. *(S. l.) 1664.* 4°. 916.
Relation des prächtigen Einzugs der Röm. Kays. Mayest. Abgesandten. *etc. (S. l.) 1665.* 4°. 944.
Relation du Siège de Bude. *Toulouse. (S. a.)* 12°. 1292.
Relation du Siège de Vienne. *Toulouse. 1684* 12°. 1164.

Relation oder auszführlicher Bericht von der Blocquirung... Stulweissenburg. *(S. l.) 1688.* 4°. 1376.
Relation of the Imperial Expedition in Hungaria in the year 1684. *London. 1685.* 4°. 1203.
Relation-Schreiben von der königl. Crönung zu Pressburg. *(S. l.) 1687.* 4°. 1337.
Relation und gründlich warhafftiger Bericht, welchergestalt... die Vestung Nitria... erobert worden. *(S. l.) 1664.* 4°. 917.
Relation veritable du Siège de Vienne. *Lyon. 1684.* 12°. 1165.
Relation von allerhand Vorbereitungen zum Anzug des Türckischen Kaysers. *(S. l.) 1664.* 4°. 918.
Relation von Belägerung der Vestungen Canischa und Nitria. *(S. l.) 1664.* 4°. 919.
Relation von denen Kriegs-Præparationen in Oesterreich u. Hungarn. *(S. l.) 1664.* 4°. 920.
Relation von der Victoria der Christen so sie bey Wien erhalten. *(S. l. & a.)* 4°. 1062.
Relation von der ... wider die Rebellen ... bey Stephans-Wörth erhaltenen Victorie. *(S. l.) 1705.* 4°. 1489.
Relation von fernerem glücklichem Verlauf der Belägerung Canischæ. *(S. l.) 1664.* 4°. 921.
Relation von zweyer Türkischen Partheyen Niderlage bey Schintau. *(S. l.) 1664.* 4°. 922.
Relation was massen Alt-Gutta bevestigt werden soll. *(S. l.) 1664.* 4°. 923.
Relation was massen bey dero Röm. Keys. Majestät der kön. Französ. Abgesandter ... Audienz gehabt. *(S. l.) 1664.* 4°. 924.
Relation was massen beyde feindliche Armeen ... gegen einander campiren. *etc. (S. l.) 1664.* 4°. 925.
Relation was massen der Ober-Hungarische General Barkoczy gegen den Türken ins Feld gangen. *(S. l.) 1664.* 4°. 926.
Relation was massen die Türken Barkan völlig reparirt. *(S. l.) 1664.* 4°. 927.
Relation was massen die Türcken schon bey 20000 Mann verlohren. *etc. (S. l.) 1664.* 4°. 928.
Relation was massen durch Graf Serini die Oerter in Nieder-Hungarn ... dem Türcken aberobert. *(S. l.) 1664.* 4°. 929.
Relation was massen unsere Armee an der Waag stehet. *etc. (S. l.) 1664.* 4°. 930.

Relation welcher gestalt die Türken in Neuhäusel alle Oerter in Contribution ziehen. *(S. l.) 1664.* 4°. 931.

Relation welcher gestalt Fürst Abaffi die noch übrige Hungar. Spanschafften in Türck. Protection beruffen. *(S. l.) 1663.* 4°. 878.

Relatione del Combattimento successo el primo d'Agosto. 1664. *Venetia. 1664.* 4°. 932.

Relatione del terribile, et virendo mostro comparso 28. Luglio 1704. vicino di S. Giorgio. *Vienna, Trento, Venezia, Lucca. 1704.* 4°. 1483.

Relatione dell' acquisto dell' importante Piazza di Zighet. *Venetia & Bologna. 1689.* 4°. 1399.

Relatione dell' aggiustamento segvito tra l'Armi Polache e Transilvane. *Venetia. 1657.* 4°. 851.

Relatione dell' importante Acquisto della Città d'Agria. *Bologna. 1688.* 4°. 1377.

Relatione della presa della Fortezza di Essech. *Bologna. (S. a.)* 4°. 1338.

Relatione della presa della Palanca. *etc. Roma. 1716.* 4°. 1520.

Relatione della resa di Cassovia, Tokai. *etc. Venetia & Bologna. 1685.* 3°. 1204.

Relatione della segnalata Vittoria ... sopra Tvrchi ... alla Città di Vienna. *Milano. (S. a.)* 4°. 1063.

Relatione della Sepoltvra del Gran Attila Re degli Hvnni. *Torino & Bologna. 1688.* 4°. 1378.

Relatione delle novi segvite doppo la presa d'Albaregale. *Roma. 1601.* 8°. 671.

Relatione, e breue notitia della Vita ... del Conte Emmerico Techeli. *Venetia. 1685.* 4°. 1205.

— — — *Milano. 1685.* 4°. 1206.

Relatione havtosi della Segretaria di S. A. Prencipe Evgenio di Savoia. *Lucca. 1697.* 4°. 1459.

Relations-Diarium der ... unweit Senta u. Klein-Canischa vorbey gegangenen Feld-Schlacht. *(S. l.) 1697.* 4°. 1460.

Relazione della Bosnia. *Venetia. 1688.* 4°. 1379.

Relazione dell' Acquisto di Nayasel. *Venetia. 1685.* 4°. 1207.

Relazione della processione fatta per commandamenta ... Innocenzio XI. *Roma. 1683.* 4°. 1064.

Relazione della resa della Piazza di Themiswar. *Napoli. 1716.* 4°. 1521.

Relazione della segnalata Vittoria riportata dal Principe Eugenio di Savoja ... trà Carlowitz e Petervaradino. *Torino. 1716.* 4°. 1522.

Relazione della Vittoria ottenvta contra l'Armi Ottomane. *Lucca. 1697.* 4°. 1461.
Relazione della celebre Festa fatta nella Terra di Figline. *etc. Firenze. 1721.* 4°. 1538.
Relazione distinta di quanto e seguito dopo la presa di Strigonia. *Bologna. 1683.* 4°. 1065.
Relazione distinta, e veridica della solenne entrata in Vienna della Ambasciata ottomane. *Bologna. 1719.* 4° 1535.
Relazione nuova della Battaglia seguita il di 5. Agosto ... nelle vicinanze di Carloviz. *Napoli. 1716.* 4°. 1523.
Relazione pvntvalissima della gran Mossa dell' Armi ... de Maometto IV. *Firenze. 1683.* 4°. 1066.
Relazione sincera, e reale di quanto e occorso nelli Regni di Vngheria. *etc. Vienna & Milano. 1685.* 12°. 1208.
Relazione svccincta del Combattimento seguito sotto Strigonia. *Bologna. 1685.* 4°. 1209.
Relazione veridica e distinta della segnalata Vittoria ottenuta dalle Armi Cesaree ... nelle vicinanze di Senta. *S. l. 1697.* 4° 1462.
Religio Vindicata, sive Relatio Belli Turcici. *etc. Viennae. 1720.* 8°. 1537.
Representation des occvrences d'Allemaigne ... Hongrie. *(S. l.) 1619.* 12°. 763.
Respvblica et Statvs Regni Hvngariæ. *Ex officina Elzevir. 1624.* 24°. 828.
Rewa (Petrus de). De Monarchia. *Francofurti. 1659.* f°. 854.
Riccio (Michaele). De Regibus Hispaniæ ... Vngariæ Historia. *Neapoli. 1645.* 4°. 838.
Richards (Jacob). A Journal of the Siege and Taking of Buda. *(London). 1687.* 4°. 1311.
Rigoroso Bando e proibitione mandata del Mehemet IV. *Lucca. 1684.* 4°. 1166.
Rini (Giuseppe). Il Trionfo Cattolico per i gloriosi progressi dell' Armi Cesaree. *Bologna. 1685.* 4°. 1184.
Rocoles (Jean-Baptiste). Vienne deux-fois assiegée par les Turcs. *Leyde. 1684.* 12°. 1115.
Rom ist über diesem heiligen Krieg erfreuet und betrübt. *Leipzig. 1686.* 4°. 1293.
Ruesz (Jo. Geo. Wilhelm). Warhaffte und gründliche Relation über die Belägerung ... Wien. *Wien. 1683.* 8°. 1011.

Sacræ Cæsareæ nec non Hungariæ Reg. Majestatis ... Legato ... hisce benigne intimanda. *(S. l.) 1675.* 4°. 982.

SAGREDO (GIOVANNI). Relation de la cour imperiale faite au Doge de Venise. *Paris. 1670.* 12°. 957.

Salido en publico, a cavallo del Rey Nvestro Don Carlos II. *Por Lucas Antonio de Bedmar y Baldivia. 1683.* 4°. 1067.

SAMBUCUS (JOHANNES). Veterum ac recentium Medicorum Icones. *Antverpiae. 1603.* f°. 675.

[SANCHEZ de VILLA MAYOR (ANDREAS)]. Breve Pean, o militare panegyrico de las glorias del Emperador. *Madrid. 1683.* 4°. 1012.

SANTINELLI. Il Pegaso per le memorabili vittorie riportate contro il Primo Visire. *Roma. 1683.* 4°. 1013.

SANTO TOMAS (ALFONSO). Carta pastoral ... en ocasion del Triunfo ... contra las Otomanas. *Madrid. 1684.* 4°. 1116.

SARROCCHI (MARGHERITA). La Scanderbeide Poemo heroico. *Roma. 1606.* 4°. 690.

SCALA (ERCOLE). L'Vngheria compendiata. *Modona. 1686.* 4°. 1231.

— — — *Venetia. 1687.* 12°. 1312.

SCALIMOLUS (ANDREAS). Missionarius Apostolicus. *Bononiae. 1644.* 8°. 837.

SCARLATINI (OTTAVIO). Evterpe festiva per le Vittorie dall' Armi christiane. *Bologna. 1684.* 4°. 1117.

SCHLOSSBERGER (GEO. ANDREAS). Classicvm Tvrcicvm . . oratione decantatum. *Ulmae. 1684.* 4°. 1118.

SCHMEIZEL (MARTINUS). Commentatio historica de coronis. *Jenae. 1712.* 4°. 1508.

— De Insignibus Regni Hungariæ. *Jenae. 1713.* 4°. 1509.

SCHOEDEL (MARTINUS). Disquisitio ... de regno Hungariæ. *Argentorati. 1629.* 4°. 819.

Schreibens Copia von Printz Ludwig von Baaden an Ihro Kays. Mayest. *etc. (S. l.) 1689.* 4°. 1400.

SCHULTETUS (ABRAHAM). Confœderations-Predigt. *Amberg. 1620.* 4°. 770.

SCHURZFLEISCH (CONRADUS SAMUEL). Ungarica. *Wittebergae. 1672.* 4°. 967.

SCHWEIGER (SALOMON). Gezweyte neue nutzliche ... Reiss-Beschreibung. *Nürnberg. 1664.* 4°. 890.

SCHWEITZER (MATTHIAS BERNARDI A). Epœneticon historico-poeticum ad heroicos Viennæ ... defensores. *Hispali. (1684).* 8°. 1119.

Sechs vnterschiedliche ... Schreiben und Bedencken. *(S. l.) 1620.* 4°. 782.

SEMENZI (GIUSEPPE GIROLAMO). Il Salmo Sessantesimo settimo per Vienna liberata. *Milano. 1684.* 4°. 1120.

Series conditionum et pacificationis Articulorum. *etc. Viennae. 1628.* 4°. 817.

Serinische Passion. *(S. l.) 1670.* 4°. 958.

(Shirley John). A true Account of the heroick Actions of the confederate Princes. *etc. London. 1685.* 4°. 1185.

Siebentzig wichtige Motiven; Warumben die Kön. Mayest. in Polen ... wider Ungarn ... nichts handeln ... sollen *etc. (S. l.) 1620.* 4°. 783.

Sigougne. Lettre et advis de l'assignation donnée par les Princes protestants. *etc. (S. l.) 1620.* 8°. 771.

Simeonibus (Franciscus Antonius de). De Bello Transylvanico ... lib. VI. *Romae. 1713.* 4°. 1510.

Sincero, e distinto Racconto delli consigli, dell' Armi Imperiali. *etc. Venetia & Bologna. 1683.* 4°. 1068.

— — — *Venetia & in Todi. 1683.* 4°. 1069.

— — — *Venetia. 1683.* 4°. 1070. 1071.

Sincerus (Friedrick). Curieuser Staats-Mercurius. *(S. l.) 1684.* 4°. 1121.

Sinibaldi (Carlo Andrea). I Trionfi Cesarei svl Tibisco *etc. Faenza. 1697.* 4°. 1456.

Socinus (Faustus). Ad amicos epistolæ. *Racoviae. 1618.* 8°. 739.

— Ad Andream Dudithium epistolæ. *Racoviae. 1635.* 8°. 829.

Sommaire véritable de ce qui s'est passé en Bohème ... et Hongrie. *Paris. 1619.* 12°. 764.

[Sonnemann (J. T. G.)]. Warhafftig und ausführliche Erzehlung dessen, was sich zu Anfang und Ende des Keys. Feldzuges in Hungern ... zugetragen. *Nürnberg. 1684.* 4°. 1122.

Sponcir (Ottone). Historia delle Attioni de Re' dell' Vngaria. *Venezia. 1685.* 4°. 1186.

Spontone (Ciro). Attione de' Re dell' Ungaria. *Bologna. 1602.* f°. 672.

— Historia della Transilvania. *Venetia. 1638.* 4°. 831.

Stanislai Lysimache eines polnischen Edelmanns Sendschreiben. *(Nürnberg.) 1683.* 4°. 1072.

Steffani (Sebastiano). Il Faro della Fede cioè Venetia supplicheuole. *etc. Venetia. 1684.* 12°. 1123.

Strozzi (Giulio). La Venetia edificata poema Eroico. *Venetia. 1624.* 12°. 805.

Sturmii (Fratres). Aqvila Imperii victrix et Leo Venetus Vltor. *(Altdorf.) 1686.* 4°. 1232.

Succincta Relatione dell' allegrezze fatte nella Città di Cremona. *Cremona. 1683.* 4°. 1073.

Summarische Relation was sich in währender Belägerung der Stadt Wien ... zugetragen. *Nürnberg. (S. a.)* 4°. 1074.

Summarischer Bericht des bei Barkan ... gehalten ... Gefechts. *Regensburg. 1683.* 4°. 1075.

Syndromus Rerum Turcico-Pannonicarum. *Frankfurt a/M. 1627.* 4°. 816.

TAAFFE (COUNT). Letters from the imperial Camp. *London. 1684.* 4°. 1124.

TAFFERNER (PAULUS). Cæsarea Legatio. *Viennae. 1672.* 8°. 968.

TÄNZEL de TRATZBERG (JOHANNES GVILIELMUS). Hungaria. *(S. l.) 1700.* f°. 1471.

TARDUCCI (ACHILLE). Delle Machine, Ordinanza et Quartieri. *Venetia. 1601.* 4°. 662.

TARNÓCZI (STEPHANUS). Rex admirabilis. *Viennae. 1683.* 8°. 1014.

TECTANDER von der JABEL (GEORG). Iter Persicvm. *Altenburg. 1610.* 8°. 711.

The Demands of the Malecontents or Confederated Estates. *London. 1706.* 4°. 1493.

The History of the State of the present war in Hungary. *London. 1683.* 12°. 1076.

The History of the Turkish wars in Hungary. *London. 1664.* 8°. 933.

The Hungarian Rebellion. *London. 1672.* 12°. 972.

The Intreigues of the French King at Constantinople *etc London. 1689.* 4°. 1401.

The present State of Hungary. *London. 1687.* 12°. 1339.

THORNAEUS (PASTORIS FRANCISCUS). Theses physicæ de subjecto. *Marburgi. 1618.* 4°. 740.

THURIUS (PAULUS). Idea Christianorum Ungarorum. *Oppenheim. 1616.* 4°. 719.

TINASSI (ANTONIO). Applavsi poetici per la Liberazione di Vienna. *Roma. 1684.* 4°. 1125.

TINELLI (FRANCESCO). Nella solenne Memoria de Christiani Gverrieri morti. *Firenze. 1683.* 4°. 1015.

TOLLIUS (JACOBUS). Epistolæ Itinerariæ. *Amstelaedami. 1714.* 4°. 1511.

TOPPELTINUS (LAURENCIUS). Origines et occasus Transsylvanorum. *Lugduni. 1667.* 12°. 952.

Traurige Kurzweil oder Türkîscher Zeitvertreiber. *(S. l.) 1664.* 4°. 934.

TRAVESTIN (MR.). An Account of the Imperial Proceedings against the Thurks. *etc. London. 1685.* 4°. 1187.
Treu und wolgemeinte Erinnerung von den Türcken obschwebender Not. *(S. l.) 1663.* 4°. 879.
TRÖSTER (JOHANNES). Das Alt und Neu Teutsche Dacia. *Nürnberg. 1666.* 12°. 949.
TUONI (ODOARDO). Nella Solennita celebrata da Canonici Lateranensi di Frediano di Lucca. *etc. Lucca. 1686.* 4°. 1233.
Türcken Trutz und Gottes Schutz. *(S. l.) 1661.* 4°. 858.
Türkische Rath-Stube. *Freystadt. (Lintz.) 1684.* 4°. 1167.
Türkische und Ungarische Chronica. *Nürnberg. 1663.* f°. 880.

UJFALVINUS (KATONA EMERICUS). Tractatus de Patrum Conciliorum ... authoritate. *Francofurti. 1611.* 8°. 713.
Umbständige und warhaffte Relation, welcher Gestalt Graf Serini, Frangipani ... etc. ihr Straff auszgestanden. *(S. l.) 1671.* 4°. 965.
Umständliche Beschreibung des ... bey Nissa erhaltenem Sieges. *(S. l. & a. 1689.)* 4°. 1402.
Ungarische Krönungs-Handlung. *Nürnberg. 1626.* 4°. 812.
Ungarische Wahrheitsgeige. *Freiburg. 1683.* 4°. 1077.
Ungerischer Rebellions-Brunn. *Augsburg. 1620.* 4°. 784.
Unlängst gepflogene Unterredung eines fürnehmen Ungarn. u. Teutschen Cavalliers. *(S. l.) 1664.* 4°. 935.
UNTI (OVIDIO). Della Vittoria ottenuta contro l' Armi Ottomane. *Fuligno. 1684.* 12°. 1126.

Vrano-Gis Agio-Machia Cœli terræque Sacrum Bellum. *etc. Bononiae. 1686.* 4°. 1294.
VAELCKEREN (JOHANNES PETRUS). Vienna a Turcis obsessa. *etc. Viennae. 1683.* 4°. 1016. 1017.
— — — *Bruxellis. 1684.* 12°. 1127.
— Vienna assediata da Tvrchi. *Vienna. 1683.* 4°. 1018.
— — — *Venetia. 1684.* 4°. 1131.
VAELCKEREN (JOHANNES PETRUS). Dell' Assedio di Vienna. *Vienna. Neapoli. 1684.* 12°. 1130.
— Vienne assiegée par les Turcs. *Bruxelles. 1684.* 12°. 1128.
— A Relation or Diary of the Siege of Vienna. *London. 1684.* 4°. 1132.
— Wien von Türcken belägert. *Lintz. 1684.* 4°. 1129.

VALLOGNES (APOLLINAIRE de). La vie de Saincte Elisabeth. *Paris. 1645.* 8°. 839.
VEGA (JOSEPH de la). Los Tryumphos del Agvyla *etc. Amsterdam. 1683.* 4°. 1019.
VEILEN (ELIAS). Die Prophetische Bitte u. Dancksagung... des Königs David. *Ulm. (S. a.)* 4°. 1234.
VERANTIUS (FAUSTUS). Machinæ Novæ. *(S. l. & a.)* f°. 679.
Vera, e distinta Relatione del Combatimento seguito trà l'Armi Christiane. *Parma. 1695.* 4°. 1452.
Vera, e distinta Relatione del glorioso acquisto della Città di Strigonia. *Venetia & Modona. 1683.* 4°. 1078.
Vera, e distinta Relatione dell' acquisto della Città di Eperies. *Venetia. 1685.* 4°. 1210.
Vera, e distinta Relatione dell' Assedio della Città di Barthfeldt. *Bologna. 1684.* 4°. 1168.
Vera, e distinta Relatione della gloriose Vittoria ottenuta dal Armi Imperiali 19. Agosti 1691. *Venetia. 1691.* 4°. 1431.
Vera, e distinta Relatione della gran Vittoria dall' Armi Imperiali... nella vicinanza di Nissa. *Venetia & Roma. 1689.* 4°. 1403.
Vera, e distinta Relatione della presa di Buda Vecchia. *Venetia. 1686.* 4°. 1295.
Vera, e distinta Relatione della resa di Alba Regale. *Venetia. 1688.* 4°. 1382. 1383.
Vera, e distinta Relatione della segnalata Vittoria... vicino al Tibisco. *Venetia. 1697.* 4°. 1463.
Vera, e distinta Relatione della terza segnalata Vittoria... di Widin. *Venetia & Roma. 1689.* 4°. 1404.
Vera, e distinta Relatione della Vittoria... vicino ad Essech. *Venetia. 1687.* 4°. 1340.
Vera, e distinta Relatione della Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali... Illoch. *Venetia & Bologna. (S. a.)* 4°. 1384.
Vera, e distinta Relatione della Vittoria ottenuta sotto la forte Piazza di Sighet. *Venetia & Bologna.1687.* 4°. 1341.
Vera, e distinta Relatione dell' infermitá, morte e funerali... di Carlo Dvca di Lorena. *Roma. 1690.* 4°. 1418.
Vera, e distinta Relatione dell' insigne Vittorie ottenuta contro de Turchi... sotto Buda. *Vienna. Fuligno. 1684.* 4°. 1169.
Vera, e distinta Relazione dell' acquisto della gran Città di Belgrado. *Venetia. 1688.* 4°. 1380.
Vera, e distinta Relazione di quanto è seguito trà l'Armi Cesareo e le Ottomane. *Modona. Bologna. 1684.* 4°. 1170.

Vera Relatione del Combattimento dall' Armi Cesaree. *Vienna, Venetia & Bologna. 1683.* 4°. 1079.

Vera Relatione del Viaggio fatto della Infante Donna Maria d'Austria. *Neapoli. 1631.* 4°. 823.

Vera Relazione del Combattimento dall' Armi Cesaree... sotto Vienna. *Vienna, Venetia & Brescia. 1683.* 4°. 1080.

Vera Relazione dell' acquisto della gran Città di Belgrado. *Venetia & Milano. 1688.* 4°. 1385.

Vera Relazione della presa della fortissima Palanca. *etc. Lucca. 1716.* 4°. 1524.

Vera Relazione della resa del Castello di San-Giob all' Armi Imperiali. *etc. Bologna. 1686.* 4°. 1296.

VERANI (CAIETANO FELICE). Ingressvs Martio-Nuptialis honoris Electoris Maximiliani Emanuelis. *Monachii. 1685.* f°. 1188.

VERES (CASPARUS) BOJTHINUS. Panegyris in... laudes Gabrielis Bethlen. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 733.

Veridica e distinta Relazione della segnalata Vittoria ottenuta dall' Armi Cesaree... di Belgrado. *Vienna & Bologna. 1717.* 1532.

Veridica Relazione della Vittoria ottenuta dall' Armi Imperiali... à Nissa. *Venetia & Roma. 1689.* 4°. 1405.

Verissima, e distinta Relatione della nuova Vittoria... dall' Armi Imperiali. *Venetia & Modona. 1683.* 4°. 1081.

— — — *Venetia & Bologna. (S. a.)* 4°. 1082.

Verissima, e distinta Relatione della Presa della Città di Symontorna. *Venetia. 1686.* 4°. 1297.

Verissima, e distinta Relatione della resa di Cassovia. *Venetia. 1685.* 4°. 1211.

Verissima, e distinta Relatione della Vittoria segvita a Siclos. *etc. Vienna & Milano. 1686.* 4°. 1298.

Verissima, e distinta Relazione di quanto è successo nell' Acquisto nella Città di Buda. *Venetia. 1686.* 4°. 1299.

Verissima, e distinta Relazione dell' accampamento dell' Armi Cesaree per l'Assedio di Buda. *Venetia. 1686.* 4°. 1300.

Verissima Relatione della presa della gran Città di Buda. *Venetia. 1686.* 4°. 1301.

Verissima, e distinta Relatione della Rotta data al Teckely. *Venetia. Fuligna. 1684.* 4°. 1171.

— — — *Bologna. 1684.* 4°. 1172.

— — — *Venetia. 1684.* 4°. 1173.

Verissimo, e distinto Racconto del clementissimo Perdono,

che hanno ottenuta della Città di Lebentz. *etc. Venetia & Bologna. 1683.* 4°. 1083.
Vernünfftige Unterredung zween vertrauter Freunde. *etc. (S. l.) 1683.* 4°. 1084.
Vero Disegno, e Dichiarazione dello Standardo Reale presso al Gran Vizir *etc. Roma. 1691.* 4°. 1432.
Vero, e distinto Raggvaglio della resa di Strigonia. *Modona. 1683.* 4°. 1085.
Vero, e distinto Raggvaglio dell' Assedio della Città di Belgrado. *Roma. 1688.* 4°. 1381.
Verschiedene Nachrichten, was die Türcken ... mit dem Grafen vom Palfey gehabten Action ausgesprenget. *Regensburg. (1716).* 4°. 1525.
Verzeichnusz was in der Vestung Stuelweissenburg ... befunden worden. *(S. l.) 1688.* 4°. 1386.
VIDANIA (VINCENZIO). Triumfos Christianos del Mahometismo vencido. *Madrid. 1684.* 4°. 1133.
Vienna assediata dal Turco. *Rovigo. 1683.* 4°. 1086.
Vita di Emerigo Tekeli. *Bologna. 1683.* 12°. 1087.
(VIZÉ de). Histoire du Siège de Bude. *Paris. 1686.* 12°. 1220.
— Défaites des armées Ottomanes par les armées chrétiennes. *Lyon. 1688.* 12°. 1349.
Von des Türckischen Kaysers Tyranney. *(S. l.) 1664.* 4°. 937.
Von Grafen Serin, wie er ... wider die Türcken ritterlich streiten wollte. *Wien. (S. a.)* 4°. 936.
Vortreffliches Leben ... der Jungfrauen Margaritæ, Tochter Belæ IV. *Wien. 1689.* 8°. 1406.
Vratislavia Varadino recuperato applaudens. *Breslau. 1692.* 4°. 1438.

WALLSDORFF (CHRISTIAN). Türckischer Landstürtzer. *(S. l.) 1664.* 4°. 891.
Warachtich verhael van de Oorloghen ende geschiedenissen zoo in Polen, als in Hungarijen. *Rotterdam. 1606.* 4°. 695.
Warhaffte eigentliche Original Bildnus des ... Emerici Tökeli. *(S. l.) 1683.* 4°. 1088.
Warhaffte Relation, oder eigentliche Beschreibung der ... Stadt Ofen. *Augsburg. 1686.* 4°. 1302.
Warhaffte und beweiszliche Articul, durch welche Grave Belgioiosa ... leidigen Abfall verursacht hat. *(S. l.) 1605.* 4°. 681.
Warhaffter Bericht aus Gomorn. *(S. l.) 1663.* 4°. 881.
Warhafftig und ausführlicher Bericht alles dessen, was bey

der ... Belägerung der Stadt Ofen ... passsiret. *Augsburg. (S. a.)* 4°. 1303.
Warhafftig und ausführliche Relation dessen, was sich in Hungarn ... Denckwürdiges zugetragen. *(S. l.) 1684.* 4°. 1174.
Warhafftige Newe Zeitung, wie sich ... Steffan Botschkai gegen unsern Kayser ... verhalten. *Nürnberg. 1605.* 4°. 682.
Warhafftiger Bericht ausz unterschiedlichen Extract-Schreiben zusammen getragen. *(S. l.) 1663.* 4°. 882.
Warhafftiger und ausz unterschiedlichen Orten eingelauffener Bericht. *(S. l.) 1663.* 4°. 883.
WARSANI (STEPHANUS). Positiones theolog. de Sacramento Baptismi. *Heidelbergae. 1617.* 4°. 732.
WASSENBERG (EBERHARD). Der Teutsche Florus. *Danzig. 1645.* 12°. 840.
— Der ernewerte Teutsche Florus. *Frankfurt. 1647.* 12°. 844.
— Commentariorum de belli inter Ferdinandos II. & III. & Fridericum Palatinum. *Francofurti. 1648.* 12°. 846.
WIDEMANN (ELIAS). Comitium gloriæ centum illustrium Heroum iconibus instructum *(S. l. & a.)* f°. 841.
— Clarissimorum Hungariæ Heroum Icones. *Viennae. (1652).* f°. 848.

ZEILLER (MARTIN). Newe Beschreibung desz Königreichs Ungarn. *Ulm. 1646.* 12°. 842.
— — — *Leipzig. 1664.* 8°. 792.
— Hungaria. *Frankfurt u. Leipzig. (1690.)* 8°. 1408.
ZENAROLLA (GIO. PAOLO). Relatione esatta ... sopra le operationi, fatte dopo l'Assedio di Buda. *Vienna. 1687.* 12°. 1313.
— Relaçam distincta das notaveis circumstancias, que succedérаõ ema Coronaçam do Josepho I. *Lisboa. 1688.* 4°. 1358.
— Trionfi di Leopoldo I. Imperatore. *Vienna. 1690.* 12°. 1409.
ZERMEGH (JOHANNES). Historia rerum gestarum inter Ferdinandum et Joannem Reges. *Amstelaedami. 1662.* 12°. 860.
ZIMMERMANN (MARTIN). Denkwürdige Historia. *Augsburg. 1665.* 4°. 942.
ZRINYI (NICOLAUS). Ein gantz Warhafftes Copey-Schreiben an Ihre Kays: May: *Augsburg. 1663.* 4°. 864.
— Extract-Schreiben ... an den Ungarischen Frzbischoff in Ungarn. *(S. l.) 1663.* 4°. 865.

Zu Ehren, neu aufgesetztes Lied beyder Herrn Grafen von Serin. *(S. l.) 1664.* 4°. 938.

Zustand in Ungarn, von 10. und 11. Maii. *etc.* *(S. l.) 1664.* 4°. 939.

Zwey Extract-Schreiben ausz Wien und Lintz. *etc.* *(S. l.) 1683.* 4°. 1089. 1090.

Zwey Particular-Schreiben ausz Wienn, mitbringend das blutige Treffen . . . unweit Raab. *(S. l. 1683.)* 4°. 1091.

NÉV- ÉS HELYMUTATÓ.

Abda Rahman 1237.
Ach János 662.
Achmet Sultan 934. 947.
— **Vezir** 1386.
Aeneas Sylvius 719. 894.
Agli Gio. Andrea 1327.
Ágoston, szász herczeg 711.
— **Ernő, braunschweig-lüneburgi herczeg** 1220.
Agricola 894.
Alba Julia = Gyulafehérvár.
Alba Regale = Székesfehérvár.
Albensis János 729.
Albizzi Rinaldo 689.
Aldobrandini János Ferencz 668.
Ali Bascha 673. 911.
Alimari Domenico 1131.
Almásy István 734.
Alt Gutta 923.
Alting Henrik 721. 722. 724. 731. 736.
Alvinczi Péter 713. 718. 734. 740.
Amelot de la Houssaie 996.
Amsterdam 762. 1301.
Ancre Maréchal d' 853.
Angern 1124.
Anguissola Leandro 1016. 1018. 1102. 1127—29. 1132. 1137. 1162.
Angoulème Duc d' 771. 804. 953.
Anna, Ausztriai 839.
— **Zsófia, braunschweigi herczegnő** 809.
Apafi Mihály 878. 884. 924. 931. 952.
Apius Antinous Arocleus 1294.
Arezaga Colonello 1334.
Arap Bascha 1391. 1394.
Árkosi Benedek 833.
Arrigonius Pompeius bibornok 688.
Arnaudus (Arnauld), advocatus Curiæ Paris. 762.
Árva vára 843.
Asow 1246.
Aspremont Chevalier d' 1165.
— **grófnő** 1488.
Aste Geronima contessa 1450.
Asti Michaele Br. 1224. 1450.
Asszalos de Göncz Pál 734.
— — **Péter** 734.
— — **Tamás** 734. 745.
Attila 672. 687. 805. 1378.
Aubry Péter 769.
Auersperg 971.
Augsburg 1398.
Aumale herczeg 843.
Ausztriai Anna 839.
Auvergne, Maurice de la Tour d', bouilloni herczeg 1219.
Aviano Marco d' 1026.

Babocsa 912. 929.
Backendorf Miklós 727.
Bács 661.
Baener J. A. 1029.
Bajmócz 953.
Bakai György 734.
Baksay Marcus 819.
Balásfi Tamás, püspök 786.
Barberini Ferencz, bibornok 823. 827. 837.
— **Károly, bibornok** 1112.
Barcelona 1255.
Barkan = Párkány.

Barkóczi László, főispán 734.
Barnecow Keresztély 1509.
— Rüdiger 1509.
Bártfa 1168.
Bartolini Gio. Battista 1058.
Bartolomeo IV. di Capua 1260.
Bassadonna Gáspár 1105.
Bassompière Maréchal de 940.
Basta György 662. 664. 666. 683.
Bath, earl of 1124.
Báthory, András 843.
— Ferencz 843.
— István 660. 685. 826. 845.
— Zsigmond 663. 682.
Batthyány Ádám, gróf 1386. 1415. 1416. 1435.
— István, gróf 1442.
Baxa Marcus = Baksay.
Bazin 794. 822.
Bec Renée du = Gvébriant.
Bécs 670. 679. 680. 684. 691. 704. 755. 758. 798. 843. 865. 869. 874. 875. 877—81. 883. 901. 905—7. 915. 916. 918—20. 922. 924—28. 930. 931. 937. 939. 1005. 1007—12. 1018. 1022. 1023. 1025—27. 1029. 1031—33. 1036. 1038—39. 1041. 1049. 1051. 1055. 1059. 1060. 1062 —65. 1068. 1073. 1074. 1076. 1079. 1080. 1086. 1089—93. 1096. 1101 —8. 1111. 1113. 1115. 1120. 1123 —34. 1137. 1141. 1145. 1146. 1149. 1153. 1154. 1156. 1157. 1160. 1162 —65. 1178. 1179. 1181. 1182. 1197. 1198. 1200. 1213. 1223. 1226. 1228. 1231. 1244. 1245. 1258. 1263. 1267. 1273. 1294. 1308. 1312. 1324. 1325. 1355. 1396. 1406. 1425. 1427. 1429. 1437. 1439. 1449. 1452. 1455. 1461. 1466. 1468. 1488. 1501. 1515. 1517. 1522—24. 1535. 1536.
Bedő (Korodi) Dániel 718. 722. 724. 727. 729. 731. 748.
Bejar herczeg 1093.
Békesy Gáspár 826.
IV. Béla magyar király 1406.
Belgioioso tábornok 681.
Belgrád 891. 899. 916. 973. 1153. 1256. 1295. 1359. 1361. 1363. 1364. 1374. 1375. 1380. 1381. 1385. 1390. 1392. 1395. 1413. 1427. 1526—30. 1532. 1536—38.
Bellegarde Roger de 703.
Bellényi Zsigmond, főispán 734.
Bellomont Richard earl of 1444.
Béltheky Mihály 734.
Beniczky Sándor 1528.
Bérain J. 1503.
Berényi Mátyás 735.
Berge Peter van der 852.
Bergler István 1494. 1508.
Bernegger Mátyás 819.
Berzencze 912, 929.
Berzeviczi Márton 739.
Besnig = Pösing.
Beszterczebánya 795.
Bethlen Gábor 720. 729. 733. 747. 748. 750. 753—55. 759. 763. 768. 772. 774. 775. 779. 780. 782. 787. 791. 794—97. 800. 804. 808—10. 814. 824. 846. 850. 953.
Bethlen István 735. 748.
Béthune Henry de 953.
Beza János 892.
Biglia conte Antonio 1310.
Bigotti Biagio 1103.
Bizozeri Sempliciano 1183.
Blaeu János 955.
Blandrata György 739.
Boboli András 661.
Bocskai István 682. 691. 697. 747.
Boham marquis 989.
Bojthi Veres Gáspár 720. 728. 735. 738. 745.
Bologna 1007. 1024. 1025. 1184.
Boncompagni Girolamo, bolognai érsek 1007. 1294.
— Gregorio Marchese di Vignola 1455.
Bonfigli Francesco Maria 1086.
Bonfinius 748.
Bongars Jakab 709.
Bonifacio, Sebenicoi 679.
Böős, falu 1536.

Borghese Marc-Antonio 1009. 1010.
— V. Pál, pápa 688. 1009.
— Scipio, bibornok 679. 688. 1009.
Bornemissza János 713.
Boros Jenő 1445.
Borosszló 794.
Borzási B. Vazul 733.
Bouche P. 1444.
Bouquoy, gróf 757. 797. 799. 804.
Bourbon Prince de Conti, François Louis 1502. 1503.
— — — — Louis Armand 1503.
Bouttats Gáspár 856. 1266. 1425.
Boyne 1124.
Brahe Tycho 658.
Braitenbron 768.
Brandenburgi Katalin 809. 810.
Bréhant Louis Robert 1495.
Brenner Domokos, prépost 1506.
Britvich 1286.
Broukhusius Janus 1305.
Bruno Giordano 785.
Buckingham herczeg 850.
Buda 671. 673. 674. 849. 890. 891. 911. 940. 968. 973. 1083. 1106. 1122. 1136. 1138. 1144. 1150—52. 1155. 1159. 1170. 1174. 1181. 1185. 1191. 1193. 1199. 1201. 1203. 1212—14. 1216. 1218. 1220—42. 1245. 1248—55. 1257—64. 1267—69. 1271—73. 1277. 1278. 1281. 1283. 1284. 1288. 1290—92. 1295. 1299—1303. 1311—13. 1320. 1330. 1340. 1355. 1396. 1413. 1427. 1434. 1450. 1511. 1536.
Budaeus, János, nagy-károlyi lelkész 738.
Budai István 738. 1475.
Budina Sámuel 894.
Budweis 758.
Bulifon Antonio 1130.
Bussemecher János 814.

Cabrera Alfons Enriquez, nápolyi alkirály 838.
Campana 894.
Camuccio Bartholomæo 1016. 1018. 1102. 1127—29.
Canisæus Mihály = Kanizsai.
Capello Giovanni 1095.
Caprara Albert gróf 1175. 1195. 1196. 1207. 1211. 1294. 1310.
— Enea tábornok 1355. 1384. 1387.
Caprogli = Kiprili.
Caraffa Adriano 1032.
— nuntius 889.
— tábornok 1373. 1378.
Carceus (Karczagujszállási) Márton 956.
Carlingford lord 1124.
Carlovicz = Karlócza.
Carrio 825.
Castelnuovo 669. 1336.
Castiglione marchese 672.
Castriota György 685.
Chezius (Széchy) György 788.
Chiarello Gio. Battista 1304.
Chiesfalo = Kisfalud.
Chozim 1181. 1219.
Chrosczieyoiosky János 659.
Chueva Mansia di 823.
Clement Hans 832.
Clerck Miklós 747.
Cobenzl János 860.
Cogakő = Csókakő.
Colbert 1034. 1036.
Colding Janus 658.
Coli Francesco 1329.
Collalto 797.
Collin Richárd 1102.
Columbus 1465.
Colyer J. C. 1534.
Combach János 737. 740.
Comenius Amos 852. 885.
Condé, La Princesse Douairière de 843.
Conegliani 1501.
Contarini Alessandro 1097.
Conti herczeg 1080. 1270.
Coppenius Bartholomæus 725.
Copranik 1318.
Coprogli = Kiprili.
Coridone Michele 889.

Cornaro János, doge 1504.
Coron 1247. 1272.
Corradus Fulvius 688.
Cortesi Francesco 805.
Cossin 976.
Cravel Adelar 816.
Cremona 1073.
Cruciger Gáspár 719.
Csáktornya 919. 1481. 1511.
Csáky gróf, kormányzó 973.
— Péter, főispán 956.
Csallóköz 1484.
Csesznek 1217.
Csókakő 1334.
Csonka Beg 1245. 1258.
Custos Domokos 880.
Cybo Alberigo, Massai herczeg 716.
— Alderano Principe, bibornok 1222.
Czarneski 851.
Czene (Szenczi) Péter, Superintendens 722. 730.
Czepeinus Ferencz 733. 745.
Czmet 1397.
Czobor gróf 1507.

Dalnaky Lőrincz 833.
Dampierre 757. 772.
Danzig 1495.
Dárda 1322.
Dartmouth lord 1311.
Daun Wirrico, Conte, Principe di Teano 1517. 1521. 1523.
Deák Farkas 1236.
Debreczeni István 723.
— L. Tamás 734. 740.
Decsi István, nagyváradi predikátor 725. 745.
Degler János 1471.
Delphinus János 946.
Deres Gáspár 725.
— Katalin 725.
De Vernay, franczia ügynök 1046.
Devecser 1217.
Dietrichstein gróf 1460.
Dittel János Kristóf 1262.
Dóczy István 764.
Doino 827.
Dona, le Comte 853.
Donneau J. Sieur de Vizé = Vizé.
Donnola Taddeo 827.
Dorchester marquis 973.
Doria Gianandreo 1001.
— Gio. Battista marchese 1450.
Drabicius Miklós 885.
Draskovich György, győri püspök 830. 860.
Drezda 1193. 1289.
Drinápoly 944. 1289. 1411.
Drugeth (Homonnai) Bálint 717.
Dryweghen Sebastian van 961.
Dudith András 829.
Duetechum Johannes à, jun. 747.
Duino 856.
Du May Louis 951.
Dunevald gróf 1334. 1338.
Durheim gróf 1426.

Ebergény gróf, tábornok 1528.
Eccard András 967.
Eger 687. 911. 1319. 1350. 1360. 1362. 1371. 1377.
Eisslingen Kristóf 890.
Eleonora császárné 1221. 1406.
Elzevier Dániel 1305.
Endorfer Lénárt Frigyes 1153.
III. Endre 672.
Enyedi György 739.
Eperjes 680. 695. 1155. 1171. 1190. 1196. 1198. 1210. 1247.
Erba Antonio Maria 1120.
Erdődi János gróf 708.
— Miklós gróf 1442.
— Péter gróf, bán 1442.
— Simon gróf, zágrábi püspök 1442.
— Tamás, gróf bán 708. 1442.
— Tamásné gr., szül. Ungnad Mária 708.
— Zsigmond gróf, bán 1442.
Érsekujvár 755. 797. 814. 859. 861. 866. 868. 870—72. 875—77. 880—3. 897. 903. 906. 911. 918. 923. 924. 926. 931. 939. 946. 948. 971. 1068.

1106. 1155. 1185. 1187. 1193. 1196—98. 1202. 1207. 1208. 1213. 1226. 1247. 1267. 1270. 1281. 1289. 1396. 1425. 1502. 1503. 1505. 1536.
Erziengiartus (?) L. János 734.
Erzsébet Szt. 820. 839. 857.
Eszék 904. 937. 973. 1181. 1193. 1196. 1198. 1236. 1247. 1255. 1304. 1320. 1321. 1323. 1331. 1338. 1339. 1345.
Esztergom 687. 861. 877. 890. 891. 911. 973. 1028. 1037. 1039. 1042. 1054. 1058. 1065. 1071. 1078. 1081. 1082. 1085. 1090. 1097. 1098. 1111. 1148. 1162. 1163. 1166. 1185. 1189. 1192. 1193. 1197. 1198. 1202. 1209. 1213. 1247. 1289. 1425. 1502. 1503. 1511. 1536.
Eszterházy gróf 1334.
— — canonicus 877.
— Miklós gróf nádor 765. 819. 830. 843.
— Pál, herczeg 1480.

Fabian, le Comte 853.
Fachinetti marchese 880.
Faninus jezsuita 762.
Farnese Alessandro 1329.
— Odoardo, pármai herczeg 1329.
Fausius János Gáspár 813.
Fegyverneki Vazul, szalontai pap 725.
Feldmayr Pál 952.
Felix, szt, püspök 827.
Ferdinand főherczeg 678.
— I. 815.
— II. 747. 774. 790. 797. 803. 806. 811. 817. 846. 953.
— III. 811. 812. 830. 833. 840. 846. 847.
— Ernő főherczeg 812.
— Károly, mantuai herczeg 1436.
Ferencz II., Estei herczeg 1230. 1231.
Ferencz Mária, Toscanai herczeg 1015.
Ferrar 680.
Feya Mátyás 732.
Filicaia Vincenzo 1032.
Filiczki János 748.
Finch Konrád 1413.
Fischer Regina 832.
Fleming Jakab Henrik 1474.
Fonseca Emanuel gróf 823.
Fontana Gio. Domenico 1301.
Forgách Ádám gróf 971.
— Simon gróf 1477. 1484.
Forró, jezsuita 762.
Forti Károly Antal 1137.
Forval 989.
Fraknó 1217.
Frangepán Ferencz báró 719.
— — Kristóf 958—966. 970—972. 1266. 1267. 1425.
Frank 1014.
Frankfurt 747.
Fratta Marco della, Montalbano 1306.
Freschot Kázmér 1488.
V. Frigyes, cseh király 765. 768. 774. 777. 787.
— őrgróf 747.
Fugger gróf, táborszernagy 887.
Funck Dávid 1323.
Fürstenberg püspök 1224.
Füsüs András 726.
— János 722. 731. 738.
— Miklós 726.
Futtak 1514. 1529.

Galántha 1217.
Galgócz 843. 973.
Gallas gróf 1519.
Gallenberg Isabella Rosina grófnő 1442.
Gandolfo Filiberto Giacinto 1450.
Gara Miklós nádor 853.
Garzoni Pietro senator 1501.
Gassitius György 984.
Gaston d'Orleans herczeg 843.
Gelei K. István 718. 720. 733.
Genua 1255. 1450.
Gera András 731.
— János 731.
Gesualdo Ascanio, konstantinápolyi patriarcha 766.

Gesztes 1217.
Gethloi (?) apát 1427.
Ghidoni Gio. Battista 1161.
Giermuth = Gyarmat.
Gigliotti Domenico 666. 671.
Giovanelli Carlo Vincenzo, conte 1131.
Glotsch D. 1362.
Goclenius Rudolf 713. 726.
Godoy Pedro Gonçalez de 1142.
Goës püspök 1224.
Gois Br. de 899.
Gonowitz kastély 856.
Gonzaga 971.
— Eleonora 801. 802.
— Károly I. 674.
— Károly Ferdinánd 1224.
— Mária Louisa 813.
— Vincze 674.
Görz 856.
Graboncz 1391. 1394.
Gradisca 856.
Grana, császári tábornok 971.
Grácz 704. 855. 905. 907. 915. 919. 922. 969. 1511.
Gremonville 924.
Griechisch-Weissenburg = Belgrád.
Guianotus Ferencz 1137. 1231.
Gvébriant la Maréchale de 843.
Gyárfás = Járfás.
Gyarmat 1477.
Győr 674. 865. 868. 869. 877. 878. 881. 882. 919. 927. 928. 930. 931. 939. 948. 973. 1091. 1413. 1477. 1511.
György, szász herczeg 711.
Gyula 1446. 1448.
Gyulafehérvár 743. 744. 881.

Haimburg 953.
Hallstadt 832.
Hamburg 1263. 1320.
Hamilton herczeg 843.
Hany Péter 734.
Harsa = Harsány.
Harsány 1093. 1326. 1349. 1357. 1368.
Hatvan 687.
Haynal, jezsuita 762.
Heckenauer Lénárt 1471.
N. Heflan 1217.
Heidelberg 772.
Heisler tábornok 1279. 1369. 1396.
— Siegbert gróf 1445. 1477. 1478. 1484. 1486. 1505.
Heliopoeus (Sixai) János, tállyai pap 734. 740.
Heninnius Henrik Keresztély 1511.
Henriette Adelhaid, bajor herczegnő 947.
II. Henrik, franczia király 769.
IV. —, franczia király 698. 703. 820.
Herberstein gróf 1476.
Herbeville gróf, főtábornagy 1489.
Hermundt 1480.
Herwart János Henrik, augsburgi patricius 675.
Heves 1190. 1200.
Hiatze (Kittse ?) 889.
Hirtenfels Br. 880.
Hochwaert J. B. 825.
Hoe ab Hohenegg Mátyás 785.
Hoffmann Ádám 734.
— Jakab 864.
Hogenberg Ábrahám 814.
Hohenlohe György Frigyes gróf 792.
— Farkas Gyula gróf 904. 907. 913.
Hollar Venczel 893.
Holsteini herczeg 1397.
Holzmüller János 814.
Honti Rezső 1439.
Hooghe Romain de 1102.
Horna (Oranski) 843.
Hunyadi Ferencz 659. 660.
— János 685. 1413.
— László 1498.
Huyn gróf, altábornagy 1476.
— János József br. 1446. 1448.
Huysen Henrik 1474.

Ibrahim Pascha 1268. 1452.
Ibrahim Czelebi Mehemet Effendi 1446.

Illésházy Miklós gróf 1498.
Illok 1384. 1427. 1467.
XI. Incze, pápa 1000. 1007. 1064. 1093. 1100. 1176. 1213. 1353.
XII. —, pápa 1419. 1430. 1432.
Innsbruck 1033. 1119. 1120. 1123.
Isola F. 1167.
Iwan nagyherczeg 1246.
Izabella, magyar királynő 853.
— Klára Eugenia, spanyol infansnő 803.

Jablonka 843.
Jägerndorf 796.
Jaigell Péter 1046.
III. János lengyel király = Sobieski.
János szász herczeg 711.
III. — György, szász választófejedelem 966. 1003. 1115.
— Basilides, moszkvai nagyherczeg 860.
Janus Pannonius 748.
Jarfas Gáspár 722.
— Mihály 722.
Jász-Berényi Mátyás 727. 729.
Jellasich István bán 1442.
Jena = Boros-Jenő.
Jenő, Savoyai 1060. 1102. 1458. 1459. 1462. 1463. 1513. 1514. 1520—24. 1529. 1530. 1532. 1533. 1538.
— Ferencz, savoyai herczeg 1526.
— Móricz, savoyai 1102.
Jeruzsálem 890.
Joanelli Silvester br. 1014.
Jongelini Gáspár 854.
Jordonow 843.
József főherczeg, később I. magyar király 1217. 1316. 1330. 1346—48. 1350. 1358. 1362. 1393. 1408. 1413. 1451. 1456. 1471. 1484. 1536.
Junius Balduin 790.

Kaerius P. 747.
Kakosch de Zalankemén István 1711.
Káldi, jezsuita 782.
Kalmár (Thuri) János 734.
— — Tamás 734.
Kálnoky Gusztáv gróf 971.
Kanizsa 668. 699. 900. 901. 905. 907. 908. 915. 919. 921. 929. 939. 1084. 1314. 1410. 1413. 1416. 1442.
Kanizsa (Kis) 1460.
Kanizsai Mihály 721. 727. 732.
Kapi András 721.
Kapisztrán János 1427.
Karakas Mehemet Bascha 753.
Kárásztelki (Szilágyi) Mihály 713.
Karlócza 1469. 1470. 1500. 1501. 1504. 1514. 1522. 1523.
II. Károly angol király 1434.
Károly spanyol király 1067. 1119. 1394.
V. —, császár 769.
VI. —, császár 1115. 1526. 1537.
— Lotharingiai herczeg 1028. 1037. 1042. 1048. 1054. 1083. 1089. 1093. 1096. 1119. 1124—26. 1138. 1148. 1150. 1152. 1155. 1160. 1169. 1189. 1196. 1209. 1212. 1218. 1224. 1227—28. 1236. 1240. 1248—50. 1259. 1269. 1277. 1283. 1289. 1295. 1299. 1300. 1310. 1311. 1322. 1333. 1334. 1393. 1396. 1412. 1418. 1440. 1455. 1466.
Károly Rudolf, württembergi herczeg 1346.
Károlyi Zsuzsanna 728.
Kassa 681. 682. 755. 764. 878. 880. 926. 1083. 1155. 1190. 1194. 1195. 1204. 1211. 1247. 1355.
Katona István 728.
Kauetsche ville 843.
Kecskeméti Imre, kassai pap 734.
XI. Kelemen pápa 1504. 1510. 1519. 1531.
Kepler János 658.
II. Keresztély, szász választófejedelem 711. 1093.
Keresztély Ernő, brandenburgi őrgróf 1146.
Kermain = Körmend.

Kertzl András Adalbert 1472.
Kéry János 958. 1047.
Keserői D. János, udvari pap 721. 725. 736. 745.
Kettler János 676.
Khlesel Menyhért 702. 707. 776.
Kielmansegge János Adolf báró 1106.
Kilian Lukács 662.
Kincses (Tasnádi) Imre 713.
Kiov 685.
Kiprili Achmet, nagyvezir 971. 986. 1219.
— Mahomet, nagyvezir 1219.
Kis-Dobszai P., Péter 718.
Kisfalud 932.
Kiskálló 880.
Kis-Marton 1217.
Kittsee (?) (Hiatze) 889.
Klagenfurt 856.
Knyphausen báró 1511.
Koháry András gróf 1528.
Kökényesdi F. 738.
— Tamás 732.
Kollonitz Lipót, bibornok 1224. 1409. 1412.
Kolowrat, jezsuita 762.
Kolozsvár 891. 1334.
Koltschitzky György Ferencz 1028. 1029. 1179.
Komárom 680. 687. 755. 869. 873. 875. 881. 883. 890. 903. 906. 916. 918. 924. 937. 948. 973. 1413. 1511.
Konstantinápoly 870. 890. 934. 944. 1059. 1175. 1365. 1368. 1401. 1411. 1506.
Koppan 929.
Korlát István 732.
Körmend 951. 1314.
Korneuburg 1124.
Korocz György 734.
Korodius Bedő Dániel *vide* Bedő.
Kőrös-Ladány 862.
Kostel 796.
Krakkó 843. 893.
Kremsier 873.
Krieger Wilibald, SJ. 1537.
Krisztina, svéd királyné 1019.
Kutassy 894.

Labschansky János 979.
Lacroix Pál 1443.
La Fare, marquis de 1060.
La Hogue 1438.
XIII. Lajos 839. 953. 971.
XIV. — 1278. 1434.
— badeni őrgróf 900. 923. 1359. 1379. 1386. 1388. 1389. 1391. 1394. 1395. 1398. 1400. 1402—5. 1409. 1411. 1419—21. 1424. 1426. 1428. 1430—32.
Lakompak 1217.
Lamberg Ferdinand gróf 1531.
Landas Giovanni Christiano 1225.
Landshut 796.
Lassay, Marquis de 1060.
László, Szt., magyar király 1014.
Lauuers C. 952.
Lebentz = Léva.
Leclerc Jean 1443.
Lederlin János Henrik 1494.
Lehmann Gottfried 1472.
Leiser Polycarp 702. 707.
Léka 1217.
Lellis Károly 838.
Lenkei Márton 726.
Lenoble E. 1414.
Lenti (Papensis) János 1433.
Lépes Bálint 775.
Lerch 1014.
Le Sieur István 826.
Leslie Jakab gróf 968. 1139. 1247.
— Walter gróf 944. 950. 968.
Léva 880. 882. 891. 900. 908. 911. 914. 920. 930. 1083. 1084. 1473.
Lévai S. Tamás 734.
Liechtenstein Károly báró 662.
Linz 704. 843. 1024. 1089. 1090. 1124. 1482.
I. Lipót, császár 854. 856. 942. 943. 947. 951. 965. 968. 983. 992. 1093. 1094. 1096. 1102. 1113. 1119. 1137. 1147. 1158. 1186. 1188. 1213.

1221. 1222. 1224. 1226. 1231. 1236. 1246. 1248. 1249. 1260. 1301. 1305. 1310. 1330. 1342. 1353. 1361. 1382. 1406. 1409. 1411. 1439. 1445. 1448. 1465—67. 1470. 1474. 1484. 1487. 1499. 1504. 1536.
Lippa 1378.
Lippai György érsek 832.
Lisle lord Viscount 850.
Lobkovitz herczeg 916. 971.
Lőcse 680.
Lodi Francesco 1319.
Lons Dirk 747.
Lorántffy Zsuzsánna 843.
Loretto 843. 1480.
Lotharingiai Károly = Károly, lotharingiai herczeg.
Lövei György, mádi pap 734.
Löventz = Léva.
Lubomirski Szaniszló 843. 1020.
Luckner Miksa, steyri polgármester 948.
Ludovisi bíbornok 1064.
Luyken Jan 1453.

Machario colonello 1399.
Mackai Katalin 732.
Maevius, százados 883.
Mágócsi Ferencz 717.
Magyarinus A. Jakab 722.
I. Mahomet szultán 693.
IV. — 867. 880. 992. 1066. 1093. 1097. 1157. 1161. 1166. 1167. 1226. 1290.
Majthényi 883.
Malleville Claude de 940.
Malta 849.
Mancini Olympia herczegnő 1102.
Mandosi Giulio 1429.
Manfredi Gio. Franc., marchese 1364. 1392.
Manfredini Ercole 999.
Mansfeld gróf 747. 757.
Mantua 674. 801.
Margitsziget 1286. 1406.
Margit, IV. Béla leánya 1406.
Margitai Péter 738.
Mária, magyar királynő 823. 853.
Maria Anna d'Austria 1093.
— — Neuburgi herczegnő 1394. 1450.
Mária Antonia főherczegnő 1188.
Mariani Michaele 1216.
Marnavitius Tomcus 830.
Maron Izsák 830.
Marsiglius Nannus 915.
Marsigli gróf 1257. 1294.
Martii Francesco 1289.
Martin H. 1537.
Martini Eucharius 785.
— Nello di Giulano 689.
Martinitz György Ádám gróf 1465.
Martinuzzi György 853.
Mattesilani Gio. Carlo 1007. 1025.
Mattioli 1215.
Mátyás király 1413.
— (főherczeg) 665. 667. 683. 691. 697. (király) 685. 747. 806. 814.
Mazzarini Mancini Filippo Giuliano 941.
Medici János Jakab 678.
Medziboz (Miendziboz) 851.
Meggau Lénárt Helfridt gróf 775.
Mehemet = Mahomet.
Melda György 734.
Melith Veith 734.
Memmi Francesco 1018.
Mercoeur Filippe Emanuel de Loraine, Duc de 669. 703. 1393.
Mercy tábornok 1396.
Meyssens Corn. 962.
Michaloviz 1196.
Michalowicz Bohuslaw, cseh alkanczellár 714.
Michault 825.
Miendziboz (Medziboz) 851.
Mignard P. 976.
Mihály vajda 666.
Mikes Kelemen 851.
Miksa főherczeg 677. 709.
II. Miksa 860.
Miksa Emanuel, bajor választófejedelem 1093. 1188. 1224. 1227. 1236. 1240. 1248. 1249. 1269. 1298. 1299. 1304. 1310. 1326. 1345. 1349. 1359.

1361. 1363. 1364. 1380. 1385. 1392. 1393.
Minsicht Keresztély 856.
Miskolcz 1485.
Miskolczi Boldizsár 737.
— S. János 732.
Modone 1226. 1238.
Mohács 1298. 1315. 1321. 1325. 1344. 1536.
Molnár Albert 719.
Monplainchamp Bruslé de, kanonok 1393.
Montecatini Gio. Battista 1057.
Monmouth herczeg 1193. 1289.
Montanus Péter 852.
Montecucculi 887. 900. 914. 925. 946. 971.
Morabel 680.
Moritz, oraniai herczeg 747.
—, hesseni őrgróf 710.
Mornay Fülöp 826.
Morosini doge 1093.
Müller Lőrincz 685.
München 1188.
Munkács 1170. 1346. 1350. 1362. 1366. 1373. 1443.
Muraközi M. Márton 734. 745.
Murány vára 788.
Musotti József 1117. 1294.
Mustafa Kara 1137. 1141.
— szultán 1470.
Mystenice 843.

Nacci Francesco 1018.
Nadányi János 860.
Nádasdy Ferencz gróf 854. 959—966. 970. 972. 1266. 1425. 1480.
— Lipót gróf 1528.
— Tamás gróf 775.
Nagel Henrik 814.
Nagelzenck = Nagyczenk.
Nagyczenk 768.
Nagy-Ida 849.
Nagykálló 1190.
Nagyszeben 1482.
Nagyszombat 843. 922. 948. 973. 1479. 1486.
Nagyvárad 695. 704. 855. 905. 909. 931. 1194. 1195. 1200. 1211. 1437. 1438.
Nápoly 1216.
Napragy Demeter 894.
Nassaui gróf, ezredes 887.
— Vilmos 1414.
Nauplias 1330.
Navarino 1226.
Negroponte 1374. 1375.
Nemes-Népi Dániel 730.
Nicoli Corn. 747.
Nissa 890. 1400. 1402. 1403. 1405. 1411. 1536.
Nixel = Érsekújvár.
Nógrád 971. 1502. 1503.
Nomi Federigo 1439.
Novigrad 1196.
Nürnberg 747. 798.
Nyaláb 989.
Nyitra 907. 917. 919. 930. 971.

Ochs János, kereskedő 943.
Ocskay 1489.
Oddi Cesare, marchese degl' 889.
Odescalchi Livio herczeg 1467.
Ó-Gutta 923.
Olvasch 1454.
Oliver 1177.
Oranski (Horna) 843.
Orlando di Spina 849.
Orlich báró 1340.
Oropesa Don Manuel Alvarez de Toledo Conde de 1328.
Orozco Marcus 1328.
Orsini D. Domenico 1130.
Orsova 1530.
Orvos Surius = Surius.
Orzava = Orsova.
Ötvös János 731.
Oxenstierna Benedek gróf 981. 982.

Pace Baron di 1341.
Pacheco Tellez Giron, Ivan Francisco 1440.
Pagani Don Cesare 977.

Palánka 1520.
Palazzi 1312.
Pálffy gróf, főtábornagy 1525.
— — alezredes 1528.
— István, koronaőr 715.
— János gróf, bán 1481.
— Károly gróf 1528.
— Miklós gróf 832.
— Pál gróf 832. 843.
Palota 1334.
Panfilo Benedetto, bibornok 1125.
Pap György 734.
Pápa 687. 1083.
Papafava Ruberto, apát 833.
Pareus Dávid 713. 718. 720. 723. 728—30. 732. 735. 738. 745.
— J. Fülöp 717.
Páris 1427. 1443.
Párkány 900. 927. 971. 1026. 1048. 1061. 1075. 1081. 1093. 1097. 1111. 1124. 1162. 1187. 1536.
Parrino 1260.
Passau 798. 1129.
Passarovitz 1533. 1534.
Patin Károly 1113.
— Guy 1113.
Patkó Tamás, nagyszombati predikátor 730.
Pattochin 1391. 1394.
Pázmány Péter 755. 777. 785.
Pécs 912. 913. 929. 1243. 1285. 1320. 1341. 1476.
Péczeli R. Imre 713. 722.
Perizonius Jakab 1453.
Perlovicz András, Báthai 819.
Pest 1083. 1151. 1159. 1170. 1185. 1244. 1277.
Péter nagyherczeg 1246.
Pétervárad 1319. 1422. 1424. 1514—17. 1522. 1523. 1525. 1537.
Petronell 973. 1060.
Petrus Natalis 827.
Pfann Vilmos 1354.
Piasecius Jakab 845.
Piccolomini, tábornok 1412.
Pieruzzi marchese 880.
Pijl C. 1227.
Pilsen 772.
Pimentel Donna Eleonora 823.
Pimpinelli 894.
Pinelli 1449.
Pio, császári tábornok 971.
Pippo Spano = Scolari.
Piscopia Helena 1100.
Pittau N. 1502.
Pixerécourt 1414. 1443.
Pluers Graubündtenben 755.
Pontebba 843.
Porcia 971.
Porcio 1056.
Posen = Bazin.
Possarovicz = Passarovicz.
Povvanz 1065.
Pozsega 1334. 1365.
Pozsony 680. 684. 746. 747. 755. 758. 759. 772. 795. 796. 798. 843 869. 875. 877. 880—89. 939. 948. 973. 1060. 1124. 1331. 1337. 1346. 1493. 1511.
Prachatitz 757.
Prága 747. 755. 758. 772. 798. 804. 1229.
Prágai András 721. 727. 728.
Préaux Mons. de 804.
Préchac Sieur de 1274.
Presniz = Berzencze.
Preuner Seifried Kristóf 775.
Puchheim János Kristóf 841. 848
— császári tábornok 971.
Pucho (Puchow) 843.
Pudmeriz 1489.
Puker János 889.
Putnoki Thallyainus János 727.

Quadt 850.
Quiros Katalin 823.
— Miralcazar Don Alvaro Beraldo 1328.

Rackersburg 877.
Ráday Pál 1506.
Ragenitz Dávid Lajos, százados 889.
Ragusa 893.
Rákóczy Erzsébet 717.

Rákóczy Ferencz 1472. 1475. 1484. 1485. 1493. 1495—97. 1500.
— György 726. 734. 737. 834. 835. 843. 846. 851. 852. 937. 947. 992.
— Lajos 717.
— László gróf 905.
— Zsigmond 734. 745. 843.
Rampen H. 1453.
Ratzka 1525.
Regensburg 907. 937. 1149.
Renata Cecilia, lengyel királynő 840.
Reuter Quirinus 709.
Révay László 854.
— Péter, koronaőr 715.
Rezzonico Quinto 1070.
Rhédey Ferencz, főispán, 745. 759. 862.
— — ifj. 745.
Riccard Sir Andrew 867.
Ricci Ottavio 838.
Ritter Pál 1442.
Rittershusius Konrád 785.
Robin, jezsuita 857.
Rockyzan (Rockensen) 772.
Róma 679. 1024. 1293. 1427. 1430. 1531.
Rosales Baldaser de 1259.
Rospigliosi Clemente Domenico 1449.
Rosetti Domenico 1014. 1016. 1128. 1132. 1162.
Rossi Giovanni Dom. 1095.
Rossburg 680.
Rota Martinus 827.
Rozzini procurator 1501.
Rudkay Szelepcsényi György titkára 856.
II. Rudolf, császár 658. 687. 691. 693. 825.
Ruinetti Petronio 1058.
Rumer, jezsuita 762.
Rupert herczeg 885.
Ruszwurm, tábornok 674. 940.

Sadeler János ifj. 793. 814.
Saffi Pietro 1233.
Saintrailles 1060.
Salesi Ferencz szt., genfi püspök 1393.
Salm Károly Dietrich herczeg 1122.
Salona 827.
Salzburg 893.
Samareus János 730.
Sambucus János 748. 814.
S. Andrea isola 1170.
S. Margherita, Isola di 1286.
Sandrart J. J. 1098.
Sandras de Courtiz Gatien 1443.
San Giob Castello 1296.
Sansebastiani Francesco 1005.
San Severo Lucius, salernoi érsek 803.
Sanson d'Abbeville 1266.
Sanvitali Alessandro, conte 1182.
Sárai Pál, damasdi prédikátor 730.
Sarmiento de Valladares Diego 1133.
Sárospatak 742. 858.
Savelli Paolo, bibornok 1126.
Schefer Charles 711.
Scheiger = Schweiger.
Scheineg = Sümeg.
Schelig Albert 660.
Schintaw = Sempte.
Schmidmayer Antal Salamon 913.
Schmidt, tábornok 989.
Schneider J. 1190.
Schödel János 819. 1408.
Schollenberger H. J. 949.
Schooning, tábornok 1227.
Schrattenbach, Wolfgang Hannibal, bibornok 1513. 1518.
Schulz, tábornok 1168. 1171. 1196. 1210.
Schweiger (Scheiger) Salamon 870. 1302.
Schwarzburg Lajos Frigyes, herczeg 1508.
Scioppius Gáspár 785.
Scolari Fülöp 689.
Scotin G. J. B. 1503.
Screta Job 813.
Sebenico 679. 973.
Seckendorf Vitus Lajos 1356.

Segesd 912. 929.
Seifried János, eggenbergi herczeg 1427.
Selmecz 680. 1484.
Semendria 1530.
Sempte 868. 916. 922.
Senlis 1060.
Senogallia 1254.
Seraphin K. Pál 718.
Serdonati Francesco 716.
Serinvár 905. 908. 1084.
Seyberstorff 1480.
Sforza Costanza Colonna 690.
S. Giorgio 1483.
S. Giovan di Duin 856.
Sherwin W. 973. 1177.
Shirley John 1185.
Siderius (Szikszai) István 718.
Sika Gergely, moldvai fejedelem 911.
Siklós 1298. 1323. 1326.
Simontornya 1297.
Sinzendorff Joachim 890. 971.
Sobieski Jakab 1108.
— III. János, lengyel király 1000. 1007. 1019. 1058. 1093. 1097. 1104. 1108. 1112. 1119. 1124. 1125. 1135. 1137. 1160. 1161. 1163. 1181. 1330. 1440.
Somlyó 1334.
Sommer János 748.
Sophia 891. 1411.
Sopron 802. 907. 926. 1482.
Soto Benedetto 1518.
Souches, tábornok 900. 914. 917. 924. 930. 946.
Spalato 827.
Spello 827.
Spina Orlando di 849.
Spinola 780.
— bibornok 1008.
— Felice marchese 1450.
— Gherardo marchese 1450.
— Giorgio abbate 1218.
— Gio. Domenico marchese 1450.
— Giulio, luccai püspök 1233.
— Marius 1353.
Spoleto 827.
Spontone Ciro 684.
Squarcialupus Marcellus 739.
Stadeck 1507.
Stahremberg Ernő Rüdiger, gr. 1023. 1033. 1055—56. 1093. 1111. 1125. 1127. 1137. 1160. 1165.
Stainer János, Sopronból 819.
Stephans Wörth 1489.
Stotzing Rudolf 1480.
St. Pol gróf 1330.
Strahlenheim Br. 1507.
Strattmann Tivadar gróf, udvari kanczellár 1435.
Strozzi gróf 905. 911. 971.
Struve 1508.
Sudelia = Zrinyi Ilona.
Sümeg 926. 928.
Surius O. Michael 717. 727. 731. 734. 737.
Sutton Robert 1534.
Symek = Sümeg.

Szabó (Gönczi) György 718. 734.
Szakai Tamás 731.
Szántai Pál, tarczali prédikátor 734. 740.
Szarvas 1190.
Szatmár 874. 878. 880. 926. 1482.
Széchy György 788.
— Mária 788. 843.
Szécsény 1093. 1485.
Szegedi L. János 726. 734.
— István 734.
Szeged 1243. 1279. 1280. 1285. 1320. 1427. 1446.
Székesfehérvár 667—71. 699. 1334. 1364. 1376. 1382. 1386. 1392. 1455. 1478.
Szelepcsényi György 832. 856. 1047.
Szenczi János 734.
Szentendrei sziget 1170.
Szent-Gotthard 887. 891. 900. 902. 914. 943. 946. 951. 1314.
Szentgyörgyi Bálint, kállói pap 738.
Szentkirályi M. Benedek 735. 738. 745.

Szepsi L. Mihály, gönczi prédikátor 718. 723. 732. 734. 740.
— B. Pál, tokaji prédikátor 740.
Sziget 894. 1341. 1364. 1399. 1413. 1470.
Szikszai (Siderius) István 718.
Szikszó folyó 755.
Szilvási K. Márton 720. 728. 733. 745.
Szőlősi B. János 735.
Szoros János 734.

Talmann Mihály 1501. 1534.
Tamasi 1217.
Tannamann Pál fr. 830.
Tapolcsán 973.
Tardi György, szántói prédikátor 718. 723. 734. 740.
Tassis báró 1123.
Tata 687. 689. 973.
Tattenbach János gróf 856. 958. 965. 966. 969.
Temesvár 689. 704. 1427. 1512. 1520. 1521. 1524. 1531. 1537.
Thaly Kálmán 1506.
Thuanus 826.
Thun gróf 1004.
Thúri György 717. 748.
Thurn Ferencz gróf 755. 856.
Thurócz Johannes de 974.
Thurzó György, nádor 715.
— Imre 734. 740. 767.
— Mihály 843.
Tiheméri Mátyás, ujhelyi prédikátor 734.
Tilly 800. 808.
Tokaj 695. 926. 1155. 1190. 1204. 1475.
Tököly Imre 893. 1040. 1044. 1046. 1048. 1053. 1076. 1087. 1088. 1115. 1121. 1135. 1142. 1145. 1155. 1170—73. 1181. 1185. 1190. 1194. 1195. 1200. 1205. 1211. 1244. 1272. 1274. 1275. 1289. 1304. 1329. 1330. 1335. 1345. 1355. 1369. 1373. 1396. 1398. 1401. 1414. 1434. 1440. 1443. 1444. 1447. 1451. 1455. 1500.
Tornay Ferencz 734. 745.
— Sámuel, ónodi prédikátor 740.
Torri Giacomo 1070.
Trau 974.
Trautmannsdorf gróf 887.
Trencsén 843. 973.
Triest 856.
Trinovitz 1536.
Trivulzio Antonio Gaetano 1347.
Tröster János 945.
Tsernatoni Pál 862.
Tullio Giovanni 820.
Turanowitz 1247.

Udvarhelyi György 745.
Ugod 1217.
Uj Zerinvár 880. 900.
IV. Ulászló, lengyel király 843.
Usiza 1372.

Vácz 1140. 1536.
Váczi Mihály 737.
Vaelckeren 1097.
Vaj de Vaya Ádám 1475. 1506.
Valieri Silvestre, doge 1464.
Vallis, tábornok 1280.
Valogne Apollinaire de 857.
Vanel 1265—67. 1328.
Varannay András 734.
Varasd 919.
Vári Alatus János 721.
Váry Miklós 734.
Varsáni S. Dániel, böszörményi lelkész 732.
Varsó 843. 1398.
Vaskapu 893.
Vasvár 957.
Vedanus János 734.
Végles 1217.
Velasco Eleonora 823.
Velencze 1123. 1144.
Velichinus István 718.
Verantius Faustus 679.
— Károly 827.
— Mihály 827.
Verbanovicz Gáspár, kanonok 708.
Verdugo Guilielmo, spanyol haditanácsos 814.
Verospi Fabricio 803.

Veszprém 928.
Via A. dalla 1289.
— di Barcelona Francisco 1342.
Viacovitz 1109.
Vid László, provinzialis 1014.
Villach 889.
Virmont gróf 1534.
Vischer C. 747.
— Miklós 1102.
Visconti Francesco Salvatore 1183.
Visegrád 1196. 1511.
Visnicza 1529.
Vitelli Pierfranco, marchese 1018.
Vitéz (Magyarbikali) György 734.
Vizé Donneau J. Sieur de 1165.
Vizkelet 930.
Volos falu 868.

Waldstein János Frigyes herczeg, prágai érsek 1387.
Welka Wes 843.
Wertemann 678.
Werter János 816.
Wessel von Essen 741.
Wesselényi Ferencz, nádor 843. 971.
— Pál 989.
Westerhout Arnoldo van 1487.
Wetstein Henrik 1305.
White Sir William 1506.
Wianen J. 1511.
Widdin 1395. 1404.
Wiedemann Beatus 815.
Willas Stephanus, judex primarius 738.
Wironitzia vára 1139.
Witsen Miklós 1511.
Witt Johann de 1494.

Zalánkemen 1420—22. 1424. 1426. 1430. 1432. 1444. 1536.
Zápolya János, magyar király 860.
Zenta 1457—60. 1462. 1465. 1536.
Zepsi = Szepsi.
Zerneck 1365.
Zetchin = Szécsény.
Zichy Pál gróf 1451.
Zimmermann Márton 910. 912.
Zólyomi Dávid 734.
Zrinyi Ilona 1439. 1447.
— Miklós gróf 807. 864. 865. 880. 894. 895. 904. 909. 910. 913. 922. 926. 929. 936. 938. 957. 958. 971. 1270. 1412. 1511.
— Péter gróf 856. 955. 959—63. 965. 966. 970—72. 1266. 1267. 1425.
Zsigmond, lengyel király 783.
Zsitva-Torok 817. 824.

NYOMATOTT SZÁZHUSZONÖT

PÉLDÁNYBAN